קונטרס

תל תלפיות

כולל מאמרים בשמעתתא לפילפול וחקר הלכה וגם באגדה וחקירה. מלאכת גאוני וחכמי אונגארן וגם משאר ארצות הי״ו פניני אשר חכמים בפילפולם בקרו, בעלים אשר פעמים בחודש יבכרו

— בראשון ובט״ו בו —

סעל סחוח להחכת סזקות ע״י מזל ומחן סל הלכה לכל ח״ח ילל ה׳ וחוסב סמו לחסל הלקחתו כוחו לסוד״ע הסנותיו לחחריס כדי לזכות לפילפול חבריס לחסל הול לחל מנע״ח דבריס שהחורס נקנס בחס

עומד תחת בקורת

הרב הגאון מהו׳ ישעיה זילבערשטיין נ״י אב״ד דהחלתינו

ערוך מאתי

ה״ק דוד צבי באא״מ הצדיק המפורסם מהו׳ זלמן כ״ץ זצ״ל
קאטצבורג מב׳ פעסט יע״א

תרנ״ל

פה וואיטצען

דפוס של מערכת תל״ת

Administration des „Tél Tálpios“ Waitzen (Ungarn)

מכירה הראשית אצל:
בימ"ס ביגלאייזן
4409 16th Ave.
Brooklyn, N.Y. 11204
Tel. (718) 436-1165

יצא לאור פה ברוקלין נ.י.

שנת תשנ"ג

דבר אל הקורא

אמר העמוק חמת משה עיפה לאסוף ולקבץ. לסכים ולפזר. ללבן ולצרר. להוסיף ולגרוע. כפי ידי יד כחה. כתבי קודש מעלוכי גדולי בית ישראל ה' יאריך ימיהם וסכוחיהם בטוב ובנעימים בכל מקומות מושבותיהם בכל מדינה ומדינה בקלוי לחן וימים רחוקים אשר התל תלפיות הליכות עולם להם. הנה היום הזה הפילותי לחת לפניכם מחברת החמישי בע"ח יתב"ש כל רואיהם יכירו כי לא לחנם עזרוה הרשות לכל ח"ח להביא בשערי הת"ח ביכורי פרי עטו ילידי רעיונו. הלא יעלאוהו גן בושם. מלא כעני מעשועים. פרחי שושנים. עבודה רבה מחכמי הרשים. שם הארכו למעיניתם. בחידוד חברים מקשיבים. שם ברזל בברזל יחד עבדו ותולידו ילדים ופרחים. על סדה תה"ק. ולף אם כה וכה המלאו פרי לא ישוה לו ומאחר אשר אין בו חידוש וחידד. הנה כה לרך רשות הרבים אשר רבים שותפים בה. ומה לעשה עמו אם גם הוא רולה לחודיע השגותיו לאחרים ואין לו הסגות אחרות עובות מחלה. ואל נא המשומרי בזה בפתחי לבבר הזה שערי הת"ח כי כוונתי רלוים לחבב לפעמים אף דברים קטני הערך ונעמי ומוקי עמי להפיח רשפי אש שלהבת תה"ק בבעל המאמר ההיא כי זה ימרילהו להוסיף חומץ כידוע מבבע קנאת סופרים ועיני ראתה ותעילה הרבה ח"ח אשר התרשלו בליעול והת"ח הרבה ליבב בהם חשק והתמדה העמיקו שערה. ועלוה רבה על כל גדול וגאון להראות כפעם ופעם בת"ת ולחומכו בכל עוב שבידם ולא ימנעו בר. ושם שנים אשר הת"ח מתהלך בארץ לאורכה ולרחבה מלחא הוא להעיד על תעודתו הנכונה כי שקר אין לו רגלים לעמוד על רגלו זמן ארוך. והיל גדולים קיבו בו ושבחו בר ונתברר ונתלבנו חלק היטב עניני עוקים יראו חכמים וישמחו.

גם הנוגע אל העמדה הדת על תלה בים הת"ח נמעוז ומגדל ואף אם לא נשמע קול תרועת מלחמה. הנה זאת תורת מלאכת הסופרים כי אף אם לא יבה שורש מיד ולשעתו עכ"ז בקיבוד הסנים כשכוך להבת חמת הבילוח ילמיה האמת לדורשיה מהנמלא כחוב מפי סופרי לדק. וקורות ימי עולם יתנו עדיהן וילדקו. כי הרבה דברים החלו הנם לפרוץ גדרות עולם ועיי מלאכת הסופרים אשר גאוני דור חרתו בחרטם נסתקע הדבר והיתה הסקנו ונעתה. כתמונת בתי כנסיות. העמדת העונג בביהכ"נ. הפלה בלע"ז וכדומה אשר לפני שנים החלו לפרון בם מהר ומלמלא שהקו רבנן ונעמנו ידם בלאחת העלאת כבר היה נסכח המונת ביהכ"נ המקובל לנו מימות גלות רלשון בימי יכניה המלך אשר רוח ה' הסכיל על יחזקאל הנביא ולוה על המקדש מעט כמבואר בת"ת מחברת ג' לות כ"ח. ועיי מכתבים רבים הנדפסים בקול להב מגדולי בית ישראל כהה ובקעה הרעם וכל קהלה קדושה מוסרים כפסס בעד זה. ולעומת זה אלינ דוגמא לביפך עכין רע הנפרץ מאד גם בק"ק. ומיקורו בדור מאד אין לורך לבבר מיקורו כלל כמו בדברים הנ"ל. והוה מיקור, גילוי ראש בנשים בשעורה יולא בש"ס בתובות דף ע"ב שהוא דאורייתא בלי שום חולק ומובא לפסק הלכה ברמב"ם ובטור ובע"ז עיכינו רואות ודוות איך בק"ק העזרות מלאות נשים גילוי ראש. אף באותן אשר מוסרים כפסס בעד המונת ביהכ"נ. ודוכרנא דיני בחבותי ראיתי מעשה בעיר גדולה הקרובה בא אים אחד ביוהכ"פ לביהכ"נ של הירחים ולא רלה להלון בעלו מעל רגלו והיה רעש גדול עד שהרה"ק בהיה ת"ח. בהתלהבת אש הירחה נתן לו לשורר העומד על הבמה להוליא את האיש הזה מחוקה החולה. והנה על אשתו של הרה"ק ושאר נשים רבות שהיו שם בגלוי ראש לא כלעבר אדם מעולם. אבל עד גילוי רגל

על אותו הפיס כתהוה רעש גדול כזה. וכל משכיל דבר לאשורו יבין כי יותר יש להרעיש אזנות ניצוי יאש שהוא לכ"ע דאורייתא מאזנות חלילת הכעל שהוא נגד הסיעות רק מדרבנן. ומסרון רעש הגדולים גרם זאת. ומ"ו לי להרבר ולהתרעש על גדולי הדורות ז"ע בל"ק היש להם רעש וסיבה. וקורא מי ע"ז סכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל. ועכ"פ לא עה לאשות הוא כי כבר גדלם הפרלה מאד וכמעט נשכח איקורו בהרבה קהלות והושבים זה למדת הסידה. ומידע לא יהיה אחת מדתי האלטמדאקקען שאשה בראשה שרועה לא חבוא לעזרה כשיש וכן כחוב עני לוח שם בקשאתו בפתח העזרה כשיש. ואם כח בנו לסוליא מביהכ"נ איש אשר נעלו ברגלו ביוהכ"פ מדוע תש כחנו לעומת כשיש העוברות על דאורייתא? וידעתי גם ידעתי שלא יהסור תשובות על שאלה זו. וכולם נכללו במלות אלא. שאלם ככה נעשה אז מחלית ועוד יותר מנכי הקהלה

ילכו מאחנו ונשאלנו מתי מנשפ"ו והנה השובה זו לבדה היא עדות נאמנה על רוע מעמדנו ואות מובהק על תוקפות הרע בדורות הבאים אם כאשר עוד. ואת היא אשר יעורר לותנו ביותר לעשות תקנות בזה ולחבב יותר מעט אמת אמתי ולאמות המון הבקר ואין מעל לה' להושיע. ואך לא נהיה אן להעשיר ונסתפק במיעוטו ואין עליכו חובה לבנות ביהכ"נ בעד אלפים הרבה וכן שאר בתי היכל שבוכים למו ומזכים ומשוכרים וכדומה הולאות אשר כוכל עמוד מבלעדיהם. ובזה נבוא אל המטרה אשר שמנו לנו להיות עם לבדד. ואל יתערב זר במעין חתום ומפץ ה' בידנו יצליח לפרס קרן התורה והירלה. עד כי מזכה לעת המקווה. שימלא כל הארץ דעה את ה' ויעשה כולם אגודה אחת:

כל אלה דברי פברכם העומד לשרת אתכם כאות נפשכם.

הלעיר העורך.

—שפתי ישנים.—

א

הה"ג מהו' ישעיה טאפערשאן.

(הנמיד הביב מהנאון בעל הש"ם זצ"ל:)

נעהי"ת אי' ע' אלר כ' שנת תקע"ח לפ"ק.

שלום לך אהובי רעי יקרי אחי והללי ה"ה המופלג ומסורסס חכון ושכון ע"ה פ"ה כר ישראל כש"ק

מהו' משה כ"י

רעי יקרי. אסור אנכי למשמעתיך ויקר לי לרוץ אחרי מלותיך. והנה לויה עלי לעיין בסוגיא דקן שבבאשו. והנה ראיתי כי תלדק בדבריך חזכה בשפעיך מה שתמו' בעיניך דברי בעל לחם משנה ונמען לא תפי כל כך עלומה הקושי הכנסה את עלמך לאמור שכוונת הרב הוא דהרמב' מלי אייבי בגידולים מאילון שלקחו הנזבחין דאיתא שם בגמרא ש"ד שאין מועלין לא בשיפוי ולא בנביה וא"כ ודאי שלא מועלין בנבים הבלים לאחר שלקחו ועלים הדקים שגלו ושרמב"ם הביא דין זה שם ע"ש ובמשנה. והנה גם אני לא אחלל ממוני חברי את אשר עלה בעולתי בענין הזה. הנה במעילה ש"ד פריך הגמרא אי הכי אמאי לא כתלין בשל הקדש כיון דמעלמא אייתי עלים ופרים בחוסי דשפיר ידע הגמרא דים לגזור אטו מחוברים רק דקושיא הגמרא היה דא"כ

גבי אשרה כמי בגזר וקשי לי דאכתי היכי ניחה לר"ל דאוקמי בגדולין וקשבר אין מועלין בגידולין הא לכך מ"ד כמי מאי דאסור להיות לכתחילה הייבו מדרבנן מטעם סוס גזירה וא"כ אמאי לא גזרו ג"כ גבי אשירה אף שמדינה מותרים הגידולין דהוי ע"ז שבשתבה מאיליה אכתי מדרבנן יהיה אסור מטעם גזירה. וכלעכ"ל לומי דבשלומה גבי הקדש גזרינן דאי כתיב בגדולין א"כ יתי עלמו כמי היכי שיעשה הקן מגוף האילן אבל באשיר ליכה למגזר דהא באמת אם גם יעשה הליפוד מן האילן יהיה מותר דע"ז שבשתבה מאילה מותר ואפ ליותר מותר היכי שבעשה הקן מגוף האילן דהשתי ג של ע"ז בשתבה ואפשר דכולה מותרת. משא"כ בגדול שהם לא היו בשעת שבעבד ובעשה אשירה לא הוי כ כך ע"ז שבשתבה. ועפ"ז מתורץ לי קושית הלחם קתר שהביא בעל משנ"ש היאך מוכח ר"ל לר"י דע"ז שבשתבר מאליה מותרת הא גם לדידי' ע"כ איכה מותרת רק מטעם שבטילו מעיטייהו כנד עיקר האילן דאי מטעם דהוי ע"ז שבשתבה מאליה א"כ אמאי לריכין להתיר הא יוכל לעלות באילן כיון דכל האילן מותר. ולדברי לק"מ דהשתי הוכיח כ"ל שפיר דולאי הגדולין איפס איסור רק מטעם דבטילה גבי עיקר כיון שלא היה בעולם בשעה שבעבד אבל הוכחתו היא כן מדאסרינן גב

הקדש מדרבנן ולא אסרינן בני אשירה ע"כ מטעם שאמרנו דבהקדש בזרינן אמו אם עשה הקן מגוף האילן אבל בני אשירה ליכא למגזר משום דהתם אם בא יעשה הקן מגוף האילן מותר אף דאז איכא בטילה לבני עיקר האילן דהא כתיב עתה מעה שהיה בו בעת שנעבד אפ"ה מותר וע"כ משום שע"ז שבתחבה מאליה מותרת והוכיח שפיר דע"ז שבתחבה מאליה מותרת. אך דלפ"ז קי"ל אמאי הולכך ר"ל לומר דאילני בגדולין הא לדידי שפיר מלי אייבי בקן בעשה מעליה דעלמה ואפ"ה ל"ק אמאי לא בהכין בשל הקדש ובע"ז בהכין דבטלומא הקדש איכא למגזר אטו אם יעשה הלפור הקן מגוף האילן אבל באשירה ליכא למגזר דהא בטלת מותרת הקן אם בעשה מגוף האילן כיון דקי"ל ע"ז שבתחבה מאליה מותרת אך לפי האמת לק"מ דהולכך לאוקמי בגדולין דאי אייבי דאייתי עלים מעלמה קשה לשקלה משקל ואמאי הולכך להתיר. ולפ"ז מתורץ קו' תו' שהקשו אמאי הולכך הגמ' לומר הכי כמי משתבחה דאי"כ אמאי יתיז בקנה לשקלי משקל הא כבר מוכחה שפיר מכח קו' דאשכח מדקאי בני הקדש לא בהכין ולדבר כיחא דהי"כ משתבחה אמאי יתיז קאי על ר"ל דמשתבחה אף לדידיה דאייבי מתכי' בגדולין אף לדידיה שפיר מלי אייבי בדאייתי עלים מעלמא לדידיה שפיר יש חילק בין חילן של הקדש לחילן של אשירה וכמו שאמרנו אפ"ה הולכך לאוקמה בגדולין דאי"כ אמאי יתיז לשקלה משקל דאמאי כיחש הא אם יעשה הקן מהחילן עלמו בהאמת סבי ומי איקה הישראל בעלמו מן האילן הא לא דמי לע"כ אייבי בגדולין וקל.

עוד. הכא בנסבר מעשה ח"ל הקשה על הוס' שפירשו דיתיז בקנה דוקא דאפי' ביד אסור ליעלה משום שלא יאמר עכשו הוא שבנו והקשה הא אם גם שובר ישראל ע"ז של ברבי אלד הדין מותרת כע"ז שבתחבה מאליה לר"ל רק דאשיר מעשה בזירה דלמא מגבה לה ותלד מבטל לה כדאמר רבא בע"ז מ"ב ע"א ואי"כ בני אילן דל"ש דמגבה לה ליכא בזירה ואי"כ אמאי הולכך לאתיז. ולעכ"ד הדבר אינו מתן וכי לא משכחת שיקנה הישראל האילן עם הקרקע ואכן בזירין ר"ס כיון דישראל מבטל ע"ז של ברבי א"כ יבטל דגם שלו יכול לבטל ואי"כ ודאי זה שייך גם באילן של אשירה ולכן לא יכול לבטל. אך בלא"ה עפ"י מאי דפירש התוס' שם בטעילה דלכך אסור ליעלה ביד דלמא אתי למשי האילן וע"כ הולרכה התוס' לפרש שם הכי דלא מלי לפרושי שם דטעמה שלא יאמרו מגוף האשירה הוא שובן דא"כ מה שייך ר"ל על ר"י הא אם גם דאייתי עלים מעלמה כמי שייך לאסרי מטעם זה שיסבר עתה הוא שובן אלא ע"כ שטעם דלמא אתי למשקל מגוף האילן וכמ"ש בא"מ ואי"ל ק"ל הרי בזירה לבזירה כיון דאם גם יקח לא אסור ג מטעם דלמא מגבה לה ו"ל.

תו לא אדע ולא אבין דברי רש"י בע"ז ע"ב ד"ה דקתני יתיז בקנה אאסרוהים קאי כחבו וכשאה בעלי' וגלי בני הקדש וכ"ש אשירה דמדאוריתא כמי אסור חוס' יותר מאילן כדתנן בידעו ופיסלו לע"ז כועל מה בהאליף. ולא ידעתי מה ראיה היא מלקמן דהא התם עיקר כוונתו לעבוד לבגדולין אבל הכי אייבי הכי דלא בדעו ופיסלו ומה ראיה מהם לכאן. ואפשר דסברת רש"י משום דבני הקדש לא מלי להקדיש הבגדולין דאין אדם מקדיש דשלב"ל ואף אם מקדיש בפירש הבגדולין לא מלי להקדיש ובע"ז כאשרו הבגדולין אף שאינם בעולם בשעת בידוע ופיסול וא"כ יותר יש להחמיר מדרבנן בע"ז בגדולין מבהקדש כיון דעכ"פ משכחת בע"ז באסור הבגדולין מדאוריתא כך לבע"ד.

ויותר כעת אין בפי מענה רק אבקש מאת מורי ידידי שאל יאשמני על אשר אכתוב לו כל המגילה ההיא אלא יודע כי אין לי פה את מי לדבר בפרט בענין שלא לעדו ואני לשמור מאמר פיך למדתי כיום אז יומים הסוגיא ההיא ע"כ לא תאשימני אם כתבתי דבר פשוט אז אינו מתקבל כי למען להבוויחס מלוח לבי דברתי עד הנה. ואתה הורני נא דרכיך ואמתיך הלבושים והיסרים למולאי דעת. והלא ידעת מורי מדבי כי לא אוכל לילך עתה מפתח ביתי וכו' וסלוס לך ולכל ביתך מאלי אוהביך ידעי' מאפאלסאתן

(פאנרים הזה ערוך לבגאון ר' משה פאקס ז"ל, ונבלה לי מהה"ג מס' אלי מנחם נאיטיין כ"י מהעדיעס:)

ב.

"הה"ג מהו' אברהם בנימין הלוגער." מבראדי בגאליציען.

א) שבועות ד"ע בשכנה א"ל היכן מליגו באוכל כ"ש שהוא חייב וקשה לי הלא מליגו בהקרובה ע"ז לעשה הרמב"ם בפ"א ממאכלות אסורות ה"א שכתב וכן האוכל כ"ש מהקרובה ע"ז לוקה. הרי אף דמחבר אם לשון אכילה מ"מ יש חיוב בכ"ש. וא"ל דמהני אייבי רק מחיוב קרבן דא"כ לא מק' הגמרא כלל לקמן דכ"ש מגמלה הא גם אם ליכא קרבן אלא מלקות ול"ע

ג) דף כ׳ בגס״י ד״ה איסור מחפים בשבוע פירש רש״י איסר עלי ככר זה הרי הוא כמי שנשבע על הככר וחזר ואמר על ככר אחר הרי״ז כזה שהחפים את החכי בראשון יש לדקדק דא״כ מאי קאמר אם אתה מר מחפים בשבוע כמוליא שבוע מפיו דמי וחייב האיך אפשר לומר כן הא א״כ למאי כ״מ אסרה התורה את האיסור כמחפים בשבועה דהא באמת לא החפים כלל רק שליבו כמחפים הלא גם מחפים כמוליא שבועה מפיו דמי וחין מיבוק בין גוף למחפים בשבועה ולע״נ:

ה) מפה״ג אב״ד כ״י. לענ״ד י״ל דרק עלאו הנאמר בלשון אכילה איירו רבנן אבל בתקונת ע״ז דהכאו נאמר בלשון לא ידבק ביד ולוקין גם על ההנאה מזה לא אייתי רבנן דשם בודאי לוקה בכ״ם דלא גרע מהנאה ולאו שאין לוקין על הנאה שפיר לא מליבו שלוקין על אכילתו בכ״ם. והא דפריך בגמרא מהקדש הוא באמת ככלל בתי׳ הגמרא דשוה פרוטה דממ״פ אי ליכא שו״פ אין חייב ובאיכא שו״פ חייב משום דלא גרע מהנאה:

ג

מבנו הרה״ב מהר׳ שלמה קרוגער

א) כ״ב ע״ב תוס׳ ד״ה הבא עליה בא״ת קאי תימה דבחטאת קאי וכו׳ הער גופא בחנק קאי. כתקשו המפרשים למה נקטו על המקשן חטאת ועל התרלן חנק ונלענ״ד ע״פ מה דאיתא בר״פ דכריתות בא״ל שנים אכלה חלב והוא אומר ל״א פטור מפני שיכול לומר מזיד הייתי ולפ״ז בשלומא בא״ם אחר הבא עליה ואינו יולה לבקר ומודה שלא ידע שמת שפיל הקשו דבחטאת קאי אבל בער עלמו שאומר בביכר שמת אז לא מיתי הנכים האומרים לא מת ולף לא המזקה לחייבו חטאת היכי שבנג שלא ידע מהעדים האחרים דאינו דאי בעי אמר מזיד הייתי דהיינו יודע הייתי שלא מת נאתן לומר שבאתת מת ולא חטא בלל ולכן הקשו רק דבחנק קאי היכי שהחרה בו ואי״כ:

ב) הסעה״מ רים ה׳ קנדן פסח כתב בשיטת התוס פסחים דק״ב דלכך בשוהב הפסח עה״מ כשר משום דלא בכה עליו הכתוב והקשה הפר״ח דלרבא לפסול עכ״פ עשוס כל מלחא דאלל״ח ל״מ ותי׳ הפעה״מ דבקדם ס כיון דבעי ביכה עליו הכתוב לעכב גם רבא מודה דעהכי. ולענ״ד דבריו המוכים דהכי הס״ם שם בתוכה פריך מוקדים בע״מ לומנם דקדים וכן המיימ׳ לבל״ד הכי דאפי׳ בקדשים סבר דכ״מ ולי״ע:

ג) א׳ הערוך כיון שעדין איכו קדוש ואדרבה הס״ם מקשה שבאמר שלא פקדם אי״כ איכו בכלל קדשים דבעי שכה לעכב ומתילא שפיר ק״ל לרבא גם כאן דלא מהני.

ד

הרבני הה״ג מהו יקיתאל באמערהאר מבארטשין

שבועות י״ג ע״ב ולא קבלו מקבלא קולם מכיון ה״ל יו״כ וכתב תוס׳ ד״ה ולא קבלו פירש הקיבוטרס שלא קיבלו בברכותיו וכו׳ ונלאה לי״ת קבלו מקבלא קולם שמולה שב״ד קדשוהו ושובת ומלאכה בשביל קדושת היום. ולא קבלא מקבלא קולם שאינו שובת מחמת קדושת אלא שמתעלל לעשות מלאכה. ולע״ג דמשמע דלולא הקבלא דיו״כ ל״ה יו״כ מכשר ע״ז שלא קבלא מקבלא קולם כפי פירש כ״ת והי׳ בזה רשע שאינו מולה ביו״כ והלא ס״ם עכוך הוא בפסחים דף כ׳ ע״ב יש זכיז וכשכר ויש שפל וכשכר דלא עביד כולא שבתא ולא עביד במעבי שבתא ועי׳ פירש״י ד״ה שפל ולע״ג ועיין כזיר כ״ב כהי דלא עביד מלוה מן העונבר מלוה מיהא עביד רשע קרוי ע״ם וסבן:

אי הערוך לא דמי יו״כ לשאר מלוות דאיכן לריכין כוונה דשפיר מלוה מיהא עביד (ועיין אחרוכים בקוג׳ דמל״כ הקשו באמת מש״ס כזיר הכ״ל על מ״ד מל״כ) משא״כ ביו״כ דשק״ד דמכשר רק לשבים ותשובה שייך רק בלב לכן שק״ד דכל מלוות הכוהגות ביו״כ לריכין עשיה לשמה לכן לרוך קבלא מ״מ:

ה

הה״ג מהו׳ יצחק הערפעל מפאכש״ד

קידושין ס״ב הקשה בשלומא לרחב״ג הייכו דכתיב אם לא שכב אותך הנקי ופירש״י ולא כפול ואם שכב לא הנקי דאי משום דשמיך ליה ואת כי שטיח הייא לא מפרש קלבה אשבועה קמייתא אלא אשבועה בתרא קאי. ותו׳ ד״ה בשלומא הביאה פירש״י ואח״כ הקשו דהא כל תנאי גמרינן מב״ג וב״כ ואח״כ בעינן הן קולם לגלו והכא הוי לאו קולם להן דאם לא שכב כתיב בבישא. והקשה בעלמות יוסף הובא באל״מ פ״ו מאיסות דאמה הביאו מקדם פירש״י הלא קושיתם בלא״ה הקשה ונראה דלכאורה ל״ב לרחב״ג דל״ל ת״כ הילך אפשר דבעי הן קו״ל ול״ל דודאי לכפול תנאו ל״ל אבל אם כפלו לרוך הן קו״ל וכמ״ש הר״ן דאם מפיים בהן מורה כוונתו שיעשה המעשה עכ״פ. ולמשל במשנה שלרוך הדבר לאתרו אז לרוך הן קו״ל. ומעתה לולא דבכי רש״י א״א להקשות דבעינן הן קו״ל דשא

ל"ל כלל לכפול תנאו אבל רש"י שהקשו דאי משום דקמיך ליה ואת כי שעיה. והכוונה הכי שהוכשל התנאי וע"ז הקשו דהו"ל לרש"י להוכיח דאין זה כשלות התנאי דאל"כ הוי לאו קושי להן וכשהוכשל התנאי לרוך להקדיש הסן:

נ

"והה"ג מהו' נתן רעוי משארבאגארד."

הרמב"ם פ"ו ממון ומלה פסק דמלוה א"ל כוונה ופ"ג מה' טופר פסק דמל"כ. וכן הקשה בכ"מ אי"ה פי' ק"ג על הריף שבר"ה הביא שך הר"ז איכוין ותקע לי ומזה הוכיח הלח"מ דהריי"ף פסק מל"כ ומקבת קוכה הביא הך כשהפכו משמע דפסק דבהגבהה נבד בלא כוונה ילא. ותיכן בכי המנוח מהו' בנימין זאב ז"ל דהנה הלחרוכים הקשו מכ"ל לרבא בר"ה כ"ח דזאת לומרת התוקע לשיר ילא דלמא באמת רק במלה ילא אבל בטופר דכתיב זכרון תרועה לא ילא וכו' דלרבא היה קשה מה אשמעינן דכשאו לאכול מלה הרי במלה הוא פשיטת לאכול מלה אמר רחמנא והרי אכל כדמשמע בגמרא דזהו קברא פשוטה. ומזה הוכיח רבא דנקט מלה רק משום דהמעשה כך היה אבל באמת ללמד על כלל המלוות ילאו שאין הפרש ביניהם ונם טופר אל"כ. אבן ב"ז בתחלת הקוניא אבל בעקבא דמכה הכלה הקושיות דאיכו דיש לחלק בין בזמנו ובין שלא בזמנו א"כ אין לנו לדחוק ולומר דמעשה כך היה ונקט מלה לאו דוקא די"ל דדינא קתני והא דהיה קשה לן דבמלה פשיטה ל"ק כלל בעקבא דעיין בח"מ אי"ה פי' ר"ג כתב דהאי כשאו לאכול מלה מייבי בליק גמור וכולה לאכול מלה על הסדר אחר בי כוקות ואמירת ההגדה ובא־פרכי וכשאו לאכול שלא בזמנו דהייכו בתחלת הלילה ע"ש ומעתה בעקבא דידעינן מקבא דשלא בזמנו א"כ בשלא נופא יש בו כדי חידוש וממילא יש לחלק בין טופר דכתיב זכרון תרועה ובעי כוונה. וילאו הריי"ף והרמב"ם נקי בדינם לחלק בין טופר למלה:

אמר העורך אני אמרתי מאז שהרב"ם הוכיח לחלק בין מלה לטופר נגד רבא שמלמה אותן. מהא דתני בפסחים דף ז' כעלו לגאת בו מבדך אקב"ו ע"כ לוגב והכא אמרינן התם דעל להבא אשמע. ומעתה קשה לך יבדך בעל הרי מדאגביה כפק ביה ול"ל או

דמל"כ ועדין לא נפיק עד לאחר הברכה שמכוון לגאת בו. או ל"ל כמ"ש תו' סוכה ל"ע כיון שעוד לא כעכע בו אף שעיקר המלוה כבר קיום מ"מ מבדן על פכעבועים. והנה כי מקלא בפסחים אמר לאחר שכבר מילא כריסו ומעכו איך יבדך וקשה הרי עוד לא קיום המלוה אן שמובחר דהייכי אכילת מרור אחר מלה ונפיר מבדך ול"ל דאין מבדכין על קיום הידור מלוה אבן א"כ מוכרח מלוגב שמל"כ ומ"ש אמאי ילא בעבור ראשון ול"ל כיון שהוא דבר מאכל מאל"כ והא דהקשה התוס' שם לשה אמר כ"ח לאחר שמילא כריסו ולא אמר דהוי ברכה לבטלה י"ל דכוונתו באמת דהוא ברכה לבטלה ורק כלה להודיע הטעם מדוע בלוגב ל"כ ובעבור לל"כ וע"ז אמר דכאן מילא כריסו דהייכו שהוא דבר מאכילה ומיושב הרמב"ם:

והכה הפלאי פי' י"ש הקשה על הפוקקים דק"ל אם לא ביבך עובר עשיית המלות יוכל לבדך אחרים וק' מדברי התו' פסחים הנ"ל. דכתבו שאם מלוה מל"כ הוי ברכה לבטלה ואמאי הרי כשאי לבדך גם אחיב ולעכ"ל ל"ק כלל דרק אם מכוין שהברכה תעלה על עשיית מלוה שעדיה שפיר מבדך שהרי היתה ראוי לבדך עליה אבל כאן הרי מכוין שהברכה תעלה לטיבול שני וע"ז איכה ראוי לבדך כלל וכ"ת יכוין באמת שהברכה תעלה לטיבול ראשון זה איכו דאפשרי מעתי כמה לי. למה לן לתקן שיבדך על טיבול שני ולכוין שתעלה לטיבול ראשון כיון דסוף כ"ש עולה לטיבול ראשון יותר עוד לתקן מיד לבדך על ט"ר עובר עשייתו. אבן על מה שעוררתי לעיל כתקשתי גם עובא זה זמן רב דכיון דמבדכין על הנעטוין שאין להם שום רמז בתורה מכ"ש שטוכל לבדך על טיבול שני שהוא מובחר לאחר מלה. ואמ"ו מגאון מהו' **פיבל פלויט** זלוק"ל מאורלאן שביב ל"ר חיל "ע"ל קושיא העלומה כלאה דבאמת מלוה לוגב הוא כמלות תפילין כל היום כמ"ש רז"ל כך היה מנהגן של יוסני יהושלי וכו' ובמגיא הרכ"א בשם הירושלמי לאם ביבך עליו פעם אחת שוב אינו מבדך עליו אם נעלו עור. ס"מ דק"ל דהוה לגמרי כמו תפילין שיבדך בכל פעם ומ"כ עכ"פ אם לא ביבך קושם הנבהה מבדך אח"כ כל היום מסא"כ בעבור כתי דלכתחלה המלוה לאחר מלה מ"מ אינו מחויב לאכול רק כזית אחד והשאר אינו מלוה כלל" ולפש"ה:

ד.

מלחמת הסחומים

חכמי ה׳ בנן זכר לחסיד מוכי ויש בעיר כהן קדוש׳ וגם כהנים לחכים ח״ח וע״ה עכיים ועשירים וכולה מוכי לקיים המלוה בשלמות יוכלו כל איזה יכבד יותר. אמר העורך היותר כבד הוא כמבואר בשלחן יעב״ץ ח״מ קנ״ה דהני כהני דידן המה רק כהני חזקה וכדי לגלות ידי כל קפק האפשרי יש על האב לפדות מכל כהנים שימלא דלמא מתרמי ליה כהן מיוחס ודאי דומגא לדבר חלילה פסולה לריכה לחזור על כל האחים ומה״ט כמי בן כהנה ולויה יש לפדותו מקפק אבל בן כהן לא שלא יצא להקל בקדושתו וכן מהא״ע רחוי שהכהן יחזר המעות לחוש לקפק בזל דמה שכתבו שלא יהי׳ הכהן רגיל בכך זה רק בכהנים מיוחסים דידהו ע״ש שהמה דברים תמוהים לחוש כל כך דבר שלא יבורר לעולם ולא הקדמתים רק חולי יחפוץ בחס. ועוד משום הערה ברוכה שהעיר אותי אא״מ הגדיל ז״ל.

הנה סימנים מובהקים בנוסו בודאי לאורייתא עיין ב״ע כ״ז ובפוסקים. והנה בפסמים מ״ע אינא בה כהן לע״ה אין זיווגם עולי״ם אז אלמנה אז זכע אין לה אז עניות והנה זקני הגאון מסו׳ דוד לבי כ״ץ ז״ל שהיה רא״ד בק״ק מאפלטסמן היו ב׳ לוקחי בנותיו ע״ה. (וכתובה עמדי בארכה להגדיל מה שאין מדקדקין בזה בזמה״ז ויעיין תו׳ רפ״ב דקידושין) ונתקיים בהם כל הסימנים ועל כי ד׳ רז״ל כאמנו עליהו כסימנים מובהקים א״כ יש בלומן זה גם היום מספחות כהונה שקרוב לומר עליה׳ שהמה מיוחסים ואף שלא כל שאין זיווגו ע״י הוא כהן עכ״פ ב״ם הוי חזקה ומלחא הוא ועל כי מלוה לאחזוקי כפסו בכהונה במקום שאין מכירים יו״ד סי׳ ס׳ ואין לך אין מכירים יותר מבזה״ז שהוסבים לכל לכהני חזקה לכן מלאתי כתוב לפרקם זאת. והנה מבואר בחולין ק״ל וביו״ד סי׳ ס׳ אין כותבין מתנות לכהן ע״פ שנאמר לומנן יחזיקו בתורת ה׳ ונקהפקתי בנותן במעמ״ל שבזה אין שום החזקה אם גם בזה לרוך ליתנו לחבר. וע׳ קידושין דף ו׳ ואסור לעשות כן דבראה ככהן האפייעי בביהב״ל ולי״ע שלא שם אייני בישראל שלא ידי כתיבה ולמה נקנו מסייע בביהנ״ל שהוא איסור שעושה הכהן ולא אמר שאסור משום שאינו מחזיק בתורה וכ׳ להתו׳ חולין ק״ד כי שאם כהן ע״ה עני והחבר עשיר מותר להקדיש הע״ה וי״ל דכמו כן אם הנותן עני מותר שיתן מעמ״ל ואין לחוש להחזקת התורה כמו שאין חוששין לזה בכהן ע״ה עני. ומקחמא הנותן מ״כ במעמ״ל הוא אים עני לכן אמר לעכ״פ אסור משום מסייע בביהנ״כ. ויש לחרץ בזה הרמב״ם פי״ח מבכורים ה״ח שלא הביא הסיא ואסור לעשות כן ולהכ״ל י״ל דקובר הרמב״ם דכיון דאין כאן מסייעי ממש רק דבראה כן א״כ כמו שאין מחיינין עני להחזיק בתורה כן יש להתיר בעני איסור בראה כמסייע בביהנ״כ ופרנ כיון שעושה כן מפני שהנותן הוא עני אינו בראה כלל כמסייע. אבל כ״ז בה״ם של פלה״ב שקשה לעני לוותר עליו אבל בתרומה שגם אם יחזיר הרי היא אסיכה לזר ודמי תרומה היא בזל וכן זכוע ולו״ק על הכוב אינו שוה הרבה בעני בשיו בזה ספיק אסור בראה כמסייע בביהנ״כ אבל לא בפלה״ב ועי׳ הגהת הכ״מ שם. והנה אף דמש״ם ותו׳ משמע דהעשר לבוך ליתן לכהן חבר הוא משום להחזיק בתורה ה׳ כלע״ל דזה רק בחיוחסים דידהו אבל בכהני חזקה דידן יש עשר אינתא בזה והוא עפ״מ שראיתי בהקדמת איזה ספר שביבר שנתקיים הקרא יוכו מספרך ליעקב שכוב גדולי מרבילי תורה היו כהנים כהש״ך העו״ז והסמ״ע וכו׳ ומ״כ בכהן ע״ה יש רעיתא והשש קרוב שהוא רק מכהני חזקה וסיעכא מלחא היא. ובראי דהאי שביותא דכהן עני שכי התו׳ [ול״ע שלא מובא בשו״ע הכ״כ] יש ב״כ בזמה״ז דומגא להקדמה אבל כי עניית הוא ב״כ קלה אחת מסימני כהונה ע׳ רס״י ויחי ע״פ אחלקס ביעקב ובאמת אינו מפורש בקרא איזה הפלה לשמעון ואיזה ללוי וי״ל דכהן העוסק בתורה זוכה לעוסר כדאיתא בפסחים מ״ע אבל בע״ה שמבזה בזה כהונתו מביאתו לידי עניות כנפסחים שם. לכן מותר ליתן גם לע״ה אם הוא עני. ומזה כי דמ״ש יעב״ץ דבאוי שיחזור המעות הוא דוקא באין בו סימנים כהונה אבל בים בו סימנים הכ״ל אבר הדין שלא יחזור. ומזה כפשט ספקתי שגם בנותן במעמ״ל ב״כ ראוי להקדיש כהן אבר משום סימני כהונתו. ובעכין אי קרוב קודם כי לפשוט מכתובות פ״ה ע״ב דאמרינן דעתו שכונקו לעובים ת״ה א״כ כאן דלאו בדעתו חליא רק דקרא מחייבו להקדיש הבבר ודאי קודם גם לקרובו (עוד יבא)

הסמטה למחברת ל׳ מהה״ג דמי׳ לודאם

מה שהשיג עלי הה״ג מלעלע כ״י בקוף מחברת ד׳ מחסו׳ חסיס קי׳ מ״ד דק״ל אפי׳ באיסור אכילה דרבנן ס״ל הקלה הגם אחילוק שכתבתי בכון בעלמו ואם אינו עכין לי״שב החיים מנתו עכין לי״שב ד׳ תרדכ״ז אך כדי שלא יקהכו ד׳ חס״ם אהדדי ״ל דאמוך עלמו על מ״ש בס״ מ״ח דבא, ערילה דבעי שישמע ויתקן ואדהכי ואכי מידכר דכיר לא אלינו חשש הקלה לולי דאמרי שמואל בפרקא ואין לך בו מכלא מידוטו ע״ש ס״ב בס׳ דרוקה שבעברבה ברוב דבר רק דרבנן אין ללמוד מדשמואל, עלי׳ קיעב בלשונו אחבר בס״ ס״ה ומלא שכן כוונתו ז״ל,

ה.
שפתי ישנים
— מהגאון מהו' שלמה קלוגער זצ"ל: —
נפלא, מעכדו מרב מהו' שלמה קלוגער מנברלאדי

הלכה כ"ם סי' תקל"ז במג"א בשם המהרש"ל שלא ילבשו בגדים חשובים בר"ה. והנה מלאתי סמיכה לזה במשלי כ"ה אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולי אל תעמוד והכוונה דבזמן שהוא יתב"ש נקרא מלך אז אל התהדר לפני מלך כי בהיותו נקרא בשם אל נאמר הכון נקראת אלהיך והנעם בזה כי הנה הלובש בגדים נאים נראה כמתגאה והנה המתגאה לדון מדה כנגד מדה וכדון למעלה בר"ה בין הגדולים וחשובים וזה ענין רע בר"ה כמ"ש הלכפים כי בלת אלי להזכיר את עוני דעד הנה היה הקב"ה רואה מעשי הייתי נחשב לדקת עכשיו רואה הקב"ה וכו' עי"ש א"כ לא עוד להיות כדון בר"ה בין הגדולים ועי' בדרושים שלי ולכך אם היא מתגאה למעה כדון כמדתו למעלה בין הגדולים ויולא חייב אבל אם אינו מתגאה למעה הוא כדון בין הפחותים ולכנדם נחשב זכאי חי"ש אל תתהדר לפני מלך בזמן שהוא יתב"ש נקרא מלך אז ממילא יהיה שבבך שבמקום גדולים אל תעמוד לעמוד בדין וי"ל בזה מ"ש בחפלת ר"ה במוסף כי זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כולם כלומר דאיכך דורש מעשה כ"א בפני עצמו רק אתה דורש מעשה כולם יחד להעניך זה לזה. והנה מלאתי רמז לזה במדרש פ' אחרי מות דר' לוי אמר לבבך אין הכה"ג נכנס ביום הכפ"ם בבגדי זהב משום שלא יתגאה שנאמר אל תתהדר לפני מלך ות"ל משמע כדבריו ומזה יצא המנהג כש"ל שלא ללבוש בגדים חשובי בר"ה;

ט:
מהה"ג אב"ד נ"י.
בקונטרס דאעל"מ תמוכה דף ד'

נראה לפרש ע"ד פלפול פלוגתא דאח"ר ועי' בית מאיר תשובה ד' בחב הטעם משום קנס או משום תוענה אולם עוד נ"ב נמה נאדיי נקי ולכנא לא נקי וכ"ל טעם אחר דהנה המפרשים הקשו כל לאו להוי כיתק לעשה דתשובה והילו דנאמת תשובה לא מנתק שלאו שהרי רק יום הכפ"ם עם התשובה מכפר על לאו כדאיתא קוף יומא. והנה הטעם דתשובה לא מהני רק בעשה ולא בל"ת נראה חדא משום לגרוך מלקות ועד דלא נקי לא מהני התשובה. עוד י"ל הטעם משום דל"ת הוא חמור כמ"ש הרמב"ן בפר' אחרי יתרו לנכך עדל"ת דזה מאהבה ול"ת ומילאה אולם כשעובר עבירה הל"ת חמור דעבר על ליות האדון והעשה רק מניעה והסרון אהבה שלא קיי' דבר האדון. והנה אדיי י"ל סובר כטעם הא' דתשובה ל"מ עד דלקי לכן אמר דהא תינה אם מהני שהשובה פעולת החטא קיים וכליכא עזיבת חטא דמי שסיר דל"מ תשובה ולא ניתק לעשה לכן נקי אבל אי לא מהני ל"כ איכא עזיבת החטא ויועיל תשובה ולהוי כיתק לעשה ולמה לקי אבל רבא אמר דבאמת ל"מ והא דלא מועיל תשובה עד דלקי הוא כטעם הנ' משום דעבר על ליות האדון. ובזה מיושב מה שהתקשיתי בו ומלאתיו אח"כ בבית מאיר מה דייק אדיי מדלקי מהני דילמא באמת כל היכי דשייך לא מהני לא לקי דלא הוי דומיא דחסימה. ולהנ"ל ניחא דהכי קאמר דאח"ל ל"מ א"כ הוי אמי ל"מ חלק מהעשה דעזיבת החטא שייך לתשובה א"כ אף היכי דל"ם לא מהני ג"כ יועיל תשובה ואף בחסימה גופה אמאי לקי כיון שא"א לתקן והוא מתחרט אע"כ דהיכי דמהני לגרוך להיות ונקלה אחיך לעיניך דמלקות והשובה מכפר דע"י מלקות איכא עזיבת החטא וא"כ בשייך ל"מ גם בלא מלקות איכא עזיבת החטא ויועיל חרטה ותשובה לבד בלא מלקות אע"כ דמהני. ומיושב קו' פחו' אם אין קדוש כשיאת חטא נמה. דלמא משום דעבר על מדיר. ולמ"ש ניחא דבעשה דמהני תשובה אי אורת ל"מ משום דבעינן עזיבת החטא א"כ מהני השובה ואיך אמר ומ"ת עליו חטא הרי אפי' עביד ליכא כשיא' חטא כיון דמהני תשובה והבן היטב.

חוץ לדרכי י"ל קו' התו' דבעו"ז ס"א כחב דהפרשת תרומה הוא מלוה מלד עלמה אבל ממג"א ס"ם וכך נראה מרש"י גיטין מ"ז דהיא רק כדי להתיר באכילה והנה לסברת הטו"ז שפיר י"ל דכמפרים מן הרעה אף דל"מ עכ"פ יש כשיאת חטא אבל למג"א שאמרה תוכי כשתלה להקן יהא מן הפה ומילא אם הפרים מן הרע ואמרינן ל"מ אין כאן כש"ח כלל רק שלא היקון אך יש להקש' להיפך לפימ"ש הטו"א בר"ה כ"ם דהקע בשופר ש"ע דאם נאמר ל"מ ליכא הנאה וליהא איסור כלל גם אדיי מודה דל"מ א"כ כאן דאם לא תיקון לא עביד איסור כלל וקשה גם לאדי' אמאי תרומתו תרומה:

י
הרבני הה"ג מהו' **יצחק ווידער** מיר בעטל"עק —

נאתי לעורר הנה הרמב"ן בפר' בא כתב שמלוה הוא

לגמרות חולם כיון לאסון ומנגו יומו כל החדשים שני ושליש עד השלוש השנה ומעתה לא טוב עושים מה שכותבים לדוגמא בע"ו יענער כזה 1/15 כי בזה עושים מעט היפך המלוה לכן טוב יותר לעת הלוך לכתוב מפורש שמות החדשים שבדו לחס חכמיהם:

יא

מהה"ג מהו' גרשון שטערן מ' לודאש

א) תמוכה ד' ע"ב תו' ד"ה רבא שוחט פסח על החמץ כתב הבה"ז לאחיי הקשו דלכבא ל"מ ס"ל והל"ק התפלא עליו כיון דלאחיי מהני שחיטתו כשרה. ולאיתי גם' תמוכת חולה מהה"ג רמ"א ווענער ז"ל לבדק"ק אלא כתב דקו' הבה"ז על לשון התו' שהקשו דלפסול הפסח ולי לרבא הא לאו שחיטה היא. והוי כבלה אלא לאחיי דמהני השחיטה לפסול משום ז"ר תועבה עכ"ל. וק' דלפי"ז ל"ש קו' זו כלל לקוגיא דלעל"מ ועוד קש' דהא בפעם א' ל"ש זר"ה כמ"ש המנחת חינוך מלוה שש"ד בשם המל"מ ע"כ כלעכ"ד בדרך פלפול עפימ"ש מהרש"א פסחים ס"ג ע"א חול"ה השוחט דמתבאר מש דב' לאוין ל"ה שהה עלין הכתוב לעכב. והנה הק' בשיני קבן לירושלמי פ"ה דפסחים ה"ד בתמחות כ"ג ואימא לא תאפה חמץ לעיקס גברא בלאו בעלמא ואיפסול לא מיפסלא ומשני מלה תהיה הכתוב קבעו חובה וק' לרבא תהיה למ"ל תיפק ליה דמקבא ל"מ והשעה"מ פ"א מק"ם הכריח מזה דבקדשים דבעי שהה עה"כ לעכב גם רבא מודה ולכך אילעזר תהיה ולכאורה הא שהה עליו דכתיב לא תאפה חמץ ולא תעשה חמץ ועי' מ"ש בזה בתחא ירושלים שם. אמנם למהרש"א א"ש דב' לאוין ל"ה שהה עה"כ לעכב. ומעתה יליכו לנו ד' הבה"ז לאחיי הקשו דלרבא ל"מ ס"ל כלומר דלכבא דס"ל ל"מ קשה א"כ מלה תהיה למ"ל ול"ל בקדשים בעינן שהה עה"כ לעכב וקשה הא איכא ב' לאוין ול"ל כמהרש"א דב' לאוין ל"ה שהה עה"כ א"כ גם בפסח לא שהה עליו לעכב א"כ מהיכא תיתי לפסול הפסח הרי לא שהה עה"כ ועכ"ה ל"ל דהקשה לאחיי דס"ל מהני א"כ אין הכרח לומר כמהרש"א א"כ שוחט פסח עה"ה לפסול מאחר דאיכא ב' לאוין הרי שהה עהכ"לע ועי"ז תירץ דירושלמי יש קרא להכשיר: הקו' בתוס ג' על שעה"מ כתובה בתחא ירושלים:

ב) הי' ע"ב בגמ' ולאחיי למ"ל קרא והיה הוא והמורתו ושמטתי מקשים למהרש"א רים חולין שכתב דעשה דתמורה מנחק עכ"פ לאו א' ולכך לא לקי רק מ' א"כ מ"ש לאחיי כ"ל והיה הוא והמורתו הא אי לאו קרא היה לוקה פ' ורק משום דכתיב לקי מ' וגיסי המוסלג מהו' בן לוין בלוס כ"י כתב לי שקו' כתובה בדיכורי אביב סדר ויקרא וכלע"ד בהקדם לבאר בתוה סברא קמיפלגי הוק' ומהרש"א הכ"ל וכ"ל דתלי בב' הטעמים שכתב רש"י פסחים פ"ד ע"א על לאו הבא"ע א' משום דמשמע דזהו הקרבו אם תעבור על הלאו עשה זאת והיכלל. ב' משום דל"ל לאו דחסימה שהמלקות כמקום לו וכפי"ז י"ל דמהרש"א סובר כטעם הב' דל"ל לאו דחסימה והדין שלא יוקה כלל רק משום דאיכא ב' לאוין ע"כ אמרינן דעכ"פ זה שאינו דומה ללאו דחסימה אהני לענין שלא יוקה פ' רק מ' אבל התו' סובר כטעם הא' דלהבא"ע משמע עשה זאת והיכלל א"כ כיון דאיכא ב' לאוין ובלא"ה אינו כולל עכ"פ המלקות מ' שוב א"א לומר דהתורה כיוונה כאן לומר זו היא תקנתו לכן אינו מכתת אפי' לאו א' א"כ מיושב שפיר הקו' הכ"ל דהא אם לאחיי קיימינן והוא סובר בהיר כ"ה לוקין על לאו שבכללות ומוכח דס"ל דל"ל שיהיה דומיה דחסימה א"כ עכ"ה כטעם א' הכ"ל ואינו מכתת אפי' לאו א' ופריך שפיר לאחיי ל"ל והיה הוא:

ג) בסוף הסוגיא קמיפלגא בש"ק ע' רש"י ק"ל כיון דזה עיקר פלוגתתם א"כ הלא עיקר הוכחת אחיי היא מדלקי והרי בגזל באמת לא לקי אמו דהוי לאו הבא"ע ומכ"ל באמת דמהני:

ד) מהגאב"ד כ"י כנו כן יכול לומר אי מטעם תיקון הלאו אמוד כיתק דעכ"פ ליכא אלא לאו אחד כמ"ש אחרוני לענין יש"מ בגל"ה בילא ולמ"ל דל"ל לחסימה כיון דע"כ מ"ב א' ל"ב דומיא לאו דחסימה: —

שאלה מאות ך.

ועתה נדבר קצת מעיקר ענין הני כהני חזקה שזכר הענ"ן הנה נקוטו בכתובות כ"ל ובר"פ עשה יוחסין גבי גדולה חזקה. והנה המעיין שם בש"ס יבין דגם לגבי דאורייתא מועיל חזקה זו שהרי מתחלה רלה הש"ס לומר דלף בחזומה דאורייתא אכלו ואח"כ אב"ע דרק בחזומה דבבן אכלו וכן פסק לכאורה הרמב"ם פ"כ מאיסורי ביאה הולם הטעם משום דעד עתה ג"כ אכלו רק דבבן והא ראיה שהרי נקט הש"ס התם בפשיטא דפרסי כפייהו אף שסובר שם שהוא לאו בא מכלל עשה ע"ש ומתיל' כשמע דה"ה לענין עשה דסיון הבן שהוחזקו בהן עד עתה שהוא ג"כ בכלל קדשי גבול מהני הא' חזקה. וכן כמכיון על הא' חזקה ביו"ל

סי׳ י״ח גבי כסין שנאבדה וכמלא פגום שכשל מפוס דילא בהיתר וכתב התב״ם שילא להם כן מסוגיא דכאן ולכי הנאתי עוד מקור לדין זה תרס״י כהונות כ״ו דלף לתרי ותרי ניכהו מוקמינן לה לחזקה שהעלהו ע״ם ע״א וכמבין במלחמות הסיג ע״ז שמין זה חזקה כיון שהוא בא רק ע״י עדים שהוכחשו אח״כ עיין בו בדף כ״ב ע״א גבי ג׳ שיסבו נקיים את הסער אכן הסטמ״ק דף כ״ו כתב דשפיר נקרא זה חזקה דכיון שילא עליו קול שהוא בן גו״ח ובא ע״א והעלהו ולף שהקול עדיף מע״א עכ״ז העלהו מפוס שמלערפים החזקה עם הע״א וכיון שכבר עשיהו מעשה ע״ם הא׳ חזקה כעשתה חזקה עובדא ע״ם שהוא ממש הקבלה שילאה בהיתר. וכעין זה כתב המ״ל סי׳ ב׳ וג׳ שאם נשאת ע״ם עדים הראשונים כבר פסק חזקה א״א. ונאמנת הוא קבלת הר״י בר ברוך בחוס׳ דף כ״ו בהפרם מעט וכ״כ הפני״ ועיקר דבכי כולם הוא קבלת ילא בהיתר. ועיין מהר״ם שיק יו״ל סי׳ ל״א

ועוד כלע״ד שאין להמציא כלל לפדות מהרבה כהנים והוא כעין מ״ם הכונ״ר קמא יו״ל סי׳ בפ״ם שאם א״א לברר כל ב׳ הספקות אין אנו מחויבים לברר ספק אחד ולאסור מכח ספק הנשאר א״כ כש״כ כאן מה תועלת יש לפדות מהרבה כהנים אם סוף כ״ם יהיה נשאר בספק. ועיין מג״א סי׳ כ״א והמ״ז ושו״ת כנסת יחזקאל סוף הסובה כ״ו ותומים סי׳ ע״ו אות ג׳ שדברו מכהני חזקה שבזמננו ואין אומר לפדות מהרבה כהני׳ ועוד אני אומר שלא לבד שאין כאן חיוב לחוש לזה אלא אף ראוי שלא לפדות רק מכהן אחד וכעמא דבר שהרי היעב״ץ בעצמו כתב שכהן לא יפדה בנו מספק כדי שלא יזלזל בקדושתו וא״כ הס אני ולא אדע וכי ישראל מותר לזלזל בקדושת כהנים שאם יפדה מהרבה כהנים הרי ראשון ראשון פוגם וכן בת כהן שפרחה אח בנה הרי אח כהונת אביה ואמיה ואת לדקת אמה היא מחללת ועיין כנסת יחזקאל המ״ל שקלת מוכיח דלו להתיר לכהן בהולם שעיבדה ומעתה אם נחוש לכל המרות היעב״ץ בודאי קרוב הדבר מאד שיבאו להתיר כזה וגם אשת כהן שנאנסה וקפק גרושה ע״כ אף שאיני כדי מ״מ לעמ״ל שראוי להראיק מחומרות אלה ושלא לזלזל בכבוד כהנים:

יב

הה״ג מהו׳ אליעזר מנחם גויטיין מהעדיעס

כתב המג״א סי׳ רמ״ל קק״ם דהמתיריס לנקות הרחוב

על היודים קמכו אהא דשו״ע יו״ד קמ״א ס״ד דברבים ליכא מעלה ואי״כ כ׳ דבדבנן גם ברבים איכא מעל. ובחוס׳ שבת סק״ג כתב דדוקא בע״ז ליכא מעלה ברבי׳ אבל בשאר איסורי דאוריי׳ גם ברבים איכא מעלה. ולכאורה ראיתי להבין דאים לדבריו ממגלה כ״ז דבנה״ע שפסקו עליהם לדקה בעיר אחרת בותנים ופיבס״ מעוס מעל וכ״פ הרי״ף ורמב״ם ורא״ם ועוס״ע יו״ד רכ״ו סע״ו והלא ברבים ליכא מעלה אע״כ דבשאר איס׳ דאורי׳ אף ברבים איכא מעלה. אמנם למ״ש בח״ם או״ח סי׳ ס׳ דע״כ לא אמרינן דברבים ליכא מעלה אלא בדבר הסייך לרבים ובזה מייבי המג״א אבל דבר שאינו משתתף לרבים אפי׳ אלף ימילים איכא מעלה לכ״א בפני עצמו והיינו הך דבדי מקולם דבני רומי. וא״כ אין ראיה מהא דמגלה דשם נ״כ יש להסוד לכ״א בפ״ע וכה״ג כתב הפמ״ג באו״ח שם דאף דברבים ליכא מעל כה״ג שכ״א מהנבחים יש לו מנות לבם יאמרו א׳ מהם לוה למכור שלו. ולפי״ז יש להסיב עמ״ש בנשמ״א ה׳ שבת כלל ג׳ אות ד׳ דלמג״א היה יכול להסיר אפי׳ כשאינים דרים בחלר דשרים קרי רבים כמ״ש הש״ך יו״ד קמ״א סקכ״ז בשם ר״ו יע״ש. דמפני שדרים בחלר לא שייך דברבים ליכא מעלה. אלא א״כ כוונתו לומר דבשני שותפים היה יכול להתיר וכן הקשה בלאת חפלרה לבי סי׳ יוד לר״ו דס״ל דאף תרי לא מסירי א״כ נתיר בקבלות כמי לשני שותפים לבנות חלרם ולא מליכו היתר זה. וקדם בקו זאת לאמ״ו בכ״ם או״ח סי״מע. וראיתי בח״ל המ״ל דהקשה על ראית ר״ו דבראה דלא מעני רבים שאני על אבות דשמואל ולוי דהוו תרתי רק על בעלי דבי כניסתא דהוו רבים וסמכו שלוחות אלו לא לעכ״ם כעשו לכן לא לוו להסיר האבדני. אבל תרי י״ל דמסירי. וגם כיון דמלי הוו עשרה מסתמא ולא מסירי יעו״ש ולעכ״ל בלא״ה המוה רא׳ הרי״ו דתרי לא מסירי מאבות דשמואל ולוי דהאמת דבע״ז מ״ג גרכיכן והוו עייבי בים אבות דשמואל ולוי. אבל בר״ה כ״ל ע״א הגי׳ והוו עייבים בים כב ושמואל ואבות דשמואל ולוי וא״כ ליכא ראיה כלל דתרי לא מסירי ותמיה על הבדה״ב ופ״ך המבילים דבריו והאחרונים המ״ל ג״כ שלא הרגישו בזה ולא״ע לע״ל.

ועל החילוק של הח״ם המ״ל קי״ק דטעמא דברבים ליכא מעלה דלא מסירין שאלבים רבים יעשו עבירה וא״כ מאי כ״מ אם הוה דבר המשתתף לרבים או אם רבים עושים הדבר. ועוד דבר״ה וע״ז מ״ג אמרי׳ בהדי׳ כיון דנשיא הוה סכימי רבים גבים ומאי הוה הא עכ״ם

אין הדבר משתתף לרגיל אלא ודאי דבכל אופן ליכא חשדא ברגים. וכפ"ז היה נראה ממנהגם פ"ז להוס"ם דדוקא בע"ז ליכא חשדא ברגים או דשם במנהגה הטעם משום כעור וכמ"ש בגית הלל יו"ד כ"פ כ"ז על הקו' דגבאי לקח פורטים לאחרים אבל לא לעצמם וע"כ הטעם משום כעור דהא גבאי לקח אין פחות משנים וליכא חשדא. — ובעכ"ז הקל על הענ"ח שכתב כפות' ל"ע מ"ש הכא דבש ס"א סק"ט הביא ראיה מקוכה כ"ג ע"ב דאפי' ברגים ליכא חשדא ובמחה"ש כתב שלרוך לחלק בין הכא לבפי קמ"א ס"ד. ולא הקשה דב' הענ"ח דכי כקותרים ל"ע ובהשו' מ"ש הכ"ל הק' ג"כ קו' המחה"ש. ובהגה' מ"ש כאן כ' דהר"י שבב"י ס"ל ברגים ל"ח והש"ש בקוכה קאי לאידך ליפא ע"ז ע"ב כמ"ש הרי"ף ורמב"ם וס"ע. אבל לא הקש' על הענ"ח.

ועוד י"ל ראיה לתו"ם וירושלמי פ"א דשבת מש"ה דאיתא תנן אין בכי שתי נרות דולקים אין בכי שתי סדינין אר"ש ור"פ מ"ד שתי פרות שתי נרות בחול מ"ד ב"ש בשבת. ולכאורה ק' כיון דבל"ה ל"ל להפרות כ"ה חורשות אלא כ' כחורשות מפני קו' דלעיל דירושלים מקום שנוהגו שלא לעשות וכיון. שכן כ"ל לאוקמי בחול הא אף בשבת מוחר כ' כחורשות לע"כ דבשאר איסורים אף ברגים ליכא חשדא. ולהכ"ל ליתא לת"ש דתי"ת מחבת ד' אות ע"ו דהעולם מקשים על הירושלמי דהו"ל להק' על הא דשתי פרות בע"ש שאל בשבת איך היו עושים לכבר ידע דתנא דב"ש ס"ל דדוקא בחול היו ס' זה. ולא אוכל להאמין שיקשה קו' זו מי שראה הירושלמי שהרי הירושלמי עצמו פי' דאייכי דוקא בחול:

יב

הה"ג מהו' שרמח קליין מזענטא

בשוגי' דכ"מ דאמר רחמנא כ"ת י"ל הקו' משומט בשבת עפ"י סברת תו. חולין דלולי מלאכת מחשבת כל שאינה מקלקל ע"ד הזרה וכוה מסיים ב"ק ס' ול"ש סברה דלקי משום דעבר דאם לא נעשה מחשבתו אין כאן עבירה ואין כלל אמר רחמנא ל"ת דמקלקל פטור לגמרי מה"ת כדמוכח שבת ק"ו מדאילטרך למשרי מילה ע"ש בשלוש ירושלים וא"כ מודה רבא בכה"ג. ובל"ז י"ל דבעוכש כרת מודה רבא דבשלומא בתלקות י"ל דלקי משום דעבר ובשוגב דלא עבר באמת אין עוכש (ואין זה עכין כמ"ש בוצ"ת יו"ד ט) אבל בכרת דגם בשוגב חייב הטאת ואי כ"מ אמאי והיה ניחא בזה מה דאמר רבא בזבחים מ"ע אם הועילה שחיטתו לחייב כרת דלהאמרה סותר עלמו. ועד"ז יש להקשות מרבא מכחות מ' ע"ב השחא בל תוקף מעשה לא הוה דלכמב"ם דבר בתתים אדבה ומשום דעבר על ב"ת י"ל לא מהני. ד"ל דשא דחייב כרת דעבר אמיתרא דרחמנא. והיה ניחא בזה רש"י דפי' בתחני' דשחטו בשבת. ביוה"כ חייב כרת דבהקשו בזה ע' מגן אבות בל"ע מלאכות ד"ה גם אאי ב'. דעל שבת כ"ל רש"י לתרן קו' ר"ע דנימא ל"מ ד"ל כשעה"מ דהיא קודם ומ"מ קודם אבל על יוה"כ הולטרך ליישב:

הה"ג נ הו' אהרון גוטטמאן מוואראנא—

לאות ד' אוכי י"ל דבק נאחר שידעתו דיוהכ"ם מכפר אפי' לא קבל מקבא קודם אז אמרינן דהוה בפ"ל ונשכב ועיין מהרש"א בפסחים דאפי' מלוה מוש קעביד.

לאות ו' בראוה ענין ביאתי רש"י סוכה מ"ב לגמור בעטעו או בברכתו ומקבה בשו"מ מהד"ה ס"ה שאם יש לאוש שגם עבור ליגמוד הברכה יעלעל הלולב א"כ גם בעלה בשבת בימוש שיוליאה ברה"ר ללמוד הברכה ונפ' עעבה יעקב ויסראל בעאמר אגבא דכלה מדקדק למה כי בעטעו או בברכתו ה"לל בעטעו ובברכתו ואני דקדקתי דהול"ל בברכתו ובעטעו דהרי הברכה הוא קדוש אבן עש ד' תו' אלו ד' רש"י עולין יפה דכוונתו שמא יטלנו בידו ואמרינן לעיל מלגבה כפק ביה ואז יהא מקיפק הע"ה אם יברך עליו או רק יענעב בלא ברכה כיון דעיקר המלוה כבר ענר ונקט בענע בלא ברכה כי זה ודאי וספק רק על הברכה ל"ק קו' הסו"מ דבאמת אודות הברכה לבד אין הפש רק כאן דיש ספק בברכה ע"י הבעטעים אם יברך עליהם או לא וגם מדויק לשון או דר"ל אם יענעב בלא ברכה או גם יברך.

מהבבי מהו' שמעון וואלף מדאבאהוי רומעבינען מה שלידד כ"ת בשחבת ד' לד קל"ז דבכי אי"ר היה להם ברכת המיכים מימי קדם. לא אבין הלא ר"ג ירושלמי הוא וביומיו בתקן ברכת הלדוקים ברכות כ"ח ע"ב ולשון הלדוקים יוכה כי בתקנה ברכה זו על כת לדוקים ועיתותים ומה שמלכתי יבאה באמת. ולולא דבכי הגאונים נראה דעת הירושלמי בלשון התוספתא סוף פ"ג מברכות וכולל של מיכים בשל פירושים ושל גרים בשל זקנים ושל דוד בשל ירושלים וכוונה על ובקא דוד שאנו מזכירים בברכה ירושים. וכן פי' בשבת ביכרים

לאמנם מה שפ"ים בתוספתא ואם אמר אלו לעלמא ואלו לעלמא ילא כ' הכוונה נ"כ על כפא דוד ובוקה הרמב"ם שלא הזכיר כפא דוד בברכה ירוש' דלא כפי' המנח"ב שם (כי הוא סותר זה דבריו הראשונים) ולפ"ז מעולם לא היה מחלוקת בסדר הברכות אלא שבירושלמי מזכירין בפ"ד בברכת ירושל' ויש שאין מזכירין ולדעתם בר"י לעלמא ובר"ד לעלמא ואין מזכירין דוד בירוש':

— יג —

מהה"ג מהו' נתנאל פריעד מאיוואראש

הב"י לא"ח סי' תכל"ו כתב דבכלה מלעת חוס' דבקוכה יסיכה מעכב המילם וי"ן כתב דל"מ ומב"ח כי דלא סחכב בגמרא המילום כלל, והמהני הלא מבואר בקוכה דף מ"ו אם עשויה ועומדת אם יוכל לחדש בה דבר מבדך שהחייבו ואוס לאו לכסבכנס בה והנה אי רק לענין שהחייבו אייבי הוילל אם מחדש בה דבר מבדך שהחייבו ואם לא מבדך לכסבכנס אבל לפין אם יכול משמע שממילא אז מחויב לחדש מלד הכסר סיכה עלמה ולכן מבדך שהחייבו ובדיעבד דהייבו שאינו יכול לחדש אינו מעכב, הרי מבואר בגמרא דילן המילם וגם מבואר דאינו מעכב וללע"ג:

א. העורך כל הראשונים הבינו דין מילום בשם הירושלמי ולא מבנו' הכ"ל בראה דעתם בראמה דמדלא הובאה בריתא זו כאן בדין קוכה יסיכה משמע שדין זה רק לענין שהחייבו ראמרה ולא לכסר קוכה ולשון יכול כי לענ"ד ליבד דהכה בראה"ש בשם בה"ע כ' ש"מ המילום בגופה בעינן ולא כבה"ג דמיכנס ומיינך בשתקה הוי מילום דהא ליכא סיכה דלא יכול לשדושי בה האי מילום. ומעתה ש"ם דילן אשמעינן זאת לענין שהחייבו דבק אם מחדש בגופה מבדך וזה נשמע מלשון אם יכול כי ע"ז נאמר דאין כך שאינו יכול להכנים בה כשאות אבל בהשמע מלה יכול לא היה נשמע כזאת:

יד

ההי"ג מהו' יודא גיון מניר וואיא

בפ"ת דל"מ הכיח בל"מ מה שאנו אומרים אפי' כזיבת שמשון שהרי אין לו התכה. ואמרתי בפשוט יעון במקום הדין במכוח כ"ב ד"ה בכזיר שמשון שפי' ע"י מלאך קיבל מזיבת דאין לו שאלה דע"י מלאך היא. אבל הכא שאמר ואפי' מזיבות שמשון שקבלתי עלי ולא שלוחי מלאעלה ע"י מלאך בודאי יש לו התכה וכדמות ראיה ומזיר מבטן שמביא רש"י שם ועיין מש' מזיר די בתחני' שם כזיר שמשון ואפשר שבאמת מייבב קו' התו' שם ד"ה מה שהקשו ומ"ח שאלה איכא ביינהו דכזיר שמשון ליתא בשאלה, והכא מהו"ל דכזיר שמשון ליתא בשאלה, ותתכי' ר"י הוא דלר"ש לא מסכחת לה ועכ"פ איכי מן התיבה אם אמרינן אפי' מזיבות שמשון היות שאמרינן שקבלתי עלי וכעינין מתני' שם הוא אינה בשאלה בכלל ע"ד להכן הלע"ג מש"ת הגם שבגמ"ש ראיתי להיפך אבל מרש"י ז"ל מוכח להדי' כן וכן משמע עוד מאאר ראשונים דמזיר שמשון שיקבל בעלמו איתא בשאלה:

אמר העורך לא אעבור מלדבר פה אודות הכל כדרי כי כלו מוקשה. האי מה ראו על ככה לאמרה בבכיקת יה"ק הרי כבר כהנו לעשות בער"ה ומקורו מש"ש כדרים כ"ג והסכות זאת לנה. עוד יפלא מאד הכה כל הסכה כשים כדר או שבוע על איש הולך אצל מכס או ג' הדיוטות ומתירין לו וקול בכי לא נשמע שמה וכאן אנו שומעים התעוררת גדול יותר מבכל עלם יה"ק והר"י הקדוש בלשם המקובלים ומשורר גדול חיקון לזה כיגון כחמד יורד מדרי לב מסולץ אדן ומתפשט בכל ישראל ואם הוא רק ההכת כדרים כמשמעו לא כדע מה קול הרעש הזה. עוד כהקשו מה המשך ים לכ"כ מה שאומר החזן ג"פ ונקלה. ויאמר ה' סלחתי. והלבוש סי' תרי"ט ובספר אלף למטה כדחקו בו. ולשר אבכי אחזה הוא כי הכה להיות כאמן בשאמרו הוא דבר אשר איש ישר מחזיק בו ויחשב לחסרון גדול בחק איש אם לא יקיים דיבורו א"כ יפלא מאד האיך אחרים מתירין לו לחול את דיבורו. אבן הדבר פשוט מאד הלא יעלמו פתח מרטה לומר שבשתכה הענין וע"ד כן לא כדר מעולם. ולכן הוא איבו מוחל כי אדם קרוב אצל עלמו ואולי יאמר בדאמי שבשתכה הענין ועיבו הטעתו. אבל אחרים מוחלים כי יבחנו שבוי הענין לעקור הכלל מעיקרא. אבן כ"ז יולדק אצל האדם שאינו יודע עתיו ובגעיו. אבל לא אצל הבורא יתב"ש שאין לפניו שבוי והמורה ההוא אמר ולא יעשה ודיבר ולא יקיימנו ולא שייך אצלו התכה. ומעתה אם כבר על האדם גזרה רע ח"ו אז אין תרופה. אמנם אחת היא שם לומא פתח אצל הבורא יתע' והוא התשובה שעוקרת הגזרה מעיקי' כי באופן זה לא בגזר עליו כלי. ומעתה בבכיקת יה"ק שכל איש מלא הרהורי תשובה עושים התרת נדרים לומר כמו שיש דין לומה לעקור הכלל ע"י פתח כ"כ יש פתח לומעלה לעקור גזרות רעות ע"י התשובה. ומעתה התרת נדרים בער"ה הוא כמשמעו לגבי דידן ואמיתת כ"כ הוא להתיר נדרי שמים וגזרות רעות וכל הפסוקים שאומרים אח"כ מוכיח בעליל כהתרה לנדרי שמים ומובן בעוב גודל ההתעוררות אז כי לפיהן תגדל הפתח חנוה לומעלה לבטל כל גזרות רעות ואולי ע"ז כיון בזוה"ק סדר סכחם ע"פ מקרא קודם דא יוהב"פ איכן דאית עליהון גזר דין בנדר ובשבועה ובגין כן תקינו לומר ביה כ"כ ועיין בתקוני הזוהר קס ר"ש

וכו׳ מכמה וגיכה יכולים למעבד התרה ורו׳ הכא יכול לעבד התרה וכו׳ ומיהו מתחרט הא תלת בני מאסא יכולין למפטר ליה.

ויש לייסד בזה הגערא ב״ב ע״ל מי מפר לי והקשה תו׳ בכורות ל״ז שהי״ל לשון החרם אבן ר״ל דבהתרה לריך פתח וכשיראל מינס שנים אין לו פתח ולכוך רק הפרה לכן אומר מי מפר לי ואמר הש״ס דהיה לך לומר מופר לך כי כשהקב״ה גיזר לריק בא ומבטלו כעין אב ובעל ע״ם ב״ב נחו׳

ואעורר עוד על מנהג ישן לזרוק אגוזים והפיחים בשמע״ע לע״ל ישידו בקודש ע״ם הרמב״ן קדר לך לך שכל הנגזר בשמים עוד אפשר להשיב על אם נעשה למעה פועל דמיון אז אין להשיב. לכן אחר גמר החתי׳ בספר פרנס עושים פועל דמיון שהגבאים שלומי דרחמי פותחים חלוני ביהכ״נ אחרונות השמים להריד משם השפע ועם הקודש למעה עיניהם כשואות למעלה לקבל השפע בשמחה ובזה יהיה הגזרה עונה אין להשיב. ושמעתי מעשה כמעט היפך מזה שאם חי׳ נגזר על האדם עניית ושילעיך ליהנות מקופת לדקה יקויים בזה ולא באופן אחיתי ולע״ל דילי עליפה:

מו

סוגיא דאעל״מ תמורה ד׳ ע״ב.

א) תקו׳ כבו מאד א] אמי מהני ול״מ הוא קשה הבנה מאד כדאקו בו המפרשים. ב] מה דקאמר הש״ס בשבוי קונה ול״א בגזלה קונה שפרי היא המלתא דאכל״ת ולא השבוי. ג] שומע בשבת למה כשרה וכן הה. הקשו רק שהשקה תפסל ולא אמרו שתהא נבלה וכן יש להקשות מגילה כ׳ ע״ב ענב והקריב מהו וכן מפרש״מ נאל של ע״ם בשבת (ועי׳ חשר מהרי״א יו״ל רמ״ה) ד] תו׳ ד״ה מיתבי שתרו עלמנס לד״ם והשתא ה] גם בגוף הסיקם כדחק הכוב״ מה״ע סי׳ קכח דאי״כ גם בגנ פסול כאמר מהני . ולבאר כל חמורא בדרך פשוט מאד נקדים מבוכה רבה א׳ בשל תורה יש חילק בין לכתחלה לדיעבד ע״ב בבכו״ יו״ל סי׳ א׳ והשו׳ מהרי״א יו״ל סי׳ כ״ם ועתה אומר דבזה פליגו אר״ל דאבי סובר דכל מקום דשייך תחלה ודעיבד לא אסרה תורה רק לכתחלה אבל בדעיבד מהני דאי ל״מ א״כ לא הולילו מחשבתו לפועל ונשאלה ריקנה ואמאי לקי ורבא סובר דאף בדעיבד אסרה תורה ועכ״ז לקי כיון שעשה מעשה לעבור על מיומרא דרחמנא אף שלא הועילה לו מ״מ לקי ומעתה סרה מבוכת הבכו״ דבמקום דים הכרח מקרא לכאן או לכאן הרי כ״ע מודה ואין להקשות מומקום למקום ורק בים קרא דמהני לרוך לתרץ לאבי ל״ל קרא דמהני ולבבא לל״מ ממש כבסוגיא דידן ובנקל ים למלוא פתרון בכ״מ כפי הנלרך. וש״ם דהרי לא רלה להאריך להביא עוד יתר מקומות כיון דליכא ביכייהו. ומעתה מיושב קו׳ הב׳ דכל שהגזלה בעין בלי שום שנוי ורק הכנים לביתו אפץ מבינו בלי רלונו ובלי נתינת מעות זה עדיין נקרא לכתחלה ולכ״ע ל״מ רק לאחר שנשתנית אז כבר הוי דעיבד אז שייך בי׳ מהני או ל״מ ומ״מ אין התחלה לקו׳ דשומע בשבת וכל דדמי לה דהכה כל הקו׳ בנויה על פשטת הבנת מימרא דבבא אבל בל״ז לא עלה על דעתנו לומר דשמיטא חפשול מחמת עבירה שעשה אגבה ומעתה לדידי לא אמרה רבא מעולם רק לומר שכל היכי דשייך בו מהני או ל״מ אסרה תורה אף בדעיבד והכה בשבת דכתיב לא תעשה מלאכה בזה ל״ם כלל תחלה ודעיבד ומעתה אין עלה ע״ד לומר שתפסול השמיטא מלד עבירה כן כל מ״ם האחרונים בשומר של ע״ז לע״ל אין לו ענין לכאן כי אין עבירה מבבה מלוה. ועתה בבא לבאר ד׳ התו׳ באופן שגיכם דהכה שם לא כתבה תורה לא יכתוב לה ספר כריתת לשלחה כי בחמת השלוח ופשפר המה ב׳ עניכים הגע הוא להתירה לעלמא כי זהו גופו של גע הרי לת מותרת לכל אדם. והשלוח הוא לם ק מעליו הרי מיודים שהוא מייב לה. והכה באופן הקפידה רק שלא ישלח המיודים מעליו אבל הכוגע להתירה לעלמ׳ אין פשע כי זכות הוא לה. ולכאורה היה מיושב בזה קו׳ התו׳ כי אף שעשה עבירה בהשלוח אבל בעה שהתיר לעלמ׳ מהני כי אין העבירה מבבה מעולה זו אבן התו׳ שפיר הקשו דכיון דהגע פועל ב׳ אלו העניכים בנושא אחד אין להפרידם שיפעל רק לחלאין וכיון דש״ל לרבא כמדאכל״ת אף בדעיבד ל״מ א״כ הרי אמרה תורה שלא יפעל הגע פעולתו ממילא גם להתירה לעלמא לא יפעל ועי״ז חילו דגע איתקם מעליו התיודים כי בעתים חפשי ל״ל לימוד שנשתלק מעליו התיודים כי בעתים חפשי ול״ם בו מיודים ועי״כ שהלימוד בקידושין לגוף רק להתירה לעלמא א״כ אוכא מעשה דבעיתה. ההיתר לעלמא וקילוק התיודים המה ב׳ עניכים נפרדים וכמו כן איתקם גע לעיתה דגם בגע המה נפרדים וממילא שפיר מותרת לעלמא אף שעשה עבי׳ בהשלוח. ומ״ם הלוב״ דגם בגע פסול כאמר איתקם להנ״ל לא אמרו התו׳ ההיקש רק להוכיח מעשה דב׳ אלו יכולים להפרד. ופה לכאורה שתירה התו׳ עוד קיימת דגם בנשבע שלא

לגרם נאמר לף שענר אלא יחל מ"מ אינו מכנה פעולה הגנו וא"ק קו' החו' אכן ל"ק דזה הלאו לא יחל דברו נאמר על מה שנדה מלבו וכיון שנדה מלבו שלא לגרם הוי כאלו כתבה תורה שלא יגרם וכיון דבבא קובר דכל איסורי תורה אף בדעיבד נאמרה שפיר הקשו דלרבא נ"מ וע"ז תירלו כיון דהלאו לא נכתב בפירוש על הגירושין כמו בגלא יוכל לשלמה רק כולל כל מה שנדה מלבו אף אותן דל"ש בהו מהני ול"מ א"כ לא איירי תורה כאן כלל מתחלה ודעיבד ממילא הדיקן לכלנה דאין עבירה מכנה מלוה. ורף שזה כי ככון ובכור עכ"ז אח"ל דלא יחל דברו והגנו המה בי עכיכים ל"ל ע"ד פלפול דק' החו' הוא דכיון דס"ל לרבא דכל איסורי תורה המה אף בדעיבד א"כ גם הוא כשכשנע שלא יגרם כוונתו ג"כ כעין איסורי תורה דאף בדיעבד ל"מ והוה כמסירת מודעה לבטל הגנו (ואם ביטול המודעה אולי באמת הוה גנו) אבל לאביי דכל איסורי תורה המה רק לכתחלה א"כ גם כוונתו היה על לכתחלה וכשר הגנו וע"ז תירלו דבאיסור שנדה מלבו ל"א רבא שכוונתו לדיעבד כי לשון תורה לחוד ולשון בכ"א לחוד:

ג) ע"ד שתיקות הרמב"ם בכמה מקומות בשוגיא כ' דהנה דבמה דמשיק הש"ס דפליגו בשיטו קונה כ' רש"י ג' פירושים וכל' דהפי' הא' היה מקובל לו מרבותיו דהשני הוא מדעתו ושמע בזה"ל "שמיה ועבר ע"ד המקום קונה" ודברים אלו כפלאים וכש"י נלחק בהם ולענ"ד כ' ע"פ ש"ס ע"ז כ"ל אם הקב"ה אינו חפץ בע"ז למה אינו מבעלה והגזול הינין חבעה למה מלמיחוכו' ע"ם והנה הבחינה בזה בכור כי אם יהא ככה זה יחשב ביטול הבחינה ואז לא יחויב לו שכר על המלוה ולא לנקות על העבירה כיון שהוא מוכרח ולזה אמר אביי כמדאמרלי"ת מ"ע דהיינו שבבר עבירה. מהני ר"ל שהבעל פועלתה כי עולם כמנהגה בוהג דאי אמרת ל"מ שלא הפעל הבעל א"כ יהיה ביטול הבחינה ולמה לקי דהיינו למה יענש. אכן רבא אמר אף שלביני האדם פועלת הבעל בדבר עבירה מ"מ הבוחן יפר יבין דכמדאמרלי"ת באמת ל"מ כי כל מזונותיו קלובים עליהם אין לחוסיף בעבירה ולא יגרע בהחדל ממנה כי היה מרוים במקום אחר. ומעתה בתחלת הסוגיא היה הש"ס מבין בכוונת אר"ל כפשוטו לכן מותיב ומסרק כל אלה אבל מכח קו' מה ביניהם נאיל הש"ס מהבנה זו ואמר בש"ק פליגו דאם בבר ע"ד המקום סבר רבא לבתוקף לו בזה קנין אדם מה שלא היה זוכה לזה מעבירה כי עולם כמנהגה בוהג כדי שלא יבוטל הבחינה לכן בשע ועוב לולו"ל ורבא סובר שלא קנה כי היה מרוים זה בהיתר ועכ"ז רמי לעגם כי האדם הרוחה רק בעיניים נאמה לו שמוציל לעלמו בעבדו על מד"ר. ומובן בעוב פי' רבותיו של רש"י ומסולקים כל הקו' היגלאות על הראב"ם מסקו"ט הגמ' כיון שהוא אחת מן סוגיות דחוי' שנש"ם וכן כלאה מכל התמיהות שבתקבו פה בזהו רק סוגיא דחוים.

ג) בתקשו א] לוה מביא בל"ב סך אם כהן הוא לוק' ב] ליסנא קמא מדוע לא הקשה לאביי ג] בל"ק קאמר ולאביי פירש"י כ"ל קבא דלא לקי הרי כל דל"מ לא לקי ופלא הלא אי ליתא לקבא הו"א דמהני וכדאמרי באמת וכראה דלכאה קשה על התו' דכתבו דגנ איתקש לאיתה דה"ת לרבא דבק מבנרא ל"מ לכן היקשא עדיף אבל לאביי דאית קבא דל"מ א"כ ליתא לתיקשא מקמא קבא אבל הכן הדבר פשוט כיון דלא מפורש בקבא דל"מ א"כ אפשר לקיים ההיקש לומר דמהני ויתורא דקבא שמייב להחזיר. כן מוכח לשון החו'. ועתה אומר דל"ק לא הקשה לאביי דמדלא כתיב לא ישלמנה וכתיב לא יוכל. הנה פשעת מלת לי' מפמעו דל"מ ופשיר מקשה ולאביי ל"ל קבא דלא לקי כיון דמפורש דל"מ ועכ"ז תי' דבק"ד דמהני דמלה לא יוכל אפשר לפרש איכו הפלי אבל עכ"פ אע"מ כמו לא אוכל לאלה ובבא בשדר וילך עי' רש"י שם וכן לא תוכל לתת עליך אים ככרי. ל"ת להתעלם וכדומה. ומעתה דמשיק דמלשון לא יוכל אין הכרח דל"מ שוב מלמים מזה דעיקר קו' דאשוכה ק' גם לאביי ולכוך לתיבלא וממילא מיושב מדוע ל"ש לא הק' על רבא דהא ל"ב מלמים רק מפוף ל"ק והוא רק כעין הסלמה מל"ק לבאר דגם לאביי לריכין להך סקו"ט לכן הוסיף הך כהן להוכיח דמשמעות לא יוכל איכו כמפורש דל"מ דאם הוה כמפורש א"כ הקשה למה כהן איכו מחזיר ואין להרץ דאיתקש לאיתה כיון דמפורש דל"מ א"כ ליתא להיקשא מקמא קבא ומ"ש הכל:

הה"ג מהו' מרדכי ליב ווינכלער ברעזאוא

לאות ז'. ע"ד הינגן פי' קנ"א שהשם מפני ספק חזקת כהנים בזמה"ז עיין שוכם הדברים בתשו' מהרי"ע סי' קמ"ה קמ"ט באורך וכומב דלאיכו בזמה"ז כוהנים להם חו"מ בכור אדם ובכור בהמה ולא כומר המעמ"ה כמו בדמאי ומאר ספק מעשר ותו"מ של בכרים. ויעב"ץ חושם לגבי כהן משום ספק גזל ודברי ההפלאה סוף

פ"ק דכתובות ידועים ועיין בח"ק לה"ע סי' מ"ח מ"ב ועיין עוד סי' ה' ז' וכן ביו"ד סי' קמ"ד וקע"ה ועפ"י הגמ' קידושין דף פ' בחזקת כהוכיס ובסוף פרק המולץ בני מסחמדיכהו ופסקו הרמב"ם בה' סנהדרין ובזכיות ומגנות ובפ"ח מאה"ב ועי' סדרי טהרה קפ"ח. עוד ראיתי ביעב"ץ סי' פ"ט ר"ל דבפדה"ב דמ"ח בלא"ה סמוכין עליהם ועי' היטב מ"ם יו"ד סי"ו הביאו ובאמה כלילא הא בגדיב ת מילו מוהגין דלא כמהרי"ב כבסו"ע מו"ם תכ"ז דאם בחלה דרבנן לא סמוכין עליהם ועיין בנמ"א בשם מהרש"ל דבשעה הסמך והגזרות כ"ל רוב אמותיהם נאנסו ומשום משם חללים וכמ"ש בח"ם שם דיותר כסיים להקריב בדיעבד ומשום בכך ה' מילו. ולהשם זה ל"ם חזקה דהא לא היה לז ביד ב"ד לדון עליהם לבדר המיעוט מהרוב. ולענין חזקה עי' ריטב"א קדושין דף ס"ו דהוה כמו דיעבד להולדה מזכוחן ולא עושין מעשה לכתחלה ע"ם לענין תרי ותרי. וו"ם השור ראיה מכחובות כ"ו הוא לשיעת ריב"ב אבל הא לא קיי"ל כן וכמ"ש מ"ם מו"ת סי' ה' לחדי ובשושנת עמק' סי' י"א וע"כ שם טעם אחר דהוה כמו ע"א שבא ראשון דהוה כשרים הא כמי מדמי לב' עדים:

הה"ג מהו' אברהם ריב טרוצער מצעצע

לאות י"א מו"ק ב'. הכם מלבד דאין זה מוסכם דאביי סובר דל"ל שיהיה דומיה דמשיאה כי הן קובי' חלופות רק לבי' הרמב"ם ס"ל כן. ק"ק דהא בתמורה דף ד' אביי הוא המקשן והרי מיאר ועלה מתרץ רב דימי דאין עשה דומה ב"ל וע"ז קאמר המהרש"א בריש מולין דעכ"פ לאו אחד מנחק ומ"כ דברי המהרש"א לאמרים אליבא דאביי וא"ל דכ"ל ואביי פליגו בזה דלכ"ד מנחק לאו א' ולאביי לא. מ"כ מאי מקשה המהרש"א דילמא קאי קו' התו' לאביי ול"כ לי"סב דקו' הש"ס ל"ל והיה הוא ותמורהו קאי לאך גי' שהביא רש"י דף ד' וכהרב ע"ב דלאו שום בכל פי' דלא שום בליבור ומותפין ועפ' איכה שום בליבור ועי' לח"ע פ"א דתמורה. ולגי' זו שפיר פריך הש"ס. ואין זה דומה דכ"כ בבה"ז דקו' ש"ם דף ט' ולכחוב לא יחליפנה וכ"ב לא יעיר ע"כ קאי לאך גי' דלאו שום בכל דלגבי' דהוה ב' לאוין לק"מ. ואולי זהו טעמו של הרמב"ם דהביא גם הך טעמי דלקי על לאו דתמורה משום דהלאו כולל יותר דמכח קו' הש"ם בשני מקומות פ"ל מוכח כהך גי'.

ומ"כ בלות י"ב דאיקור כלת עולה רבא דמאבי לכאר' כ' כן מהרא"ם ריש ינמות דבגיא ראיה. מפסמים דף ע"ב דהבועל יבמתו בעת כרתו קנאה וכן קיי"ל נאה"ע סי' קס"ד וק' הא קיי"ל כבבא ובחי"ל ביחא. מאנס לסברת הסמ"ע סי' כ"ח אין ראיה דשם אפשר בהיתר. עוד ראיתי שב"כ מלא הרועים. והנה הטו"ז בא"ה"ע שם ס"ק ז' כתב דלכתחלה מטו"ה לא תתינס בעת כרתה אף דעדל"ת ומשום דאפשר לקיים שניהם שיאתין עד שתטהר. וקשה לי הרי הבשב"א שבת כ"ד הוכיח מבין ביהמ"ק דלא מקרי אפשר לקיים שניהם כ"ל באפשר לטשותו בלותו יום ומ"כ גם כאן הרי לרוך להמתין ז' יומים:

מהה"ג מהו' יצחק קליין מסלטמאר

בלות י"ב דלא לישב לפיו מל רש"י בפירש רק על יוהכ"פ ומשום דעל שבת נוכל לחרץ כהשעה"מ. כעלם ממנו הפכ"י ב"ק ע"א דכמו שממעט הש"ם שוגג ומשום לכתיב מחלליה מוה יומת במזיד ולא בשוגג מ"כ ה"ה דממעטינן יוה"כ ובק בעיתות ב"ד אסור ע"ם ובלות זה כמה בלעערתי על הפכ"י דהתו' הקשה ה"ל דמעשה שבת אסור מלא כ"ת ותירלו דאילעורך היקש לחלק בין שוגג למזיד יעו"ש עכ"פ במזיד גופא נוכל למילף מקרא דל"ת כ"ת גם ביוהכ"פ ולע"ב:

—טז—

—הה"ג מהו' שמעון צבי ווינער קריפש גאליציען—

א) הקו' בל"ק זבחים ס"ה דכיון גבי ועלם לא הסברו בו דא"ל לסבור כמו גבי ולא יבדיל דאיתא בגמ' שם דא"ל להבדיל וכ"ל דראיתי בספר תולדות אדם מהגאון מהר"ז תלמיד הגר"א ז"ל דגבי הולאה בקבן בפה מביתו כתיב בלשון יחיד ובשביתת עלם בפסה כי בלשון רבים לא הסברו. כי יש סובר אחר סובר ואין מוליא אחר מוליא ומבן. ולפ"ז איך נוכל לומר דא"ל דא"כ למה שיכה וכתוב בלשון רבים לא הסברו:

ב) מה שמסיקין הקשרים בהו"ר מהלולב ובפמ"ב כתב דישאיר רק קשר אחד נראה הטעם דהני ג' קשרים המה כנד ג' אבות כנודע ובאלעי"ה נאמר בך מוחאים לכן בהו"ר שהוא גמר הבתימה מסיקין הקשרים ומשאירין אחד לרמז לבך מוחאים:

א' הטורך הביעת הטבנה יודעה למסכילים ולא לעני כאמרי אכן כדי לסבר האוזן כ' כי אף שהמו כל הזכותים ואנו ריקנים כעובנה עכ"ז עוד קשר אחת קיים והיינו כי שהה לעבר נפשינו אז הוסענו קוש בתולת ישראל:

יז.

— שפתי ישנים —

מהגאון מהו' פנחס ליב פרידען זצ"ל מהאמארן -

בע"ה יום א' י"ג לחד תרעו"ג לפ"ק.

שלומא רבה וחיי אריכי ליי"ב הרב המאוה"ג החריף והבקי מפלגה קו וכקי בעל קנאה יקרה ובכורה המשכיל בכל מדעים לדיק המיפ כפ"ת מהו' פסח כ"י אב"ד בק"ק פרלמטא ומגליל:

אחד"ם וכו' ואח זהב בפופה ראיתי רלוף אהבה דבריו נחמדים ראוים לאמרם בקהל ד"ח יפה דן יפה הורה ע"ד האשה שבנלה ומאשה ואחר הפגוע מלאה הכתבת שפשטה בעת שבנלה מלוכלך בדם הכל יפה הורה. וגם מ"ש להשיג על הש"ך ס"ק מ"ה פי' ק"ן כבר נזכר הפגם זו בכו"פ וקד"ע שכולם כאחד אומרים שבעלם מתרן הש"ך ז"ל דברי הרשב"א נחלוש מס ואכבי כתב' להעלין קלה בעד הש"ך אבל מאשפ שבאי לרוך אני לקלר וגם מבעל אני דעתי בפני דעת הגאונים ז"ל.

ולף אמנם בא"ם מעכ"ת דלף בכ"ד איכא ס"ם ומפיים ואין זה ס"ם מפס חד דהא הכא ספק אי מתיר יותר מחביו. ימחול כא פר"מ זה אין אני מבין כי מה שבדל איכא אם הדם הזה בתחת הוא בא מעלמא אחר שהפסיט אותה או שבא דם הזה על הכתנה מעלמא בעוד שהיתה לבושה אותה קוף קוף חד ספקא הוא אם דם זה הוא מעלמא או מגופה ואין זה דומה לעד שאינו בדוק וטחתו ביבכה ומלא דם על העד דמשמע מפיבס"י וכ"ם מהרשב"א דמשוב בה"ב ס"ם בזה י"ל דאין הספקי דומין דאם הספק הוא רק מן היבך א"כ במשוך ל"ם דחזקתו מן המקור כמו דאעיכן בעד הבדוק אבל אם אוריכן מעלמא אתי אף במשוך טהור דבעד שאינו בדו' ליכא לחלק וא"כ אין ב' הספקות דומין ויש כ"מ ביניהם ע' כו"פ פי' ק"ן ס"ק י"ט מיהו בנ"ד אין שום כ"מ בין הספקות. אך שוב ראיתי דיש נקיים סברתו דאל כי כבר הסכימו האחרונים בכמה דוכתא הא דל"מ ס"ם שאינו מתהפכים או היכא דהס"ם הוא מפס חד זהו דוקא אם הספק הספק הוא אסור מה"ת אבל היכא דספק אחד ב"פ פרי מה"ת ורק מדרבנן הוא דאסור הו אם בה"ג איכא עוד ספק אחד הו מקרי ס"ם בכל גונא ויע' כו"פ פי' ק"י בכלי ס"ם ובדגו"ר פס. ויען כי ידעתי שערבי' על פר"מ ד"ת הגאונים אעתיק לו דבר קטן אף שאין זה לרוך לענינו. הרמב"ם פ"ט מעומאת אות הלכי י"א וי"ב דור שמעילין להוכו כפלים המאהיל עליו עומא ד"ת אע"פ שהחולה ובכלים מלוין כפ אין ספק מוליא מ"ר ואם הפילה פס אפה כפל ואין ידוע אם הפילה דבר המעמא או לא הוא ומולדה ובכלים מלוין פס טהור דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיולא בהן שהן מפוס ספק ח"ם של דבריהם ואין טומא מלא מי שבטומא טומאת ודאי אבל כל הספקות בין בטומאות בין באוכלי אסורות בין בעריות וכבתות אין להם אלא מד"ס עכ"ל ז"ל הראב"ד א"א זה שינוס גדול שהרי אמרו בכ"מ ספלא"ו לחומרא וקל"ר לקולא וזו ספלא"ר היל אבל היה לו לומר מפוס דהו"ל ס"ס. ומכן כ"מ בקיף דבריו כתב ח"ל ועוד י"ל דאפי' הא דא"י אם הפילה דבר המעמ' מפילות אך הרב מ"ל בשם מהרי"ט השיג על הב"י דהרי באמ' פסמים דף מ' קאמרה תלמודא בהדיא דבה"ב הבוב ס"ם כמ"ש הראב"ד ולע"ג. וכ' ביאוב דברי הרמב"ם כי בל"ז סמיכות וסידור לשון דבריו שכתב דבר ידוע איני מדוקדק הטיב לפן כ"ל בארץ הכל דבראה קשה על הגמ' דפסחים דקאמר דאיכא ס"ם הא איני מתהפך דאם אתה אומר שמא חולדה אכלתו הי ג"ל איני כפל ועי' בלל"ח מיהו נראה ז"א כיון דהכא יש לדון תחלה על אם יש כאן כפל שפיר מקרי ס"ם אע"ג שאינו מתהפך וזה דומה לנשבר הגף ואי"י אם קודם שהיטא או א"ש דהבוב ס"ם כיון דמתחלה אינו לדון על הבדיקה וכמ"ש הש"ך בבלי ס"ם בשם הגאון המקיל מ"ע זלק"ל מיהו היכא דמסתבר להתחיל מהאי גיסא כמו מהאי גיסא לא הבוב בה"ג ס"ם אבל לפ"ז י"ל דק"ל לרמב"ם כיון דע"פ רוב הפילה דבר המעמא לע"ג דאין רוב גמור הוא מ"מ כי איכא סברא להחיל איל שמא אכלהיה ועי' הטיב כו"פ פי' הכ"ל מ"ם על כיולא בזה אלא שעדין קשה הא הוי אינו מתהפך מיהו מכאן יש ראיה לדעת הרמב"ם ז"ל דכל ספק הבקול הוא מה"ת לקולא וכיון שכן תו אינו להקל אף באינו מתהפך כמ"ש לעיל בשם כו"פ ודמ"ם ועתה עלה דברי הז"ל כתונן וכן כוונת הרמב"ם ואם הפילה אשה שם כפל ואי"י אם דבר המעמא או לא הוא ומולדה מלוין שם טהור כיונתו דכתב טהור אין כ"ל כיון דספק לקולא דז"א דודאי ספק מ' עכ"פ מדרבנן להחמיר אלא כ"ל דמטו"ה טהור כיון דאיכא ס"ם וכדאמר הגמ' אך כדי שלא תקשו איך אינו על ס"ם כזו אינו מתהפך לזה כתב הרי אן של דבריהם וכיון שספק האחד הוא רק מדרבנן תו אין להשגיח בס"ם אם מתהפך או לא וקלרתי ובמילוסי האלכתי ויסבתי בזה קושות המוכות וגם הגדתי

ראיה דהרי אם הבוב ס"ם אינו מתהפך אם הדם הוא מעלמא אחר שהפסיט אותה או שבא דם הזה על הכתנה מעלמא בעוד שהיתה לבושה אותה קוף קוף חד ספקא הוא אם דם זה הוא מעלמא או מגופה ואין זה דומה לעד שאינו בדוק וטחתו ביבכה ומלא דם על העד דמשמע מפיבס"י וכ"ם מהרשב"א דמשוב בה"ב ס"ם בזה י"ל דאין הספקי דומין דאם הספק הוא רק מן היבך א"כ במשוך ל"ם דחזקתו מן המקור כמו דאעיכן בעד הבדוק אבל אם אוריכן מעלמא אתי אף במשוך טהור דבעד שאינו בדו' ליכא לחלק וא"כ אין ב' הספקות דומין ויש כ"מ ביניהם ע' כו"פ פי' ק"ן ס"ק י"ט מיהו בנ"ד אין שום כ"מ בין הספקות. אך שוב ראיתי דיש נקיים סברתו דאל כי כבר הסכימו האחרונים בכמה דוכתא הא דל"מ ס"ם שאינו מתהפכים או היכא דהס"ם הוא מפס חד זהו דוקא אם הספק הספק הוא אסור מה"ת אבל היכא דספק אחד ב"פ פרי מה"ת ורק מדרבנן הוא דאסור הו אם בה"ג איכא עוד ספק אחד הו מקרי ס"ם בכל גונא ויע' כו"פ פי' ק"י בכלי ס"ם ובדגו"ר פס. ויען כי ידעתי שערבי' על פר"מ ד"ת הגאונים אעתיק לו דבר קטן אף שאין זה לרוך לענינו. הרמב"ם פ"ט מעומאת אות הלכי י"א וי"ב דור שמעילין להוכו כפלים המאהיל עליו עומא ד"ת

דבר זה לפני גדולים וקלסו מאד. המוכס אמר היכא דקפק הלי לאסור כך מדרבנן אחרי תו ס"ק לף שאינו מתהפך וגם מה"ע י"ל לתרמב"ם וכמ"ש בה"מ נפ"ב מקיטה דל"ם לרבינו מש"ת כהונות ע' דסס לוקם מד כ"ח ס"ק ורבינו קובר דלף נה"ג חסוד ס"ם ומכח זה חוכים תרמב"ם דיכו דפיתוי קטנה בלון הוא וכמ"ם המ"מ וכנים שלנו מה סברא ליכא דלא ס"ל להרמב"ם סברת תו' אבל להכ"ל כיחא כיון דרמב"ם ס"ל דקפק רק מדרבנן לחומרא מטו"ה היכא דליכא תו עוד קפק כל דהוא אז ינן לקו' ועתה נאלנו לכ"ד כי ידוע דכתמים רק מדרבנן דאה"ת ליכא בכתמים חסם דמה"ת ליכא טומאה שלא בהכנסה וכיון דגזרת כתמים הוא רק דרבנן שפיר סמכינן על ס"ק בכל ענין אליבא דכ"ע אפי' לפי' הרשב"א ודעמיה דס"ל דקפק הסקול מה"ת לחומרא ולפ"ז זו בודאי לא סמכינן להקיל אלא בס"ק מעליא מכל הנדים. אפ"ה בכתמים כיון דגוף הכתמים הוא גזרת דרבנן תו לכ"ע סמכינן להקיל בס"ק כ"ד כ"ל ברור ויען כו"ם ת' כלה הכ"ל בתי' לאשון שדעתו נוטה לומ"ם אלא שהגאון ז"ל מקלר בזה סוף דבר יבא כחב פרי"מ כי' דים להקל בכ"ד מעעם ס"ק. אך עוד אמרתי דאולי בכ"ד דאכ"מ ים מקום להחמיר וכמו שיתבאר. הג' בעל קד"מ הקשה ק"ע בפי' ק"ן דהא אכן קי"ל דזב' גדולה לריכה ז"ב ובעינן סטרין ובדוקין דהייכו לכ"ע לריכה בדיקה בימי הספירה לכה"פ יום לאשון או יום הז' והוא האות כיון דאפשר ליכה מעעאה אלא בהכנסה וא"כ בדיקה בימי הספירה לאלי הלכתא הוא מכפם' אם הרגיסה אז בלא"ה קותרת אפי' לא מלאה כלל לפי דעת תס"ד דהרגסה היא סברא דאו' ואי לא הרגיסה א"כ אף אם בדקה ומלאה דם ליכה קותרת כיון דלא הרגיסה בסנומא לדעת הראב"ד דדם קיסוי אע"ג דאין קותרת כל מכיכה אבל מכ"מ יום הראיה אין עולה לה למכין נקיים כימא ד"ל דאם לאחה אלא בהכנ' לא יהיה עדיף תמילו לאחה דם קיסו דעכ"ם א"ע וה"כ דם בלא הרגסה א"ע למכין נקיים א"כ י"ל אפו"ה לבדיקה לריך שמא המלא דם אף שהוא בלא הרגסה מ"מ לא יהא עולה אבל לדעת הרמב"ם דס"ל דדם קיסו ליכה קותר וגם עולה למכין וא"כ בודאי אף דם אלא בהכנסה אים וגם עולה א"כ קשה לאיזה לורך היא הבדיקה בימי הספירה וכ' הגאון ז"ל דל"ל אע"ג דבעלמא מה"ת כ"ז אראחה בלא הרגסה ליכה טומאה מה"ת ואפי' קשקא ליכא דל"ם דלמא הרגיסה ולאו אדעתיה אבל בימי הספירה כיון דהוא כבר בחזקת טמ' אף התורה חייסה דלמא הרגיסה ולא"ד ומטו"ה אלרכה תורה הבדיקה דאם תמלא דם אע"ג דהיא לא הרגיסה מ"מ תהא קותרת דסמא הרגיסה ולאו אדעתה עכ"ד. הכא מ"ם כיון דאיכא חזקה טומאה בימי הספירה יש לחוש עפי' ע"ז יש לפקפק הבנה אבל באמת כ"ל לקיים סברת הגאון אבל לא מטעמיה וכאו סיהבאר. בחידושי לחק חולין כתבתי לייסב מ"ם הפרי מג ציו"ד על מ"ם הרמב"ם הנקובת הוסטו היא נבלה וכ"מ ביה שמיטא להקשות אים מקור בס"ם לדין זה וראה דים לרמב"ם מקור לזה לפי שיטתו דהכה המפרשים הקשו לרמב"ם האיך יליף כ"א חולין י"ב מסחיטא דאזיכן ב"ר מסוס דל"ח דלמא בנקוס נקב שמוע מכ"ל הא דלמא ל"ל ב"ר ורק מסוס דאה"ח קפק שרי ביישוב קו' זו כ"ל להעיקר כמ"ם המו"ל לכלל גדול וקבלא ישרה בדברי הרמב"ם דהחורה מדבר המיד ע"ד ודאי דהייכו בסאמרה תורה ל"ח נבלה או דם בכלל בזה רק נבלה שהוא ודאי ומ"ל כל דאיכא קפקא אין זה בכלל בנלה ודם מ"ם קפק שרי מיהו כ"ז באיסורין, אבן שוא"ת אבל בע"ע הו' להאוך לאסל דרחמנא אמרה בערב ח"מ ומ"ע לאכול בליל ע"ו כזית אלה העשומרת ואיכא חיוב דלאוך לאכל אלה שהיא ודאי יולא בה ידי"ח ומ"מ אם ים איזה קפק בנלה זו אם ראוי לאלה בו ממילא עדיין לא קיים מ"ע בזיכור עכה"ד ודפח"ח והכא הו' שבועות כ"ל כתי' דוחבתה הוא מ"ע דהייכו שליחה התורה דמי שבולה בשר לרוך לאכל עם שהוא זבוח ודאי וע' פ"מ שחיטה בשר מעתה כיחא דשפיר דייק מסחיטא ודאי ל"ח ב"ר מסוס דס"ל נקוס"ו כנבלה ול"מ שחיטא ודאי ל"ח ב"ר אלרך שרי שמא בע"ג שמוע ורחמנא אמרה מה שחוא זבח ודאי וכיון דים לחוש שמא בע"ר שמוע ול"מ שחיטא ועדיין לאו זבח ודאי אי"ו דאזיכן ב"ר ואחוכן קו' הכ"ל. ובזה אדויק ליסבא דכ"ח שהאריך שמע ואכל אמר רחמנא בשעיבת הכ"ל דלמא בע"ר שמוע ולהכ"ל כיחא דבשעיב' אין לחוכים דהא אפי' כ"ח ב"ר אין לחוש כיון דקפק אה"ח שרי מסו"ה קאמר דרחמ"ל שחט ואכל כ"ל דהקפידה תורה דלרוך לאכל מה שזבח בודאי וכן ים לחוש שמא בע"ר שמוע ול"מ ביה שחיטה או לאו שחיט' ודאי היא אי"ו דאזיכי ב"ר והשתא מוכח דבקו"סו היא נבלי' דאי ס"ד דל"ח אלא טליפה לא מוכיח דאזיכן ב"ר כיון דבטליפה אחכי שחיטא והוא זבח ודאי ליכא רק קפק טליפה שהיא בטו"ח ולקולא. המוכס אזה דים מילא

בין ספק שהוא נקוט ועשה בין ספק נפולת ומעתה כיון דודאי אם כאתה דם אלא בהרגשה לא מיים שמא מרגישה ולאו מלעתה כיון דהחמ"ל בנשרה עד שתרי"נב הרי כאן מעכם דוקא אם ודאי הרגישה איכא איסור תשל"כ נמלאם דם אלא בהרגשה ביני הפשיטה כיון דאמרה כמאכא וקפרה לה דבעינן בדוקין וקיים ואינם יכולה מעומתה עד שתהא לה ודאי ז"ל וכיון דיש כאוש שמא מרגישה ובא"ד לאו ספורין ודאית ס, והוא נכון.

אלא לפ"ז היש מקום לומר באם אלאה כתם ביני קפי' לא תליכן להקל בד"א דדוקא אלא ביני הפשיטה דליכא חשש דאורייתא עפו"ש הקילו להלות בכל דבר משא"כ ביני הפשיטה כיון דמיישינן דמא מרגישה ולא"ד יש כאן חשש דאורייתא איכא למימר דלא תליכן בעידי מאר לפ"ז בכ"ד דיש לחוש דבמלא תכתם ביני הפשיטה יש לחוש עפי ושלא לתלות כלל. מיהו סוב ראיתי דז"ל דלא מלאתי בשום פוסק דכי להחמיר בכתם הנמלא בז"ב זולת בני ימים הראשונים שהוא דעת המגדלי בנא"ל פי' קל"ז לכן כ"ל נכון דמה"ת לא מיישינן לכתם כלל ולא מעעם דהוא בלא הרגשה אלא בלא זה לא חשש התוכה להחמיר מע"ב דהיא ספק לכן הוא בזה"כ סוב ראיתי סכ"כ ס"ע חת"ד דהוא בזה"כ דומיה דמתרינן דאמנזר ודאי מ"כ ולא ממזר ספק ס"כ דם ודאי מ"כ ולא דם כתם שהוא ספק ע"ם ויש לי בזה ראיה גדולה, דלכאורה יש לדקדק הכנה על מעשה נאשה אחת שנא לפני כ"ע בעתני' שם דף כ"ח ושאל אותה כ"ע אם יש מכה לאשה להתגלע ואמרה הן ואלא כ"ע בעכה ואל' מקתבלין זב"ז וקאמר לה כ"ע וכו' דם ולא כתם ולכאורה קשה לפי פשוטו משמע דטעמא דל"מ כיון דאיכא הרגשה מש"מ מטו"ש תולין ולא"כ למה נקט כ"ע אלא דם עפי הו"ל למיקט בנשרה עד שתרגיש כדאמ' שמוא לעיל ועוד יל"ד והוא תעוה וכי לא שתעו אלא עתה דתולין כתמים להקל אלא כ"ל בגוף דלא שהלמיד' ידעו דשם דנשרה ויש ס"ל דכתמים הוא רק סומלא דבכן כיון דלא מזיה בהרגש וכיון דליכא חשש דאורייתא מטו"ש תולין להקל רק דס"ל כיון דהא תולין להקל הוא דוקא בזמן דליכא חשש דאו' אבל ביני הפשיטה דאיכא חשש דאו' דלמא מרגישה לא תליכן להקל ועי"ז היו מתא' על כ"ע אלא אחל לאשה בחיה זמן היא לז"ק כ"ע דאין הטעם דל"ה לכתם מש"ת משום דחזיה בלא הרגשה אלא לפי' אלו היה הדין שאשה מעמא לף בלא הרגשה אפ"ש ל"ה לכתם מש"ת דכך היא בזה"כ דם ודאי ולא כתם ספק והלכך תולין לאלק בין ז"ב לשאר זמנים. קוף דבר

דתולין הכתם בד"א להקל בין בתחלת ראיתה ובין בתוך ימי הפסיקה ומעילא בנ"ד יפה דן מדא דאיכא ס"ס ועוד בל"ז מקחמא אשה היתה בודקת עלמה בכל יום בז"ב והכי בחזקה טהרה תו לא מחזקינן כתם זה לטפרא יע' לא סד"ע ק"ן ק"ק ע"ל שהאריך ע"ל עובדא בפ"מא דל"מא כתם לטפרא היכא דבדקה כדינה ואמרינן מהשת' נמלא הכתם ואם יש עכשיו לתלות בד"א תולין וה"כ נ"ל דכתנת זו היה מונח במקום בדוק בודאי י"ל להקל שבא עכשיו ע"י דם מליחה וכדומה המלוי בבית הדש"ם:

ה"ק שנחם ליב פריעדען חונה פק"קאמאכן והגליל

יח

הה"ג מהרי פנחס בילליטצער מסערענטש

א) ב"מ דף ל' ע ב' ר' ישמעאל בר"י לר"ע אפקרי' ק"ל מא כ יוסי בנדרים דף מ"ב ס"ל דהפקר לא יצא מרשותו עד דאתי לרשות זוכה ואפי' לאלן דס"ל דהם דהפקרו קודם לנדרו ל"מ הייבו היינו מסוס דאין דעתו לכך כדמסיק התם אבל אם אומר בהדיא כראה דמהני ור' ישמעאל לא יחלק אאביו וא"כ הא יכול להדיר אמנו אף לאחר שהפקיר ול"ע:

ג) מבסיקין ס"ב דוב ישראל ובזמא ס"ה וכתובו ע"ו אפרם להחזיר לו אבדה ק"ל בנמלה ע"מ אמאי לא יחזיר הא ידוע דר' מהר"י נאסקאן בכל ספק מאון אמאי קולא לכתנא הא היי ספק איסור גזל ואיכן דגם בני הסני יהא כן ומעתה להחסן בעות שלו יחזיר לו מכח ספק גזל ובני הסני ליכא איסור והגם סב' אתו' ביומא דמחזיר אבידה לעובד כוכבים עובר על פסוק הכוה לעכ"ד בעושה להכלל מספק גזל כרי כמ"ש רשב"א בעין דלא תחנם אותר לעולם עלמו ול"ע:

ג) חולין י"ז הפתא דבר בעמא איסתרי בשר בחיה ובעי ק"ל למה שהעלה המכחת חיבוך אלוה הקב"ה דלא חוחר לאוה דבר אאסור לב"ב א"כ דלמא ס"ל כר"ל אין מזמכין בכרי ע"מ ושביר מבעי אבני ב"ב מבני מעים מולאים בדרכן להלכינן מעושן וכדומה ול"ע:

ה) ה' העורך הרי מסיק דר"י לפנים משו"ש עביד א"כ ודאי חסידים היתה בו אלא להדיר ישראל בהנאה שעובר על כמה לאוין כדאיתא בנדרים ס"ה ע"ב.

ג) הלעחיו לפני הרבני הה"ג מהו' מנחם לעפקאוויטש אשה ושביב נכונה דבכ"מ לא מקרי אבר ע' אוהלות פ"ח ומדויק דלא נקט פתח בשר בחיה לפי דאז היה מקום לפרש כר"ל ע' כדרים כ"ד אוכליהון כבשר לכן נקט בעל האיבעי אבני ב"ב להוליא מזה:

יט:

הה"ג מהו' צבי יחזקאל מיכלזאהן אבדק"ה

— פרזנסק פלך ווארשין פלפנים אבר"ק קראסנובראד —

גיטין דל"ח מלוה פלני מקפיד פלמהוכים מנכסות דמ"ה דמקפה הגמרא מלהב"ע היא ומה' מלוה דכיס פלני וכאן בגיטין לא מקפה מלהב"ע פוא. ולענ"ד בהקדם מה דבנכסות הגרקא והא"כ יהודא ובגיטין כ"י אמר סמוא. והנה בתו' ר"ת דכ"ה ע"ב דיה אכ"י הק' דכ"י אכ"י דא"ם פ"ים דלא יצא ונפוסר פל פ"ז יצא דמלגה"כ וגענ"ד לתרץ דהנה פיעת הכ"ן כדכיס דט"ו ע"ב דהגלת הגוף בהדי מלוה אסור ואסבנ"א חולק כמבואר בפעה"מ פ"ב מלולב דמפרם לפיעת פרבנ"א בהא דמודה"כ אמעין דלא יעבול בימוה"ם מפוס דכמפך הגלה אחר המלוה. והכה הכלבו הובא בב"י או"ח סי' תקפ"ו ובט"ז סק"ד דהמודה"כ מפוסר הוא עלמו לא יתקע מפוס פלוב ב"א מתגלים בקול תקיעתם ועיין הו' ר"ם כ"ו ע"א דתוקע מהגלה בתקיעתו. ומקפים על דבא דקיבר מותר לתקוע בו ועי' פ"ך יו"ד סי' רכ"א והנה הו' פבועות דמ"ד ע"א הקפו בהא דמלגה"כ הא יש הגלה בפרוטה דר"י ותי' דיכול לתקוע בעקום פלין עכי וכיפוע"י תקפ"ו בפס בכו הגאו"ל מקפה מהא דפופר פ"ע דאייכי בפונג ול"ם פיתקע בעוקם פלא יצא עכי ופונ כתעורר קו' התו' בפבועות. ולאיתי בפ"ה לוכי ויפעי פ"ו מ"ע דכ' לתרץ דבבא קובר כבבא דפרו' דר"י לא פכיח לכן לענ"ד ז"א דהא מבואר בפ"ם ר"ם דף ו' ע"א דבבא קובר דהא פכיחי עכ"ם ולפ"ז תיכל קו' פו"ת רמ"ף מהו"ם פ' מ"ג אות ז' מדוע נקטו הו' בפבועות קופיותם על מימרות דבבא בעודה"כ מהבכו וממעין ולא הקפו מהא דפופר פל עולם הקדום לכן לכה"ל ניחא דהנה פיעת בעה"ת בר"ם דהא דאמר בבא אחד זה וא"ז יצא קלי אליבא דר"י וא"כ לר' יודא ל"ק מפרועה דר"י די"ל דקובר כבבא דלא פכיח לבדהק' לבבא דהוא ע"כ קובר בר"ם דף ו' דפכיחי עכ"ם והבן. והנה הלהכוכים לבו להוכים מק' התו' בפבועות דפ"ל כהכ"ן דהכפ"ג בהדי מלוה אסור עיין בפו"ת מה ס"ג בר ליוחי מהו"ח פ' כ"ט ובפו"ת בבו בפמים לאם פ' ע"ז לכן לפ"ל הכל כיהא דל"ל דבאמת קובר כ' יהודא פלגה"כ רק דר"י ובבא הולקים בהתגלוקה הכ"ן ובפב"א דר"י קובר מלגה"כ דוקא בלא אין הכה"ג בהדי מלוה ולכך בפלמים קובר דלא יצא כיון דאיכא הגה"ג דפטר מפבועה דר"י דל"ם לתרץ כתי' התו' פיתקע בעוקם פלא יצא עכי כקו' יפועי' דהא אייכי בפונג. אבל בפל ע"ז יצא דהא יכול לתקוע בעקום דאין עכי אבל בבא קובר אף דיש הגה"ג ב"ע מוחר כפיעת הכפנ"ל ובא דלא יעבול בימה"ם מפוס דבמפך הגלה אחר מלוה כהפעה"מ ולכך קובר בלאת בהודה"כ אף דכוב מתגלין מ"מ תותר ולכך גם בפל עולם יצא לבבא כנ"ל אף דאיכא הגה"ג בה"מ. והנה בלא זה פיעת הבעה"מ דר' יהודא קובר מלגה"כ והא דאמ"ר אחד זה וא"ז יצא אליבא דר' יהודא קאמר לה היינו דר"י קובר כן וא"כ הכל ניחא דהנה פיעת הכ"ן גיטין דל"ח דהא דמפחבר ענדו עובר בעפה פייבו מפוס לא הכנס ואם איבו עופה לבוגה הענד מוחר והק' הענ"א פי' ל' מהא דבבות דמקפה הנע' מלהב"ע הוא ולהכ"ן אין כאן ענינה בעקום פפוא לבוכך מלוה. אבל בפו"ת אבן לבי פי' ל' מידם דזה הלי' בהא דמלגל"כ דאם כאמר מלגל"כ אז ל"ם לומר דלמלוה הוי הגלה עלמו אבל פונה הכן פ"ך כך אם כאמר מלה"כ ע"ם מלהא בבעבא וא"כ בבבכות דקאי לר"י דקובר מלגה"כ וא"כ ספיר מקפה הגמי מלהב"ע הוא דל"ם לומר דהוי עובה עלמו כנ"ל. אבל בגיטין דקאי לפמואל דקובר מלה"כ דהא בהוס' בבא דפ"ח ע"א הקפו לפמואל דדכים קיימו וקבלו על הא דאקהר בבוס"ק כאמרה א"כ איכא פיבכא דלכיך הקבא על דהדר קבלוהו בימי אחפוכום ולענ"ד עפ"י קו' הלהכוכים בהא דמודעה רבה לאוכיי' הא תלוי חבין זבוכי זבוכי ותי' פכ"ם אבנזי הובא בפ' אסריון פ' יתבו דלא הוי תלוי חבין מפוס דמגלה"כ ולכך י"ל דפמואל דדכם מהא דקיימו וקבלו דאקהר בבוהק"כ באמת לא בעי להכן כבבא דהדר קבלוהו בימי אחפוי מפוס דמגילה ל"ק הא דמודעה רבה דהא הוי תלוי חבין מפוס דפובר מלגה"כ כנ"ל וא"כ לא מקפה הגמרא בגיטין מלהב"ע הוא די"ל כאו' האנ"א וכפיעת הכ"ן דמפוס אלוה הוי טובת עלמו דמגה"כ ולא הוי עבירה כלל כן י"ל ע"ד הפירוד ובפירוקי הילכתי בהוספים עמוקים ה"ל ואכמ"ל:

ועפ"י קו' התו' ועפ"י דבכי בענין פלוטה דר"י ל"ם י"ל בדרך לאות הבעה"מ פכ' דבתקיעות הענית מלה"כ והכ"ן בר"ה דכ"ם הקפה עליו דא"מ מלוה איכא בס מקפים דקותר עלמו לא"ם בקוכה בלולב בל ע"ז דאי' ביו"ט פכי גם מקפים בעירובין דל"א בכולב. ובאמת לפ"מ הפירוש הכ"ן בבוונתו למלק בין לאוכי' לדבבן קפה הא בס תקיעת הענית דאוכי' מקבא וכי הבואי וכבר עמד בזה פאלי וידכים בפו"ת בפר"א הלוי פ"ב פי' קפ"ג אכן לדבריבו י"ל דבקוע דוקא תקיעת הענית

משום דבתענית פרוצה דר"י שכיחא טובא כמבואר בברכות ו' לגבי דתענות לקתא וע' חו' מגילה כ"ח ע"א ואיתא בקנהדרין דל"ה כל הענין שמליכין בו את הלדקה וכו' ולא"כ אסיר מיושב קו' הר"ן על הבעה"מ דבר"ה בוסא מיכא תקיעתא דבבן ולהכ"ל הכל כיחא:

ח' העורך לא מעבור מלהודיע מה עמדי בישוב קו' פתו' הכ"ל ר"ה כ"ח בסתירה ר"י לדר"י והוכרחו לבבם חגרקא אבל ר"ף גרס בהקוויהו ר"י והדקו"ל. ולקדיס רבב"ל יבעות ק"ג בבם י"מ דלכך מילתה כשרה משום כי דעבדה איסורא אבל מילתה לא מפסל בכך והק' הרמב"ן מר"ה הכ"ל דאי עלה"כ לא יצא ול"ל כי דעביד איסור אבל ידי מצוה יצא אלא אדרבה אמרינן לא יצא כדי שלא יהנה ולא יעבד איסור. וכתב קוסר אר"ה סי' ק"ח הקשה ע"ז וכי כאומר ביל היולה הוא להחליף העבירים וכ"ל לייסב אבל עיין רש"י שבת ע"ט ע"ב ד"ה למצוה כי קתמא דאיכשא מצוה מעליותא עביד. ומעתה אבי אומר דבשלא ידע שהוא של איס' הדין נותן שלא יצא דהבי קתמא רולה במצוה מעליותא והו' כמכוין בשיבוש שאם יש עבירה בדבר רולה שלא לצאת ואז לא יצא מלד הדין כידוע מראשונים בברכות דבוונה הפכיות מזיק (ועיין טו"ז אה"ע קכ"ז אות ב' דרלה לייסב שיעת הראש"ם באשה שנשבעה בנע מוקדש ואחד שלא ידע מזה קדשה אין מאם בקידושין לפי שאין רלונו באיסור. וכן בסי' מ"ה שאם יש איסור אין מוסשין לבבלונה) אבל במזיד שידע שהוא של ע"ז ועכ"ז לקחו לצאת בו הבי חזינן שרולה באיסור ואפשר במצוה אז הדין נותן שילא ואין בידנו להחליף העבירים וכקושית הכ"ם באמת. ומעתה אי"ם שיעת הי"מ דבבעות מייבי במזיד יצא לא שעבד עבירה אבל בשוגר ש"ע ושלמים דאייבי בשוגג אסיר לא יצא. ומיושב גרסת הר"ף דבשוגר ש"ע לא יצא משום דלא ידע שהוא של איסור אבל בשל ע"ז דהוא במזיד אסיר יצא ולפ"ז מיושב ג"כ קו' התו' אם דלמה לא מחלק בין שוגג למזיד ולהכ"ל באמת היא המילוק בין ר"י קמא לר"י בתרא. והארכתי בקוגי' דאל"כ לייסב קו' הרו"א דבפסחים ס"ל לה. יוסי מל"כ ובסוכה מ"א מאל"כ וכן קו' הב"י וק"ל בפסחים על הראש"ם שמביא אבלו שלא במתכוין יצא כי גם לחא דר"י אע"פ שבבל בחרחת. ולהכ"ל י"ל דרק בפסחים ס"ל מל"כ משום שאינו מן המובחר לאכול מבור קודם אלה והוא כמכוין שלא לצאת (והא דנקט" מאבלו שלא במתכוין ולא מבי דאייבי לאחר מלה משום דבתמא קתני מצוה אף קודם מלה) וע' רבב"ל סוכה בשם י"מ דהפבו שבוטל לולב בשמאל ואתרג ביתון והקשה הרבב"ל הא בדעיבד יצא בזה ולהכ"ל ניחא כיון בשין זה מן המובחר עבתמא מלוה מעליותא רולה לעשות והוה ברוונה שלא לצאת:

וכשת הביעבי מאמר מהה"ג מהו' כתן לוי משאר בוגאלד על הבעב"ן הכ"ל ולחלק יצא שאם אין לו בו אלא מלו' לבד אז שייך קבבת הבעב"ן בטוב לו שלא יצא ולהיות בשוא"ם מלבבור בקו"ע אבל בחלילה אז בגבו שבתבו על איה"ב דמון המלוה יש לו עוד הבאה להתיבה לבלבי אז שייך קבבת הי"מ דיצא אף לענבר עבירה. ולהכ"ל מובן הדבר ומייבי בינאות אף בשוגג ורק בעושה מלוה לבד שבאינו שאות מהדר במלוה אז אמרינן דעתו שאינו חפץ במלוה בלירף עבירה אבל בחלילה אין לבו מזה הוכחה שחפץ במלוה מאד בק רלונו להתיבה ואולי חפץ בהתיבה אף בעבירה לבן בחתת כשרה:

(כ)

הה"ג מהו' היים צבי ערענ"ייך בא' טשאבא

בא"ם אר"ח קע"ג הקשה למה לאחבל פנחס שעיר המע' כיון שלא היה אונן ואיתי בחיים מחבבה ב' לד קב"ו שכי הבב ההי"ג מהעלמעץ כי בחבב"ה לא זכר שזה קו' הגמ' של ר"י ור"ם לר"ב בזבחים דקי"ח ועי"ם שמהבן שסובר ר"ב לא בתבהן פנחס עד שהבנו לזמני והבה תמיה זו כבר הביא הב גדול מ' מגאליעין בספר העלם דבר אשר בו הראה הב מילו להחסום על לבא מבוא הבותיבו הגאונים בחיסום בספריהם בכל מקום אשר יהיה העלם דבר מעיבי העדה ובהוך הדבריב הביב אחרי משה בעל ח"ם כי איסמיב ליה בבי' דזבחים הכ"ל. ואבא זעיבא מתלאידי הלמידיו אמרתי אסורה ואבאה את המראה הגדול הזה. והבה בבהלתי מראות איך מלאה לבם לומר כזה ולא ראו היבב בדבבי מרן שהוא בעלמו ליין שם לעיין בש"ם קוף זבחים הכ"ל ולא הוסיפו כ"א לליין הלף. ועיקר דבריו שם קובבים לפי' הרמב"ם שמוכבח ממנו שקובר הביא אז פנחס כהן לאוי להקרבה וע"כ הקשה עליו דא"כ אמאי שבאו שעיר החטאה אמאי לא הקריב פנחס ואמאי לא אכלו פנחס כי הוא לא היה אונן וע"כ כתב שמוכבח לבבור כמ"ד מפני הטומאה בארץ ואין כאן העלמה כלל:

לאות י"ד עיין בשו"ת חות יאיר סי' ע"ו וגם בקילור שו"ע לרשב"ם ז"ל שבבר קדמו בזה:

דבתמא קתני משנע אף קודם מלה) וע' רבב"ל סוכה בשם י"מ דהפבו שבוטל לולב בשמאל ואתרג ביתון והקשה הרבב"ל הא בדעיבד יצא בזה ולהכ"ל ניחא כיון בשין זה מן המובחר עבתמא מלוה מעליותא רולה לעשות והוה ברוונה שלא לצאת:

וכשת הביעבי מאמר מהה"ג מהו' כתן לוי משאר בוגאלד על הבעב"ן הכ"ל ולחלק יצא שאם אין לו בו אלא מלו' לבד אז שייך קבבת הבעב"ן בטוב לו שלא יצא ולהיות בשוא"ם מלבבור בקו"ע אבל בחלילה אז בגבו שבתבו על איה"ב דמון המלוה יש לו עוד הבאה להתיבה לבלבי אז שייך קבבת הי"מ דיצא אף לענבר עבירה. ולהכ"ל מובן הדבר ומייבי בינאות אף בשוגג ורק בעושה מלוה לבד שבאינו שאות מהדר במלוה אז אמרינן דעתו שאינו חפץ במלוה בלירף עבירה אבל בחלילה אין לבו מזה הוכחה שחפץ במלוה מאד רק רלונו להתיבה ואולי חפץ בהתיבה אף בעבירה לבן בחתת כשרה:

(כ)

הה"ג מהו' היים צבי ערענ"ייך בא' טשאבא

בא"ם אר"ח קע"ג הקשה למה לאחבל פנחס שעיר המע' כיון שלא היה אונן ואיתי בחיים מחבבה ב' לד קב"ו שכי הבב ההי"ג מהעלמעץ כי בחבב"ה לא זכר שזה קו' הגמ' של ר"י ור"ם לר"ב בזבחים דקי"ח ועי"ם שמהבן שסובר ר"ב לא בתבהן פנחס עד שהבנו לזמני והבה תמיה זו כבר הביא הב גדול מ' מגאליעין בספר העלם דבר אשר בו הראה הב מילו להחסום על לבא מבוא הבותיבו הגאונים בחיסום בספריהם בכל מקום אשר יהיה העלם דבר מעיבי העדה ובהוך הדבריב הביב אחרי משה בעל ח"ם כי איסמיב ליה בבי' דזבחים הכ"ל. ואבא זעיבא מתלאידי הלמידיו אמרתי אסורה ואבאה את המראה הגדול הזה. והבה בבהלתי מראות איך מלאה לבם לומר כזה ולא ראו היבב בדבבי מרן שהוא בעלמו ליין שם לעיין בש"ם קוף זבחים הכ"ל ולא הוסיפו כ"א לליין הלף. ועיקר דבריו שם קובבים לפי' הרמב"ם שמוכבח ממנו שקובר הביא אז פנחס כהן לאוי להקרבה וע"כ הקשה עליו דא"כ אמאי שבאו שעיר החטאה אמאי לא הקריב פנחס ואמאי לא אכלו פנחס כי הוא לא היה אונן וע"כ כתב שמוכבח לבבור כמ"ד מפני הטומאה בארץ ואין כאן העלמה כלל:

לאות י"ד עיין בשו"ת חות יאיר סי' ע"ו וגם בקילור שו"ע לרשב"ם ז"ל שבבר קדמו בזה:

הה"ג מהו' גרשון שטערן מ'רודאש

לאות ע"ז אור"ק מ' כזה הקשיתי מכבר בקבלרין כ"מ ע"ב עכו"ם ספנה חייב מיתה מכ"ל דלמא חלי לא יסבותו כ"ל דא"ל לסבות דהא לדעת רש"י. יבמות מ"מ ע"ב גר תושב מוזהר על הסנה אסור דמחלל סבת כעובד ע"ז אלא שהרי מולקים ע"מ אך מסברא ודאי שק"ד כרש"י לכך אסמעינן קרא דא"ל לסבות ולא"ע.

מ' העורך ע' סנהדרין בס דנ"ב ספונה אפי' בנ' בנבת ח"מ והעבר דפא קרא קתמא כתיב יום ולילה ל"ו ולא הוזכר כלל מנבת שלנו ומעתה אם להוליא בא שלא כאמר מחלל סבת כע"ז והרי זה שייך רק בסבה שלנו והל"ל לא יסבותו ביום הבניעי מ"ו קרא איסורא אחי לאסמיכן:

כא

הה"ג מהו עמרם פישער מיינק

חזות קשות כתב מאז אמר"ו ז"ל על הסונה מסרי"א יו"ד סי קל"ב ד"ה הכה בחידושי מולין דף ל"ה עמדתי על הברייתא דע' חכיות מ"ם דנקט נבלה ולא עריפה מכאן קיום קלת לשיטת הרמב"ם דס"ל מה"ח לחקל דלדידיה כיחא דעריפה ספקו אסור רק מדרבנן דכתבתי בחזקת היתר וכו' ופליאה כפנבה על הגאון ז"ל דבודאי עריפה אליך שייך כשחטא הוחלא. מה לי אם יש כאן ב' חתיכות מ' כשר ומ' נבלה או מ' כשר ומ' נבלה. ומתיך חומר הנוסא שייתי דולה להעמם בכוונת הגאון דבאמת אנו מעריפין הכבש פעמים רק מכח ספק כגון בנקיבת הריאה כבר הקשה הר"ן לשיטת רש"י היכי מעריפכן בניקב הריאה והא אמרו בני מכשה וכו' ותי' דאין ה"ב אילו היינו בקיאין איזה נקב ראוי לשרכא היינו מתירין אלא מטום ספק אנו אוסרין מספק ומעתה אם היה קתני מוכרח בשר עריפה קק"ד דמעריפה כזו מייתי אסר ג"כ מוכרח בחנות עריפה דעריפה "ספקו אסור מדרבנן" אין כוונת הגאון ז"ל על ספק לקח בתקולין זו אלו זו רק כוונתו שבתקולין עריפה עלמו מוכרים היום רק ספק עריפה כגון נקו"ל וזאת מוחר מה"ת להלוה"ם לכן קתני נבלה להוות שבאותו חנות מוכרין איסור ודאי. ואמ"ת הגאון ז"ל דאם המ"ם יו"ד סי' י"ט ד"ה ואמרתי דכתב רוב האסורי יש בהו מטום ספיקא מ"מ איסורים כולאי מה"ת ולוקין עליהם מטום נבלה ואפשר הרבה פעמים מטום עריפה וכו' מטו"ה הו"ל איקבע איסורא ע"מ ובאיקבע איסורא מודה הרמב"ם דלהוורא ומגילה כדאה חיכולי ומלוה. לייסב:

מהה"ג פ"ד כ"י. הכוונה הפשוטה כמ"ם הו' כדה דף י"ח סע"א דבעי חכיות שייך חזקת איסור:

כב

הרבני הה"ג מהו' יוסף שווארטץ מהאנשוויץ

ידוע קו' העולם איך יליפין טע"כ בכל האיסורין מגעולי עדין דלמא רק אחשם שאל בישול הבכרי שלב ועתה יבשל בו חיסרא בשר אי להיפך ובב"ח לכיע טע"כ. וכלע"ד דאנה הרמב"ן סדר מעות מקשה לעה לא ליותה החורה להגעיל פלי סימון ועוג ותי' כי סימון ועוג היא מנחלה ישראל והוחר לחס שלא אפי' כתבי דחזרי אבל מדין לא היה מסלקם לכן נסג האיסור בכליאם עי"ש. ונחולין דף י"ז איתא כי איסתרי לחו שלל דידהו שלל דידן לא איסרי ולפי"ז שפיר מוכח טע"כ בכל איסורים מגע"מ דאי אחשם שמא ביטלו הס בשר ומכן חלב א"כ הוא שלל דידן ומגילה יפאר קו' הרמב"ן דהרי זה גם בסימון ועוג אסור ולמה לא בלעוו אז מע"כ דלאו מחשם בב"ח ליותה חורה להגעיל אלא מטום דבכל איסורים טע"כ אסור ודו"ק:

מ' העורך עדיין הקו' עומדת בחקפה כי סוף כל סוף עדוע לא חשבה חורה לאיסור בב"ח בטו"ע כיון שאין זה שלל דידהו ולמה לא ליותה אז על הגעלה ומוכרח דרק אם שהכיסו מעדבר נקרא שלל דידן אבל בחיים מלאים כל טוב אף שהמה בעלמם גרמו האיסור שפיר נקרא שלל דידהו ומוחר לאכל חלב ככרי בשפה למאן דילף שאור דאכילה מראיה כי לא כאמר שום אי' בשלל דידהו ואף בב"ח בכלל ואף אם כאמר דאסור לנו לאכול חלב דידהו עם בשר שלנו כיון שאפשר בלא בשר וכשיטת הרי"ף בפת שאפאה עם הלבי דמכח זה נקרא דשל"מ וכמ"ש הרמב"ם בה' מלכים דרק בא"א בחיתר חותר להס האיסור ועי' אחכוכים שהרבו להביב עליו אבל עכ"פ לענין כלים שאם נאנו לאיסור בב"ח אסור להשתמש בכליאם בלי הולאות הבעלה זה נקרא א"א ואחר. ואעתה היכון הרמב"ן עולה יפה וקו' העולם עומדת בחקפה:

— שפתי ישנים —

מהגאון מהו' פנחס ליב פרידען זצ"ל מיהאמארן.

כג

בע"ה לור ליום ו' לח' עונת תרע"ז לפ"ק
שלום רבה וחיי אריכי וכבוד שמחות ומוסר נלחם
ושלוה ונחת לידידי ידיד העליון הרב המאוה"ג החריף
והבקי מעכתו קב ונקי בעל סברא יברכה ובכורם לדיק
תעיס כש"ת מ"ז מ' פסח כ"י מבדק"ק מאלמעה והגליל.
אחד"ש וכו' ואערתי להעריך לפאר"מ הסובה אשר
כתבתי לבני הרב המאוה"ג מאו' מרדכי כ"י מב"ידקק
ילמוסהאזא אודות אשה מכאשה הנמלא בקהלתו אשר
ים עליה ע"כ וקלא דל"פ ובעלה עמד בארלו וכי' בק
מיזה דברים הנוגעים לפילסולא. הנה הנמוקי יוסף
בסוגיא דבוכל דף כ"ד מס' יבמות הקשה ע"מ דקתני
החם בבריתא אם ים עדים אפ' ים לו כמה בנים
מוכה הלא והוא הנוה דמילתא דפשטא היא דאם ים
עדי מואמה דהלא מבועל וכי ק"ד מעוס דים לה בני
יכיחו אותם יחד באיסור ע"מ אתי הנמ"י המריכו
האחרונים הגי בית מאיר ועלי מרזים להשיג על דבריו
ומ"ל לתרץ ובתחילה אמרתי לתרץ קו' הב"ים סי' י"א
ס"ק ג' שהקשה על מ"ש הרמ"א ה"ם אם כאשה
בשבילו על בעלה כאשה עליו והקשו מה מוסיף הרמ'
על המחבר ועלה בדעיוקי דרבינו הרמ"א קמ"ל דין חדש
דבא"ש בסוגיא דבוכל הכ"ל מביא בשם בה"ג דאין
אשה כאשה על בעלה אלא בעדי מומאה שאו
כמוחל בשטרות והבא"ש השיג עליו ואמר אם לענין
מיתה דכתיב והללה העדה שני בעליות כשראו העדים
כדרך התנאים כדאתרינן בסס"ק דמכות דף ז' א"כ
כ"ש שני בהכי לענין לאשה על בעלה וכן הפסו ריב
קדמאי להלכה אלא כדעת "בה"ג-יע' בנ"י כי' קע"ה
אך האחרונים עכמו לאוליך בעד הבה"ג ובפרט הגי
מהר"ש מיכן בשו"ת שלו סי' ק' האריך להסביר סברי
בה"ג והוא ע"מ מ"ש הרשב"א בקידושין דף ס"ו דכי
הא דאתן קי"ל דסוקלין וסולפין על המזקה זה הוא
לאי שמסופק בדבר ועשאו התורה ספק זה כודאי
מאמת המזקה עד שהב"ד עוכפין עליו אבל אם מעובר
עיון בני כגד המזקה אין הב"ד יכולין להפריבו מזה
וכ"ש לענבו ומה"ע מהני בתו"ת בכתובות דף כ"ב
אם אומה בני וכיסת לאי מעדיה אע"ג דקי"ל הו"ת
הוא קד"ל ומה"ת איכא הכא מזקה מ"א לאשה זו ולמה
לא תלא מ"ו כיון דשניהם אומרים בני כגד המזקה

מהני והגי' פנ"י בכתובות פס המריך בזה וכתב בכן
הוא דעת הרי"ן וגם הכא מסמע דס"ל כן לתוס' בגוס'
יבמות ע"ש. והנה הרמב"ם בפ"א מהל"ב כ' דאפו"ה
קטלינן בעדיות בלו כדרך המנאפים בקרוב בשר
חזקה לורה זו היא שהעדה בה וכפי"ז י"ל דוקא לענין
קטלה דלרוך לקבל החלה ופו"ה בפיר קטלינן על
חזקה לורה זו דלא אלי העובר נמיאר דלא העדה בה
כיון דקבלו לבחלה אפל"ב לענין לאסרה על בעלה
דליכא ההלאה אפו"ה לא קני בעדים שרלו כדרך
המנאפים מכוס דהוא אלי אמרה לף שהיה עמה
בקרוב בשר אפ"ה לא העדה בה והיא כאמרת כגד חזקה
עכת"ל. ולף שדי הגאון המה עלה עמוקה אבל מ"מ
לא ילא הבה"ג נקי בדינו דודאי זה אמת דבעינית בני
דהעובר מהני כגד המזקה אבל אכא מה מהני זאת
אף שהיא אמרה בני אבל כיון שהבעל לא ידע לגביה
הוא דבר הספק ומאמת המזקה כעבה כודאי ואיך הי'
מוחכת לו לבעל ובאמת הג' ז"ל הבגים בזה וס"ל דבני
שלה מהני לגבי הבעל ג"כ אבל בתחכ"ת ז"א דאי
ס"ל דבני שלה מהני כגד הבעל א"כ לאה לרוך לאוקמי
דהאי תו"ת דוקא בכיסת לאחר מעדים ה"ל כיון דהיא
אמרה בני ואפי' אם כיסת לאחר ג"כ ל"ת א"ו דבני
שלה ל"מ אמי שמסופק לפי שמאמת המזקה נעשה
ספק לודאי לכן כ"ל בדור דמו הראשונים דעת הבה"ג
והלכה אף דקבלת הרשב"א היא אמת דמהני בני של
העובר כגד המזקה אפ"ה אגי בשרלו העדים כדרך
המנאפים ואף אם היא אמרה בני שלא הערה בה
מ"מ אסורה לבעלה כיון דלבגיה הוא ספק. אבל לפי"ז
כ"ל דים לומר דים מליאת דאשה שזיכתה הבא אסורה
לבעל והיא אותרה לבועל כגון שים עדים שרלו כדרך
המנאפים והיא אמרה דאפ"ה לא הערה בה לבעל
ל"מ כיון דהיא מסופק בדבר ומאמת הספק הי"ה כודאי
לו אבל לגבי הבועל י"ל דהיא אותרת דאם גם הוא
אמר שלא הערה בה וכיון דשניהם אמרו בני מהני כגד
חזקה כמו בתו"ת וכיסת לאי מעדיה דמהני כן הוא
ככן מסברא. מיהו י"ל דאפ"ה אף בהא"ג אסורה
לבועל כיון דסוף סוף בשניהו היא כאסרה לבעל סוב
היא אסורה גם על הבועל ג"כ אע"ג שהוא טוען בני
שלא בא עליה. וזה הוא כוונת הרמ"א ה"ה אם
כאסרה בשניהו על בעלה ר"ל היכי דאסורה בשניהו
אע"ג דסברא היה דלא כאסרה על בועל בגונא זו דהוא
אמר בני שלא הערה בה אפ"ה אסורה הוא עליו כיון
דמאמתים ובשניהו כאסרה על בעלה והוא ר"ל ככון.

אסר מעתה מתוך קו' הנמ"י הכ"ל דמה דקתני נברי' דאם יש עדים י"ל דמייבי שאומרים שכלו כדרך המנהג' והנה נבועל אומרים שלא הענה בה והי"א דמותרת בה"ג קמ"ל דאפ"ה הלא מבועל והעמד כמ"ש הנ"ם כיון דהיא עכ"פ כאקרה בשבילו לבעל מש"ה היא אסורה ג"כ עליו. ומידוש דין זה שכתב הרמ"א לפי מה שאני מפרש דברי דאפ' היכא דשבת מתחת כאוי להיות מותרת לבועל אפ"ה היכא דהיא אסורה לבעל שוב היא אסורה ג"כ על בועל זה לדעתי יליף הרמ"א מדאמרינן בעלמא ונעמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל ומזה יליפין כשם שאסורה לבעל אסורה לבועל והאי קרא דנטמאה כתיב בסוטה דיש לה קינה וסתירה ומחמת רגלים לבד דיש שזיכתה אסרה רחמנא על בעלה ומה"ע ג"כ אם איכו רולה להשקותה וגיכשה או מת היא אסורה כמי לבועל ומשמע דאם היא והבועל אומרים דלא נטמאה אפ"ה היא אסורה לבועל ובועלי לא יהא עדיף מה שיש רגלים לבד מאילו היה כאן חזקה אליתא ונמקום חזקה אם שניהם אומרים בדי שהכי כמו בתו"ת הכ"ל ומ"כ קשה למה קאמרה רחמנא דאף בה"ג אם שניהם אומרים בדי דהיא אסורה לבועל א"ו ל"ל כיון דמחמת רגלים לבד שיש היא כאסרה על בעלה כיון דלבגיה חזא הדבר בספק א"כ שוב מתילא היא כאסרה על הבועל כיון דבשבילו אסורה על הבעל ודיכו של הרמ"א ז"ל מוכח הביב וכן כאוי להוכות:

ג) אמרתי להעלות עוד דבר קטן מה שאמרתי בישוב דברי הרמב"ם שפסק בפ"ב מה' סוטה לפת ישראל קטנה שזיכתה בדכון היא אסורה. וכל המפרשים שפיגו עליו שהוא נגד סוגיא דינמות בפ"ב דקאמר בהדיא פתוים קטנה אוכם היא והמ"מ שם לידוד לחבריא דאים מסוגיא דפ"ב מכה קו' החו' שם דס"ל האי סוגיא דפתוי קטנה לאו אוכם הוא אבל זה הוא דוחק ואמכם בחידושי פוסקים שלי כתבתי להחזיק דאיות פמ"ת אבל מ"מ אין זה: דאים מכרעת אבל כעת עלה ברעיוני דאים גדולה לדעת הרמב"ם מסוגיא דפ"ב אבל לא מטעמים דלכאה ק"ל קו' עלומה על מה דקאמר הגמ' התם ומעשה שהיה מ"מ לא אסרוה התם אוכם הוא וק' הא אמרינן בשהדרין בפרק קורר ומוכם דבת שנע באותו זמן שדוד היה בא עליה קטנה היתה דהא אף בעת שגולד שלמה לא היתה רק בת ח' או ט' שכים והכא דייקו תלמודא התם מחשבון מתקרא ואם כימא דפתוי קטנה אוכם אי"א מ"ב מה שריך הגמרא מ"מ לא אסרוה כפי דהמקשין הזה גדולי הים ס"ל דדוד לא בא עליה באוכם אלא שהיה מפתה אותה אבל מ"מ כיון דהיתה ב"ש קטנה בדין הוא דאיכה כאסרה כיון דפתוי קטנה אוכם היא ויעיין ( ) בפתיחה לסדר כשים ואין לומר דזה באמת כוונת התו' דאמר התם אוכם הוא לאו למימר דהיא היתה אוכם ע"פ מלות המלך אלא ד"ל דהיא מלוכה כבעלת ומפ"ם מבוב כאוכם דפתוי קטנה אוכם היא דז"א מדא דכיסי דהתלמודא לא משמע דאי לכך כוונת התלמודא היא עיקר מסר מן הספר ועוד זה הוא דחיק לומר דזה הי' בעלם ממקשין שהקשה מ"מ לא אסרוה דב"ש קטנה היתה כיון דדבר זה מקרא גמריכן כדאמריכן התם בשהדרין א"ו הדבר הוא בבור דפתוי קטנה לאו אוכי הוא משו"ה שפיר פריך המקשין מ"מ לא אסרוהו כיון דהוא הוה ס"ל דלא בא עליה דוד באוכם ומקשה היא בבעלה לו מלוכה לזה פריך שפיר אע"ג דודאי ב"ש קטנה היתה אז אבל מ"מ כיון מלוכה בבעלת לו הרי היא אסורה כיון דפתוי קטנה לאו אוכם היא וע"ז משכי כפשוטו התם אוכם היא ס"ל דלא בבעלה לו בדכון אלא אכיסה היתה במלות המלך משו"ה מותרת ויש לדעתי הקושה מזה כאים גדולה דסוגיא זו ס"ל פתוי קטנה לאו אוכם הוא וכסוגיא זו פסק הרמב"ם

קלרתי מאשם הפנאי דהדשה"ע

ה"ק שנחם ליב פרינדלנן חוכה פק"קאמאכן והגליל:

אי העורך בזה דיבור האחרון עיין כתב סופר סוף מ"מ מהה"ג מהו' מ"ל סופר מדכאהמנינם שכיון לזה:

בד

כתבו בכל כפולות ישראל להדיח ולמלוח חלב קרום הנמלא בתוך קבות עגלים שעושים מזה גבינה. ואין אתי יודע מה טעם יש בדבר הרי אין שום סרך בשר כאן ולא דמי לבלים גמורים שעכ"פ המה כעין בשר והולדתן מהבשר והיו מעורה בגידין אבל כאן הבלב הו' כנוס ממקום אחר ומה ענין עליה לכאן ומלוח לאלוח טעם על מנהג ישראל:

ומגב המהתי ע"מ שהפיגו על כש"י דס"ל דכנוס הוא רק בחומץ וליר והקשו מהא דקאמר הש"ס בב"מ מידום הוא דאי הרי לים כ"י בחלבה ולשיטת כש"י הרי לא מסכחת לה כנוס שיאסר בב"מ כיון שאיכו חריף ע' ב"י יו"ד ק"ה. ולענ"ד כש"י דס"ל בחולין ק"י דחלב שבתוך הקנה הוא חלב גמור וע' ס"ך סי' פ"ז שדין דבר חריף יש לו א"כ שפיר מסכחת כנוס בב"מ בדבר חריף:

כה
ה"ה מהו' שמחה ברייער מטאב

במסכת סוף כלה בגלה ביום שלאחריו הרי זה תרבי' רעה ומגנן ובעילתן תלוין והרמב"ם בפיה"מ כתב בחם בעלה יום השמור לאחר העבילה הרי שניהם מייבים בח"ת. וראיתי בתגיות הגאון ר"ב לאנסבורג סב' ע"ז עיין בפ"ד מה' א"ב ה"ל ולע"ג עכ"ל. ונר' לענ"ד לי"ב דברי הרמב"ם בדרך אמת דהכא לע"ד דלא בעי מחיכה אחת מסתי מחיכות ואף דלא איקבע איסורא חייב בא"ח פשיטא דאליבא אם בעלה ביום השמור אף שבעלה מאחר דאיכא השתא ספק כרת דלמא תראה עוד דם ומילא דלמפרע היתה זבה דחייב מיד בא"ח לענ"ד דאח"כ יבורר אם היה באיסור כרת או לא מ"מ כל זמן שהוא בספיקא עומד חייב בא"ח עיין היכוך מלוה קכ"ה והכא בכריתות י"ח סריך הס"ם איחבה כמלא על שלה וכו' ותני עלה וחייבים א"ח וכו' דהא עכי ר"מ הוא דלא בעי קביעותא לאיסורא ע"ש לפ"ז עולין דברי הרמב"ם כהוגן דיען דפסקינן דבעי מחיכה אחת מסת"ח מפו"ח השמע הרמב"ם בה' א"ב דחייבים בא"ח כיון דאין כאן איקבע איסור אבל על סתם מע"ע ובלה פי' הרמב"ם שפיר דחייבים בא"ח כיון דסתם מתני' ר"מ עיין רש גיעין ואליבא דר"מ דל"ב איקבע איסורא ודאי חייבים בא"ח כן נ"ל נכון ובבור. וראיה לדברי מלאתי דהכא גם על המסר' דבלה דף י"ד כ' הרמב"ם בפיה"מ דפעורין מחבאה וחייבים בא"ח ובהרמב"ם פ"ה מה' שגגות לא הזכיר שחייבים בא"ח אך הוא אסר דבתני דמתני' ר"מ הוא כדמוקי הס"ם בכריתות דל"ב איקבע איסורא מפו"ח פי' הרמב"ם המבכה אליבא דר"מ אבל ביד חזקה שלו דפסק דבעי איקבע איסורא השמיט דחייבים בא"ח. ועיין בהרבב"א גיעין דף ע"ד שכתב דהתם מספקא להו בדר"מ אי ס"ל דבעי מחיכה אחת מסת"ח ובדורש לליון ד"ד בתגהה עוד לפקסות עליו מכריתות דקאמר הס"ם בהדיא דס"ל לר"מ דל"ב איקבע איסור ומייבב דדבר זה תליה בפלוגתא דר"י ור"ל לענין מחלאה ספק ע"ש ולפ"ז יש להסביר היטב מה דקאמר בבלה דף י"ד ע"ב דקאמר ותנא דידן מ"ט בעינן מחיכה מפ"ח וכתב התו' דכוונת הס"ם הוא דבאמת איכא מוכח ממתני' דפעור מא"ח רק ה"ק ולתי"ל דמתני' פוטר פיינו טעמא וכו' ועפ"י הכ"ל ס"ש מאחר דקתם מתני' ר"מ הוא וכמוקי הס"ם כריתי ואליבא דר"מ יש ספק אי ס"ל דבעי מחיכה אחת מש"ח דתליה בפלוגתא דר"י ור"ל ע"כ מסתפק הס"ם כאן בכוונת המשנה ואמר ולתי"ל דפטור מא"ח ה"ט דס"ל דבעי מחיכה מפ"ח אבל בבריתא דקאי אם אליבא דר"י פשיטא ליה להס"ם דמהני' מחייב בא"ח:

כו:
ה"ה"ב מהו' שלמה כלו"ער מבראדי
בן הה"ג מהו' אברהם בנימין

א) תמוה דף ו' תו' ד"ה והשתא וי"ל כיון שהוא בדם אח הליקר מלבו ל"א רבא דל"מ ובדחקו המפר' להבין טעם הבבר ונקדם דמב"ם פ"א ממון ומלה הקונה ממון בפסח לוקה ותמה המקנה דהרי הקנין היה באיסור וכיומא דל"מ וכן הקשה בבוב"י. ונקדים עוד קוש' הפ"מ בא"ח סי' ל' כיומא המסחר עבדו דל"מ דהרי עובר בעשה. ולענ"ד עפ"מ שהביא הס"ג מב"ל כ"י בחות מ' בשם הב"מ דעיקר טעמא דאע"מ הוא רק משום קנס דהין נותן כיון שמוכה הוכה לא לעבד והוא עבר ועבד שלא יהנה. אבל כ"ז הוא רק דומיה לאוכם שגיבם דהוא רלה להיבב לעלמו בגיבוסין הללו לכן אמרינן דל"מ כדי שיגיעהו הרעה אשר מיסב להבלל ממנה בעביבה דכאן קנס הוא לו בזה וכן משמע בא"מ קידושין בסוגיא דהמקדש בא' הנאה. אמנם אם המעשה ההיא היא לבעתו ואם יתבטל יגיעהו עוד טובה בזה בודאי ל"א דל"מ דאדרבא תהני ותהבי ותבוא לו בעתו אשר עשה לעלמו. וממילא מיוסב הקו' ממסחר עבדו דשם בעה היא לו אי מהני וילא העבד לחיבות וכן לא קבה מקונה ממון בפסח דשם ג"כ היא לבעתו אם מהני דאז עובר בלאו וחייב מלקות. ובזה יובן ג"כ מדוע באיסור שבדם עלבו גם בבא מודה דמהני משום דכיון שהוא מעלמו בדה זאת מלבו מסתמא שיעור בבפסו שרך טוב לו לאסל שלא יגרם אם אשהו וילא שמא ע"י כעס או קטנה יחפז לבבשה לכן אסר בפסו בשבועה וממילא שפיר מהני כדי שיסאר בבעתו ומובן הכל ע"כ:

ב) תו' ד"ה מיחבי אוכם שגיבם כתבו שגם איתקש לחיתה וגם בבא מודה דל"מ. וק"ל הרי במכות דף ה' יליף מבי דאין מלבשין מג"ש לחיתה ורבא חולק משום דאין דבון אסר מא"א ובתו' יבמות מ"ו ד"ה אמר לי' משמע דגם בהיקשא אין דבון אסר מא"א ולפ"ז איך בקים גם לחיתה הרי מיתה א"ל דתה יש לו לעשות שלא יהנה אבל בגם דאסר שלא יהנה בימא בלאמת דל"מ ול"ע:

כז
הה"ג מחוי נתן לעווי בשאבאגארד

א) בתשובת מהרי"ל סי' קע"ח ד"ה גם. ה"ל דבר"ם יוסכ"ם פריך הגמ' יוה"כ אסור עכו"ם כרת הוא ומשני ל"כ אלא לח"ש בין לר"י ור"ל ולרוך להבין ח"ש שיך באכילה ושתיה וגם בשיכה וכמילה אבל בהשמיע המעה מלי ח"ש שיך עכ"ל וכפלאות בעיני פלא קושי הגמ' קובבת רק על אכילה ושתיה שהמה בכרת והאיך קתני אסור אבל בשאר עכו"ם שאין בהם כרת אין קו' ולא בעי תי' ומה לי אם שיך בהו ח"ש או לא ואם בא לישב איזה דקדוק איהא דומיה דאיכך היה לו לבבר אמריו ועיין גורן דוד סי' נ"ל דשאר עכו"ם באלאותם המה רק כח"ש בערך או"ש ול"ע:

ב) על חו' כדה י"ח סוף ע"א המובא באות כ"א הקשה לי הה"ג דקילאש מהו' פסחים דף ט' ע"ב שהקשה על רש"י איך מדמה מ' ליבורים דיש כאן חזקת בדוק לט' חכיות דליכא חזקת היתר ע"ש וקשה לר"י מי ניחא דאיך מדמה מ' ליבורים לאסור בלקח מהקבוע כמו בט"ח דשם יש חזקת איסור זבוח אבל בליבורים דליכא חזקת איסור אולי אף בריסא אזלינן בתר רוב ותיקן לו בני המנוח מהו' בנימין זאב ז"ל שהראה מע"ח הוא רק שהוא מהלה ע"מ וחת ידענין דסיקא לחומרא אף אם ליכא חזקת איסור. וזאת שפיר גמר מע"ח דאל"כ לא הוה אסקינן משום חזקת איסור דהכי רובא וחזקה רובא עדיף אע"כ ס"מ דאין כאן רוב אלא מחלה ע"מ:

הה"ג מהו' גרשון שטערן מאלאשם לולאשם לאות י"ח אר"ק ב'—כ"ל דהכא קשה אמאי לא קאמר במחלה ע"מ ישראל לענין שכשר לעדות ול"ל דבאות פסול לעדות משום דגם ספק עכו"ם לאו אחיו הוא עיי' תוס' ב"ק פ"ח ע"א וא"כ כמו דאנידת ודאי עכו"ם מותרת מדכתיב לכל אנידת אחיך לאפוקי עכו"ם ה"ה אנידת ס' עכו"ם ג"כ מותרת דאא לאו אחיו הוא ולכן במחלה ע"מ לא יחזיר

לאות כ"ב— כבר קדמו ביסודות יעקב יו"ד סי' ל"ו אות א' ומה שהשיג הה"ג העורך כ"י גם זה מובא בס' יוסף דעת להגמ"ר ז"ל יו"ד סי' ל"ב להקשות כן על הישו"ע עי"ש ובחסו' גור אריה יו"ד סי' י"ב:

מהה"ג מהו' יצחק קערפעל דיין בפאקס ע"ד קו' הה"ג דלולאשם בלד כ' לאות ע"ז כלאה עפמ"ש מ"ש אר"ח ס"ב ד"ה והכא מה שפיכס"י. דכוונת רש"י רק לגר תושב אסור לעשות מלאכה ישראל בשבת ע"ש וע"כ ל"ל כן דהרי כל ב"כ מוזהר על ע"ז וכי יהיו כל הגויים מלווים על השבת אהמהה. והלא ושמרו ב"י את השבת כתיב עיין בילה י"ו וממילא אין שק"ד כלל שיהיה ב"כ אסור במלאכה עצמו בשבת וע"כ לא יבשתו לאיסור. והה"ג דקיישם המה על עיקר הקו' והלא אז עדין לא נאסר שבת במלאכה ול"ל קרא להתיר:

מ' העורך מרהרהי מדוע ל"ל גם כישראל השוכה ביומי המעשה שעובר על עשה דשבת יומים תעבוד ומכ"ל שהוא כשום דמה שק"ד לאסור שילמרך להתיר.

כח

סדר תולדות ואת אחיך תעבוד ושיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך. תריד פירש"י לשון לעד כלומר אם יעבדו ישראל עה"ת וכ' מעשי ה' שפירוש זה רחוק כי עשו לעבד לף אם יקיים ולעכ"ל פירש"י נכון כי אין זה ליום לעשו שהוא יפרק העול רק הוא לשון עתיד שהתנבא שיהי' כן ובאיזור הענין כי באמת ל"ב הלא עשו ברכה ביקש וכי ברכה הוא זה שיעבוד את אחיו הלא קללה הוא. אכן הוא ע"ל שאמרו שוף קידושין כולן לא נבראו אלא לשמשני כי זהו שלימותם אשר בעבורו נבראו וכן האומות שהיו בימי קדם אשיגו תכליתם כאשר עבדו את ישראל ושפיר ברכה יחשב לעשו שיעבד את אחיו אולם כשישראל אין עושים רצונו ש"מ אז אין זה עבי' אלא יכולה לעשו ובעוד אמר כאשר תריד שהוא לשון יגלה ופרקת עלו. ואף שעשו בעצמו תמיד יצטער אי לא יבין שעבודתו היא לו לאושר אכן הלא יעקב הוא המדבר בנבואה על עת העתיד והוא המבין. ובקדר לאה הקשו בשיטי לשון "אשרי" "אש" אכן הכוונה כי התורה מלא אי קללה היא לנו שעל ידה ירדה שנאה לישראל וכן אז"ל במ"ר מעות כולם שונאים אותנו אלא בשביל תו"מ שנתת לנו. והקליס שבנו מושבים להשר שנאה זו ע"י שיפרקו עול התורה. אכן ראינו שלא הועיל לנו כי שנאתם רובלת גם על אשר רק היה ישראל כי אאת ה' השנאה הזאת להכריח אותנו לעבודתו ואם יועיל פריקת עול אז אין זה כח מכרים. ואין תקוה כ"א לבחור בעול תורה ואז יקויים בנו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וירא ממך ואז התורה ברכה לנו. לכן אמר את הברכה אשר תשאון בלשון ברור כי ההכרה יכריח אותנו לזה ומבאר מהו ההכרח והוא כי הקללה דהיינו השנאה תהא רובלת בנו אף אם לא תשמעו כי לא תמיס ע"י פריקה עול תורה ועכ"ח ובחרה בחיים:

— שפתי ישנים —

מהגאון מהו' פנחס ליב פרידען זצ"ל מבאמארן -

כמ

בע"ה ו' עש"ק נחלת יונה דבה שנת תלטוב לפ"ק שלמה רבה וכו' לצ"ד נק"ק פלאטא והגלילו:

למרתי להעתיק לפר"מ מאמר מדמתי בסוגיא דמלל"ב. הנ"י בסי' תקפ"ו כתב בשם מכלבו דמוה"ב משופר דוקא אמר תוקע לו להוליאו י"ח אבל המודר בעלמו אסור כיון דיש לו הנה"ג חוץ מקיום המלוה והרי זה דומה לאומ"ב מעתין דאסור לעצול בו עדילה ס"מ בימים"ם עכת"ד והקשו המפרשים לפ"ז מאי פריך רבא על ר"י אימת מעל לבתר דתקע כי קתקע באיסורא תקע דלמא ר"י מייתי כשהאריך בשוף התקיע כשיעור התקיע אפ"ם ילא כיון שבתחלה מעל כיון שהיה לו הל' מגוף התקיעה ונפקא לחולין ושוב ילא י"ח בשוף ואע"ג דלא שמע תחלת התקיע בהיתר ל"ל דה כיון דמאריך בשוף כשיעור תקיעה ונה"ג מהכי אפי' לא שמע כלל תחלת תקיעה וכמ"ש הטור בסי' הכ"ל בשם הרבה פוסקים ועיין בכ"מ ולי"ע וכ"ל לתרץ ולדבה מסוגיא זו ראיה גדולה לסברת הכלבו וכמו שיתבאר. הו' ד"ה בשופר ס"ע הקשו איך אמר ר"י בשופר ס"ע לא יתקע ואם תקע ילא איך יתכן לומר לא יתקע כיון דר"י מייתי בסוגיא ומה שתי הו' כי דחוק לכן פי' דבר חדש דהא קי"ל בדין מעילה דשלים שעושה שליחתו בעה"ב מעל ואע"ג דהשלוח הוא מזיד אפ"ה בעה"ב מעל אם הוא שוגג. אמר לפ"ז ניחא הכל ד"ל דר"י מייתי דאחר אמר לחבירו לתקוע לו בשופר של עולה וזה לא היה ידע שהוא ס"ע אבל התוקע בו יודע שהוא ס"ע ומשו"ה שפיר קאמר ר"י לא יתקע דודאי הוא אסור להקוע כיון שידע שהוא של הקדש ויהו אם תקע ילא השומע מעכו כיון דזהו שוגג ומעל הבעה"ב כיון דזה עשה שליחתו ונפקא לחולין ומתורץ קו' הנו' כאונן. ומעתה מחורץ קו' הכ"ל ג"כ דשפיר פריך רבא דל"ל דמייתי שמאריך בשוף התקיעה ומש"ה ילא כיון דמעל בתחלת התקיע' דזה אינו כיון דזה התוקע בו היה מזיד ולא מעל כי אין מעילה במזיד ורק שעיקר המעילה דאיכא הכא הו' מה שהוליא את השומע מידי י"ח כיון דהשומע היה שוגג ועשה שליחתו ופשיר פריך רבא כיון דאינו מעל אלא בתר דתקע א"כ כי תקע באיסורא תקע ומוא כמו לדעתי הקלושה. ובזה מיושב קו' הנו' ד"ה אלא תימא מ"ם מסאים דלא ילא משום מל"ב וכו' אבל

להפ"ל י"ל דהכא הטו"א הקשה למה ס"ל לר"י בשלמים דל"י כיהו דמל"ב הא סוף סוף מקיים מצות וכ"ת משום דהוה מצהב"ע והא לא חיים כ"י למהב"ע גיעין מ"ה ומוכה ל' ותי' הא דל"מ כ"י למהב"ע זהו דוקא כגון לולב הגזול וכדומה דבה"ג אפי' תימא דל"י מ"מ אינו גזל דעביד לא כתקין בזה מבו"ם איכו מזיק מה שעושה המצות בעבילה משא"כ הכא דלא עביד שום איסור רק שמקיים מצות ת"ש משו"ה מקבלא איכא למימר דל"י ומוב כתקן בזה דלא עביד בזה שום איסור וכבר מזכר סברא זו בחידושי רשב"א יבמות. אלא לכאורה לפי סברת הכלבו דאיכא בת"ש הנה"ג חוץ מקיום המצות עדיין קשה קו' הטו"א כי תיכולו ל"ש לסברת הכלבו כמובן ולכאורה ל"ע. אבל לפי דבריכו ניחא כיון דר"י מייתי שאחר תקע להוליאו י"ח משו"ה שפיר קאמר דל"י דאם אמרת דילא א"כ זה השומע עביד איסור בזה שיש לו הנאה מהקדש שילא י"ח אבל השתא דל"י הו לנדי השומע ליכא שום איסור והשתא מעילה מהו' קו' הנו' דמשו"ה ס"ל דר"י בשלמים ל"י משום דהכי מייתי שאחר תקע להוליא את חבירו ומשו"ה ל"י כיון דע"ז בתקן האיסור משא"כ הכא בשופר של ע"ז עביד איסור מה שהיה לו הנאה מגוף התקיעה וה"ז דומה ללולב הגזול וכדומה דילא לר"י דל"ל ומה"ע כיון שאינו לתקן האיסור כן כ"ל ויש אזה ראיה לסברת הכלבו.

זו חדא ועוד כ' להביא ראיה גדולה לסברת הכ"ב דלכאו' ק' על ליסגא דבבא דקאמר מ"ז ומ"ז ילא מלל"ב דלמון זה משומע דלכתחילה אסור לתקוע והוא המוה דמ"ש מהמולה"כ מעתין דעובל בו עש"מ ביומה הגמאים כיון דמל"ב ול"ע. ולסברת הכלבו ניחא דהא בל"ז קשה לסברת הכ"ב איך קאתר רבא מזומ"ז ילא כיהו דמל"ב הא איכא הכא הנאה מגוף התקיעה חוץ מקיום המצוה וכבר כתעורר בזה הפ"ת וכ' הא דקאמר רבא דילא לא שהחוקע בעצמו י"ח דהוא נאמת ל"י כיון דאית ליה הנה"ג חוץ מקיום המצוה אלא דבשומע דל"ל הנה"ג היא ילא י"ח אבר לפ"ז ניחא הא דנקט רבא דוקא כי דעביד משום דלכתחלה בודאי איכו רשאי להקוע בו כיון שיש להחוקע בו הנאה מגוף התקיעה ובודאי אסור ליהנות מהקדש הנה"ג וכיון דנקט רבא ליכא דדיעבד ש"מ כסברת הכ"ב והוא ראיה גדולה ובריכה.

ואמר שהוכחתי כדעת הכ"ב ונכנסתי לבית הספר הילך ראוי לפסוק להלכה ולמעשה יעיין בנו"א סי' תקפ"ו ס"ק ז' סב' ובשבת הדחק מותר לתקוע בו בעצמו כ"ש ביו"ד רכ"א סעיף י"ג עכ"ל ויהו לדעתי יש לפקפק

גזם עלמר שיש פנים לפלגה כסברת הכלבו ל"ב לכלל
קשה להקל להתיר להקוע בעלמו דלפי דעת דזה
שפקה דדיבא עשו"ה שרי בשעת שדחק לתקוע בעלמו
כדי שלא לבטל מ"ע לשו"ת דז"ל כיון שפק דדיבא
וכיון דאם שהלכה הוא ככלבו אז אסור לתקוע בעלמו
היכך מוצג לפנים התקיעה כי בזה הוא מבטל מ"ע
בשב ואל"ת ואם הוא תוקע בו בעלמו עובר בלא יחל
בקו"ע לדעת הכלבו לכן אמרתי אחכתי והוא לא רחוקי
מאני שדברי פנ"ל פמה בדורים כי כ"ל בדור לאפילו
לדעת הכלבו בשעת שדחק אם אין אחר אז בודאי שרי
לתקוע בעלמו וכמו שיתבאר. הסעה"ע בס' שופר כתב
בשם המאירי כיון דמלי"ב חו עותר לעשות המלוה אף
דאיכא הנה"ג בעת שמקיים המלוה והא דמוש"ב מעמין
אסור לעבוד בימה"ש הכ"ע דיש לחוש אולי יתעכב
בעמין אחר שבילה ויהא לו אז הנאה בשלא זמן המל'
והרב שבא"ל כתב שמלא לו חבר קדמון והוא הרשב"א
בחידושיו לש' נדרים דהנה הרי"ן בנדרים דף ע"ו גבי
שאומר הנאה השמיעך הקשה מה בכך והא אלי"ב ותי
פיון דאיכא הנה"ג אסור והרשב"א הקשה ג"כ כזו
בזה"ל והא רעיא עליו מ"ע דש"ו ועלי"ב ותי' דאינו
אחריב לתקיע זבע בזו דאפשר באחרת עכ"ל ומדלא
ניחא ליה כמ"ש הרי"ן ש"מ דס"ל כבר המאירי דלא
איכפת לן אף אם איכא ג"כ הנה"ג אלא השעה"ע
אקשה לפי הרשב"א דמשמע כיון דאפשר באופן אחר
ל"א מלי"ב מ"כ איך קאמר רבא המוש"ב מחבירו עותר
לתקוע לו תש"ע והא אפשר באחר והוא קו"ע כי מה
שתי' הרב ז"ל הוא דוחק גדול אבל לדעתי בוודאי אחר
בדברי הרשב"א כי באמת אין להבין סברא זו תאחר
דמלי"ב מה חילוק יש אם אפשר לקיים בע"א או מ"ח
ול"ע. לכן כ"ל בדור אחר דרשב"א ס"ל כמאירי דכיון
דמלי"ב לא איכפת לן אם איכא הנה"ג ג"כ בהדי קיום
המלוה ואיש קשה לו לעשה באמת שרי ליהנות הנה"ג
כיון דשבאה זו איכא מלוה אלא ס"ל כיון דאין קיי"ל
כר"ש דדבשא"ע עותר וכ"ש היכא דלא אפשר ועכיון
מש"ש לא איכפת לן אם יש הנה"ג בהדי קיום מלוה
משני שהוא ל"א ולא עכיון. שוב מלאתי בעו"א בשם
הרי"ן אבכת מולין פגיה"ל כיון דקיי"ל דשל"ל עותר
תלכך כל איכא דא"א ול"ע שרי להנות עכל איה"ל ומדי
דאיה לזה. וכ"ל בדור דזה ג"כ סברת המאירי. אן אמת
הטו"א הקשה מ"כ למה בעמין אסור לעבוד בימה"ש
והכיה בל"ע אבל לדעתי לק"מ דיל"ל ומה"ה בעמיין אסור
דיש לחוש שמא יתעכב בעמין אחר הבילה וכמ"ש

הרב המאירי לפי שיטתו. המורם מזה הא דס"ל למאירי
ולרשב"א דשרי לאכות הנה"ג בעת קיום המלוה הכ"ע
כיון דא"א בע"ה הוי א"א ול"א אסר לפי"ז דברי רשב"א
בדורין בהא דכתב אומר הנאה דמשמיעך דאסור ול"א
מלי"ב כיון דאפשר באחרת הכ"ע כיון דאיכא
הנה"ג ג"כ וכן כיון דס"ל לרשב"א אף דאיכא הנה"ג
ג"כ שרי לזה כתב דאפשר באחרת מש"ה איכא
אסור דהא דמותר הוא עשוי דא"א לעשות בע"ה הוי
ל"א ול"א מש"ה בלומר הנאה דמשמיעך אסור כיון
דאפשר באחרת והוי אפשר ולא מכוין דאסור מש"ה
הכא אסור עשוי דאיכא בכא הנה"ג ג"כ. מיהו כ"ז
שייך בגוכא דאיכא הנה"ג ג"כ אם אפ"ה אסור לעשות
המלוה באופן דאיכא הנה"ג ג"כ אם אפשר באופן אח'
אבל איכא דאיכא הנה"ג אז בודאי מאיכין מלי"ב ושרי
לעשות בכל ענין אפי' דאפשר בע"א כיון דמלי"ב וסוף
סוף אין כאן הנאה מ"כ מה לי באופן זה או באופן
אחר אפשר הו ל"ק קו' הסעה"ע למה בגוזה"כ חביבו
מותר להקוע לו תש"ע הא אפשר באחר דז"ל דהכא
דליכא שום הנאה אחרת חוץ מקיום המלוה שרי בכל
ענין זה כ"ל בכוונת הרשב"א בלי שום קפק.

ואחר שזכיתי לזה בדעיוני די"ל דאף הכלבו ס"ל
כסברת המאירי הכ"ל ומ"ש דמודה"כ משופר דשות
בעלמו אסור לתקוע בו זה דוקא בגוכא דיש אחר בכאן
דמלי לתקוע לו עשו"ה הוא אסור כיון דיש לו
הנה"ג מתקיעה עשו"ה הוא אסור כיון דאפשר באחר
והוי אפשר ולא מכוין ואסור. ואם תאמרו כן דכלבו ס"ל
כהמאירי מכוונינן דזה לי"ש קו' כ"ת שכתב לעיל
לדעת הכלבו מאי פריך רבא אימה מעל דלעת מייבי
שהיה מאריך בסוף התקיעה לכן יצא עשוה דמעל
כבר בתחלת התקיעה ואין אמו לריכין לומר כמ"ש לעיל
דר"י מייבי בתוקע להוליא את חביבו אלא מייבי אפילו
תקע להוליא מ"ע ואמ"ה פריך רבא אפיר עשוה דס"ל
כיון דר"י בתמא קאמר יצא עשוה אמ' איכא דאין לו
שופר אחר אלא של עולה וכיון דאין לו שופר אחר והו'
אינו מתכוין להנות מגוף התקיעה אלא למלוה מיאלה
לא מעל בתחלת התקיעה כיון דזה לא חשוב הנאה כיון
דדשא"ע עותר ועיקר הטעילה הוא הנאה קיום המלוה
כיון דהוא מתכוין רק לזה ופפיר כי תקע בתיקורא
תקע וגם זה ככון. וגם בזה יש לתרץ מה שהקשו איך
קאמר ר"י בשופר של עולה אם תקע יצא כיון דמעל
ואיך לא אסיק אדעתיה קו' רבא כי תקע בתיקורא
תקע ול"ע. אבל לפי דבריכו ניחא די"ל דר' יהודא ס"ל

כרבי יהודה בנים דלמ"ע לקור עשו"ם ספיר לאר
דילה דאייבי סמאיך לנסוף לכן ילא דכבר מעל נחחל
החקיעה ונפקא לחולין וילא בסוף החקיעה וקן רבא
דס"ל להדיא דהלכה כר"ש ומעילא ליכא מעילה בחחי
החקיעה וקן מחמת חולה מעל ומפיר סריך באיסורי
חקע וכיחא סכל נס"ד. היולא ד"ל לף הכלבו מודה
בליכא לאר ומ"ש הא"ל בסעת הדחק היינו דליכא לאר
מוחר לחקוע בו בעלמו זאו בכור ולאת להלכה ונס
למעשה ונשו"ת שלי הארכתי הרבה מא שכונע עוד
אזה להלכה ולמעשה הדש"ת:

חק סנחם ליב פריעדן חוכא פה ק"ק אמאכן והגליל

ר
מה"הג מהו' צבי יחזקא מיכלזאהן אב"דק פרונסה (פלך ווארשיא)

בגמרא בכוחות דף כ"ג ע"ב מי שאכל ושכח וכו'
הכא' חבי חלמודי חד עבוד בשוגג כ"בם ומשכח מבנקא
דהבנא ומד עבוד כב"ם וכו' ראיתי בשו"ת זקיני
הר"מא סי' ל"א שהקשה דע"ש מהא דברכות דף ו'
ע"ב מ"ל מרפון אבי אייתי בא בדרך והטיתי לקרות
כדברי ב"ש וקבלתי בעלמו וכו' ומשמע דהעושה כ"בם
בתקום ב"ה הוא בקבנה וכאן התלמיד שעשה כב"ש
לאה שכרו ומי שעשה כב"ה אכלו אריה ועיין קושי
זו גם בנו"ח או"ח סי' קפ"ד סק"א ועיין בתוס'
כ"עא בשבועות פ"ק דברכות ובחידושים פ"ק
דברכות להתפרה ישראל. והנה הט"ח שם
היבן כיון דבמזיד גם ב"ה עודים דיחזיר למקומו
ובנדך ולכן אף שעושה כב"ש בשוגג ולא בירך
שפיר דמי עיי"ש והנה באמת אין להבין סברתו כיון
דבשוגג קיימינן ומ"כ העושה כב"ש מראה בעלמו
שאינו סיפק כב"ה אבן ראיתי להמי זקיני הגאון
הקדוש וטיהר מוהרר ישראל יונה הלוי לאבדא ז"ע
אב"דקק קעמפכא בספרו המזהיר מעון הברכות שם
דף כ"ג שפי' כוונת רבינו הנו"ז כיון דבמזיד גם לב"ה
עחויב להזור למקומו מ"כ העושה כן אף בשוגג ליח
לן בה דאולאה שחזר למקומו יאמר שהוא עשוה שפיי
מזיד ולא עשוה דלא פסק כב"ה ומ"כ אין מבואר
בעעשיו שהוא קונע הלכה כב"ש ע"י דבריו המאיריס
ומש"כ בזה בעצוה"ב ס"ק דברכות. ולענ"ד לחרץ דדוקא
בשם הב"ה אינם לומדים דבריהם מקרא אז העושה
כב"ש ל"ל ב"ה אבל בהא דר' נרפון כיון דשם הב"ה
לומדים מקרא דובלכתך בדרך מ"כ העושה אלא

כדבריהם הוא בבלל סכנה. וזאת כ"ל בכוונת הרא"ש
ז"ל שם הובא בחידושי רע"א פ"ק דברכות שכ' דשם
גם ב"ה עודים שיכל לעשות כב"ש. והייבו כמ"ל כיון
דב"ה אינם לומדים מקרא רק מלד קולא אומרים לאין
עחויב לעבוה ולשוב אבל הרולה להאריך ע"ע לעשות
כב"ש שפיר דמי אבל בק"ש מבואר בקרא דב"א קולא
כדבכו (וע' בהגהות ש"ב הגאון מהרי"ש כ"ז אבדק"ק
לבוב לאו' כי"ל עיבודין ד"ג) והנה לפי"ז כ"ל לפרש
בש"ש שבת דכ"א ע"ב ב"ז היו בלילן אחד עשה כב"ש
וא"ע כב"ה ולבאהה ב"כ קשה כמ"ל לנה א"ע כב"ש
ולבאהה לפי פבנת חחני הגאון המעון בברכות בדברי
רבינו הנו"ז גם כאן ניחא דהא שיעת הרמב"ם דהתם
מן המהדרין שעה גם מהדרין דבר לכל או"א א"כ
העושה כב"ש אין זאת מבואר בעשייתו דפסק כב"ש רק
הוא עשוה שיש לו כ"כ כפשוה בידו ולכך הוא גדליק
מי בלילה הראשונה דיש לו ח' כפשוה אבן שיעת הו'
שם דיש והמהדרין דב"ש וב"ה לא קיימו אלא אבל
אים ובידו אבל אם עושה כל לבל א"א וכו' ליכא
היבלא שיבנו שבך ב"א יש בבית עיי"ש א"כ שוב ק'
איך עשה כב"ש. אבן ניחא שפיר דהנה דו"ז בבינו
החביל הגר"א ווילנא (הביאו ידי"ב הגאבד"ק בריסק
גם' בית לוי מי' מנוחה) כי' דרמב"ם וחו' ואלקים
בעעמים מהגמרא ושתו' אזלו לעשה לבגד יעיש הבבר
ל"ב חלי בהיבלא בימים ולבן העהמ"ה לא קאי על
כל לבל א"ו דאל"ב ליבא היבלא אבל לשיעת הרמב"ם
הוא אזל לעשה דברי החג ומעלין בקודש א"ב לא
בהיבלא חלילה עילהא א"ב העהמ"ה המה גם מהדרין
עבתי"ל והנה רש"י כ' בשבת שם דהא דמעלין בקודש
דאקרא ילפינן לה במנחות ועי' בהרש"א ומ"ב הבל
עו"י דלשיעת אחר דאזלו לעשה דיעיש אבבנסים א"ב
דברי ב"ה אינם מקרא מפורש והעושה כב"ש ליח לן
בה כמ"ל. אבן לעשה דמעלין בקודש דהוא מקרא
דבמחות דאז לבאהה לעה עשה כב"ש ע"ז שפיר ל"ל
דלשיעה זאת דסרה"ח ומעלין בקודש א"ב הוא כסברת
רמב"ם דמהדר"ע פעה גם אסדר"מעילא יש תי' חותכי
זקיני המון הבבכות דנוכל לומר שעושה כב"ש רק דיש
כ"כ כפשוה בבינו ובבנין. ועי' בס' מגיד הבעלומה ובס.
ותיש בבכה להגה"ק מדונג בברכות שם ובס' לחם דוד
עה"ת פ' כה לבנו הגה"ק ז"ל והבבי לתעתיק בזה אש"כ
בגליון מסכיות שלו בבח"ק של זקיני הגה"ק פסבבה"ג
מהו' לבי הימם ז"ע שהיה אבדק"ק בבלין בן בחוסל
סכם לבי ה"ל בברכות פ"ק מ"ג וסבבתי בעלמי עיין

תשוי נאר שבע פי׳ כ״ח ונתשוי׳ רעדיס ייד פי׳ קל״ב ובלחס שמיס (לדודי הגאון ר״ מעדלן ז״ע) ולע״ל נחכם כ׳חקו דודמי מלד כבוד שמיס רמוי יוחר לקרוחה מעומד לו מיושב שסוא דרך זכיזוק מסלא״כ נשוכב מלא שלס שכב לא הטריחתו הסוכה לעמוד לדברי ב״ה ודו״ק .ועוד יש לייסב עפ״י היכושלמי מ״מ בגוף הדין הכולה להחמיר יש לעיין הרגש עכל״ק. ונתשוב שכתבתי לגיסי הה״ג המפורסם מ׳ משה שלעס״ל גולעכוגער מגדל״ק מלכל המלכחי ומכ״מ:

ג) נאותו עכין שלא הרבני הה״ג מהו׳ מנחם סוכווי מביסטעריץ בני של הגאון מסטרלא כ״י העכוכי הה״ג מהו׳ עוחיאל נאדכיר במ״ם נמהכש״ל ח״ל עירובין כ״ח ע״ב דל״ל הענבר על ד״ח חייב מיח׳ רק כדבר שנזכו לעשות נדר על דבר מבירם שיש בנופה חיוב מיתה ובזולה לא שלא יחל טבל חמור מן הטיק׳ ופלא דהכי בנכוכות ד׳ לחמרו כן לגבי ק״ש שלין שם ח״מ וע׳ רש״י וחו׳ קוטה ל׳ ע״ב ד״ה לעבור ומלוה לייסב:

ה״הג מהו׳ יצחק קערפעל מפאהש

לאות כ״ב לייסב קו׳ העולם כ״ל לשיטה בעל חכיומות שהובא בתוס׳ סוף ע״ז וביו״ל סי׳ ל״ד וק״ג דאם חיומו מיס בחוך מעל״ע מכיסול האיסור לכוך להמתין כ״ד שעות משעת חיומו המיס דכ״כ וחוכיס ומוסכיס אבל אם ביטלו בשר בחוך מעל״ע חיומו מיס א״ל להמתין רק משעת ביטול הבשר כיון דהבשר הוא היתר ל״ש כ״כ והפלחי סי׳ ק״ב הביא ראיה מהא דאמרינן לא אסרה הוכה אלא קדרה ב״ש וכחוק בומלילות שיהיו כל מלהמות מדין ביום אחד ובו ביום שבו אל המחבה ובאותו היום נלטוו עכ״ל הסגעלה אבל זה שלכוך הגעלה הוא חידוש שחידוש לבם אלעזר בשם ומשה בשובש מהולחמה כמ״ש א״ל דלא שגעה פוחחא וטרם שכיחן הוכלה זו הגי יסבאל אחמעין מיס וחזר לבשם ומ״כ היו עדיין ב״ש וכן עשו בחמידת ולכך לוה על ההגעלה עכ״ל. מעחה חיכח לי מ״כ דאוכייחא בכל האיסורים אבל האיסורים שלא חחבשם רק שמא ביטל בו חנכרי בשר וא״כ ל״ש כ״כ ובל״ל הגעלה כיון שאז כבר לא היה ב״ו ועד״ז יש לחרץ קו׳ חבי רשב״ח סי׳ הל״ב ומ״ל לר״מ דבע״ל אסור מג״כ דלמא מעוס דבר חריף ל״מ נע״ל. וכבר כ׳ הפוסקים דאם בטל מיס אחר ביטל האיסור כבר נחבטל האיסור ואפי׳ אם יבטל אח״כ דבר חריף מותר כועל״ם עי׳ ס״ק פי׳ ק״י ור״מ ס״ל ב״י נמי א״ל דלא פ״ם אם אפי׳ אם ביטל בו ביום מיס ג״כ מותר כועל״ם ולדבכי הפלחי נשלו בו מיס עד שאער להם פ׳ ג״כ א״כ א״ל לומר דלמא לעולם כועל״ם מותר וכק מסוס ד״מ דסא כבר בטלו ביכחים מיס ושוב אין החריחת מעוי׳ ליס לבטלה:

לא

הרבני הה״ג מהו׳ אהרן גוטמאן ווארנאא

חוס׳ קוטה ה. מקשה מדוע לא מיסב בר״ם חלק בני אלו שאין להם חלק לעוה״ב בני הכוח ועתיס שבמ״ל ע״ה ומלוי בריבים ובכובי״ת יו״ד פי׳ כ״ם מק׳ הג׳ מעוי יסעים ז״ל דמה זו תימה דלמא חכי ושייר ותי׳ הכוב״ל דל״ם חכי ושייר היכי שהסיור הוא יוחר מעם לחסיב ושתח שמלא חבר וקיים שאין הדבר לכוך ראיה והוא מקובל מלד הסבכא ועי׳ גם באמרי דעת עידידי הגי׳ מעו׳ נתן ל״מ מקיו״ו קבהדכין פ״י מ״ל מביא ג״כ זאת ותמוה לי שיפיה נעלם מגאוכים אלו חוס׳ חולין פ. ד״ה הראשון מיב כלח שב׳ ועוד הוי מלי לומר חולין וקדשים בחוץ ונפכים וכן קדשים וחולין וחולין וקדשים נפכים וחוץ וכן קדשים וחולין. ל״ל חכי ושייר עכ״ל ותכה שם לא חסיב רק שכים והסיור הוא הרבה עוד ראה בחו׳ מכחוב כ״ז ד״ה אבבעה שבאלוכע שמקשה מהחלם אבל איס לא חסיב לפי שהיה מעוכב בהם הדם ואח״כ מקשו דלא חסיב הזיות דמלוכע ו״ל דחכי ושייר דהא ל״ח כוי דפכים ואילים דחג ותכה שם הסיור דמלוכע. ופכים. ואילים. והל״ק שם כחב דגם על קו׳ דאשוכה הוה יכול לחרץ חכי ושייר אלא עדיפי מסכי ומ״כ הוה הסיור ד ותו׳ כי שעוד איכא נוחא א״כ הוא שלא כבאוכים הכ״ל והוא פלא:

וכדי לפיות להועיל אליין מקומות הכמלאות חכי ושייר. סוכה כ״ד. וס״כ הענית י״ב: ו״ד. יבמות כא: עג. ופד: כחובות מא. קידושין טז. ומ. כיר לא: קוטה טז. ב״ק י. טו. מג: קב: מכות כא:

בחוס׳ — פסחים לה. ד״ה מה בין. מ״ק י״ז. ד״ה וחנא דידן. מגילה ה. ד״ה אין בין. יבמות ג. ד״ה למעוטי. מ: ד״ה וליהכי ד״ה ס״מ. פד: ד״ה אלא. כיר כ. ד״ה רבא. ב״ק קב ד״ה מכוכה. ל״ה ד״ה שלמה. ע״ז כא. ד״ה קסבר. זבחים טז. ד״ה דילמא. פד ד״ה והיולא. ועי׳ חולין מב: בראש יוסף ד״ה אלא לחנא דב״י ואין לומר חנא ושייר דהא אלו קחני חה בגד הכ״ל. מכחות ו ד״ה שקחלו:

רב

ההג"מ מהו' יצחק הלוי ז' בסאטמאר

א) באו"ח כלל ל"ט דין י"ז כ' כחל עם בשר כהוג עלמה היתר לכתחלה דבאיסור דרבנן לא גזרו והפמ"ג בס"ז בס"ק ס"ח תמה עליו מע"ז ס"ח דכלאה בעליל מהך דכאן של תרומה דגם בדרבנן ריחא אלתא יעו"ש ולפיענ"ד כלאה לייסד דעלד הסברא כלאה לי דהך דיקא לי בדרבנן ריחא אלתא חלי לי ריחא ודאורייתא אסור והפלתי נסתפק בזה ולא העיר מדברי הפ"ג אסיף הי' דס דכי מדכתבה החולה מסכת ליתן טע"כ מוכח דריחא רק דרבנן ועיין ס"ס ע"ז ולפ"ז לאינה לי ריחא עה"ת כמו טע"כ אז גם בדרבנן לאריכן ריחא מלחא דכל דהיקון דבנן בדאורייתא מצא"כ לי ריחא רק דרבנן לזלי מוכל לומר בדרבנן לא גזרו דהוי כעין גזל"ג וכזה כי בפלתי לענין מזיק. ומכה בש"ד לות י"ג הבילא ג"כ בפקק הפלתי וסיים וירא לי בדבר חריף י"ל דריחא מה"ת ולפ"ז סרה קו' פמ"ג מהך דכעון כיון דהוי ד"ח כמ"ש הפוסקים ובזה ריחא מלחל מן התורה ע"כ גם בדרבנן לאריכן ר"מ:

ב) עוד הקשה הפמ"ג מס על לו"ה שאהר"י בפסקיו סי'. ע"ו הובא בעו"ז סק"א דהתיר לכתחלה ללות כבד בהכור עם חבשיל לא"ל ר"מ דליכא כאן פיעוס דכל דס הוא. כחוש. וקשה גם בל"ז מוהר דדס שבישלו דרבנן ולעכ"ד לק"מ לפ"מ בשו"ת בית יעקב הובא בפמ"ג בפתיחה לחליחה דדס בתחלת בשול דאורייתא והענים כן בתו' חולין קוגיא דכבדא. אלא שלרי תמה על הפמ"ג שסיים לו להקשות בפשיטא על לו"ה דדס כבד לדידיה רק דרבנן ע' לו"ה כלל ע' ד"י וכלל ע' ד"ח וכלל ע"ז ד"ב וע' פמ"ג ע"ב ס"ד לות י"ד ולע"ע:

ההג"מ מהו' לבראש ליב ערוטלער בלעלע

לות י"ה לו"ק ב' הכה רש"י ותוס' כי דגבי רוב ישראל יבראל רבותא קמ"ל אף דהוה איסור גדול העובר על לעבן פעות וכו' ואי בעוסה להבלל מאיסור גזל קרי א"כ עם רבותא איכא הא אין כאן איסור כלל אי"ו דס"ל דאף כה"ג שייך האיסור ואיכו דומה ללאו דל"ה דס כיון שעוסה לאורך עלמו באמת אין זה מתנת חנם. ואפשר דזה כוונת הקרא לא יאכה ה' שלום לו דאף בשעוסה מהך בעמא אפ"ה אין לו שלחה עיין קנהדרין ע"ג. ואך גבי מחלה ע"מ מוטב לעבוד על פסק גזל בשוא"ת מלעבוד פתק איסור פעות בקו"ע. והכה יש להעיר על הו' כתובות ע"ו שכתבו דהמ"ל להחיותו כבר אלא לענין אבילה הוי רבותא עפי וק"ק לאמאי לא אמר רב לענין אבילה דהא רב מרי דשמעתא קנהדרין ע"ו דהמחזיר לעבו"ם עובר מעוס לענן פעות:

לאו"ק ג ע' בוצי"ת סי' ס"ד שכי ע"כ ל"ב כ"י אלא בדבר שלא היה איסור זה בהג כלל "לעוס אדס" בעוס מקום:

רבני הפ"ג מהו' חיים לבי עהרכרייך מבאר' מעאבא לאו"ק ב' ויש להוסף להקשות עוד בהא דאלא תיבק מוסלך מע"מ ישראל ואר"ל לבזקין ה"ל וכו' אייתי ראיה דישראל את וכו' ולתי' מהרי"ב ק' דיהא מחויב לפלס לו הבזק מכח ספק גזל ול"ל דגם שלל הסבי עדין הענין בספק גזל. לפ"מ דמבואר בגדולי אחרונים דספק איסור שרי לבי"ב. ע' ח"ם ח"ו בפי' כ"ה וכן מבואר בפמ"ג בפתיחה כוללת בס' שואל ונשאל אות כ"ג ובספרו תיבת גמא עה"ת ב' כמ ולך לך ועפו"ת אהר"ם סיק יו"ד כ"ו. מעתה הבזק שרי ליקח ממכ"פ דאם ישראל הוא א"כ אז מגיע לו אלה"ל. וגם אם בכרי הוא מ"מ הא ל"ה כ"א ספק גזל ושרי לבי"ב. דגם אלו הוא ספק אם ישראל הוא או עכו"ם ול"ע.

והנכון בזה ולאסר ביאור התומים סי' כ"ה דהתורה לא אסרה רק ודאי גזל ולא ספק וע' שערי תורה ח"ב כלל ט"ז. ובס' בליר אליעזר דרשה ז' האריך מאד בזה ולא רמה תומים הכ"ל:

לג

ההג"מ מהו' גרשן שטערן מ' לודאש

בפמ"ג סי' מ' ס"ד סק"ד הביא דהרא"ה סובר דבוד לאו דוקא אלא כל ותסמרת הבית סובר דכל דכל הייכו בוד ס"ל שיך שפיר אבל בוד דאחוי כל זה לא מליכו ע"ם וקשה לי מגמרא עבודה יבמות ל"ה ע"א ואיסורה בבוד פירש"י לכל אדם היא באיסור עד שלא הלה הרי להדיא דבוד הייכו כל ול"ע:

מהה"ג אב"ד כ"י

איכה דומה דסם ביבמות אין נפקא איכה אי בוד כל דבק בא לומר שאין דומה לאיסור אחות אשה יבן דיבוד להיות כאסרה ע"י הבנה אבשים ומה לי אם בוד או כל ואין פבוה כמו בוד בעלמא אלא לומר שתלוי בהבנה אבשים. עיין חולין דף ק ליבטל בבוד ופירש"י דהייכו בבריה:

רד

הה"ג מהו' נח ברוך פישער מבערעניעש

חולין דף ג' ע"א בתקומתא דאביי וכבא דמסיק בקשיא מעוס והא לעלת אפילו לכתחלה. ונתקשיתי דהכא חוץ מהמבואר לקמן דף י"ב ע"ב בתוס' יש עוד הפרש גדול ובכור בין אחרים עומדים על גביו ובין אחרים רואים אותן דאחרים עומדים ע"ג הוא בתופן פגם הסומט יודע מהרואה וממילא שייך מיכתת וגדולי ישמעו כהוגן לכן מותר אף לכתחלה אבל אחרים רואין אותן הוא בתופן שאין הסומט יודע מאומה כגון הרואה דרך החלון ובזה לא שייך מיכתת ולכן לכתחלה אסור דשמא ישמעו שלא כהוגן אבל בדיעבד מותר כיון שבאה דשמט כהוגן ומבואר ליסבא דמתני' על בכור ואין כאן קשיא כלל ולי"ע מדוע כדאה מקומתא זו:

רה

בשבת קוגי' דכבתה הק' התו' מכ"ל דר"ה ס"ל עולי"ה דלעלת ומבו"ה אי"ת בשבת מעוס כז"ל ור' דהעבס דכז"ל הוא כדי שיהי' פילקוס גם לכל העובדים והשבים . עד שתכלה רגל מן הסוק ואם כבתה לא יהי' פיקס גם רק לאותן שעבדו בשעת הדלקה והכא בתענית כי"ב איתא ע"ב ובתי נשמכס בעתו בלילה שבתות ולילה דביעי ומבש"י כיש בחוקתי כי דרק בלילה שבת בבסיכן ועיין תו' כיש פסחים דלף בעיר יש ליראא מעזיקין ומעתה י"ל דבשבת ליש האי כ"ל דאז בלאו אכי ליכא פיקס רק לבני תבית ויש די פיקס בדהדלקה נגד ובפיר מוכבת דס"ל מלי"א. ולף לבגיכסא בס"ם תכ"ל ובסחים ק"ב ליכא דביעית י"ל דאלעלא טעמיה דמלי"א בחמת היה מותר גם בלילה דביעית ובשבת להדליק מאור פתילת ומאכיס הפסולים אבן כיון דבשבת אסור מלד מלי"א ולא נשאיר רק ליליה דביעית מעוס חד לילה לא פליג ואסור תמיד:

לו

הה"ג מהו' יוסף שוואַרטץ מהאנושפאל'

בפרשת וישב ויוגד ליהודה לאמר הכה זכתה חמר כלתך וגם הנה הרה לזנוים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף (וכתב הר"י דבתו של סס היתה ובת כהן שזיכתה דינה בשריפה ועיין בשפתי חכמים) ומדקדקין על תיבות "והכה הרה לזנוים" דהוא למוחר. ועיין רשב"ם עה"ת כתב וז"ל ואי"ת מי יודע אם אתה שזיכתה תדע שהרי גם הנים היא כבר. ובדעת זקנים מבעלי התוס' כתב וז"ל ומעה י"ל שלא היו דנין באותה פרק בזנות בלא פרנס. אי נמי שלא היו דנין אלא כשמזכה לשני בני אדם עכ"ל. ולענ"ד נראה דהכא ידוע קושית העולם גבי בת כהן האיך ידונוה בשריפה הא שיעת כ"ת בחולין דבין איתה לאיתה אין הולכין אחר הרוב. ושמעתי לתרץ דהכא הגאון מהו' משולם מטיקמאכין ז"ל הקשה הילך יליף הגמרא רוב מאכה אביו ואמו מעוס דלמא לאו אביו הוא והוא ממזר הלא ממזר שאינו ידוע אינו מוליד (ועיין בבעל העורים פ' תלא על פסוק לא יבא ממזר בקהל ה' וע' במרבינתא דרב כים פ' תולדות) א"כ מסכחת לה מכה אר"א דכהרג כגון שהוליד בן וא"כ ודאי אינו ממזר ותי' דז"א דאם תיישבין דלמא לאו אביו הוא א"כ יש לחוש שאינו אביו והוא ממזר (אלא מעוס דאזלינן בח"ר) אבל בבת כהן שפיר מסכחת לה שהוא בשריפה כגון שילדה ומוכח שאינה ממזרת ולא מעוס רוב. ע"כ שמעתי וכן כ' בילקוט הגרשוני מ"ג דף י"ט. והשתא יובן היטב הקרא זכתה תמר כלתך ואי דכמוס לאו אבוה הוא ובין אל"א לא"א בת"כ ע"ז אמר והכה הרה ועיכ שאינה ממזרת דממזר אינה מוליד וע' כזה באו"ש עה"ת:

רז

מ"כ וישב בשעה שהצדיקים יושבים בשלוה ומבקשים לישב בשלוה בעוה"ז הבטן בא ומקטרג וכו' כדווג לו שטנו של יוסף ול"ג וכי כך הוא אומכחו של שטן להפריע את האדם מתענוגים אדרבה עוד מסיתו לזה בס ל"ג הך קטן בגזר של יוסף האיך זה מדה כ"מ וכ' דהצדיקים המבקשים לישב בשלוה אין זה להבאת עלמם כ"א לצורך גבוה להראות לעולם כי פיקודי ה' ישרים ונאמרים נקל לשמרם ולא בלוס ובמוסר כל ימבוד אים את ה' כ"א גם בשמחה ובכוד כל. וגם ע"ז הצדיק דעתו מעו' עם הבריות ודבריו נשמעים לקרבם לתורה וזה היה ג"כ כוונת יוסף בכתונת פסים ומקלקל בשעות הכל כדי לחיות מעורב עם הבריות אבן לאו כל אדם וכל מקום מוכשר לזה כמוהן ושפיר הוה מדה כ"מ:

לח.
— שפתי ישנים —
מהגאון מהו׳ שמעון סאסניץ זצ״ל מסטריא

נשלח לי ע״י ניכו הרבני המ״ג מהו׳ פנחס הלוי הורוויץ מביקטערינן

בי״ה הקפד על חמותי שלקח הרבנית מקטריא זלטא לחב׳ בת מקה שהלכה לעונמה בפ״ק י״ד כקלו תרמ״ג.

בדכות י״ג. גדולה הבטחה שהטיח הקב״ה לבנים יותר מאבנים שכל׳ כנים שלכנות קומכה שמענה קולי ולריך להבין מ״ע הכנים יהיו עדיפי מאבנים גם בהא דאמרינן הכי כמי בנה זכיין בחתיכו בכייהו לרוך להבין דמ״ע אין בידם לזכות בגלות שלהם. וכראה בנקדם דברי הש״ם ע״ז ד״ע אסרי אים יכא ה׳ אסרי אים ולא אסרי אסה וכתב בחום׳ דאמאי לא פריך מאסרי האים אסר לא הלך ג״כ אסרי אים ולא אסה וכו׳ בהקדם מ״ש הקדמונים בספריהם על דלת הנפש לת ך הגוף לאחרי כי יותר טוב לה להיות בטורפה בגוקים הנמות ולא לדלת לעולם הבא. וכי דהייכו כדי שלא תיזון מנהמא דכיקופא דמאן דאכל דלאו דליה בהיה לאתכוני ביה ולכך נבלא האדם בדמ״ח אבנים ומש״ה גידין שהם כנד תרי״ג מלוות שבתורה כדי שכל אבר יהיה כנגד מלוה אחת. אך לפי״ז בחש׳ דשעורה ומ״ע שהז״ג א״כ חסרים מכין המלוות למיגן פאבנים גבה. והאבר ככון עפי״ד אבודרהם סב׳ בטעמי דשעורה מגלות שהז״ג דהוא מנהם דרכות בעלה ע״ז ואין קיפק בידה לקיים א״כ כיון דאנוקה הוא הכי איכא מ״ד בידומנוי אוכקה כמאן דעביד. אך לפימ״ם הפלאה בכתובות דק״ה דהא דאוכק המוכא פעריה הוא רק היכא שרולה בקיום המלוה ואאוכק מכנו מזה אבל היכא דבלא״ה אין רלונו לקיים לא מפטר מחמת אוכק וא״כ זהו הסוכחה דהיכא דהאשה מסחלת בקיום בנים לתורה א״כ ודאי דהיתה רלונה בקיום כל המלוות ולכך עי״ אוכק פי כמאן דעביד. ולפי״ז י״ל דעל אסרי האים אסר לא הלך לא פריך ולא אסה כיון דהאים מרוצה במלוות יותר מאסה לכך נקט אים אבל על אסרי אים יכא ה׳ במלוותיו חסן ומאוד פריך שפיר דהאיך כאמר ולא אסה דהרי אם רלונה בקיום כל התרי״ג מלוות שוב הוה אוכקא כמאן דעביד. ובזה יתפרש מ״ש בכתובות ס״ב בוא לכם משכוני קוס עאחרי שבת אוכלי לחם העלבי כן יהן לילדו שנה דהייכו דאותם שאוכלים לחם עלבות כשחוזרת הנשמה לגוקומה מפני שלא היה עוסק בתור ומע״ט. אותם תכלית בריאתם שוא היא אבל כשותיהם של ת״ח הולכל ומשתלות בקיום התורה פוי כאלו קיימו כל התרי״ג מלוות ולא תאכל לחם עלבות וזהו הכוונה ג״כ בהא דכתיב לופים הליכות ביתם ולחם עלבות לא תאכל דהייכו אף דלופים הליכות ביתה ולכך פעורה מ״ע שהז״ג וכעעם האבודרהם הכ״ל מפני שמעונדת לו להתעסק בלרכי הבית לעפי״כ לחם עלבות לא תאכל כשתחזור הנשמה לשורשה ומשוש דרלו בנים ויאשרוה וכו׳ דהייכו שהיתה מסחלה בחורייתה. והנה ידוע ומפורסם לכל אנשי עירנו כי הנפעלת חמותי הרבנית ע״ה היתה עשקניות בגלות ובגמ״ה ובבר אמרו בעלכם שה״ש חפץ יפה רעיתי הכך יפה בתלוות. הכך יפה בעוה״ז ה״י בעוה״ב.

ופיכוש הדבר כראה עפמ״ש המהרש״א בהא דגדולה הבטחה שבאמרה לבנים די״ל דקאי בזמן שהיו ישראל על אדמתן וי״ל דקאי על לעתיד וזהו הכך יפה בעוה״ז כפי׳ הראשון והכך יפה בעוה״ב כפי׳ השני ועוד י״ל עפמ״ש המהרש״א דבמלוות שאינו מחויב יש לו שכר בעוה״ז היכא שמבנים עלמו לחיוב ע׳ סוטה י״ד ולכך הנשים שמבניקות עלמם במ״ע שהז״ג שאינן מחויבת יש להן שכר בעוה״ז ולכך ה״י בעוה״ז. וזהו הטעם דהבטחה שבאמרה לבנים עדיף מאנשים. וי״ל עוד דהרי דרכן של נשים לעסוק בלרכי הבית ושל האנשים לחבר בביתם לתורה ואם הנשים מוסיפות לעסוק בגידול בנים לתורה יש להם שכר כוסף על האנשים ולזה פריך ליה אמ״כ הכי כמי במאי זכיין דהייכו כמוסרכם בכ״מ דזכי הוא לשון בלחון בהא זכיכהו ר״א לבנן וכמו מאן דזכי למלכי יתות בע״ז י״ד והי״ק בתה דאמר דהבטחת הנשים גדולה מהאנשים בתה כמן יפה לבלה אח האנשים ומ״ז אמר בחקרוי בייהו דבזה בולחות אח האנשים בתה שאין מחויבים ועושים ולכך יש להן שכר יותר מהאנשים. והנה הלד׳ הראת הכל יודעים חוש דרכה וכי היתה שמחה מלד לראות בעלה ת״ח עוסק בתורה והכל מספרים ביופי מעשים ובבר אמרו בשבת קי״ג מהסידו כל אדם ביכר אם הוא בן עוה״ב דהיכ״ד דהייכו אם הכל משבחים אותו ומכבדו ראיכו איך הכל מספרין את כשרון מעשיה ולבש כעלב על העדרה בנאבר שבותיה בת ל״ד שכה ובבר אמרו סוף כתובות וכי אפשר לאדם לדבק בשכינ׳ אלא כל המשיא בתו לת״ח ואי״כ מכ״ש אשת ת״ח אשר היא כלי שבתאם קודם וכראמרו באשה ראשיה ב״מ

בשמחה הנשמה לגוקומה מפני שלא היה עוסק בתור ומע״ט. אותם תכלית בריאתם שוא היא אבל כשותיהם של ת״ח הולכל ומשתלות בקיום התורה פוי כאלו קיימו כל התרי״ג מלוות ולא תאכל לחם עלבות וזהו הכוונה ג״כ בהא דכתיב לופים הליכות ביתם ולחם עלבות לא תאכל דהייכו אף דלופים הליכות ביתה ולכך פעורה מ״ע שהז״ג וכעעם האבודרהם הכ״ל מפני שמעונדת לו להתעסק בלרכי הבית לעפי״כ לחם עלבות לא תאכל בשתחזור הנשמה לשורשה ומשוש דרלו בנים ויאשרוה וכו׳ דהייכו שהיתה מסחלה בחורייתה. והנה ידוע ומפורסם לכל אנשי עירנו כי הנפעלת חמותי הרבנית ע״ה היתה עשקניות בגלות ובגמ״ה ובבר אמרו בעלכם שה״ש חפץ יפה רעיתי הכך יפה בתלוות. הכך יפה בעוה״ז ה״י בעוה״ב.

ופיכוש הדבר כראה עפמ״ש המהרש״א בהא דגדולה הבטחה שבאמרה לבנים די״ל דקאי בזמן שהיו ישראל על אדמתן וי״ל דקאי על לעתיד וזהו הכך יפה בעוה״ז כפי׳ הראשון והכך יפה בעוה״ב כפי׳ השני ועוד י״ל עפמ״ש המהרש״א דבמלוות שאינו מחויב יש לו שכר בעוה״ז היכא שמבנים עלמו לחיוב ע׳ סוטה י״ד ולכך הנשים שמבניקות עלמם במ״ע שהז״ג שאינן מחויבת יש להן שכר בעוה״ז ולכך ה״י בעוה״ז. וזהו הטעם דהבטחה שבאמרה לבנים עדיף מאנשים. וי״ל עוד דהרי דרכן של נשים לעסוק בלרכי הבית ושל האנשים לחבר בביתם לתורה ואם הנשים מוסיפות לעסוק בגידול בנים לתורה יש להם שכר כוסף על האנשים ולזה פריך ליה אמ״כ הכי כמי במאי זכיין דהייכו כמוסרכם בכ״מ דזכי הוא לשון בלחון בהא זכיכהו ר״א לבנן וכמו מאן דזכי למלכי יתות בע״ז י״ד והי״ק בתה דאמר דהבטחת הנשים גדולה מהאנשים בתה כמן יפה לבלה אח האנשים ומ״ז אמר בחקרוי בייהו דבזה בולחות אח האנשים בתה שאין מחויבים ועושים ולכך יש להן שכר יותר מהאנשים. והנה הלד׳ הראת הכל יודעים חוש דרכה וכי היתה שמחה מלד לראות בעלה ת״ח עוסק בתורה והכל מספרים ביופי מעשים ובבר אמרו בשבת קי״ג מהסידו כל אדם ביכר אם הוא בן עוה״ב דהיכ״ד דהייכו אם הכל משבחים אותו ומכבדו ראיכו איך הכל מספרין את כשרון מעשיה ולבש כעלב על העדרה בנאבר שבותיה בת ל״ד שכה ובבר אמרו סוף כתובות וכי אפשר לאדם לדבק בשכינ׳ אלא כל המשיא בתו לת״ח ואי״כ מכ״ש אשת ת״ח אשר היא כלי שבתאם קודם וכראמרו באשה ראשיה ב״מ

לף פ"ל וכל כך היתה לתנא המורה חקוע בלבם על כי מלאכה בטוהר ומתן לאשר כלו ליתן לבתו והיא מכוב להבתה ללומדי תו' הפיאה אותה לאים עוסק בתורה. לכן בעת שלחריתה לחיי העו"ב.

והנה עיקר תוכן ההספד מפורש בהקדמתם שהוא כדי לסרם בלבבו המאוכה בהסלחת הנפש ושלון כלין ולבדון ולך לעתיד יהיו חיים וקיים כלחיים ועיקר המופת על השלחת הנפש הוא ממה שידענו דתכלית בריאת העולם הוא בשביל האדם ואם אין הנפש מ"ב הסתות יהרסין לדיק מה פעל ועיקר הבריי הוא לחנם ומ"ב זהו מופת מוחך על ח"ה והשלחה וזה כ"ל לפרש מ ש בכתובות ד"ה קוס אימא מילתא כנגד אבלים מ"ל אחינו המיוגעים המדוכאים בחבל הזה תנו לבבם לחקור אח זאת עומדת לעד כחיב הוא מו' יי"ב דקשה הא המיתה בא ע"י חטא אדה"ל אך כוונת הגמ' הוא כך תנו לבבכם לחקור היינו אם הנפש היא בלחיי והמלאו כי היא עומדת לעד ותדע שהרי כתיב היא משפת יי"ב דאל"כ למה בא הס"ת את העולם והוא לצורך האדם ומ"ב ע"כ הנפש היא בלחיי וזה יתבאר הא דאמרינן בברכות יי"ז ר"י כל מקיים פסוא דהיוב אמר קוף אדם לעות וקוף בהמה בשמיאא הכוונה דכיון שהאדם נברא לבקוף ע"כ שהוא תכלית הבריאה ומ"ב ע"כ הבעיקר הוא השכר שבא לנפש אחר המיתה כמו הבהמה דעיקר תכלית בריאתה הוא לצורך האדם לשמיעה כן האדם עיקר תכליתו הוי' להבא לאחר מיתה. וי"ל עוד עפ"מ דאמרינן בע"ז ד"ה לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מה"מ שולט בהם ובפ"ז לפי המבואר בזוה"ק ובמדרשים דכשהיה הפטן מקטרג על ישראל מסר לו הקב"ה את חיוב ומ"כ כיון שהוא היה הגורם להלות ישראל ולקבל את התורה מ"כ היה מ"ראוי שגם בו לא יהיה שולט מה"מ וכהא דאמרינן בכתה ל"ה לאחריס גורם עומאה לעלמו לא כ"ם ומ"כ מכ"ם היכא שגורם לאחריס לחכלל מיתה ומ"כ ע"כ דלא כמ"ד זה והמיתה הוא גם בלא חטא ולכך כי מס"ם שפרא דאיוב אמר קוף אדם לעות. ובוחר כלאה דבהא דאמרינן בשבת כ"ה אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון ואסיק בחיובתא שם כ' דאם כיומא דים יסורים בל"ע דהוא כדאמרינן בריש ברכות שהם יסורים שלא להבתה וכפ"מ שם להרבות שכרו לעתיד מ"כ מאילא מוכח דים מיתה בלא חטא דאל"כ יסורים בל"ע להרבות שכרו לעתיד לא"ל כיון שאין מיתה בל"ה ולא יעות דהא אין לו

עון ולזה כי מסיים ספרא דאיוב שים יסורים בל"ע אמר דמילא מוכח דים מיתה בל"ה. ובזה יתבאר לדעתי מ"ש בארדם פסל לך בני לוחות הת"ל עת ללדת ועת למות דהכוונה דלכאורה כיון שלא העביר מהם רק מפקולת הלוחות ומ"כ כיון דקודם יליבת הולד כבזר דעפה זו תהא עביר מ"כ שביבת הלוחות מוכרח ומ"כ כדאמרינן דלא חטאו ישראל רק להוחות הסובה לבדיס וכפירס"י דבזרת מלך היתה ומ"כ מ"ה דמעבת החטא כבזר עליהם מיתה ומ"כ דעת ללדת ועת למות דמעבת הלידה כבר הוא מוכרח לעיתה ויש מיתה בל"ה ואולם בל"ה לא בקבא מיתה רק דהמיתה עוד לו שבפטר מן העולם ולזה מסיים כ"מ אבני מי שבפטר בש"ט מן העולם דאם הוא בש"ט ל"ה מיתה רק פעיבה. והנה חמותי הרבנית ע"ה כפטרה בש"ט ואבני חלקה וכבר עמדו המפרשים בהא דאמרינן בהעבית ד"ה מי שכיב שמואל לדזעטר מרבני העם לבחביה. דאיך אפשר דעל לדיק כשמואל יבכו העם שמת בחטאיו ומ"כ אף דמליבו בינמות מ"ט אם לא זכה פותחין לו דאין זה כלל דלסיפך אמרו מיי ומזוני לאו בזכותא אלא בזלה הרי דהחיים עיקרו חלית בזל ובזה יתבאר אבני דבני הס"ם ב"ב דף ע"ל תא ואחוי לך היכא דכשבי אבעא ובקיע אבדדי שקלתא לבילתא לתכתתא בכוותא דבקיע אדמעליכא בעיתא ולא אשכחי אמינא ליה איכא בבני הכא א"ל בלבלא דבקיע הוא דאדר בטר עד לעבר ואשכחת ליה. והכוונה לדעתי דא"ל בעבין הטוטה לעות שהבשעה יולאת מהבוף והיינו דבשבי אבעא ובקיע ובוסקים זא"ז כשהפרדים חל מחבבים כדבר שב"א בוסקים זא"ז בעת הפרידה. ואמר שקילתא לבילתאי אבמיתיה בבוה דהיינו שמים לזה האים מע"ט וכדוגמא שמעינו בכתובות זוולא קילין ואורחא דחיקא הבי דעע"ט אכוכים בשם מזונות. אדמעליכא בעיתי ולא אשכחיה דהיינו שהים מתבלל עוד על חיין וכבר בשמו יצאה. אמר איכא בבני הכא דהיינו דזה שילאה הבשמה ממני אינו בפטיעה שאבד חיין עשוס שלא זכה וכדאמרינן אבידה קונה לבעיעה אבל אים הזה ודאי בבבנו ממנו חיין כבבנה שדומה לאונם ואינו מעוס שלא זכה ולכך א"ל דבלבלא דבקיע הוא דהבר דהיינו דזה שלא האריך ימים הוא מעוס מזלא וכדאמרינן דהחיים בעזל תלוי ולכך א"ל בטר עד לעבר דהיינו בעת ההחיה תדע שהיה לדיק וקש לתמ"ה. ומ"כ מאתי היקרה שבפטרה בש"ט ע"כ שמזלה גרם שבפטרה בעבבר שנותי ומחריתה להעוה"ב

ולפי הכ"ל העיקר הכסף הוא לחזק האמונה בהשלחת הכסף ככלפה דזהו הטעם דאמרינן בגמרא ע"ח קתבע על שאול שלא נכסד כהלכה וקתבע על בית הדמים דהיינו דלף אם כאמר דהשבילא יקרא דחיי הוא ל"ל בכה"ג דאם מחל על כבודו כ"מ וכקו' התו' בנכהדרין עשוה דלף אם כימא יקרא דחיי היינו להרחות הסיבת החיים מעל שאר בע"ח דאם לאו השלחת הכסף עותר האדם הן הבהמה אין ומה"ע קאמר קתבע על בית הדמים דהיינו כבודא דבני הבמיי דזהו טעותו של קין דיה סבור מדמותר לשחיט שאר בע"ח גם את האדם עותר להרוג שלא ידע שבאדם יש נפש משכלת ולכך כיון דקתבע שלא נכסד כהלכה דהיינו משום השלחת הכסף קתבע ג"כ על בית"ד וזהו הטעם ג"כ דאמרינן דהוא יקרא דשבבי דהוא עובדת המת יותר אם החיים מאמינים בהשלחת הכסף וכדמוכח מהא דברכות די"ה דאמרה לחבתה דאיכה יכולה לינך שקבורה בתחלה של קנים דהיינו כמו שפירשו המפרשים דהיו עניים וקבורה בלא תכריכין ומפני הבושה נקברה בשתי בתחלה ש"ק וכ"כ בס' אלבעה טורי אבן לסג' ר"א מאמשטרדם ז"ל ואח"כ הרי הבית הריף בשוף מ"ק דהעושה תכריכי המת נאים קובר אד מ"ד דהוא מעובדא ופי' הרי"ן משום דמצוה מוכח דמאמרין בה"ה ע"ש הרי מוכח דע"ז שלא נקבר בתכריכין להרחות אמונת ח"ה הוא גרעון לחמת וכעין זה פי המפרשים גבי יעקב מה זרעו בחיים ובו' דהיינו דאם זרעו בחיים שהם לדיקים הוא ג"כ בחיים הרי דתלוי בזרעו ואיכ אם זרעו אין בלבד אמונת השלחת הכסף ומבזה פי' נ"ל בהא דאמרינן בברכות שם דלשבח אחרת אמרה לה ג"כ בוא עמי והשיבה לא כך אמרתי שאני קבורה בתחלה של קנים דהיינו דהוא היתה קבורה דזה אין גרעון מה שלא הראו אמונת השלחת הכסף רק בשבח רק בשבח יו"ב הודם כשהו מוכרח להנוף וכמפורש ובזה שפיר הוא גרעון משא"כ אחיכ שאינה יודעת כלל והשיבה לה לא כך אמרתי לך והיינו דבחות אין חילוק בזה. ובזה יתפרש אלני הא דאמרינן מה יהרון לאדם בכל עולו שיב תחת השמש דאר"ל התת השמש הוא דאין לו הא לאעלה מן השמש יש לו דהכוונה עפמ"ש מהרש"א דהא דאמרו אין ניחנם לעתיד אלא תקב"ה מוליא חמ' מנרתיקה לדיקים מתרפאים בה דהיינו דכמו דשנלת השמש יש לה ב' דברים שמאשה את הקשה וכו' ע"ש [ובזה לדעתי הפי' בהא דאמרינן כלאת השמש וכן

פני מעשה כפני חמה] ואיכ זהו דקאמר דאם סובר דהכשמה אין לה השתנה כלל ע"י מעשה האדם רק שעולה לשמים כמו שהיתה לזה אין לו יתרון בהבריאה כיון שבין כך הכשמה אין לה השתנות כלל אבל לעולה מן השמש דהיינו שסובר דהכשמה שלו יש לה השתנה יותר מעעולה השמש שהיא משתנה כפי הטבע לזה ודאי יש יתרון כמו שמתפללים ויתרון האדם מן הבהמה אין לבד הכשמה הטהורה שיש לה יתרון עפ"י מעשה האדם. ומשה זו בודאי יש יתרון לכשמתה כי עקקה בטע"ע תכלב"ה ותהיה מלילה ישכה בעדיכו:

העיר הה"ג מהו' שכתב, מוואר שאלאטא על דברי הגאון מקאמאכן זצ"ל בשוף לד כ"ו "דבר יהודא ס"ל כרבי יהודא רביה" כוונתו דבר יהודא הוא תלמיד של רב בעל פלוגתא דשמואל ומוכח מכמה סוגיות דרב ס"ל כרבי יהודא דשמ"ע אסור ועיין סוג' דכבתה:

ההג מהו' שמחה ברייער מטאב

מה דפסק ליה להגאון מקאמאכן זצ"ל בחות כ"ע דר"ל דרב יהודא ס"ל דבר שא"מ אסור לכתחלה יש להבין דאיה לזה מסבת דף קכא ע"ב בעו מיניה מר' יצחק מה להרוג וכו' לאמר רב יהודא רוק דוקו לפ"ת ועיין בתש"י שפי' שעותר לכתוב על כתם ועקרב לפ"ה משום דדבר שא"מ אפי' לכ"י רק מדרבנן אסור ולענין מזיקים לא נזכו לפ"ז ע"כ ל"ל דרב יהודא ג"כ כר"י ס"ל דדבר שא"מ מדרבנן אסור דאל"כ ליכא דאיה מרב יהודא וע' מלוא הרועים בסוגיא דשא"מ. אבל דקשה לי מסבת קמ"ל דא"ם אמר אדי ואיתמא רב יהודא מיני שע"ג דגלו מקנחו בקנקנו וע"כ מנעם דשא"מ הוא דאל"כ ליתום שמא עשו גומות יעוין בתו' ד"ה דילמא וכש"י ד"ה אחד זה ואי"ז עותר ומשום דדשא"מ הוא וקי"ל כר"ש עי"ש ע"כ כ"ל דאין כאיה מיש"י הכ"ל דרב יהו' ס"ל דשא"מ אסור דאכתי י"ל דס"ל עותר ואפי"ה א"ש ראיות הש"ס מרב יהודא דע' דבו"ע פי' שע"ז שהבית דין זה דרוק דוקה לפ"ת וכ' אע"ג דמיבא מעמה כי לא תכוין בכי משום מאיקוהא ופי' הטו"ז דאע"ג דפפי' ריש הוא ותודה ר"ש דאסור הכא עותר משום מאיקו' ועי' פרע"ג מה שפיכוש דבריו. לפ"ז י"ל דהא דאמרינן נחש ועקרב דוקו לפ"ת שפיכא דליכא פסיק ריש דאין מוכרח שיעות וכ"כ הב"ח בפי' הכ"ל מעתה כ"ל דהכי כוונת הש"ס כמו דס"ל רב יהודא רוק דוקו לפ"ת ואע"ג דפסיק ריש הוא ובעלמא אסור כמ"ש

שנוי״ז אפ״ם מקום עשיקותא עותר ס״ם לכ״י מ״תר לדרום כחם ועקרב לפ״ת אע״ג דבעלמא דסא״מ אקור הכא לענין מזיקין עותר ולא גזרו כנ״ל. ותמהני על הגאון הכ״ל ז״ל ועל המלא הרועים שלא זכרו גמר׳ הכ״ל דמוכח דכב יהודא ק״ל דדסא״מ עותר:

רט
עוד מהג״ל

שנת כ״א תיש׳ ר״ם שהיה עקש׳ דאם נזרו כנר על הנכרים להיות כזבים למה לא מסרו דלמא הסיגו הסך וכלע״ל לייסד ע״כ דהנה הפכ״י הקשה כל עורה הנם למה הא קיימ״ל עוונאה הותרה בליבור. אך כנר בא החכם הפר״ח נסי׳ תכ״ע שכתב דעיקר קו׳ הרא״ש ליתא דשאר שמנים בעוונאו בעוונאה זבות אר ע״ז והני עוונאות לא הותרו בליבור כמש״כ הרמב״ם בפ״ג מה׳ תו״מ דדבר ברור הוא שדוקא עוונאה מה כדהה אלא הדלקת הנרות וע׳ עוד רמב״ם בפ״ד מהל׳ ביאה ונקדם ס״ב. אך זה בנות בשנים תמהתי על הפכ״ח מש״ם שבהדרין ד״ב מעשה בחזקיה ע״י שעיבר אה״ם מה״ט פירש״י שבעוונאו בימי אחז אביו מע״ז ומשו״ה עיבר אה״ם ע״י״ם לעשרם יולא דגם עוונאה ע״ז הותרה בליבור וצ״ב ל״ל משום דעוונאה ע״ז רק דבנן ומ״כ הי״ה עוונאה זבה דנכרים דפוי ג״כ רק מדבנן ג״כ הותרה בליבור ומ״ש הרמב״ם הכ״ל דרק עוונאה מת פותרה ולא שאר עוונאה הייכו רק בעוונא׳ דאוריתא אבל לא בעוונאות דבנן וע׳ שאג״א סימן ל״ה שהקשה על הא דאיתא שם בגרייתא דר״ם ק״ל מענין אפי׳ לכתחלה הא בעוונאה דבנן ודאי אין מענין לכתחלה ויעקו ק״פ בעוונאה ומפרש דמיירי בעוונאה דאוריתא ע״ש קוף דבר מה דסתיעא ליה לפר״ח דעוונאה זבות דנכרים ועוונאה ע״ז אף שהתה רק מדבנן אינם בדמים בליבור לכאורה אין לו קיום. ועתה ראיתי בספר בית יצחק מהגאון דלעמבערג שמעורר על הפר״ח מגמי׳ דסנהדרין הכ״ל אבל עלא ביכולמי ס״ע דסתים ה״א שאמר בהדיא כהפר״ח דאר״ש עוונאה ע״ז עשו אותה כעוונא זבה ועוונא לרעת יעשה דחזקיה ומפרש ביכולמי שם דגלגולת של אהרן הכהן עלא תחת מזבח ע״י״ם וכי לענ״ד מאחר שדבר זה מידם הוא דבסבל עוונאה דבנן יהיה בליבור בדהה מלעשות בזתנה המלוה עיין שג״א הכ״ל ע״כ אין לך בו אלא ביכולמי מה שאמר ביכולמי ע״ז עשו מבנים כעוונאה זב ומלורע אבל בשאר עוונאות דבנן לא מליכו דעשו היזוק לדבריהם כשל תורה מעתה עוונאה זב דנכרים י״ל דהותרה ספיר בליבור (* לפ״ז מיושב היטב קושי׳ התוס׳ דעיין רמ״בם בפ״ו מה׳ אבות העוונאה דע״ז אינו מעונאה בהיקטו בחכמי׳ וכלי חרס אינו מעונה אלא בלוב לפ״ז בשאי סך שבמלא מתוס בחותמו של כה״ג לא הי׳ חשם דלמא בעונאה בעוונאה ע״ז אך קשה דלמא הסיגו נכרים ע״ז אמרינן קושי׳ הפ״י לאמת דעוונאה זבה דנכרים כיון שהוא רק מדבנן הותרה בליבור מש״אר בשאר שמנים שבעוונאו בעוונאה ע״ז כמש״כ הפר״ח ועוונאה ע״ז אינו נדחה בליבור כמש״כ הירושלמי ודו״ק

*) מהה״ג מהר׳ אבי״ד כ״י לא מסתבר כלל דאי בזבה דבבן לא הוסרו לדאוריתא ובדאה בליבור ל״ם לומר שבעוונאה ע״ז דבבן עשו אותה כעוונאה זבה דאוריתא

מ
הה״ג מהר׳ שמעון צבי ווייגער מקריפש

א) המנהג לומר ויהי כועס אחר הדלקת נ״ח ועיין עבודת ישראל להמגיד מקאזניץ ז״ל. ונ״ל הטעם לפי שבהשמונאים הכהנים אמרו ויהי כועס ועי״ז נלחמו המלחמה כמובא במג״א א״ח סי׳ תל״ה ולזאת יש לבסול פסוק אורך ימים שעי״ז יש ק״ל תיבות כמנין כהנים וכמ״ש המג״א שם:

ב) בשע״ג יו״ד סי׳ ל״ט ס״ק י״ב בשש״ד כתב דדוחק לומר שהשור מסובה ע״י מקורם ול״ע מח״מ סי׳ תל״ג בהגהה דבשר מקורם עדיף ויפה ביאור ע״ש ובמ״א מהרש״א סרק הספינה גבי סיכום לגויתן ג״כ כ״כ:

ג) בגמרא הוכיחו י״ב ע״ב דאוכל לב בהמה מסכה ליומדו וס״ך יו״ד סי׳ ע״ב ול״ע מנמי חולין ק״ח ע״א דקיבי להו קניא בקופיא ואכלו שפיכש״ שפיה הלב והקנה והכבד מבושלים יחד ואיך לא הסשו לסכחת ליומדים וע׳ יו״ד סי׳ י״א ליתן הלב להשוחט:

ד) במהרש״א מ״ח סנהדרין ז׳ ע״א כתב דאהרן סיה בכור ול״ע דבחום׳ בכורות ד׳ ע״א כתב דאהרן לא היה בכור דמרים היה גדולה ממנו. בשנים וע׳ בעל העורים בנדבר כי דאהרן היה בכור לעשה ויל קלח:

ה) במהרי״ם שיף סנהדרין ז׳ רע״ב ד״ה הוי תאומר׳ לעץ וכוי כדרם מגיא ואין לזה הבנה כלל אך י״ל דתיבת מגיא הוא כ״ח של ״תתן ״בקחר ״יכפה ״לף ופסוק זה נדרש בש ע״ז ע״ש ותבאה כי ככון הוא:

ו) נמהרש"א סנהדרין ס"ל כ' טעם דאין מזהירין מן הדין להמור לא יתכפר בעכום קל ולפי"ז איכני מדין חוס' ב"ק ב' ע"א ד"ה ולא זה דק"ק איך עוכסין עה"ד וסכי סם הוי ליחוד בחה מליכו ול"ם סם סנהא זו:

ז) כם' סדר חיי נח כי כנח ז' ליופי ול"ע מתוס חולין ס' ד"ה אל תקרי דהיופי לא יבא אא"כ יגדל כל הלוכך:

מא

מהרבני הג' מהר' מרדכי קאהן מטשאבא.

א) פסחים מ"ח ע"א א"ל כי יחמיה לכ"ז מילתא דקשיא לן כי הש"י דבעוה"ל ליכא וכו' מוטב לעבור על ב"י מאיליו ואין עושה מעשה בידים מלעבור על ל"ת כ"מ ועושה מעשה בידים. ולע"ע דהכא בשבת כ"ה להכך אמוראים דס"ל דיו"ט הוי ל"ת לחוד אא"ק מכ"ל דל"ת מלאכה כיון שהוא ע"י מעשה חמור הלא אם יפרשנה יעבור על ב"י ועדיף לאסות דביו"ט ליכא רק לאו ובחמץ איכא לאו ועשה דחשביהו ומוטב לעבור על ל"ת לחוד:

ב) בעכין איסור מעוותא לא אלפינן ביבמות ק"ג וכתב הש"י דעוותא מידום הוא. ולע"ע בהא דהיה הי' קפ"ג מה שנכתבה המרדכי בפני"ם בנפלה ביפה על קדרה תבחון הי' בעשה בבלה והבית בשם ס"ל דהבלוע לא כ"ב דאיסור בלוע אין אוסר היתר הבלוע כאו שאין עוותא בלועה מעוותא מרה בלועה ול"ע הכי איסור מעוותא ל"י:

ג) מהה"ג אבי"ל כ"י. עיין הש"י שבועות ע"ו דלאו דיו"ט חמור.

ד) אי העוכך עיין קהלת יעקב אות כ' הרבה להסיב על כלל זו וע' בית שמואל אה"ע ס"פ ו' דבאיכא סבא יאפינן איסור מעוותא וע' יד מלאכי הי' ע"מ:

מב

הה"ג מהר' צבי יחזקא מיכלזאהן מפראנסה

ב"ק ל' וכי דייני הקשה הם בגלין הגרע"א הא מכי בגמל דינו למיתה הופקר אותו כדאיתא בכריתות כ"ד וא"כ איך כתיבו הא הפקירו פעור והובא קו' ז בשו"ת רע"א הי' קע"ו ובקלה"ה הי' ת"ה ובחשו' סבסוף שו"ע הרב הי' יש"ד וע' בשו"ת דברי שאול הי' כ"ז וכתיתי ח"ם חו"מ הי' קס"ה שחי' דדוקא בחס מועיל הפקר כיון דמשלם מגופו אבל מועד מסלם מהעליה מיב ק"ל דהא מבואר בשע"ק ב"ב י"ג דדוקא במועד מועיל הפקר אבל בחס אינו יכול להפקירו כיון דהוא לכ"ז אסור לכ"ז

B, -5,

ובשבת תרל"ע פלפלתי בזה עם בכל הגה"ק הח"ם ה"ם הגאון מהו' שמואל ע"ם זצ"ל. ובגוף הקו' י"ל דבאמת ש"ם דילן ל"ל הא דכריתות ובאמת מבואר בס' שער מעשה הי' כ' הקר"א דהא הלי' בפלוגתא דר"ב וכבינו בב"מ דקי"ו בתמילה בעעות וע' בס' בית אלל חו"מ הי' כ' לידי"ב הגאבד"ק לובלין כ"י ומה גם המבואר פלוגתא בזה בירושמי ב"ק ס"ל ה"ה ובקנהדרין פ"ו ה"ב חבי שור הילא ליסקול ונעלא עדיו זוממין כ"א כל הקודם בו זכה בל"ה יאום בעוה הוא. ובזה יש לייסב הסקו של הרמב"ם פ"ה מבזקי מבון ה"ד ולא עוד אלא שור המיוחד לבעלים בחזיק וכו' עד הי' לו בעלים בשעת הזיקו ובשעת העמדה בדין ולכאלי ק' הא בב"ק מ"ד וי"ג אמרינן עד הי' מיתה והעמדה בדין וגמ"ד שוים כא' ולמה לא כתב הרמב"ם גמ"ד וע' בערלה הפרים ס"ק דב"ק ומ"ש בזה זקני ההוסי"ע ז"ל שם אכן י"ל דהרמב"ם . סובר כהאי דכריתות ול"ב קשה מב"ק ד"ל כקו' הגרע"א ולכך סובר הרמב"ם באמ' דבהעמדה בדין לבד הי' לחייבו. ויש לפלפל בזה הרבה ובדי ס"ב וי"ב בשו"ת אורים תליתאי הי' קלינ. ולפי"ז י"ל קו' ששמעתי בילדותי מאא"ו הגה"ק מ' אבד נחום ז"ל בחרוכסטיין שהיה אבדק"ק בילגא לדינא בהא דב"ק דע"ל ע"ב במעשה דר"ב שקיבא לא עין עבי עבדו דק' אמו ר"ג לא ידע הדין לתובב"ק פעור וגם אם א"ל ר"י כבר אין לך עדים מכין היה יודע זה דילמא אים ליה ותי' אע"ל דבאמת היה לר"ג עדים רק דר"מ א"ל כבר אין לו עדים והייבו דרש"י פי' על הים שמה שמחה גדולה שמהאוה היה לשחרבו א"כ זה א"ל ר"י דאין לו עדים דיהיה עדות שאלילה"ז דהא יאמרו העדי שבתאריה לשחרבו וממילא אין לו עדים כמו בב"ק דף ע"ה ע"ב בחומר בנבתי בשני פלוגי ופי' דחסוב עדות שאלילה"ז וכוונת ר"ג היה כיון דאמרינן בכריתות שור הנסקל שחזמו עדיו וכו' א"כ ה"כ כיון דר"ב היה יודע באמת שקיבא לא עינו א"כ מיד כשהעידו הרקיבו ובבר זכה בעלמו וכתו' ביעין י"ז א"כ אע"ב ליחמו אא"כ מ"מ כיון דהפקיבו פ"ה זכה בעלמו וא"ל דא"כ בכ"מ שיחמו עדיו יהיה הבבר זוכה בעלמו ז"א כיון דבאמת יודע שהעדים אומרים שקר לא מפקיר ליה משא"כ בר"ג דהאמת שקיבא אותו ומיד מפקיר עכ"ת ע"ל המידור. ובאמת מקשים בהא דר"י שאמר לר"ג אין בדבריך כלום ולכאלה כיון שלפי דעת ר"ג בבר נחיאם ממנו וממילא ילא לחיות דהו"ל כמו מפקיר עבדו דילא לחיות וא"ל ג"ם. והוי כמו דכריתות והונא

קו׳ זו בס׳ יסודות יסלמל מו״ר סי׳ כ״ם סק״ח בשם סי׳ מקלי לב בשם מ׳ המחברים וכן מלכיך בזה מחתכי הגמנד״ק טוסמנין בשו״ת בשמים רמם מחדש סי׳ כ׳ ולדבריכו נלמת הא דבריתות בתמלוקת שנוי:

ההי״ג מהו׳ אברהם ריב טרוטצער מצעצע

לאות כ״א הקו׳ מחולין פ. כלאם ליישב ע״פ תו׳ יבמות כ״ח ע״ב ד״ה עמי שייר כיון דלמיא להדלי הוי כחד וה״כ י״ל כן כמובן. והקו׳ מתכחות כ״ז לא אוכל להבין הלא הסיור רק ל׳ ובמשנה חשוב ע״ו דברים ומי חשביכן ד׳ שבאלוהע כל אחד בפני״על וכן ל׳ שבלולב וכן כולן א״כ חשוב המשנה יותר מעשרים ולף דכ׳ אתו׳ דליכא עובדא מכ״ל דיעלו לחשבון יותר מעת דמשא. ומה שסק׳ על ר״י מחו׳ זבחים ס״ל לק״מ דהא כ׳ התו׳ דבאמת לא חשוב סיור מטום דמהכי דהכי ידעינן בס״כ דסכי וע׳ תו׳ כתובות כ״ע ד״ה ועל הכותית. ומכי הקשתי על כוב״ר הכ״ל מסקתים ל״ה ע״א דהלכה שם בתשנה הק׳ לאמלי לא חשוב שהלאמון ד״ע ומין הסכי ד״ע. ותי׳ דתכי ושייר דשייר כמי ב׳ כתות וכ׳ לפ״ז אין לריכין לומר שכדחק התו׳ דתכא דידן חשוב ביקור לסיור ותכא דתוספתא ל״ה לסיור ולדידי גם תכד״ד ל״ה ביקור לסיור עכ״ל. ומתכתי לפמ״ש בעלמו בכוב״ר הכ״ל דל״ש שייר היכי דהסיור יותר מ״כ ע״כ ל״ל דתכא ל״ה ביקור לסיור דאל כ תכי ב׳ ושייר ג׳ עומאה. ג׳ כתות. וביקור. מ״ווו כהלכה אמנם ק״ל על הא׳ כללא דכוב״ר דאף מי כיומא דתכא דידן ל״ה ביקור לסיור מ״מ הא משייר עומאה וג כתות וגם ל״ה חגיגה כמו דחשוב בתוספתא ומ״כ שייר ג׳. ועוד לפתר יומא כ״ע ד״ה אלא אב׳ דשייר כמי כתת וכשיס ומ״כ שייר תעיר. כתת. כשיס. ולפי דבריהם בפסחים שייר ג״כת ולהלכה שייר עומאה ולפי מ״ש אני שייר חגיגה מ״כ חשוב ב׳ ושייר זיין והוא פלא:

לאות ל״ד. לענ״ד הכם אביי דייק דיוקא וכנכם לכהאל׳ לא מכיבא דבריתא לקמן דנקט ענ״ג. והשתא אי ס״ל לאביי דים לחלק בני כותי בין ענ״ג ובין אחרים רו״א ים לתק׳ היאך דייק מכיבא דיו״כ לכתחלה לא דלמא נקט כיבא ענ״ג לדייק דאחרים רו״א לכתחלה לא וכיבא אתי לדייק דיו״כ אפילו לכתחלה. ולא תקשה דיוק כיבא אכיבא. דכיבא אתי לדיוק אחרו״א וכיבא לדיוק דיו״כ מ״ווו מדדייק אביי דיו״כ לכתחלה לא תשמע דס״ל דאין חילוק בין ענ״ג לאח״א. ובזה י״ל קו׳ הכיבא״ל דהוי לגירסי כיבא אכיבא בלא אביי ובבא. ובהכ״ל כיבא דבלא או״ר י״ל כס״ל דכיבא אתי לדיוק דאחרו״א וכיבא ליו״כ. ואם דלא אחלק אביי בין אחרו״א לענ״ג כיון דבאחרו״א באמת ל״ם מכתת דהוא אינו יודע מהם. כי דודאי אי בענ״ג דאביי הוא מטוס מכתת ים לחלק כן. אבל מדקאמר לקמן אביי ל״ק כבבא אחם לא כגע מכא כגע משמע דאפי׳ בענ״ג לאו מטוס מכתת הוא אלא מטוס משמנים אלא יפסול הסחיטא. ואין לתקש׳ הא ע״כ בענ״ג דאביי מטוס מכתת הוא כמ״ש תו׳ דף ג׳ ד״ה בודק סכין. אבן באמת אחרי״ן וביבא״ל מוקים על התו׳ וס״ל דאביי לא מכשיר בלא בדיקת סכין. וכיון דבענ״ג לאו מטוס מכתת ואי אף באחרו״א מפחנון שומנו לכתחלה וספיר אסיק הש״ס בקשיא:

מג
ההי״ג מהו׳ גרשון שטערן מ׳ לודאש׳
אגרת בקורת.

א) בשם הגדולים ח״א אות קל״ט כ׳ כמה סכים הייתי תמיה על המתפללים בזיהאלה אלל קבות הצדיקים ואין להתפלל בד״א אל מת כמ״ש בא״ח סי׳ ע״א עד שמלאתי בס״ם סי׳ התשכ״ט מכבי״ק הים כ׳ בבנדי חמו׳ בשנת ולא בתכריכין ושוטר ב״ב מקידוש כי הצדיקים נקראים חיים ולא כשאר מתים שהם חפצים מהמלוות עכ״ל ופלא שזה נגד התו׳ ביק ע״ז ע״ב בפא שהוציבו ישיבה על קבר של חזקיה לא על קבר ממש אלא רחוק ד״א דליכא לוגג לרם ועי׳ גם בנמק״י שם ל״ע:

ב) באות רכ״ד הביא שכ׳ דאין הולכין אחר הבנית אפי׳ בספק מלאות וכ׳ שהוכיחמכא סוגיות דרק בספק דין אין סומכין על הבית אבל בספק מלאות לייתינן לים. ומידוש שלא הביא שכ״כ המל״מ פ״ט מאיסות ה״ו ועיין רדבז ח״ג תרל״ד ובכר״י או״ח סי׳ ל״ב ובסי׳ תורה בבילים אחריכו בזה וע׳ ס״ס בית מאיר תשו׳ מ׳ הק׳ ע״ז היאך מוכח בחולין כוב דלמא ע״י בבית ידעינן דלאו טריפה הוא

ג) באות סכ״ג אמאי לרוך להתפלל בבעוי שפתים ולא די בהחשבה. שמעתי בילדותי הנעם כדי שמאנו ילאו וכן יעשו אחרים אשא״כ כשיתפלל רק בלבו ופי׳ בזה פסוק תהלת ה׳ ידבר פי כלומר בדיבור כדי שיבדך כל בשר שם קדשו לעו״ו. ולדעתי י״ל דבתפלה בלב אם חבוא בהחשבתו מחשבה זרה אחי מחשבה ומבטל מחשבה עבא״כ בדיבור ל״א מחשבה ומבטל דיבור ע׳ קידושין כב

ועוד י״ל עפ״מ דאיתא בסוטה ל״ג דיחיד לרוך שיפייעוהו מחים ועי׳ תשו׳ מהרי״ל אות ריח סי׳ כ״א מקהדרין, וא״כ כיון דמלאכים אין יודעים מחשבה כמ״ש בדהי״ב כ׳ ו׳ כי אתה לבדך ידעת את לבב האדם (ובבר הפיגו מזה על הוס׳ שבת י״ב ע״ב בכוודע) א״כ לא יועיל תפלה בלב, ותפלה לבור בלא״ה לא משכחת בלא דיבור ואי״ם.

עוד יבא

מד
שפרתי ישנים -
הגאון מהו' פנחס ליב פריעדען זצ"ל
— שהיה רב בקאמארן —

בה"ה יום ג' כ"ב אלול תרע"ו לפ"ק:
אל עולם וכו' כש"ת מהו' פסח כ"י אבדק"ק פאלאטא.
אמרתי להעתיק לפכ"מ כ"י דבר קטן ממה שחלשתי
בסוגיא דגנב ובעה ביהכ"פ ב"ק דף ע"א. המפרשים
הקשו מס עכ הו' ד"ה אלא לנו"ל דרבנן שכתבו וז"ל
הנ"ל אלא דרבי אי ותחת לרבות את הסלות. וקשה
לנה הנהין ת"ס' בקושיתם כל עתה הלא איל בתחילות
הסוגיא, כשהקשה הגמ' מ"מ דרבנן דפטרו ה"מ
להקשות דלמא לא, דרשו אי תחת ולא"ע וכ"ל לחיזוק
בתחלה אמרתי לתרץ מה שמעתי להקשות מאי פריך
הגמ', כלל וכי זה מיעוט וזה מתחייב דהא לפי הנכי
מסוגיא בקידושין דף מ"ג מעמא הוא משום דלא גמרי
מעילה דיש שלא"ע משום דהוי מעילה ומציחה ב"כ
הבכ"א וא"כ לפי הס"ל דהשתא דלא ידע עדיין מדלשא
דאי ותחת א"כ יש למילף לפי ס"ל זו דיש שלא"ע בכל
התורה מעילה וא"כ מאי פריך וכי זה מיעוט דאדרבה
לפי ס"ל זו דהשתא אמרינן דיש שלא"ע דגמרינן מעילה
ואין לומר דאם אמרינן דיש שלא"ע בכה"ת א"כ עדיין
קשה למה חייב המשלח בדו"ם דהא כיון דשליח שוחט
אותה בשבת וכיון דיש"ל מעילה חייב המשלח מיתה
ומשום שבת וחייב כאילו היה המשלח שוחט וכיון דחייב
המשלח ומשום שבת מילא פטור מהם ואין דדו"ה דהוי
קל"מ. דז"א די"ל דעיקר דלא אמר הגנב בפירוש
לשחוט בשבת אלא אמר לו לשחוט סתם והשליח מעצמו
שחט בשבת דבה"ב אין המשלח חייב ומשום שבת וכמובן
ול"ע. וכ"ל לתרץ דהנה המקנה כתב על מ"ש התוס'
שם בקידושין דלא מסכחת שלא"ע במעילה אלא היכא
דמכור השליח דבלא מכור אף בשאר דוכתא אמרינן יש
שלימות היכא דשליח הוא שוגג וקשה לפ"ז לשיטת כ"י
בקידושין דף כ"ג דהקדש בשוגג מתחלל מבל במזיד לא
מתחלל א"כ קשה איך מסכחת כלל במעילה דכיון
שלא"ע אי השליח שוגג בה"ב בכל דוכתא יש שליחות
ואי במכור השליח בה"ב אינו מעילה כל עיקר כיון
דהקדש במזיד אינו מתחלל ותי' כיון דאין גמרינן שלי'
במעילה מהרוחה וכיון דיש שלימות א"כ חשוב מעשה
השלוח כאילו היה עושה המשלח מעו"ה בפיר מסכחת
במעילה שלא"ע במכור השלוח ובע"ה היה שוגג דשפיר
בה"ב מתחלל המעות אע"ג דהשליח היה מזיד מ"מ

כיון דגמרינן דיש שלימות במעילה אין לפי בתר כוונת
דשליח אזלינן אלא בתר כוונת המשלח וכיון דהמשלח
הוא שוגג שפיר מעול יעו"ש אלא לפ"ז יל"ל דין אדם לרי'
מאיר דס"ל דהתם להיפך דהקדש רוקא במזיד מתחלל
ולא בשוגג ולכ"מ באמת לא מסכחת קרבן מעילה אלא
באוכל הקדש בשוגג וכמ"ש רש"י ותו' שם בשוגי' ומ"כ
מעילה לכ"מ לא מסכחת שליחות לד"ע כמובן דאם
השליח והמשלח היו שוגגין אין מעילה כלל דבה"ב לא
כתחלל המעות ואם במכור השליח ובע"ה היה שוגג
ג"כ אין כאן קרבן מכפ"ם אם אין בתר המשלח אזלינן
אין כאן מעילה דהא לא יצא המעות לחולין ואם בתר
השליח אזלינן ג"כ אין כאן קרבן מעילה דבמזיד אינו
חייב קוף דבר לכ"מ אינו במליאת במעילה שלא"ע
אסר מעתה מתוכן קו' הכ"ל דפשיר פריך וכי זה
מיעוט וזה מתחייב ואין לומר כיון דהשתא לא ידעינן
מדרשא דאו ותחת יש למילף שלא"ע מעילה דז"א
דהשתא קיימינן אליבא דר"מ ואליבא דר"מ ליכא למימר
דגמרינן שלא"ע מעילה כיון דלפי שיטתו לא מסכחה
שליחות במעילה וכיון דליכא למילף מינה דיש שלא"ע
בודאי מסברא חילוקא י"ל דאין שלא"ע דבר הרב וכו'.
אשר מעתה באנו לכון ליישב מה שדיקדקו המפרשים
על הכ"ל דלכאורה לפי דבריהם והנחת הכ"ל דעיקר קושי'
הגמ' וכי זה מוטא אזנו רק לפי שיטתו דר"מ דס"ל
דהקדש בשוגג אינו מתחלל א"כ נסתר לכאורה קושית
התו' שהקשו דלמא דבנן לא דרשו אי ותחת דז"א כיון
דסתם דבנן דפליגו על ר"מ הוה כ"י ולשיטתו דר"י
דס"ל דהקדש בשוגג מתחלל ומעילה מסכחת שלא"ע
במעילה וכמ"ש המקנה א"כ תו ל"ל דטעמא דרבנן הוא
משום דלא דרשו אי ותחת דאדרבה אם לא דרשו אי
תבדי טפי אמאי פטרי דהא כיון דעכשיו ליכא ג"כ
מעילה א"ל דיש שלא"ע בכה"ת דגמרינן מעילה.
מיהו י"ל דתוס' הקשו כן לפי סברת אחריכא דיש שם
בקידושין דגמרינן דאין שלא"ע משחוטות חוץ ולפוס הך
סוגיא שפיר הקשו דלמא לא דרשו דבנן אי ותחת
מעילה גם בעבדיהם אין שלא"ע דגמרינן משחיטת חוץ
אשר מעתה ניחא דלא הקשו חוס' כן מיד על מה
דקאמר הגמ' מ"ע דרבנן משום ד"ל דגמ' דלה לפרש
ולייסד טעמא דרבנן לפיס הך סברת שם בקידושין
דליף דאין שלא"ע אכח דהוי ב"כ הבכ"א ולפוס הך
סוגיא א"א למימר דטעמא דרבנן דפטרו הוא משום
דאין שלא"ע דהא אדרבה דרשו אי ותחת דז"א דאם
לא דרשו אי ותחת בודאי קשה למה פטרו רבנן כיון

דלא דכשו לו ותחת .מ"כ יש למילף דיש שלד"ע בכ"ה מעעילה מיהו השתא בתר דמשכי הגמ' דעעמא דרבנן הוא מעוש שמיטא שאיכה לאוי וכך קשה לע"ד דמעשה שבת דרבנן מ"ע דרבנן דפערי ע"ז הקשו דלמא מ"ד דס"ל מעשה שבת דרבנן ס"ל כהך שטיא הא דאמרינן אין שלד"ע בכ"ה כלא נמרינן מעעילה ומעוש דמרינן משמיטא חון ומ"כ שפיר י"ל דמשו"ה פערי רבנן מעוש דאין שלד"ע דלא דכשו לו ותחת והשתא כיתא הכל להך שטיא דקידושין דטעמא דקי"ל בכ"ה אין שלד"ע הוא מעוש דשוש ב"כ ולפי הך שטיא ל"ל דלא דכשו לו ותחת דאל"כ עדיין קשה לעם פעטו רבנן אבל י"ל דהך ס"ל דמעשה שבת מש"ה אסור וטעמא דרבנן דפעטו מעוש שהוא שמיטא שאיכה לאוים ומ"ד דס"ל דמעשה שבת דרבנן י"ל דס"ל כשטיא מש"ה קי"ל דאין שלד"ע מעוש דילפינן משמיטא חון וטעמא דרבנן דפעטו מעוש דלא דכשו לו ותחת זה הכ"ל בכוונת התוס' בקושיתם ויש לי להאריך בזה בדברים עמוקים אך מאפס הפנאי אקצר. דברי אהובו הד"ש.

ה"ק פנחס ליב פריעדמן מוהה פה ק"קאמאן והגליל:

מה

הה"ג מהו' נתן רעווי משארבאגארד

א) מוכנג בפי הכל וכן הוא ביהי רצון בעד הבולה שיש לאדם שש"ה גידין ונשאלתי איה מקיר דבר זה כי לא ראיתיו בש"ס ובמדרשים. והראתי כי כן כולא בוד' הנעלם הנדפס אצל הזוהר בקדר ויצלח ע"פ את גיד הנשה כתב. ואית בבר נש שש"ה גידין ולקבלהון שש"ה פקודין. אבן ל"ע בוש' מכות ד"ג וכן הוא בתנחומא קדר כי חלא שמש"ה מ"ע כאמרו נגד מ"ה אברים ושש"ה לית כנגד בש"ה יתות החמה וכיון שהחל בא"ע לעשות כוונים נאבדי האדם מדוע לא הבלים דעיונו גם בלית לכוונים לשש"ה גידין.

ב) עוד בודרש הנעלם שם אח לאקנאה השעה בחב. ובעל עקדה כתב כאן שמע זה הודרש ואם יסנו בוליאות וכו' ועי"ש רמז בקרא לד' הענתים . והרי שיסנו בוליאות. וע' בתורת משה שהביא בקדר ויחי זה הרמז בשם הבל"ה ושאות "לי" בוצה גיד הוא י"ז הרמז ובא ליישב מדוע הוחכר הרודם ולא היום. ובאמת לא כולא זה הרמז בשל"ה כי"א בנעק"ד והוא באמת רמז בוצה גיד מקבר י"ז.

ג) שליחה בעיני על רש"י חולין ל"ו ע"ב ד"ה בשעים אלמא לא דק וכן ותבקע הארץ דאדוניה. ופלא כי לא כולא כן אלא אבל שלמה בוצלכי סקאפיטל ח'.

ד) בחי"ם או"ח סימן כ"ח הביא תפלת רחב"ל (ל"ל רמבה"ק) בבכות דף כ"ח וכתב שם שלא בתיבא מהמתכבדים בקלוטו וגם מ"ע לא חס על כבלון - ההלכה עלמה. ועי' הגהות הגלא"וו. אבן בכי המכוה מהו בכיתין זאב זל"ל אמר שהפיכוס שע"י שלא אכסל בדבר הלכה ישמעו בי מביכי שאכוין האמת.

ה) אמ"ו בכתב קופר או"ח סי' קל"א כתב וכי הרמב"ן אע"ג דגם שם הוא בסכנה ונחש"ועק ומיס מ"מ עוד יותר שלא יפול ב"ד"א שהוא בעל בחיבה. הנה ברמב"ן לא כמלא כן כ"א בזוהר ע"פ ויקחהו. ומה שזכר אמ"ו הגזל"ל מלת מיס ב"פ וכן בכ"ם עה"ת קדר מקץ הוא שגגה שלא מלפה"ם כי באותו הבור לא היה מיס כלל. כמ"ש הרמב"ן:

מו

הה"ג מהו' שמהה באמבערגער באששאפענבורג באשכנז

בעו"ו יו"ד סי' ל"ט ס"ק ט' לאומר מותר שוגג הוא מביא הפרמ"ג בא"ז קו' המשל"מ פע"ו מת"א מרמב"ם פ"ה מה' תרומות ה"ח שכתב אבל ידע ושגג שמותר לאכו' מעמא לעהור הכי הוא כמזיד. ומקוס מולא דברי הרמב"ם המה מירושלמי פ"ב דתרומות יע"ש. ולא זכיתי לעמוד על דברי רביו הגדול הרמב"ם דבירושלמי פ' הכיזקין ה"ה אתא וז"ל עד כדון כבבר שהוא חולין היה יודע בה שהוא תרומה וכבבר שמותר לעמאותה כשמעינא מן הדא הכהנים שפגבו במקדש מזידין מיבין מה אבן קיימין אם קבבר בהן שהן חולין ויש פגול בחולין. אלא כן אבן קיימין ביודע בהן שהן קודש וסבור לומר שמותר לפגל בקדש והכא שהיא תרומה וסבר לומר מותר לבמאותה. עכ"ל הרי מפורש בירושלמי דאומר מותר שוגג הוא? ודברי הירושלמי לא קשיין אהדדי דבפ"ב דתרומה לא מפשט האיבעיא כי אם שאמר דהבעיא הוא אביבא דר' יהוד' אבל ההלכה כר' יוסי עיי"ש אבל להרמב"ם ליוך יסוד לעמ"ל. ואשמה לחודע ביבור הדברים בשעבי מ"ת.

ולהלכה מביא הפ"ת ביו"ד שם ס"ק ה דברי המ"א סי' ש"ח ס"ק ג' דעשה ע"פ הוראת חכם מקרי שוגג ומקוס עיון בזה גם בב"ם וח"מ בא"ה ש"ג. אבן דברי המג"א ומפורשים בסי' רמ"ח ס"ק י"ח שמבי' דברי ע"ז הנ"ל כבראה שמסכים עמו (דברי תוס' זבחים ק"ח ב' ו"ק בענין אומר מותר אין עניכם

לכאן דהם לייני בדין שונג דאורייתא דומה לדין אכל תרומה בשונג שבגמ"ש רפ"ו מתרומות.

ג) אגב גרגא אזכיר דברי הפ"ת סי' ל"ד אות ג' מ"ש כל' בכל מקום שהזכר בסי' זה שקדרה אסורה שלרוך להכניסה ליורה שגם לד החלון לרוך הגעלה ממג"א תכ"ג ס"ק י"א יע"ש ולא זכיתי להבין דהמג"א לא כתב כן בשם מהרי"ל רק בכלי שסולאין בו וכ"כ הפרי' בסי' תכ"א ס"ו ומנד מסה שם סעיף כ:

מהה"ג אב"ד ק"י עי' מ"ש מ"מ סי' כ"ד העלה דרק לגבי הזק שה"ל אומר מותר שונג הוא דל"ש למיבו מעשה כאו"א הולך ומזיק דהרי היה קובר שמותר גם ל"ש כדי שיודעהו דהא הכא לא כיון, ולעבו כיון דאומר מותר ואתיא אפי' לפי"ד אומר מותר מזיד יע"ש:

הה"ג מהו' יצחק קליין מסאטמאר

בחות כ"ע הסביר הגאון ז"ל סברת הרשב"א דמתיר הנה"ג בהדי מלוה מלך דשא"מ יע"ש לעכ"ד דבריו תמוהים הרי פרשב"א כתב דיבו גבי תשמיש בכלים ואכן קי"ל מתעסק בחלבים ועריות מ"ב בכן נהנה. ומה שדחק לתת טעם לחלק בין אפשר בע"א לדעתי פשוט דהרשב"א ס"ל כמנ"מ פ"ה מאיסות דמלל"ל דוקא דעיבד מותר ובאפשר הוי לכתחלה:

מהה"ג אב"ד ק"י. הגאון ז"ל כתבן על הפס"י פסחים כ"ה בדים הקוגיא שם דבהנאה הבאה לאדם בע"כ מותר גם הנה"ג ולא אסור משום האי שכן נהנה ע"ש וכאן ע"י שיחויב במלוה משוב כעל כרחו:

מי העורך אולי י"ל דרק באיסור אכל ועריות גופא אסור מתעסק אבל באיסור כלל מותר מתעסק בעריה, ונענה דמנתא כ' דהנה האי שכן נהנה ל"ב דכיון דאינה מכוין להאי מה תוסף תת כח איסור אם נהנה הרי מתעסק מותר וכי דהנה הפנ"י שבת מ"ב כתב דהאי דשא"מ מותר כלומר משבת דמעור ועכ"ז שתיכו התורה כל שאינה מלאכת מחשבת כ"ש שאר איסורים דקילו. ומעתה י"ל דאכל ועריות אין לגמור מעשבת להתיר לפי שבאלו ככנס ונתעלם ההנאה באדם ומטמטי ובזה גם בלא דעה כפש לא טוב שלבך אין הקב"ה מביא תקלה ע"ל בזה כידוע מתו' חולין ד"ז ומא"כ בכלל דאיסורו קיל ודאי יש ללמוד משבת להתיר. ועי' כ"ה כ"ש סע"א מדי"ת התס אכול מלה א"ר קמ"ל כתק' האחרונים ובאמת מכ"ל לבאר שלא לאכל בכך הרי מלינו חילוק זה בחו"ע וכמו שפירש"י שם ולהכ"ל כ"ח דרק בחו"ע מזיק האי נהנה שמעמעם וזה ל"ש באלות:

הה"ג מהו' נה ברוך פישער מבערענעש

מ"ש הפ"ג מלעלע בלד כ"ו לתרן קושיתי באות ל"ל לא הועיל כלום לעכ"ל דלו יהיבנא כיה דמתוכן לאדיי עליין קושיתי עומדת מלוע לא מתרן כן לבבא דלדילי בולאי הטעם משום אכחותי מכתת כמונן אבל באמת גם לאדיי שפיר א"ל דגבי כותי שייך מכתת וכמ"ש תו' ג. ד"ה בודק שכין וכ"ת אי"כ מה מדייק מרישא דבריתא. דלמא לכך נקט ענ"ג לאפוקי אחרים כו"א. זה אינו קו' דעדיין לתני בד"א כשיסראל יולו"ל שוחט לכתחלה וע"כ בעמא משום מכתת דביולו"ל ליכא לאיבר בעמא אחריא. וממילא כדע לאחרים כו"א היכא דלא שייך בעמא דמכתת לא מהני לכתחילה ונס מה שכתב דאדיי ע"כ לית ליה בעמא דמכתת משום דאמר הכא כגע התס כ"כ גם מזה אין ראיה כלל דכוונת הגמ' בזה דאי יולו"ל ל"ש אכחותי מכתת וכמו שפירש"י דבהרף עין שוהה או דוקא ואי"כ בגגע זו שוהה אבל לעולם אי עומד גבו כל שעה שפיר שייך מכתת וזה פשוט:

אגרת בקורת

שאלות מאות מ"ג בלד ל"ו.

ד) בס"ד מערכת ז' אות כ"ו הביא ד' הפמ"א שכ' דא"ל להזכיר הפס להיות בפתותיו דובבות בקבר דקמי שמיא גלי' מי אמרה ומביא דאי' לדבריו מעשיות ובריתות שבאמרו בפתס ואם איתא דלריך להזכיר פס אומרו אמאי רבינו הקדוש ותלמידיו לא אמרו כל דבר בפס אומרו כדי שיהיו שפתותיו וכו' לעכ"ל זה תמוה. מאוד דהא ודאי לענין מביא גאולה לעולם לריך להזכיר פס אומרו (והוא פשוט מקבלא וכן מוכח בגמ' ב"ק ס"א ע"א לא אבה דוד לשתותם דלא אמריהו משמייהו וכו' דאמריהו משמא דגברא ע"י"ש בהרש"א בא"א ודו"ק) א"כ אכתי תיקשי אמאי לא אמרו כל דבר בפ"א כדי להביא גאולה לעולם ועי' בחולין ק"ד ע"ב מאן ת"ק כ' יוסי וכו' א"ר אמרו עלמה עלמה רבינו הקדוש ותלמידיו על כלל ידוע פתס משנה ר"ע פתס תוספתא כ' נחמיי וא"ל להזכיר ס"א בכל פעם וכדאי' בגמות כ"ו ע"ב וכי על כל דבר שאמר יהוסע וכו' אלא יוסב ודוסם פתס ומכל יודעין וכו' ע"ש

ה) פס בקדר תנאים ואמוראים אות ע"ג וכל היכא דאיכא תיתי לי לשון קללה הוא. ל"ע בכל

הכי תיתי לי דקאסור בשבת קי"ח ע"ב:

בקורת על המרכ"ח

ו) במהרש"ל מילוסי מגלה שבת קי"ח ע"ב שימה דמעתי בלאלך גו' משמע ליי דכל מייני המי קרא מלא בעוריל דמעות על מת דבלא"ה אסור למרס להלטנ ולבכות דלא הותר בכי אלא למת וכו' וקשה לי מנ"ל ויאלא דשא מה קולו ויבך למה בכה מ"ל אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב בי' ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ואני לא מצי מ' ולא למיד מ' ע"ש ואיך שותר ליעקב לבכות עבור זה.

ז) מגיגה ה' ע"ב שלשה הקב"ה בוכה עליהן וכו' ועל שמ"ל לעסוק בתורה ועוסק והקי' מהרש"ל מה טעם בזה לבכי ולדבה הו"ל לשעות על כך ונלמק בזה ושמעתי בלכך לחות עפ"ל הטו"ז או"ח ס' מ"ז בבכה לעסוק בד"ת דעסק הייטו דרך עוכה ויגיע בפלפול ומו"מ של הלכה אמנם לריך להיות מוכשר לכך ואם אינו מוכשר לפלפל ולחדש מילוסים בולאי מוטב שילמוד כסדר גמי' ותוס' עם פר"שי ולא יגע שכלו בפלפולים אך יש הרבה אנשים שאי"אפשר לעסוק בתורה דרך פלפול ומו"מ ואעפ"כ עוסקים ועל אנשים כאלו בוכה הקב"ה וק"ל.

ח) יבמות י"ד ע"א ואיכא מ"ל עשו דכי אזלי ב"ר היכא דכי הדדי ניכהו הכא ב"ש מחדדי טפי וכ' מהרש"ל אצ"ג דקשה כתיב בתורה אחר"ל אפשר דמוקמי' כי' דוקא דכי הדדי ניכהו מדכתיב לא תענה על רב חסר י"ל דמשמע ב"ש חכמה דהייטו רב לא חלק אחרי רבים להטות ע"כ ופלא דהלא הכא אליבא דב"ש קיימינן ומבואר בסנהדרין ד' ע"א דב"ש ס"ל יש אם למקרא ואע"ג דקרנת חסר קרנות קרינן אי"כ הי"כ ריב קרינן ולי"ע.

ט) כתובות ס"ז ע"ב מר עוקבא הו' עני בשבתי' דהו' רגיל לשדוכי כי ד' ומה זחי כל מעלי יומא דכפורי וכו' והק' מהרש"ל כל עייפיכהו ושדריכהו ריקנ' בו ביום האיך קבל הכסל כיון שכבר קבל ד' ומה זוזי ונעשה עשיר, ולפי"מש בפ"ת יו"ד סי' רכ"ג סק"א בשם הרבב"ז אי"ש דהרי מר עוקבא ידע שיש לו יותר ומאתים זוז אי"כ נתן לו בתורת מתנה ולא בתורת לקה ובכה"ג רשאי ליכול.

י) בקונטרס מ"ש ע"ב-כתב ישראל לא נקרא לאום וכל לאומים שבמקרא על אומ"ע כאמר שבקבלו כן ע"ש שאין לחס יחוס אב וקשה ממקרא מלא יפעיה כ"א לי הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו.

יא) סנהדרין ל"ב שאלמלא בא מלאך וסטרו על פיו כי מתרש"ל דמשמע שהמלאך הבין שיכה זו של ב"כ שהיא בלשון ארמי ולאמרינן בעלמא שהמלאכים אינן מבינים ב"ל"ה שע"כ אומרים קדיש בל"ל ר"ל הייטו מלאכים המקטרגין לישראל אבל המלמדים זכות לישראל כי הכא ודאי מבינין בכל לשון עכ"ל וקשה מקומה ל"ג ע"ש דמבואר דגבריאל מבין כל ע' לשון אי"כ מה ק' לנהרש"ה דיבמא אותו מלאך בסטרו על פיו גבריאל הוא ועוד ק' מה פריך שם הגמ' ואין מה"ש מכירין בל"ה והתני' יוחנן כ"ג שמע קול מבית קה"ק שאמר נלחו עלי וכו' ולמה מלאכים המלמדים זכות לישראל השמיעו אותו הקול ועוד ק' אי"כ אמאי לא ישאל אדם לרבו בל"ה הלא המלאכים המלמדים זכות מכירין בל"ה אי"כ הנה יבואו תפלתו לפני ה' ולי"ע

יב) בהוריות י"ג ע"ב כשם שהזית משכח תלמוד של ע' שכה כך שמן זית מחזיר תלמוד של ע' שכה כי מהרש"ל מזה יש להתר מעם בכל ז' מינין דחשיב בתורה חשיב הפיכות עלמן דכתיב חנוה ושעורה יגיו חוץ מזית דנקט היולא ממנו דכתיב זית שמן משום דהזית גופי' אין בו שבח אי' ודאדבה שהוא משכח התלמוד אבל שמן היולא ממנו הוא משיב התלמוד וכו' ופלא מה יענה בתמרים דג"כ לא חשיב אלא היולא ממנו דכתיב זית שמן ודבש אמאי לא חשיב הפרי גופי' ולי"ע.

יג) בחולין ס"ד ע"ב ריו"ל אומר לויתן דג טהור הוא כו' כ' מהרש"ל אין הפסק אם הוא דג טהור דהאיך יאכלוהו הצדיקים לע"ל אלא הפסק אם הוא דג טהור אי עוף טהור וכו' וקלת קשה כיון שהוא טהור מה כ"מ לדינא אם הוא מין דג אי מן עוף ואוני כ"מ לעתיד לבוא הטרוכת אך בפסוק ר"ל קו' מרש"ל דריו"ל אשמעינן דלא נידוק מאה שהצדיקים יאכלו לויתן כמ"ד מלות בטלות לעתיד לבא (עיי יערת דבש בדרשה הראשונה בפרשג) כי הליותן דג טהור הוא ובהיתר יאכלו אותו.

בסוף לד ל"ד כתב בטעות ולי"ל
"מלך "בנספט "יעמוד "אבן

מז.

ערב עפורים בארץ רחוקה

בקיץ תענב בהיותי בעיר גדולה אשר יש בתוכה יותר מחמשים אלף יהודים וגם בית דין שמעתי מפי כאמרים מעשה שקרה שם אשר לפי דעתי ראוי הוא שיודע בזמנה היהודים ויגלו גדולי הדור את דעתם בזה

איש אחד מת, והניח אשתו בלי זיק והיתה דעת הכל שזאת האלמנה לריכה לחלוץ ליבמתם אחי בעלה הנער. אך זה היום כתן עינו בזמנון ובקש חמשת אלפים זהובים ולא חפלו או לא יבלו ליתן לו. אך אחר איזה זמן יצא קול בזמנה היהודים שמוחלת לאשה זו לנשא בלי חלילה כי אחי הביא לפני ב"ד אשה אחת אשר יש לה בן מזה הנעדר כי היתה כמיוחדת לו לזכות טרם שנשא את זאת. האשה אשר הניח בלי זיק והיו רבים שאמרו כי היה רודע להם אשר זה האיש היה לו שייכות וחיבוק של זכות עם זאת האשה המוזכרת שבנה ממנו הוא. אך בבית דין לא היה נודע מלמים כלום מזה ולא הוחזקה כלל האשה הזאת ב"ד כמיוחדת לזה האיש ולא הוגבה עדות כלל בחייו ע"ז. בכל זאת בחאות הדבר כי הב"ד החיר לאשה הזאת לנשא בלי חלילה וכן נעשה בפועל. ועתה רבים הם המקולים.

א) אם יפה הורו הב"ד שהתיר להאשה לנשא בלא חלילה אחרי שאפי' הודאת פיו לפני ב"ד או עדים לא היה כאן.

ב) אם לא יפה עשו הב"ד הכי עדיין היא מחויבת לחלוץ.

ג) אם מחוייבת היה לחלוץ הכי קודם החלילה חייב זה האיש שנשאה לגרשה.

ד) אם חייב הוא לגרשה קודם לכן האם לאחר הגירושין והחלילה בשאי זה שנשאה להחזיר:

מעשה ב"ד כ"י

הדבר ברור לכל עין רואה כי לא יפה הורו הב"ד להתיר בלא חלילה, שהרי אין כאן שום לד עדות שזה הולד ממנו הוא, וכי על אמירת זאת הזונה שמוך כמוך והרי אפי' בעיא דעלמא יש דאינו נאמן כמבואר בס' קכ"ה. ועוד הרי אפשר המחבר בס' קכ"ו דחייבינן מלהפקיר לחלי אפקירה כמו לאחר ולף להי"א ברמ"א שבמיוחדת לו פוטר הכה כל זה בהוא והיא מודים שיומנו כתעבדה כמבואר בס' ד' ע' ח"מ ס"ק כ"ו לדעת הב"י אז עכ"פ בהודה הוא שנבעלה לו לדעת הח"מ וב"ש שם וכ"ש כאן אין שום לד עדות שנבעלה לו רק קול וכיון בעלמא ועיין כתב סופר אה"ע סי' ל"ד בעובדא דליה שהיה הוא מודה וגם מיוחדת לו. ומקום עיגון גדול וקול וכיון ועכ"ז לא רצה לסמוך על עלמו לבד וכ"ש כאן שאין לנו על מה לסמוך בלל.

בענין הב' לא ידעתי שום שאלה כי מה מועיל מה שנשאת לשלק מעליה חיוב זקוקה.

בענין שפק ג' ד' הנה הב"י סי' קנ"ו כתב בשם מהרי"ו וויל אשה שנפלה לפני יבם מומר והיתה קבורה שמת ואח"כ בא המומר וחללה לו. הא דאמרו חכמים היכא דנשאת בלא חלילה מוליאין אותה מבעלה איכא חלא קנסא מדרבנן והכא לא קנסינן לה כיון דלגאונים ועה"ש "אפי' לכתחלה יכולה להנשא אבן בדעיבד נסמך עליהם כיון דליכא איסור אלא מדרבנן ע"ש וע' בגמ"א סי' קכ"ו סעיף ד'. והנה בכ"ל שבורר שהיא זקוקה ליבם לכל הסיבות ואין כאן שום לד לפטרה א"כ דינה מבואר בסי' קכ"ו שבנשאת לזר אפי' בשוגג מוליאה בגט ואפי' היה לה בנים ממנו. ונאסרה עליו ועל יבמה וכו' וידמה חולץ לה ואח"כ תהיה מותרת לאחרים [ולא לזה שנשאה קודם חלילה.]

כל אלה דברים פשוטים ומבוארים כי לא מלאתי בכל הענין שום קפק שראוי לעמוד בו בדרך פילפול וסברה עד שלא היה כדי לדבר בו כלל וקשה מאד להאמין שב"ד בעיר גדולה כזו יוכו היפך זה. ויש"ל שיקויים בכו ואשובה שופטיך כבראשונה ויועליך כבתחלה:

הה"ג מהו' אברהם ריב טרוטצער מצעצע

מה שהעיר הה"ג דק"ק דטאד בלל ל"ג על הגאון מקאמאדן זצ"ל ומבת קמ"א דמוכח דבר יהודא ס"ל דבשא"מ מותר. הנה בבילה ל"ב אמר רב יהודה האי מדורתא מלמעלה למטה שרי וכו' וכתבו התוס' בד"ה מלמטה פירוש"י (שם בד"ה והלכתא) דבר יהודה ס"ל כר"י דאוסר דשא"מ עי"ש והוא פלא גדול דמש"ה אינ"ל מוכח דבר יהודה ס"ל דשא"מ מותר? וגם תוס' והרא"ש דפליגי על רש"י אמאי לא הבילו דאיה מגמלא מפורשת דמוכח דלא כרש"י. וכראה לפע"ד ליישב דלכאורה יש להקשות הא רש"י ביומא ל"ה ס"ל דבאיסור דרבנן גם רש"י מודה דדש"מ מותר א"כ גם כאן גבי מדורתא דהוי רק איסור דרבנן כפי"רשי' במתניתין' דמני לבנין מעוס דמחזי

כאהלה ומ"כ קשה איך כ' רש"י דבר יהודה בר"י ס"ל
הא באיסור דבבן גם ר"י מודים דדש"אא מותר
ובראה דתוס' ביומא וכן בשבת מ"א הקשו על רש"י
דהלא ר"י אוסר בגבירה אף דאיכו אלא איסור
דבבן ותירוץ המג"ש דהיכא דאפשר אז אפילו
באיסור דבבן אוסר ר"י אבל היכא דלא אפשר
והוא דבבן שרי ר"י ומעתה י"ל דרש"י אזיל לשיטתו
דכאן גבי מדוכתא דהוי אפשר דהא בידו לעשות
המדוכתא מ"מעלה למעה לכן אף דהוי איסור דבבן
אסור וספיר כתב רש"י דבר יהודה ס"ל בר"י דדש"א"מ
אסור. אבל כאן בשבת דהוי לא אפשר ס"ל בר יהודה
דבאיסור דבבן דש"מ מותר דבהא גם ר"י מודה כן
כ"ל להלין בעד רש"י. אמנם ק"ל דהכא התוס' שבת
מ"א ל"ה מיחס הוכיחו לאביי ע"כ כר"ש ס"ל דדש"מ
מותר מטום דמקחמא כבבה רבים ס"ל וק אמאי לא
הביאו ראיה מש"ס הכ"ל לאמר לאביי מקבה בקרקע
ומוכה בהדיא דס"ל דש"מ מותר. ועוד ק"ל דהב"י
סי' ש"ז גרס בשבת ל"ה לאביי שרי זילחא במחחא
מסמע לאביי ס"ל דדש"מ אסיר דלא התיר רק בראש
של שים [עיין מלא הרועים אות י"ל] והאיך אפשר לומר
כן הא מכאן מוכח לאביי ס"ל דדש"מ מותר. ובדוחק
היה אפשר לישב מטום דהש"ס קאמר אמר לאביי ואיתי
רב יהודה מ"כ אין זה ברור לאביי קאמר להא מלחא
וכן י"ל על רש"י הכ"ל לאידך גיסא דילמא בחמת
לאביי קאמר לה ולא רב יהודה. והכא אמנם זה י"ל רק
ע"ל הדוחק. ועוד ק"ל אי הא דשרי רב יהודה לקבה
בקרקע היא מטעם דש"מ מ"כ מאמי אוסר בכוחל?
ואין לומר דבכוחל הוי פסיק רישא דמ"כ אין קאמר רב
פסא מזומ"ז מותר והוא מטעם דש"מ כפירש"י הא
בכוחל הוי פ"כ. וגם אין לומר דבהא נופא פליגו אי
הוי פ"כ וכי יפלגו בגליאות כדהק' הרמב"ן עב' תוס'
שבת ל"ה ד"ה המכבד. וע' גם תו' פסחים ס"ה ד"ה
והמכבד. וגם אין לומר דטעמא דר"י בכוחל אסור
דיסכה שבת ויתכוין לבנין כמו בפירשו תו' דהם בטעמא
דרבא דאוסר בקרקע ז"א דמ"כ מאמי מתיר בקרקע
ואין שום סברא לחלק דבחדא מלאכה דע"ג קרקע לא
יסכה ויתכוין ובכוחל יסכה ויתכוין. כ"ז ל"ע לענ"ד:

מה:

הה"ג מהו' שמחה ברייר מטאב

ע"ז דף ל"ב ע"א בעי רב המנונא וכו' טומאה דע"ז
מטוס חומרא דע"ז מי שריוה רבנן כטומאה דאו' או לא
עיין הגהת הב"ח שכ' הכא ל"ל כיון דאית ליה טהרה
במקום טומאה כמי בטלה דבכלי של ישראל קמב"ל מ"כ
בכלי של עכו"ם ובע"ז של ישראל קאמר דאית ליה
ביטול עכ"ל וע' גם בהו' ד"ה כיון. וע. בריטב"א שכתב
הא דבעי רכ"מ לא אתא אלא במשמשי ע"ז דבכרי דאי
בע"ז של ישראל כיון שאין לה ביטול אף כשבבה כשש
שלא בטל איסור' לא בטלה טומאתו ומאי טומאה יבבה
שייך בה מ"ו כדאמרן. והכא על פי' הב"ח קש' קוש'
הריטב"א ועל פי' הריטב"א קשה קו' הב"ח מעהה
שיפש אין להם קיוס בפי' דברי הש"ס. אבן ראה זה
מלאתי בהמב"ם פי"ד מכלים שכתב כ"מ שבעתא בעומ'
שהיא מל"ש כגון שבעתא בע"ז. ומה מתקו דבריו בזה
שמפרש דלא מייתי רב המונא מכלי של ע"ז אלא
שבעתא מע"ז ושכל עולה יפה:

לאות ל"ה. מש"כ הב"ל דאע"ג דאשה שעורה אמ"ע
שהזיב מ"מ אינה חשיבה ממנין המלוות דאנוסה היא
ואינה מ"ל ביכולתי אונסה כאלן דעביד. אני הקשתי
מכבר על גמ' דקידושין מ' ע"א מאי ולמוסבי שאו אפי'
חיסב אדם לעשות מלוה ונאנס מעה"כ כאלו עשאו.
ומה שהביא הש"ך מר"מ פי' כ"א אונס כמאן דלא
עביד ואיך אמרינן כאן כאלו עשאה וע"כ ל"ל דרק
בדברים שבין אדם לחבנו אמרינן אונס כמאן דלא
עביד אבל בני הקב"ה דמלף מחשבה טובה כמעשה
הוי כמאן דעביד לפי"ז אתי דברי הב"ל אליבא דכ"ע:

מ' הערוך אני זכיתי בה תחלה בסדר הסבוע לישב
ד' חי' אדם כלל ס"ה דין מ' שכ' מ"ע אם נאנס ולא
גמרה מעלה עליו הכתוב כאלו גמרה, ואיתי לאמ"ר
הגאון מהו' פייבל פלויט זצ"ל מסורבן
בליקיטי מבר מ"א בהגהותיו על המ"א שכ' עליו
ולע"ע מעה שדבריו רז"ל ע"פ ואת עלמות יוסף אשר
פעלו בכ"י הואיל וגמרו נקרא על שמם אפשרע"ה
אונס היה בדבר, עכ"ל ולפי הכ"ל ניחא דולאי
לענין שכר שבוטל מהקב"ה בזה אונס כמאן דעביד
דמי ומעלה עליו הכתיב כאילו עשאה אבל לענין אם
גמרו אחר ואנו דנין על מיזאו יקרא אם על המחחיל
או על הגומר זה כבן אדם לחבנו יחשב ואונס לאו
כמאן דעביד ואין נקראת אלא ע"ש גמרו. והאלתי
פסוק בישעיה ( ) „עין לא ראתה אלהים זולתך"
המחשבה היא עכין אשר לא יוכל עין לראותה זולת
ה' הכואה לנבב „יעשה לחכי לו" כי מחשבה טובה
הקב"ה מלרפה למעשה:

מט.

שפרתי ישנים –

הגאון מהו' משה קאניזשא זצ"ל: שהיה רב ביינה.

(נשלח לי מאת מנהל מלי גויטיין מפעדיעם)

ע"ל הלוואה הנעשה בערכאות של עכו"ם דהיינו בשופטני העיר וגעשוואלדענע כולם נחתמו עכ"ל הלוואה וגם פ"י בעלמו ולקמן מ"ש לאכתוב מנה מ"אחי בתשו' מהרמ"פ ז"ל אם יש לזה דין ערכאות ומ"מ גוף הלוואה הוא שהבדה לא' מיורשיו בהיס ונפלמ"ל שלו. והנה שאל השואל לדעת ע"פ דת תורתינו הקוד' מהות הלוואה אם יש בה קלת ממשות או לא. והנה גוף הלוו' איכה לוואה מ"מ שמועל על ערם דוי אלא הוא היה מחאמץ על מיתחו כדרך הזקנים ומ"כ ל"ל למ"ש הסו"ע בסי' רכ"ג סעיף ל"ד שטרי לוואה מעושים בערי של כותים כסרים והוא מחקו' הרא"ש שהביא העור ומבואר שם בסמ"ע לדילן דוקא בתחנת ס"מ בכולו או מלוה מחמת מיתה אפי' בתקלת שלא בעינן קנין כלל ומ"כ אין השטר אלא לאחי' בעכמ' אבל היכי שבעינן קנין פשיטא שלא מהני אלא שאיהו ז"ל האריך שבטרות שלהם לא מהני קנין שחקפא בעלמא הוא אלא דוקא לאחיה בעלמא מהני ומ"כ לפי פשטות לפי מה דמסיק הרמ"א ס"ס רכ"ז בדי שרולה למלק נכסיו אחרי מותו ורולה לעשות לוואה לריך להקנות בקנין. ואחר שלא שמענו שהיה שום קנין שבעולם בישראל ע"ז הלוואה שנעשה בערכאות מ"כ פשיטא שלא מהני. ואפי' היה שם קנין משמע שלא מהני לפי לשון השטר שם ז"ל השטר "מייכע 2 הייזער אונד מייכע עהלויהל אללעס ער כאך זייכען ... פאהר אים אללעס איינגעגעבען אין בעזיטץ לוגעהמען האט" והוא מבואר שלא הקנה לו אלא לאח"מ שלא מהני כלל בתחנת בדי כמבואר שם בהמ"א ואולי שם היה קנין יש בלדד כיון שסתם קנין הוא מעכשיו שהיה מהני ע' סי' קל"ח. וגם שלש"ם הכא לומר זמנו ש"ם מוכיח עליו כיון שכתב בהדיא שאח"מ יטול הבתים והעלויהל ובלא"ה ל"ש זה כיון דערכאות שנהם לא נהגו בו כך וליכא הוכחה כלל ומזה הנעשה אפי' היה ניתן השטר לוואה ליד היוקם או לאחר לומר שיזכה בו היוקם כיון שהוא שטר מחנה ונקנה בשטרה הגם שאין כאן עדי מסירה מ"מ מלד הודאות בע"ד שמהני אפי' לענין קנין כמ"ש תו' גיטין ד"ל ד"ה דקיי"ל בקופו לר"א מהני ע"ה בזמון אפי' בשטר קנין מלד הודאת בע"ד ולעיל מיכים כ' תו' על המי דג' גיטין פסולים לר"מ מהני אפי' ה"י לחוד ואין לך אחיות גדולה מזו וע' פ"י שהאריך בזה הא אין דבר שבערכה פחות מב' מ"מ הכוונה כפשוטה שאמן שהדי כיון שכת' ידו הוא זה גופא הוא העדים ואין להאריך כאן ופס כ' מזה עוד. ומ"מ זה דוקא אם היה כי אתם אבל כיון שכ' בהדיא לאה"מ פשיטא שלא מהני ע' תשובת מהרמ"פ סי' כ"ב שכל לשון שהוא להבא שלא מהני כלל ומ"כ"ש לפי הנראה ומלינו מוכח בקופסא שלו לאחר מיתתו ולא ניתן לידו ולא הושלם מעולם ולא זכה בו כלל. וגם אין לומר שזכה בו מלד דינא דמלכותא כמשמעות ל' רמ"א סי' ק"ח שמביים ס"ס י"א וכן אם פסול לפי דינינו וכשר לפי דינ"ם. ז"א שכבר כתב שם התומים ומבואר כן שכ"ז בענין כתיבת השטר אבל מה שנוגע לשאר קנינים כמ"ש הרמב"ן בזה אין ענין לשטר פשיטא שלא"מ שלא שייך דינא דמלכותא דאל"כ בטלו כל דין תורה ח"ו ובזה נפלינו מכל העמים ומשפטיהם בל ידעוס ע"ש. ומ"ש בזה"ז כ"ש כלל בענין זה דינא דמלכותא כמ"ש הטור בשם הרא"ש דוקא בשפסול המלכות כל השטרות חוץ מנעשה בערכאות שלהם יעו"ש. ומ"מ מ"ש שיש ללדד ולהכשיר דהיינו שנעשה עוד לוואה א' על שאר נכסיו שנעשה ע"פ דת תורתינו ושם כ' ז"ל בענין הבתים שלי ושהלויהל מבואר בלוואה אשר נעשה לפני כאנערי ושופט בעשוות' ככה יעשה זאת ווענכעם ניכט לוס אבענדערן זיין קאנן עכ"ל שם וזה הלוואה נעשה כדינא בקנין ומ"כ יש לד לומר כיון דערכאות נאמן שכך היה ולא עשקא ומ"ש שכתיבת ידו נמי העיד התם שכך היה דעתו והוא בזה הלוואה שנעשה בדינינו מלמז ע"ז שכה יהיה ומ"כ לכה"פ הוי כאו שהעידו לפנינו שכך אמר פ' ביזכה זה בנכסיו. הגם שזה הלוואה של ערכאות היה אוקדם אכמה מדשים מ"מ למזרה לא מיישינן כיון שהו' ארמז בזה הלוואה על לוואה הכ"ל ונכתבה בזה הלכון וכבה יעשה זאת וע"ז כל הלוואה נעשה כדינא ומקיים בקוף הלוואה ועתה אתם עדי הנו אזכם לדבר מרים לקיפא וקני מני ומאני יפוי כח הלריכום לכתוב ומ"מ קיים על כל הדברים שאמרתי לפניכם היום עכ"ל ומ"כ יש ללדד ולהכשיר ולומר שהקנין וכדומה הנשרים שבעינן שיהול הקנין מחיים קאי נמי ע"ז הבתים ועהל ויהל וזכה בו היוקם. הגם בשעת מעשה לא ידעו הקוני והמקנה שלדוך עוד קנין ע"ז מ"מ אמן שהדי שעל כל הנעשה ונכתב בשטר לוואה נעשה הקנין וזה נמי בכלל דהא כמה שטרות הקנאות והלוואות וכתובות וכדומה

מכתבו ונחתמו והקונה ומקנה לא ידעו כל הפרטים ואפ"ה מהני שלא קפדי שטרא גמור ומקנה על כל מה שכ' בשטרא ע' סי' מ"ה. ואולי יש לצדד ולומר עוד לשמ"ש הר"מ שהביא המרדכי פ"ק דמציעא בשי שאמר יכתן לפי כך וכך אם ימות זה נקנה אלוה מאמת מיתה ונקנה וכן משמע מתוך פירש"י וע' פ' י"ב שהביא שם ל' מהר"ם אם יש לאדם בן טובים וכולה לתת לו עתה כדי לסלקו לאח"ז מירושתו לא יקח ממנו ירושתו משום דקי"ל מה שאינם מאבא מכור לך ל"א כלום פ"ל שיש תקנה לאביו מכשיו אע"פ שהוא בשי לאחר מותו לכל יוכשים בתנאת ש"מ מון מזה וכן יאמר פ' בשי יעול לאמ"מ שליש נכסי ולא ישאר לזה כלום אפי' בשי הוא כמה ומיס אמ"כ כיון שאלוה ואומר פ' בשי יעול לאמ"מ אין לך מלוה מחמ"י גדולה מזו ואי"כ ל"ל קנין ומים מהני הסמר לוואה של עכלאות כמי כיון שהזכר בה מיתה אלא אבכר האבכתי בש"ס מהרמ"ם פ' כ"ב ותשו' מהרי"ק נסי' ל"ד על דבריו שפוא נגד כל הפוס' והוא בעלמו חזר בו בחלי מעשה שהביא המרדכי פ' י"ב שם בעקומו לאדון שחבב שמעון שאמו הפקידה פקיון בידו וכשמסרה לו אמרה ליתן לראובן לאח"מ שהאריך שם אלא מהני ולי"ע. וע' ת' מהרמ"ם שבחק שם לייסד המהרי"ק כי שחזר בו. ע"ש שהביא ת' הבאון בריא שאמר בלי לוואה שמתילא שמא ימות שהאוש והרי הוא אלוה כך וכך אין בו דין מלוה מחמ"מ אמ"כ מה שאוך לדבריו יוש לו יומים שהוא כמו חוכים קופו ע"ת ע"ש. ומ"מ לולי דמשתילא אמינא מה נבול יש בזה ולכאורה משמע שהטעם שדברים אחרונים של אדם הוא מהני והאחרון הוא כחפש והוא קיוב לראוריתא כמו שילפינן מהני קרא שהביא שם פ' מי שמת קמ"ז מהאי קרא דחזקיה שאל ישעיה לו לביתך וכן בני אחיתופל כ' וילו אל ביתו ושייני דברים אחרונים של אדם הוא מהני ומה שלא הביא הגמ' קרא דיעקב שכ' הרמב"ן פ' ויחי שכולו הוי לוואה יעקב ונ"כ בענשו בני השמונאים שבטלו המלוכה מבני יהודה ול"ל כיון דהאי קרא לא כי לבון לוואה אלא שכך היה מהנגא שיהיה כך אבל באמת הוי לוואה יעקב. אבל מתנת ש"מ לכ"ע הוי דיבון אם לא זכר המיתה לו הולכה שעשה מחמ"מ כיון שלא"ש לאמר אם דבריו אחרונים שאולי יחיה כמה שנים ועוסק בכמה ענינים וליכא סוס בירי אילי' לאיתה ל"מ כלל ואי"כ אולי בעובדא דידן בשעת עשית הלוואה היה לו המיחס שמת בו רק שהיה מחרבה מ"מ גירי דילי' הוי בשעת כתיבת הלוואה של יבראל שבאמת מה בו ואולי מולי' הפוסקים לכמ' שמהני חגם שלא הוי ש"מ שלב יודע מלת נפשו שהוי מלוה מח"מ כיון שהזכר כ"פ מח"מ בלוואה שלו ואי"כ מ"מ מהני מה שלוה בלוו' של ישראל לקיים הלוואה הנעשה בעכלאות בדינר בעלמא ואולי בה"ג אייני בת' מהר"מ שהביא המרדכי שכ' לעיל ולא הוי בדי אלס אלא היה הולך למות רק לא היה מועל על עכם דוי כי היכי שלא לכתוב ב' ת' של מהר"מ שהביא המרדכי שמוכין ז"ל בש' י"ב ולא הבנם בשתיקתו ול"ע ומ"מ כדאות דאיה יש לזה לפי סי' רוה"פ ס' שאומר מה שאמר ר"ה וגיטו כמתנתו מה מת' אם עמד חזר גיטו כמי אם ע"מ ומה גיטו מע"ג דלא פי' כיון דלאמר כתבו מע"ג שלא"ל תנו אף מתנתו כמי מע"ג דלא קנה מיכיה עי' בר"ן ורשב"א שכ' בגיטו יוכה שדוקא קאי על יולא בקולר ועל המסוכן שאמר ר"ש שזוכה אבל המסרש ויולא בשייכא לא דמי לגט שנתמת מהיכא שהיה עכידן לא גמרו דבריהם מע"ג שלא"ל תנו מהני מש"כ לענין מתנתו לאנשתנה דיבו אלא אם קנה לא יכולין לחזור ואם לא קנה מיכיה ל"מ כלל. אבל ר"ף ורמב"ם כתבו אכולי קאי וע' בר"ן שם שהאחי' בראיות מ"מ מסיק הר"ן כשיטת הגאונים ור"ה ס"ק כיון שלא"ל תנו לה מאי מהני דלמא דלא לשתק בה אי"ו הייבו טעמא דמשום דקי"ל אכל אלו שמתילאון על מיתתן ואין אדם מעשה בשעה שמתילא מאיתה וכיון דמעשה זה הוה בכל הני כמי ל"ל לאיקנא מיכיה שהשו חכמים מילותיהם יעו"ש. וזה דלא כמשמעות מ"ש הר"י בשם הר"י הביאו סמ"ע סי' ר"ג ס"ק כ"ב וע"כ הטעם כיון שכתב מפרש בים ויולא בשייכא בחזקת בכנה הם הוי לכה"פ אם לא יחזרו גירי דיליה וקיימו דבריהם מש"כ כשחזרו שלאפרע לא הוי גירי דליה כלל ול"ע וכן פסק הש"ע ואולי י"ל עוד לפי מה שמפקפק שם בחש' מהרמ"ם אם היה כתב בלוואה לשון יוסף מ"ע ל"מ שם חגם שהיה בן בין הבנים כיון שהוי מחנת בני ואינ' דלא מיפשטא בפ' י"ב דף קל"א אי אמר ריב"ב אפי' בין הבני בבני כמי אי דוקא בש"מ שראו ליוסף מדכתיב ביוסף הנחילו את בניו ופסקו הר"ף ורמב"ם לא עבדינן עובדא וכן פסק הש"ע שם והוי היוסים מומזקים ובחזקתן בן. ואי"כ אולי בה"ג שמהני מלוה מח"מ והוא סבלא לאוריתא שמה"ת מהני מלוה מח"מ אי"כ י"ל בה"ג מהני מחמת יוסף כתי ופסיק קיימן בים ביוס הנחילו מ"ב ואי"כ י"ל אפי' אמר בלשון יוסף לגמרי מהני ואפי' לא הזכר שהוא מח"מ כיון שעכ"פ בלוחו פעם ראשון להנחיל את בניו בשיר קיימן בים ביוס הנחילו

לה בנו ולולי דעקהפיכא לאיכא קקלה דחוק בלשון הר"מ שהביא המגדלי הייתי אומר שכן הוא כוונתו בדברו שהביא מתחלה שפסק כשיטת ר"ם שהביא שם פ' י"ב שהאי בעי ליפטר התם שאפי' בדברי נמי אמר ריב"ב דינו שם סב' ז"ל דיש חקנה לאביו עכשיו אע"פ בדי לחלק נכסיו לאח"מ בתנה ש"מ ע"ד שיאמר פ' בני יעול כך ולא יפחר לזה כלום ולא יזכירהו מעיל' בתנה ומתילא לא יפחר לו כלום ומבואר שם בש"ע סי' רפ"א דוקא בהאי לשנא מהני מתנת יוסה וגם לא בתנת מתנה כלל ולפי"ז מה שהזכר איזה פעמים בתנת מתנת ש"מ וכדומה הוא לאו דוקא אלא העיקר הוא בתנת יוסה שזכתה לו החנה להנחיל בן בין הבנים אבל בתנו' שניה שהביא שם המגדלי אייני בהביא שהפקיד אמו ביד שמעון ואמרה שיתן לו בתנת מתנה ע"כ לא מסני כלל כיון שהוא בני ולי"ע ועי' לשון מגדלי פ"ק שהביא ג"כ לשון ר"מ ולי"ע. עוד יש לגלד בזה לשמוך ע"ז הלוואה כיון שכ' בהאי ליסנא בעכין הבתים ועשלמיהל יבואר בלוואה שם שכ' לעעלה וכבה יעשה זאת וועלכעס כיבו אבלוועכדען זיין קאכן ובהאי לוואה ידבר עם היוכסים וא"כ י"ל שמהני מתנת אלוה לקיים דבדי הנת הגס שהוא בני הגס שהביא שם בש"ע שני דעות סי' כ"ב אי בעינן דוקא שהושלם לכך מ"מ משמע בה"ג שליוה ליוכסים גופא לכ"ע מהני אלא אם נעשה שלא בפני יוכסים אז בעינן שהושלם לכתחלה כמבואר בלשון שב' שם ס"ק ז'. וכן משמעות ת' מהרי"ט ע"ם סי' כ"ג וס"ב וכן מלין הש"ך ע"ז ועי' לשון ר"ן ומגי"ן פ"ק דגיטין בקוביא דמעוד שלשתן ולי"ע ומ"מ יש כאן סעד לתמכה האי לוואה ולגלד להכשיר כמ"ש. והחלת דיבורי ליכתי על דברי מהרמ"ם סי' כ"ד שמפלפל שם כיון שלא החתם בעאלי והוא העד שחתם עליו נכרים כדרך לוואתם שלא מהני כלל ולא דמי למ"ש הטור בשם הרמב"ן בעאלי של מלך מהני ולא משקר אשא"כ בעאלי קתם שלא ע"פ מלך מ"מ הכא כיון שנחתם עליו הסופ' ונעשוואלעגע וכאלעי בהם פופעי העיר פשיטא שמהני ע"פ דינא דמלכותא להיות בכ"מ סופעים וכדומה לעפי' מפעניהם והן נאמנים ע"ז ומכ"ש בהאי לוואה חתם בכתב ישראל שידוע שהוא חתימתו וא"כ פשיטא שמהני לראיה בעלמא שכן הוא כוונתו ומכ"ש כשהוא מורה עליה בשל ישראל שמליץ עליה. וכ"ז להלכה ולא למעש' עד אשר יורו מוריו ורבינו הגאון הגדול דק"ק פ"ב. אבל מ"מ מוחר להכנים עצמו בזה לעשות פשרה ביניהם והוא עב עבד. הנס הטוב יורנו דרך הטובה והביטה כפלאות מתורתך לשמה אמן סלה ועד.

ודע והבן שאפי' הוי הלוואה קיימת ע"פ הדין מ"מ האלמנה איכה גובה כתובתה ממנו לא מבעי' אי הסביר' בנתינת בני כמ"ש לעעלה בלילד להכשיר ולפי דברי כמ"ל שהביא בכי' ק' ס"ל אם כהן מתנת בני ליכסין אשה גובה כתובתה מהן והוא מה' מהל"מ שהביא המגדלי פ' כ"ם ואפ"ה כ' ר"מ שם להלכה ולא למעשה. ולא"כ פשיטא שאיכה גובה כתובתה ממקבלי מתנה אלא ס"ל לפי מה שהביא שם רמ"א מי שלוה ליתן כך וכך לאח"מ אפי' היה בני אשה גובה כתובתה מהן ע' ח"מ וב"ם אי מייני שהושלם שקנה מחמת מלוה לקיים דה"מ כיון אלא אי מייני בקנין שמהיום ולאח"מ א"כ קנה הגוף מחיים א"כ הייכו הך פלוגתא שכ' לעיל בדברי ולמה שם כאן וע ב"ם. ומה שכ"ל בזה לפי משמעות לפ"מ שמבואר שם פ' כ"ם מ"ם המגדלי בשם ת' הל"מ שאשה גובה כתובתה אפי' בתנת בני הייכו בכל הקנה אושה שהכותב כל נכסיו לבניו אשתו כיוצת מהן ומ"ה לענין כתובתה מני שתבנה מהן ולפ"ז היה לד לומר דוקא כתובות אשה אבל מלוה ע"פ איכה גובה ומנו כלל שבבר מתנה הוא כמכר וכ"ז בתנה שהוא לגמרי מחיים כמ"ש רש"י שם בלוקה התקינו אפי' אמר מעכשיו אבל בהאי מתנה בני אלא לגמרי נותן לו אלא כ' נו מחיוס ולאח"מ שהוא קונה מהיוס לאח"מ דנה מני מקרי מתנת בני וחל מחיים בקנין כמו שנהגו עכשיו לכתוב בלוואות בזה משמעות הפוסקים הגס שדינו שנקנה לו מחיים וקנה אותו מ"מ כיון אלא כהן לו מהיוס לגמרי משמעות הפוסקים שם דבריה שדומה למתנת ש"מ ופשיטא אשה גובה כתובתה ואפי' מלוה ע"פ מני ולפ"ז ניחא ל' רמ"א מ"ם מתחלה פלוגתא הייכו בדברי שמוהן לבנו מחיים לגמרי אבל בתנת מהיוס ולאח"מ לכ"ע אשה גובה מהם ואפי' מלוה ע"פ מני גובה מזה וא"כ כאן שאפי' דכין אותו שהוא מתנת בני מ"מ הוי מהיוס ולאח"מ פשיטא שהאלמנה איכה גובה מהן ואפי' מלוה ע"פ מני ומכ"ם בה"ג שהוי קרקע שמעובד לאשה בתנאים ושטר כתובה שלה מקדמת כמה לפני מתנה הנ"ל מ"מ הייכו דוקא שלא נשאר אחרים כלום אבל כאן שנשאר לאחרים מהעזבון לשלם לאלמנה וגם איזה מלוה ע"פ שהיה חייב ובלבד זה נשאר ג"כ ליורשין עוד הלק ביוסה פשי' שלא מגבן כלל לא מבעי אי דכין אותו למתנת בני מהיוס ולאח"מ אפי' לא הוי אלא מתנת ש"מ או שקיים שהיה מלוה מחמת מיתה וכדומה בלילד המכשירים שכ' לעעלה מ"מ כאן שנשאר לאחרים לשלם כל ההובות ועוד

יותר מ"כ פסיעת סמיכה גוזת ומקבל מתנה כמ"ש רמ"א בסי' רכ"ג ע"ש והוא מבואר ודוק בסייעת דשמיא ומעתה בטל כל הפלפולים והמעוררים והכל ברור ויפר ביסודות הסית"ד הגדול. הסס הטוב והטורא יתן לנו מנוחה שלימה שלחתה רולה בס:

היום יום ה' ג' מנחם תקע"ג לפ"ק פה ייבנ יע"א:

נ.

הה"ג מהו' אי' מנהם גאיטיין מהעדיעס

א) מכבר ק"ל ע"ש המחבר"ת בסבת כ"ב ב' בחו' ד"ה מאי הוי ולא כיהא להו לפרש בפסיעת כיון דאיכו הופס ד' רבה עיקר מבעי ליה מי הלכה כרב או כשמואל וכ"כ הרא"ש ועוד לפוס הסברא דהלכה ע"מ אכתי לא פסו' מידי דאימא דהלכה כשמואל דפי' בקינסא עכ"ל. לכפנ"ל הפי' הפסוק בדברי הרא"ש בסי' התיבולים הוא זה דע"י מה שאמר כ"ה ברים דרב יוסף חזינא מי הדלקה ע"מ מדליקין מנכ"ב ומי הכתה ע"מ אין מדליק' מנכ"ב מוכח דפסיע ליה דע"י קינסא אסור רק מי הכי ע"מ הוי מנכ"ב כמו קינסא ומי הדלקה ע"מ שרי מנכ"ב דלא הוי כמו קינסא אבל עכ"פ ע"י קינסא אסור ומ"ב מוכיח דפסיע ליה ספיקתו מי הלכה כרב או כשמואל דהלכה כרב דמי הלי כשמואל אף ע"י קינסא מותר לפ"מ דמסקינן דבליגו בדיוני מלוה דליסנא דאכמוסי אתותב ושמואל מתיר אף ע"י קינסא ומ"ב מאי קאמר ומי הכתה ע"מ אי"מ מנכ"ב הא אפי' ע"י קינסא שרי שמואל ומ"ב מאי קאמר המחבר"ת דלפוס הסברא דהדלקה ע"מ אכתי לא פסיע מידי דאימא דהלי כשמואל דשרי אפי' בקינסא הא מדקאמר ומי הכתה ע"מ מנכ"ב פסוע ליה ספיקתו דהל' ברב. ולע"ד לע"ג על הרא"ש. וגם בתי' מ' של הרא"ש שכ' דפסוע ליה ספקתו מי תיובתא גמורה היא מי לא דלאו תיובתא גמורה היא ולאומרא מ' דפליגי באכמוסי ושמואל אית ליה טעמא דביז"מ. ג"כ כוונתו כנ"ל דמקאמר מי הדע"מ מנכ"ב ומי הכע"מ אינכ"ב בזה מ"ל דעכ"פ אי"מ בקינסא וכיון דעתה סבירא לן דהל' כשמואל דמחפים לי' רבה עיקר וע"כ שמואל ס"ל דא"מ בקינסא ולא פליגו אלא באכמוסי ובכ"ל דלאו תיובתא גמורה הוא. והא דלא תי' ר"ה בבי' דר"י בקילר דבקינסא אסור ומשום דרלה להשמיענו דמי הכע"מ הוי מנכ"ב בקינסא. והבאר יעקב סי' תרע"ד כ' לתי' מסל הרא"ש "ולפוס הסיעא יש המיה רבתה על דבריו מ"ב איך עלה ע"ד ר"ה בדר"י לומר מי הכע"מ מ"ב אוקר שמואל אף מנכ"ב האיך מ"ש מדליקין מנכ"ב

ול"ע" ולפנ"ד הרא"ש לא קאמר דשמואל ס"ל הכע"מ אלא דלאו תיובתא גמורה היא ומ"ב פליגו באכמוסי אבל בקינסא מודה שמואל דאסור והלי כוותיה דהפסקינן דב' רבה עיקר הלכך מי הכע"מ. הייבו מאן דס"ל הכע"מ מ"מ מנכ"ב והוי כאו קינסא אבל שמואל ע"כ ס"ל הדלקה ע"מ. וע' ק"ב סס אות ע"ב סב' ג"כ להק' דשמואל ס"ל מנכ"ב אף מי הכע"מ ומאי מי הוי כמו קינסא והוי מודה דבקינסא אסור ע"ש ולהכ"ל מ"ש דהרא"ש לא קאמר אלא כיון דקי"ל כשמואל דבקינסא אסור מי סבירא לן דהכע"מ מנכ"ב אבל שמואל ודאי ס"ל דהדלקה ע"מ וע' מ"ש בח" סבח:

ב) בתג"א סי' קסד ס"ק י"ח כ' אבל לסהות אדם קודם כדאסכחן בבבקה שאמרה שתה וגם גמליך אשקה וכ' ע"ז ביד אפרים ל"ע דעפי הו"ל לאחויי דאיה מתיבתא דרחמנא בפ' חקת והשקית את העדה ואת בעיבם. גם באור החיים עמד ע"ז והביאו הכרס שלמה. והנה כבי' שהגאונים לא כלו הס"ח בפרים סי' חקל"א שהביא גם קבא דחקת וז"ל "לעכין למאון אדם ובהמה יתנו לאדם חחלה ואח"כ לבהמה דכתיב ותאמר שתה ואח"כ וגם גמליך אשקה ואשת וגם הגמלים השקתה וכתיב והשקית את העדה ואת בעיבם" ומזה שהביא הס"ח הראי' מ"ש בספור העבד ותאמר שתה וגם גמליך אשקה גם הביא סיף הפסוק ואשת וגם הגמלים השקתה. כוונתו דמהמעשה גופא לא היתה ראיה כי אין דרך שיאמרו לאדם אתן לבהמתיך קודם ואח"כ לך אבל ממה שהעבד שתה תחלה יש ראיה דלא היה לו לעשות כן אם לא דנשתיה אדם קודם. ובמסבלות זהב ס"ק ז' כ' בשם רמ"ב "וכ' שט"ם ול"ל ולאיה מרבקה שאר היינו העבד התפלל והיה הבערה וכו' דהול"ל תן מים לגמלים וכ' הפמ"ג וכ' שכיון קבוד לאמת כי הקו של שאמר' הוא מיותר ול"ל שאמר העבד כי זה הלשון כמל, בדי העבד" ומשמע דדוקא בתפלת העבד כאלא זה הא, אבל בנעשה דבבקה לא כתיב לשון זה אלא גם לגמליך אשתא אחר שאמרה שתה אדוני ומזה הבין דע"כ הכוו' ממה שכתן העבד הסימן לאדם תחלה וכ"כ עוד בתג"א ובהכ"ל י"ל דא"ל להגיס בתג"א כי הוא הבין ל' הס"ח שב' בהדיא שכוונתו על ספור העבד דשם ג"כ זה"ל ממש והאמר שתה וגם גמליך אבקה ומשום דע"ז יש להשיב כנ"ל הבין קוף הפסוק ואשת שתה תחלה:

(עיין כתב סופר או"ח סי' כ"ב)

ג) יש למלוא טעם למה השמיטו הרמב"ם ועוש"ע הדין בברכות ל"א ב' הנחשד בדבר שאין בו לוך להודיעו.

וגם הא דהמוסד את מבנו בדבר שא"ב שלרוך לפייסו ולברכו דילף ר"א מקראי דמנה ואין חולק עליו והרי"ף והרא"ש הביאם. ובקילור פסקי הרא"ש ס' ס' השמיט דלרוך לברכו אף דהרא"ש הביאו:

ד) ועוד למה השמיט הרמב"ם הדין דבריתא בכרות ל"ד א' העובר לפני התיבה פ"א יש"ב וכו' ומובא בריף ורא"ש. ואפשר דסמך עמ"ש בפ"י מהפלה ולא יהא קרבן באותו שעה דמוכח דבפעם אחר יקרב. אבל עם כ"ז ק"ק דמזה עדיין לא ידענו כמה פעמים יקרב ושאין לקרב אלא פ"א ועכ"ל הולרכו הרי"ף. והרא"ש ועוסר"ע להביא ב' הדיבים דיבי דמהני' דגא יהא ודיבי דבריתי' כבעומ"ע סי' כ"ג קעיף ע"ז וי"ז. ומלשון לא יהא קרבן משמע שלא יקרב הרבה פעמים דקרבן הוא הפס שיש לו ע"י קרובו הרבה פעמים ויש לטעות דבשאר פעמים מיתר להיות קרבן אפי' יותר מפ"א והטופ"ע באמת נקטו לא יקרב, אמנם הרמב"ם נקט לשון המשנה. אבל עכ"פ הוי ליה להביא דיבי דבריי' ג"כ דבדע דלריך לקרב:

ה) מ"ש באות ל"ו ע"פ והנה הלה לזכוים הן הוגא כבר בפ' חוט המשולש פ' ויש ב בשער אשר שם.

ועניני באות ל"ג יש להק' מגמ' כתובות י"ג ע"ב ותיפק ליה דרוב פסולים אללו הייבו גבי שבוי אף דכל פסולים אללה ע' חוס ד"ה מסייע. הכי דרוב בנוקוס כל:

ההי"ג מהו' שמחה ברייער מטאב.

בלל מ"א העיר הר"ג דלעלע מרש"י בילה ל"ב דבר יהו' ס"ל דשא"מ אסור שהוא נגד הגמ' שבת קמ"א שהבאתי דמוכח דבר"י ס"ל דשא"מ מותר ובאמת קו' חזקה הוא ומה שתי' דבשבת הוא לא אשכר תמהני הכי אמר הש"ס שם לגר בדר"ל בגה מקבחו בקורה א"כ אשכר בקורה דלכו"ע שרי. וכעת כ"ל דאיכו מוכרח דר"י ס"ל דשא"מ מותר דאיכא מעם אחר דמותר לקבח בקרקע כמ"ש רז"ש לר"פ שקבוח כותל בכין חקבאה היא ולאשווי גוומות לא חייבין דבא שכיח. אבא שכש"י מדויל ידו ומשחלש שבירום אזומ"ז מותר מעשה דשא"מ מותר. וכ"ל דלר"י מודים רש"י לטעמו של הרז"ה דרק להתיר קבוח קרקע כ' רש"י כן אבל בכותל בלא"ה מותר דאין בכין חקבאה וכ"כ הטג"א ס"ז ס"ק י"ב וע' מהה"ש והא דסמתין רש"י לפרש כך על ר"פ ולא פי' כך על ר"י אבן זה הדבר מעשה דר"י ס"ל דשא"מ אסור ובהשכל ודעת מיאן רש"י לפרש כך על ר"י וטעמיה דר"י מעשה דאשוי גוומות לא שכיח והא דבא פי' טעם זה גם על ר"פ כ"ל דמש"ה הוסיף רש"י וקי"ל כר"ש כלומר דמסתמא גם ר"ש ס"ל כך ויש טעם פשוט להתיר. ובזה מתוי כל קו' הה"ג הכ"ל גם חקיבתו בקוף מאמכו. כי הוא לא בא למדה זו אלא מפוש שהבין דמ"ש רש"י דשא"מ מותר קאי גם על כותל אבל ז"א דטעמא מפוש בכין חקבאה כמ"ש רז"ה ומג"א וא"כ י"ל דר"י ס"ל דאסור לקבח בכותל מפו' דמחזי כמוסיף על הבכין כמ"ש המג"א ס"ק י"א.

עוד ר"ל לייסד הקו' על רש"י בבילה דהב"ח פי' ס"ב כ' דמייבי בהולך יחף ומותר מפוש לעבי דגופו לגור כדאית ליה ולגר כדא"ל לפי"ז אפי' ס"ל לר"י דשא"מ אסור מפוש לעבי דגופ, מו' ורש"י לפיטתו שבת קכ"א דר"י ס"ל דשא"מ אסור רק מדרבנן ובמקום מזיקין אי מאיסורא לא גזרו א"כ ה"ה מפוש לעבי דגופא.

מ"ש מע"כת בלל ל"ו למדש דבאיסור בדר מיתר מתעס בעבירות הנה רש"י סנהדרין ס"ב ע"ב כ' דע"י הבלא מפו' כאלו מכוון א"כ לא הועיל מעכ"ה כ"י דבהי דבדר מות' דשא"מ מ"מ כיון שנהנה מפוש כמכוון. בוב מלאהי בגוכן דוד סי' כ"א ד"ה אלא מפוש שאין לחלק הוא' שאין כאן איסור עבוה אלא מפוש בדר דזיל בתר"ע שכן נהנה ע"ש:

א' העוכך כמו שהעמסתי בגמ' מיב שכן נהנה ר"ל רק כאן שמעמעם הלב מה יבלר לפרש גם בדש"י שרק באלו שמעמעם הוה כמכוון אבל לא בבדר ואדרבה על רש"י יותר יקשה הימך הוי כמכוון הרי בגוב שאינו מכוון דהרי מתעסק הוא והאיך ע"י הבלה נקרא מכוון ואם ר"ל אף אם מתחלה לא התכוון אבל אכן שהדי שע"י הב' התכוון לבסוף. הנה לפ"ז אם אכל בזית מלוגלם היפ פעור שהרי בתחלתו מתעסק היה וגם חלי בפלוגתא דשמואל ורבא בכתובות כ"ז תחלתו באוכם וסופו בלגן. והא הלי מתעסק בחלו"ע הוא מלתא פסיקתא באין חולק. אבן לפבתי א"ש דכוונת רש"י כמו שנפש רשע איותה רע בכוונה כן באלו שמעמעם את הלב סופו לבא לידי מדה זו ואין ללמוד מעשה להתיר. ובאמת כתבתי בקונטרס הבחירה ביאור ענין זה באופן שיפול מ"לוקי הכ"ל ועל כי הוא לעכ"ד דבר ברור אגידו פה.

בו חקרתי מהות ענין דבשא"מ דמתיר ר"ש וכבר כתב הפכ"י בשבת ע"ב שלא מליכו בשום דוכתא בש"ס מיכי פשיטא ליה לר"ש דדשא"מ מותר ולעכ"ד מוכרח למד כן ר"ש דהנה כלל גדול הוא שכל פעולה באדם מוסה שלא מדעתו ולולמו הגמור לא ישובה ולא יגוכה עליה ועל יסוד זה נבנה המאמרה שיש לאדם בחיבה שאל"כ לא יתכן שכר ועונש כידוע ע' דרשות הר"ן דר"ו. והנה העושה פעולה בהוחכה ומנמו כמשך מעלמה פעולה

האקורה קובר ר"ש שזה פועל אלא בכלון מקרי כי מוכרח הוא עליה כי נאתה ממילא ואלא מדעת נמשכת מפעולה אשר היא מותרת ואינו לריך להיות נמנע מהמותר לו אודות איסור הנעשה שלא מדעתו ואלא בחר בו וכהכלל שמונה כי הפועל שלא בבחירה לא יגוכה ולא יענש ע"ז. וגם אם ידע בעת שהחיה נמשכת ממנו פעולה האקורה כגון פשיק רישא עכ"ז א"ל להיו נמנע מהמותרת כיון שאינו חפץ באיסור(לא כיחא אי לא איכפת ליה מי רש"י והוס' שבת ע"ה) והוא עוכרח לזה ע"י שקשורה עם פעולה המותרת. אבל ס"ר דכיחא ליה לאסור ומודן ע"פ מ"ש בס' המדות פ"ג מא' ג' שהפועל שלא מדעת ומתעלב אחר היותו בכלל בלתי רצון יחשב. והיותו שמח אחר עשותו בכלל רצוני יחשב ועי' כזה בחולין י"ג ע"א עודהו הטל עליו ושמח הכ"ז בכי יתן פיכש"י אע"פ שלא נתכוין קודם לכן אלא כשראה שמח. ולכן ס"ר דכיחא לאסור הואיל דשמח אחר עשיתו. ובאינו ס"ר אף אם שמח מ"מ מותר כיון שאינו ודאי שימשוך מזה איסור. כ"ז הוא סברת ר"ש אבל ר"י סובר כיון שאין לו מכרים על הפעולה המותרת בכלל רצוני יחשב כי היא לו להיות נמנע ממנה כיון דאפשר לנשוך ממנה פעולה אסורה. ובזה מודן עדוע בלא אפשר ולא מכוין גם ר"י מתיר בפסחים כ"ג והאחרוני' חשבו שזה רק באיסור דרבנן אבל בדאורייתא לא יבלו הבן עדוע מותר אבן הדבר ברור דכיון דלא אפשר גם ר"י מודה שזה פעולה בלי רצון יחשב כיון דלא אפשר ויש לו קצת מכרים על פעולה המותרת. והנה מאז כתקשתי בשם דקי"ל במד"א מלוה אין ל"ב נס קי"ל כר"ש דדשא"מ מותר וזה הוי כתרתי דסתרו אהדדי כי באמרנו מאל"ב הרי הרי החלטנו שמעשה בלא כוונה לא יגרע מלאכה ומעשה המלוה ונגי עבירה פסקינן דשא"מ מותר דחסרון הכוונה מפנית אם מעשה ממנו אבן לדבריו בכון הוא כי כל איש ישראל בעשותו אח' מצוות הוא שמח בה לכן בכלל רצוני יחשב כמו נגי הבשר שאם שמח הכ"ז בכי יתן כמו בהחלתו לרצון. אבל נגי עבירה אדרבה הוא מתעלב לכן בלתי רצוני יקרא לכן דשא"מ מותר ומאל"ב. ומה מאד נעים בזה מה דאמרינן בעירובין לעבור בעי כוונה כי בלא כוונה אמרינן שמסתמא הוא עלב לכן בלתי רצוני יחשב אבל ללמה לא ב"ב כי מסתמא הוא שמח לכן רצוני יחשב ומיושב בזה קו' הטור"א על הראשונים דכ' דבכוונה הבחיות בודאי לא ילא הא אמרינן בעירובין לדא"א לעבור לב"ב אסור להכנים זוג זוג ואמאי הא יכול לכרון אלא לאתה ולהכ"ל א"ש דרק לדא"א לעבור בעי כוונה וללאתה לב"ב דמוכח מזה שאם שמח אז פעולה בלא כוונה הוי מעשה ואם עלב ל"ה מעשה ספיר כ' הראשונים שאם עומד ולוות שאינו רולה בה כב"ב דל"ה מעשה דלא נרע מעלב אבל לדא"א דגם לעבור לב"ב ועי"כ ס"ל דאף בחסרון הכוונה עדיין המעשה קיימת לכן אף בכוונה הבחיות יצא. והאחרוני עוד בזה לחלקבין שאר איסורים דשא"מ מותר מסברא הכ"ל אבל בשבת דכתיב מחשבת אף ר"י סבר דשא"מ מותר מה"ת כמ"ש תוס' יומא גם רש"י שבת קכ"א סוף ע"ב דלא די מה שזה נקרא לר"י דלוני כ"א לרוך לחשב לעשותה בביר ולא שתהא רק נמשכת ממילא ונקשר ולכן בס"ר אף אם לא איכפת ליה אסור כיון שידע בודאי שתהא נמשכת ממעשיו הרי חישב עליה אבל בלא כיחא ליה לא נקרא מחשבת דאדרבה מחשב לסלקה אבל ר"ש דרש טעמא דקרא דשבת ג"כ כסברא הכ"ל (ולזה יליף שאר איסורים ג"כ מבשת כיון שסברא הוא שדשא"מ בלתי רצוני יחשב) ומעתה י"ל דלר"ש רק ס"ר דכיחא ליה אסור דשמחה הוא אות על רצוה בפעולתו אבל בלא איכפת ליה דאין כאן אות שמחה שרי לר"ש ומיושב קו' הו' על רש"י שבת ע"ה דשם רצה הש"ס לחדן גם אליב' דר"י לכן כי דלא איכפת ב"כ אסור אבל בדף ק"ג הסוג' לר"ש ספיר לא איכפת מותר.

ומעתה בכ"ד ג"כ נאמר שלכן בחו"ע חייב שכן כפנה שבהנאה גדולה כזו א"א שלא יהיה שמח קלת:

נא:

מהה"ג בן רבי זאב בעיר ר'

בתוספתא בב"ק פ"ו איתא וכן היו ר' יהודה אומר בגר חכוכה פעור מפני שהיה בשות וחכמים אומרי בין זה ובין זה חייב כגון אלו מסכרין על שהחי חכיותיהם בשות הרבים בחג לעפ"י שים להן רשות ובא אחר והחק בהם חייב וכתב המג"א בספרו על התוספתא מזיקין ל"ל שכן לב ב"ד מותר לעשות סוכה בר"ה ואי"כ יש ללמוד מזה שגם עתה העושין סוכה בר"ה אין בהם מעוס גזל יהנה דבני התוספתא הן מונחים בירושלמי בב"ק קמ"א פ"ו הל' ח' ותמוה לי מומא דמכאן נראה דמותר לעשות סוכה בשות הרבים ובירושלמי סוכה פ"ב הל' א' איתא אזו היא גזולה פסולה כל שהוא בכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו כהדא גמליאל זוגא עביד ליי מטלא גו סוקא ענר רשב"ל א"ל

מאן שרי לך הרי הלא שרי לגענב מעולתא בר"ח (אח"כ מלאתי שהגאון רא"ו נביאורו לא"ח סי' תכל"ז הביא יכולמי זו ולא אח הירושלמי דב"ק) עכ"פ כי כשתירה בין ירושלמי דב"ק לדקוכה. והנה ידידי הרב הגאון מהו' לבי פלאנטא כ' לי שאולי יש למלך בין גו שוקא ופתחי חניות ותנא דתוספתא ס"ל ברבנן דר"א עיכובין ל"ל דלידי ר"ח לאו כרה"ר דמי ומוחר לסכך שם לכתחלה וגו שוקא אסור לכהחילה כחכמים דרבי"א קוכה ל"א ע"א. ואין דעתי כו"ח לזה דבתוספתא ב"ק איתא בפירוש על פתחי חניותיהם בר שות הרבים נראה שעשאום בר שות הרבים רק עוכון כנגד פתחיהם ולפי דברי המג"א שהבאתי ודאי שאין הדבר כן. וחפשתי בספרי הירושלמי ולא מלאתי מענה. ולענ"ד יש לדקדק דקאמר איזו הוא גזלה פסולת כל שהוא נכנס בתוך קוכתו של חבירו שלא מדעתו ומביא דמיון כהדא גוליאל זוגהא וכו' שאין הכדון דומה ונראה דיש כאן חסרון הריכר כגון "אבל עשה קוכה בר"ה כשרה כהדא גוליאל. ופירוש דברי הש"ל הוא לא שאסר אלא אדרבה א"ל מאן שרא לך מניין היית יודע שמוחר הוא ובאמת הוא כן. ומי שיפרש הדבר בלי הגהה באופן נאות אחזיק לו טובה:

ב) הענין המוסיפר באות מ"ז סופר גם לפני וכן סיפר לי גם רב אחד יראה וחרד שמע הדבר באחרא ההיא גם נאמר לי כי באחד מהכפ"ע עליס שאינם לחרופה כמלא מפורש שם פיגם והיבמה וכו' אבל אני מקולאי העכה"ע ההיא, והנה לפענ"ד הפרינ ההגמ"א האב"ד על המדה בפסקן כי הוא הבין שהב"ד סמכו אך ורק על עדות האשה המזנה ואנכי לא כן עמדי אלא אני מוסב שהקרו היעד את הרבים אשר אמרו שהי' מודע לאש כי זה האיש הי' לו דיבוק של זנות עם זאת האשה ואין ספק עמדי כי ע"ז נודע לאש שהיתה מיוחדת לו וגם לא דיימא כלל מעלמא ואולי הולה ג"כ בפירוש לפניהם או לפני כמה מאנש שזה בנו. אלא שעד עתה לא הי' לב"ד ידיעה מענין מכוער כזה וכן אני קורא בהסיפור כי רק ב ב"ד לא הוחזקה לגיוחדת לו ולא הגבה עדות כלל בהיו אך אחרי מותו הוגבה. ואש הדבר כן עכ"פ היה לאש להב"ד איזון גדול להתלות. הוא הראש בחשוי ריש כלל פ"ב (גם הרשב"א סי' תכ"ו) ולענ"ד קיל יותר מענין הנאמר בכ"ש סי' ל"ב אלא שכאן לא הי' עיגון גדול כמו שם רק בממונא תליא מילתא ומעתה עדיין יש לעיין הרבה אחרי שנעשה מעשה איך

יקוש דבר:

ה) א' העורך א"ל להגיה דכמו דאמרינן בהלכות כל חול מכר ביהכ"נ אוי"ח ס"ס קכ"ה אמותר רק בים דוחק גדול כ"כ כאן לגיול אח הבית ג"כ מהני לב ב"ד מתכין רק בים עכ"פ דוחק קלת לכן ר"ג שהיה עשיר ולו רחבת ידים ובפרט ת"ח ראוי לו להחמיר כיון דמלה"ל אסור רק לב ב"ד מתנה ומדוק לשון מאן שרי "לך" ולא אמר ומי שרי לכ"ע באמת שרי רק לך מי שרי:

נב

הה"ג מהו' פנחס בילדיטצער מסעי ענטש

בפולין דפ"ד מה מילה בדשות אף כיסוי בדשות. ק"ל הרי מסכחת כיסוי בדשות לגאי דקי"ל זרק סכין לבועלו בכותל והלכה ושחטה כשרה א"כ מסכחת כה"ג ולכאורה ראיה מזה לתבו' זכרון יאחק בפתחי הסודה יו"ד סי' ג' דבשבת שתמא לאו כשחיטה קיימא ולא כפ"ת שם שחולק.

ג) חולין ע"ד מכין לטריפה בשחיטה מטהרתו מידי נבלה ק"ל למש"כ המהרש"א בשבועות כ"ד בתו' ד"ה האוכל דהיאך הל איסור טריפה על איסור שחיטה זבוח ומתרץ דאל לאחר שחיטה דאזדי לה עשה דוחבחת ע"ש ומעתה למה לן קרא דטריפה נטהר בשחיטה מידי נבלה ת"ל דאי לא הדרה קו' מהרש"א לדוכהיה איך אל לאו דטריפה על עשה דוחבחת דכיון דאין שחיטה מועיל מעיקרא כשאר עשה דוחבחת אע"כ דשחיטה מהני ולע"נ:

ה) א' העורך וכי זה מקרי רשות וכי רשאי לעשות כן רק אם קרה כן כשרה אבל אינו רשות כמילה.

ו) מהה"ג אב"ד כ"י. עדיפא הו"ל להק' לכ"י דס"ל דטריפה אין שחיטה מטהרתה מ"כ וקי עליו קו' רש"ל הכ"ל. אכן י"ל דלכ"י באמת בטריפה ליכא מחיים לים שא"ש: אאיסור א"ז שייך רק בנידי דשחיטה מהני בים עכ"פ לטהר מ"כ עי' יו"ד סי' י"ט ולכ"י בודאי ל"ש בדכח שחיטה בטריפה. ועי' שב"ד לאאמה"ג ז"ל ס"ק אות רלה לאדם דבטריפה דלא מהני בים שחיטה להתיר באכילה ול"ש לומר בו וזבחת ואכלה ליכא כאן איסור שא"ז כלל אלה שהתו עכ"ח לא ס"ל סברא זו אבל לכ"י דל"מ השחיטה כלל בטריפה שפיר החוס' מודים דליכא איסור שא"ז ומעתה אש"ש הגנו' הכ"ל דאי לא קרא דשחיטה מטהר מידי נבלה הוא סק"ד כנ"ל לכ"י:

נג

הה"ג מהו' אברהם ליב טרוטצער מצעצע

חולין ע"ל הסיל סקוקת הגלגלת דאחא לקמי דבר וכו' סדרים לקמי דבר"ח ומכסה והיכי ענד הכי, וסתכי חכם סעמא מ"ח כמאי לעהר וכ' המסרס"ח דא"כ לא ידע דבר"ח סאסר רב מ"מ ק' על רב היאך עביד הכא. וק' לי לפי שיעת הכ"ן ע"ז ד"ז דסעעם רק מסוס כבודו סל חכם אבל לא מסוס סוים חד"א א"כ מאי מקסה על רב היכי עביד הכא סא רב נופא מחל על כבודו מדסדרים בעלמו לרבנ"ח ?:

לאגבת בקוכת. מו"ק י"ל. יען סלא מלינו בגמקא „לאומי" ביחיד פיכסו המפרסים דהקריאה היתה אל כל העמים ולאומים רק חסר מ' הכבוד.

לאו"ק י"ג. ע' יכוסלמי סבת פ"ע ה"ז לא היתר הבא מכלל איסור הוא וכ' הק"ע דליכוסלמי ליתן דג טמא הוא ותיעה על המסרס"א:

א' מעורך הכ"ן בע"ז בעלמו מביא האי דרבנ"ח וכתב הטעם סלא הראה חורם כסתי תורות ע"ש ומ"כ אף אם איכו חס לכבוד עלמו אסור לממול סעדיין הראה כס"ת אך בפכיו כסמסביר לו סדבר אז ע"י מו"מ סל הלכה סוב לא מפזי כס"ת וכאמי לחזור בו אבל רב סאלה לו שיורה סלא בפכיו ולא מליכו סרב מחז מהוראתו כ"א עמד על דעתו אז ודאי מחזי כס"ת:

נד

הה"ג מהו' איעזר דייטש מהאנשאוויטץ,

מ"ע כפיס איכן מהגות לבדך על קידוש המעה עי' ח"ס או"ח סי' כ"ו וכ"ס סי' ל"ה. וכ"ל דהך טעמא סהביא המג"א סי' רל"ו ס"ק י"א הוא העיקר דעלות סאיכה רק בבכה בלא עסייה אין לכן לברך ולכך איכן מקדסין הלבנה דהך טעמא סכ' בסי' תכ"ו מסוס סהס בהמו מיעוט הלבנה יש לפקפק עליו דאדרבה כבר חקבו זאת בעת סבא רבו ליתן מעיהן דבאמת בשעת מ"ת הי' העולם מוחר לתיקון הראסון אם לא עשו יסראל את ענגל כדאיתא בע"ז ה' ע"ש אבי אעדתי אלקים אחס. ואז לא היו הכסיס בעגל. ובזה הסברתי מה סהביא הטו"ז ומג"א ס"ס תי"ז דעל סלא רבו ליתן מעיהן לענגל ניתן להן ס"ח ליו"ע ובכאהה עם זה מדה כנ"ת. ולהכ"ל א"ש דעכין ס"ח היא על מידות הלבנה והכסיס גרמי מיעוט הלבנה היה בכל ס"ח קטרוג על הכסיס רק כיון סלא רבו ליתן מעיהם לענגל הבי לא הס גרמו רק אדרבה האכסיס גרמו בעסייה הענגל וכיתקן חטאם בפגם

היכח א"ו עיקר הטעם לפי סאין בה עסיה. ומ"מלא הא"ע סייך גם בקידוש החמה. ויש לעסות עוד סניף לזה דכל מלות סנוהגת בסוקים ובהחודות כמנעות הכסיס עסוס לכיעה ואיכה נכון סיתאסרו אכסיס וכסי' בסוק וכיון דפעורה מדיכה רק דיש מ"ע סהכביכו עלמן בכלל חיוב מ"מ בכאילו סיוכלו לבא לידי פרילות ע"ז כמכעו לבמרי מקידוש לבנה וחמה:

א' העורך. מעעם זה היה לפן להיות כמכעות בר"ה מליך לבהר להפלת הסליך. ואולי איעה יוס הדין מועיל קלה גם בר"ה ע' או"ח סי' כע"ח קע"ח:

נה

הרבני הה"ג מהו' יקיתיאל האמאלהאר מרעשא

בכות הכ"ע הרואה חמה בחקופתה לבנה בגבולה וכבבים במסילותם אומר ברוך עמ"ג. בסו"ת בית אפרים או"ח סי' ז' גם בסו"ת מהרי"ל מקאל כתקבו מדוע לא כתבו בברכה זו גם על הכבבים כעל החמה ולבנה. הכה אחא לידי קה"ק זוהר חדש ולאיתי בקדל בראסית במדרש הבעלם ע"ש יהי אור בזה"ל כ' אלבסכי אומר הרואה כוכבים במסילותם חייב לברך מאי מברך ברוך המקדר את הכוכבים ברקיע ראה כוכב א' איכו מברך סכים מברך ואיתתי כל חוי ליליא מברכין המעריב ערבים עכ"ל היקר. הכה דבר סכתחבבו גדולי הדור מבואר כאן היטב דבמה שאנו מברכים בכל לילה מעריב ערבים מקדר את הכוכבים בזה אנו א"ח הברכה אשר לו חז"ל בהרואה כוכבים במסילותם:

נו

מהרבני הה"ג מהו' פנחס הורוויץ מביקטעריץ

א) בקדל ויחי. אמרו המפרסים דלכך כתיב בפרעות ליעקב חיי בגלרים י"ז סנה אף שכבר כסונע מכות גורה לגלרים ומותו. להורות בא שכל יעיו היו חיי לעב מלבד הי"ז סנה שחי בגלרים היה לו עוכג והגולתי ע"ז כי ויפי כיעריקין "מן "וכבוד "יתן " לא יעכע עו"ב גמע' י"ז להולכי בתמים זה יעקב שנקרא איש תם:

ב) מהה"ג דשאלבונגארד

יסעיה מ"ד זה יאמר לה' אני ה' עי' הש"י בשם אמות דר"ג ריתכן לבאר כי הפפלים שכנו אומרים די עבוד את ה' בתחשבה לכך ועוד יתפאר בזה לומר לה' אני הנה זה יקרא יעקב שמורה על מדרגה התחתונה, אבל זה האחר יכתוב ידו לה' ר"ל שעובד את ה' בפועל ידיו אז בשם ישראל יכונה — לאות מ' אחרת ז' ע' ראש"ת שכתב ז' בלא כחול ופרקוים ויעלה תן אבל כם כי יפה מלר קומה ודרים ככוכה מ"מ יופי בשרה ועדיכה אינה כבה ז' ואמרתי עצם שכתבה כי שיראל ע"פ ג' ידי עשה בה ק' כבה כ' ליופי ובה כ' כבה ז' לחטא ומעתה תראה פב' על היופי, ואברהם בשהקפיד אותה בודאי לא דיבר משבח היופי כ"א מעע לכן בחתה הכ' שיראל

נז:

שפתי ישנים -
הגאון מהו' פנחס ליב פריעדען זצ"ל שהיה רב בהאמארן

בע"ה יום ה' מחית ליום סקדוש. תדרך לפ"ק
סלמא רבה ומיי אריכי וכו' לדיק וכסגב כס"ה מהו'
ספס כ"י אב"ד בק"ק פאלאטא והגליל:
אמרתי להעתיק דבר קטן מאסר דרסתי בס"ם בסוגיא
דמעלת הגזלה. הרמב"ם בפ' י"ח מה' מע"ק הי"ד
כתב וז"ל בנב והקדים ואח"כ סמט בחוץ חייב ומאימתי
פעמידה בבעותו כדי גחייב עליה ככה מפעה בפקדים
והוא שסמטם אחר יאום אבל לפני יאום אינו קדושה
עכ"ל והמפרשים האריכו מאיזה טעם כתב רבינו לפני
יאום אינו קדושה כיון דיאום כדי אינו קוכה וכך דרבנן
העמידה בבעותו אי"כ מה הפרים יש בין לאחר יאום
ולפני יאום והרמב"ם כתב להדיא לגזלה דיאום כדי
ל"ק וכך מפו"ם חייב באוקמי דבנן בבעותו שוב אף
קודם יאום חייב אם סמט בחוץ ול"ע. ועלה בדעיוני
לתת טעם נכון בסברות דבינו. אך מתחלה לבוך אני
לחבן קו' החו' וקו' המהרש"א בביטין דף נ"ה ע"א
ד"ה מ"ע מהקשו דאף לבי יהוד' קשיא מהך מתני' שבנב
והקדים ובנה ומכר כיון לבי' יאום כדי קכה א"כ אף
בלא הקדים ג"כ פטור מדו"ה דשלו הוא עובה כדפריך
התלמודא בב"ק דף ס"ה על רשב"ל דס"ל יאום קנה
ולכאו' לחבן כדמפני לר"ל שהקדישוהו בעלים ביד גנב
דא"כ מאי פריך לעולא ברה מה עבידתא יעו"ש
והמהרש"א הקשה מאי פריך הגמ' לקושטא דמילתא
ברה מאי עבידתא ולעה לא מוקי כשהקדישוהו בעלים
בבית גנב עי"ש. ולחבן הכל כ"ל דהנה הגאון בעפ"י
ונפ מחנה אפרים כתבו טעם כיון לע"ד יאום ל"ק דק'
כיהו דאין למילף יאום בגנבה מיאום דמליאה כיון
דבאיקורא אתי לידו אבל ע"ע אמאי אינו מועיל יאום
אף בגנבה ונזל דיאום הוא הסקר גמור. וכתבו טעם
כזה כיון דאכן קי"ל נזל ולא נחיאסו הבעלים שכיהם
אינם יכולים להקדים זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו
בבעותו ואי"כ הי"ה הבעלים אינם יכולים להפקיר דבר
שהוא ביד הגנב כיון שאינו בבעותו דהא הקדם והפקר
דין אחד לפס ומפו"ה א"א לקנות ביאום דביהו דיאום
חשוב הפקר אבל אינו מועיל כיון שהוא אינו בבעותו
והוא בגזלא בכוכם ובגזרם ועי' ס"י ביטין כ"ז שהאריך
בזה. ומעתה יהא כיחת הכל דלכאה יל"ד דשם בב"ק
ס"ה פריך על מה דקאמר הגמ' כגון שהקדישו בבית

הגנב והא אמר ר' יוחנן גזל ולא נתיאשו הבעלים וכו'
ומשני הוא דאמר כלטוען וכ"ל דס"ל דיכול להקדים
ולהפקיר דבר שאינו. ולכאה יל"ד לנוס קאמר הגמרא
הוא דאמר דמשמע דר"ל ס"ל כלטוען מה הכריחו לומר
כן בפשיטא הל"ל דר"ל מוקי ליה למתני' כלטוען. לכן
כ"ל דס"ל לגמי כיון דהך מתני' דגנב והקדים ועו"מ
הוא שתיס מתני' ולא כבון לאוקמי שלא כהלכתא והיה
קשה לתלמודא איך אפשר לאוקמי מתני' כלטוען דהא
אכן לא קי"ל כלטוען לז"ק הוא דאמר כלטוען רל"ל
כיון דר"ל ס"ל יאום כדי קכה וקשה אמאי קנה בגנבה
דמעליא א"א לגילף מסוס דבאיקורא אתי לידי אעכ"ה
ל"ל דיאום מועיל מעטם שהוא כהפקר אך עדיין ק'
מי מועיל ההפקר של בעלים כיון דהוא אינו בבעותו
אלא ל"ל דר"ל ס"ל כלטוען דמלי להפקיר דבר שהוא
שלו אע"ג שהוא עתה אינו בבעותו ומשו"ה קאמר הגמ'
הוא דאמר כלטוען הכוונה דעכ"ה רשב"ל ס"ל כלטוען
דאל"כ איך ס"ל דיאום קונה. אבר לפי"ז מתו' קו' התו'
הכ"ל די"ל לר"י א"א להקשות כיון דר' יהודא ס"ל יאום
כדי קנה א"כ ממילא ס"ל כלטוען דאי לא איך אפשר
דיאום קונה בגנב וגזלן דמעליא א"א דבאיקורא אתי
לידי ועי"כ דמועיל מעטם הפקר ואי ס"ל דלא כלטוען ק'
איך מועיל יאום הא אפי' הפקירו הגנב בפירוש לא
מהני כיון דהוא אינו בבעותו ל"ו ס"ל כלטוען וכיון
שכן שוב נ"ק לר' מתני' מאי איירי הקדים כיון דמיירי
לאחר יאום א"כ אף בלא הקדים פטור מדו"ה דשלו
הוא עובה דל"ל דר"י מוקי המתני' כלטוען ובהקדישוהו
בעלים בבית הגנב דכיון ס"ל כלטוען א"כ בודאי שתיס
מתני' ג"כ אתי כלטוען כן כ"ל. אבר מעתה ממילא
מתו' קו' המהרש"א הכ"ל מה מקשה הגמ' לעולא דאמא
המתני' אתי כלטוען ומייתי דהקדישוהו בעלים. דז"א
כיון דעולא ס"ל יאום כדי א"ק א"כ אינו לכפשיה לא
ס"ל כלטוען דאינו ס"ל כלטוען למה ס"ל דיאום א"ק
מעטם הפקר וכיון דהוא ס"ל דלא כלטוען א"כ שוב
א"א לאוקי שתיס מתני' לפי שיטתו שלא אזינא דהלכתא
וכיחא הכל בס"ד. אלא הא ק"ל לפי ע"ם אחרונים הא
דאמרינן הפקר ב"ד הפקר הכוונה דיש כח ביד חז"ל
להפקיר ולהוליא הדבר מיד הבעלים אבל זה אינו ביד
הא"ל להוליא דבר מיד הבעלים ולהקנות לאחה הדבר
ליד אחר ועי' בקה"ח ה' גנבה ובס' אבני מילואים סי'
כ"ח וק' לפי"ז איך קאמר הגמ' דאוקי דבנן בבעותו
ומשו"ה חייב כלה מתני' הקדישו של גנב דמכח הפקרו
של ב"ד שלו הוא אבל קשה כיהו דהוא של הפקר ב"ד

וילא מרשות הנגנב אבל מ"מ עליין אינו של גנב דלא מלי רבנן להפקיר דבר של חבירו ולחתם אותה לאחר ומ"כ קשה עליין מה מועיל הקדישו של גנב דהא עליין אינו שלו וכ"ע. לכן עולה בדעיוני כוונה הקשה במה דקאמר הגמרא אוקמי רבנן בדשותו הכוונה לאוקי רבנן בדשותו של גנב דאע"ג דמשותה הדין אין הדבר דנגנב אבל אמרו חז"ל שיהי זה בדשות דנגנב. וזה יש כח גיד חז"ל לעשות וכה"ג כתבו תוס' ב"ק דף הכ"ל. וכיון דמסוב הגנבה כאלו הוא עליין בדשות הנגנב א"כ מעילא חו מועיל הפקר שלו וכיון דמייבי לאחר ימות שהוא הפקר א"כ חו קנה הגנב הגנבה מחמת ימות משו"ה מהני ההקדש של הגנב מיהו כ"ז יכון לאחר ימות כיון דאוקי רבנן בדשות הגנב חו קונה אותו הגנב בימות ומהני ההקדש מש"ה שפיר כתב הרמב"ם מה שהעמידה בדשותו דהייבו בדשות הגנב כדי לחייב עליו זה הוא לאחר ימות כן כ"ל. דש"ת נאהבה רבה ואהבה עולם ה"ק פנחס ליב פרידמן חונה פ"קקאמאלן והגליל.

ההי"ג מהו' שמחה בריער מטאב

בת"ת אות כי בקש הש"ג להעדיעם לאלוה טעם למה השמטו הרמב"ם ועוסו"ע דין של ר"א דבכות דל"א דהנחשד בדבר שא"ב לרוך להודיעו וגם הא דהחוסד את חבירו שלרוך לפייסו ולא עוד אלא שלרוך לבבכו. הנה אני מלאתי שפפקו דין הראשון בהדיא וז"ל הרמב"ם פ"ז ה' מכירה ה"א היה יודע שזה המוכר אוהב אותו וכו' ואינו מוכר למשלמו ה"ז מוחל לקנות לעלמו והוא שיחזור ויודיעו ואם מפחד וכו' ה"ז קונה לעלמו ואח"כ מודיעו עכ"ל וכן הוא מעם לשון הסו"ע חו"מ סי' קפ"ב והוא מש"ם קידושין כ"ע. אבל סיף דבי שכי ה"ז קונה לעלמו ואח"כ מודיעו לא כאלא בגמרא הכ"ל ואין דרכו של הרמב"ם להוסיף מדעתו מה שלא מפורש בש"ם אבל האמת יוכח דרכו שזה דינו של ר"א הכ"ל שהנחשד בדבר שאין בו שלרוך להודיעו. והנוסף כליו לא העירו על מקור הדברים ומקום הניחו לי גם מהסו"ע בש"ק ד' שרלם להעמיס בו כוונה אחרת לא זכר גמרא דבכות.

וע"ש הגמ קידושין כ"ע יש ליתן קלה טעם להשמטתם דין שכי הכ"ל שלרוך לפייסו ובבכו דאיתא שם רב גידול הוי מתפך בהאי מרגלא אזל לי אבא זבנה ע"ש שמקופר כל מה שאמרו זה לזה ולמה לא סיפרו ג"כ שר"ג פייסו לר' אבא על שמשה שידע ובאתה לא ידע מזה ל' דסוגיא דכאן לא סבר האי שלרוך לפייסו.

מה שהעיר מעכ"ת כ"י בלד מ"ח דמה דקיי"ל מאל"כ וגם כר"ש דדשא"מ מוחר דהוי כתרחי דסחרי אהדדי. גם אני עמדתי ע"ז והיה כיחא לי דלא בנע מפ"ל דלף ע"ג דאינו מכוין מ"מ הייב כיון שולאי שעושה האיסור ק"ו כאן שעושה המלוה ממש אע"ג שעושה לשם תועלת אחר שפיר יולא ומלאתי אח"כ נס בליר אליעזר חקיכה ו' דכיסה ו':

נה

הרבני ההג מהו' יחיאל האמערהאר מרעשא

הקלה"ח סי' כ"ה קע"א הביא דבנגנה וגזלה ל"א אדם מועד לעולם מהחוא דאמר לשמר לשליחו קח לי שור מצא שלוחי ולא ידע השליח שלגנבו נחכוין שכיחן שטוכים ואע"ג ד"ל דשם הוי השליח אוכם וכו' דאיכא כלאה שיהי' אוכם דהא חזקה מה שביד אדם הוא שלו וא"כ ל"ה לו ליקח מצית בעליו עכ"ל ול"ע דאשתמע' דין מפורש בש"ם ושו"ע דהבולה אין לשם חזקה בב"ב ל"ו וגם בעיזים רק בבהרעי הוי חזקה ולא בשאר מקומות כמבואר שם ואיך שייך בזה חזקה מה שביד אדם הוא שלו ול"ע.

ואגב אקרא המה על מ"ש בקהלת יעקב אלק מדת חכמים דהך חזקה מה שביד אדם הוא שלו מקומו אינכו רק מהש"מ ס"י מעלוה ס"ל בשם הרמב"ן ושו"ת רשב"א סי' אלף מ"ז ע"ש ואשתמעתיה שכן הוא בתו' שבועות דל"ב ע"ב ד"ה הוי ליה ע"ש ותו' בב"ב בהחוא סוגיא דשם:

אי' העורך יותר הול"ל שכן מפורש בגמ' דב"ב הכ"ל שעוסק בו דבולה אין לשם חזקה לאלתר אבל שאר מעלעלין חזקה מה שבידו הוא שלו. אבל בחמה שלי ושלי איכם ענין כלל לדינו של קה"י דאם המוחזק טוען שהוא שלו ששיעא שלאין אבל הקה"י מיירי להיפך שהמוחזק בעלמו טוען שאינו שלו ואבן לא מהיכין ליה מסוס דחזקה שהוא שלו וזה אינו מבואר בגמ' ותו' הכ"ל.

מהה"ג אבי"ד כ"י עיין קידושין דף ס' ע"א שיש לי מכה מוכה להליה לאף בחומר שאינו שלו אינו כאתן מעשה חזקה מה שבידו שלו ע' בח"מ סי' ג"ח אות כ"ב ובב"ש:

תהה" מהו' מהו' ילחק קערפעל דיין בפאקס:

הקו' בחות כ"א על הירושלמי כ"כ בח"ש. ח"ו ס' לוה"ב ובס' מתא דירושים. ומ"ש ידידי "הה"ב. בחמ"כ זה אינו כ"ג הזקן שהיה כפיא בזמן הבית ע' שבת ט"ו וק"ע בפי':

מ"ש בשם הגאון ר"ל פלאטא כבר קדמו הגאון מקור חיים בשנותיו על המ"א ומונא גם' דברי שמואל דרשות להגאון עלבוב דף כ' בדפי הספר:

הה"ג מהו' משה שמואל גראזנער קרויזענב'

בלות כ"ב שקשה הה"ב מפערעכטס כ"י למהרש"א בשבועות כ"ב דלא חל טרפה על ל"ז עד אחר שחיטה ל"ל קרא דטרפה מטהרתה מידי נבלה ת"ל דאי לא איך חל טרפה על ל"ז והגאב"ד כ"י סוקיף לשק' על ר"י דבאמת סובר דאין השחיטה מטהרתה איך חל טרפה עב' ל"ז. ולעכ"ד נק"ע דאם נאמר דלא חל טרפה אאיסור ל"ז מעילא תהיה השחיטה מטהרתה וגם מחיבה לאכילה וא"כ כל עלעיות איסור שא"ז שקיים ועומד הוא מחמת איסור עריפה ואיך נאמר דעריפה אינו חל, ואין לומר דאפילו אינו חל לגקות עליו אבל לקבבו בין כשעיה חל דבבר הוכחתי בחדושי לסוגי' דאחע"א דזה דוקא באיסור שיש בו מליאות לפעמים בפ"ע רק עתה איתרמי בהדי איסור אחר כמו אשת אח ואחות אשה אבל באיסור שאין בו מליאת כלל בלא איסור הראשון. אם נאמר דאינו חל אינו חל לכלל אפילו לקבבו לא. ומיושבים בזה כמה קושי' בס מוכרח מדבר ממה שאמרו בזבחים ס"ט דילא עוף טמא דאין בגיטו טרפה ולמה לא קרי יש בגיטו טרפה לקבבו אלא דאי בעוף טמא דלעולם א"א לחול טרפה עליו לענין מלקות ה"ה דלא יחול כלל לשום דבר ודו"ק:

מהה"ג אב"ד כ"י. הכה בודאי איסור טרפה עכ"פ איכא ומעוף טמא אין ראיה דפשיטא בהאא"ב שאמרו ממעטינן מקרא דבטמא אין איסור עריפה מהכי אפי' לאיסור לא חל אבל בגידי דאין בו מליאת בלא"ה אף דלא חל למלקות איסורא איכא:

נמ

הרבני הה"ג מהו' אהרן גוטסטאן מוואראנא

ניטין דף ס"ב ר"ה ור"ה אמרו לבגיכא לטעוס מר מידי א"ל הכי אר"י א"ר אסור לאדם לטעוס קודם סיתן לבהמתו ימדקדק הכתב סופר אר"ה סי' ל"ב אמרו ר"ה ור"ה לא ידעו מדין זה הכי מקרא ילפינן. ועוד הכי בגיכא תמיה קמתמה עלהם על שאמרו לו לטעוס ואיך כושל בזה לשון הכי אר"י שפוא כמבינא דאיה הל"ל הא אר"י. ולתרץ כ"ז אקדים. הטו"ז סי' קס"ז סע"ק ז' כתב דרק אכילה אסור אבל טעימה מותר דאל"כ למה אמרו כאן אסור לאכול ול"א אסור לטעוס כמ"ש לשון זה בשבת ד"ט אסור לטעוס עד שיתפלל וכו' ע"ש ותמה הגאון הגר"א בחמת הביכסא בגיטין אסור לטעוס ותרב מהכ"ס מחגיז הסיב דכלל גדול הו' דאין לסמוך רק על שכיסכת במקומו ולזה דייק הטו"ז למה אמרו כאן דהיינו בברכות עכ"ל וזה לחוק תמד ע"ש בכ"ס וגם בחמת לרוך יסוד הסתיכה מגיטין לברכות ע"כ לולא דמסתפיכא הייתי אומר דבגיטין אמר גבינא כן בלשון בתמיה דבאמת גם הם ידעו שאסור לאכול אבל א"ל רק לטעוס וע"ז בא גבינא לראיה ואמר בלשון בתמיה הכי אר"י (בפתח תחת הפ"א) אסור לו לאדם לטעוס? הלא ל"א רק לאכול. עוד כ"ל לתרץ דקדוקים של הכ"ס הכ"ל דבמסכ' ברכות איתא דר"י אמר גבול לחולא לריך לברך ורב ששת אמר אפילו גבול לחולא מי אינו לריך לברך דאמר ר"י א"ר אסור לאדם לאכול קודם שיתן לבהמתו ור"י דאמר גבול לחולה מי הוי הפסק אפשר דלא ס"ל כלל הא דאסור לאכול קודם שיתן לבהמתו, וכן ראיתי בלל"ח ולפ"ז משמע דפלוגתא היא אי אסור לאכול קודם שיתן לבהמתו אי לא דר"י א"ר עפ רב ששת סבירא להו דאסור אבל ר"י חולק וס"ל דמותר ומעתה י"ל דר"ה ור"ח ג"כ ס"ל כר"י וספיר א"ל לטעוס וע"ז אמר גבינא הכי אר"י א"ר כלומר דרק ר"י א"ר אמר כך אבל לאו מילתא פסיקתא היא ואתם ודאי כר"י ס"ל ובזה מיושב מה שראיתי בספרו דהה"ב מהו' יהושע ברוך ריינין מעשעטעווין במכתב מ' וכן בס' עערה יעקב ויסכאל במאמר אגרא דכלה על הרמב"ם פ"ט מעבדים ה"ה דמשמע דלהקדים לבהמה הוא רק מדת חסידות ובאמת הוא מלד הדין. אכן להכ"ל א"ש דס"ל כר"י ור"ה ור"ח דמותר. אכן זה כיתן לתאמר רק אם הביכסא כמו שהוא לפניכו אר"י א"ר אסור לאדם אבל לביכסא הראש"ם א"ר הוכא א"ר א"א לפרש כך דהא ר"ה ור"ה אמרו לטעוס עד מידי והדר"ק הכ"ס לדוכתיה אכן נר' דכך אמר גבינא הכי ר"ה אמר רב אבל ליה לא ס"ל. ואף דר"ה היה תלמיד דרב. מלינו דתלמיד חולק על רבו עיין תו' ב"מ ד"ד: ד"ה אין כשנעין ודף ז. גבי שנים אחוקים בשטר דפליג רבי על רשב"ג אביו. אז י"ל דתרי ר"ה הוי בתו' חולין י"ב ד"ה בעא ומ"ק כ"ה ד"ה ור"ה וניטין י"א ד"ה יתיב ומכחות ל"ו ד"ה אמר רבה ואוסל דוד יבמות ס"ה הטעל ד"ה ע"ב:

מ' הערוך כדי לתת כבוד לרז"ל הקדמים כגיר' הפיכות ולאחר הבחינה נמלא כוונה עמוקה בהסכה זאת לכן

לגילה הכלע"ל לייסר כל המדורים אלה. דהכא עוד דקדוק בכ"ם דאלי "לו" הוא מיותר ואים די לומר לאסור לאדם. והכא במק' ברכות באמת ליכא אלי "לו" ומזה נשמע כי אלה לו יש לו איזה המשך לאסור גם הטעימה והסכון אלה לו להתיר הטעימה וכ' לעשות מזה סמוכים לעו"ז ולא בהכ"ם זל"ל שילא לאלק בנגדו דבאמת אלה אדין טעימה שרי כאשר הוכיח העו"ז עכ"ל ככין אכן אלה הסידה כאלי לאמיר לאסור "לו" גם הטעימה ואין בו משום יהולא לו סעור מדבר ועושה שנקלה הדיוט דבדבר של הענית שלא לטעום קודם שיאכיל לבהמה יכול לעשות עלמו כגדול ע' מג"א סי' תקפ"ל וגם יש בזה זהירת כי בשם יטעום שמא ימשוך בשעודם ויבא לאכול קודם שיתן לבהמתו עי' מג"א סי' רל"ה אות ד'. ומעתה שפיר מדויק הסתירה וגם הלשון דבברכות קאי אדין חולה אוסר רק לאכול ונשמע מלה לו אבל בגיטין ר"ה ור"ח א"ל לטעום דזה שרי מלש"ל ובגיטין אודיע להם שאעפ"כ אסיר "לו" לטעום דהייכו שמותר לאמיר לו ולא לאחרים לא יולה לאסור טעימה והכא הסכ"ל בברכות הקשה מדקאמר ר' ששת אפילו משמע דגבול לחולא הוא יותר כבותה מעבול ובדך ואי"כ רב דקאמר רק עול ובדך פליג ואמאי הכי רב הוא מולא דאלי שמעתתא דאסור לאכול. והלל"ה כתקשה מזה על הרמב"ם דפסק כר"ש כנגד רב ור"י. וכ' דיש לדקדק לתת נקנו גבול שחסר עוד הגיבול ול"ל הב לחולא והרמנס שיבא הלשון וכ' הנו מאכל לבהמה אכן לה"כל א"ש דהכא הטו"ז קש"ז כי דבקפידא תלי מילתא שאף אם הוא את שא"ל אלא עכ"ז אם הוא קפיד ולולה לאכול עוד אלה ל"ה הפסק ומעתה גם לעכין זה הוא כך שאף אם אלה"ד מותר מ"מ למי שהוא מן המחמירים לא הוי הפסק אבל למי שאינו מן המחמירין הוי הפסק והכא כשהמאכל לבהמה כבר מהוקן ואינו חסר רק ליתן לפני בהמתו בזה ראוי לכל אדם לפיות מן המחמירין אבל באם לרוך להמתין עד שיחקנו המאכל רוב בנ"א אינם מחמירין לכן נגבול לחולא הוי הפסק לרב. ור"ש סובר כיון דעכ"פ הוי לרכי סעודה לאסור לאכול קודם שטעימה מותר וכ"ה לרכי הברכה מ"מ ל"ה הפסק כמ"ש הטו"ז דלרכי סעודה נ"כ ל"ה הפסק ומ"ז אמר לשון אפי' אבל ליתן מאכל המהוקן נס"ד סובר דל"ה הפסק ושפיר פסק הרמב"ם וסיכם לשונו וכ' מאכל לבהמה. והכא ק"ל על הטו"ז דכיהו דמק"ת מותר טעימה דרק ושבעת כחיב אמנם מדוע בתפלה שהסוסה רק דרבנן עכ"ז אמרו אסור לטעום עד שיתפלל ובמאכל בהמה שהוא דאורי' לא חשבו שיעשוך בשעודה ול"ע. ול' עפ"מ דאמרינן בריש זבח סוף ע"א גבי לא ילא שגמל דאיסורא דכשיה חמיכא אבל איסורא איידי דבהמה קליסתא היא ע"ש בדש"י ולכן לא החמיכו כאן לאסור טעימה. ועתה אשובה ואראה אם ראוי לבעל כפם להחמיר ע"ע בטעימה? ואומר שבודאי כן ראוי שאף שהז"ל לא גזרו משום דהוא איסורא קלישתא איידי בהמה מ"מ עיקר תועלת המלוה הוא "לו" לאדם כמ"ש שרמב"ן ס' כי הלא בשלוה הקן שאין ראוי ה' מגיעין בבעלי הבהמה שא"כ היה אוסר לנו לשחטם אבל שלוה"ק ואו"ב הוא רק לגמר אותנו מלת הרמזים ושלא כתאכזר. ומעתה מתוכן האי "לו" אוסן חוך אוסן דבגיטין דגבינא בא להוכיח להחמיר בטעימה לכן אמר אסור לו לאדם כלומר שאינו איידי דבהמה רק לו לאדם אבל בברכות דאייכי בשלה"ד השמיע מלת לו:

ס

—הה"ג מהו' בן ר' זאב ני בעיר ר'.—

א) בהגהותיו למשניות שבת פ"כ מ"ד כתב הגאון מאוה"ר הגולה מקן יוסף שאול זלוקל ז"ל מסלקין לגלדין וכו' ערמב"ם וטע"ב ורש"י וכל הפוסקים דפרשו דרעי היינו לפיעי בקר ושמעתי מהמתחכמים אומרי' שרעי ע"ש המקלא עלכים א ה ועשרים בקר רעי והבל יפלה פיהם וכו' ומהתימה על בקי כפלא כמוהו שנעלם ממנו לפי שעה כי דברי המתחכמים הן הן דברי המאירי שכתב "ומסלקים לגלדים מפני הרעי כלומר שאר בהמות של רעי של מרעה שאין מדקדקים כ"כ ולא הוכגלו באיסטניות מסלקים את העפרות לגלדי האבום" עי"ש. וגם הרי"ן אידוסי שבת שנדפס זה לפני ל"ה שנים ע"ש כ"י ירושלמי כמי פי' כן וז"ל י"א שור של שנים והוא מעונג ואיסטניות וקשה לו הזבל שבאשפה מותר לפנות כל הזבל לגמרי ואם אינו שור של שנים אלא שאר בהמות של מרעה שאינן מעונגות ואינן איסטניות כשור של שנים א"ל לפנות לגמרי אלא מסלקן לגלדין ודיו וי"מ דבתבן שבאבום עשקינן וכו' ואח"כ הבית הרי"ן פירש"י וסיים דהראשון כולה עיקר. ונסידור הפלה שנדפס באמסטרדם שלת תקפ"ח ושם נדפסו גם משניות שבת ופי' בשם י"מ כהמאירי והרי"ן. ואלו דאה הגאון כ"ז לא הפליג הדבר כ"כ לאמר "הבל יפלה פיהם":

ב) בעירובין דל"ח ע"א איתא וכן אר"י מי לחשך בין שעלנו בין שלא עלנו. והני תרי מילי מי לחשך

כמ"י לא נכם להוא והתו. מפרשי להו בתרי אנפי והלומק יוכן למעיין והג' בדקדוק סופרים כ' דליתהו בכ"י וכמה כאסורים. ואני מלאתי בעיטר חלק ג' ס' מילה (דף כ' ע"א מדפוס לעמבערג) דהך מלאכת הוא סימן כ"ת וכ"ל "מתקיף" "לא "חסדא "שני "כלים. יעי' שם הקורא בעיטר אף שלשונו מגומגם כי כדפס מכ"י משובש אך בכור הוא שלעהו כך היא וכתב שלא במקומו ולריך ליכתב לפני "מתקיף" ובריטב"א כתוב והאי מלאכת סימן הלבנה וב"ם ל"ל סימן הלכה וכוונתו ג"כ כהעיטר:

ג) ואגב דאסיקנא בעיטר אגיא חדא מהני מילי דתמיהי טובא דאסכחנא ביה בח"ב דף מ"ג דפוס לעמבערג וז"ל "כיולא זה מליכו בהגדה בעס"ת הסמן מקטרג שהרי קיימו את התורה ואין שוין לפיכך כתבו לקרות בראשית ביוה"כ בנתה ויהי ערב ויהי בוקר וא"ל הקב"ה הרי ישראל זריזין שעדיין לו השלימו את התורה ומתחילין בראשית וכן מהגין בשתי ישיבות" ומהמנהג הזה והחמוס הזה לא מלאתי זכר בשום לאשון רק הסיבולי לקט הביאו ג"כ (כאשר הוא רגיל להביא הרבה מהעיטור) ובקלא תיקון דמקום ואין שוין גיבסתו הכבוכה ואיכן שוכין. ומי יתן ובלע פשר דבר מתי כתקן מנהג כזה לקרוא בתנתה ביו"כ בראשית ואיך כאבד מאתנו לגמרי אחרי שהעיטר כותב וכן מהגין בשתי ישיבות:

לאות כ"ח. מה שלא הרב העורך לתרץ תמיהתי לעכ"ד איכנו מחוור דמ"ש "לכן שהיה עשיר ולו רחבת ידים" דולאי גמליאל זוגא אין זה רבן גמליאל כפי שחשב הרב העורך אלא גמליאל זוגא זה מזכר איזה פעמים בירוש' שואל מחכמים אחרים חלה פ"ד ה"ו אתא שאל לרי יוחנן שבת פ"ב ה"א שאל לרבי איסי שקלים פ"ג סוף הל' ב' שאל לר' יוסי בן רבי בון בילה סוף פ"ב שאל לר' מנא ולכן ג"כ בירושלמי סוכה שאל אותו רשב"ל מאן שרי לך אחרי שאתה רגיל לשאול לחכמים (אמת כמו הדבר כי פעם אחד אשכחנא בירושלמי דקרו לי רבן גמליאל זוגא והוא בברכות פ"ו מ"ד אך אין ספק שזהו טעות המעתיקים דבכל דוכתא אחריתי רק גמליאל זוגא קרו לי ופי' זוגא לפי דעת בעל ס' חרדים הוא ספר המספר את הסער) גם מה שדעה הרב העורך עניכו להא דאו"ח ס' קנ"ה אינו דומה דשם כתב הרמ"א רק דרך "אפשר ג"כ" דדעת ב"ד מתכה לא דבריכא לי' והנ"א בפירוש לתוספתא כתב לודאי דלב ב"ד מתנה ומי יימר דרק בשעה הדחק והכה מקלא מלא הוא בנחמי' מ' ע"ז ויעשו לחם סוכות וכו' ובלחוד שער המים ובלחוד שער אפרים. ולא אכחד תחת לשוני כי באו"ז ח"ב סי' ס"ב פירש מי החיר לך לעשות כן לכתחלה דעד כאן לא מכשרי רבנן אלא בדיעבד אבל לכתחלה לא:

ג) א' העורך זאת לא מלאתי אך אגיא מהבא בדי מתייחס לזה אולי ע"י שלושה עדים יומא איזה שחיון ז"ל הבבכ"י או"ח סי' הקפ"א בשם ס' מקפרים תהלות ה' עוד ללמוד פ' בראשית בכל יום עד שבב"ה ילמוד פ' יום השני עכ"ל. ובספר המנהגים לר' אייזיק טאלכא כתב בנהג אגול ז"ל והכל כדי לערבב השטן שלא ידע מתי יהיה ר"ה ויקטרג לכן אין מבדכין מודם תשרי וגם אין מזכירין ר"ה בקרבנות ובתפלה וכן מתחילין לקרות בראשית בשמחת תורה כדי לערבב השטן עכ"ל וכ"ל שלכן אין קורין בראשית בר"ה כאשר היה מן הראוי ככתוב בברכ"י הוא כדי לערבב את השטן שלא ידע אימתי ר"ה:

סא

ההג' מהו' גרשון שטערן מאראש לודאש

א) בס' דברי שמואל על אגדות הש"ס זבחים ז' מביא קו' למה תיקנו לכנס"ג במוסף לר"ח ועולה ר"ח בעל' עליו ושעירי עזיזים בעשה בלון הא חטאת קודמת ע' מ"א סי' א' וכ"ל עפ"מ אסריון פ' ויקרא בשם זוס"ק בעשה מה שחטאת קודמת מפני שלריך ליתן חלק לקט"א מה שכהנים אוכלים את הבשר דבעולה אין לו חלק דכולם כליל ואז מקטרג השט"א ומבלבל את הענין ע"ש. א"כ לעתיד להתבטל השט"א וכל כחות הטומאה ולא יהיה שום קיטרוג לכן אף דלא התבטל החטאת לגמרי דהא יש בה גם חלק גבוה אבל עכ"פ יהיה עולה קודמת בסדר הכתוב בתורה ומ"ש.

ומודיע כי מ"ש בלד מי או"ק י"ב מלאתי בס' הכ"ל בשם ס' הורה נבר. גם מ"ש בילקוט הגרשוני מ"ב בזוכחים סי' מ' קושיא על הב"ח דכשיא רשאי לבזבז יותר ממונם מכתובות ס"ז ג"ז כ' שם והביא בלע"ג:

הרבני ההג' מהו' מרדכי פעטעני מערדאה:

ב) האדן העזרא כי דפסוק עוד נגע אחד אביא על פרעה לא נאמר בנלים רק עוד בנדין בתחילות שליחותו של משה וכן כ' בחור החיים ואני לא אבין איך שייך לומר עוד נגע אחד בזמן שעוד לא ידע מהלאשונים:

מי העורך כספיקה התורה כאן את המדובר בגדין אין אפשר אם סיכתה התורה המאמר לשון הנופל עתה ולא שמרה תואר המאמר כמו שהיה אז בגדין ויותר זר עתה בעמחזור ליום"כ אחר קדר העבודה אומרים וכך היתה תפילתו של כה"ג בשעה שילאה מבית קה"ק והוכר שם דברים אשר אינם שייכים כלל בזמן שביה"מק קיים ועכ"ח ל"ל שאנו אומרים את המדובר אז לשון שנופל עתה. אלא אנכי הרואה שאין לורך כלל כאן כזה כי ז"ל הרי"א שמות ד' פסוק כ"א הודיעו כי השם יחזק את לבו ולא ישלחם בעבור כל המופתים שיראה על המופת האחרון עכ"ל אבי שהגיד לאשה שיביא עליו הרבה מופתים רק לא זכרם בשום ואח"כ יביא עליו „עוד" כנגד אחד מכת בכורות וכפיר נופל גם אז לוער עוד:

הרבני הה"ג מהו' פנחס הורוויץ מביסטריץ

ג) ביולר לשבת ראשון אחר פסח: „בונתנאים כתנאה ועתיד שרש כהדף, והאלהים יבקש את נרדף" כ"ל בפירושו עפ"מש"כ בכלי חמדה ע"ה לאח"ז הגאון בר לוחי מסעניקלאב ז"ל בפי' בא עה"פ והכתי כל בכור וכו' ומילק שם בין אם כשרע הקב"ה ע"י שליח לבין אם כשרע הקב"ה בכבודו ובעצמו כאשר פי' בעליים אני ולא השליח דאז אין מהשרת לכשרע מאלהים חחלת עיי"ש. וחבו באור הפיטן בונתנאים כתנאה ואח"כ הדף שרש עשוש והאלהים יבקש את נרדף דהי' ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו והבן:

מהרבני הה"ג מהו' יצחק ווידער מניר בעלטעק ד) חמים רבתא על הגאון בבוד"י בפרו אחבת ליון לרש ב' שנתחבק אם גם כשיש נתבקים על עון הדור ומכבדים הלא מפורש יולא בפ' חוקת ברש"י שלנך נקמכה מיתת מרים לפרה אדומה עם פרה אדומה נכפרת כך ע"ל מכפר וכן איתא בש"ס ע"ר דף כ"ח:

מהה"ג אב"ד ק"ר. נחבק בעון הדור. ומכפר. תרי מילי ניכרי כי יחכן שאינה נחבקת בעון הדור כי אין לה ערבות ואם מתה בעון עלמה מכפרת עכ"ז:

סב

ה"ג מהו' יצחק קליין מסאטמאר

א) בשבועות כ"ב איבעי להו שבועה שלא אוכל מכלן בבעה והקשה בתוס' אומאי לא בעי בחלב ולס. עוד הקשו הא"ך שיך שהתירא מבתבע פא ח"ש אסור מה"ת וכלע"ד דחדא מתורץ ביך דמבנתה דעי ע"ל ס כשא על קרא דטופעים ועתה הסעמו אל הפתה מומן דאלו רק מבערה כדי שלא יבא הנזיר לשתות יין ובשע"ג אי"ה בפתיחה כולנה ח"א אות י"ז מחדש עפ"י זה דבעבנים ומומן שרי לנזיר ח"ש. דבעמא דפ"ש אסור מה"ת הוא רק קיב וגדר דשמא יבכה ויאכל עוד ח"ש בבא"פ (עי' ר"ן ריש פסחים קיב מה"ת גבי ב"י מסוס דילמא יבא לאכנו) וא"כ עבנים וכדומה דעיקר מכוס גדר מותר ח"ש דגזלכ"ג לא גזרו הוכה. ומעתה מיושב קו' התו' דבפיר שיך בהלן אהתירה מסתבע. וקבה מבר קו' הסכי' מדוע לא בעי בש"א דבזה באמת לאו אהתירה מבתבע. והא דפשוט הש"ס היינו אליבא דר"ל דס"ל ח"ש מותר בכל איסורים.

ב) ראיתי מקשים מדוע לא מל מרע"ה בעלמו ומי מלד ששא"כ הא מלוה בו יותר מבשלומו ע' מ"א סו"סי כ"ב. וכ. עפ"מו שכתב ביסומא מסה ס' עקב דדוקא בשלוה בחנם מלוה בו יותר אבל לא בשכר והשבחא מובן וידועה דעת הקלה"ח סי' כ"ו בשלוה לשמוע דהוי כשלוח בשכר מלד הברכה דשוי עשרה זהובים ולפי מאי דקי"ל ביו"ד רס"ד דהמל מברך א"כ הוי כשלוח בשכר וכ"ש מלוה בו יותר מבשלומו:

מהה"ג אב"ד ק"ר. בשבת הישמח משה כבר קדמו בתחנה אפרים ה' שלוחין ונתינת סי קפ"ח דלף בהכי דלאו בני שליחות ניהו אבל בשכר מהכי דהוי יד פועל כיד בעה"ב דעי והה"ש דכ"ש בזה מלוה בו יותר מבשלומו כיון דהוה כידו מעמ וזה ל"ש בחיוב ברכה:

א' העורך אין להרכיב ב' דיבים אלו כי מלוה בימה"ש הוא מלד בזרו מלוה שאינו חפץ לעשותה בעלמו ובשכר הבשלוחין מוכיח שחפץ ביקרה רק יש לו מניעה מלעשה בגופו וכעין מתוך שלאמון להפסיד שכרו וכו' אבל אם הברכה באה בשכרו אין כאן מוכיח כלל רק אדרבה גם הברכה כבזה בעיניו ורק זהא מעמ לא שדי אינם בכלי:

המ"ג מהו' שמעון לבי ווייגער מקרים. (גאליציען) לאות מ"ו, היה לו להביא ג"כ מהנמות מ"ע בבני' דמוקי ליה שם באומר מוהר ועיין חיש יו"ד ס' פ"ח ובבית יאחק ח"א יו"ד מהב' דלבוב ס"י בפי' י"ב כ. לייסב דרק בפחק שליב לא קבסו משאיב במבטל איסור וע' בחנ"ל ר"ש חלא ודמ שה"ע סי' י' בשם תשוב' הרחש ובבי' קפ"א שם.

בלד מ"ו קוף מכתב הגאון דיינק ז"ל כדשם זמנו לשנת תקב"ג ול"ל תקל"ב

מ"ש הה"ג דלעלע בלד מ"א קחירה דרב יודא אדר"ר ע' שע"מ ה' שבת פ' כ"ה ה' כ"ד ד"ה ודע. ומה שהקשה בתוס ל"ד ע' ראש יוסף דף ג' מדפי הש"ש ד"ה שוב עייבתי, בשם המרדכי:

סג
שפתי ישנים
הגאון מהו' פנחס ליב פריעדען זצ"ל שהיה רב בהאמארן

בע"ה יום ג' י"ג למודם תסכ"ח לפ"ק
פלמא דנה וכו' לדיק ונסגב כס"ת מהו' פסק כ"י
מב"ד בק"ק פאלאטא והגליל:

ומדי מדברם מעתיק לפר"ז דבר קטן בח"ת מענין
חנג. הגאון חכם לבי סי' ע' יצא למדם דין חדש
והוא דאפילו כדעת דס"ל כל הדברים הפוסקים בד'
מיכים שבולב ביע"ר של חג אפינו בשעת הדחק
שאין אחרים אן פסולים ואינו רשאי לברך עליהן
ע"ז כ. הגאון מ"ל זה הוא דוקא אלו הפסולין שאפי'
ביאים של דבריהם המה פסולים אבל אלו הפסולין
שהן פסולין ביע"ר אבל בשאר יאים מותר לברך
עליהן כגון חסר וכדומה שהוא כשר בשאר הימים אף
ביע"ר בשעת הדחק מלי לברך ואע"ג דמה"ת מ"ר
ביע"ר בחסר וכדומה אבל מ"מ כיון שהכשירו חז"ל
פסולין אלו בימים דדבריהם אמרו חכמים ג"כ דחייב
ליעול אלו ולברך עליהן כדי שלא להקל ביע"ר בפי
מימים של דבריהם וכיון דהקנו חז"ל ליעול כאלו
ממילא מלי לברך עליהן ב"כ בשעת הדחק כמו דאכן
מברכין אשאר מלוות שהן מדבריהן עכת"ד. ויהו כיון
דזה הוא דין חדש והגאון ז"ל לא סביא ראיה לזה לכן
אמרתי להביא ראיה לדין הזה. בנ"ש לולב הגזול
אמר שמואל ל"ש אלא ביע"ר אבל ביע"ש מתוך
שיולא בשאול יצא כמי בגזול. מתיב רבא"י לרה"ב
והיבש פסול אימת וכו' א"כ לעולם ביע"ר ולא מבעיא
קאמר וכו' התו' שם ד"ה מתוך הגס דלא חיים שמואל
לתבע"ע זה הוא דוקא במלוה שהוא מדבריהם כגון
לולב ביע"ש אבל במלוה דאורייתא אף שמואל חיים
לתבע"ע ולכאורה קשה קו' עלומה דהא כיון דקאמר
רבא דמתני' קמ"ל דקתם גזלה לאו יאום בעלים הוא
ס"מ דס"ל לרבא יאום כדי קנס דאל"כ הא"ל בפשיטה
אבל גזול שיבא דמתיאם ליה בעלים אימא דילא
דשלו הוי קמ"ל דא"י כיון דיאום אינה קונה וכן
משמע בדש"י וכ"כ הפנ"י להדיא דרבא עכ"ח ס"ל
דיאום כדי קנס אבא א"כ קשה לתאר לפי מש"ת
דבמלוה מה"ת אף שמואל חיים לתבע"ע א"כ עדיין
בפשיטת הא"ל אבל גזול דבתיאמו הבעלים אימא יצא
כיון דשלו הוא דיאום קונה קמ"ל דאפ"ה א"י ביע"ר
אע"ג דשלו הוא אבל כיון דיע"ר הוא מה"ת א"י בו מטום

דשוי מתב"ע ולע"ג. מיהו אם אתרינן כסברת הגאון
ח"ל יש מקום לייסב בנוב בעם וכמו שיהבאר דלכאו'
ל"ל היאך מלי לברך ביע"ר בשעת הדחק על חסר
וכדומה הפסולין ביע"ר ואן כשרין ביע"ש דהא קתני
במתני' חסר פסול ומלא פסול אף בשעת הדחק וכמ"ש
הפוסקים. מיהו ז"א הא דקתני חסר פסול התנא קאי
לפי דין דאורייתא ומה"ת בחמת חסר פסול אף בשעת
הדחק מיהו בחמת עכשיו שתיקנו חז"ל שיהא לולב
ביעל כל שבעה והכשירו פסולין הללו בימים שלהם אף
בביע"ר תיקנו לברך עליהן ורק התנא לא מיירי מזה
דהוא קאי לדין דאורייתא והוא ברור. אשר מעתה יה'
כיאה הכל אך לרוך להקדים מ"ש המפרשים בטעם
הדבר שכי' התו' אליבא דשמואל דס"ל לענין מהב"ע
לחלק בין מלוה מה"ת למלוה דרבנן והוא דס"ל לשמואל
דמדין תורה לא סיימינן כלל ליפסול שום מלוה מפני
שבאה בעבירה ורק דרבנן עשו חומרא זו ליפסול
מלוה שהיא באה בעבירה אלכך איכא לאיתר דלא
אתרו ליפסול מהב"ע אלא במלוה שהוא מה"ת אבל
במלוה שהיא מדבריהם לא חשבו ליפסול המלוה מחמת
שבאה ע"י עבירה עכת"ד. והשתא מתורץ קוש' הא"ל
הדק הטיב דלא מלי רבא לאיתר גזול דמתיאמו בעלים
אימא דילא כיון דיאום קנה ושלו הוא קמ"ל דאפ"ה
א"י משום דהוי מהב"ע דז"א דעכ"ח לא מיירי המתני
בה"ג היכא דידענו דמתיאמו בעלים דא"כ הקשי היאך
קתני גזול פסול ופסול משמע אפילו בשעת הדחק
ואם מיירי בה"ג דידענו דמתיאמו בעלים לא משכחת
שיהא פסול אפילו בשעת הדחק מנ"ש אם קאי התנא
דקתני גזל פסול לפי עיקר דין הורה א"כ גדולי קשה
היאך קתני פסול בה"ג היכא דהוי לאחר יאום דמה"ת
גדולי ילא בזה כיון דלאחר יאום הוא ויאום קונה ושלו
הוא ואי משום מהב"ע אם משורת דין הורה לא חיים'
כלל למהב"ע ואי התנא קאי לפי דין דרבנן דהמאיר
ליפסול מלוה שהוא באה בעבירה אבל מ"מ לא שייך
למתני מלא פסול דמשמע אף בשעת הדחק ונגזל כיון
דכשר ביע"ש אמילא הו שרי לברך על גזל אף ביע"ר
בשעת הדחק והוא נכון מס"ה הולך רבא לאיתר
דמיירי בקתם דלא ידעינן דמתיאמו בעלים וקמ"ל
התנא דקתם גזלה לאו יאום בעלים הוא והשתא
שפיר קתני מלא פסול לפי שורות דין של תורה ומתני
קו' הא"ל היבש ויש ראיה ברורה לא"ל דרך מו"מ של
הלכה ונשו"ת האחרונים

הדש"ת

ה"ק פנחס ליב פריעדען מורה בק"ק מאהרן והגליל:

סד.

אמ"ר הה"ג מהו' זוסמן סופר נ"י מפאקש

יו"ל ק' לי כתב הרמ"א דבחלב שחוטה עוהר כבוש והקסה הבאר העיב מפי' ס"ז דקיבה אסורה אם נמדה מצל"ע בחלבה ולא זכיתי לסבין חלב שחוטה נקבל רק כסילאה מן הכחל לאחר שחוטא אבל אחלב שנקבה הרי ילאה מהכחל בחיי הבהמה ומה שמוכחת בתוך הקבה היא כמוכה בכלי וכן כתב רש"י בחולין קט"ו אדין אלב גמור יש לה וכ"ח המולק הוא רק מלד' שכתעכל ונעשה פיכסה בעלמה אבל שיהא חלב אחוטה לית מאן דכר אסיה ואי"כ לפ"ל דמחאיכין למסנו כחלב גמור אפיל אופר גם כבוש:

סה

הה"ג מהו' שמעון צבי ווייגער הריפש

א) ב"ע כ"ם א"כ אח"ל קימכים דאוכ"ח קימכים וקימכים יכים וכי הסמ"ק דס"ינו אם א' נותן קימן מונהק ואי נותן קימן אמלעי סכיחס שקולים אי קימכי דאוכ"ח דאז מהכי נס קימן אמלעי ולזה יכוח עשא"כ אי קימכים דרבנן אז נותכין לזה שנותן קימן מונהק דמהכי מדאוכ"ח ולא לזה שנותן קימן אמלעי דמהכי רק מדרבנן ע"ם וק"ל לפ"ז בתחלת הסוגיא דאיבעי לאו אי ס"ל דאו אי דרבנן וקאמר כ"מ לאהודכי גב אמאי ל"ק כ"מ בכה"ג שאי נותן קימן מונהק ואי נותן קימן אמלעי ול"ע.

ב) נסתפקתי בגילה שנולדה אדכ"ה או שו"ע הסמוכין ונרבו בקערה עם עוד בגיס אם הוה דבר סיל"מ דאם יסהה לומר יאסר מפני שכנה כדה יו"ז ע"א וע' שו"ת בית שלמה יו"ד סי' קס"ט אולי הוא דומי ליתקנקל הנאכל דל"ה דסיל"מ. גם כ' בפע"ג או"ח סי' ס"ע ותק"ג דרק בגילים שלימות לא בעל אבל בטרפס בקערה הוה חלבון ושלמון ב' מיכים ומאכיכן סליק. ולאיתי בס' נפס הג' מהרש"ק ז"ל מבראל דאם הוה ס"א דסיל"מ אף אם שוב אא"כ לא הוה דסיל"מ לא שקע שם איסור דסיל"מ מיכים וע' ס' מיבת הקודש לומס מעילה עזה. ועי' הגהה מרדכי לשבת פ' המוליא ד"ל דאין מזיק כעת רוח רע בגילה בלי קליפה שעבר עליו הגילה. (ומ"ש שם שכי עליו שמות קודם כווכהו עפימ"ש בבוקה לכתוב על גילה ולתן לתיכה המחחיל ללמוד ספר) ומהגא"ר כראה דגם בגילה מבושלת שייך ר"ל ובשו"ת בית שלמה לא כ"כ:

סו:

הה"ג מהו' פנחס ביר"ליטצער בסערענטש

א) שבת ק"א תו' ד"ה לא דאי לאו גיס הוי נמרינן לילה ומחתה מעילה וקיל איך שקיל לעילף מעילה הא מילי נוסא שלא נזמכה איכה דוחה אפילו יו"ט ויליף לה לקמן מדכתיב לבדו ומעתה איך שקיל לדמות לילה ומחתה

למילה בזמנה הלא יותר דומה לשלא בזמנה וכימא שאינה דומה שבת ולי"ע.

ג) בסולין ל"ה ע"ב דס שמיטא כמי הא כתיב על הארץ תשבתו כמים המי לנשרי דס שקולי המוקד, בהנאה. קי"ל מאד דהנה בשפרי על שקוק הכי"ל דרים ג' דרשות ושפקוק זה מלא דמכשיר. בי דעותר בהנאה. גי' דדס בהמה לא בעי כסוי. ומפרש הגאון מגבי"ם ז"ל בהחורה והעולה דהאי קרא על הארץ תשבתו כמים כתיב ב"ם בשרשה. בשקולי המוקדשין. בנשר תלוה. בבכור. ואחי לגי' דרשות אלה. ודבריו מתחיים ומובנים ומעתה מה מתרץ הש"ם דהאי קרא אילעיך דעותר בהנאה הא לזה יש קרא אחרינא ואין דרשה אחת מונעת בחברתה ולי"ע:

ד) מהה"ג אב"ל כ"י י"ל דהגמ' אזיל לע"ד דלא תאכל איה"ל בעשמע א"כ לכוך חד קרא לשפרי דס מולין כדאיתא בשקרים כ"ב. והשפרי אזיל לע"ד דלא"ת רק איסור אכילה בעשמע ולי"ל קרא לחולין.

ה) אי העורך לילה ומזוזה כיון שיכול לקיימם היום ונם לעתר ומה שיחסל היום אין לו השלמה לעתר כי מה שיקיים לעתר הוא לחובת עתר א"כ שפיר כלעה למילה בזמנו שאין לה תשלומין מש"כ שלא בזמנה אם יתקרנה היום אותה פעלות עלתה ישלים לעתר.

ו) כאשר ביאותי בשפרים האיתי לרא"ש בפדר לאה הביא דרשות אלה ואתקשה מאד לי"ל קרא לפעור דס בחמה מכשרי הא ליד חיה ועוף כתיב וידעינן דבהמה פעורה ע"ש ובמחכ"ת כעכ"ם ממנו ש"ם מפורש חולין דף פ"ד דקק"ד בהמה בכלל חיה:

סו.

הרבני ההי"ג מהו' אהרן גוטמאן מוואראנא

מלינו כמה פעמים כתב רש"י ז"ל "קושיא הוא" ולא לחכם שילום כך כי בודאי היה מקוש לנעות נשרם בחופן אחר ולריכין אחרינו לתלות המקוש שהיה אפשר לנעות. וכדי להתעיל לחוטיניים אלשוש לשרות אלו המולאות להיות למחדים בידם לעת הלורך.

ברכות כ"א ד"ה ואיתי: כ"א ד"ה וכ"ש לבני מעיה: שבת ד"ה מכלל: מ' ד"ה ואי תבע: מו: ד"ה ס"ל דבנה: ס"ד ד"ה הן: פ"ב ד"ה מסתברא: פ"ג: ד"ה ובבן קל"ם: ד"ה הא לא שהה:

פסחים ל"ה: ד"ה אתקין: מ"ז: ד"ה לחוויה: כ"ט: ד"ה ואלן: כ"א ד"ה סדרי מלחה: ע"ח ד"ה וכ"ש אם: ע"ז בסופו ד"ה סדא: ל' ד"ה אלא:

עירובין ס"ז: ד"ה ומזדא:

יומא י"ע ד"ה אלעה לא: כ"ב ד"ה ותקנתא: כ' ד"ה ואת סר:

מגילה ב: ד"ה כדכתיב להיות עושים:

קוכה מ' ד"ה נעמא: כ"א ד"ה אבל:

יבמות ס"ח: ד"ה והיא הנותנת: ע"ר ד"ה לא קבלו: ס"ח ד"ה הא לא דעיל. וכך כ' רש"י בזבחים ע"ו. ד"ה הא לא דמי. וכן פס ס"ב ד"ה לא דעיל וכ' סכי כן לפי שמלינו הא לא דעיל שהיא הירץ בב"מ כ' ולי"ע ובשקמים כ"ו: ובמגילה י"ח ובקידושין ז':

כתובות ה: ד"ה אדא: ע"ז ד"ה וכיון: מ"ו: ד"ה אלא מ"ע. ד"ה ואיא כתב רש"י שאינה קו' והתו' כ' שקו' הוא: כ"ע ד"ה הא ל"ד: ק"ס: ד"ה אלא:

קידושין י"ב: ד"ה אלעה לא. י"ז ד"ה וכילף: ל"ס: תוד"ה הטעמא אמר ואיתא בעקוש שהיא סיוה שחיכן ורש"י אמר שהיא קושיא: כ' ד"ה לא עבוד: כ"א ד"ה מי: ק"ד: ד"ה מי: ע"ב ד"ה אלא:

קוטה ב: ד"ה אלא:

ביצין ב: ד"ה מידי: י"א: ד"ה שמב: כ"ב ד"ה אמר כ"כ: כ"ה ד"ה אמר: מ"ב: ד"ה אלא: ז: ד"ה ויהיב:

ביק י"ח: ד"ה הלכך: ע"ב: ד"ה לרע"ק: כ"ע: ד"ה ומדמתכיכן: ב"מ ע"ע ד"ה מכלל: כ"ה: ד"ה ומי:

ב"ב כ: בבסב"ם ד"ה אי ליאא: כ"ב ד"ה ואא: ק"ח ד"ה אלא:

סנהדרין ג: ד"ה דאסבר: ע"ו: ד"ה אי: י"ע: ד"ה הלך: כ"ז ד"ה ומאא:

ע"ז מ"א: ד"ה כאו: ע"ז ד"ה וכי: י"ז ד"ה הב. וע' סו"ת מות יאיר סי' ל"ד דשמע מיכה שהוא בלשון קושי לא ק"ל הכי וע' ע"ז כ"ו: תוד"ה ס"מ כילוק:

שבועות ל"ג: ד"ה אתאן: ל"ע: ד"ה אלא:

חולין כ' ד"ה אי: ל"א: ד"ה קמ"ל ל"ח: ד"ה חולים: כ"ע ד"ה חיה: ע"א: ד"ה תכוייהו: קכ"ה ד"ה ואי: ק"ע ד"ה אלא: תחולה י"ז: ד"ה והא:

זבחים ל"ח: ד"ה מכי: ל"ע ד"ה בשלשה: ס"ב: ד"ה אלא: ע"ר ד"ה הא ל"ד וע' לקמן פ"ב ויבמות פ"ח: ס: ד"ה ס"ג: פ"ה: ד"ה ואלן: פ"ע ד"ה אי: ק"ז ד"ה ואליהם: ק"י ד"ה וכ"א: בע"ב ד"ה בחנ: כדה י"ע ד"ה אלא: ל"ג ד"ה אי: ע"א: ד"ה אמר:

סו:

ההי"ג מהו' אי מנחם גויטיין מהעדיעס

כ' רש"י בחולין כ"ו. ע"ב. ד"ה פעור אלכסום דאסר

יאכל כתיב. וקי"ל לפמ"ש לעיל י"ז מ' ד"ס פטור. ואפי' מאן דמחייב כיסוי בגמלא ערפה הכא מודה דשחיטה מיהא בעינן דגמר שחיטה מש"ה והתם שחיטה כתיב. עוגמ' דר"מ בתנגלה דפטור משום דלאו שחיטה היא ולא משום דלאו בר מאכלא היא דהא בערפה מחייב וכיון דהשוטה ונתנגלה רק לר"מ אילעדך איך כתב דעעמן משום הסר יאכל, גם בחו' כ"ל ב' ד"ס בשחיטה ס"ל בלש"י הכ"ל דלר"מ עכ"פ שחיטה בעינן. ולכאורה יש קלת סתירה בדבריהם לת"ש, פ"ג ע"ב ד"ס בתקדשין כה"ל לא כתיב שחיטה אלא שחיטה. והנה עמ"ש רש"י בכ"ם כסה"ל בתקדשין חטאת העוף ועולת העוף משמע דמפרש לוקא בקדשי מזבח היא כי משום דהלא לפרש תמתני' אליבא דר"מ דסתם מתני' כוותיה בכ"מ ומטעי' זה גם המקשן סביך מוקדשין מ"ע לא דלר"מ א"א לפרי בקדשי בדה"ב דהא ס"ל שחיטה שא"ל שחיטה ק"ל ע"ז דע"כ ל"ל דר"מ ס"ל דקדשי מזבח אם מלק אותן לריכין כיסוי כדמסיק אי מזבח ה"כ דאל"כ איך יליף שחיטה מטחוטי חון הא חולין מקדשים לא בעריכן ועל כאן לא יליף בחו"ב שחיטה אלא מעמא דאמר פ"ה א' אמר אי"ב בקדשים מי לא נהג וא"כ אי כסה"ל בקדשים לא כהג איך יליף שחיטה מע"ח אע"כ דס"ל דבקדשי מזבח נוהג כה"ל ואחר שלמד מע"ח דשחיטה שא"ל שמה שחיטה גם בקדשי בדה"ב ס"ל דלריכי כסוי. ודאיתי בלאם יוקף שכ' ע"ד רש"י הכווכי כל שכן בדה"ב דכבר סתם כן חכא דשחיטה שא"ל לש שחיטה אלא אף בקדשי מזבח אינו נוהג דעמוסר גריר' וזה דוחק לעכ"ל דרש"י כתב סתם' ואי כתב הטעם משום עמוסר גריר' איינו יכולין לומר דכ"ש בדה"ב דהוי יותר מעשה בחור ענריה כמ"ש הריטב"א. אבל מאחר שלא כי הטעם ר"ל דכוונתו משום מה היה שאינ' קדש בלא מעמא בדה"ב. ואי"כ הר"ל לרש"י לפרש בדה"ב ג"כ כהרמב"ם והרע"ב. אבל מעה דסתם חכא דשחיטה שא"ל בל"ם שחיטה עדיין איכה מוכח דס"ל איכה פוסג בקבלה"ב דהא ר"ל ליפרקיכהו ול"ל לו דבר היא ומשום דבעי העמדה והערכה לו משום דעמוסר פדיה וזה הר"ל לרש"י לפרש. ואפשר דבקו קר"מ מליבה דער בר ר"א מה היה שא"ל ולא"כ לוקא קדשי מזבח מעמע. ומ"ש הרמב"ם בפי"ד משחיטה ואם עבר ושחטן א"ח בכסוי וכ"כ בפיה"מ ר"ל דסבר לוקא אם עבר ושחטן אבל אם נאמת מלק קר"מ מיב בכסוי כדמסיק אי בקר"מ ה"כ דלא מזיק מה דעמוסר גריר. ויעיין בכ"מ דהאי אם עבר קאי אקדשי ב"ה אעכה מ"מ ב"ה מוכח

דקאי אתכוויהו שכ' :אין הפרש בין ק"מ ובין קבה"ב אם עבר ושחטן א"ח בכסוי: כללע"ל.

ג) מ"ש בפי' כ' אות ד' דסרבן משמע הרבה פעמים אלאתי דסייעי לי הגרא"ו בשנות אלי אבל דבריו המו' לע"ל דז"ל "ואמר לשון סרבן ול"ל לא יהא מקרב אלשון סרבן משמע מוחזק לסרבן והייבו לומר שבשאר פעמים לריך שיהא מוחזק לסרבן והייבו לסרב ג"פ" הם נגד הגרייתא ל"ל א' פ"א יסרב ג' יתבהב ב' פוסע א"ל ויוכל' ומוכח דהגרייתא סברי דאם מסרב ג"פ הוי כמסרב יותר מדאי. וכ"כ הרי"ף והרא"ש ומוש"ע. וכ"כ רש"י על המתני ולא יהא סרבן לפי שאמר יוכל לפני התיב' כשאומרי' לו לך כך לריך לסרב פ"א כדאיתא בשמעתין ולפ"ז הגאון ז"ל חולק על הגרייתא וכל הפוסקי' בשתי' ב' דבשאר פעמים לריך לסרב ג"פ וג' דבעובר לפני התיבה ובעה יוכל העובר תפתיו לסרב פ"א ושתים רק לא ג"פ חם המוה מאד. ואפשר דהגאון הוכיח מלשון המשנה דתנא ומתני' דנקט ול"י סרבן באותה שעה ס"ל כן. ובאמת הגרייתא חולקת. אבל לדיכא אינו חולק על הפוסקים דפסקו כגרייתא. אבן לשון המשנה משמע כהגאון דבאותה שעה לי' סרבן. פייבו ג"פ. אבל בשאר פעמים יהא סרבן. אמנם שוחתי בגאותי בדקדוקי סופרים הביא נוסח הכי' דמשנה "ולא יהא מסרב באותה שעה".

ג) וכעת פליאות מסולקים במסה כי' הכ"ל ולדוגמא הכה בברכות ל"ב היוסב בסבת בתעניה כ' חו' פכ"ח בת"ה והרשב"א הביא י"א דבת"ה ל"ל לאיתב תעניל"ת מדלא הביא זה בשבת י"א. ולכעתי מאד הלא כן כמלא מפורש באמת בתעניה דף י"ב. אבן בכי' הכ"ל ליתא גם בנוסחה העניה.

סח

רבני הה"ג מהו' שלמה הערצפעלד מפה.

כדרים דף ל' בעולה אבי מן היהודים יפר לחלקו ותהא משמשתו ותהא בעולה מן היהודים והקשה התו' הא"ך חל כדרה על תבעים יהודים בעודה מ"א הא אחע"א ו"ל דהוי איסור כולל עינו דאיתחל בתשמיש בעל שהוא איתר חל נמי על האחרים והקשה בשעה"מ פ"ז מא"ב הא קי"מ"ל בכ"מ דאין אחע"א מ"מ מחלי תגי וקאי וכשפקע איסור הראשון חל הבני וא"כ ה"ל אחר שתבגרם יפקע איסור ושביר חל איסור הבכר. ובראה לי"ב ע"ם מ"ש אבני מלואים סי' י"ב דהא דחל איסור על איסור לענין לקבנו בין רבעים

גמורים זה רק בחיסור הבא מאליו אבל בחיסור שנדם מלבו לא חל אפילו לחיסורא א"כ י"ל גם כאן כן דרק בחיסור שאות אבא דבא מאליו אמרינן מתני חלי וקאי ולכי פקע חל אבל בחיסור כדר שנדם מלבו כיון דלא חל עתה אפילו לחיסורא לא חל אף לאחר שפקע הראשון. או י"ל עד"ז לשמ"ש הא"מ שם דה"ע דר"ל בשבועות כ"ד דליה ליה כולל בחיסור הבא מאליו מכוס דרק היכי דעכ"פ לחיסור חל בלא כולל אז אמרינן דע"י כולל חל גם ללקות אבל בשבועה דהוא רק חיסור בבא דלא חל לחיסורא לא מהני כולל ללקות א"כ י"ל דבאמת כך כוונת התוס' כיון דבדר הוא חיסור אפלא א"כ חל לחיסורא ומתני חלי וקאי אף בלא כולל לכן מהני כולל אף ללקות.

ה. העורך. אלינה לא עתך את אשר בילחתי באותו ענין בע"ר שבע על קיום המקבת בהיותי מגיד הלכה בשבי אלופי הורה דשבלת תורתחסד דשם.

קוף בדרים מיש בנוגים יומתקו ולאס"ת יונעם קמ"ל. הכה לא בילחו הטעם שהתירוה ולא חשבו על הקבלה שאתר שלמה בחכמתו. " וע"פ שטונו כ' דרק בעוסק להלעים שיך מיש בנוגים יומתקו לכן התירוה" דלא חשבו לעוסה להכעים רק מתאוה. אבן ליבלא דקבא ל"ב כי הרשע להכעים אינו אלא בעיאת ומתיקת שיש בדבר איסור יותר מבאשר היה דבר זה היתר כי זה קבי לגייר שיאא כמלא באמת מתיקת יתכה עורבגם להיך באיסור יותר מבהיתר. ורק אלא חשבו ולבוכו להכעיס הוא בותר באיסור. לכן כי שאין בדובר כאן להפרים בין איסור להיתר אך בין המלוי לאדם תמיד לאיכה מלוי כידועה מעבע הדבר הבא לעתים רחוקים שיונעם לאדם מאד כבשורה בקין בעורו בכפו יבלעבו. דהכה יל"ד לאה נקט בני מיש לשון בנוגים ובלחם לשון שה' אלא על הדוב ל"ש במיש בנבה כי הרבה מיש יש בבור כמ"ש תו' סוף בילה בני בילה דהשקה ואין אדם מקפיד על נמילת מיש הבלחם יותר שיך לשון בנבה? אבן באמת זה כוונת הקרא כי בשחם עתים לא יונעם לאדם סעודה מלאה ומיש ומיש על כי המיש המה מלוין לו תמיד עד שלא שיך בנבה אלא וכן הלחם אף בשיך אלו בנבה אם יבא זר לקחהו אבל עכ"פ הוא מונח גלוי לכל בני הבית לאכול כאות כשפה. אבן בשבת בלורה ויונם אשר גם במיש שיך בנבה והלחם לא יהא מונח בלוי רק בעקום שהרים ולא יהא מלוי תמיד אז גם אלא יונעם ויומתק. וזה ג"כ כוונת הגמ' דסק"ל

דכיחא ליה שלא יעות הבעל כדי שלא תהיה האשה מלוים לו תמיד קמ"ל. ונעם שהתירוה כ"ל כי אף שאה"מ אם מאמר זה בפי אשה אסר לב להתחיק לו פרע לפי שעה. אבל באמת ידעו חז"ל שלא יבאור הכולף להרחיק זכוכיו כדי שאה"כ יונעם לו יותר כי בהפוך הוא אבל קטן יש באדם מרעיבו שבע כי נעשה לבו חלל בקרבו ומשביעו רעב כי לא כדרך שאר בעיות הפוסקות ע"י שאלויה תמיד. בעיאת הפרוץ כי מיות הבה אף לאחר תעידתן. וא"ש הגמרא. והוספתי עוד שכל מה שיש בכח שבועאה יש בדעותה בקדושה כי בעסק התורה ראינו ג"כ כזה שהתונגה בה תמיד עוד יותר יתאוה לה והתחבל בלי אדם לבקוף יקון בה ובילאתי מ"ש באו' המבבד את התורה ומתאוה לעסוק בה תמיד אז בופו מבובד כי כדע שעסק זה יערידהו מלעסוק בכה זה הבאלא בעוראה ורק אל הקדם תאוה:

לאות ס' ע"ד התמיה על הגאון מהו' יוסף שאול ז"ל הודיע הרבני הה"ג מהו' יוסף שוואלץ מהאבאוויץ דהו' בעלמו אזר בו בקוף שאבו דבני שאול על יו"ד בקונטר' אסכון ד"ה עתה בא לידי. וע"ד אות ק"ב או"ק א' הן כבר הובא בס' ויעתר ילאק דף קמ"א לד ד:

לאות ס"ב עכ"ד כתב הרבני הה"ג מהו' יוסף פליסאלן מסעבדלהעל וח"ל כתב לי בני הב' מאיר כ"י הלומד אלל הגאד"ד דוויטלבן ע"פ הבע' מלאות ליב ולי כתב בחמנא „שלומו ה"א דלאו כבוסו אבל אשתו דבבוסו אינא הסמוך קמ"ל. ואלמ"ו בשו"ת מהרי"א לו"ה קכ"א כתב דאשה המפרשת אלא איכה אלא שליחות כ"א דבבוסו וילה כידו ולפ"ז אשר לומר דבעושה המלוה ע"י אשתו אין כאן בזוי דבבוד אשתו מביב עליו כשלו ולפ"ש בזו מלוה בו יותר. עכ"ל בני ולעכ"ד יפה כיון. ומ"ש הגאד"ד כ"י בשבת הישמה מש' דבבר קדמו המחבה אפרים. הבה הלא היא שבת הש"ך ס' קי"ה סעיף א' לעכין חוסם לבע"ח שאם שבבו מפני דאז הוי כפועל דידו כידו. ובעיקר הדבר אין אני רוא, כאן שום ריח קו' הא אמרינן בגדרים דהמלאך בלעו עד ידו א"כ לא היה יכול לומל בעלמו. ובזה כתב גם הרבני הה"ג מהו' מרדכי פענטני משם יוסיף עוד לראו על האבן עזרא שבתב שאחזו רעדה ולוה לאסורה שהמול. וע"ד הכותב דבבבה אין מלוה בו יותר מבשלו' כ' הה"ג דעאב דכ"ב בילקוט הרועים ודחאו דא"ב הרי כ' הלמנ"ש פ"ג מאיבות דשלים מבלח ובכ"ז מלוה בו"י:

סט:

רבני ההיג מהו' מאיר הירשפערך מפה:

ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו ואלה המשפטים כי לבאר הסמיכת, ונקדים המקרא ד' נאמר. בני איש אחד נחנו, ונחנו מה, נחנו פשענו ומרינו, נחנו נעבוד אלוהים. יהכן הכוונה בזה כי אף שעדת עכום היא יקרה מאד עכ"ז לעתים יזעיס לא יתכן להשתמש בה וכדומה אדיא כי יקרה לאיש שנבחר לאחד משמרת גבוה ואיא יודע אשר בנפשו מהיעים הראשונים אשר לא היו עובדים כאלה אז יאמן לקבל המשרה על שכמו כי יפחד מקול המון אשר יאמרו עליו כי הוא, זה אשר חטא ואשם ויעזב את המשמרת לאיש אשר לא יכול לה אבן אנחנו עם ה' שומרי חוקתו לנו לא יאות זה כי אלא הוא יתיב אמר יעשה חשובה או יביא קרבן ויתכפר ויעיס הראשונים יפלו ולא יזכרו לו כונו הסך לבן וכזכיות כחשבו לו. לכן אם מרגיס בעלמו שראוי הוא למלאות משמרת ההיא אין לו רשות להרחב את נפשיס ולעזוב את המשמרת ביד איש אשר לא יעלה ידו די זה ולמסור לאן קדשיס ביד לא יוכל קוס אך יקבול ויאא לעמוד נאמן לפני ה' חמיד ואין לו רשות לסרב, רק יבטח לבו בדרכי ה', ועיז ליותה בהמה עלולים לסתגאות כמ"ש החובת הבבות לולי היה לכם חטא הייתי מחיה אתם שהיא גדול מן החטא דהיינו הגאות, הוא מלון ביותר להרגיל עלמם בשמירת ונחנו אם ועיז המזה המכוונה כי הלדיקים נמוכים שאלים כלנו בני איש אחד נחנו ומעדוע עליהו הוללה לעזב ונחנו אם ועיז בא הבעיה כמשיב נחנו פשעו ומרינו לכן נחנו נעבוד אלוהים לנגדם בדרכי ה', ועיז ליותה החוכה לכהן העומד לשרת שלא ידועה בלבו כי רק בטעות ומדות בכוונות רשאי לעבות על מזבח ה' ויחוס תמיד שלא יגלה עכוהו מיעים הראשונים אין נו רשות לדבר בכה כי לדוך להיות אשר בטעותו אשר לבך נבחר ובזה בא הסמיכת נוגע בנס הדיין. לדוך להיות בדעות ולבס הזה ואלה המשפטים אשר, הסיס לפניהם ולא לפני עכ"ז הפשטים רק בעבור דייקת אם אין אחד יעיס הראשונים לפניהם:

הסמעה מהה"ג דהכדיע נלד ס'. מ"ש דר"מ ע"כ ס"ל לכבוד הדס בבי"ם נוהג בקדשי מזבח דאל"כ קשה עליו איך יליף דשחיטה שא"כ שמה שחיטה מעש"מ והא אין דנון חולין מקדשים. כ"ל דאין ראיה מזה דיש"ל לעולם ר"מ סובר דאינו נוהג בקדשים כמו בר כ"מ מה חיב שאיכה קודם ועכ"ז דן שפיר בז"ש דשפיכה שפיכה מש"ה דעד לא כאן אמרינן אין דנון חולין מקדשים אלא היכי דיש לנו בז"ש לדון חולין מחולין אבל שפיכה מעכיחה לכ"ע אי אפשר לדון כמ"ש חוס' דף פ"ה ע"א ד"ה וכ"ש וכיון דא"א לדון חולין מחולין בשיר יליפינן חולין מקדשים ולפ"ז א"ש גם לר"מ דע"כ לא דן שפיכה משפיכה בבשה"ד משום דאשר יאכל כתיב ותיפוק ליה דאין דנון חולין מקדשים נתי' ג' וד' דגמרא דס"ל דלף בקדשי מזבח אין נוהג בשה"ד משום דמחוסר בריה או משום מה חיב דאיכה קודם. לע"כ אם א"א לדון חולין מחולין לכ"ע דנון חולין מקדשים וע"כ לרוך לומר דאשר יאכל כתיב.

ומ"ש דסרבן הייכו שמוחזק לכך יש ראיה גמורה מן המכילתא משפטים המובאת בגמרא ב"מ ל"ג ע"א מובן ולא דבלן ופיכש"י דבלן הבגיל בכך. וה"ה הכא:

ע

מ"ל בא סע"ו עשרה דברים עתיד הקב"ה לחדש לע"ל וכו' ע"ש שחושב בתוך העשרה ג' שהם לרפואה. הא' ואפי' אדם חולה הקב"ה נוהל לבטש ומרפאו. הב' מולא מים חיים מיכוסלים ומרפא בהם. הג' עושה מיכות ליתן פיוחיהן בכל חודש ויהיה אדם אוכל מהם ומתרפא. ול"ב אחרי שהשמש יהיה מרפא בכל בשר מה פוכך יש שהמים והמיכות ירפאו? ובגלאה ע"פ מ"ש הב"ל דהוש כ"ג שהאדם כולל ג' כחות הידועות. הגוומה. שמונה הזכה והגידול הנוחש והתאוה הגופניים. ב. הנרגשת שמונה רוח החיוני והקנאה שנאה והתחרות. ג. המשכלת העולה לתעלה התבשא לכל לראש בבקשת הכבוד העדומה ע"ש והנה מקביל ג' חלקי הנפש אלה יתאימו ג' רפואות הנ"ל שהשמש ילאה לאשונה לרפאות את הרגשה לבשר הקנאה והתחרות כי הלבנה בקטרגה בעבשה אבל השמש שלא היה לה קנאה שכתה נאור גדול ומזה פקח פקח שבלך בעקבי הבמש. המים ירפאו את המשכלה עלבדף אחר הכבוד כידוע מהמים שיורדים מעקום בגוי גבוה ד' לעורר על העבוה. המיכות ירפאו את הגוומה לבשר תאות הגופניות כי ע"י אכילת דברים גסים בא עכירת הדם ותיתהון ומוליד תאות גופניים וכאשר יאכלו המיכות פאות בני מסרת הכיר ההאור:

עב
שפתי ישנים
הגאון מהו' פנחס ליב פריעדען זצ"ל שהיה רב בבאמארן

בע"ה יום ה' מי אלל תרי"ח לפ"ק

שלום רבה וכו' כש"ת מהו' פסח כ"י אבדק"ק פלאטה.

בכ"פ ז"ל בנוסכת מגילה בבית תוספתא דאיתא בתוס' סיולא בשיבא ואין לו מגילה לקראת ביום י"ל קורא אותה בי"ג וכתב הרז"ה דס"ל לתוספתא דכדאי ר"ע לסמוך עליו בשעת הדחק דס"ל שהקילו אחה"ג על בני הכפרים שיקדימו בקריאת המגילה ובאמת מה דקתני בי"ג היא לאו דוקא כי ה"ה בי"א ובי"ד ג"כ יכול לקראת כמו דשרי לבני הכפרים לקראת המגילה באלו הימים ע"י"ש ובמ"א ה' מגילה אבל אני אומר דאי טעמא דתוספתא כמ"ש הרז"ה טפי הוי ליה לעיקרא מי שיבא בשיבא מוחך לקראת המגילה אפי' בי"א לכן עולה בעיוני טעם אחר ודין דתוספתא הוא אליבא דר"ע אפילו לחכמים דפליגו על ר"ע והא דנקוט י"ג דבאמת דוקא בי"ג לריך לקראת אותה וכמו שיתבאר מס' מגילה דף ב' י"ג זמן קבילה לכל ופי' כש"י הכל נקבלו להנקוים מאוביהם בין בשושן ובין בשאר עיירות ול"ל לבבוי שיהא לאו לקראת בו דעיקר הכם בו הי' עכ"ל וכתבו המפורשים ויעיין בראש"ש שם שר"ת הקשה לפי כש"י דאלו זמן מלחמה גורם הקריאה אלא זמן כיחא כדכתיב כיונים אשר נמו ורחיתי בע"א שכתב דהא לא קשיא לפי' כש"י ד"ל כיון דזמן כיחא לאו לקריאה כ"ש עת מלחמה שבו ביום נעשה עיקר הכם שיהא לאו לקריאה אלא הא קשיא לי ס"ל דבזמן מלחמה כיון דאז הי' הכם לאו הקריאה להיות באותה היום א"כ הקשה לומה רק לבני הכפרים התיבו חז"ל הקריאה בי"ג אבבנה הי' לאו שכל עולם יקרא המגילה רק ביום י"ג ולא בי"ד כיון דבי"ג הי' עיקר הכם ושוב קשה חכמים דפליגו על ר"ע ולא דבר זמנם וכו' ולפ' בהכ"פ אינו בשאי להקדים הקריאה אפילו בי"ג אומאי אינן יכולין לקראת בי"ג כיהי דחכמ' לא דבר זמנם אבל לתיבר הקריאה בי"ג לזה א"ל ביבוי ול"ע. וכ"ל לתירוץ דודאי ס"ל לרש"י מסברא לאו לקראת בי"ג כיון דבו בעשה הכם ועיקר קריאה המגילה היא לפרסם הכם הנעשה לאבותינו ובאמת הי לאו מסברא לתקן הקריאה בי"ג לכ"ע אך מחמת שלו חז"ל לתקן מעתה ומיתה ב"כ לעשות זכרון לעת המנוחה וזכרון זה אין לאו לעשות בי"ג כי אז לא הי' זמן מנוחה אלא זה לאו לעשות בי"ל לפרזים וט"ו למוקפים דועי' דשושן דזמן מנוחה שלהם בט"ו הים לכן לאו מכנים אכה"ג בהכמתם או כן הוא גזרת מלכו של עולם כי מגילה ברוח הקדש כאמר שעוד לעשות הקריאה ועשייה היא הסעודה הכל בזמן אחד וביום אחד כן כ"ל ובזה אמרתי לפיכוס חדוש בגאלי דקאמר' הגמ' התם ע"ב אסכחין עשיה זכירה מנלן ומאלכי דאיתקיש עשיה לזכירה ע"ש בפי' כש"י אבל קשה מה פריך הגמ' אסכחין עשיה וכו' מה סברא יש לנו לחלק בין עשיה לזכירה אבל להכ"ל י"ל דכך כוונת הגמ' דחלמודה בא להקשות על עיקר זמן קריאה דתיקנו לפרזים בי"ד ולמוקי' בט"ו מ"ז אתמה בשלמא עשיה שהוא לזכרון המנוחה ניחא הוא שתיקנו דהי' עשיה בי"ד לפרזי כיון בו ביום הי' להם המנוחה ולמוקפים שפיר היקנו עשיה בט"ו דומי' דשושן דבו ביום הי' זמן מנוחה שלהם אבל הזכירה דהיא קריאת המגילה שהוא לפרסום הכם הנעשה להם וזה בי"ג לרוב עולם ולשושן בי"ד א"כ ג"כ הי' לאו מסברא שיהא הזכירה בי"ג לרוב עולם ולמוקפים בי"ד ובי"ז מאלכי דאיתקיש זכירה לעשיה כ"ל דבאמת מסברא הים לאו כן להיות הקריאה בי"ג ועשיה בי"ד לפרזי. ולמוקפים בי"ד הקריאה ועשיה בט"ו אלא כן היא בזה"כ לעשות הזכירה ועשיה בזמן אחת כן כ"ל נכון. אשר מעתה מגילה מתורץ קושת הטורי אבן הראשונה דאם זמן מלחמה הוא לאו לקריאה א"כ לוה לא היקנו לכ"ע לקראת המגילה בי"ג זה הוא באמת קושת הגמ' דאסכחן עשיה זכירה מנלן וכמ"ש רק ע"ז תירוץ הגמ' דכך הוא בזה"כ לעשות הזכירה ועשיה ביום אחד אף שהוא נגד הסברא האלונה וקי"ל. ומעתה מגילה מתורץ ג"כ קושת הסמי דוקא לר"ע דדרוש זמנם וחזינן דהקילו לבהכ"פ להקדים קריאה לעם ה דהא אף שהקדימו הקריאה אפ"ה עשיה דהיינו הכעודה לרוך לעשות ביד כלאמרי' וחזינן לגבי כפרים הקילו דא"ל לעשות עשיה חכירה בבת אחת ועשיה שפיר קאמר אליבא דר"ע דלי"ג א"ל קבא כיון דבו ביום היה הכם ואי מסוס דאינו עושה זכירה ועשיה בבא"א אין לחוש לגבי בהכ"פ מיהו כ"ז אליבא דר"ע אבל חכמים דלא דרשו קבא וא"כ מגילה

אף בני הכפרים לריכין לעשות עסיה וחכירה בב"א מפני מ"א לחסם לקנות ב"ג אע"ג דבו ביום היה עיקר הנס דהא לכ"ע היה ראוי לקראת מה"ט ומפ"ה כיון דלרוך להיות עסיה וחכירה בב"א לריכין לקרו' ב"ד ה"ם בחכ"ם מ"א לקראת ב"ג מה"ט דהא לא מליכו שהקילו חז"ל על בחכ"ם כן כ"ל נכון. ובזה בילחתי בשו"ת לייבב דעת הכי"ף לקמן שכתב פוריס שחל בשבת ומחריכין לעשות הסעודה אחר השבת והיא מיכוסל' עי"ש אבל זה הוא המוס' כפי דא"א לעשות הסעודה בשבת ומחמת הטעם המכר ביכוסל' אבל אמה לא מקדימין לעשות הסעודה בע"ש כמו שמקדימין קריאת המגילה לע"ש בחוחה הסכה ועיין בהל"ן אבל לפי דבריכו ניחא הכל דבאמת מקבלא המילוכה הי' ראוי בכל שכה הזכירה ב"ג ועש' ב"ד לפר' וזכירה ב"ד ועשייה בע"ו לעוק' מעטם שכחבתי אלא כן בזה"כ שיהא הזכירה ועשיי' בב"א אשר לפ"ז היכא שקרה בשוס זמן דא"א להיות הזכירה בב"א כגון שחל פוריס בשבת דאז א"א לקראת מגילה בשבת מעטעי' דבבה ואף לעשות הסעודה בו' ביוס א"א מעטם המכר ביכוס' הילכך ספיר מקדמינן לקראת המגילה בחוחה שכה בע"ש כיון דמקבלא מילוכה בלא"ה בכל שב הי' ראוי לקראת ב"ג ורק לעשות הזכירה ועשייה כאחת עושים הכל בב"א וכיון דבאותה שכה א"א לעבות כאחת בודאוי ראוי לקראת המגילה בע"ש שהוא ב"ג לפר' אי ב"ד לעו' דהוא זמן הראוי מקבלא המילוכה כיון דבזה היום עיקר הנס וקריאת המגילה הוא לזכרון הנס הנעשה ונשא"כ הסעודה שהוא עשיה דראוי להיו' ביום הנס ב"ד אי בע"ו וכיון דכשאל בשבת א"א לעשות אותה בו ביום מעטעם היכוסלמי ונשו"ה א"א לעשות הסעודה בע"ש כיון שהוא ב"ג אי ב"ד לעוקפים דעדיין לא מעיה זמניה כראוריכן לקמן לעכן חגיגה ותקבל דמאחרין ולא מקדימין כיון דקודם שבת עדיין לא מעיה זמניה והי"כ א"א לעשות הסעודה בע"ש כיון דסעודה הוא לזכרון זמן הנחה שהיה אז ובע"ש עדיין לא הגיע הזמן ונשו"ה בע"כ מאחרין הסעודה לאחר השבת והוא נכון. וגם בזה ב"ל קו' המפרשים ע"מ דקחמר הנמ' דף ה' פוריס שחל להיות בשבת ע"ש זמנם ופריך שבת שמנם הוא ומנכי לאפוקי מדרבי דא' הוא"ל וכתבו העיבות וכו' וקשה אי לאפוקי מדרבי עדיין היה סבי לומר בזה"ל פוריס שחל בשבת קורין המגילה בע"ש גם וזה כשמע לאפוקי מדרבי ויעיין בפנ"י. אבל לפי דבריכו דה"ק רב ע"ש זמנם וכ"ל לאפוקי מדרבי ולא כלה למהיב טעמם דלמא נאמת קאמר לאפוקי מדרבי דהא מקבלא מ"ל דיקבא ביחכ"כ כיון דהוא עכ"ם זמן קריאה לבחכ"ם לז"ק רב ע"ש זמנם כ"ל כיון דא"א לעשות עסיה וחכירה בב"א בשבה זו ממילא ראוי לקראת המגילה בע"ש כיון דהו' י"ג וזהו עיקר הזמן שראוי לקראת בו דבו בעשה הכם לולי דלרוך להיות עסיה וחכירה בב"א וכיון דבשבה זו א"א ראוי לקראת בע"ש דאז הוא הזמן הראוי מקבלה מלוכה גם זה כ"ל נכון.

המוכם מזה היכי דא"א לעשות הזכירה ועשיה בב"א אז מעוכה הדין ראוי לקראת המגילה ב"ג דזה היום זמנו מקבלא מלוכה וכמ"ש והסתא דבני החוס' היא כפשוטה דמי שיולא בשייבא ומין בילו מגילה ב"ד לרוך לקראתה ב"ג אלינא דכ"ע כיון דהאי גברא א"א לו לעבות הזכירה והעשיה בב"א ממילא מוטל עליו לקרות המגילה ב"ג שהוא זמנא מקבלא מלוכה ככ"ל בכוונת התוספתא. — ולולי דמסתפינא הייתי אומר דמי שילא בשייבא ומין בילו מגילה לקרא ב"ד מ"ב הוא לקראתה ב"ג מעוכה הדין וגם לרוך לבדך עליה כמו ב"ד ובשו"ת שלי הארכתי

לומ"ת ה"ק פנחס ליב פריעדמן
מונה פק"קמעלכן וסגליל:

עג:
מהה"ג אב"ד נ"י:

קידושין ס"ו ע"ב הקשו תוס מאי מייתי כ"ע מגמלא בן חלו"ג דשם אפי' מודע בודאי עבודתו כשרה וכאן בגמלא שחסר היה בשעת עשיית הטהרות טמאות ותי' דאייתי בכהן שטבל ועשה עבודה דעבודתו כשרה כמו בגמלא בן גו"מ וכ"ע חולק וסובר דומיין לבע"מ דרק בגמלא בגו"מ עבודתו כשרה מגה"כ כיון שהיה בחזק' היתר כשעבד אין מתחלת אחי"כ אבל בגמלא המקום חסר ודאי אז הכהן שטבל עבו"תו פסולה לכן גם בספק אם היה חסר ג"כ א"א בחר חזקה אף שילא בחזקת היתר כיון שיבואר להלן. והנה בפסחים דף ע"ב איתא ג"כ לעכין אכילת חמוצה דפעור מקרן וחומש יען דבקרא עבודה לכן אף שבגמלא בגו"מ פעור וק"ל מכאן על הא דאיתא ביו"ד סי' י"מ סכין שבעבד ובגמלא שנוס כשר וכתבו הטעם מפני שילא בחזקת היתר ע' ש"ך ועו"ז. ופר"ח חולק דומאי מהכי ילא בחזקת היתר כיון שיש ספק שמא היה אז כבר שנוס ובתנו"ש הביא דאי מכתובות וקידושין דק"מ דאמרינן

גדולה מזקה בגוה היתה אוכלים בקדשי הגבול הרי אתה בחזקתכם ומה ג"כ כיון דלא נעלא כחב התיחס הוי ספק לגופרע וע"כ עשוה דילא נהיתה. וק"ל דלפי הכ"ל אין ראיה מאכילת תרומה דהרי בגמלא בגו"ח אמרינן ג"כ דפעור מקרן ומומה כמו בקרבן דעבודתו כפרה מהא"ע יען דהיה אז בחזקת היתר ספיר אמרינן בספק ג"כ דלא נוכל להוציא אותו מחזקתו דהרי מזינן דלענין עבודה ותרומה אליבא חזקת היתר להכשיר העבודה ולפעור מקו"ח אפילו בגודע גודלי שהיה חלל לכן שייך לומר בכהא"ג כיון דילאה בהיתר אין להוציאו מחזקתו אבל בשאר איסורי דגודע גודלי שהיה אסור לגופרע לא מהני מה שילא בהיתר א"כ גם בספק לא מהני מה שילא בהיתר כמו בעקור דעתרות שנעשו לגופרע טומאות אף מספק כיון דטומאות גודלי. דע"כ לפרש ד תוס' לריכין אנו לבאר כן דעיקר הנשל הוא להוכיח דילא בהיתר אלתא הוא דהרי קושייתם היה דכמו דבגמלא חסר לגופרע טומאות הי"ה בספק ונשל"כ בבגו"ח דזה תמיד ודאי שהיה בגו"ח לגופרע ואפ"ה כשר ותי' דאייני בתרתי חדא בעתרות וחדא בכהן שבגל וגמלא חסר דע"ז מייתי ראיה ונב"ג דבאמת עיקר אפילו בודאי חסר לגופרע ולכאורה מגמו, משמע דמייתי ראיה לעתרות ולדבריהם אין כאן תוכחה כלל לעתרות וע"כ כוונתם כך דכמו בכהן שבגל וגמלא חסר ודאי לגופרע דכשר יען דילא בחזקת היתר מיהא נשמע לעתרות דג"כ אוקמה אחזקה היכא דספק אם היה חסר ועיקר ההוכחה דמהני ילא בחזקת היתר בעתרות בספק ובכהן שבגל אפילו בודאי חסר כמו בבגו"ח ור"ע פליג וסובר בין בעתרות בין בכהן שבגל מעשה אשה לא מהני לב"ג דשם מהני ילא בחזקת היתר אבל בכהן שבגל ל"מ ילא בחזקת היתר וכן בעתרות אף בספק לא. ואף אם תתו' לא כיוונו לזה כ"ל שם לייסד כן קו' תתו' דההוכחה קאי דילא בחזקת היתר מיהא הוא בב"ב ומינה נשמע בעתרות שעכ"ם בספק מהני אבל לר"ע ל"מ ילא בחז"ה ולא"כ קשה על התו"ם דלא נשמע מהאי דגדולה חזקה דאייני בהכוונו לשאר איסורים וכ"ת דמלשון גדולה חזקה משמע דבכל מילי אמרינן כן אף בשאר איסורים. הכא מפיכמ"ו ורשב"א על קו' הגמ' מאי גדולה חזקה משמע דאי רק בתרומה קאי שייך ג"כ תאי ליסנא. ועוד דק' לר' יוסי נופא אך יליף מתרומה לס"א דלר"ע בעתרה ל"מ ילא בחז"ה ואי דקונר כר"ע עכ"פ ק' להלכתא דקי"ל

כר"ע דעתרות טומאות מספק אי"כ ל"מ ילא בחזק"ה וקשה גם על הרמ"ם גופא שכ' הא"ע דילא בחזק"ה דלא לגד שאין ראיה מלא שהיה יש מכאן. והנה בריטב"א בשם ראב"ן פי' דבמלא בגו"ח כשר רק בספק בגו"ח ולכאורה תמוה דהרי משמע דבספק גם לכתחלה כשר כדאמר ר"י גדולה חזקה וע"כ כוונת הרמב"ן דכמו בגמלא ספק בגו"ח כשר משום דילא בחזקת היתר, כדבני יוסי כן כמי בגמלא ספק הסר עתרות עתרות עכ"ם לגופרע דמשום דילא בחזה"ה אין לאסר מספק ועי"ז פליג ר"ע ומוכח דס"ל לרמב"ן וריטב"א דלר"ע ל"מ בגמלא ילא בחז"ה. והנה בגתר"ם שיק יו"ד לי"ד הק' על התנו"ם מרש נדה בתקוה שבגמלא חסר כל עתר' טומאו' אף שילאו בחיה. ואולם מהא אפשר לחרץ דלא אקרי ילא בחיה רק אם שהיה לרוך בדיקה לכתחלה ויען שבאמת אתיכן אותו כשבא לשאול לכן אקרי חזק"ה ע' כתובות ק"ב היתיכוה ליכשא אבל אקוה א"ל מדידה כלל אבן כפי מ"ש קשה דהכאן משמע דל"מ ילא בחז"ה דהרי מהני בבגו"ח ומ"כ אין לומר דזה לא אקרי ילא בחזקת היתר מ"מ בעתרות ל"מ דלא מדמינן שאר איסורים לתרומה ושפיר ל"ע:

עד.

מהה"ג בן ר' אהריאב

כשאלתי על דברת פי' הרשב"ם בב"ב קי"ט ע"ב ד"ה ואשכי מתוך שלדקיות היו. איך להבין מש"כ שם בשה"ד "כיוכבד שילדה אחר אהרנעים ומיהו ניסולית איכא למימר דהיו קודם אהרנעים" והנה הלשון ודאי אינו מדוקדק וכ' להגיה שילדה אחר שסים באקוש אחר אהרנעים ובוד ראיתי שהקדיתי בהגשה זו הגאון ר"ש שטרלאשון ז"ל והכוונה מפני דלכאורה קשה מה ראיה מיוכבד שילדה ואח לא ידעינן שניסת בתחילה אחר אהרנעים ולזה קאמר נהי דאין כח שילדה דניסולית איכא למימר שהיה קודם אהרנעים עכ"פ הי' כח שילדה אחר שסים שהרי אפי' ניסת אחותה מכי איכא יולדת אלא עד שסים כן נ"ב לבאר דברי הרשב"ם. אך לפי"ז אין הכירון דומה לראיה שהכירון הוא איך אליבו יולדת כשניסת בת אהרנעים ואראיה היא שאליבו יולדת אחר שסים כשניסת אחותה מבת עשרים וזה לע"ד קשה להלמו מכמה טעמי אחד דילמא שאני יוכבד שאלאה ה' ראויה לעשות לה כח גדול וזה דאייכו שתלד בת ק"ל שנה ולא עוד הרי בכ"ז יוכבד לא שאכה עלמה על לדתה לא היא ולא שרה

כר"ע דעתרות טומאות מספק אי"כ ל"מ ילא בחזק"ה וקשה גם על הרמ"ם גופא שכ' הא"ע דילא בחזק"ה דלא לגד שאין ראיה מלא שהיה יש מכאן. והנה בגתר"ם שיק יו"ד לי"ד הק' על התנו"ם מרש נדה בתקוה שבגמלא חסר כל עתר' טומאו' אף שילאו בחיה. ואולם מהא אפשר לחרץ דלא אקרי ילא בחיה רק אם שהיה לרוך בדיקה לכתחלה ויען שבאמת אתיכן אותו כשבא לשאול לכן אקרי חזק"ה ע' כתובות ק"ב היתיכוה ליכשא אבל אקוה א"ל מדידה כלל אבן כפי מ"ש קשה דהכאן משמע דל"מ ילא בחי"ה דהרי מהני בבגו"ח ומ"כ אין לומר דזה לא אקרי ילא בחזקת היתר מ"מ בעתרות ל"מ דלא מדמינן שאר איסורים לתרומה ושפיר ל"ע:

עד.

מהה"ג בן ר' אהריאב

כשאלתי על דברת פי' הרשב"ם בב"ב קי"ט ע"ב ד"ה ואשכי מתוך שלדקיות היו. איך להבין מש"כ שם בשה"ד "כיוכבד שילדה אחר אהרנעים ומיהו ניסולית איכא למימר דהיו קודם אהרנעים" והנה הלשון ודאי אינו מדוקדק וכ' להגיה שילדה אחר שסים באקוש אחר אהרנעים ובוד ראיתי שהקדיתי בהגשה זו הגאון ר"ש שטרלאשון ז"ל והכוונה מפני דלכאורה קשה מה ראיה מיוכבד שילדה ואח לא ידעינן שניסת בתחילה אחר אהרנעים ולזה קאמר נהי דאין כח שילדה דניסולית איכא למימר שהיה קודם אהרנעים עכ"פ הי' כח שילדה אחר שסים שהרי אפי' ניסת אחותה מכי איכא יולדת אלא עד שסים כן נ"ב לבאר דברי הרשב"ם. אך לפי"ז אין הכירון דומה לראיה שהכירון הוא איך אליבו יולדת אחר שסים כשניסת בת אהרנעים ואראיה היא שאליבו יולדת אחר שסים כשניסת אחותה מבת עשרים וזה לע"ד קשה להלמו מכמה טעמי אחד דילמא שאני יוכבד שאלאה ה' ראויה לעשות לה כח גדול וזה דאייכו שתלד בת ק"ל שנה ולא עוד הרי בכ"ז יוכבד לא שאכה עלמה על לדתה לא היא ולא שרה

בעלה שיעשה להם כן זה ולא״כ קשה בנות לנפחד ובני דודיהן איך שמכו עלמס על לדקהן שיעשה להם כן, עוד קשה מה לאה על ככה להביא לאי׳ מנס של יוכבד לאיכו מפורש בקרא (וידוע כי הראב״ע מענן על זה דלמה לא הזכיר הכתוב הפלא אך שקל מערפסי׳ בנה שהשיב עליו רמב״ן) ואיכו מביא לאי׳ מעשה דמפורש בקרא שילדה את השעיר שכה, עוד איכא לעידק כיון דמלשון בה לוי גרידה לא הוי קדיש שכולדו בה שיעכי כערות לולא דידעיכן שכולדה בין המחוות בעת לדחה למלכים כדדכם רמב״ם מדאתה מלא בכללן שבעים ובפרטן שבעים מקר אחה ולא״כ אאלי לא שבי לי׳ בהך דכשה של רמב״ם ולמה לו להביא גם דכשתו של כי׳ יהודה ב״ז על לשון בה לוי, ועוד איכא לעידק אף אם לאה להביא גם דכשתו ריב״ז אמאי עייתי לזה כל הקרא וילך אים מבית לוי ויקח את בת לוי ולא שבי לים להביא רק שיעא דקרא ויקח את בת לוי ובקוטה דף י״ג באמת לא מייתי רק „את בת לוי״ לאותה דרשה. מכל הכין טעמא כ״ג לפרש דמביא לאים מיוכבד דיקה כמי בתחלה אחר אבעים וממילא גם היא גם עמרם בעלה שמכו עלמס על לדקתה שחלל אף שכיקה אחר מ׳ דהכה ים לכו לחקור על שמותיו של עמרם כמה היו בשעה שהחזיר את אשתו ואכה בודאי עוד לא היה בן מאה שכה בעת ההיא דזה יהיה פלא גדול כמו שבעשה לאברהם להוליד בהיותו בן מאה ולא״כ אאלי לא כראוי גם פלא זה שבעשה לו בכחוב שבתחדשו בעוריו להוליד בהיותו בן מאה שכה הל״ל וילך בן מבית לוי כמו בבי דלה דקרי לה בת ומשום שמולדה בה שיעכו כערות אלא ודקאמר וילך אים ש״מ דבבי לידים לא לרוך להתחדשות הבעוריים דעוד לא היה בן מאה שכה כמלא שהיא היתה זקנה ומכו לכה״פ יותר מבלשים שכה וכיון דודאי לא לקח אשה בהיותו קטן והיה לכה״פ בן י״ב כמלא שהיא יותר מבת אבעים כשכיקה בתחלה וזה מביא את כל הפשיק דמלאיהו קרי לי׳ אים ולה קרי בת קדיק דיוכבד כמי כיקה בתחלה אחר אבעים שכה והיא ובעלה היו בטוחין בלדקתה שיעשה להם כן שחלל. ומיושבים כל הקדושים:

עה

ה״ה מהר״ר פנחס בילריטצער מסערענטש

א) מגילה דף ג׳ משפחה ומשפחה להביא כהנים ולוים וישראלים ובעלין עבודתן ונאין לשמוע מ״מ הקשה הפכ״י מכ״ל דגם כהנים דילמא רק לוים וישראלים דמכשירי קרבן הן אבל כהנים דהם עיקר הקרבן מכ״ל וראיתי בירושלמי פ״ב וז״ל משפחה ומשפחה מכאן לעשמורות כהונה ולוים שיהיו בעלין עכ״ל וישראל לא חשוב וכראה משום דליכא לרבות רק שתים ומכ״ל לרבות ג׳ וקשה דיותר מסתבר לחולא כהנים ובאמת כקו׳ הפ״י וכלע״ד עפ״מ שראיתי בהגהות הש״ס מכי שאמה מ״ן בוילכא שהקשה אש״ס דילן דנקוט ישראל במעמדן הא ביום שים שכל אין מעמד בשחרית ומגילה הוא כשכל ותיכן דאש״כ רק הש״ס שיגרא דליסבא נקט ומעתה ד׳ הירושלמי כמין מומר דתכי משפחה לרבות כהנים ולוים אבל ישראל בעמדם ל״ל דהא ליכא מעמד ואין שחמלה לקי׳ הפ״י:

ב) קס רבה ושחטיה לכ״ז הברכ״י אה״ע י״ז בסתפק מה דיכה של אשה כ״ז אם הותרה לעלמא משכחאלמי׳ ולף שחי לומר פנים חדשות בא לכאן או אסורה ומשום ליה מירושלמי לאסורא. ולעכ״ל אין לוכך להבי׳ מעורחק דבשבת דפ״ח איתא דבשעה מ״ח פרחה בשמחן והוליד הקב״ה על של תחיה. ואש״ה אמר הקב״ה שובו לכם לאהליכם ולכשו לעליה עוכה הכי דלא פסק האישות ולא הולכו קידושין מחדש וגם אסור ליכנס לאוהל מביכו ולא בעשו הכשים פכויות וגם הכי בכו על עסקי משפחות שבאסר להם ומי שק״ל דכתיב גמור כחשבו לא היו הקרובים אסוריה דהא פנים חדשות בא לכאן ואיכן קרובין ז״ל. ועיין מ״ש עפ״ה שנות ע״ה חתן דמים ל׳ ג״כ שביעא ליה לאסור:

מהה״ג אב״ד כ״י יש לחלק דבק בידי אדם הוה פכ״ח אבל ב״ש לא ע׳ שבהדיין דע״ח ומחתכי שיכים. עוד י״ל דבמ״ח גם כשמות כשים פרחו ולא חל שם פכויות עליהם.

ג׳ העורך ע׳ פכ״י קידושין דף י״ג ע״ב דלב״ב אין מיתה הבעל מתיכה א״כ כשפרחה כשמתן בב׳ ליבכות דאשו ועדיין לא כאמר הקרא דאיתקש מיתה לגט א״כ שפיר כשאיו באישורן ואין ראיה על לאחר מ״ח. ובעיקר הדבר כלעכ״ל היסך מ״מ הבכ״י דהכה ע׳ חוס׳ ביטין דף מ׳ ע״ב ד״ה הקדש. דאין עבד ומשתחרר ומחזר ומשתעבד ולעכין אישות ב״כ לא מלינו שכיחה ומחזרה ובאשרה ע׳ כדרים כ״ט ע״א בכ״ן אי אפשר שתהא אשה לזמן ידוע בלבד ומעתה כיון דאמרה תורה מיתה הבעל מתיכה ועא״כ דלא מיישיכן למעשה כיסים דאש מיישיכן א״כ מיתה הבעל דמתיר היכי משכח לה וכיון דכיתה אין תחזור ובאשרה כשהי וגם אין זה דרכי כועש

שאלמא שכיחא בהיתר גמור המפורש בתורה והולידה בניס ואח"כ ע"י כן מי בעלה הראשון חלא מהאחרון ובניה ממזרים כמבואר בינמות דס"ז ע"ב וכעין זה בפסחים דף פ' בעוראתא התהוס ולף שפס הוא הלכה ע"מ ודאי גם מילתא בעמאא יש בו שעשה פעה ברתה ולא יכול לדע שיש עוראתא בתהוס. ועוד דוגמ' לדבר בקידושין ס"ו בכהן שעבד ומלא חלול עבודתו כשרה. עוד יש להשיג. עיין ספר המקנה לאמ"ר הה"ג דפאקש כ"י מ"ב לד ע"ח דאשה היא קנין בעל וכיון שעת פקע קנינו ע"ש ומעתה אף שמי אח"כ קנינו לא שב מיליו עוד וגם כ"ז כשמי ומעוכו לא שלו הים עוד ע' ר"ן נדרים דף פ"ה באוקר פירותיו הכה אחר ל"ע שאלה. ועיד הכי כל הנתים עתידים להמיות ואלעכה היכי המל' והיבוסלמי דמייתי הבכ"י (מינו ת"י) מייכי לענין יבם שאם מי בעלם ע"י כן ובא חוך יב"ה א"כ כתבעל הנע ע"י תכאו ורק מיתה מתירתה וקוקה ליבם אבל לא שתמזור להיות א"ח. ומעתה עוד י"ל דגם מע"ת אין ראיה דהכה מיתה האשה עלמה אין מתירתה כמבואר בכה"ג מובא בבכ"י הכ"ל ומלד מיתה הבעל אין להתירה שהכי גם היא מתה לפיך ול"ש בבה שחנשא לאחר וחולד בנים וכשמיו שתיהם דרכי כועס הוא להיפך שחשוב אילו ולא תעבול מעל בלישה ע' עו"ז י"ד ל"ע בשם מהר"ק ובנמוכ"ת הגא' בעל בכ"י חוץ מעמ שלע"ד לא טוב פתר גם עיקר קשק כזה קראו ר"ל בכלה דף ע' ע"ב דבכי בורות וכשיטו כתבים עליהם.

ואגב הכגשתי על חו' תעורה ה' ע"א ד"ה מיתבי שלכן כהן לוקח ואינו מחזיר משום דאיתקים מיתה לגירושין. ופלא הכי בכהן גילתה תורה דמיתה אינה כגירושין דאלמנה מותרת וגרושה אסורה לו:

הה"ג מהו' יצחק קרייו מסאטמאר

לאות ס"ז חכם בדבריו מיושב לכון קושיות הש"ק ב"ק ס"ח מאי פריך לר"ל לפני יאוש מי קדוש דמאי לא פריק אוקמא רבנן בכשותא כמו לעולא ולפ"ד הגאון ז"ל כיתא דבחמת לא מליכו הפקר ב"ד הפקר לזכות לחביכו ובגיטין שכוונה שאוקמא בכשות כיגזול ומהכי מעשה יאוש כהפקר וזה לא כיתן להאמר קודי יאוש. אבן לפ"ד הגאון יתעורר רעם על הרשב"א הא"ך מוכל לומר דאוקמא בכשותו קודם יאוש כדעת רשב"א הא אין זה בכח ב"ד להפקיר מזה וליתן לזה. ואמרתי דר"ש ורשב"א לשיטתם יעוין בנקו"ח חמ"ח ובחיצות

תי"ת דאם ילפינן מיתרם יש כח רק להפקיע ואי ילפינן מאלה הנחלות יש להם כח גם לזכות ע' מ"מ ס' כ"מ אות ל"ג. והר"ש בכ"ה מקנהדרין מ"ז סביל קרא דיתרם א"כ ל"מ רק להפקיע ע"כ מוכרח כפרש כמ"ש הגאון ז"ל אבן הרשב"א בגיטין כ"ו כתב בפירש דהפקר ב"ד מהני אפילו לזכות דתופס לעיקר דרשה דאלה הנחלות ושפיר בכשותו גם לפני יאוש.

ובעיקר קו' הכ"ל בבר קדמו בגנו פשוט סי' ק"כ סק"ה וכתב דשאני התם דהחזיק בכיגם ובכנס בכשותו. ומ"ש ליישב קו' המהרש"א ותו' לעולא כ"כ בעיב גיטין שם. ולדעת ס"י גיטין ל"ו דיאוש קונה אינו אלא הפקר רק מלד מתנה ומתילה ופוכים כן בראיות בעוות בסתר פלפול הגאון ז"ל.

דבכי הגאב"ד כ"י בלות ס"ו דשס"ם אזיל לש"ד ל"ת אה"ל בעשמע לרוך חד קרא לעשני דם חולין. יש לפלפל מתו' פסחים כ"ב כיון דעשמע קרא בדם פסולי מוקדשים דאותר בהנאה ה"ה דם חולין וסיל בדף ל"ג כיון דחד קרא בדם מוכח דל"ת דידיה רק לאכילה וכעין זה כתבו בדף כ"ח ד"ה וחד לפ"ז:

עו'

הרבני הה"ג מהו' אהרן גוטמאן מוואראנא

סה כמלא כסוס כל "חיקוי" שבשים:

בכות ה. ועיין תוס"י יומא דף ע. ד"ה ולא עפני, כ"ה: ע"ב:

שבת דף ה' שם בע"ב ל"ח: מ"ו. מ"ע: כ"ב. ס"א: ס"ח: ס"ו: ע: פ. ס: סב: ס"ו ל"א. ל"ע: ק. קי"א: קכ"ע ב"ס, קכ"ב.

פסחים י: ב"ס מ"ה: מ"ח: ס"ה. ס"ו. קי"ז.

בילה י"ד: ל"ו. חגיגה ד. ו:

מו"ק ד: י"ד. ע"ו. ב"ס בע"ב ד"ס כ"ב.

כ"ה ל. תענית כ"ב. בבגילה ליתא

יומא כ"ב: ל"א. מ"ד. ג"ס מ"ח. ד"ס מ"ח: ג"ס ע"ע.

סוכה ד: ל"ב. וע' תוס' ע"ז מ"ז. ד"ס אסיכה

יבמות כ"ב ב"ס ע"ב: ק"ב. ק"ב. קע"ב: קי"ז.

כתובות ל"ע. כ"ג ב"ס פ"ד. ג"ס כ"ו. ס"ו. ס"ו: פ.

ס"ז: ק"ג. ק"ד. קידשין ו. ז: מ:ב"ס י"ח. כ"ב.

ניטין י"ל. בחולי"ס ומכמיס אומרים כי חיקו שבש"ס ומסכם בשעיים דר"ה דחולקים ואין נראה לר"י ע"ו. ע"ז. ב"ס כ. ל"ב: ע"ד: ס"ג: פ"ג. ס"ה.

כדרים ז. תבעי ליה והוא כמו חיקו ע"ש בחו' דלשון כדרים עשוכה. מ"ד: תבעי ג"כ כמו חיקו ע"ש בגליון

יי״ח: כ״ח: תבעי וכ׳ בר״ן ולא לי״פסט ונקטינן לחומר׳ ל״ג. כ״ח: תבעי צ״ם ל״ח. חול״ם קסבר כ״ם פר״י כל תיקו דמעוכא המולא מסביכו ל״עי״ם ולא כבר לאפס שאמר כל תיקו דמעוכא יחלוקו ועיין דף י״ד: בחו׳ ד״ם וחכמים לומרים׳

בגמ׳ כזיר י״ג׳ תיקו ובע״ב שם תיבעי, והיא היא וקש״ר גרס בלמעת תיקו שם י״ז. כ: מ״ב. כ: כ״ח. כ״ח: ס״ד.

בגמ׳ סוגיה דף ד. ג״ם שם ד: י״ח. ג״ם כ״ז.

בגמ׳ ב״ק דף ע: י״ע. ד״ם י״ט: ל״ח: מ״ג: כ״ח: ב״ם כ״ח: ס״ב. ב״ם שם בתוס׳ ד״ם עשו תקנת כגזל כ׳ וכל תיקו בדמעוכא לקולא ובשם רש״ג כ׳ שיבבע ויעול אחלם שכל תיקו דמעוכא מולקין ע״ח: ב״ם ס״ה: ל״ר. ל״ו: ד״ם ק״ח.ק״י.ק״ד. ק״ט:

מס׳ ב״ע כ״ח. ל: ל״ד: מ״ג. מ״ד. כ״ז. ע״ח. ל״ח: ל״ח: ק״ה: ק״ו. ק״ז. ק״ט

בגמ׳ ב״ב כ: ב״ם כ״ח: כ״ג: ב״ם ועי״ש בגרסת״ח ב״ם כמין גמ״ם ק״ק לפירש״י אמאי קמי הך אבנא, דכגון גמ״ם בתיקו בכב אפי דאמר אפילו ב״ג דוחת לא קני רק תלס אחד ונלע״ד דבעסקת ע״ז דף ס״ח בתוס׳ דנלינו תיקו דאמ״כ פסטינן ליה ועיין כעין זו בגמ׳ מכות דאביא לקמן שם בדף ס״ר: ס״ט. ג״ם פ״ב. פ״ב: פ״ה: ל״ח: ק״ג. ק״ג: ג״ם ק״ד: ב״ם קל״ב. קל״ה: קנ״ד. קנ״ר. קנ״ח: קנ״ט. קכ״ח. קס״ו:

בגמ׳ ע״ז י״ד: מ״ח. מ״ר. מ״ז. ב״ם כ״ב. כ״ב: כ״ג. בתו׳ ד״ה לו דילמא גורם תיקו ועי״ש בסופו דאע״ג דפסטו בתר הכי כ״ק דכן מליכו לקמן דף ס״ח ס״ג. ועי״ש בתוס׳ דאע״ג דהדר פסטום כה״ג מליכו בכלם כ״ה.

שבועות י״ד: ב״ם י״ז ד״ם כ״ב: ב״ם ועל הראסונה אמר אח״כ אלא תפסטו מ״ר: ע״ז:

מכות ז. י״ט: ודף כ. מעכיכן ותפסטו בעי דר״ם חולין י״ז. כ״ג: ב״ם ל: ב״ם ופיקס״ד דכל תיקו דאסורא לחומרא ל״ב. ל״ז. מ״ה. פיקס״ד ולחומרא מ״ה: מ״ר: כ״ב: כ״ה: כ״ו: ס. ס״ה: ב״ם כ״ט. ע. ע״ה. ל״ב: ק״ג. קכ״ב. קכ״ח. ב״ם ובע״ב ג״ם ק״מ. ב״ם עיכובין ד. ג״ם ועי״ש בהוי דהייכו מקני דשמעינן מתני דבעיל ח. י״ט: כ״ה:

בכורות ל״ד: ל״ט. כ״ה.

תמורה ג. ט. ג״ם י. מעילה ג.

זבחים מ: כ״ד: ה: ב״ם פ״ג. פ״ה ל״ח ק״ב: ק״ה. ק״ח. ק״י. קי״ח ק״כ: ב״ם ומסנים פטינא ליה לבבא בחל גיסא ולכ״י בחד גיסא וע׳ בנכמות ג: מכחות י״ח. ד״ם כ״ג. כ״ד. כ״ו ב״ם כ״ז. ל״ח: ל״ח: מ״ר. מ״ו: כ״ז: ב״ם ס: ס״ט ג״ם ס״ט: ע״ר. ע״ז: ס״ח ג״ם ועי״ש בתוס׳ לכיכותא וכעין זה ע״ז מ״ב תול״ם ס״כ וגיטין ה. ד״ם ל״ה פ״ז. ק״ד:

כלם י״ט: כ. כ״ב: כ״ה. ל״ד: מ״ב: ג״ם ס״ב.

וע׳ שו״ת חות יאיר סי׳ ל״ד המייך לכאן:

רבני הה״ג מהו׳ יוסף פריישמאן סערדאהע׳

לאות ק״ד עיין שעה״מ פע״ו ממ״ח כ׳ ג״כ דאלב קיבה הוי חלב שחיטה והנהות הרש״ם בחולין קע״ז כ׳ עליו שש״ה מאוד וגם הרא״ם יוסף פמה בכתה על המפר״ם מלכין בחו׳ ק״ע ד״ה אין עובר עליו הנה ג׳ נחלי אחרונים שפמה הכאה״ט שעה״מ מהרמ״ל אחליטו שאלב אקיבה נקרא חלב שחיטה ומלות נדולה ל״שב וקלם מקור לזה כ׳ לענ״ד דאבה רש״י דף ק״ד״ה זה כנום כ׳ ומשילא מדרי הבהמה חלב הוא ואכל אינו כנום אלא ילא ולא נאסף אלא תולבע בבשר הוא ולא בא לכלל חלב ולכאור לדוך הבשר דפתה בחדא שילא מדרי הבהמה ומסיים בתרתי אלא ילא ואינו כנום מובלע והראה כי שעמד בה בליקוט מבר וכ׳ דלרש״י הי׳קשה דאם דקיבה ילא ואכל לא ילא מ״מ מדוע לא נזרו כחל אבו קיבה ועפ״ז פי׳ רש״י דכחל אבילו כנום לא הוי אלא מובלע ועדיין אין שם חלב עליו והנה עדיין יש לפקפק לביאנא קמא בדף ק״י דאפ״ר כחל של מביקה מוסר ושם ודאי יש כנום כמ״ש רש״י ויש בדריה חלב כנום פרבה ומדוע לא נזרו כחל אבו קיבה אמ״כ דרש״י סוכר דנם חלב הקיבה ה״ל רק דרבנן משום דלא הי׳ נראה בחיי הבהמה ומה״ת מוסר אלא בחל כחל דרבנן אסרום וא״א לבינור בזלב״ז וא״כ כיון דפקינן בליבנא דאף כחל של מביקה מוסר מעילא קיבה לא הוי אלא דרבנן הן אמת שיש עמדי בוונה אחרת כרש״י דלקמן יסבן ב, לשונות דלאר ליבנא אבי לא שביחי כחל כל עיקר אפי׳ כחל של מביקה ואז הבשר הוא משום שלא ילא לאוץ ולכ״ב דשל מביקה אסורה ועיכ הבריאתא אמרה שאינה של מביקה ואז הבשר הוא משום דמובלע בבשר לכן פירש״י אליבי דב׳ הלשונות.

הש״ג מהו׳ שנאמר בריעבד מעלב הבא לכו ד׳ המיכוך מלוס ק״ג שכ׳ אבל הכמלא בקנת בהמה יש אחרין אותם דהוה בבכל אבל אתם והענחת מיכוך מקשה מגעלא דף ק״ט זה כנום בנוגעו וזה אינו כנום דאוכם דבק כחל הוה אבל אתה ע״ם ולענ״ד קשה מי אבל קבה בלאנה אסור עה״ת אאיך מובבה לה יחדיו תבריי והנה רחוקים זה מזה בשלומה מי שביאם אבל אתה שביר אתי לאשמעינן דכחל מותר לגמרי וקבה אסורה עכ״ם מדרבנן מטעם דהוי כנום בנעיו ואינו מגופה כמש״כ הראשונים דנה״ט אסור לר״ת כחל עם בשר מטום דטועם טעם בשר בחבב משא״כ בכחל שטעם אבל שבו מעלמה הוא אבל אבתי ״ל דקיבה רק מדרבנן אסור ועוד דאפ״ל בס״ל דאריך הש״ם ומה הפרש בין זה לזה הוי ס״ל דבתחוויאו כיון דמותר לגמרי ועי״כ דהוי ס״ל דגם קיבה ״לא הוי אבל אחיה והיינו לשיטת הר״ת דבדיעבל מעם אייבי מעתה מגולל הדומה שיטת שהתרלן גילם לכו קוד זה דאבל קיבה הוא אסור מדאורייתא

עץ
שפתי ישנים
הגאון מהו' פנחס ריב פריעדען זצ"ל
שהיה רב בהאמארן

בע"ה יום ד' העכים אסתר ברכת"ה לפ"ק
פלמה רבה וכו' אב"דק"ק פאלאנטא ומגליל.

ומדי אדברי אמרתי להעתיק לו לפרמ"ני דבר קטן ומעכתי בנוילי דמגילה חומ' בנמ' מגילה דף ד' ד"ה כמים כתבו בפ"ג אע"ג דכמים מיבים עקרא מגילה אפ"ם אין כמים עלי להוליא לאכמים י"מ מ"מ וכתבו חומ' לפ"ז ל"ל מה דקאמרה הגמ' בים מפ' ערכין דהכל כמרין לקראת אח המגילה לאחרי כמים עכ"מ ומיבי להוליא רק כמים אבל הקמו לפ"ז א"כ מה קמ"ל התנא דפמיטא דיכולין להוליא אח מיכן ומפ"ת לאכן הוא דוחק ועלה בדעיוכי לי"מב בדבר ככון. הנה הגאון בעוכי אבן ילא לחדם בר"ה כ"מ מה דאמרו התם כל הברכות כולן אע"פ שילא עוליא זה הוא דוק' בברכות שהן רק מדרבנן וגם הלל ומגילה ג"כ הן דרבנן אבל במלוות דאורייתא כגון ת"ם בר"ה לא אמרינן אע"פי שילא עוליא יעו"ש שאריך בזה ואני אמרתי לדעתי הקלופה דודאי במלוה דאורי' אין שום ספק דמלי להוליא אע"פ שבבר ילא כיון דכל ישראל ערבים זה לזה וכמ"ש הרא"ש בע' ברכות דף כ' ומ"מ אבל במלוות שהן דרבנן ת"ם ערבות דמסתמא לא קבלו ישראל ערבות רק על תרי"ג מלוות שקבלו מסיני וסק"ל דאם ילא אינו עוליא קמ"ל בדרבנן אם ילא עוליא ובזה נסתר ראיות הע"ר שכתב אי סק"ל דאף במלוות דאורייתא אמרינן אע"פ שילא עוליא א"כ למה נקט התנא דוקא הלל ומגילה ושביק ת"ם בר"ה אבל לפי דבריו ניחא כיון דת"ם הוא דאורייתא מילתא דפשיטא הוא דמלי להוליא אע"פ שבבר ילא מחמת ערבות ומפ"ם לא לרוך להזכיר ת"ם אלא הלל ומגילה שהן דרבנן ול"ם ערבות פ"א דאינו עוליא קמ"ל דאף בדרבנן אמרינן אע"פ שילא עוליא. ואין להקשות כיון דבאמת בדרבנן ליכא ערבות למה באמת מלי להוליא לזה י"ל לא מצינו לדעת הרמב"ם בפ"ג מה' ממרים ובספר מלוות שלו דכל מי שעובר על מלוות דרבנן עובר על לא תסיר מה"ת א"כ י"ל לפ"ז אע"ג דלא קבלו ישראל ערבות רק על תרי"ג מלוות אבל מ"מ כיון דכוונת לא תסיר הוא לקיים כל מה שיתקנו חכמי בכל דור ודור ולא הסיר היא בכלל תרי"ג מלוות א"כ יתכן דכל מלוות ותקנות חז"ל הם בכלל ערבות מפי

לא הסיר והוא נכון ובכור. מיהו אף לפרמצ"ן והחולק' בזה יעוין בנוגלת אסתר ע"ם בזה מ"מ י"ל מפו"ם אמרינן אף במלוה דבבן אע"פ שילא מוליא כיון דבמלוה דאורייתא בודאי מלי להוליא אע"פ שבבר ילא מפו"ם לא רלו להחמיר במלוות שהן אמרו יותר מעלוות שהן מה"ת דהם אמרו והם אמרו כן.

ועתה אמרתי להביא ראיה הפוך דעת הגאון בע"א דהנה הגאון ז"ל בעלמו לפי סברתו הקשה ומה דקתני התם בנמ' ר"ה חפו"ק אין מוליאין בנים י"ם ואי ס"ל במלוה דאורייתא כגון ת"ם ל"ל אע"פ שילא עוליא א"כ הוה לתנא למיתני בנותא מפי אפי' הוא גדול ובעל חיוב שבבר ילא אינו מוליא אחרים לפי שהוא עבשיו כבר אינו בר חיוב א"כ תו מ"מ לא כמוע במכ"ם חפ"ו דמעולם לא היו בר חיוב דאין מוליאין אחרים י"ם ותי' הע"ר ד"ל דתנא דמתני' ס"ל שהיה מה"ת ואחת מדברי סופרים וכיון דים בה"ם דר"ה שהן מדרבנן מפו"ם לא מלי למתני בסכ"ל כיון באלו שהן מדרבנן גדול ובר דעת מלי להוליא אחרים אע"פ שבבר ילא עכה"ל. אבל לדעתי הקלופה עדיין קשה אי ס"ל במלוות שהן מה"ת גדולי אינו מוליא אחרים אם הוא בבר ילא א"כ קשה למה הולרך הגמ' להבי' ראיה מבריתא דהלל ומגילה דבמלוה דבבן אמרינן אע"פ שילא מוליא מפי הו"ל להביא ראיה ממתני' הכ"ל דהפ"ו דקתני לענין ת"ם דאי ס"ל דאף בדרבנן לא אמרינן אע"פ שילא וכו' למה נקט התנא חפ"ו מפי הל"ל אפילו גדול ובר דעת מלי להוליא אחרים י"ם אם בבר הוא ילא י"ם דל"ל מפום דבת"ם איכא חדא שהוא מדי"ם דז"א דאלו הי' הדין דאף במילי דרבנן ליא אע"פ שילא א"כ הו הל"ל למתני כהכ"ל ומדלא מביא הגמ' ראי' ממנו ס"מ דאף במלוה דאורי' אמרינן אע"פ שילא מוליא ודוק' דבר כ"ל בבור דודאי דאף במלוה שהוא מה"ת אמרינן אע"פ שילא וכו' רק כל שקלי ומרי דתלמודא בנמ' ר"ה ס"ל הוא רק להחמיר דאף במלוות דרבנן אמרינן אע"פ שילא וכו'.

אמר מעתה מתרץ קושי' החוס' על הבה"ג ד"ל דהה בנתחיתין הכל כשרין לקרות את המגילה כתי"א קתני דהכל כשרין וכו' בין אם הקורא עדיין לא הי' י"ם מ"מ אי אפי' אם הקורא כבר י"ם אפ"ה מלי להוליא אחרים י"ם לזה אפיר קאמרה הגמרא הכל לאתויי נשים דאי לא הוה תני הכל ה"א דוקא אנשים מוליאין לאחרים אע"פ שבבר הם יולאין י"ח כיון דאנשים המה בפלל עריבים זה לזה אבל נשים לגביהן

ל"ם ערבות כמ"ש הרא"ש בברכות דף כ' ס"ל אפילו לבתים לא"ן מוליאין י"ח הם אמם כבר י"ח קע"ל התכלא בעלה כל דהעה מוליאין לא"ן ונעמא כמ"ש כנ"ל נכון והלכתי בחדושי וסו"ם שלי. דומ"ת ס"ק סכתם ליג סרעדען מוכח סק"ק מלאכן והבלול:

לי' העורך בעכין לי בדרכנן ס"ך ערבות האריך כבר הבכר"ר לו"ם סי' קכ"ל. ועי' מהרש"ל עיכובין דף מ' על חוד"ם ספרלתו דלף הלנ"מ ס"ך בעלי דרכנן וע' ת"ם מחבלת ב' לד ל"ב לות ע"ם דבריתי עזה:

עח

מלחל הקבלים:

על כי מברכותיו של לחם הוא כיכר פ"ת מעולם מדקדק בברכות לחן ברכת להכניסו בבריתו של ל"ל קפם-עלי יותר מכולן כי מברכין לותם לחל החיתוך ולא מלאתי מנוח בהלמוד ביו"ד סי' רס"ה כי מם שלמנו סזם נקרא עיבר לעסייתן דמל ולא פרע כלו לא מל לא הבנתי סהרי עכ"פ כבר התחיל בעלות ע"י החיתוך והים מן המובחר לברך לגמרי עובר לעסייתן ומה שלמנו דמיסיכן שהמוהל יפרוס ולא יעול קפם לי דגם קודם הפריעה כחום סיקוג לחור. ומ"ש שהוא רק ברכת הסבח הנה זה מועיל רק להתיר כשלא"ל בע"ל לבל עוד לין בו טעם מקפיק לדקדק ולבבך דוקא לחר שהתחיל בעלות. גם כוסה "בריתו של ל"ל" ק"ל מלא שהרי לא כיתן פריעה לל"ל ולא ק"ין לה בריתו של ל"ל ובלעדכתי הרבה בחלה ולחרתי להגיסו לפני הכאי הת"ם לולי לחלא פס מנוח. ועל כי שמעתי כי מע"כ הוא לוהב תורה ומכיו בלו ובדין הוא סיטול שכבו כי מהיכן הוא מי ולפ לין קיום לין תורה. לכן הילך שכבי והודיע לערי ברבים:

לי' העורך כדי שלא יכים מעותיו על קבן הלבי מענה חלקי בזה לולי יכים דעתו. הכה הו' חולן ק"ם סוף ע"ל כתבו שלין מברכין על כעילה בין בשר לבגיכה וכן על כזיר הגיד ותלב ועל מליחת בשר לפי שלין מברכין על סילק הלילור ועיין רל"ם ורי"ן רים כתוב' שלין מברכין על מה שלסיר לבו הקב"ה ובברכה לקב"ו על העבירות הוא רק ברכה הסבח ולא ברכה העלוה והטו"ז יו"ל סי' לי' דיעה גם ברכה שמיעה לזה לפי שהוא רק סילק לילור לבד ע"ם ועיין מ"ם לו"ם סיף סי' כ"ל שחולק עליו. והכה בלאת מליכו הרבה עלות שהעה רק לסילק הלילור כגון ביעור חמץ אפילו רק לסילק לילור על ירלה וכן כל הענילות שהעה רק לסילק פעומלה וכן הפרשה הרוחה לסילק לילור עבל לכן לבל לבל הזכיכה גיד וחלב וכן עליחת בשר לא כחבה הלוה כלל לבקר הבשר לו לו למלאו לו ליעל ידיו בין בשר לבגיכה רק לסרה גיד וחלב לבל הענילה כחובה היא גופה בקרא בעיס יובא ועהר וכן בשחיטה כתיב ובבחת ובמקן הסביתו לף שהעעם בכל לילה לסילק הלילור מ"מ כיון שבכתבו בתורה לעלות יהבבו לף הס מסל"ב כיקר מליבה ובעילה לא כתובים בתורה כלל. והכה לילתא בבלים ל"ב מלוסה היא העלה (וע' מ"ר מעות וירא לותו כי עוד מכלן מכולד מהול הכוונה פסומה מלד כיון שהעלה מלוסה ובתגנו בה הבעים לא יתכן לומר עליו כי עוד מכלן מכולד מהול) מזה מבולר שהמילה הוא רק לסילק לת המלום ולכלרה כלה שעכ"ז רלוי לברך עליה שהרי עכ"פ ככתבה בתורה לכן לעל"ל המילה גרע מכל הכ"ל דהכה שמיעה כמה הלכות חלו' בה וכן בעבילה לבבורן. מ"ש. לינס שלוכים ל"ב לין זה סילק לילור לבד כיון שכמה הלכות חלויות בהם. ובתרומה כבר לומר בים בה עלות בתיכה. ובמקן הכה לכ"ל דלין ב"ה לא שכיפה הסיעה שלין זה סילק לבד ולפילו לדידן דהסבתתו בכל דבר מ"מ כיון דמקן בכל הסבה מותר רק בשקה לסור זה מוכים שלינו סילק לילור לבד שלס הים לילור מנס בעלס הים לילוריו כוהג כל הסבה וכיון שלסקתו תורה רק בשקה הסבתתו בשס עלות יקרא וסביר מבכי" על כל לבה לכן המילה מלוסה בעלס בכל הזמנים וגם לין סוס דין חלוי בסילוקוכי לין סוכל בה סיהה דרקה חלה וכו' ומזה נדע שהמילה היא רק סילק המלום לבד ובכתב' בתורה רק כדי להסמיעני שהיא מלוסה שמלבנו לא פייט בודים כזה לכך היה ההכרח לצוות על המילה לבל כיון שלא ליותה תורה שום דין בלופן הסילק מיכהה מילהא שלין בה רק סילק המלום לבד לכן הדין כוהן שלא לברך על המילה כלל. לאכה על הפריעה לא מוכל לומר שהוא לסילק המלום שהרי לין מפיכין לותה רק קופלין לותה לוועה ל"כ היא גופה עלוה (וכן מדרש הכ"ל לאור רק שכולד מהול וכ"ל ג"כ שכולד שכוע לל"ו שהסכון הפריעה לין בה מלום ויהכן לקרא לותו עוד כיון שלין בו מלום כעין לף לא בטלו עולה בברכיו הלבו כי המילה והפריעה בלו לעובר לת תלב בגידול בבו סיכיר מנכו מדות מגוכות ולמ"כ לסרגילו בלדות עונות) ומעתה מובן בעוד שלין הלב

ונבך ברכת המלוה קודם המיתוך ומשום שהוא רק לסלק המלוה. אך להיפך קשה איך ונבך המוהל על על המיתוך הרי הוא רק לסלק את המלוה. וכי דאכה איתא בתרי פרלד"מ מל ולא פרע כאלו לא מל ועיין מוביי"ת מו"ת סי' כ"ב בשם ים"ם יבמות דמת"ע המל בשנת ולא פרע חילל שבת בכדי אף שבא אחר ופרע והטוב"י מסיג עליו דמאחר שפרע השני איגלע לאפרע שהאילה היה כמלותה לצורך פריעה וכלע"ל להוכיח מליסנא דמתני' כטוב"י דהנה דרכו של החכא בכגון זה ליקרוע לא עשה ולא כלום בפי"ד מ"ב דבגדי' וכולן שגלחו שלא נתער לא עשו כלום. ובכדה פ"ע מ"ז העביקן שלא כסדרן לא עשה ולא כלום וע' הגהות רע"א שם הפרם בין לא כלום לולא כלום. וכדרים דף ל"ו הפרים חטאת חלב על חביבו ל"ע כלום ומלוע לא תני גם כאן מל ולא פרע לא עשה כלום אבן אם פרע תני כך הו"א כיש"ש דלא כלום אמם אף אם פרע אחר אבל באמת לדקו ד' הטוב"י ועי"ז לא יתכן לומר ל"ע ולא כלום שהרי אפשר לעשות הפריעה ואגלעי לאפרע שהאילה היתה כהוגן (וגם כיון שהקיל המלוה כבר נקנה כי טוב בעדרם הכ"ל) לכן קתני רק כאלו לא מל (שלא די בשור ארע לבד כ"א לרוך להיות ג"כ עשה טוב). ומעתה הכל ככון מאד דעל האילה ולד עלמה ל"ש בכבה כלל שהיא רק להסרת המלוה אבל לאחר שפרע אגלע לאפרע שלא לבד הסרת המלוה היה כאן כ"א גם לצורך תיקון כאה ומשובח כי א"א לעשות פריעה אם לא יקדים לה החיתך ושפיר אייך ברכה גם על האילה. אבן זונה היה אלד הדין קודם הפריעה שהיא המכסרת את האילה שתחשב מלוה להיות כאוי לברכה אבן על כי המוהל ערוך אז כמ"ש הטו"ז בשאב בעלמו מל לכן מבריך מקודם אבל הא שפיר ונבך בעיקר זמנו דהייבו קודם הפריעה.

ואולות כוסה הברכה כבר הקשה כך בחי"ם הכ"ל ואולי י"ל דהנה הקשו הרי קיים אברהם כל התורה קודם שניתנה ולמה לא מל עלמו קודם שנלמות ותי' דגדול המלוה ועומה ובשאר מלוה היה אפשר לעשותן אחר הליוה עוד הפעם משא"כ באילה אם יאול קודם ליוי לא יוכל לקיימה לאחר הליוי. ומעתה ביל-שכאשר נלמוה על האילה ולא ליוהו אז על הפריעה ידע שלא יכונו עליה ודלא ליוה עליה ויל בשעה שליוהו על האילה לכן בודאי קיים אברהם את הפריעה אף שלא נלמוה ושפיר ונבכין להכניסו בבריתו של א"א דהייבו מה שקיים מעלמו שקראה על שמו:

עט

חה"ג מהו' שלמה אהרן ווערטהייטער מעה"ק ירושלים ת"ו ב"ב

א) אליע לפני החכמים מה שהאתתי על הכתוב בסו"ת מהרי"ן ז' מיגאש ז"ל פי' מ"ש בגמרא הולין ל"ב שהה בתיעוב סימנים שר"ל בקה עיי"ש ותיעוה הרי בלייתא מפורשת שם כ"ח שהנו חלי גרגרת ושהה כדי שמיעת אחת וגמר שחיטת כשרה ל"ע ומלוה לייסב.

ב) בה"ת אות מ' הקשה על רש"י מולין קי"א מהוכיח י"ג ל"ק שלא אמרו אלא האוכל הלב בעלמו לא דבר שבתבשל עמו. וכן ל"ק מה שהקשה מפו"ע יו"ד סי' י"א דשם בלב עוף מייבי ובגמ' רק לב בהמה אמרו. והתשב"ץ בשי"ך יו"ד ע"ב לאומרא בעלמא כפיג הכי.

ג) באות מ"ה התפלא על רש"י מולין ל"ו והבקע הארץ דאדוכים. הלא זה היה בשלמה. ל"ק דרש"י כלה לליין הענקוס לכן כתב שהוא בעשה דאדוניה מידוע מקומו בעלכים כי לא כמלא מקומר ממנו בעק"א. עם שבי"א שם בשם בנו הענוח על ויפמחו בי חבלי כבר כתב כן בהרשב"א חא"ג.

ד) באות מ"ו הקשה על הערשב"א בשומה מ"א מקרא ולאומי אלי האזיני. ול"ק כי באמת כבר דרשוהו בשה"ש רבה פ' ג' ופרשה ו' ובר"מ בעדרש לאומי חסר ו' הוא לאומי שבכשה ישראל בק' אם. והנה מלאתי שמתרש"א כיון בזה לדעת רז"ל כי בעדרש טעמי חסר ויתר שבתורה (שהוא בכתי"ב בעיר פאמעא שבאיטאליא) כי כלשון הזה ולאומי אלי האזינו חסר ו"ו ללאדך שאין ישראל קרויין אומה אלא אם ולאומי ולאצי עכ"ל ועוד אדבר מזה ל"ה כשיזכני ס' להדפיס הערדש הזה עם הערותי.

ה) באות ס' כתב הכ"א מי יתן ונדע ספר דבר מתי נתקן מנהג זה לקרות בעמנה ביוהכ"פ ס' בדפסים ואיך נאבד מאתנו. מודיעתו כי כבר ביתי רבינו סעדי' גאון לא היו מהגין כן רק בעקומות עתי מספר והגאו' שאחריו בעלוהו לבמרי. כי כן כתב בפי' ספר ילדה להבמיא רבנו יהודה מבבלוני עמוד קס"ו וז"ל ובאתי לרבנו סעדיה גאון שאמר כי בעקומות רבות בעתסיה מנהג שמוליאין ס"ת בעלה ביוהכ"פ ומקרין בו פרשה של בראשית והגאונים שאחריו לא הודו לו בכך ואמרו שאין מנהג זה בעמנה (כוונתו שאינו מתמנה שבעמנו חז"ל בשדר קדמת הדורה) ויוסף שמחת תורה לאחר שמסיימין התורה לאחר הברכה נהגו להתחיל בבראשית

נסכתה לאסורים על פה אין צדקם מידרשו על הסכתה אין נזולתו כדי שיתחילו בעצם. מעכיימין לאלהך בצרלאית לקיים כלומ ומוב עכ"ל. ומס הביא ג"כ המדקם שהביא הרב בעל העיטור מ"ב דף ע"ב מבל עלמוכו מכלה ספיוס דבריו לפיכך כהגו לקרות בבלאית ביום ס"ת אינו מכהג קדמון כ"כ ומתחילה לא היו קורין אותו אלא בע"פ מו בדקם

ם

הה"ג מהו' עמרם פישער מיינה

א) בס"ם יו"ד סי' כ"ג ד"ה וכאיתי הביא בשם קדמון אחד דאסברא אמרינן דאיך אמר בהאכא יכאן בשרו בעים פלא המים אהבמאים מהבוגל בהם וחוארין ומהבמאתין הבוגל ואפילו לאד"ה לבעא אחרים לאו דאוכייתא רק בוראה עלאם יש בהם מ"ע הוי מוקה יותר מפכם אדומה מיעהר הבוגל ויבמא המים אע"כ קרא קיים אסברא שיכאן בעים אהבמאים ופס האבואריס בקרא דאך מעין ואינו מקבל טומאה אבל כל אחסר מ' מהתבאים ומקבל טומאה אין הבמא עולה מבומאתו ועל אברה זו בבכה כל מ' מקומות. עכ"ל ולפ"ז לע"ב מה יעבה ע"ז ר"י וסיעתו דאמרינן בסרים מה"ת הלא הבא מוק יותר מפ"א דהאמרינן מקבלים טומא' ואיך יטהר. ולא ראיתי מי שהרגיש בזה.

ב) עוד לרוך לי ע"ב ביו"ד ר"א סעיף ז' הלוקח כלי גדול כנון וכו' ונקבו נקב הוצאתו וכו וסי' אם בתילוסי רע"ק וז"ל הייבו בבל מכם דאסיעור כמולא זיה דהוא אחות מפסופרת הביל אבל בהביות של עץ דאסיעור עהרה היא כמולא ריבן לא בעי כ"כ ומהכי בספה"כ כמ"ם הב"י לבדיא ולזה כתב הרמ"א וי"א דבעינן ביקב כסופה"כ הייבו דבס בחרם בעי כן וזה מסביק בס בעץ. אבל ק"ל בהי הבא בבל עלא יהיה אחוב' מה"ת כיון דעדין כלי הוא הבוקבל טומאה לא עדיף מבוגל ע"ב אחרי כלי עץ דלא עלתה לו בעילה לבעה הראב"ד דאסקינן כוותיה ולע"ב עכ"ל ולעכ"ד אלא הבי כלי עץ המחזיק יותר מ' קלה אינו מקבל טומאה עיין חוס' שבת ט"ז ע"ב ד"ה אחד וכאן עכ"ה בבחזיק יותר מ"ס מייבי דהא "עשאו מקוה" ולא מקבל טומאה וע תו' אסרים קיב ד"ה בים בעשה אלמה. ואלהי לכמה חכמים גדולים ואין פותר:

אמ"ן הה"ג מהו' זוסמאן סופר בפאקש נ"י.

ראיתי בלות ע"ה פלסולך כאה לאמחת כפסי. מ"ש פיכם ביכולמי אקאי ליבוס זכיה לכווין לגאון אחד אמובא בשו"ע מ"ב סי' קל"ג. ובו"מ מביב אא"ל לומר כן דהרי כל אמת ה' אסוכה ליבוס דאמא יתקיים אחבאי ולא יבא אוב הוי כל יבמה אאין קוכא בה יבמא וכו' ומ"כ גם אמ"כ אמי אוב אינו כאוי ליבס ומ"כ לומה תלעכך להמתין עד יב"ח עש"ב.

אבל מס"כ עפ"י פנ"י בב"כ אין מיחת הבעל מתיר ובמ"ת לא כאמר הקבא דאיתקש מיתה לבגו מ"כ ספיר בשאלו בסיכון ואין ראיה על לאחר מ"ת עכ"ל. לדעתי לא עוב דבכה. כעין בקוגיא דקידושין דף י"ב קוכה עלמה בביתה בעלה מ"ל סבכא חוא. הוא אסרה והוא סרהה, והא עכיות דאסור לאו (פיכש"י ע"י קידושין כאסרו) ולא אבי לאו. ומסקינן דאיתקש מיתה לגירושין ע"כ. ואם לא היה קשה מעכיה ולא היה לרוך להקשות מאלינה לכא"ב ולא היה לרוך ג"כ לאמור דלמא לכ"ע עשה ודבק כמוכן רק כסמוך על סבכה הוא אסרה הוא סרתה. כי סבכה דאוכייתא. מ"כ אתה כוחב בבמ"ת לא כאמר הקבא איתקש מיתה לגירושין. אבל גם קבא עכיות לא כאמר ומסאר עפ"י סבכה סמיתה מתיר מ"כ גם לב"כ מותר ודו"ק *)

מה שאתה מכמז בבקבה מ"ב לד מ"ה לא מלאתי מזה כלום **) אבל בעבו סופר מ"ב דף פ"ז חבאתי כרס אלמה כ"ל להביא ראיה דאשת ר"ז ל"ל קידושין אחרים ולא שמיה מיתה מכחובות דף ס"ב בב מכיבא וכו' פרה בוחא אמר בבס"ע וכו' ומיה ואם זה בקבא מה חו"ל לגמרא להביא שקידשה מחדש מ"מ כידון כזה לא בקבא מה ב"א מי ימיה ע"ב בסף אה"ע.

לדעתי יש לחלק בין מיחת בעל לגיתת אשה. ע' סכ"י גיטין מ"ג שכתב דבר נבלא. בחש"א אין קידושין חופסין לא בעבור איסור עכיות אלא כיון שקידשה ראשון תכי היא בבסותו ואין לה יד לקבל קידושין מאחר וע' אב"ע מ"ד מ"כ אשה קנין של בעל. וקלה"ח קפ"ח כתב אין בו לאחר מיתה כיון שמת שקעה ליה בשותיה ומייל רשות יורשין בעבד. ובאשה כיון שמת לא אגידא בים כלל. מ"כ כראה במת הבעל ופקעה הקנין שיש לו באשה בזה שפיר יש לחקור אם אחר"כ מי עפ"י נם אם לרוך קידושין מחדש. אבל בעתה אשה ובעל בחיים עדיין לא פקע קניבו מעתה גם שאיסות פקע כי מותר באחותה. אבל קנין ממון שלו לא פקע גם שמת אסור בחבאה. שלו חוא ואם אמ"כ ע"ש כם

היה לא לכיכה קידושין ולין לאיה מכתובות ומובן הביב הכנה"ג אם היא מתה ומיתה אסורה לעולם. ***)
ומובן מאד מהכמ"א ב"ב קי"ד בתו' אמה אין יורשה בקבר. ותוס' יבמות כ"ה דלאחר מיתה כמי שאלו בקבל' וע' הביב כי מעולמה קלבתי מאד:

*) מ' הערוך ב"ש כוונת אדמ"ו הה"ג כ"י גם על הס"י בהסגה זו הסיה אמר מבנ"ב לף נמפקבה אין מיתה בעל מתיבה. אבן חולי יא"ל דעל הסכ"י ל"ש דהכה הלי פבני הוא אקבה והוא מרבה ל"ב וכי כעדות יחסב דסייב הסה מאסור הסה מהחיב? הכי גילתה תורה שאיבו יכול להתיבה כ"א בגבר. וב"ב דכוונה הגבי הוא הבקבה דאסה קבין בעלה וכמתה בקע קבינו וכן מובן מפיבי"ש ו"ל רק ביסבאל שייך מבנה זו דלבנים היובש הוא אקובה ומסוס עבוה לבך בקע ולא אגידי ביה כלל אבל בב"ב אין איבור עבוה והבנים עומדים במקום אב אין מיתה מתיב כמו דלא מהבי בעבד ומפיב כ' הס"י אבל בע"ת אגם מבנים בבחה הסמעות ולא הים כאן יובסים כלל אפיב שייך אפקע האיבורי

**) הוא בדף כ"ד לד 48 מובא דאסה קבין בעל.

***) מהה"ג אבי"ד כ"י. עוד יש להסביר דיבו דכנה"ג דבעל אמת וחל עליה היחר לחכמא לאחר לכן נאחרה בהיתרה ובאסה אמתה בבעל ל"ש אכבר חל עליו היחר ליאא אסה של אסה ולא בקבא אכבר חל אהיתר מ' הערוך. לבע"ד אבבה כבה"ג אסורו מאד דמיתה איתקש לבע ובבע הוא כותן לה ולא היא מעלה מעלאה

הה"ג מהו' שמחה בריעיר מטאב

מ"ש מעפ"ה על הבבכ"י כיון הבעל מתיר ומ"כ דל"ה למעבה כיבים וכיון אביתרה איך תחזור ותאסר ואין זה דבכי כועם וכו' לדעתי אין מקום לד' מעכ"ה דבהי אתיבה החורה האסה הייבו עלך כוב דאיב בכל אבל אם חזר ומי הכי חזיבן אילא מבובא ואותה איתה לא היתה מתבה ומעולם לא ילאה לבלל היתר. יאומר בא מעכ"ה אם אסה כיבה ע"ב עדיס ואה"ב בא בעלה דפסיעא אאלא ובביה מסבי מאזבים ולא כמוס לדבכי בו' אביבה בהיתר המסוכם בתורה והכי מהבי עליה דבב עאמר ל"ש אלא וכו' אבל כיבה עפ"י ב"ע לא הלא*) אוב הפיג מעכ"ה מאחר דאסה קבינו ,כיון אמת בקע קבינו המתבי מ"ב כ"ל איקבא חיבק ליה דבבר ילא מקבינו **) וע"ב דקבין אישות אחבי. ומ"ש הכי בא המתיב עתידים לחיות אין זה הבגה דבבר בלה בל הגוף ואז בודאי ב"ה בא לבאן. ולולא דמתתיבא

אמינא בלא לבבכ"י דהבה הבה"ל מובא בד"מ אפ"ב י"ז דאסה אליבו או כיב"ל מוחבת דא"ל אבבה חולה ולא אסה מלאך ושי סוית מהכי"א אס"ע ד, דזה בבלל מיתה הבעל דמה לי בעמן בעמים או בארבן. ומעתה מבה דבינו בעבה לבבוב לאס ל"א ומיס ל"ם ב"ב פ"י בלותו מדליגה כאליבו וכיב"ל ואם נאבר דמיתה מתיב אף בהזר ומי א"ב אסה אבה בלותו זבן היתה מותרה לעלבא ומבבה אלא הוא ויקה יתבו אה לבורה "אמת מבה" ואיבא מ"ל בסאבר מ"ה בא ועוד דאין בבבא בלל לומר דבל פעם מזר וקידשה וע"ב דאין מיתה הבעל מתיב כבחזר ומי וכדעת הבבכ"י: ***)

*) מ' הערוך איבה דומה הבינה לבאי"ה דאף דאתול' הבתיבה על הבינה מב' עדים מסוס דעל הבוב אמה ידבבו אבל עכ"ה מידי הבבק לא יצא וכבין הבי' הע"ק בבינ דבוב לאו ודאי רק הבבק אך התורה החיבה אותה הבבק מבא"ב בבת לבבינו הבין הוס הבבק בדבר בודאי אין דבבי בוהס הבחזור ותאבר. ועוד דבב' עדים היה הבבל ע"ה דבבי הבבב לבן הבבבה אבורים אינבע אבעולם לא הוחבה אבל בעת לבבינו הבי הוחבה ממה אלא ביחבה הוכה לאה"ה רק לאדם בעלי בבעי לבן אף כאמי ע"ה בם אף אבו בא"ב דבק אין אבבה הוכה ולא אסה מי הבייו אינו כבי כל אדם רק בבי.

**) היא היא קו' הבב' הבבא הוא הוא אבבה הוא הבחה כאו הבבבי"ה הס

***) ממ"ב אין ראיה הבוא ידע הבבבה מלאך ע"ב לחזור להיות איש ולא לאלוין:

הה"ג מחו' שמעון וואלה מדאראהואי

ריבעבינו; על עיקר הקו' יש להביר דאין לבדין אלבה מן אבדה מ' בלא היבע אה"ע פ' ק"ב. הבבבה דבבים חדשות בא לבאן ובר איסור אובבא ליהא דא"ב בר ס' בחלה ליול, עלבים בין לבי"ל ליולאי עלבים נחלקה בין לבי"ל לבאי הארץ בחלבה ובבא ליולאי עלבים. מדבבאים רבינו כדה ע' דבבי בוהות אין לבביב על הבבבכ"י כי בבי"ר הי, דבבי הבוות ר"ל הבאלה על אחר הבחבה לבי"ל הי' הבוות דבבבינו בחבים לבן ע"י ערעה ובאלתה על אבתו בל לוב ובן הבוובית הי' הבוות כי הבוב הוא.
בהבוובה ריב"ה יש לבבינו בתי דבבים אם בבבבה מבבעה הבבי"ר לאחר הבחבה אבל ערב הי' הבוב והבי הוא הבוב בבת ולאחר הבחבה לבין הזה בבבה הבד"ל בבאבוחיו בם אז אבתו הוחבה בין דבוב

שתהיה חסוך במת ולא נעמוד בכוונת לפון רש"י דלף כי אמת אמת היכף בלמת נפשו אבל למחר שהיהו עי הסוג נאת גם לעפרא מרס מיה ועיז הסיג ריבי"ם ולין מי אעמא לז פסועא לפו דלא נעי שיה כמפורש בתוס' סס ומ"ר גם אסתו אסורה ולדעת המאור מתיס שהחיה ישזקאל נוסלו הכשיס ולמי כשלו למי שלו וגם אס חזרו לבעליהן הולכו לקידושין ולדקו הכרעת בעל ברכי' לפי דעת התוס' הכ"ל ומאה שהתעורר אליהו על בן הלכתות מעוס שהיה בעוס שיחזור לתחיה (עיין תוס' ב"מ קי"ד ע"ב ובמיזוסי מהרי"ל חיות סס) עוכח כי לין כאן עומאת אח כלל כי בחיים נחסר ומכ"שר בע"ת שהיה שהכרח להחיותס לקיים הסבועה להאנות, ובזה סר גם מעל רבה דין כולה בשוגג כי לין כאן מיתה כלל.

ומה שהעיר הה"ג על תוס' המורה. הכה כיון דאחרי מעס זה לעכין יסרמל דלא מחיי מעוס פ"מ מעילה הוו גיכוסין גמורין ולין חגנו כחקסא בעלמא ומסורה לכהן דאפילו ביה חגנו אסור לו וכש"כ גיכוסין גמורין.

וה"ג הרבני הה"ג מהר' דוד לבי קאטלבוכ מפיסקא כי דבמס מגילה לא מכר כלל מעה כ"ז רק ושמעיה ד"ל דהייכו מעשה בו חבורה מקוכנת ולמחר ביקש רחמים ולחיי הייכו שהועמד מי ולא מת בחבורתו כמו שעליכו ביוסף שאמרו לו המלכים החייתנו שכוכה נשאלכו נחיים:

סא

הרבני הה"ג מהר' אהרן גוטמאן מוואראנא

אסיפת כל לשון „זאת אומרת" שבמלאים בש"ס

בכוכות דף כ: ל"מ:

שבת כ: זאת אומרת ולא נשאל כן בעפקנא ס"ב: לא נשאל כך ס"ב.

גיכוסין ל"ו. עיין בתוס' ד"ה מאי דבבא רק אליבא דבייתא קאמר ולית לא ס"ל וכזה הוכלא ביומא ו: תו' ד"ה אמר ובזבחים ל"ג. ד"ה הנהה ובכלה ע"ז. ד"ה אלמא ובקידושין ע"ז ד"ה אמ"ר ובב"מ ל"ג: ד"ה אמר רבה ועי בשו"ת חוות יאיר סי' ל"ד בסימן זאת אומרת: בפסחים ו: ע"ט: כ"ח ל"מ: קי"ד:

בילה ל. — מו"ק י"א: י"ז: — ר"ה כ"ב כ"מ.

תענית י"ג: כ"מ: — יומא ו: כ"ט: ס"ו:

סוכה ל"ג. ל"ז:

יבמות ע"ז: ל. ב"ם ל"ט. בתו"ס בפק בשם ירושלמי

מזיר ע"ב ע"ו: — סוטה מ"ג.

כתובות י"א: י"ב ב"ם ט"ז: ב"ם ק"ב:

קידושין ע"ז ל"ג: — גיטין יו"ד. כ"ד:

ב"ק כ: כ"ג כ' ל"ב ו"ם בתו' ל"ה: גי בתו' זאת אומרת ו"ם בתו' דמ"ו ד"ה טוב ל"א ב"ם ק"ל: ק"ב ב"מ מ' ולא כשאל בזה כ"ה. ל"ט: ק"ב.

ב"ב כ"ב: כ"ג. ב"ם ס"ג. ס"ד. קל"ה. קס"ט. קס"ט: בבהדרין כ"ו

ע"ז ע"ז: תר"ם זאת אומרת ובהגהות ר"ב רבש"ב כתב אלה לר"ם כמחק דבוקה ל"ג מיכו וכ"כ מפירש"י שפי' מפשט פסיטא ליה לתנא מסמע אבל לר"ם עלמו ולמי פסיטא וכן מוכח לשון זאת אומרת וכ"כ הבפ"ת וע' עו"ז או"ח תרמ"ו ופרי"ח יו"ד כ"ח סעיף י"ד עכ"ל ולע"ל בנוס' עיכוגין כשמתי דמליכו זאת אומרת ולא ס"ל שבועות י"מ ומגב אבסוס מה שכתבתי בדף כ"ח תו' ד"ה ושמואל כתבו דמין זה עד' שמואל אלא הש"ס מפרש כן אליבא וכעכין זה יש בכ"מ ובגליון ליין על תו' יומא מ: ד"ה עשהו וב"ק י"ע' ד"ה בא אבי ואבי מוסיף שבת י' תוד"ה שאבי וי"מ ד"ה והשתא ולסיפך מזה בב"מ כ"מ' ד"ה וכמה — חולין י"ב' פ"ז קכ"ח: בכורות י"ב: כ"ג: מ"ה: עדלא אמרת פיכמ"י זאת אומרי ולשון זה תמלא עוד בבבדרין ס"ז: מ"מ' מ"מ:

כריתות י"ד' ומגב אבסוס ע' שם חו' קד"ם בדותא כ' בגילות היא ד"ת עניים במקומם ועשיריים במק"א וע' בש' מקול חיים המה דבכריתות ע: תוד"ה תוכה הכיחו קו' בתימה ובקושה י"מ ד"ה כי תיכון ובאמת כך הוא הבגילות וכזה ביבמות כ"ד: ד"ה לאמי ובגליון שם ובמכות כ"ב. ד"ה פר ובגליון ובשבת ל"ב: ד"ה הא ובמגיגה ד' קד"ם לא ובכ"ם י"ז: קד"ם אשר ומגילה כ"ז: ד"ה שאלו ובגליון וביבמות פ"ג קד"ם אמרו ובגליון וב"ק קי"א' ד"ה העולה ובבבדרין ס"ב' ד"ה ילא ושם ס"ב: ד"ה העלם וביבמות ל"א' ד"ה לאמי

תמורה י"ע: כ"ה. לבי' התו' — זבחים כ"ה' ב"ם מנחות ז' ו"ם בתו' ע: ס"ב ב"ם ל.

כלה ל"ד' ב"ם כ"ו: ס"א:

ששמעה לכל ס"ז לאסיפת ה"תיקות"

בבהדרין מ"ג. תבעי לך וזה כמו תיקו פ"ח: ל"ח: ק"ב ב"ב — חולין י"ח בתוד"ה אר כ' דא"כ הול"ל תיקו בגמ' שבת כשם דף ע' ול"ל ע"ז: ב"ם בגמ' יומא מ"ד ל"ל ע"ז: בגמ' ב"ק ל' ל"ל ל"ז:

לאות ס"ה או"ח מ'

הרבני הה"ג מהו' יוסף פליסמאן מקעכלאהעל כבר כתב הפרי"ד בב"מ דכ"מ ד"ה ועוד כ"ל לפרש. דגמ' בפק"ד עוד לא ידע לפלק בין קיאן מונסק לאיזו מונסק והאיבני היתה אפי' בקיומים מונהקים אי דאוריתא וכך לבתר דמייתי פלוגתא דשמואל אסמע לי' לחד ליסנא נחלק בין מונהקים לאין מונהקים ולא קשה כלל.

והה"ג דאלבוגלאכ כתב דהגמ' נקט מילי דשכיח ובודאי גב שכיח כדאיתא בב"מ כי וגיעין כ"ז הסיא ביעא דאסתכא אבל סיאבל חסן אאי יגיד עליו קיאן מונסק ואי קיאן אאיזו מונסק איזו שכיח.

והמופלג מהו איזיק מעערן אפה כתב דאסמעינן בגוותא דמהדרין בב ע"ם קיאכים לאפוקי מסמ"ק ופ"י דהקשו איך ילפינן בב מאבידה הא איסורא מאיכא לא ילפינן בם אחנו אל נוב"י הקשה דאכי בחבדה ליכא חזקה בבד כותן הקיאכים אבל בבב יש כאן חזקת א"א מתבבד לקיאכים ומאד כל אלה הקו' אף כי שערי היקולים לא כמעטו אבל עכ"ם רבותא איכא בזה:

סב

הה"ג מהו' נתן דעווי טשארבאגארד:

בטוב"ק קי' כ"ח ד"ה ולא עוד הוכיח דקטלינן על קיקן מונסק אף אי קיאכין דבבן ועל קיאן אאלבי לא קטלינן אף אי ס"ידא וכתב הטעם דלא קטלינן על ק"ע מקום סהבבלא מכחיש העדים דלא איהו קטל ואלים בבי ואמריכן איתכאי אחריכא בחלה הקיאי ולאי דבריו אאה סכיקת בהיחר קיאכים חיכחה תחת הסבי קטלינן לה דאין בידה לטעון בבי אאין זה בעלה סהבי בעלאה כיקת ע"ם קיאכים אלו חה קוחר לדבבי החו' חולין ל"ו ד"ה אלכיא. ול"ב הטעם דאי ילפינן מאבידה דהוא אמוכא לא ילפינן מכיח לדיכא כפקות דכתיב ביה והלילו העדה עיין סכהדרין ק"ב אמקוסק הגא' אי אזלינן בתי"ר אקום דכתיב והלילו העדה ופפי' דלא קטלינן האאה ע"ם ק"ע אבל בק"ע בבבה היא דאהבי לכך אהבי בם בדיבי כפקות ועי' פי' כחובות בקו"א כתב ב"כ כבוב"י

ב) הב"ם קי' י"ז קעיף קיב וז"ל ובזה מיושב אפיר מה אהקשה אהר"ל אפרחג לפי' החי' ס"ידל אי חייכין לאאלה אי"כ ע"ע בכלי' ל"ו וק' למה חבא בוחבי' אע"פ בים קיאכים בכלים ל"ו ת"ל ע"ע אהוא דאו' כאי ל"ו ולאה חבא בחבי' קיאכין אהסס דבבן א"ו לפי חי' קי'

דבבן ל"ו לאאלה ולא"ם לא אוכא כלום אאוס ד"ל דחבא קי' אא"ו ביותר ל"ו לפ"ז דין קיאכים בבוסו ובכלים אחד והייבי כלים דלא אוסלי דאהבי בהו ע"ע ע"ו ס"ע ל"ו עכ"ל וא"כ הקו' אהגאון אהר"ל (אלבי אבבזו) עוארת בחזקה על הב"י וכיבע"א. וכי דהבה הבוב"י קי' ל"ב הק' דקאאר אינא בעדי אוכף ואי כפי הב"י דאי ס"ידר אפילו בכלים דלא אוסלי הי כיבן לאאלה דעכ"פ לא אקרי אונהקים ביותר דזאבן דאוסלי א"כ קי' לף דבינא בעדי אוכף עדיין אוכא דקי"דא דאי דבבן אאי אהבי בעדי אוכף כיאוס לאאלה אא' חאבת לא אאולי איכסי. אבי אס ס"ידר ל"ו זה ואדעהדרין חאאור בעדי אוכף ול"ח לאאלה אזה אוכא דס"ידא. ובלע"ד הבוב"י קי' כ"א הביא בסס הגאון אפ"ב דחוס' ס"ל כב"ם וז"ל דע"כ לא כתב או' אלא בס"ע בכלים וכא"ם הב"ם בטעאו דאי אייבין לאאלה ליכא ס"ע ביותר אבל בים לו ע"ע בכליו סביא דאו' כ"ל דל"ה לאאלה וכו' דבאאת אאלה לא אכיח אבל אכתי בלד האפסקי הוא אלא דאטוטא הוא אבל בפלטרף אאס הבבד אאא הוא בבד אאר יגס האאס אס הוא אותו הבבד אאא אסלו לאחר והוא פלגא. א"כ ע"ז דבס"ע בבבד איכא תרי ספיקא לחומרא אאא אין אותו הבבד ואפילו אס זהו הבבד אאא אינו אותו הבבד. והבוב"י חוכיח דס"ע ביותר הסוב אאם כע"ע אאלו בים אקוס לחלק א"כ לא"ד ס"ידא ולדידה ודאי דאיבין ע"ע אכתי יש לחלק ולומר דדוקא בקיאכים חייבין לאאלה אבל לא בע"ע וקשה אי אקשה ביבאות דק"ב אי חייבין לאאלה חאור בקיאכי אוכף איכי אהדרין ועיקר הקו' אאבי אקלא דבסין וביאוס לאאלה אן החוכה ולפ"ז אה קו' והבי כאס לא"ד ס"ידר אקשה באאס' ב"ע אאור בקיאכי אוכף ואאבי אינא בעדי אוכף א"כ לא"ד ס"ידא ואיהו אוכרח לומר דחייבין לאאלה וגי"כ כינא בעדי אוכף וא"כ באאבתהו ביבאות אאבי' אע"ג אים קיאן בבוסו ובכלו אפיר חייבין לאאלה וחאו' דקלא בעדי אוכף אייבי ואכיבין בע"ע א"ו באאס אאלה אין חילוק אס אכיבין בע"ע או בקיאכים עכ"ל והבה די הבוב"י ככוכים לאבבת ב"ם דבק בכליב דאוסלי חייבין לאאלה וחייבין ג"כ בע"ע אבל לדבי ב"י וביבע"א אאס קיאכים דבבן גס בכלים דלא אוסלי חייבין יא"ל דבע"ע ל"ח דבלא"ה אסס לחוס אאל אאל אכלים דלא אוסלי אוסאל וא"כ בע"ע אאין אוס אסס בכלי ל"ח. וא"כ קודם אאבי לא אולי איכאי אוכפא לא איה יכול להבן בעדי אוכף אבל עתה דאבי

לא שיולי ליכפי לוכפא גם לא ש"ל שפיר מסדרין ע"י עדי לוכף ול"ק קו' מצ"ו הכ"ל דלמאי דמפכי עד"מו מוכח ע"כ דס"ד לו לדעתי לא כן הוא גם ל"ק קוש' מפר"ל למה לא נקט מתני' דע"ע ג"כ ל"ע דבאמת מתני. — עוד כ"ל לתרץ קו' הנוב"י הנ"ש כי דהא בסוגיא זו הק' מגנו דמחזיקין בסימני כלים ס"ע גנו והיתר האמה פרין ולקמן קל"ב פסק דלא מיישינן לסמלי נאלכנקי ואפשר בגנו הנעל דבר לבכיו ולא אמר דהשמיל לא מיישינן לסמלא אבל כאן מיישינן סמא השמיל הנעל. לפ"ז מיושב קו' נוב"י על ריע"א וצ"ל דבאוכף על סמין דכך להשמיל אנו מאמינים אם אמר סלא השמיל מיכרים של' אמת הס. ע' מהר"ם מיכן אפי' זוטרא כ"א ד"ה אך ובמון שהפרם רב בין דבר.

וקו' הנ"ם סב' מיפו הסוגיא עדיין ליכו מיושב (כוונתו מה שמחלק שם אליבא שביעא"ח שהניא הנ"י בין גנו לאיתה ע"ז כ' שהסוגיא עדיין ליכו מיושב שמדמה גנו לאיתה) ל"ל דלק"מ דהגמ' בחר"ח דלא ידע עדיין דלא מושלי ליכפי א"כ ליכו נאמן שלא השמילם ע"כ מדמה שפיר גנו לאיתה. אבל נמפקנא דלא מושלי לכפי שפיר פסק הנ"י בגנו דמחזיקין כיון שהנע"ד לפכיכו ולא אמ' דהשמיל ונמיתה מיישינן דאם פיש כאן היא לומר.

ג) נחסר' נ"ם פי' ס"ה כ' כמו דלא מיישינן לכפילה דחד בנ"ב קע"ב כך ל"ה לפקדון דיחיד שיזדמן שיפקיד כליו אמי פיש פיעכים בגופו כפיעכים שהיא לזה ומ"ל ת' קל"ב כ' כזה לעין שלא אלא שהק' מאי שכיך בנ"מ כ"ז אי מיישינן לסמלה כי עלאו קשור בכיס וכו' והא כהא"ב הוא שלא דיחיד ותי' דסמלי גנו דאפשר נאחר. והק' הנוב"י פי' כ"א דמכ"ל להמקשן להקשות. והפ"י הק' נפשיטא מה שכיך מעלאו קשור דהוא חשמא רחוקה בשפלים השמיל שכתב והאלכנקי לאחר וכיכ ג"כ הגנו בתוכו שהשמות היו פרין כבגנו זה. והמ"ש ת' ס"ה הק' על מ"ל מאו' ניעין כ"ה ד"ה מעלאו ומ"ה כיחוש לסמלה ו"ל דקיש ליה שלא השמילו וק' לכתי כיחוש למליאה ועכ"ה דק"ל לתו' דגם בגנו ל"ה לכפילה דיחיד ולכתי מה מקשה התו' ניחוש לסמלי מא הוא דיחיד מע"כ שיש חילוק בין שלא לכפילה ולא כק"ל (ול"ב שזה יותר גדול מכפילה דחד שיזדמן שיעלא לותו יב"ש לחר ויחבד לותו ויעלא לותו יב"ש הראשון אבל בשלא השמיל לותו ליב"ש ע"ע שיחזרו ולא היה רק מקרה) והכא נוב"י ת' ל"ב הק' על הרל"מ דב' דלא"ד לסמלה דה"ה לאבידה ומכירה וגניבה וקש' מאי ת' הגמ' לא מושלי ליכפי ומי מיישינן לגניבה ולאבידה מה מקפיד הגנב על מחלו סל זה. וכ"ל לתרץ כ"ז דיש הילק בין סמלה מלבים בתיתה לשמלה כיס ומלכנקי בגנו דרך בתיתה הוא שמלא דימי' דהמשם רק על סמלי דפעם אחד היימ לאותו שמה אבל מה שהשמיל אותו ג"כ לאחרים זה לא כ"ת מידי והמשם ג"כ רק לאי שהשמיל המלבוש נאחרוכה אבל מה שהשמיל ג"כ קודם לכן לא מעלה ולא מוכיל חה משם רמוק מאד שנפעם אחרוכה דוקא הוסמלו דוקא לאי שים לו כהסימן שהיה בזה אבל בכיס ומלכנקי לא הוא שמלה דיחיד דנשו"ל דמושלי ליכפי לאו רק לאחד מעמיל כי אף לבגיס ואין המשם רק על מי שהשמיל נאחרוכה ונחן בו הגנו של יוב"ש אלא דבכמה פעמים שהשמיל הכיס והאלכנקי לכמה בכ"ש שמא ת' היא ביכיסם יוב"ש והוא נחן בו הגנו בארזה פעם שיהיה ולא"ד נאחרוכה חה ל"ה שמלה דיחיד שהרי הכנה הנעים שמלם ול"ק קו' המ"ל מקו' הנב' הכ"ל ול"ק קו' הפרי' דשפיל הכיך הגנ' מפא דמלא קשור אחאי דאין מעידין דכאן ל"ה שמלה דיחיד כמ"ל לעפ"י לאיכו הכיח כ"כ מיזדמן שיפמיל כליו לאי הסוה עמו בסס. אף אאי דאין מעידין הוא חשם רמוק דהאי מכיך ונון מסוקם נפקקי מהרא"י קס"ח מונא בנתי"ה ת' ס' דהיינו סמופנ קלת נאריכה וקטנה חה ג"כ לא הכיח כ"כ וגם בגד אכוך וגון איכו ראוי כ"א לאי הדומה לו קלת וספיר אדמה הגמ'. ול"ק קו' הא"ם מהו' דלעניין שלא ל"ה שמלא דיחיד ולעכין כפילה הוא דיחיד דרק אחד אלאו. ול"ק קו' הנוב"י דמ"מ ב' זה רק לעכין איתה אבל בגנו לעכין שמלה ל"ה דיחיד דמשמיל לכמה בכ"ל אבל בגניבה ואבידה שהוא גדולי רק הנעם לאחד לא מיישינן הדוקא יוב"ש נכנו או אלאו דזה לא הכיח:

פג:

הה"ג מהו' אברהם ליב טרוטצער מצעצע

תוספתא נרכות פ"ו אח המעם ואח הלבנים ואח המזלות כסדרן אומר עושה מ"ב כ"א ז' דרך אחרת ופלא. ולעכ"ד כ' דכוונת כ"י היא כמענך הדיר בכל יו' כסדרוה אח המעה וכרלה כעונד לחמה כמים נמרע מה"ע אין מנרכין כפים על קידום החמה ע' נפ' זאבי המה. ולאיה לדבר מהסמוך לו דקאמר וכן היה כ"י אומר הדוחה אח הים הדיר ומלא "וכן" מוכח סגם לעיל מ"ב מהדיר:

פר
שפרתי ישנים
הגאון מהו' ארי' ליב ברעסלא זצ"ל

בעמ"ח שי"ם פני אריה נדפס בחמפערדם. מקין יסד עפ"ת והעבודה בעיר מולדתו ברעסלא ואח"כ בליסא ובבערלין בכפ"א של הגביר הנודע מהו' דניאל יפה (מוכא בפרמ"ג בהקדמה. מי יפן שעשירי דורנו יקנו שם טוב כמוהו) ואח"כ היה רב בק"ק עמדען (בנו מהו' אברהם אשר מילא שם מקומו נודע בספרו היקר לרוב החיים נגד המתחדשים נדפס פעם כי גם בחדיכמנו בק"ק לוהעל) ואח"כ כיהן בק"ק רשטערדאם במדינת האולאנד משנת תקמ"ח עד יום מותו ליל ש"ק שסה ימים למודם אייר תקס"ט: —

נשאלה לי מדה"ג מהו' דוב ארי' ריטטער רב דק"ק
— ראטטע־דאם והמדינה: —

לנ"ת

כתב הרמב"ם פ"ג מהל' איסורי ביאה הל"א בשלשה דברים בכנסו ישראל לברית במילה ובטבילה ובקרבן מילה היתה במצרים שכי וכל ערל לא יאכל בו ובטבילה היתה במדבר קודם מ"ת שכי וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם וקרבן שב' ויעלה את בני ישראל ויעלו עולות ע"י כל ישראל הקריבום עכ"ל: והנה דעת קדושים לא אתבונן מ"מ הנה רבינו המקקנא בגמרא דיבמות דף מ"ו ע"ב ותפס הלימוד מהמקלא אשר כתה שם בסוגיא. והנני מעתיק לפניך קלא מהסוגיא דשם. גרסינן בדף מ"ה ת"ר גר שמל ולא טבל ר"א אומר ה"ז גר שכן מליכו באבותינו שמלו ולא טבלו. טבל ולא מל ר' יהושע אומר ה"ז גר שכן מליכו באמהות שטבלו ולא מלו וחכ"א אין זה גר עד שימול וישבול ומקקינן דטבל ולא מל כ"ע ל"ש דתהכי כי סליגי במל ולא טבל דר"א סבר ליף מאבות וכו' באבות מני עביל הוי מכה לי' אי לימא מלך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם עה בנוקוס אחין טעון כיבוס טעון טבילה מקוס שטעון וכו' ודילמל נקיית בעלמא. אלא מהכא ויקח משה את הדם ויזרוק על העם וגמירי דאין הזאה בלא טבילה וכ"ש טבילה באמהות מכא ליה סברא הוא דא"כ בשה בכבסו חתת כבסי הסכינה ע"כ: הרי דאידחי בגמ' הלימוד מוכבסו שמלתם. ומה גם בכריתות פ"ב דף ט' ע"א שתם כן הגמ' הלימוד דמקקנא דהכא דאמרינן שם כי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא בכבסו בברית אלא במילה וטבילה והכלאה דם אף הם וכו' טבילה מנ"ל דכתיב ויקח משה את הדם ואין הזאה בלא טבילה: וכפ"אחי שלא העיר מ' מפרשי רבינו בזה. וקודם כל אראה לבאר מה שיש לעיין בזו הסוגיא ומה שנראה לי בס"ד דהתו' הקשו בד"ה ור' יהושע טבילה באמהות מנ"ל אע"ג דאין לה אין הזאה בלא טבילה שמא לא היו הנשים בכלל אותם הזאה א"כ משום ר"א אילטרך להאי טעמא דמקיק משום דאיהו כמי מודה דבטבילה לחוד שני כדאמר לעיל בטבל ולא מל כ"ע ל"פ ולית ליה דאין הזאה בלא טבילה. ובאראה קשה על חי' הפני של אחו' דאמרתי מנ"ל לר"א דהיתה טבילה באמהות דילמא בהזאה לחוד ככבסו לבדיה דלר"י דאית ליה אין הזאה בלא טבילה ואי"כ הנה עלמך דטבילה היתה שם אלא דלר"א קשה. אן אמת דאין לדייק לר"א לתי' הפני דתו' דנשים היו בכלל הזיה. ואי"כ לילף לדורות דהזאה בעי דזה איכו דכבר תירלו בגמ' דכריתות שם דאמרינן אלא מעתה האידנא דליכא קרבן לא נקבל גרים אמר רב אחא בר יעקב וכי יגור אתכם גר. לדורותיכם מעשה מע"ג דליכא מקדש. אלא דאתן דייקינן מנ"ל לר"א לומר דבטבילה לחוד סגי כדאי לעיל בטבל ולא מל. וראיתי להרמב"ן בחידושיו שמדייק על הא דמקשה טבילה באמה מנ"ל סברא הוא כתב וז"ל קשיא לי ודילמא בהזאה וכיתא לי דלכשת"ל דהזאה הויא באמהות ע"כ טבילה כמי הויא דאין הזיה בלא טבילה אלא דס"ק אפילו תמלא לומר דלא היתה הזאה באמהות מ"מ טבילה היתה דאל"כ בשה ככבסו עכ"ל והנה ודאי לא כתכון בקושייתו לומר דכילף דהזאה בעי לדורות דזה אידחי כדלעיל. אלא דמנ"ל דבטבילה לחוד סגי הוא דמקשה והיולו איכו אלא לר"י אבל לר"א קשה כדאמרן ומכח קו' זו ע"כ לומר דר"א ס"ל דלא היו הנשים בכלל האזה וכתי' הא' של אחו' אלא דאתו' תפסו לשון שונא ואו' לר"י אבל לר"א ודאי לא היתה הזאה באמהות ומעתה נולדה לנו פלוגתא חדשה כ"מ גדולה לדינא. דהרי אחו' כתבו בד"ה דאין הזאה מפרש ר"ת בלא טבילה לפני הזאה כדי לקבל הזאה ואותה טבילה כשרה אף בלילה ע"ש. כמלא לומדין לר"י דלדידי' מוכל לומר דהזאה היתה באמהות וילף טבילה מדלא סגי בלאו הכי וכל ילפינן לדורות דבטבילה לחוד סגי. ואותה טבילה שהיתה לפני הזאה וכשרה טבילה זו אף בלילה אפשר כמי דמטבילין גר בלילה פ"ל. אבל לר"א דס"ל דלא היו נשים בכלל הזאה. וטבילה ילפינן מדהוכרחה להכנסת ברית א"כ ודאי דכמו דהכנס ברית של אנשים והיא הזאה ביום היתה דאין הזאה אלא ביום. כמו כן טבילה של נשים ביום היתה דהא כולם יחד ככבסו לברית וכן ילפינן לדורות דאין מטבילין גר בלילה, ואומיל וזכיכו לידע הכ"מ בין הלימודים שמביא הש"ס מוכבסו שמלותם דדמי ליה ר"א או מוקמי משה מהיכן דילף לה ר"י והיא דאם כילף מקבא דוכבסו ע"כ טבילה היתה אחר הזאה וביום דהכי כש"י פי' בחומש פרי

מספרים ואל מקום אמר וגו' פ' זו כאומרם קודם עסקי הדיבות בז' בקיון והכלאה הקבצן היה בהמקום בקיון כדפירש"י ובהסכמה היתה ע"ם. וא"כ יוקי לאמר בקבנה דף פ"ו בקבנה בחולם ניחלה חוכה ועי"כ העגילה היתה בו' בחולם דמשום סריפה היתה כמנוח' ואפי' לרבנן לאמרו בו' בחולם ניחנה חוכה וכך פסק סרמב"ם פ"ה מהל' אבות הטומאה ש"ם בכ"ת. ע"כ מה דאפשר לאמרי' זמן העגילה מאחרינן ולא נעגלו על קודם מ"ת וביום כך מוכח בהדיא בגמ' שם דמסקינן דאי ליתנה חוכה לע"י כלומר דעבלו מבעוד ולא פלגו וכדפירש"י אם היו פולטין ימזיגו ויעגילו מסתחסך אבל לא הולכו לכך. ועכ"פ כלמוד מקום דהעגילה היתה ביום. אבל אי יליפינן מקרא דויקח מקום וכו' דאין הזאה בלא עגילה כבר אמרנו דהעגי' היתה קודם הזאה וכסברא אף בגילה. וע"כ דכך היתה קודם כדי לקבל הזאה ואפשר דעבלו אף בגילה. וכל זה שאמרנו הוא לדי' כ"א וכ"י. ומעתה נבואה לחקור לדברי חכמים דסברי דתכוייתו בעינן עילה ועגילה וסברו כמי דאין מעגילין גר בגילה כמ"ם מפסק קחמא דגמי' בדין זה. וכאומר דחכמים כמאן ס"ל דכר"א ע"כ לא ס"ל דלדיליה לא מעכבא עגילה דלא היתה בחנוה ואף דאין מעגילין גר בגילה ס"ל כוותיה ע"כ לאו מעעמיה כדאמרן. וגם כר"י ע"כ לא ס"ל והייבו דילפי עגילה מהיכי דיליף ר"י מויקח מקום דא"כ ע"כ דסברו כמי דאין הזאה בלא עגילה ומכח לחו לאיתר דאין מעגילין גר בגילה. וא"ל כי היכי דכתבר החו' דמספר כהיב בים דא"כ אף בדיעבד לא ליתכשר בגילה ואכן בדיעבד מכשרינן עגילה גר בגילה וכך פסק רבינו וכדבעינן לאיתר לקמן. אלא דע"כ ס"ל דעיקר פליוד מוכבנו. ולא כדאמי לה ר"א דמשום נקיות בעלמא אל' עגילה גמורה קודם מ"ת היתה וביום וכדאמרן. והלכך סברו דעגילה מעכבא ואין מעגילין גר בגילה. ומעתה מה לקמן דברי רבינו בזה בפסק כחכמים וכדבריהם בכל מה שאמרנו ודוק כי הדברים נכונים לאמנין והבריי' דכריתות לדברי כ' לאמרה וע"כ כר"י ס"ל.

ודע דבהא דאין מעגילין גר בגילה פלוגתא דבוותא לדברי רבינו כתבה בדיעבד כמ"ם בפ"ה ה' ו' דסובר דהא אין מעגילין בגילה מדרבנן אות. ופרמב"ן מוקק עליו דמלחוריי' אות דכתחילה דין דמי וכמ"ם החו' וכבר הכריע הרשב"א הביאו הה"מ כדברי רבינו. ואפשר עוד לומר דמיכה ובים מפחייב מילתן דרבינו אזיל לשיטתו דס"ל דעגילה דקודם מ"ת עגילה גרים

היתה ומ"כ ע"כ לא מעכבא ומדרבנן היא אלא סמך בעלמא סמכו למעשה אבותיהו דאל"כ אמי פריך נשבת שם ולינגלו ביני שימשי הא אין מעגילין גר בגילה אלא ע"כ מדרבנן היא ותו לא מידי:

פה

ההיג מדו' פנחס בילריטצער מסערענטש

א) מקבה מגילה דף י"ל ע"ב ובמקום דקאי יכמיה היכי מתכנמה. תמהני הלא כביא הכוכם כביאתו מ"ב מיתה והסוה אסה לאים לכל עוכסין בבתורה. וכזה ק"ל בבכילתא קוף בבלא אדכי מסה כלאם סמיגים כליה על כביאה זו שהתכנאו מסה מת. וקשה ג"כ מה היה לאם לעשות וכי לעבוד איסור מיתה.

ב) שם. בנתן פוי ליה ק"ל דבקוטה ל"ה איתא ואמרו ליה לאם הקטוע ידבר ופיכס"ר מי שאין לו בנים ליטל חלק באבן והכה אף שאין לאקסות הכי היה לו בנות ובמקום שאין בנים הן יטלו חלק באבן. דז"א דאז עוד נפ בנות לא היה לו עד אמר שכשא לת כחב אבן קפ' כיון שאא"כ היה לו בנות א"כ עליין היה לאוי לאוליד ואיך קבאו לו לאם קטוע אולי יוליד עוד. וביותר ק' מעיבוגין דף ס"ג אמר ר' לוי אזיל לשאול בלא ולד מסמע דאפילו בנות לא הוי ליה ול"ע.

ג) הגי' באו"ח סי' הכפ"ע כחב עבדים מדין אסה בלמד שאף הן היו באותו הכם בפסק שכנה אמולים היו עכ"ל ולא הבנתי מה מסני בני עבדים האי אף הם היו באותו כם וכי עבדים דהשתא הוה תולדות עבדים שמיו אז הלא בכל יום אדם קונה בכרי מן השוק ונעשה עבד לו ואם אפילו מבניהם הא בעבד אין הבן מתיחס אחר אביו. וגוף הבכנא אף הם היו בשכנה ל"ב גם בנים ל"ל דאף אם רק האבים היו בשכנה כמי דהשתא מהיכן היו ול"ע:

ד) אי העורך לענ"ל כונם כבואתו מ"מ אייך רק בנאמר לו כדי לאמרה אבל יתכן ג"כ שכתגלה לאדם איזה עתידת אשר לו לבדו ואין לוכך לאמרה.

ה) מקוטה י"ל דבולאי כשהה עשר שנים ולא הוליד כשא אחרת ועוד לא הוליד לכן חשבוהו לעקר. ומעיבב, הכה לכאלה יש ראיה מכזיר י"ב שנ"א דבלא ולד מסמע גם בלא בת אבן אם אף י"ב איתא כדאמרו איכשי דרק לבן קוראין ולד. ואולי בעיבוגין הפס לי איכשי

ו) י"ל האי אף הן היו באו"ח אין הכוונה לפי שאנו נולדים ומהלשונים דא"כ גם גרים ליפטרו אלא שאנו עושים זכר לכם לאי"ב כל מי שהיה אז בשכנה:

ההג מהו׳ שמחה ברייער בטאב

לחות פ״מה סחרעים הס״ג לייבק כ״י על הגרע״א לעכ״ל כלחה לכלחה סחין החחלה לקוחיתו דנחי דכלי עץ הנא בחדה חיכו מחחמח בחחר חוחחות חבל מ״מ מחחמח בחדרם כחבוחר בכ״ם ובגרע״ב פכ״ל מכליס מ״ל ועיין בחוב״ת יו״ל סי׳ ק״מ סכ׳ דכוב גיגים לכחוץ בו עסרון ומעחחין בחדרם וח״כ לסיחת הרחב״ל הכ״ל כל סחחמח חסוס חדרם ג״כ חסוד לחבגל ע״ב כחבוחר בסי׳ ק״ה ספיר הקסה חדס קסה כבחזל בע״ח חלי מהכי הסה״כ דהח חכחי חחמח עכ״ה חסוס חדרם חלח דכ״ח ק״ל על מ״ה הגרע״א בחסו׳ סוף סי׳ ל״ח וז״ל מ״מ בכ״ל דהגיגים מחזיק מחה״ם בלח חף לפי סברחי הכ״ל מהכי כסה״כ דהח הכלי לחו בר קבולי טומחה הוח עי״ה וקסה חכחי חס מהכי המחזיק חחי׳ סלה חח מחחמח עכ״ה בחדרם וחפי׳ כחולה חחון ל״מ כחה״ם הס לפי זה חבל בחחח לק״מ דהוח מ״יכי הס הסחביות היה מחובר לקרקע וכיון הסחיים לפיס עליו חין בו דין חדרם כחה״ם הגחו״ל בחסו׳ הסחכי׳ ד״ה חוכ הטומר לכגדי וח״כ חפילו חביות זו כעסה מחחלה לכחוץ בו מ״מ הח כ׳ הרחב״ם בריס פכ״ו חת כלים דכ״ע הרחוי לחדרם הקבע בכותל ובנה עליו עיחור חבל על הסו״ע בסי׳ ר״ח דס״ל הס בחסס הקבע בדבר של בנין חפילו לח קבע בחרץ הגי עס״ך הס קסה הפיר חח מהכי הסה״כ חכחי חחמח בחדרם כיון דכוב גיגות לרחילה עסרון כח״ם כוב״ל הכ״ל. — חבל המחם הלח כחקרה דעתי בזה חסוס דנרחה בעליל הלה הוקסה להגרע״א חלח על מה דמהכי בכ״ע כסה״כ חבל חס לרוך נקב כחו׳ כחון היה ליחח ליה חפי׳ לסיחת הרחב״ל וכ״כ בחדי׳ חחבה ל״ע ד״ה חו כחב. ודבר זה קסה לסחוע מחה״כ חי חיירי הסו״ע בכ״ע המחחמח בחדרם ח״כ מה מהכי נקב כח״כ וחס חיירי בכ״ע הנעסה חחלה לקבלה ולח לכחוץ בו ח״כ הוב לח בעי כח״כ דהח חיירי הסו״ע בכלי המחזיק ע״ה יל״ע לכחרה. חבל הנכוח בעיני הוח דח״ם הגרע״א עכ״ל המחבר „חבל בחביות הל עץ דהסי׳ ר״ה היח כח״כ לח בעי כ״כ ומהכי כסה״כ כח״ם הב״י לכחרי״ כוופהו רק עכ״ל חביות הלו מחזיק ח״ם דהח כחסך רחב ח״ם הרב ב״י הס עכ״ל הרחב״ם בפ״ו חה״ל עקוחות הי״ח דבקק בסידה וחיבח חס נקובים כסה״כ דחחבילין בו וכחב הב״י ובכ״ח הלו דחחר״ה הגי בסה״כ חחסוס דסיחור ח״כ הוח גדול חחלד לחו הכחים לגי בסה״כ ע״ה וע״פ דסידה וחיבי

זו הס הסחחים חח״ם דחלח״ה חין חקוס לד׳ הב״י וכ״ח דהח בלח״ה כיחח ל׳ הרחב״ם כיון דכ״ע הנח בחדה חיכו חחחמח חבו״ה הגי כסה״כ וע״ז כיון הגרע״א דלפי סיחח הב״י יולח חדין דגי בכ״ע בסה״כ ולח בעי נקב כח״כ וע״ז הוקסה לו ספיר לדידן דבקקין כסיחת הרחב״ל בסי׳ ק״ה היחד חחקיים דין זה. חחחה דעח לכבון נקב חע״ג דהחחבר בסעיף ז׳ חייבי בגדול חחחזיק חח״ם ח״ח הח לח חזר חח״ם בב״י דכלי עץ חחוח חח״ם הגי בסה״כ ולח בעי כח״כ וע״כ הח דכ׳ בחו״ע דבעי נקב הח״עהכו היינו בכ״ח חבל בכ״ע בכל חופן הגי בסה״כ חעהח קחח וגם חלבח קו׳ הגרע״א לדידן דבקקין כהרחב״ל חיך הגי בסה״כ ולח בעי כח״כ ולוק וכבון לבי הכל

הנעיין בסחוע זו יחלח הכיס דבי:

ח׳ הערוך חבי עכיחי ומחכחי חחח לחה״ג הח״קחן הבי חסכחח לה בעסה הפיכה בדולה בקרקע וכדי הלח יחלכלך בעיב כהן חחה כלי פחוחה חח״ם חו הפיב ב׳ חקוחות זו חלד זו ולחעלה כקליפת הבוס ובסכיבה יחד מ״ם וכדומה יש כחה חחכחה לה ולח הסו״ע חלד כלי הנח בחדה חחי עלה היה לו לפרש וספיר חקסה הגרע״א ז״ל:

פו

ההג מהו׳ יצחק כרייז מסאטמאר

חולין קע״ו הח״ע בעור קיבה כסרה חס יש בה בכ״ע חסורה הקסה ה״ב חלעיל ק״ח חלב נבלה הוח יעו״ם בבב״ר ח״כ קסה גם כחן לדעת רש״י דפסק חנ״ח ל״ב הרי חעע חלב חכבלע בעור כ״כ וכחפולע חוסר בכ״ם ולע״ג ומחכחי בדרך הסכל דלכחרה קסה ח״ם הס״ם חלב נבלה והוי חב״ח לפיה״ם הח״רכי פ״ק דסבת בגיגת בבולד בחעבובות בעל בדסיל״ח והובח בבח״ח יו״ד ק״ב וע׳ פלחי סס וכ״כ חקבלח דגס בחב״ח היכח דהחיסור בולד בחעבוה בעל לדעת הכ״ן בדרים כ״ב ול״ע ורחיתי חכבר בלב חריה הרגיש בזה וכ׳ לחלק דרק בדסיל״ח דחיכו בעל רק חדרבבן הקיל הח״רכי לח בחב״ח דהוי דחוכייהח [וי״ל חריעבי״ח ע״ז ע״ד דלבב רק חדרבבן חב״ח ל״ב יעו״ם] ומעחה הח תיכח לעיל ביוכה של חלב דפוי ביסול ומה״ח הפיר לח מהכי בולד בחעבובות חסח״כ בחעבוד דהוי רק כבוס ולבחה שיעח נקבח הקיבה חלב סחוטח דרבבן

לכך גם בחב״ע בעל חלד סבולד בחעבובות:

מסה״ג חב״ד כ״י. הסברח הוח כך בחב״ח דחוכייה׳

דתליא בעלם לף מגוליל מיקול בהטלוגות ל"ב כיון מגלל העלם ל"ב וזה תעכין כבר היה ביכר מתפלא קודם התשלומות וכף בלמיל"מ לפיווי המיקול והיתל גורם של"ב מהני מגוליל המיקול בת' ומ"ב בקיבה מס גם שהוא לבבן כיון שהעלם גורם אין מייכה לאיתי גוליל המיקול:

פז:

הרבני ההג"ג מהו' אהרן גוטמאן מוואראנא

מקיבת כל „גילוי מלתא בעלמא"

עסכת שבת דף כ"ז. בתוד"ה שכן מעמא כתבו דלא הוי מלא גילוי מלתא בעלמא. כ"ח. ד"ה מ"כ.

עסמים כ"ב. ד"ה מה. ע"ז. בהרש"א ד"ה קד"ח.

חגיגה י"ח. תוד"ה מה.

ר"ה ב: שכת מרבעים לגז"ש בעורי מבן.

יומא כ"ג: תוד"ה ילבש. פ"ה ד"ה מלא מ"ח.

קוכה כ"ח. ד"ה ילף. כ"ו: ד"ה ולא ביכך

יבמות ל"ח. ד"ה מעי"ב. ס"ח: בגמרא וכן מיתא בסנהדרין דף ע"ו.

מיר מ"ע תוד"ה ומסכי.

קידושין י: ד"ה ומס. כ: ד"ה גמולתו. ס"ח. ד"ה ומה.

כתובות כ"ב תוד"ה תני. כ"ח. בגמ' ועי' דף ע"ז: תוד"ה חזי

ב"ק ב: גמרא. ל"ג. תוד"ה פו"ח.

ב"מ ל"ג. בגמ'. מ"ה: תוסד"ה לומר. ד"ה כבא.

ב"ב ל"ט. מ.

סנהדרין פ"ח. תוד"ה הא. ע"ו. בגמרא.

שבועות ט. תוד"ה מ"ט. ד"ה חומל. ד"ה שעיקי וע' ע"ב בגמרא.

חולין כ"ח: תוד"ה כמשפט. ל"ט. ד"ה חון. ק"ז. ד"ה ולא ועי' לעיל מס' כ"ה בשם טו"ח. קל"ו. ד"ה גיזה. קל"ז. ד"ה לחיה.

עירובין י"ד: ד"ה הוו כתבו אין זה בז"ש בעורה ובודאי כוונתם רק בילוי מ"ב. שם ע"ב בגמ'. כ: גמרא.

בכורות י"ד: תוד"ה טוב.

זבחים כ. תוד"ה מה.

מכות י"ט: ד"ה ומאולל. מ"ד: ד"ה הפולת. כ"ה. ד"ה הרי. כ"ו. ד"ה מלא. ק"ח. ד"ה ה"ח.

כרם ע"ב. תוד"ה הוא:

עסכת מגדל יום פ"ב מ"ג בר"ה ועי' דברי שמול דף ע"ו מבילו:

פח

ההג"מ מהו' שמעון וואלה בראראהאי רומעניען

א) מעות מ' כע"ב אמר אביי בגלעד מכימי כולמים. ולקמן י' ע"א אמר אביי בשכם כמי מכימי כולמים. ובמרכבא בח"א שם מיאו לא הוו מכימי בשכם כמו בגלעד דאל"כ הדבא קומי' לדוכתין בעבר הירדן תלת בא"י תלת וק"ל. ויתכן יותר דבאמת אין חלוק בין מכימי דשכם למכימי דגלעד אלא דבעבר הירדן בכל מגלעד מכימי כולמי' ובא"י לא מכימי כולמי' אלא בשכם לבד ולק"מ [כל עבר הירדן נקרא גלעד ביתוסע כ"ב ע'] ומשעות מובן הסוגי' משום דגלעד עקובה מדם אם יכולו כל הכולמים לביר כמוה תהי' ביר מכוכה כולמים ואינה קולטת כאבואר לקמן י' ע"ב ואם יוסיפו עליי דביה כמרים לעבן לא תהי' רובה כולמים שוב כעבית בכך ואין עושין אותם כרכים בתיתא שם ע"א ע"ב הוכרחו להוסיף עיר אחת מזה ואחת מזה וכן שכם בא"י לחיות דרך יכלו שכמה לא היתה יכולה לקלוט אלא את הכולמים שבתחום שכם לבד ואפשר גם לא כולם לאבן לא תהי' רובה כולמים או כך וכל שאל חייבי גלות אף מהעיכות היותר קרובות לשכם ואפשר גם מסיבות שכם הוכרחו לבוס אל ערי הגבול ע"כ בהכרח נקבעו באמצע בין שכם לגבול מזא ומזה וזה מבואר בשמעו:

ב) שם י' ע"ב אכ"ה רולת שגלה לעיר מקלטו ומלאו גואל הדם והרגו שעוב. ומקשה מבייתא דסבלה עהו' חיב ומשני דס"ל כאילך בבייתא דסבלה שהוא פעוב ומקשה מלשון המשנה מופרין לו שני תי"ח באה יהרגנו בדרך וידבנו אליו ואי נאו לאתרו ביה. לכאה דמוכח כן מיתור לשון וידבנו אליו [דברים ידועים ומסרים לתם מבי"ד] כדתניא וידבנו אליו דברים הראוים לו אל תרחג בו מרחג שופרי דמים בשנגה בא מעשה לידו. ומקשה פסיטא דאי במזיד בר גלות הוא ומשני אין וחא חניא. עיין תו' שם ובחידושי הרש"ש כתב דאתי' גם לבני ס"ל מעלמן מן גולין ושייך לומר בשנגה בא מעשה לידו ומשום דגם המזידין גולין ע"ש. ובאמת לדקו דברי החו' כי מפלוקת כי יוסי בר"י ובני אתא בספרי מ' שופטים צ"ש וכם אל אחם העביה. ביבר"י מפרש בחיוב כי גולין תורה כל הרוצחים בין שוגגין בין מזידין התלת ליכם לבוס לעיר מקלט ובני מפרש על הטוענין וסובבין כי גם את המזיד קולטת אבל באמת אין דינו לבוס [ולאה גם בפי' הגאון מלבים שם] לפי"ז על קו' הגמ' דאי במזיד בר גלות הוא לא

נוכל להתרץ כרבי דהרי קיל דלמו בר גלות הוא ולא אתיא אלא כרבי״י כדעת התו׳. והרמב״ם כ׳ דאין מוקרין סרי ת״ח בניסה שראשונה אלא כשמחזירין את הסוגג לעיר מקלט מוקרין סרי ת״ח. וכדי שלא יוקשה אי במזיד בר גלות בלויה סרי ת״ח? ל״ל דר״ע ידעו תחלה דין כל רולא דין סוגג בין מזיד לבים למקלט אבל לויה סרי ת״ח לאו כ״ע דיבא געירי וקו׳ הגמ׳ הקוב על עיקר תקון הלסון המבואר בברייתא מאחר אין במזיד דין ניסה כלל למה תקנו לסון זה ומסרי דבאמת גם במזיד יש דין ניסה מה״ת ואתיא אף כר׳ יוסי ולא כרבי כדעת התו׳ אמנם בניסה הראשונה אם ירדוף גואל הדם אחר הסוגג. מדבר הוא ע״י עלמו אל תנהג בי מנהג ש״ל בסגנם בא מעשה לידי. ור״מ ס״ל דגם כשמחזירין אותו אין ב״ד מזקקין ולאסור לו בת״ח ואף הוא מדבר ע״י עלמו ויכון בזה מלה אף הכחוב במסכה ע׳ ע״ב [ע׳ תויו״ע] תכוותו בזה דגם ר״מ ס״ל כריבב״י בתחלת דין הרולה. ולפי המבואר דלרבי לא נוכל לפר׳ וידבנו אליו כתחילה בסגנם בא מעשה לידו. אלא מאי וידבנו אליו ע״כ כדעת המקשן דמתרו ביה ואתי׳ בריי׳ הראשונה דקבנה גואל הדם מיב כרבי ובריתא שניה דקבנו פעור אתיא כריבב״י. ואחר שחוכה עלינו לאחד הדעות ולא להבנו׳ מחלוקת אין לנו אלא ג׳ דעה בתחלת דין הרולה יתאחדו דעת ר״מ וריבב״י כנד רבי ובמוקרין לו בת״ח יתאחדו דעת רבי וריבב״י מר לבעמ׳ ומר לבעמיה מנד ר״מ. ובדולה שגלה לעיר מקלט ומלאו גה״ד והרגו ע״כ ס״ל לר״מ כריבב״י כמבואר לעיל כנד רבי. ובלדק פסק הרמב״ם כריבב״י בכל אלה. וסרה קו׳ אחר סבית הג׳ מלב״מ אם אדוע פסק כריבב״י נגד רבי אחר הכלל שהלכה כרבי מחבנו כי גם ר״מ ס״ל כוותיה והוה מחבריו ע״כ פסק ר״ה כר״י וכן הרמב״ם ומ״ש:—

ג) לפי׳ ע״ד כפי פי׳ הרמב״ם בד״ה פוב אינה יולדת בתי שאלות הנה לפנינו מאחר שלא ילדו עוד. אי לא תי׳ אדם נוסף אותן ג׳ הן כעי לא פי׳ להן להתעבר. ומעה שמעוכם בחורה שילדה שרה כשהיתה בת ל׳ וכן אחר הידיעה שיוכבד נולדה בין החומות והיתה א״כ בת ק״ל כשילדה נוכל לפתור אך שאלה הב׳. כי בנות לאפחד כתעבנו ובעמו בלדקתן שילדו גם אחר בנע זמן הלידה. אבל שאלה הא. כשאלה כי אין שום רמי שיוכל אים ליקח לכתחילה אשה שאינה ראויה לבנים ויקמוך על הנס. כי שרה ויוכבד אפשר שנישאו בעודן ראוי׳ לילדה. ע״כ מבני ספיר תירץ בולל על בתי השאלות מתוך שלדקיות הן נעשה לאן גם כיוכבד

B ס׳

שבולדו בתן קיבני בעבות ובעבות ראויות לילדה לפי מנע ועי״כ גם אלבעים שותבו ליבא אותן לכתחלה והרלים מדבתיב דילך אים מנית לוי אחר שבבר פרה בנע [ראה פי׳ תג׳ מלב״ם שם] ויקח לכתחלה אשה אשר לפי מנע הסנים אינה ראוי לבנים ואך ע״י שחזלה לבעבותה ובעבות בת לוי. ומעעינן מזה אף כי עמרם כבר הביר בגודל לדקתה וגם ידע שלמודה היא לילדת נגד הנבע שהרי זה ב׳ בנים ומחלה ילדה אח אהרן ואף כי בתבנאה לו מרים עתידה אני שתלד לא הוכשה לסמוך עלמו על הנס עד שראה שבבר בעשה הנס ולאוי׳ היא בעת לילדת עפ״י הנבע. דאל״כ למה עשה הקב״ה נס. כן נשא בנות לכפרד שלא הביבו עוד בלדקתן גם כי מאנו שאבר ה׳ לעשה כן בנות לכפחד ובבות ובנעמו א״כ לילדת דאם לא יהי׳ להן בנים לשה להן בחלה ודאי לא הוכשו עוד לקחתם ולסמוך על הנס עד שראו שבבר בעשה להן נס כיובבד. והבבר׳ נותנת דבל בעבו עליה בנים הקלובות לבנע אילדה שוב אין חילוק בין אם נישאת בקודם או לא נישאת בלל בן ובן אינן ראוי׳ לילדת כפי פנע. ולמעלה מהבנע בן ובן יכולה היא שחלל. ובעתה יובנו דברי הרמב״ם גם בלתי הנהה דבאמת ילדה יוכבד גם בהיות בת ק״ל. אבל אין נוסח המבואר אלא כלפי בנות בלם׳ שהיו בנות אבנעים ולא נישאו עוד וא״כ אינן ראויות לילד עוד כפי הנבע ותוכן דעת הרמב״ם בזה לפרש קוגות הגמרא לפיעתו בנוגע לשאלה ג׳ וכתב בעוותות בלדקתן שיעשה להן נס כיובבד ולכך נתעבנו עד מ׳ שנה בסביל להיכשה להגון כתחלה לסון הגמ׳ לדקיות הן שהתחיבו להגון לחס ולולא שהיו לדקיות ובעתו שיעשה להן נס לא היו מתחיבות. אא״כ אזר כמליין על תיבת כיובבד ופי׳ שהכוונה היא שבעתו בלדה אחר מ׳ כיובבד. אבל אין הכוונה על הכישואין שאחר אבנע כי אפשר שנישאת יובבד קודם מ׳. ואא״כ שבולדתי לא נשאה עמרם אחר מ׳ ושמך שלמו על הנס בלי שום מופת שבבר נעשה הנס. ובולדתי אפשר הוא שבולד עמרי תיבף בבואה לבליה. ובשאלה. דזה יהי׳ אלא גדול ולמעלי לא נראה בבחוב אין כאן מקומה כי כבר נראה אלא יותר גדול ביובבד שהוא אשה ואם יחזור מי לשאול בזאת הנה אלא אשולא בנוגע שהיא מחזקים שהאריכו יעיס אחר יפוסע ומעשה רוח היא שסה דורות אחר גדעון ואוליד א״כ בן ס׳ שנה ובנות כאלה כמו הנה״מ המבואר בגמ׳ ובדרך כלל עולעה שאחר שבעשה נס לאשון נעשה כבנע שני שהכנע הנבע לפי׳ לדיקי כל דור:

ההי"ג מהו' גרשון שטערן מ' לודאש

לאות ע"ח לד 71. עי' סבת קל"ז ע"ב המל לומר ח"ק וק' ו"ע בכל הפרק לא הפרק לא נפרם הטוקה רק אלא נעכה זו והגאון מהר' הילל ל"ם זצ"ל בס' מקרי דרקי פ' תזריע חי' דבסו"ם בגימן זחב כ' דלכך אין מברכין על לקח וכיבוד חו"ח וכדומה עפום דגם אומ"ע מקיימים אותם מלד הסכל לכן לא טוכל לומר אשר קדשנו במלו' ומעתה בכל הזקק לא חי' יכול לפרש נוסח הברכה דמאחר דים ערבים וגבעונים מהולים ומש"ה ליכא ברכה כלל לישראל עכ, מלות זאת מש"כ עתה לתכן בעתכיתין מל ולא ערב וכו' לערבי' וגבעונים לא פורעי' וכיון שכן מלות מילה שאני מקיימי' אין שום אומה בעולם שמקיי' אותם שביר מפרש הגר, דוקא כאן פוסח של ברכת המילה עכ"פ העשור. מאכם לפנ"ש הש"ג העורך כ"י ח"ש בפשיטות דעל המילה מלד עלמה ל"ש ברכה כלל שהוא רק להסרת המאום רק ע"י הפריעה אגלע לנפרע שלא לבד הסרת המאום הי' כאן כ"א תיקון כלה ומשובת לכן שפיר שייך ברכה גם על המילה ושפי' נפרם הגמרא דוקא כאן נוסח הברכה אך בגוף ד' יכ"פ כ"י יש לעיין הרבה ועיי' בס' אוכי שפר להגי' מהרש"ק מגרמלי פ' וישלח שכי דאכן לא קיי"ל מאוסה הערלה

מי' הערוך בהשגה זו הוקיף עוד לתמהני דמי' כהגלון מהרש"ק ז"ל דיש כ"מ רבתא לדיא לענין מוליד מהול מי' ליוך להניף ד"ב מוליד מהול מ"ב יפלא על הרמב"ם שמביא בסוף הל, מילה ומאוסה הערל' וגם גדולה מילה אכן לכפרתי נכון ומאוד כי אין כאן פלוגתא כלל כי הערלה בעוה"ר עליו הוא מאוסה אבל המילה בהונן דהיינו בס הפריעה חולהה הוי כלא מל כחעלם' לחיות הנלמרים במשנה הנה מול ז' עעוני מילה ומאחר הא' הסנוי בברי' — הא מול עעם נוסף ורמז בזה הן אנלק לשבעה וגם לשמונה. —

ההי"ג מהו' יעקב פישער מזאלא מיהארפא

בוענכה כך אסיב חנות הסומל על איחור הברכה ונוסח בבריתו של מ"ח ע"ם הסבר דרשתם בוגילה ושמון זו מילה של' שם אכי ע"ח כמולה שלא רב ולריך הבנה בוה יודע שפקל' אייני בוילה כי הנה המון עם ביודעם שבלעדי המילה לא יחשב הבן לאים יהודי ע"כ קורין היגד הגיוול נפ"ידישב ומתוך כך יגיעו לכלל טעות בחשבם שמעתה יצאו ידי חובתם ומסלקי' ידיהם ולהבנים כבר הליכך על גידולם לחנכם בקטנותם ב"ם ויכתם כפי מה שהעבע קולטתן ובאמת לא כן כי כהי דבלא מילה כל מלות פינול הם לא יחשבו. כי עכו"ם השומר ס' אי עוסק בהורה מ"ו אבל עכ"ז. המילה לבד לא יקפיק בחם יתפקר אי יומן בחמונתנו יחלל ש"ק וכדומה היו יהי' כאחד הגוים אבל המילה הוא רק כמו מי שהוא רולה להיות בחבורה שעליו לשלם דמי

קבלה מ"יקוייפנגלר ומז יהי' לו חלק וכחלה בעובת החבר' אבל יתחייב ע"כ לשלם פעם בפעם מזמן לזמן כפי חוקי החבר' וכל עוד שלא כתן דמי הקבלה גם אם נדב לפעמים אינו בן חבר' ולא יתחייב בתקנות החבר' ומעתה יש במלות מילה סגולה כפלא' כי אאר כל המלות מי שיעשה מלות אי' יש לו רק שכר אותו מלות לא כן המילה כי היא בערך שאר המלות כמו מי שכות' שרבה מספר עשיריות שקורין מיל אחין בם יתכון כלל כאין ואפס כחשבו אבל אם יליג אלפים מספר אחדי מ"יזמר אז יצלו לאספר רב, והנה שמון מורה על שמחה יתירה וגדולה ומ"כ הפלא בכתוב שאמר שם אנכי על אמרתך על אמור ומלות אחד שמח כמולא שלל רב איך יתכן אבל במלות מילה כמו מ"ח שקיים כל התורה רק חסר המילה וכן דורו של שמד של המן שלא [מלו מלד אונס] ומ"כ עם הוצילו כל המלות שעשו כי בל"ם כשזכלמן מלוה בידם קיימום אבל הקב"ה ליקף מחשבתם ויו כל אותן המלות תלוים ועומדים הגם שהיו הכל כמו מלל ומה"כ שכעשה הנס ועלתה בידם לעול מעילא ע"י מלוה זו זכו לאפרע לכל אותן המלות וכן אמרו בא"ח שלא נקרא חמים עד שאל כי המילה שקלים כל המלות ועולה יפה הדרש זו ושמון שהיא שמחה יותר גדולה היא המילה שנאמר שם וכו' כמולא שלל רב של מלות ומאכם שלא יחסוב האב שבמלות מילה כגמר הכל והוא בן בריח ע"ב לאמרו אמל וכו' ומה"כ האב מבלך לאר המילה שיכנים מעתה בבריתו של מ"ח ועולה יפה סיעות ר"ת לבלך בין המילה והפריעה לעורר שיתחדל הלג להכניסו בכל המלות. ויובן גם נוסח להכניסו בבריתו של מ"ח כמו מ"ח ע"י מילה זכה לאפרע לכל מלות ולא במילה לבד כן מלות זו יגרום שיזכה ליכנס לכלל כל תורה והמלות ומש"כ אם בבלך קודם שיתחוק שיהי' לגמרי עובר לעשיותן יומלא מקום לטעות שמעתה ילא יח"ח כב"ל ויסולקו כל חניהות השומל.

וכן כתב הה"ג מה"ר עמרם פישער מ"ינק ולין על דברי ירמיה פ"ג מה' מילה והוקיף עוד מ"ש שבברכם שבח והודיה לא לריך עובר לעשייתן רק כשמ"ח לענין אחר לא אדע מכיון לו אלא אדרבה נוהגין כן להתפלה בכל יום בברכות מלבים ערומים מהיר אקורי' אחר עשייתן מעצמה דחיר ברכם שבח והודיה מ"ל להיות עובר לעשייתן כדאיתא בכ"מ פ"ג מהלכות תפילה הלי' ד' והתם בודאי אפשר הוא לברך קודם עשייתן אחר כנ"י ועצמה דתיקנו חכ"ל לברכה להכניסו דוקא אחר המילה לענ"ד כדי שהמלות תהיה מקובב בברכות ברכה מילה קודם המעשה של מלות ברכה להכניסו בתוך בין מילה לפריעה ברכה אשר קדשנו ידיד מבטן אחר עשייתם המלות, וכה"ג גבי ברכת הכשואין ברכה קודם הקדושין והמקדש בשעת קידושין אומר שעושה המעשה קדושין בדם ומה ישראל (כי ברכה לא יוכל לומר כמבואר) וברכות לאחר הקידושין כדי שהמלות תהי' מקובב בברכות ועשה הנון לענ"ד—ועיין חו' יבמות ע"ח ופפתי הכמים סוף לך לך: לאות פ"ג בבר מבואר במפרשי התוספתא בש"ם דפוס ווילנא: —

פט
שפתי ישנים
הגאון מהו' פנחס ליב פרידען זצ"ל:
שהיה רב באמארן

בע"ה יום ה כ"ן עת פדיון לפ"ק:

שלום לכבוד וכו' ל"ה כקש"ת מהו' פסח כ"י
לב"ד בק"ק פאלאטא והגליל:

פסחים דף ה' ע"ב כ' רש"י בקל"ה לפי שלמר. שלא
לחרים בגון בכרים ושל גבוה אם הקדישם לבדק הבי'
עכ"ל. הרב ה"ח והגאון בעל פ"י כתבו מדבקו בגון
בכרים ומשונע דבשל ישראל חביבו אם מקבל עמהו
פקדון עובר אף בלא קבלה לחרות. אך יען כי
ומשונעות כל הפוסקים לאסורים ולחרוני מעמע בפשיט
דאף בישראל חביבו אינו עובר בלא קבלת לחרות
אלא לדבקה לדעת הלבוש אין הישראל עובר בב"י
אפי' אם מקבל לחרות יעיין בלל"ה לכן קשה הדבר
לומר דרש"י ס"ל בישראל חביבו אפילו בלא קבלת
לחרות עובר. ועלה בדעתי לתוכיח מדברי רש"י
להסוך דאף בישראל חביבו בודאי אינו עובר בלא
קבלת לחרות וכמו שיתבאר דלכאורה קשה על מה
שפירש"י שם ושל גבוה שהקדישם לבדק הבית ומזה
ומשונע דמייני היכי דהמען עדיין הוא בבית המקדש
ולמה לא פי' כפשוטא כגון שהוא ביד הגיזבר ועי' פ"י
שהאריך בזה ולי נראה לתרץ דרש"י מתכוון בזה לדבר
עמוק. הגאון שאנת אריה הקשה ק"ע כיון דאף בשל
ישראל חביבו אינו עובר בלא קבלת לחרות א"כ למה
לריך קרא דלך לגבעו גבוה וכי יה' גבוה חמור משאר
ישראל חביבו דאינו עובר בלא ק"ח ותירוץ דאילטריך
קרא ומשום דאיכא ס"ד בשל גבוה עובר אף בלא ק"ח
ומשום דבגבוה איכא למימר הואיל ואי בעי איתסיל
יעו"ש אשר ועתה כיאה ומש"ה הולרך רש"י למימר
שהקדישם לבדק הבית ומייני בחמץ שעדיין הוא בבית
בעלים דבה"ג אילטריך קרא דלא תימא שיש עובר
מעשה הואיל וכמ"ש הש"ל אבל על חמץ שכבר
בא ליד הגיזבר כיון שנאמר שבא ליד הגיזבר אין
מועיל השאלה א"כ שפיטא דאינו עובר ולא אילטריך
קרא לזה דלא עדיף חמץ של גבוה שבא ליד גיזבר
מחמץ של ישראל חביבו שאינו עובר בלא ק"ח והוא
כנון. אבל מוכיח דעכ"ח ס"ל לרש"י דבשל ישראל חביבו
ג"כ אינו עובר דאי ס"ל דעובר אי"ל עדיין קשה למה
נקט רש"י דוקא שהקדישם לבדק"ה דהא אף לחמץ שבא
ליד גיזבר אילטריך קרא דהשתא ל"ל דהוא שפיטא דז"א

דהא בלאמת בישראל חביבו עובר ואילטריך קרא למיאר
דבשל גבוה אינו עובר אלא ודאי ודאי ודאי דרש"י לפרש
שהקדישם לבדק"ה דוקא ס"א דס"ל דבחמץ ס"י חביבו
אינו עובר בלא ק"ח והוא כנון לדעתי הקלושה.
והא דנקט רש"י אחרים ובכרים הכא מלבד ד"ל דנקט
לרשא דמילתא דמן הסתם אין הישראל האפקיד
מניח החמץ אלא הנפקד כיון דעכ"ח על האפקיד איכ
חיוב ביעור או מדאורייתא אי מדבנן ויעיין בפרי
ובלל"ה אבל לדעתי י"ל דרש"י נקט בכרים לרבותא
וכמו ס"חבאר יעמול כא לעיין מ"ש פסחים בדף מ"ו
ע"ב ד"ה הואיל אי בעי מיתסיל שכתבו מש"ה לא
אמרינן הואיל אי פריק בחמץ של גבוה מעוס דזה
חסוב בקונה והואיל אי בעי קונה לא אמרינן וכתבו
המפרשים דמש"ה לא אמרינן הואיל אי בעי קנה
מעוס דנמסוכר ממון לא אמרינן הואיל ולכאורה ק"ל
לפי"ז ק"ע הפה בנוש"ע ח"מ סי' ל"ה סעוף דבנכסי
עכו"ם אין בו דין שוטרים כמו בהקדש ומשום דבשוטרי
רעהו כתיב והקשה האו"ת פשיטת הפוסקים דס"ל
דאף שפקעת שקדונות שכי בעכו"ם כמו הפקעת
הלוחה א"כ לדאי הילכתא כתיב רעהו לגעבו ככפי
עכו"ם אדין שוטרים ח"ל דהא מלי לעבב גוף הפקדון
אך הגאון כפ"ע הירון דודאי אם כולה מלי לעבוב
לעלמו הפקדון אבל שקרא אילטריך היכי דאין בלומו
לעבב לעלמו וקמ"ל דאם כגבב אי כאביד אין חייב
לשלם יעו"ש. אלא לפי"ז קשה מאד כיון דסוף סוף
מה"ת הפקעת פקדון שכי א"כ היאך קאמר הקרא לך
שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של עכו"ם ואמאי
אינו עובר הא איכא למימר הואיל אי בעי היה מעכב
הפקדון לעלמו אלא אמיר ובלא כסף ואין זה חסוב
הואיל אי בעי קנה דלא אמרינן דשאני התם דהואיל
ולרוך ממון אבל הכא דאי בעי מלי לזכות בפקדון הזה
ואינו לרוך ממון ולמה לא אמרינן הואיל אי בעי זכה
ולמה בשל עכו"ם אינו עובר בלי קבלת לחרות.
וכבר הגדתי קו' זו לכמה גדולים וגאונים עולם ולא
שמעתי בזה פירוש כאה. עד שעלאתי את שאלתי
כפשטי ולאיתי בשו"ת מפרים מינן שהיה לב"ד בק"ק
אי"ש שכתב דבר נכון מאד דהואיל אי בעי קנה ל"ש
אין הנעשה כמו שהגיבו המפרשים מעוס דאיכא הסכון
ממון אלא הנעשה הוא דלא יתכן למיאר הואיל בדבר
שלא היה שלו ולחשוב ע"י הואיל כאלו הוא שלו ודוקא
בחלה נעשה כיון דעכו"ם יש לבעליה בחלה זו נפ"ל
ולא כפקא לגמרי מרשותו ומהי הואיל לזה שיהי חשוב

כשלו לגמרי אבל דבר שאין לאדם שום זכות בו לא יתכן לעימר בזה הואיל שיהא ככנס לרשותו ויה' משום כשלו יעו"ש סי' ז' שמביא לזה ראיה בכורה ומגמרא ומד' חוקי הרמב"ן אשר מעתה. ממילא מתוכן קושיתי הכ"ל כמובן. אשר מעתה ריחא הכל דודאי אף רש"י ס"ל דעל חמץ ישראל מניחו בלא ק"ל אינו עובר ואת דנקע אחרים נכרים בזה קמ"ל דבותא דהו"א דוקא בשו"י מניחו אינו עובר אבל בנכרים הו"א דאף בלא ק"ל עובר כיון דהפקעת פקדון שלו ושייך הואיל אי בעי מעכב לעלמו קמ"ל דלא מעכיבן הואיל בשא"ג ומעשה שכתב מהר"ש מיוחן ז"ל כן כ"ל. דהד"ש:

ה"ק שנחם ליב פרינדענן חונה בק"קאמאכן והגליל:

הגאון מהו' דוד שיק זצ"ל שהיה רב בטאקאי,

נשלח לי כתב ידו מעם מהרבני הה"ג השואל מ"י

ג) בעה"י מאקאי יום ג' וארא תרכ"ז לפ"ק שלמה רבה לאהובי תלמידי יריד כפשי ה"ה הרבני המופלג בתורה וביראה זית רענן הנגיד מהו' אהרן גוטמאן יחי'

אהובי: מכתבך הגיעני ע"ב ומנחתי בו בראותי כי אתה מסתוקק להחזיק בדרך התורה ללמוד בהתמדה. תזכה ללמוד תמיד מתוך הרחבה כאוות נפשיך הטהור. והכה ראיתי דברי אגדה שלך אשר כאמרים בהשכל ודעת ומלאו מן בעיני. ועי"ל קושיתך בסוגיא דהואיל לפי מה שהי' הריב"א דאף דיו"ט הוא עשה ולי"ת מ"מ שריך שפיר הואיל וחזי לכסוי ד"ל דמ"מ הלאו כדאה ולא לקי. והקשית דהואיל לא מליכו רק אם יהיה אחיר דבר המותר לגמרי אבל כאן דכשאר עדיין איסור עשה לא. יפה הקשית דמ"ל לגמ' להקשות דלמא ליה ליה לבבא הואיל רק היכי דאחי"ר יתא מותר לגמרי כמו אי מקלעי ליה אורחים אבל היכא דגם אחי"ר כשאר עשה לא. והכלאה לענ"ד לפי מ"ש תוס' פסחים דף ס"ג ע"א ד"ה אלי על מ"ש בגמ' דבמחוסר מעשה ל"א הואיל והקי' תו' מה שריך הגמ' לאוי לכוחסן הא תיי מחוסר מעשה ותי' דהיכא דהוא בידו לא מזיק מה שהוא מחוסר מעשה ולפ"ז י"ל דס"ל לגמרא כיון דהואיל אי מקלעי ליה אורחים אינו בידו אף שלו מותר לגמרי מ"מ לא עדיף מהואיל וחזי לכסוי דלא דעדיין יש בו איסור עשה מ"מ כגד זה הוא בידו לשמוע ולכסות וליבא ללאו ומאי לקי ודו"ק

אלה דברי מורך ומוהבך.

ה"ק דוד שיק בבעזאווע:

צ

ההו"ג מהו' מרדכי רייכפעלד טיאנישהאוז,

חתנו של הגאון מקאמארן זצ"ל

מגילה דף מ' ע"ב ומהר עשור מפרישה ופרימה דמעיקרא וכתב רש"י אדלא כתיב ויעבר ליסנה דמעיקרי הוא ומקשי רבא אלא מעתה גבי זב וכו' ע"ש ויש כאן דקדוקים קשים ועלומים מאד. אדא מה יענה רש"י על קו' רבא דמעיקרא היא. ואי פליגו בשיזה סברא פליגו ועוד קי"ל על רבא לומר לרוך לרחיים מזב דאם לפי דעתו ומהר גבי מלוכע הביכוס ומהר הסחא מלמע' בגיאה למפרע א"כ בפשיטות הו"ל לפק' על רש"י מכ"ל דהאי ומהר מזיל על פריו"ם דלמא הפי' ומהר הסחא מלמעא בגיאה למפרע כמו סאוא נאמא אדין בתו"כ יעיין רש"י. וא"כ מה לו לרחיים מזב. ועוד קיל מאד על לשונו של רבא גבי זב אאי ומהר מעיקר' איכא הלא הוא ידע בגיכר דפפי' גבי זב ומהר מעיקרא מלמעא כ"ם בהיקבי א"כ יש כאן ומהר מעיקרא ולכ"ג מ"ל לפרש בדרך נכון. דהאומן הפשוט בלשון הקדש וכבש בגדיו ומהר דסיינו שגוף האדם אשר מקודש פי' טומא מעתה הוא טהור ודוחק לפרש שומר קאי על מה שהוא חוץ לגופו אף שהוא מסחנף אמנו דע"י טהרתו גם הדבר טהור זה לא מסמע מלשון ומהר כן הוא סברת רש"י דהוא ג"כ ידע בעוב שיש לפרש אאי ומהור גבי מלוכע על אדם וכלים דאינם מטאים אמנם זהו חוץ לגופו לכן כשר לפניו יותר לגאר מדלא כתיב ויטהר דקאי על פו"ם דמעיקרא שהוא על שלם האדם. אך רבא ס"ל דאין חילק בין כפרשהו על האדם או על הבגדים ומנו דהייבו שמשור מלמעא בגיאה למפרע ומשו"ם מביא ראיה אחר דשם ג"כ כתיב ומהר ולא ומהר ומ"מ לפרש על עלם האדם לחכי מקשה מפיל גבי זב דכתיב ג"כ ומהר אאי מהור מעיקרא איכא על האדם ומשם ומ"כ אחה ל"ל דסייך מעיקרא על חוץ לגופו דהייבו מלמעא כ"ם בהיקבי א"כ הי"ב מכ"ל לפרש על פו"ם דמעיקרא דלמא הפי' על בגיאה למפרע מלמעא כלים ומתולים כל דקדוקים הכ"ל.

אך עוד כשאלה הקו' עי' רש"י מה יבכה על ראיות רבא עוד ומי דלכאורה קי"ל קו"ע דהכה חו' בבכות דף ב' ע"ב ד"ה א"כ ליומא קרא ויטהר כ' אע"ג דבכמה מקומות כתיב ומהר התם ליכא למעני אבל הכא דאיכ' למעני הל"ל ויטהר ולפי' מה מקשה רבא גבי זב אאי ומהר מעיקרא איכא אדלבא כיון דאי"א

לענעי לינו מוכרח לכתוב ויעהל וסימא דעל העחיד הוא ולע"ג. לענס כפי מה שלמדנו דרבא פוכר דלין לחלק לי קלי על גוף הלדס לו על המפתחן ומנו מ"ב ספיר ים מקום לטעות דקלי על כ"ח בחיסנו וספיר מקסה כמוכן לבל רסב"ל לסברתו דלין לפרס קלא על לדס וכלים סהמה חוץ לגופו ולין כלן בזב מקום לטעות ספיר קאפרא על העחיד ולין הכרח לכתוב ויעהל כן כ"ל נכון ויסר:

צא־

— ההי"ג מהו' נתנא פריעד מא' ווארוש —

סחו"ר סי' כל"ח פירש דע"ב מתני' דמגילה ע' לין בין סברים לתפילין אלא סהסברים נכתבים בכל לסון ליי' רק לעכין ליעוד לבל לא להכשיר ולפסול ודב' כפלאים לעכ"ל סהוא כנד הרמב"ם ה' תפילין פ"א הי"ע וכן פלר לאסוכים חוס' סבת ד"ה תפילין סהק' לוחי לא הסוב מתפילין ומזחות על גויל ופ"ח פסול וכן כ"ן ולמב"ן מגילה וקפ"ק דקוכה ולי"ע.

צב

ההי"ג מהו' משה שמו' גלאזנער בהרויזענבו'

בחו"ח סי' תכ"ל קע"ף ד' מי סחופס מגילה שלינה כשירה לא יקרא עם הס"ל אלא שומע ושוחק וכתב הטו"ז סקי"ד ומ"ש סק"ו הטעם לאחרים ישמעו ממנו ולא מן הקורא ופלא כי העמידו דבריהם על הלי דינא ולא לדינא דרמ"א בהגה"ה סס וכן לא יקייע וכו' כי סס הי' מקומו כי"ן המחבר הוא מן הרשב"א והרשב"א בחמה כי הטעם דהוא עלמו לא ישמע מהקורא ולא יצא בגגילה הפסולה שלו אבל בדין הגה"ה סהוא מחו"ח לא יקייע על פס כתב החו"ח הלי טעמא ועי"ז ל"ל הרמ' דהוא בעלמו יכול לשמוע אבל בדינא דרשב"א דמייר' שקורא מתוך המגילה עלה בעלה כל המגילה קרוב לודאי שיש בעלמו לא ישמע הכל מפי הקורא וק' לומר שהליון הוא בטעות דלשון מ"א ומכש"כ לשון הטו"ז מוכח דשכיחה על דינא דרשב"א קלי ולי"ע

ועל טעמא דחו"ח דהא דלא יקייע ע"פ מפני הלחרים ק"ל הישק כיש לחילו קרא לו מקייע מתוך מגילה כשרה הלא מסתמא אינו מכוון להוליא הטוטעים ואיך ילאו בקריאתו: וכן יש להעיר על הדין מנקעיף ב' דלפי' עשרה יכולים לקראות וילאו הם והטוטעים מהם ואי' להוסיף התנאי שכולן יכוונו להוליא את הטוטעים

ולי"ע

צג

ההי"ג מהו' גרשון שטערן מאראש לודאש

תוס פסחים ע' ע"ב ד"ה הייכו שכי קופות דמשמע מדבריהם דהא דמייר בכסר גדול תלי' בנו"ש מקודם דאך קוגיא אתיא כר"י ולא כר"ל וע' בחו"ח וכ' דהכא ידועה מ"ש האחרונים דלהרמב"ם וקיעתיה דקד"א מוחר מה"ח מהכי ס"ש לף בס"א בגוף וס"ב בתערובו' ופן לף בלא כודע ב' הספיקות ביחל דסוף סוף ספק הסכי הוי ס' דרבנן ולקולא וע' בילקוט הרועים דף מ"ב. והכא כ' בפי' לפוון לאוכיחא כלל ס' דהא דלהרמב"ם קד"א מוחר מה"ח הייכו מקום לס"ל דחוכם לא דיבלה רק מידיעת הלדס וכשכתבה בגילה כ"ח כיוונה בזה שלא תדע שבנסר הוא בגילה לא תלכ"ל וכשלאינו יודע שהוא בגילה מזה לא דיברה הוכה ולא לקרתו מולם לכלכה הכי גם בספק יש לו ידיעה שהכי יודע הוא שיש להחפסק בו שהוא בגילה ע"כ כי דדינו דהרמב"ם תלוי בחלוקת כ"י וכ"ל בכריתות י"ח ע"ב *) בלוכל ב' זיתי הלב בזל"ז וכודע לו בינתים ידיעת ספק מלכילה לשונם לי מחוב העלם ל' לו לא וס"ל לכ"י סס דלין ידיעת ספק מלקת לחעלת דידיעת ספק לאו שמה ידיעה וכ"ל ס"ל דמחלקת ע"ש ולפ"ז לכ"י דס"ל דידיעת ס' ל"ש ידיעה ע"כ כל קד"א מוחר מה"ח ולכ"ל דס"ל דשמה ידיעה קד"א לפוד מה"ח ועכ"ב הרמב"ם לטעמיה דפסק בש"ח מסגנות דלין ידיעת ס' מחלקת ע"ש ומעתה לכ"י דס"ל קד"א מוחר מה"ח ומהכי ס"ש לף בב' גופים ולף בלא כודע ב' הספיקות מהכי כלן ס"ש בכסר קטן ע' מגיא סי' תל"ע ומקו"ח. אבל לכ"ל דקד"א לפוד מה"ח ובעי כל הכי כלל ס"ש גם ל"ש ס"ש לכן כתב החו' מקודם דהך קוגיא אתי' כר"י ולא כר"ל מ"ב אליבא דכ"י מהכי כלן ס"ש לכך ל"ל דכולה מוטעתא מייר בכסר גדול ומ"ש:

ב) בסגנות מהרל"ח על הטור חו"ח סי' תל"ז כתב דבגי בחמה ליכא חזקה וגם כוב וק"ל לפמ"שתוס' חולין פ"ו ע"א קד"ש מ"ע דר"מ היכא דחזקה מסייע לכוב הו"ל המיעוט מיעוטא דמיעוטא דלא חיים ט"ש. מ"ב לי' מהרל"ח מ"ש בחולין י"א ר"מ היכי אכיל ביכרא הא ליכא חזקה וכובא ובפ"ב ל"ש ר"מ למיעוט ולע"ג:

*) מהה"ג מצ"ד כ"י. לדעתי לא תליא בפלוגתא ר' דלף דלין ידיעת ספק מחלקת אפ"ה מלי לדבר קרא אפילו מספק כדמוכח כ"ש ספק אכל דאם היה

לו ידיעת קפק לא הוה בא מידיעתו ושרמב"ם ס"ח מהנגות ל"כ ח"ה בכל לאוין לייכי מידיעת קפק ג"כ:

צד

— ההי"ג בן ר' אהליאב —

יומא כ"ב ע"ב מאלי דהלי בזק ליסנא דמיבזק הוא ולילמא אמא דמחא הוא כדתיב ויעלהו לא לדוכי בזק לא מחכא ויסמע אמור לא העם ויפקדם בעלים וכ' בחוי ישכים ויפקדם בעלים אם מקום הוא לפי הפשט ש"כ ולפיס ריהנא דבר חמוה הוא כי מתכנד לגמרא דקון שכלה בעליל בלעת אחלמוד עלים הייכו כבשים ובשלומא לרד"ק וכ"מ אמנים כבנו ישעי' דס"ל דעלים הייכו אם מקום לק"מ כי הנה ליכס מנפרסי הס"ם ולין לחפוס שליחס לאלי עכ"פ לא פריך גבי עלים כמי דילמא אם מקום הוא דהייכו עלס דכתיב ביהושע ע"ו כ"ל זיף ועלס ובעלות ד"ל הס כמי מודי דלחלמודא לא סביכא לי' לומר דעלים ועלס הייכו חך ומקום הנקרא בשם עלים לא כמלא בקרא אבל לח"י דקאי אחלמודא וכתבו דעלים אם מקום הוא לפי הפשט קשיא עוצא לי אלמודא כמי מודה דלפי הפשט הוא מקום מ"כ אמאי לא פריך הכא כמי דלמא אמא דמחא הוא איתמהה ובלעכ"ל דס"ל לח"י דחלמודא כמי מודה דלפי הפשט אפשר לומר דעלים אם מקום הוא והפחא חכתי הוי קשיא לחו חדא הא גופא אמאי לא פריך הכא כמי דילמא אמא דמחא הוא ועוד אמאי לא סבי לי להביא רק חכי חכי חיבות דיליף מכייחו דאסור ליומר אח ישמעאל דהייכו ויפקדם בעלים כמו לעיל ויפקדם בזק ולהכי כתבו "ויפקדם בעלים אם מקום הוא לפי הפשט" דקדקו בלשופס ולא הביאו אח כל האמור מרישא דקרא וכ"ל אילו לא מייתי חלמודא אלי הכי חכי חיבות ויפקדם בעלים לא מלי לאילף מכיח דאפשר לומר לפי הפשט אם מקום הוא ולהכי מייתי כל האמור מרישא דקרא ויסמע אמור לא העם ויפקדי בעלים דמלכתיב עלים בקוף ולא כתיב ויסמע אמור אח העם בעלים ויפקדם ס"מ דלאו אם מקום הוא אלא כבשים ולכך לא כתיב עלים קודם ויפקדם דכבשי אין להם ענין אלא לויפקדם ולא לויסמע:

צה"ד

הרבני ההי"ג מהו' אהרן גוטמאן מוואראנא

יבחות ע"ו אבן מליכו באמנותיכו אמנו ולא מבלו ופיל.

ביני מפה כסילאו מאלכים והקמתי ומלאתי אח"כ בפ' פעכה כזא הא בפ' מפפרים כ' כפ"י ומכאן למדו רבי' מכבכקו לבריה במילה ובבילה וזאה אלין הזאה בלא מבילה והוא מכריחות דף מ' הכי אלנותיכו מבלו ובפ' הכ"ל חי' בפס הכי יעקב ד"ל דאתם אנותיכו אנכהם ילמקו' קאמר ותיובא הא כפ"י כ' בפיכם דאנותיכו ר"ל ביני מפה. אבן הפשטו הוא דר"א בחמת לית ליה הא דאין הזאה בלא מבילה וכ"כ חו' יבמות ד"ה וכ"י. עוד כ' ע"ם חו' פסחים ל"ב ע"א ד"ה אבל כ' חיבה לריב"א דלא מליכו בסוס מקום מבילה ביפראל בחל והחיו"ט חי' דאע"ג דלעכין מילה ל"ל מבילה כלל ע"מ לטהרת הבגל לבוך מבילה ע"ם ומעתה גם כאן י"ל דקודם בב' החורה דהיה בחג הבכורות והיתה הבבילה לטהרת הבגל. וכאשר אלעתי זאח לאחותי הבריף הבגיד מהו' מרדכי גראם אבטעבגער חוסיף להעמים זה בקוס' חגמי ולילמא לבקיות בעלמא ר"ל לכבוד הבגל:

צו'

—הרבני ההי"ג מהו' ישראל חיים באלאיטי מיאלשוזא—

המ"א חל"א ס"ק ז' כ' דאם החחיל באיסור לכ"ע פוסק דב"ח הוי דאורייתא, ובסתפק בעתה"ם אם עבשיו כולה לבטל ואז לא יהי' הבדיקה כ"א מדרבנן לא יבטרך להפסיק דהא"ג מליכו בבי' כלי"ה ע"ם ולעכ"ד דלריך לאפסיק דומכ"ם הוי הבדיקה דאורייתא דהבע"ב בחבכי' דאור ל"ל כ' דחייבין שיחלוך על ביטולו ועיין תוי"ט אם. והאו"ח העמים זה בכס"י שכ' בודקין אלא יעבור על ב"י דהייכו דחייבין שיחלוך על ביטולו ואז יעבור על ב"י ומעתה כאן בודאי יחי' כאלך על ביטולו שאבי לבוך לקיים הבריאה בחוץ אלו כמבואר בחגהה פ' חל"ד. ואם לא יחלוך על ביטולו אז לא מהבי כלל ביטולו דומכח אבודאי לא ביטול בלב אלא עיין כעין זה בחסכ"ם מיכן אבר. דלכן מהבי ביטול דאבן אבדי דמבטל בלב אלא כדי להבלל מאיסור ב"י ועבשיו דחקבו בדיקה ואם אינו עושה בחיקון הבמים ליבא אבן אבדי דאבד חזקחו. וכן בשאינו מקיים מבריאת חוץ בחוץ אלו וגם החחיל ללמוד באיסור מ"כ מומ"ם הוי הבדיקה דאורייתא. רש לפוכח דלא מהבי ביטול מדפליגי הב"י עם הבמ"א בחחיל בהיחר אם לריך להפסיק או לא ואי מהבי ביטול אמאי לא יפסיק לבטול אזה רק בבגד קבן מ"ו לא לי בבטל לאוד רק לבוך בדיקה דווקא:

צו

— ההג מהו' ישראל חיים ברוין מהאלדלע —

א) המהכי על דבר מ"ש פימן תכלי"ג ה' מגילה ס"ק א' דכתב דאי אמין לו מגילה לא יצרך שהמיינו של מעלות מכות דזה כותב ג"כ בשאר ימים ותמהני תיבוק לי' דלמינו ובכך כמש"כ שמלה מדשה פי' כ"ה בשם האבודרהם"ם דכל מלות החלוי בדעת אחרים אין מבכין עליו ועיין מזה סו"ת מ"ש שלמה כ"ה

אבל העורך מבואר בכמ"א פי' תכלי"ה דגם אם אינו מקבלו ג"כ יכלה ומתולה אינו תלוי בדעת אחרים אבן יש לכלד לפי מה שלידד במהרי"ם סיק א"ח פי' שמ"ב דרק אין עליו חיוב עיד אבל לא שקיים המלוה בזה א"כ עדיין נקרא תלוי בד"א

ב) — הרבני ההג מהו' יוסף שווארטץ מהאנשעוויטץ —

בילה דף י"א ע"ב ג' דברים אתיכו סוסן מסוס חמילחן יעי"ש. וקי"ל אמלי לא חסב ג"כ הא לאיחא באמ' יומא דף ע"ז ע"ב חפולך לקבל פני רבו ביותכ"פ שעובר בשים לפי' בחזרה ול"ע

מהה"ג מהו' אברהם ליב טרוטלער מלעלע

לאות ע"ע אי"ק א התבולות שור בפי' כ"ג ס"ק ג' הקשה קושי' זו אשיעת בה"ג דס"ל דבעי' שהם באיעו' סיאכים קאי נעי אקנה יע"ש מה שהיכן והנה הפ' הכ"י ובגא"ש איכו תי' לעיין בו ואולי י"ל דהוא סובר כשיבות הפוסקים דשיהה באיעוע קאא דקנה הוא מחשם שאא כנע בוושע וקי"ל דזה נופא הוא בעי' הנגו' שהה באיעוע סיאכים דהבעי' קאי גם אקנה ומבעיי, לן אי חייביכן שאא כנע בוושע או לא ואעתה לא ק' מבריתא שחע חלי גרגרת וכו' די"ל דשם אייכי דחשם הקנה לבדו ובה"ג ל"מ שאא כנע בוושע ועיין בפ"מג כ"ג מש"ז ס"ק ד' וק"ל

לאות ס' אי"ק אי כבר הרגיש בקי' זו הגאון בעל אמרי אש יו"ד סי' פ"א ועי"ש שכלה לומר דשקדון שהביא המ"ש סי' כ"ג הוא הכ"י

מהה"ג מהו' עמרס פיסער מייבק

מש"כ הה"ג העורך לד ע"ע על קושייתי באות פ' לא הובע בעיני וכי מפוס דמשכחת לה בפחות מ"מ יקש' תבעי"א ויכוח בלע"ג ? יאמר כפשוטו דאפשר דמחניות גדול זאת לבדה עשה מקוה ומגילה יש מ"מ ואין כאן

קו' ולמה נולה הדבר מפשוטו כדי לתק' קוש':

לי' העורך הלא דבתי בבר כיון דים הבנה אשכחת לה הל"ל להש"ע לומר מילתא בעעמא דאלד בא בעדה אתי שלה וכלע שמייבי כפשוטו ולא בלאופן המשכחת:

מהה"ג מהו' עקיבא יוסף שלעזינגער מיכופליס

ליתי באות ע"ב כלה לפסוע ספקו של ברפ"י מעבת דף מ"ף כי דשם פיה רק עילף בעלמא וכאשר עליכו וי אנדם כפם בכשמה יהיכה בילם ע"ז ועדיין חיים ואין לו סוס דאיון למגילה דף ז' אשר פיה סבע לפכינו שאינו מן המיינ כמבואר ביו"ד ס"ע וכפכים מדשות בא לכאן. ופסק אלני אם לריכה ז"ב כאמזיר גבוהותו ביו"ד

סי' קל"ב בפרע אחרי מכחילשה :

לי' הערוך ע' הגהות יעב"ץ מס' מגיל' שגם מעשה דכ"ז פיה רק אמיזה עיכים :

הרבני הה"ג מהו' ם' וואלף בדאלאמולי

לאות פ"ה יש ליוסיף לאו"ק א' כן הוא דבחשם שכנה יוכל לכבוש בנואתו וכן אאר שמואל איך אלך ומעע שאול וגם כאן אם אלשם דעת יכוי' שכנה מרחפת עליו כהא דכ"א בחכור עבכאי וכן אאר חזקים בן אמון בלה בנואתך ולא' לאו"ק ב' בהא דקיבה ע' ח"א לאבכא"א ועל מכש"י י"ל כי תיאנה בקשו לשתקו לפי אלב הענ. בהא דעיבוגין ע"ש בחידוי הכש"ם. לאו"ק ג' מבוכש בקלא בגזיכת אמן נף וכסיס ובקבלת יאי הבוכים עליהם ועל זכעם ועל כל הנכוים עליהם:

צח

ההג מהו' שלמה א' ווערטהיימער מירושלים

א) פסחים מ"ו תוס' ד"ה עד שהלפה. ואי"ת אמאי לא מכיא מסכי מחסת כאחה יפה והנא לפמ"ש תוס' בבילה דף כ"א ד"ה עיקה דאמכי החס דחפה אל ישראל, ובילו לאכול כל או"א מ"כ אין מקום לקושיתם מה דהא חלב נאאה אינו יכול לאכול וכבר ביבנו האחרונים מזה ולעכל"כ דהכה תו' בבילה התוחים דאא כשב"א מפכם בהדי טעמא דדידי' דמחיר מסום מחפת כאחה יפה ואיך אפשר להו לומר דטעמא דידים מסום דכל מו"ח מזי ליה אלא מכר בדבריו. ועוד הקשו הא החס קאי לכ"מ ואא ל"ל אומיל. לכן כי דבוופת החו' דהא אאי חפת כאחה יפה מ"יך רק להחיר אחפי, אבל בבדים שאחר אפיה ל"ם הא"ע ומיה כאוים לאחר, (דבזה לא אאבו החיבו קופן מסוס תפלחן) אלא ש"ל כיון דבדים אינם אסורה כ"א מדבבנן כע"ם ת' שבת ג' ע"ב לכן מכינן ליה מלד הוחיל דאף לאאן דל"ל הוחיל ע"ב בדאוכייתא אבל בדבבנן אינ ליה. לכן מפיל כחבו הו' אם דבק אבעם הוחיל ,מחיבין דהיינו הבדים מעא"כ כאן דלא אכפת לן בבדים רק באחיה אלא המאיץ מפיל הקשו הו' דבחיר מלד שחפת כאחה יפה :

ג) ויש להקשות מה קשה לאו להתוי׳ הכא הא י״ל דאייבי בתנור גדול דל״ש טעמא דרשב״א כו״ש רש״י וכמ״ש כס ולין לומר דס״ל דבכל גוני מייבי דהא בתירוצים תירצו כמי דאייבי רק ע״ג גחלים. ול״ל דהתו׳ ס״ל כהמרדכי

בגילה סס שכי דל״ש תנור קטן ל״ש תכיר גדול: *)

ג) בפתחי סי׳ ק״ח הקי׳ יאסר ד׳ וג׳ פת לגוך יו״ע ויאפו שתי הלחם עמו מפני שהפת כאפה יפה. והקיב קושיתו כדעת סתו׳ ובאמת יש להק׳ בפשיטות על רבא ורשב״א. והכה לפי״ל הו׳ הנ״ל דבא שכי רשב״א כ״א בכולם כאוים לו אין מקום לקושיתו דהא הפתי הלחם מיכה כאוים לו. ובס׳ בכרכה מברהם להגאון מהו׳ מבר׳ מנים ז״ל הקשה שיוכל לאפותם בתנור א׳ עם מניתי כה״ג מדוחה אף שבת. ואף דעל שתי סלחם ל״ק שהיה מעין אבל על לחה״פ ק׳ והוא קו׳ מלימתא ול״ש ע״ז תי׳ הפלתי וגם לא תי׳ שכתבתי דכיון דחניתי כ״ג תוחל לאפותם גם לחה״פ מותר מעשה דכל מלא חזיא לאכ״ג. אלא די״ל דעשה רשב״א ל״ש כ״א באו״כ מעשה דעת שהפת כאפה יפה מקרי אוכ״ש מאא״כ בהכ״ג שדוח׳ רק מגז״ש. אלא דתמיהני על גאונים אלו שלא זכרו מנכה עדוכה ל״פ שתי הלחם כלומת אחת אחת וכאפות אחת אחת לחה״פ כאפת ב׳ ב׳ וכפ״ל מקלא ומ״כ אין מקום לכ״ז שהרי אסור לאפות עמהם חלות אחרות:

מהה״ג אב״ג כ׳. הקפידה הוא רק שלא יאפה מן שתי לחם יותר מאחת ולחה״פ יותר מב׳ אבל חלות אחרות שיהא אסור לאפות עמהם לא קתני כאן:

*) מ׳ הערוך תמ״ו הגאון ז״ל בליקוטי חבר ח״ב נתקשה במ״ש התוספ׳ בחופה תחת נחלים, וכי אפשר לאפות תחת נחלים, ע״ג נחלים הל״ל אבן כוזנתם לתנור גדול שנרפין הנחלים לגד פתח התנור והפת נאפה מתחתיהן ר״ל לכניס ומלמתחת הנחלים ומש״כ בתנורים קטנים שמדביקין הפת בדפנות והנחלים מלמעלה זה נקרא אופה ע״ג נחלים דפת״ה, אא״כ ס״ל לתו׳ כרא״ש,

דה״ג מהו׳ שמהה בונם ברייער מטאב

ד) הטור סי׳ תכ״ז פוסק הלכ עיקה ביו״ט של פסח במקום שאין שם כאן וכו׳ וכוונתו דאבא חי״ל אם יש כאן שבל לקניו יכול לאפותה לגרכו ע׳ מג״א תקי״ו ס״ק י״ג וק״ל לגנה נקט מתני בחלה טמאה דלא שכיח ביו״ט כדאיתא בגילה י״ח ולא נקט חלה טהורה במקום אחין כאן *) ולשיטת הגאונים בטור שם דגם בכה״ג ס״ל הוא״ל כיהא עכ״פ לרבה אבל לר״ח ולשיטת המולק, קשה ולע״ד דבבר הקשה רש״י יקרא לה שם ואכילה לכלבים ותי׳ דרחמנה אחשבה להבערת תו״ט לפי״ז אי״ש דלא נקט מתני בעיקר טהורה ובליכא כאן דבכה״ג באמת יכול לקרא לה שם ולהאכילה לכלבים דבחלה טהורה ניכא מלוה לבער ול״ש אחשבה אלא לכאבה אם ניתא דחלה טהורה אסור לכלבים משום הפסד קדשים ע בעב״ש פי״ד מתרומות. מ״מ כ״ל לקיים דברי הנ״ל דבבר עמדו האחרונים לאמאי אסיר להכיחה עד שתחמץ הא אפשה ע״מ לבערה הוא ותילו דמייבי בשבעי ש״ש דלא״ח להכיח עד הערב לפי״ז אי״ש דבטהורה במקום אחין כאן שפיר יכול לקרא שם ויכיחה להחמיץ ע״מ לבערה ומוד כשבבר החמיץ ואסור בהנאה מותר ליתן לכלבים הפקר עי פ״י פסחים דף ה׳. דאין כאן הפסד קדשים. ואין לומר דשוב אסור להאכיל לכלבים משום אחשבה ז״א דבבר כ׳ נודי״ק סי׳ ע״ו וא״ש קא״ח דבחמץ ל״ש שבת אחשבה:

*) מ׳ הערוך טועאה לא שכיח רק בירושלים לפי שבכונים לבנם למקדש ושם יבנם כהנים ובשאר עיירות בחמת טועאה שכיח שהרי על הרוב רק מפני טועאתן לא עלו לרגל וכזה בכונים אחד ד׳ הלל״ח אשר יפלא לפעמיד המבי׳ באופן זר כזה דאין כאן בגדול רק קטן אבן באמת כן הוא על הרוב כי בירושלים טועאה ל״ש ברגל רק בשאר עיירות ושם לא נמצא רק כהן קטן שאינו יכול לבלות עם אביו לירושלים.

צט

רבני הה״ג מהו׳ מרדכי פעטעני סערדאה׳

ע״ל התו׳ ב״מ ק״ל אשר הובאה בתי״ת לד ע״ל ביאלתי בכוסם שאנו אומרים אני מאמין באמ״ש שיתי׳ אמיה שע׳ בעת שתעלה לגון מאת הביתי״ש ול״ב פשיטא שבעת שתעלה לגון מאת הבורא יתי״ב. גם האריכת ויתלה זכרו לעד ולכ״ב ל״ב. וכ׳ דבס שם מסמומל פ׳ תולדות כתב בשם בכרכ הזבח על המאמר פ׳ חלק מכין שהקב״ה מחיה מתי׳ ויודע עתידות ומה שיכת זכ״ז ופי׳ ע״פ פו׳ הנ״ל שאלי׳ החיה את בן הלבית מעשה שבנא היה ובכור לו שיחיהו. והכה מפתח של תחה״מ לא במסר לשלים ויקבה ג״כ הכי אלקינו כהן הוא ול״ל כהנ״ל שהו׳ יודע עתידות ובפח״ש. ולענ״ד יש עוד תי׳ פשוט דאלל הקב״ה הלא ל״ל לפעולה כי הוא יאמר ויהי׳ הוא יהיה ויעמדו ואין כאן טוענה כלל. ואת הכוונה. אני מאמין שהי׳ תחה״מ ואם הקבה איך יעמוד ע״כ אמר בעת שיעלה לגון ול״ל לבגוע. ועוד תי׳ אחר. יתי״ש ויתעלה זכרו לעד ולבלא בלחים כלומר שהוא משונה ומפולא בזה

שלופה וזוכר העתיד לעד לנ״ב והוה כפיקוח נפש:

באותו ענין כ׳ הה״ג מהו׳ שמעון ווילף מדלהאמי לבאר כוכה מחים מהים בראמים רבים שונך כוסלים וכופא חולים והוא ע״פ גמ׳ סנהדרין ל״ח עומדים בשומן ומתרפאין לכן אמר מחים מהים ואח״כ כופא חולים:

— (הקו׳ באות פ״ב ענף כ׳ ראיתי אח״כ בשל״מ ריש ה׳ שופר.) —

ס
שפתי ישנים
חגאון מהר' פנחס ליב פרידען זצ"ל שהיה רב בקאמארן

בע"ה יום ג' ל"ך לחדש הסכי תיכו"ת לפ"ק
שלום רבה וכו' מהו' פסח כ"י אבדק"ק פאלאטא
נאם: פסקים דף כ"ט ע"ב ס"דה כ' אסי מכאן
מוכיח כ"י שהמפסח חמץ בפסח ולעתו לבערו אינו
עובר באות' שהיה והקשו המפרשים לפי דעת המפרשים
דס"ל דלענין ב"י ליכא איסורא כלל אלא בכזית אבל
פחות מכזית ליכא איסורא כלל וה"ה להשהות בביתו
לע"ב דקיי"ל כר"י דש"ם אסור מה"ת הי"מ במידי
איסורא דאכילה אבל איסורין דלאו מידי דאכילה הן
ליכא איסור מה"ת בפחות מכשיעור ומ"כ קשה דהא
לענין איסור מעילה קיי"ל דמעל בשו"ם לע"ב דליכא
כזית ומ"כ יל דהכא מייתי דאיכא שו"ם והוא פחות
מכזית מש"ה בפיר מעל כיון דליכא כזית ליכא משום
ב"י וכתב הוכחה הר"י כמודן ועיין בלב"ח. ולדעתי
לק"מ והוכחת הר"י היא ברורה ומוכרח דעכ"ח ל"ל
דהכא מייתי בה"ג דאית בה שו"ם וליכא כזית וכמו
שיתבאר. דבמה דס"ל להך פוסקים דלענין ב"י
ליכא איסור בפחות מכשיעור הוא משום דהא דש"ם
אסור מה"ת הטעם הוא משום דחזי לאלטרופי וטעם
זה ל"ש אלא באיסורי דאכילה כיון דאם שיש אכל
ש"ם איסור ובתוך שיעור כדי אכילת פרס חזר ואכל
עוד ש"ם מהני אכילה ראשונה להצטרף לאכילה אחר'
להחייב אותו בכרת או מלקות בדין הוא שיהא ש"ם
אסור מה"ת מיהו כ"ז באיסורי אכילה אבל בשאר
איסורין דלא מידי דאכילה כגון איסור ב"י בפסח או
בעשה ש"ם בעלאכת שבת כיון דבה"ג ל"ש הך דחזי
לאלטרופי כמודן. באמת ש"ם מותר מה"ת ויעיין בח"ל
ופ"מ יו"ד סי' ק"ג. אשר לפ"ז נראה לי ברור בהך
איסורין דהן איסורין ג"כ בהנאה כגון חמץ בפסח
וכדומה מע"ב דידאי אסור לאכול ש"ם חמץ בפסח
מה"ת אבל מ"מ מותר להנות מה"ש חמץ בפסח כיון
דלענין איס"ב בלא אכילה ל"ש מעמי דחזי לאלטרופי
כמו לענין איסורי דב"י והוא ברור. אבל מעתה ניחא
הפל דל"ל דמייתי דאיכא שו"ם וליכא כזית דליכא
איסורא דב"י דז"א דאם בה"ג מייתי דליכא כזית חמץ
מ"כ תקשי להפוך מ"ע דבכן דס"ל דלא מעל כיון
דס"ל דחמץ בפסח אסור בהנאה אבל מ"מ כיון דמייתי
דליכא כזית מ"כ תו מה"ת מותר ליהנות ומאמי ס"ל

לבכן דאיכו מעל מ"ו ל"ל דמייתי דאיכא כזית ומ"כ
מאמי ס"ל לכה"ג דמעל הא איכא איסורא דב"י מ"ו
ל"ל דמשהה חמץ ודעתו לבערו אינו עובר. כמ"ל ככון
ובכור בס"ד וים לייסד בזה כמה קו' בענינים שלו
ולקלר אני לרוך להדפ"ת :
ה"ק פנחס ליב פרידענן מוהה בק"קאמארן והגליל:

קא
מהה"ג אב"ד נ"י

סוגיא דהוליל פסחים מ"ו עיין בר"ף והמפרשים
הקשו עליו מכ"ל דפליגו בהוליל מ"ב מחסיל דילמא
כ"ע לית להוא הוליל מ"ב מיחסיל ופליגו רק אי עוה"כ
ממון הו לא ועוד דהוא היפך מסקנת הגמ' דפליגי
בהוליל דאסיים וכפיכמ"י אי הוי מלאכה או לאוכין
הוליל וכל חו"מ חזי ליה וכ' לייסד. הלל"ח הקשה
מכ"ל דר"י ל"ל הוליל דכל חו"מ חזי ליה דילמא אית
ליה אלא דלרוך ליטול מכל חדא פורחא לחלה ואפשר
לעיפלג בלישה דחו' כתבו רק כדי שלא יעבור בב"י
התיכו אף דאפשר ליעפלג אבל לר"י דאין מחבר עליו
אסור לאחות משום דאפשר לעיפלג ולא משום דל"ל
הוליל וכן הקשה בש"ת ה' יו"ט. וכ' לייסד דבק"כ הק'
הא לקמן דף ס"ב מסיק דלר"ח לחומרא אוכין הוליל
מדכבנן מ"כ יקשה גם לר"י כימא הוליל ומ"ב מיחסל
לחומרא שיעבור בב"י. ול' דרש"י כ' דאין לחייבו בב"י
מלד מיחסיל עלה דבדבר שאינו שלו ל"ש הוליל ומ"כ
מחק הגיכסא בתחלת הסוגיא. וכי דהכא בש"ת הק'
דכאן מסיק כ"ע עוה"כ מ"מ ובב"מ דיש מוכח דר"י
אית ליה עוה"כ ממון ול' דבאמת עוה"כ ממון וכל
כאן בחמץ עוה"כ מ"מ דהמפרשים הק אין שייך עוה"כ
ממון וכי מי יתן לו מלומה כיון שאסור בהנאה
בשלומא בחמץ שלו אף שאה"הכ מ"מ עובר עליו דעשאו
הכחוב כאלו ברשותו אבל כאן החלה באמת אינו שלו
רק של כהן ומלד עוה"כ אנו כ"ל שיהא שלו שפיר קש,
הרי אין לו בה שום עוה"כ. וכי דחדא מתולדה בחב,
דולאי אי לא אוכין הוליל אז בחמץ ליה כאן עוה"כ
דבדבר שאינו שלו ל"ש עשאו כאלו ברשותו. אבל אי
אוכין הוליל אז אף שכ' רש"י דל"א הוליל שיהא שלו
מ"מ כאן שקודם שבחמץ הוא שלו מלד עוה"כ ואחר
שבחמץ שאין מי שיתן לו מלומה בעד העוה"כ נזה שפיר
מהני הוליל ומ"ב מיחסיל לומר שעדיין לא יצא מרשותו
לענין שאייך לומר בו עשאו הכחוב כברשותו ומתילא
עובר עליו מלד עוה"כ ממון. ומעתה לר"י דל"ל הוליל

סוב בחמץ טוה"כ א"א דל"ש אוקמה בכשותו בדבר
שאינו שלו כיון דל"ל האיל וא"ב איתסל עלה. ומעתה
מיושב קו ק"ב דביאת הוליל לחומרא ז"א שהרי אית
לן סברת רש"י דל"א הוליל וא"ב מיתסל להכנים דבר
בכשותו וכך אי אמרינן בעלמא הוליל לגמרי אז גם
הוליל וא"ב מיתסל מהני עכ"פ לענין שיהא שייך לומר
אוקמה בכשותו שיהא שלו מלד טוה"כ תמון אבל אי
בעלמא ל"ל הוליל אף דלחומרא אמרינן הוליל אבל
הוליל אב"מ ל"א כלל משום סברת רש"י. ומעתה י"ל
דעת רע"ב כך הוא דע"כ ר"א ל"ל הוליל דרבה דל'
מסברא דאי אמרינן הוליל דרבה אף שאינו בידו אז
יפה אמרתי דהוליל א"ב מיתסל מהני עכ"פ כדי
שיוכל לומר אוקמה הכתוב בכשותו שתחשב שלו מלד
טוה"כ אבל אי לא אמרינן הוליל דרבה משום שאינו
בידו אז גם הוליל אב"מ ל"מ כלל דנ"כ אין בידו
(דמי ייאר מזדקק ליה) דמה אמרת דע"י הוליל יתכן
שיחשב שלו ולאוקמה בכשותו אלא טוה"כ ז"א שהרי אין
בידו שיתפיל עליו ולהכנים בכשותו ולא מהני ההוליל
להחמיר אבל אי אמרינן הוליל דרבה אף שאינו בידו
אז מועיל גם הוליל לחומרא לאמר שבחמצא אוקמה
בכשותו לעבור מלד טוה"כ מתון. ומעתה היה קשה
לרבי אמי אוסר ר"י האפיה וכ"ה דל"מ האי כל חל'
ותרא אזי משום סברת ר' שמעון דיקא. חד דלא אזי
אבל עכ"פ כתיב מצה בלע מכל חמץ ול"ל דגם זה ל"מ
משום דאפשר לאיפלג בלישה לומנס הוא גופא הקשה
מדוע ל"א הוליל אב"מ לחומרא כדי שבאמר אוקמה רק
בכשותו מלד טוה"כ ועובר בב"י ומתילא נקרא א"א
לאיפלג ועכ"פ דר"י ל"ל הוליל דרבה ואז ל"מ הוליל
לחומרא לומר אוקמה ר"ב ופשיר הוכיח דאי דפליגו
בדבה וכ"ה דאי ר"י ס"ל כרבה היה אומר הוליל אב"מ
לחומרא ויועיל לאוקמה ר"ב וא"א לאיפלג ומיכרא דר"י
ל"ל דרבה. וכ"ש דאי דר"ע ל"ל הוליל דרבה דאינו
בידו כמ"ש הבדוך טעם וכן ל"ל הוליל אב"מ יען דהו'
עקיבה כמ"ש המלחמות והא דעובר בב"י רק משום
דעוה"כ מתון [והא דקשה דבחמץ ל"ש טוה"כ י"ל דעובר
ר"א דחיוב לאפה"ש מוהר בהנאה אז דאיל לבערו
וכתירולו של אמרי בינה ועובר ר"ש כלישנא קמא ברים
הסוגיא דפליגו בטוה"כ לחוד ולרי"י טוה"כ א"מ גם
בעלמא והא דמוכח בב"מ דלרי"י טוהכ"מ י"ל ר"ש לבינו
דאתרן שם דעת אחרת מקרא שאני דמהני אף אי
טוה"כ א"מ עפ"ך סי' ר"ג] והיתר אפיה הוא מלד כל
מ"ש אזי לית לה בידו וכי"ל הוליל וכל מ"ש אזי

ליה משום דאפשר לאיפלג בלישה ואסור לאפות אף
אי בלע מכל מ"ש דאף לאחמיר ל"מ הוליל וכסברת רבי
דל"א הוליל לאכנים לכשותו כיון דטוה"כ א"מ בעלמא
אבל ר"א דעובר טוהכ"מ א"א לאפליג בלישה לכן
מותר לאפות מלד כל מ"ש אזי. ועי"ז דאי ר"ש דכ"ע
אית ליה הוליל בעלמא דהיינו הוליל דרבה [ופשיט
כן לקבלה ר"ש דפליגו בטוה"כ לא בהוליל אב"מ א"כ
אדרבא יש לומר דכ"ע אית ליה הוליל דרבה רק שאלי'
אב"מ דהוי עקיבה ליה כאן] רק דכאן דל"ש לא לדידי
ולא לאחריכא דבלע כל שלא ל"ש דאפשר לאיפלג אבי"
א"ע דטוה"כ א"מ בעלמא כדעת ר"ש והוליל אב"מ ל"ש
לרי"י דל"א הוליל להכנים כרבי"י ע"ב אפילו לאחמיר
ל"א דאין לומר דרי"י טוה"כ יסבי הוליל אב"מ כיון
דגם בעלמא טוה"כ א"מ אמנם רבי קובר כמסקנה
בדים הסוגי' דכ"ע טוה"כ א"מ ואיינו כאן בחמץ [ולית לי'
כתירולו דר"ש בב"מ דדע"א מקנה שאני ומוכח דר"י
ס"ל טוהכ"מ א"כ ע"כ רק כאן שאני דגם לר"א דעובר
בב"י אין משום דטוהכ"מ דבחמץ טוה"כ א"מ כרי"י דחמץ
לאה"ז אסור ול"ה שו"ש רק לכך עובר יען דאמרינן
הוליל דע"י הוליל שוב טוה"כ מתון דלא יצא מרשותו
כיון דעדיין שלו ע"י הוליל] ופליגו רק בהוליל אב"מ
לר"א אמרינן הוליל לכן גם בחמץ טוה"כ א"מ.
ובזה נבא לבאר ד' הרי"ף דלכאה הוא מליגו לחוכיח
דהלכה כרבה יען דר"א סובר ג"כ הוליל אב"מ דאף
הוליל דאין בידו ג"כ אמרינן. אכן באמת אין לחוכיח
מזה דהלכה כרבה דשאני הוליל אב"מ דלא בעינן רק
שעי"ז טוה"כ וכחמצא אוקמה בכשותו אבל לא להתיר
מלאכה דאוריתא ביו"ט. ומרי מוכח איפכא דל"ל
הוליל דרבה א"כ יש לנו לומר דאין הלכה כרבה ע"ז
כי הרי"ף ואסיקנא דבפלוגתא דר"א ור"י קמיפלגו
דר"א אית ליה האב"מ ור"י ל"ל ופיינו כרבי ולא כיהא
ליה כר"ש דכ"ע ל"ל דרבה ופליגו בהוליל דכל חו"ש
ע"כ משום דבמב"ח סובר דר"י סובר דטוהכ"מ רק
בחמץ א"מ א"כ גם לר"א טוה"כ ל"מ בחמץ רק שעמס
משום הוליל אב"מ אף שאין בידו א"כ אין לומר דכ"ע
ל"ל דרבה יען שאין בידו דשרי אב"מ ג"כ אין בידו ואין
לומר דסובר הוליל אב"מ רק שבאמר ע"כ טוהכ"מ הרי
מתיר האפיה וסובר הוליל בעלאכה דאורי' א"כ מהני
תרי הוליל ומוכח ג"כ הוליל דרבה ורק ר"ש לשיטתו
דסובר טוה"כ א"מ לר"י לדידיה לא ל"ל דפליגו בהב"מ
דל"ל דכ"ע ל"ל אב"מ יען דאין בידו וגם דשוה עקיבה

לכך אלי קבר דפ"ה דל"ל הואיל דרבה אלא הואיל
דכל מו"מ חזי לית ליה לר"א ולר"י ל"ל כל מו"מ מעוס
דאסור למיפלג וקמ"ל דמ"מ פליג רמי גם אר"פ דלר"פ
כ"ע אלי קבר כרבה רק דפליגו בכל מו"מ חזי דלר"י ל"ל
לף דלית ליה הואיל דרבה היינו ג"כ מעוס דעוה"כ
מ"מ דר"ם אמר כך אליבה דר"פ וכמו שביארנו ופסיק
י"ל דלר"י ל"א הואיל דכל מו"מ חזי יען דאסור למיפלג
פיון דא"ע בב"י. דאף להמאיר ל"א הואיל כיון דעוה"כ
מ"ע בעלמא אבל רמי דקובר דלר"י עוה"כ"מ בעלמא
ע"כ כ"ל לר"י הואיל דרבה דאי לית מ"כ עכ"פ
להמאיר כאמר הואיל אב"מ ומ"מ למיפלג ואמאי ל"ל
דכל מו"מ חזי. ופסיק קאמר הר"ף דאסיקנא דפליגו
בדר"א ור"י דלרמי דפליגו בהואיל דאפיה ובדרבה ע"כ
מעוס דר"א ור"י פליגו באב"מ ורבה כר"א וכמו שביארנו
דהא בהא תליא דלא כר"ם דקובר דר"ע ל"ל דרבה
דהוא לשיטתו דפליגו בעוה"כ"מ אבל לאמאי דקובר רמי
דפליגו באב"מ עכ"ם קובר ר"א כרבה. ומ"ש כמי מה
שהקי' הר"ן מכ"ל באמת דפליגו באב"מ דילמא בעוה"כ
ופר"ם ול"ל דרבה כלל ז"א דאי אמרת דפליגו בעוה"כ
מ"כ בודאי הלכה כרבה דבוכל לומר כר"ם דר"ע לית
להו דרבה דרק לפ"מ דפליגו באב"מ דלר"י ל"ל וגם לא
כל מו"מ חזי אז הכרח לומר דר"י ל"ל דרבה אבל אם
כאמר דפליגו בעוה"כ"מ מ"כ מדרבה י"ל דר"ע לית ליה
דרבה ובודאי הנכה כרבה דהא דלריך להכריע דהלכה
כרבה זה רק דר"י פליג ול"ל אב"מ וכמסקנת רים
הסוגיא ע"ז לריך להכריע אבל אי פליגו בעוה"כ ולא
בהואיל א"ל להכריע ד"ל כ"ע לית דרבה. ודו"ק היטב.
והא דבאמת קובר הר"ף כמנב"ם מעוס דמסתע דר'
יוחנן קובר כרמי דקאמר מילתא דק"ל כמה סנין ולכאר'
אף אי ל"א כרמי כמי כ"ק לר"א כיון דקובר הואיל דכל
חדא חזי ג"כ ליכא איסור מלאכת יו"ט מוכח דלי יהא
קובר ג"כ דלא מסתבר לומר דל"ל דרבה אפ"ה קובר
דכל חדא חזי לו להיסך אלא דהא בהא תליא:

ד) אי העוזך יש לאל ידי ליישר הדורים אלה עם הנחה
אחרת. דהנה רק אם איז שקלא שם אין לו מי שיחן לו
מלוותה שפיר ל"ש מוקצה הכתוב ברשותו כיון שע"י ק"ש
נעשית אינה שלו ואין לו בה כלום אבל באם היה היתר
לאפותה גם אחר ק"ש מתילא לא תבא לידי חוץ ושם לו
בה עוה"כ לכן אף אם הוא לא אפאה והחמילה שייך
מוקצה ברשותו כמו בכל חוץ שרק שיעולו גרם לו שאין
לו בה הנאה של כלום. והנה יש לנו היתר גבוה לאפו'

אף אחר שקלא שם שתבוה מעשה שת נאפה יפה. ואף
שמיירי באופה ע"ג גחלים שייבו שאינו כולם לעבודה
בהיקק הבוהו או באין לו תבור אבל אם דבון אם יתן
לו הים מלוותה שפיר נאמר דיתן דוכי לא מפחה תבור
אולי יבא אים שמשיק הבוהו לגרבו ויתן לו דבר מיעוט
שבעליו יאפוה ויתבה לב"ב כהן ופסיק שייך עוה"כ וב"י
ומה שהקשו שתיבה מהו' בילה כ"א שלבוך שיהא בילו
לאכול זה או זה לעבי"ד ל"ק כלל דאף אם לא אמרינן
הואיל ואב"מ זה מעוס דעדיין לא אחל ולא אסבינן מה
שיש לו רשות לעשות כאלו כבר עשה אבל כאן כהנו
רק שרשות בידו לאכול זא"ז ולא יכולים אדם שבשותו
ליהשיל עליו ומתילא ברשותו לאכול זא"ז. ומעתה כיון
שבירבנו שמותר לאפותה מלד שת נאפה ומכח שבבהו
ליהשל ועי"ז יש לו עוה"כ ועובר בב"י. ממילא מזה
תלמיד היתר אפיה ע"ג גחלים קודם ק"ש כיון דעובר
בב"י א"א למיפלג בליפה. אבל כ"י דאוסר אפיה קודם
ק"ש עכ"פ אוסר האפיה בתבור אחר ק"ש דל"ל הואיל
אב"מ להתיר האפיה בתבור דפ"ל דלריך להיות בידו
מתם לאכל זא"ז ושכ"ם שתמתין ואין לו עוה"כ ואי"ע
בב"י ואסור למיפלג לכן אוסר האפיה אף קודם ק"ש
ע"ג גחלים ומיושב שתיבת הסוגיא דלעכין ב"י ל"ש
הואיל אב"מ ופליגו רק בהואיל דאפיה ע"ג גחלים
קודם ק"ש ומזה מייבי סוף הסוגיא אבן כבר אמרנו
דזה תלוי אם עובר על ב"י לכן. אמר בבים הסוגיא
דפליגו בעוה"כ"מ ושבבו דמתן לאח"ז מותר ואח"כ אמר
דכ"ע עוה"כ מ"מ בחתן לאח"ז אסור ופליגו בהואיל אי
ב"מ מתוכים הוא והכשות בידו לאכול זא"ז ושייך בו
עוה"כ ועובר בב"י וא"א למיפלג לכן מותר לאפות קודם
ק"ש ור"י ל"ל הואיל אב"מ להתיר האפיה בתבור אחר
ק"ש ול"ש עוה"כ ואי"ע בב"י ואז אסור למיפלג ע"כ
אוסר האפיה ע"ג גחלים קודם ק"ש. ול"ק קו' הק"כ
דכיונא הואיל אב"מ לחומרא ז"א דהני אנו דנון להתיר
האפיה אחר ק"ש ולף דמזה יראה דשייך עוה"כ וב"י
הנה מכח זה לא נתיר האפיה כדי שילמיה מזה חומרא
ומדוריק מאד לשון הר"ף שכ' ואסיקנא דבפלוגתא דר"א
ור"י קמיפלגו דרבה אמר אמריכן הואיל כר"א ור"ם אמר
ל"א הואיל כר"י ואח"כ חתר ומבאר דר"א קובר וכו'
ואמאי לא ביאור איך כשאמר רבה כר"א ול"ל לב' בבות
אבן כבון מאוד דאתחלה דיבר רק מהואיל דאפיה בסוף
הסוגי' ואח"כ חביא מסקנת רים הסוגיא דאייבי מהכיב'
אסר מתבה בתבך הואיל דאפיה והוא הואיל דאב"מ
דע"ז בשות לאכול זא"ז ומותר לאפות אחר"ש ויש עוה"כ

כיון דיכל לאפותה לכן אסיחה להחמיץ עובר בב"י. ובזה יש לומר פתרון למ"ש הרי"ף הך ר"א ס"ריכי בא"ד דר"א דלכתחה ק' כיון דלהכ"ל פליגו ר"א ור"י גם לאחר ק"ש אם נותר לאפותה בתנור א"כ מודע לא נקט פלגתייהו בהא"ג ולמה נקט באופה ע"ג גחלים. ול"ל דאגב אמעינן דלר"א הסל מלי פן אף אם לא היה ליה תנור כגון בשדה ע"ג גחלים והכא אם אין הלכה כר"א לא בחלה ולא בהוציל ספיר דרק סיעת ר"א אמעינן אבל כיון דגבי חלה הלכה כר"א א"כ מה דחקים לנקט מילתיה ע"ג גחלים דיש לטעות כמו שאין הלכה כר"א גבי הוציל כן אין הלכה כמותו גבי חלה אעכ"מ דגם בהוציל הלכה כר"א:

הה"ג מהר' יששכר בער ערדע ס"י

ג) מה שהי' בחי"ת אות פ"ע אור"ק ב' הוא דחוק מאד דהא בידו ל"מ אלא באופן שע"י שבידו מסלק האיסור אבל היכי שאין בידו לסל"ק האיסור ל"מ בידו מידי עיין בנדוך טעם. ולענ"ד בכי"ב קו' הארי' מה פריך בחי' ביו"ט מי שרי פא ולאי שרי מטוס הוציל כמו חרישה. דהכא יש לדקדק על המקשן שאמר לאו לכתחן וכי לא ידע שאסור לכתוב ביו"ט. ועוד קשה הלשון מי שרי. הכ"ל מי לא לקי. ע' או"ח סי' שכ"א סע"ק ח'. והנה בנוב"ק בשופו הקשה מחנו על הרי"א דקוף ק"ף כיון דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אף אם עובר ועשה העשה שוי מהב"ע וכלא עשה הלי מלוה כלל ולא דחי אפילו הל"ת כיון דמהב"ע אינו מועיל גם בדיעבד ופשיר לקי על הלאו. והכא עיקר ושורש תירו' שם הוא דמאי דלא דחי עשה לעשה דמאי אולמא הלי עשה מהלי עשה ובזה מוסיפק הכ"ב אם הבריה בידו מדאורייתא לקיים איזה עשה שילה אי כיון שב ואינ מדאורייתא הוא עכ"פ בדיעבד אמרינן לפיפך מאי אולמה ולא הוי מהב"ע דהלאו גרידא שפיר כתה: והכא לא מבעי אם כיון דמדאורייתא הבריה בידו לעשות איזה עשה שילה בידלי לק"מ קו' הטוחל דהא אין שום איסור לא לכתחילה וכ"ש בדיעבד ולף אם כיון דמדאורייתא שוא"ת עדיף מ"מ היינו דוקא לכתחילה ושום מאי אולמה אבל בדיעבד בודאי אין איסור לומ"ע מהאי סברא גופא דמאי אולמה לפיפך. והכא המקשן שהקשה לאו לכתן היה קונר דהבריה בידו אף לכתחילה לקיים איזה עשה שילה ופשיר הק' כיון דמהכי מאי אולמה בדיעבד לענין חרישה כן י"ל לכתחילה לענין חרישה ויהא מהכי המי הוציל לענין בחישה לכתחילה כמו דמהכי גבי חרישה בדיעבד והתרי הסיב לו דבשלומא לענין חרישה דכבר חרש שפיר מהכי הסברא דמאי אולמה אבל לכתחילה כחישה ביו"ט מי שרי כ"ל דמדאורייתא אמרינן שומ"ת עדיף לכתחילה דאף אם היה כוחם בדעיבד לא היה חייב מעשה מאי אולמה אבל כיון דלכתחילה אמרינן שומ"ת ממילא יש לחייבו על החרישה בלומא דאין לאוי לכסות בו בלא כחישה והמקשן והמתרלן פליגו בקפקו של הכוב"י.

ד) מה שהעיסו לחרישה הוי הוציל למעבע ע' ע"ו"ח חגיגה. כי דהכא יש לדקדק דנקט דס ליפור ול"א דס היה וליפור ע' בפ"ח יו"ד כ"ח שסב"ל בשם זכרון יצחק דקדק זה על הרמ"א שם ע"ש תירולו ובאופן זה כ"ל שכן כוונת הש"ס דע' שם קעיף ח' מי שסחט הוא יכשה ואם לא כיסה ולאחר אחר חייב לכסות. ומעתה שפיר מעשחת הוציל כגון באותו רגע שהוא חורש שחט אחר ליפור והוא כיסה אותו בחיסתו דהא גם אחר חייב ולכן לא נקט היה דלכוך לבדוק הרי' קודם הכיסה כמו שכי' בתחבר סי' כ' ול"כ יהי' הוציל למעבע וזה לא אמרינן אבל בליפור מעשה הוציל לחייב:

הה"ג מהר' בונם ברייער מטאב

ה) קו' הע"ו"ח איך שייך הוציל למעבע כלע"ל דהכא הכשב"ס פי' קו' הש"ס מלד מלאכה שאלל"ג ומקשים עליו הא בשדה לזרוע קיימא חייב אפי' ה"ל ד"ל ועוד דא"כ בעלת כל מלאכת שבת. וכי לקיים פי' הכשב"ס דלכאורה ק"ל לשיטת שסה"ג בשהדרין ע"ח דביה"ק כולו אבה"כ וע' בתרה"ס שיק יו"ד ל"ד וא"כ פאן שמייכי בביה"ק לנה חייב מלקות ואפילו עייכי בשדה דילה אכתי ליכא תיקון דהא אסור לזרוע בו וא"כ לכ"ע ק' לנה חייב דהא מלאכה שאל"ג הוא דא"ל לגומה ואינו מתקן דהא אבה"כ וכ'. עפ"י שיטת הרמב"ם ס"י מה שבת הקורע בחנותו חייב שמשכך חנותו ומתקן אלל ילדו ואע"ג שעושה איסור בזה דהוי כעובד ע"ז בשבת קיה מ"מ מתקן בני דילה ע' ה"ה בפ"ח שם לפי"ז י"ל גם כאן אע"ג דאסור לזרוע בבה"ק מ"מ אם הוא רולה בכך הוי תיקון לדילה וכהא"ג כי חוי בילה יי"ב וא"כ שפיר נוקה מלאחר שרמינו שמורש ואין לו לוכך לעשר וע"כ שהורש ע"מ לזרוע בו ושפיר חייב ואין לומר אדרבה כיון דאחזיקו איסי בכשיעי לא מחזקינן ואין דעתו לזרוע בו. ז"א דידוע סברת הרדב"ז הובא בתל"מ פ"ו מגיזרות דבכדה ל"ש אין מ"ע בעילתו בעילת זנות דהא בכל אופן הוא רשע ואבד חזקתו. ומעתה גם כאן

מאחר שנחריסה זה עובר על כמה לאוין שוף כל שוף שהא רשע מעכין דמשיה חוכם ומשום שרלה לזכות בו דהא מזיכן שאין לו לוכך לעשר ולמה חוכם אך כל זה יתכן. לר"ח דלית לי הואיל ומכו דכין רק לפי מעשיו של עכשיו אבל לכבה דלית הואיל אע"ג דלאחתי ביכא מוכחים כאן הס"ד בחריסה בבה"ק אלו הוי לו דם לפור וחוכם לכשות בו חוי פטור ומשום דהוי מלאכה שאלא"ג מאחר שתיקין ע"מ לזכות אין כאן דהא אקבה"כ ואיל אלא לעשרה מעתה יש לע"ג דלאחתי לית לי' דיל מ"מ אלינה דבבה לא אזכין בחר השתא והיישיכן לקולא דילמי מתכמי חוכמים הי"ם כאן יש דחוכם דילמא יתרמי לי' דיל. ועוד יותר יש להסביר עפ"י עפ"כ המאיכי ביל כ"ח דלכ"ם הוי פתלאה ולמי ולבבה הוי החלאה פשק אי"כ ה"ם הכא בחריסה הוי ה"ם מכח ופזי לד"ל דפ"ל מלאכה שאלא"ל כן כלעכ"ד בקו' הש"ם ודעת לבבון נקל שקו' התו' וקו' הטו"ח מאיליו יפלו:

הה"ג מהו' אברהם ליב טרוטצער מצעצע

ו) תו' ד"ה עד שתאסה ע"ם וכ' מכאן ראיה לרש"י בילה כ"ב גבי פת מרובה דב"ם ל"ם כרשב"א וכן פירש הרע"ב וגם חו' פסחים כ"ז וא"כ כ"א דהוא מתנמידי ב"ם כ"ם כרשב"א ול"ק קו' התו' ול"ל דהתו' כאן הקשו לפי פירושם בבילה. וע' לל"ח בס שמ"ב והעלה דגם בגרילין שייך פלוגתא דב"ם וב"ה בהך דפת כו'.

ז) ע' תו' מכחות ס"ל והל"ק הקשו עליהם דהא רבה הוא דאית לי' הואיל והוא נאמת חולק על רבא סס ול"ל דיש לנו ב' הוכחת דרבא ג"כ ס"ל הואיל דפא אמר בפסחים ל"ח סס מעשר חד הוא ויולא מעשה הואיל. ועוד דבלף ל"א ס"ל מכאן ולהבא הוא גובה וכי המפרשים דס"ל הואיל אפי' במחוסר ממון.

ח) המנהת מינוך הק' בנבסל גיה"ב בחלב אמאי לוקה משום יו"ע הא אבה"ב ומקלקל הוא וכ' כיון דבדעתו לאכול לא חשוב מקלקל כמ"ם חו בילה י"ב ע"ב ד"ם ה"כ דמה"ע חשוב לוכך קלת.

ט) חו' הואיל הק' לר"מ דמע"ם מ"ג הוא אמאי ל"י משום הואיל וכ' עפ"מ שמעתי בשם הגאון בנוך טעם עמ"ם התם חולין ע"ו ע"ב ד"ה כגון דבחולה והבריא שכיח שיחזור לחליו א"כ אמאי מתחייב בנפשו מימא הואיל ותי' להך מ"כ' ל"ל הואיל והכה שם אליבא דר"מ אזלינן א"כ מוכח דר"מ ל"ל הואיל ושביר אמרינן דלר"מ דס"ל מע"ם ממון גבוה לא ילא ומיוסב הרמב"ם דפסק פ"ו מחו"מ דיולאין במלא של מע"ם ופקשו הא הוא פסק דמע"ם מ"ג ולא"כ"ל כיחא דרק לר"מ דל"ל הואיל ל"י אבל לאבמב"ם שפיר ילא מעשה הואיל:

ט' העורך א"כ איך יפרכם קו' האחרות אבל אתם הוא' של אחרים וש"ג היכי משכחת לה כיון דאית ליה הואי' אב"מ וכ"ל לחוסיף דהכא הטע"מ פ"ח מיו"ט תי' קו' הו' על רש"י דגם לוכך קלת כ"ל א"כ למה לי הואיל וכתב דבזה"כ הוא דלוכך חול ועכו"ם ל"א מתוך. ול"ב א"כ גם לענין הואיל כ"מ דבזה"כ הוא דבאכי ל"א הואיל אבן הדבר פשוט דבר לענין מתוך ההכרח לומר כן דאל"כ היכי משכחת לה שיהא אסור לחול או לעכו"ם אבל לענין הואיל אף לי אמרינן הואיל שפיר משכחה לה שיהא אסור כגון שנוך לשיה"ם דל"ם הואיל. והכא בא"ת אות פ"ע הק' הגאון ז"ל אי הפקעה פקדונם מותר א"כ אתה כואה של אחרים היכי משכחת. אבן להכ"ל י"ל דכיון דלא משכחת א"כ ההכרח דבזה"כ הוא דלענין ב"י ל"א הואיל א"ב מכרים בשבוחו אפי' אינו מחוסר ממון וכ"ז גבי ב"י אבל גבי מלה דל"ל קרא שפיר אמרינן הואיל אב"מ עלה:

שלמה הלוגער מבראדי (גאליציען)

ח) הלל"ח תמה עכ' הרמב"ם שהשמיט דברי הירושלמי דאם היכולמי דאם נטמא קודם לישה יהי' לם פחות מכשיעור והשאי' בל"ע והכא זו תקשה יותר על הטומ"ע דהרמב"ם י"ל דמייבי בדענב שסכה ולם הרבה ומכ"ם דקושיות הפ"י על המשנה למה לא קחני עלה זו ד"ל דמייבי בענב ולם אך על הטו"ע שפתם הלם דמשמע לכתחילה קשה וכ' דאי"ם גם להרמב"ם דלכאה קשה על הירושלמי ל"ל כן הכי אפשר בלא הואיל אין לעשות ע"י הואיל אך ז"א דהכי לאפקועי מחלה כמי אינו נכון כמ"ם לקמן דמ"ח מומרא דאתי לידי קולא הוא וא"כ טוב דאוי לעשות ע"י הואיל ועכ"ל דירושלמי סובר כב' יוסף דמותר לעשות קפיזא כך טפי עדיף מלבא לידי הואיל אבל אנו דקיי"ל כאביי דהלכה כבתראי מאביי ורבא ומילך אסור לאפקועי מחלה והוי א"ח בלא הואיל לכך לא תיש עד שתאסה:

— מ' העורך ע' פרי"ח פ"ם הכ"ז —

—הרבני הה"הג מהו' חיים אפרים באלאיטי מיאלשווא—

י"א) מ"ם בשות ל"ח כזה שמעתי מאמ"ו הגאון כ' שמואל גיכז ז"ל אבדק"ק אבראהאם דב"כ הקשה דע' הפת כ"י מהכי רק להתיר האפיה אבל לא הכלים ואין לומר להתיכו קופו משום תחלתו דאי"כ הו"ל למנותו. בגילה

יי"ח בתוך שאר עניניה שפתיהו סופן מ"ה והעלה דשם באמת מש"ה הולכו לבי טעמים דעל הכלים מהני ע' דהוליל מיהו הוליל לחוד לא סגי להחיר האפיה דהא אפשר לעיענד בלא הוליל אבל דהפכי עי"ז מקרי לא אפשר וזה יתכן רק התם מש"ה הכא דיכול להניחה בתנור כדאיתא ביושלמי בזוחני ע"ד דר"א קוכא שם בתנור ומניחה שם לפרפה. ואי"כ שפיר הק' תו' כאן דנתיר אלא פני' לחוד עכ"ל. אבל קי"ל דאם יניחנו כך אח יעשה אם לרוך לחזור ולאפות בו ביום ואם יפיק התנור אלא יפרף האנה ואין שורפין קדשים ביו"ט לכן כ' כהלכ"ם דף י"ז דכלי מוחר מעשה תחלתו והא דלא אסור לה בדף י"א מעשה דבשלוגתא לא מייני כדמשני הש"ם על הא דפותח מניחו והאי פח כי' הוא פלוגתא דרשב"א ותי"ק.

י"ב) מ"ש עוד ההו' וכ"ת מעשה דאסור לטלטלה יל"ד דא"כ מה הש"ב כ"י לדבריך ה"ה עובר על ל"ת מלאכה הא עלטול לא מקרי מלאכה כדאיתא בתו' שבת ג' ע"א. י"ג) הקו' נאות ל"ז כתובה בטו"ז או"ח ס"א סק"ב ול"ב ע"ש תו' כ"ש כ"ג ע"ב ד"ה שיהא מעשה דבהכך ל"ק לן עידי ע"ש וגם לפיו"ש דבשלוגתא לא מייני ב"כ מיושב

דביומא שם פליג כ"י לחד ליסבא:

ותה"ג מהו זאב פאהכילנו מבוטשאטעס בנאליליען כתב הכא לגה דפריך שם אמינא דעולא תניא ופיכם רש"י ומעולא מאי נפקא לן. ומשני דלהוות כתן דלא נטעה לומר דבשלם אלה התיבו מעפני אחרים ולא מש' חחלתן. אמילא א"ש כי לא יעשה כן בחולך לקבל פ"ר וכמו דלא מסיב הא דתנן בעיבורין כל היולאין להליל מחרין מה"ט דא"א לאיתיבו בהיתר אחר. וכדפרכינן הכא בהני תלת וכמ"ש הרשב"א בחי'. וכ"ש בסוגי' דיומי דמפורש בה לחליא דהיא מעשה החלתן:

קב

הרבני הה"ג מהו' אהרן גוטמאן מוראנא

רש"מם כל קומיה ותיובתא המלאות בש"ס,

ברכות יו"ד: תיובתא כ"א. ת כ"ג: ת ואח"כ תיובתא דביומא ת ואע"ג דתניא ת דשמואל ת' כיותים: כ"ו: קטיל ועי"ש בתו' כ"ט. ק ל"ז. ת מ"א. ק מ"ג. ת וחוסי לא גרס: שבת כ"ו ת כ"ב: ק כ"ט: ת כ"א. ק מ. ת כ"א. ת כ"ה: ת כ"ו. ק ס"ט ד"ש ת ע"ח: ק קכ"ה ק עירובין ל. ק וגם ליטוח הכוי כמי ת ונהא: ע. ק ס"ב: ת מ: ק: פסחים ע"ז. ק ב"ש י"ז ק כ"ו: ת ל: ת ל"ב: ת מ"ג: ק ל"ד. נ"ש ת וכן בע"ב ת ל"ז. ת ק"א: ת

ק"א. מהא כמי חבוי ת ק"ז: ק: בילה כ. ק כ"ה. ת מגינה לא מלאה: מו"ק ב: ק ותו' לא גרס יו"ד. ק י"ג: ק כ. ת כ"ב: ב"ש ק: כ"ה כ. ת: יומא ו"ו: ת י"א: ת ט"ו. ק י"ח. ק ל"ז. ק מ"א. ת מ"ו. ק מ"ט. ת כ"ד. ת ס: ק ס"א: ק ס"ה. ק פ"א ק ס"ז: ת: מגילה ב. ת ט"ו. ת כ"ב. ק העכית כ"ט: ת סוכה ד: ת י"א: ק ל"א: ת מ"ג: ת כ"א. ת ב"ש כ"ה ת ב"ש כ"ו: ת: יבמות י"א. ק כ: ת כ"א. ת ל"ג. ק ל"ב: ת מ: ק מ"ה ק מ"ח: ק ס: ב"ש ק כ"ו. ב"ש ק ס"ב: ת כ"ז. ק ס"ב. ק ל"א. ק ק"ז. ק ק"י: ת דבנה ת ק"ח. ק בע"ב ת: מזיר ט"ו. ת י"ז. ת י"ט:ת — סוטה כ. ק ל"ו: ת: כתובות י"ג: ת ט"ז: ת ל"ג ק מ"א: ת מ"ח: ת דכולהו ת כ"ז: ת ועי"ש בתו' ק"י. ק: קידושין ט"ז: ת כ"א. ק כ"ב. ת כ"ט. ת:

ביצה כ"ח. ת ל"א: ק ל"ט. ק מ"א: ת כ"ן. ת כ"ב: תודה תכ"ה לפיכך לא קאמר ת: כ"ג: ת ועי"ש בגליון ובהגהות רע"א דנולכו ת ונתר הכי. ואב"א שבת כ: וכזה עוד ביצה כ"ח. זבחים פ"ה. ופס כ"ה אחא קסיא ואח"כ ואב"א: כ"ד: ק ע"י. ק: כדרים י"ז: ק ל"ד. ק ס"ה: ק ע"ו. אי ס"ל וכו' חבוי כלי ת ואי ס"ל וכו': ע"ט. ת ב"ש וכי הכ"ן ואע"ג דאיתותב חדא זימנא מותב תו וכ"מ דאי אשכח פיכוקא בדלעיל אכתי הוי הך ת: ל: ת כ"א. ת: ב"ק י"ג ב"ש ק ע"ו: ת כ"ח. ק כ"ד ק ע"ז. ק ל"ד. ק ע"ז. בתוד"ה מ"ע דאמר ואח"כ אחי"כ כיומא כהנאי וכזה בזבחים ק"ד. ד"ה קבר קהדרין ס: ד"ה עובר ועי' זבחים י"ג: ת ואח"כ והא קא קאמר: ב"מ י"ב: ת ולא כשאר בזה כ"ב: ת מ"ח: ק כ"ג: ק ל"ה: ת ק"ו: ק ועי"ש בתוד"ה לגיסא זוטא:

ב"ב ד' ק י"ט ת כ"ד ק כ"ה מ"ו ת כ"ב: ק וע' כרשב"ם ד"ה ופפק והגה' רע"א ועי' קהדרין ע"ב ע"א ברש"י ד"ה קסיא וברכות כ"ו במהרש"א ד"ה עעה ס"ג ק פ"א ת ק"ה. ק קכ"ז ת וגם ק קכ"מ ת קכ"ט ת קל"ב ת קהדרין י"ג, ק וכן בב"ב ע"ו. כ"פ ק כ"ב ק ל"א ת ל"ב, ק ל"ג ק מ"ג וכן בע"ב ק כ, תודה עובר מלינו ת ואח"כ אמר תנאי פ"ג ת פ"ח ת ק"ב ק ע"ב ק. מש' ע"ז מ"ז ת ב"פ ת דר"ח ת ל"ה ק ב"ח ת ע"ו ק. שבועות ל"ז ת, מכות ת ק וי"ו ק, חולין נ, ב"פ ק בע"ב ק וע' גליון דבשאלתות איתא ש"מ קל"ב ת. כריתות כ"פ ת י"ח ק כ"ז, ק. תמורה ז ת כך כ"ה ת ואח"כ כתנאי ל"ב, ת אח"כ והא קא קאמר ל"ג, כ"פ. מעילה ג, ב"פ ת, הוריות ט פ"ג ק י, זבחים י"ד ת ואח"כ והא קא קאמר ע"ו, ת כ"ז, ק ל, ק ל"ד ת ל"ו ת מ"ב ת ב"פ כ"ה, ק ואח"כ אח"כ עי' ביצה, ס"ד ק ל"ה ת ק"ז, ק קי"א, ת קי"ע ק וגם ת דר"כ ת ע"ע ק מנחות ה, ת דר"כ ת וכי' תו' דהומ"ל רב פנא ופליג ע ת ע"ז ק ב"פ ב"ב ק ב"פ כ"ו ת כ"ע ת ב"פ וכי' פתו' בחדא לתו תיובתא נמורה אלא דכדותק מיתרלה, נ"ד ת כ"פ ת פ"ד ת כבורות ע, ת דאבי' ת מ"ו ת דשמואל ת פ"ה ק ואח"כ כתנאי ובגליון נמחק אלם ת נדה ט"ו. ק כ"ז ת ל"ט, ת מ"ה, ק מ"ו, ת ורמיתי בספר חדש ילקוט הרוצים שקבלתי ממחברו מעתרנלוו ח"ל מלינו לפעמים משני הש"ס לא קשיא ולפעמים לא קאמר בהחי' ל"ק רק כאן מ"ר כחופן זה ובאן בחופן אחר וכש"ל אחדש כי' ע"ו דהיכא שהאמורא מתרץ ד' אמורא שלפניו ולי"לא ס"ל אמר ל"ק אבל היכא שאומר כן לאלכה אומר שאם

הג
שפתי ישנים
חגאון מהו׳ שמעון סאניטץ זצ״ל:
מסטריא

א) הענינים דף ט״ז פליגו בה וכו׳ עמו אלכי בלרה וה״א בלרתם לו לר. ויש להבין מאי כ״מ בין הכי ב׳ קראי ובמאי שייך פלוגתא וכי עפ״י הא דקיש מגילה אין מפסיקין בקללות שאין אומרים ברכה על הסורעני׳ וכי התוי שאין כדי לברך על הלרה דהרי אני כחבתי עמו אלכי בלרה. ובעין יעקב שאריך הרי״ף ז״ל וכתב לחלק בין יחיד לציבור דביחיד חייב לברך ולא בציבור ואין מובן הפילוק. ואפ״ל דהנה בר״ה ע״ז אמריכו דגז״ד של ציבור אעפ״י שבאתם מתקרע משא״כ גבי יחיד וכן בהענינים ח ויפתחו בפיהם ולבם לא ככון ואפ״ה והוא רחום הא ביחיד הא בציבור. וא״כ ביחיד לאחר גז״ד אין מועיל התשובה אבל בציבור מועיל ובזה י״ל דהכה הברכה על הרעה היא כענין הברכה על הטוב שאעפ״י שאינו כדאי לעובדה אלא כמו כן ברעה שאעפ״י שאפשר שאין הרעה מגיע לו חייב לברך וזהו שייך ביחיד שאעפ״י שעשה תשובה אין מועיל התשובה אחר גז״ד לכך אף שהסורעניות אין מגיע לו שהרי עשה תשובה לכך חייב לברך משא״כ בציבור שאם היו עושין תשובה היה מתקרע הגז״ד ושוב הרע בא בפבחם ולכך אין מברכין וזהו החילוק בין יחיד לציבור. ולפי״ז י״ל דמ״ד עמו אלכי בלרה קובר דזהו הרבותא דהרי לשון יחיד כתיב כאן גם בלרה יחיד כציבור מלטער כדאמריכן בזמן שאדם מלטער וכו׳ אבל מ״ד בלרותם לו לר קובר אדרבה דאלא היחיד אינו רבותא כ״כ מה שהוא מלטער דהרי באמת עשה תשובה ואפ״ה לא נקרע הגז״ד ולכך הרבותא דגם אבל ציבור שהרע בא בפבחם אלא עשו ת׳ ואפ״ה כתיב בכל לרתם לו לר. ובזה י״ל מ״ש במדרש אני אמרתי לאעבכם שולחתי בבלה ואתם אומרים קרא עלי מועד ואין מובן הסתירה הזאת ועם הכוונה בזה ולהכ״ל הכוונה דאני אמרתי שולחתי בבלה לועבכם אף שאתם תבנים ועי״ז התשובה היה הדין מתקרע ואפ״ה שולחתי בבלה ואתם אומרים קרא עלי מועד בלשון יחיד דאלא יחיד אין רבותא כ״כ כנ״ל וז״כ. ובזה יתבאר הא דפ״ק דברכות ד״ז דכ״א מכין שאין הקב״ה מואס בתפלת של רבים שבאי הן אל כביר לא יואס וכתיב פדה בשלום נפשי כי ברבים היה עמדי אמר הקב״ה כל העושק בחור ובנ״ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עלי כאלו פדאני לי ולבני מבין האומות וכל הענין אינו מובן. ויתבאר דיש להעיר לפמ״ש הרא״ש בתענית גבי כיצה דבחו״ל אפילו כל חו״ל הוי כיחידים ול״ל בשומע תפלה מוריד הגשם ואי״כ מאי עדיפות תפלה בציבור בחו״ל. אך המהרי״ל מפראג בספרו על מגילה אחתר ביסוד דקיבוץ פעם לתפלה דבר זה גופא הוי כיליאה מן הפיזור אחר ישראל פזורים. ולפ״ז אינו מובן ד׳ הרא״ש דהני בהמתפלל בציבור ספיר נחשב לקיבוץ ודוחק לומר דכוונת הרא״ש אינו רק אם מתכלל ביחיד. ואעכם י״ל דהא דכתבים ע״י הקיבוץ לרבים הוא רק בשעוסקים בג״ח אשר זהו תיקון קיבוץ המדיני אבל אם אין עוסקין בג״ח לא נחשב הקיבוץ לרבים וא״כ לפ״מ דאמריכן בגמרא דע״ח דאמר דילמא עוסקי לדקה ברבים יש בכם ואין ביתכין דכתיב נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר ושוב אין התפלה בגשמים נחשב לרבים כיון שאין עוסקים בג״ח וזה שאתר כ״ל דאם עוסק בתוג״ח וגם מתפלל עם ליבור הוא גופא הוי כיליאה מן הפיזור וכפדיון ישראל מן האומות וז״ב בע״ה. והנה ידועה ד׳ זוה״ק דלוח על המתפללין בר״ה ותן פחדך ותן כבוד שלא בכוונה כ״ל וכשמע עין לתפלת פרקים לועקים דיותר יש להתפלל על גלות השכינה ולהלעיג ע״ז ונראה דהיינו טעמא דר״י בסוכה ד׳ מ״ה דאמר דאמרו אני והו הושיעה וכי החוש משום קרא דכתיב ביחזקאל ואני הייתי על ההר כבר וקרא דיומיה והוא אסור בזיקים כביכול הוא יושיע לעלמו וע מהרש״א דאכתי למה מסכים שלשון אני ד׳ ולהכ״ל הוא בכוונה מיוחדת דיותר נכון להתפלל שיושיע לעלמו. ובזה י״ל דמה שראיתי ע״ש הרמ״א דכי לפרש על ערבים בתוכו תליכו כמוכותיכו כי יש לכו ערבות ומשכנות שיגאל אותנו כיון שהקב״ה אין שום שלם ועמו אלכי בלרה. ולפי הנ״ל י״ל דבזה רמז ג״כ על ערבים דהיינו מה שהיו מתפללים בשעת הקפת ערב׳ אני והו הושיעה והיינו כביכול שיושיע לעלמו. ועוד נוכל לרמז בזה על הא דמגינא ערבות שבו נשמותיהן של צדיקים וזהו על ערבים בתוכו דהיינו בנשמותיהן של צדיקים תליכו כמוכותיכו דכביר הוא רמז להשנת רוה״ק וכמ״ש המגדל עוז פ״ח מתשובה הא דאמריכן בעיבוכין כבור של מקדש של שבע כיתין דהיינו של שבע ספירות. ולימות המשיח יהיו העשר ספירות. וה׳ יאיר עיכו:

ב) קידושין דע״א ביתי ר״ש בקשו לעבוה בבל עיקר לא״י א״ל לעבדיו כשאני אומר ב׳ דברים בבית״ת עלוני בעריסה וזולו כי עייל א״ל אין שמיטה ויוב״ל מה״ת אדיתבי וקמעייכו א״ל כל הארלות עיקר לא״י ואי״עיקי

לבבל. ואע"ל לקסר שדברים ע"ד חידוד והוא דל"ב כיון שהם נקשו לעשות נגד עיקר ע"כ שהיה איזה חשש העבודה שקול בעיניהם ומ"כ לעמי ל"כ פנחס להיפך וכי דנאמת מקום חשש העבודה ממזרות אין להוליד נגד ממזרקתה דהכי התורה התירה ספק ממזר כדדרשי' ממזר ולמי הוא דלא יבא אבל מקום חשש שקול אחר כגון עכו"ם ועבד למ"ל הולד ממזר בז' ים מיטה דאסור מי כיון דהתירה תורה ספק ממזר גם אחרי שפקות שקולים מותרים אם לא, והנה אם יאמר כפי הרמב"ם דקובר דכל הספקות מה"ת מותרים ויכפיכן מספק ממזר מ"כ ולמי דאמר ספק שקולים מותרים נ"כ. ו"ל דבזה נמלקו דאותם שנקשו לעשות נגד עיקר לא"י קובר דבאמר שקולים מותרים לספק ומוליאים נגד מחזקתה וכ' פנחס מולק וקובר לאין להוליא נגד מחזקתה מקום ספק כיון שספק מיתר בכל שקולים ח"ב. והנה יש לדון דאם יאמר להתיר כל ספיקות דילפי' מספק ממזר מ"כ ז"א קולא בני ישראל לספק מותר דלכתי' ממזר ולמי לי' בקהל ה' אבל ספק יבא בקהל ה' ומפיר ילפי כל הספקות דמותר בישראל אבל בב"כ אין ילפותא באיקורים שלהם להתיר ספיקות כיון דל"ש ילפותא ממזר דכתיב בי' בקהל ה' ולאיתי בטו"ת בריה אבהם שהביא דבר זה דבני ב"כ אין להתיר ספיקות בשם ספר תיבת נועה. אך לפ"ז למ"ד בחולין כ"ג דאמרינן מא"מ דלישראל שרי ולב"כ אסור מ"כ ע"כ לספק בישראל אסור דאל"כ איך יאמר לספק בישראל שרי ובב"כ אסור ח"ב ולאיפ אמא דמותר הספיקות דל"א מי מ"מ. והנה נחא סברא דמי מ"מ הקשו התו' דהרי ר"מ קובר דאבר מה"מ אינו נוהג בעוף אבל בב"כ נוהג הרי דל"א מיא"מ ותי' כיון דעכו"ם אסור לישראל ל"ש מא"מ אך מ"כ למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת ושרי לישראל לגמרי ולב"כ אסור, בוב ק' קו' התו, ועי"כ כ' באמת דמאן דקובר מ"ש לעוף מה"ת ליה ליה מא"מ, ומעתה יפוכשו לי' הש"ס המ"ל דר"ש כי עיל אמר אין שחיטה לעוף מה"ת וכיון דלב"ב אסור ע"כ דל"א מי מ"מ וכיון דל"א מי מ"מ ספיר ר"ל דכל הספיקות מותרים דילפינן מספק ממזר דאין לומר דאין להתיר כל ספיקות בישראל כיון דאין למילף מזה בני ב"כ ולכא מידי דל"ש ולבב"ח דז"ל דכיון דאשלמה"ת מוכח דאינו קובר מא"מ וכמ"ל ומפיר כל אבלות עיקר לא"י ואי' עיקר לבבל וכמ"ל דמקום ספק שקול שבהתו' אין להוליא נגד מחזקתה יותר כי' דהנה כבר כתבתי דהא דאיפלגו אם לעשות נגד עיקר לא"י הוא מקום חשש שקולים

ותליא בפלוגתא מי קד"ל מה"ת או לא. והנה כבר נודע קו' הסמ"ג מי ניחא דבנדי כהונה שלא בשעת עבודה איכא איסור כלאים ומ"כ איך הקריבו חטאת חציף על הספק. אך כ' דלע"ד בזבחים הוא"ל דאיתחי אסתחי ליכא קו' דכיון דאיתחי נבילה שחי אסתחי בעליקה הותר כמי כלאים אבל אם אין שלמה"ת שוב לא הותר כלל ותקשת כמ"ל ול"ל לספק מותר מה"ת ולא אסור מקום כלאים והבן:

כד

הרבני הה"ג מהו שלמה האהן מפאריז

המנהג כי הרבה ילדים באשכנז ופה לפעמים בע"ם קודם ביה"ם המאכלים המבושלים היבש בהיבה עפו מבזל על מכונה גאז דהיינו שים בתוך החיבה קנים מנוקבים והגאז יולא דרך אותן נקבים ובוער האש הקדרה ומן הלדלין אבל יש מחילת שמי בזבל בין האש ובין הקדירות והחיבה מסוגרת ע"י מסמר ובעה אכילת לחרים בבבת פותחים אותם ומוציאין ממנה. ויש לפקות באופן שלא יהיה אפשרה להגדיל או להקטין מדורה הגאז אבל עכ"ם הגאזאמעבער מוכרח לחיות שתוח כי הוא הכותן את הגאז. ויען כי דשו בזה רבים ילדים ואיזה מדקדקים יוכו בא המוכיח ותופסי הה"ה את דעתם בזה:

כה

הה"ג מהו' דוב ציטראן מיזלוויטץ

אחרוב דבר נמוץ להוליע לבני ישראל בדבר קסר של ראש שלריך להיות ד' הלמ"מ לפי דעת הפוסקים שניתנלו בימי הרמ"ם האשכול והרמב"ן ופר"ן והריטב"א על שבת שלא כדעת התוס' והנה רבים עושים אותו כמ"ש שתומה ולא נודע פירושו וים עושים ד' נמורה והנה בב"י סי' ל"ב הביא כמה ליורים על הקסר ודקדקתי אחריהם וכולם הם כפי מ"ש שתומה רק שמביא בי' הרי"ם שהדי הוא בגל הבי' (והוא מקופכת שם) וקשה דהא קי"ל ונהיינן לבר דקאי על הקסר ולע"ב, ומלאתי בפי' מלת שמורים ומועתק גם בשע"ת ב' מהר"ם לי' זמני בזי ה"ל קסר זה בעלם מעיני רבים בבאמרתי הוקשה לי כי עשו אחבעה מהונע ואכן לורה ד' בעינן ולא מכין הדי, ועוד כי לורה זו שאנו עושים הוא מפרים ואכן דוקא מבחוץ קאמרינן ועוד כי בזוהר וכו' עד שעליתי לא"י ועשו לי ד' ע"ל הנה

מחר למלוה שתכרון לקשר שעשים העולם ולא מלא ואני הענני יגעתי ועלאתי במחבר"ל ה' הם' בזה"ל רלועות של הפילין עשויות לחלות מן הקשר ולהלאה כמין לורת ד' עכ"ל ומוסתם גם בא"ר סי' כ"ז וכ"ל כי רלועה היוכיח יולאה לגל מערב ואחת יולאה לגל לפון (ובדפ"י שבת כ"ב ים ת"ז ע"ם) והוא ד' ובזה הוי ח"ם אבל מה מעשה כי בא נעהו החה"ד בפו"כ סי' קע"ט ופקרו ולא מעתיקו כי הענתיקו הפרשה בשים ל"ב עיי"ש כי לוות ככרוכיא כי הד' לריכה להיות בקשר עלמו ולא ברלועות יעו"ש ובכוד לכל מבין כי הפרשה לא הרגיש שהחה"ד סליג על הפוסקים שבב"י וכן כעלם הדבר מן הב"י ומן הרמ"א וכל הבאים אחריהם רק בפי אחי דיוכה הביא ד' החה"ד ורלה לדחוהם ואני כתבתי אליו לדעות כל דבריו ותשובתו כשאה מעל ואולי לא היה עוד בחיים חיותו כי אילו ראוהו היו מבינין אותו. לכן כל איש מבין יבין כי כשתבא הדבר מרוב הלרות (כמ"ש הטו"ר סי' קפ"ג) וכבר כתב הרמב"ם כי א"א לגמדו בכתב רק בפ"ם (וע' ב"י יו"ד סי' ר"א בדים הסי' ג' המולדכי לענין נהרוה) ואולי לא דקדקו בזה יען כי סמכו על החו' דאיכו הלל"מ אבל לפי מ"ש בראש דברי ב' פוסקים הרבים יש לעשות הקשר ה' גמורה ואין על הקשר הזה כוס קושיא ולא אאריך בדבר להליג קושיות שיסבס בידי על לורת הנ"ם שחומה אבל די בד' חה"ד הנ"ל — ואודות הקשר של ד' שעושין הרבה שיוכל להתחק הכה ובכה ולדעתי יש חשש מהא דעיכודין ד' ל"ז זאת אומרת עכיבה פסולה בחפילין וכיון שיכול ליקח הלועה מהבינתה כולה דמי לאה דיו"ד ה' בכלי בגדים סי' ש"א בנו"ז שקי"ם ועיין בנחב"ק סי' ש"א שקכ"ג ובב"ח שם דהכי קי"ל גם בבאה"ע שבי דעכיבה פסולה בחפילין ואף כי בחלמות להרמב"ן כי דאבי לא ס"ל כו"ח אבל נחה לכנוס בספק פלוגתא לכן הטוב ושיסר לעשות ד' גמורה שלא הכתק הכה ובכה והיה הקשר אמוץ

כו

החיג מהר' יצחק קליין מסאטמאר

בקי' ל"ף ו' חוכים הש"ם דבגא ס"ל מתכה ע"ע לבחזיר שיה מהכה מדאמר רבא אא לך אתרוג זה ע"ע שחחזי לי כעלו והחזירו ילא לא אחזירו לא ילא והקשו בחו' הא החכלי והמעשה בדבר מי והחכלי בטל ומעשה קיים ותי' דע"ב ל"א הכי כל תיבי דהחכלי קיחר המעשה כהלי דע"ע שהחזיר לי לאח הנייר דגיטין ושייכו למלן דס"ל ע"ע לאו כמעכשיו דמי דאז החכלי קוחר המעשה אבל רבא ס"ל ע"ע כמעכשיו יעו"ש וכ"פ ב"ב קמ"ג והק' ביטו"ע לפי"ם התו' גיטין ע"ד דאף ר"י דס"ל ע"ע לאו כמעכשיו הייכו דקפוקי מקפקא ליה א"כ מי הכריחם לומר דבגא ס"ל כמעכשיו אבל ולאי הכי יוכל לומר דגם רבא קפוקי לי' וע"כ בהחזיר מע"כ יבא דאי כמעכשיו א"כ אחרג שלו היה ואי לאו כמעכשיו א"כ החכלי קוחר המעשה וחכלי בטל ומעשה קיים ובלא החזיר לא יבא דשמא כמעכשיו דמי ולרוך לקיים החכלי ול"ע. ואמרתי לישב (בפרי"ן בני בכורי בכיי"ן זאב בן לפורש נכד מרים הגאון ר"ר בר"ר ז"ל מעשה בלקח בעווני בה' אדר ב' הערב,) עפ"י"ם שהעיר מ"א סי' ס"ו שקי"עו אע"ג דאסור ליתן מתכה ביד"ע ואיך שרי הכא. ותי' משום דשוי מעמ"ל והמקבה בק"א לידוד לדעת הפוסקים ביו"ד ר"ל ובחו"מ סי' ר"ם בתקה הבעשה בא"קוף שבת המקה בטל דכ"מ דאבל"ת אי עביד ל"מ. ומעתה אמיכא דאי כיבא דעשה' ליה אי כמעכשיו ואי לאו כמעכשיו יבא אבל חכלי בטל ומ"ק. זה בוכרא דאם החכלי בטל ליכא שום אלות לאע' כקו' המ"א וכסברת המקבה אבל אעל"ע. ובזה פרקתי לכבוד קו' הגאון אלבוב ס"ר בשו"ת ר"ר אר"ם ק"ו לפי"ם בשו"ת בריח אברהם סי' ר"ו וקי"ע לף במקום שהמעשה עם החכלי אסור לעשות ע"י אליה מ"מ אם המעשה בלתי החכלי א"א לעשות ע"י אליה לא מהני החכלי והביא סעד לזה מהו' גיטין פ"ד. א"כ קשה בלהבג דזולת החכלי א"א לעשות המעשה ע"י אליה אבל א"ם לד"ע אבל מהבה ביו"ע ולמד הי' החוס' בי"מ אסליחות בטל וא"כ אמאי לא החזיר לא יבא יעו"ש. ולהנ"ל ק"מ' דאי כ"מ דהחכלי בטל אבל דא"א לעשות המעשה ע"י אליה א"כ אין מקום להמעשה כלל להחלות כנ"ל:

הה"ג מהו שמעון נימאן בטארנאוו

לאות ל"ג עכ"ל:

כוונת מהרל"ם בקו' שעה"מ פ"ע מעומלה את דהקשה נוקמי אחזקה כיון שכ"ז שהוא נמצי אמו לא פוסל בה עריפות כלל רק אחר שנולדה א"כ יש לה חזקה כשרה בקודם שנולדה ולא הוי כחזקה שלא נתברה בשעתה כי בשעת הליכה קודם שנולד מתברר החזקה שהי' כשרה שאז יכול לסמוך פאם ויהי' הוולד כשר וכ"ז לדידן אבל לר"מ דס"ל דב"ם טעון שחיטה ואין שחיטה אמו מעברת ולדידים עריפות פוסלת בה א"כ אין להוולד חזקה כלל שהוא כשר ושסיר פריך שם"ם

לכ"מ ועפ"ז מ"ש קו' הפלתי מאלי פריך דוקא לר"מ ולא לשאר חכמים דס"ל חייסין למיעוטא דלדיהו י"ל כקו' לאמת דהו"ל כוב ומזקה:

כז

הה"ג מהו' מרדכי רייבענפעלד יאנושהאז

חע"ו הגאון מ"ש בלו"מ סי' קכ"ז מביא ק"ע מאבי זקנה של זוגתי חתי' המקיל מהו ליזר קוביצן זלוק"ל על מתני' דפסחים מ"ו כ"א אומר לא תקלא לם סם והא כ"א הוא מתלמידי ב"ש דקנר חמץ בכוחבת ומ"כ לא יגיע מעוכס מה שיפרים מסיעור עיסה שלסין בפסח לכוחבת וכ"ל לחרן כי דאף דב"ש וב"ה פליגו בענין ב"י הטעם דב"ש דעובר דוקא בכוחבת הוא דא"כ ליכתיב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ובאמת בענין אכילה מודה ב"ש דחייב בכזית כמו בכל איסורי כמבואר בגילה ד' וכ"ל דגם לענין עשה דחסביתו מודה ב"ש דסיעורו בכזית דלענין חסביתו ליכא יצפותא מ"מ דב"י כגון אחר סביטלו אפ"ש עובר על עשה דחסביתו וכן כתב הפר"י ריש פסחים לפיעת הרמב"ם דלחמץ ידוע ל"מ ביטול דאפ"ש חייב לחסביתו. והנה קיימתיה ונסברה ומבאתיו אחי"כ בלל"מ דף כ"ח ד"ה וזה. והנה הפרי' הקשה היאך אמר ר"י לא זה חמץ שמוהכיים עליו ויכיה עד שחמץ הלא הוא גורס נבטל עשה דחסביתו ותי' דהיכי שא"ל לקיים העשה איכו עובר ולפ"ז מתורץ קו' הכ"ל היטב דהא ר"א סבר הואיל וא"כ אפשר לחסותה בלי קריאת שם מעשה הואיל והוי אפשר לקיים העשה אשר המיוב עליה בכזית בכל האיסורים כנ"ל:

אי העורך כפי הכרחה קו' המובא בא"ש היא דלא מסכחת לה לר"א שילערך להפרים בפסח חלה גדולה בכוחבת כיון שאין לסין בפסח יותר מסיעור חלה. ועי"ז העיר בלדק הרבני מהו מאיר הילספעלד מפה שהרי מסכחת לה שפיר בב' בני אדם שכל א' לם עיסה א' ובני העיסות הוא שם של אדם א' ומיגלא יש לו כוחבת חלה בדשותו ושפיר יש לדון כילד מפרישין:

הה"ג מהו' שלום אברהם אטראם יאלשוואָ

בחות ל"ו רולה לפשוט ספקתו של מחה"ש סי' חל"א דלרוך להפסיק דמו"ב הבדיקה מה"ת ע"ש. ודבריו חמוהים ונראה דהא כל ד' הרמ"א הם רק אליבא דרש"י דחסביתו הוא בלב מבזה"כ ולא מעם הפקר אבל לד' החו' דביטול מעשה הפקר שפיר יוכל לבטל קודם שריפה דבלא"ה לא יצא מרשותו עד אחר זמן איקורו ע' חסובה מהרי"ל או"ח קמ"ו ולא"כ הו הבדיקה לאו דאוריתא כיון שביטול. וגם לא ימלוך כלל דהא בלא"ה יוכל לקיים השריפה בחמץ שלו בשעה שאסייר לעלמו לבדוק. ומה שמביא ראיה מהתו' מהרא"ע דאם איכו עושה כתיקון חכז"ל אבד חזקת כשרותו ע' פתחי תשו' אה"ע סי' כ"ו דהעובר על ד' חכמים עדיין לא אבד חזקתו אדאוריתא. ולא"כ לפשוט ספקתו של המחה"ש להיסך דא"ל להפסיק דהנה דעת רש"י דבודקין שלא יעבור בב"י והתו' הקשה עליו. וכי הטעם דחייסין שלא יבטל בלב שלם ולכאורה טעמא בעי מדוע לא כאמר אכן קהלי כמו בגיגים כר וקדירה ב"מ ל' ובע"ז ע"א ובחלי איכו רולה לעבור על ב"י ותילו המפרשים דבזה דאיכו בודק כתיקון חכמים מגלה דעתו שחפץ בהחמץ ע' הם' מהרי"א סי' קי"ח. ובשמים ראש ס"ג כ' דאף לפיעת רש"י דהבדי' הוא דאוריתא אף כביטול איכו אסמיך לא בדק אבל בלב אוכל אומרים ביטול בלב שלם. ופי' בזה הא דפסחים מ"ו לשחוט את הקטן ולמול את בכו יבטל בלבו והקשה אמו מטום סעודת אירוסין בשבת הבדיקה שהוא דאוריתא ורש"י ונקמך על ביטול הא חייסין שלא יבטל בלב שלם. ותי' דהיכו דוקא היכי דבאיזה מבטל תקנת חכמים אבל אם נאכס דהיכו שחכמי יאמרו שאיכו ליוך לאזור ולבדוק בכה"ג ליכא למיסוס לשמא לא ביטול בלב שלם ע"ש ולא"כ גם בכ"ד דהא ע"כ מייכי שבכה והכמיל ללמוד ובחוך פליאות מכר ומקחסק מי יפסיק או לא ומעתה אם הדין שלא יפסיק פוה נאכס עתקנת חכמים ופפיר שייך אכן קשדי.

ועוד כ"ל בלופן אחר ע"ש ס"ק מ"ק מ' ע"ב דאלוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים ת"ח עדיף יכ"כ הרמב"ם פ"ח מה"ת ה"ד והנה בדיקה אפשר ע"י שליח אבל ביטול כ' הב"ח דאין לבטל ע"י שליח והרבה אחרוכים כמשכים אחריו ע"כ עוד שיבטל בעצמו ויעשה שליח לבדוק ולא יצטרך להפסיק. ולהרמב"ם בלא"ה אין שום איסן שהשה הבדיקה מדאוריתא דכי בפי"א מערכות שמשעה שגמר בלבו לבטל כעשה אלות הביעור קודם שיבדוק. ואגב המהרי אחד על המחה"ש למה לו להביא מרחק אם לדמות לק"ש דבסי' כ"ה או לדמות לפסק אם ברך בהמ"ז בסי' קפ"ד והיה לו להביא מקיש גופא דבסי' ק"ז בב"כ מבואר שם אם מפוסק אם קרא ק"ש או לא מבכך גם לפניה ולאחריה אע"ג שהברכות דרבנן ועי' מחהש"ק קפ"ד דאד בעמא להם שמעיקרא כך תקנו:

ה"ג מהו שלמה אהרן ווערטהיימער ירושלי

בחות פ"ל חק' הגאון ז"ל על הרמנ"ם שהניח מוקקמת הגמ' הכה כן חק' בעורך לכר. ולעד"ל דגם למוקקמת הגמ' עיקר הראיה מוכנסו שמלותם אבל מושם שרלו לדחות דלמא עשוה נקיות לכן הביא קרא ויזרק על העם ומדאין הזאה בלא טבילה ולא מליכו בקרא שבלבי על הטבילה ע"כ וכנסו לזהרה לטבילה היה. ובאמת גם מכל הסוגיא דפילגה שבת פ"ו מבואר דקרא וקדשתם לטבילה אחי. ובמכילתא דמי להאי קו' שבגמ' מלאין כנוס בגדים שאין טעון טבילה. וגם ריב"ל בברכות כ"א דבמ"ת היו לריכין טבילה. וספיר נקט הרמב"ם והבנסו. ובכריתו נקט ויזרוק על האש מעשה שמעמו מוכרח דקל' דוקדשה' לטבילה אחי. ומה שהק' עוד שם על תי' ג' של הוס' דמעשה כ"א אלטריך הא"ע ואכחי מכ"ל דטבילה היה באמתות דלמא רק הזאה. וכן חק' גם בס' ע"ל י"ל דלדידיה הראיה דא"כ בזה בכנסו עתה הכתיב תחה כבי הסכיכה והא הזאה אין לנו ומקרא לדרתיכם מוכח שגם בזה"ז מקבלין גרים כמ"ש בכריתות שם וע"כ דבאמתהות טבילה לחוד מהני:

כח

הרבני הה"ג מהו' אהרן גוטמאן וואראנא

חקיפה כל גימעריאות שבש"ס.

מאורו על ריב"ז שלא תביה מקרא וכו' תקופות וגימעריאות קוכה כ"ח

ברכות ח. תולמות: ל"א: אחי האשה הנלבת עמוכה בזה ע' חו' ובראש: — שבת יו"ד: אמלטה כא: ק"ל. חו' ד"ה שם: קמ"ה. בהמה: ועי' יומא ד"ד: קמ"ע: ערל: עיבודין ק"ה. יין וסוד: — פסחים מבבטוכה פ"ע ע"ב: חגיגה ט: תו"ד בר הי ובגליון: עו"ש אינו דומה סוכה פרקו ובגליון שם: — מ"ק י"ז. חרס: י"ע: יהיה: כ"ח. בבלה: — סוכה ל"ח: לו: מ"ה. אחי והו: — העניה י"ז. יהיה וכ"כ בבזיר ל"ע. וסנהדרין כ"ב. — מגילה י"ג: חו' ד"ה הכסף: ע"ו: וכוב: שם רש"י ד"ה אל תקרא שבת: קידושין כ"ב: תו"ד מה: — גיטין ב. תו"ד המביא גט ועי' קהל"י מעם לשם גט ול"ב שהוא מלשון לגטין קחד' ל"ח. פירש"י כחבים שלא יטול אחד בחלק חבירו. כלום יש לזה ע"ז.: פ"ח: ומוסתה: — כדרים ל"ב אליעזר: עו"ש עקב: עו"ש השמן: כ"ה. לילה עי' בראש"ש שם — בזיר ח'. יהיה: — ב"ק י"ז. תו"ד לו: ל"ב: מחלה: — ב"מ ל"ב. תו"ד חחו רים ועי' בהרש"א: ס. תו"ד רבא: ב"ב ח. תו"ד בכלב: ע"ה: רש"י ד"ה אלף: עו"ש בד"ה לילוי וכן בד"ה אחר ר"ל: ל"ו: תק"ד כל חנוכה: קמ"ה תו"ד כותן לה ומפרש רבינו יעקב: קס"ו: בכש"בש ד"ה

קפל ובחו' שם בבש ר"ת ועיל דף קמ"ה כי זאת בשם כי יעקב ועי' שם הגדולים אות י' סי' רכ"ל דר"י הוא ר"ת אבן בחות מי אלל כי מאיר לא כי כן ועי' עוד שם סי' רמ"א — סנהדרין ז. רש"י ד"ה מדון: י"ד: תו"ד אל יחסר פונגב: כ"ב. יהיה: ל"ח. בכנס יין: ל"ו לו: ק. יש וכ"כ סוף עוקלין: ק"ד. רש"י ד"ה אינה: — מכות כ"ג: תוכה: — חולין כ"ח תו"ד ועל כוב: קל"ע: בשגם: — עירוכין ד. תו"ד כל כתן: — כריתות ה: זה וכ"כ הוכי' י"ח: ומכחות פ"ט. — הוריות ה: בהגהות רעק"א בבול יוסי: זבחים כ"ז: תו"ד הייכו: — מכחות מ"ג: רש"י ד"ה שקולה וע מכחות ל"ע. תו"ד לא: מ"ג: תו"ד חולה: כדה ל"ח: הכיון: — שקלים ב: זה: — אבות פ"ג מ"ח תקופות וגימטריאות ע"ש בבבטוכה ותוי"ע:

כט

הח"ג מהו' צבי יהזקא מיכלזאהן מפלונסה ברוסי

ל) חולין מ"ה ע"א חו' ד"ה אינתמיעטיה קשה ולעכ"ל לפרש דהכה בחילוקי חלי"ש כ' לחרן בהקדש מה דיש פוסקים דדוקא נקנים שם בהן חסרון להלטרף לאיסור בזה מלטרפין עם השלש שביכתם כיון דחסר איכו קיים גם השלש כיון שאין בין נקב לנקב כמלא נקב אבל לעכ' נקנים שאין בהם חסרון להלטרף לבודא לא מלטרפין השלש שביכתם לבוד אף שאין כמלא נקב כיון שלא חסר ע"ש ובש"ך אומנם כי מוכרח כחסוקקים דגם בשאין חסרון מלטרף גם השלש כמו בים חסרון דהא אמר בחב"ג א"ל תרוויהו יחד נקבים ס"ב חסרון מלטרפין לבאיסור ושאב"ח מלטרפין לבודא מכמע דסוים אם להלטרף גם השלש שביכתם. ומיושב קו' התוי' דהפי' כך הוא לבי יומי' סבר דבאין חסרון מסבבא לא כחשב השלש שביכתם כב"ל וא"כ א"ה לומר דהא דאמר ביקבי כנפה מלטרפין לבודא דבקיבו כנפה באין חסרון בק שאין בין נל"ב כמלא נקב ומלטרפין גם השלש דליחא דבאין חסרון לא כחשב השלש כלל בק בים חסרון ולכך ע"כ נקט נפה דים חסרון כנפה ובזה באמת גם מלטרפין גם השלש ועי"ז פריך לבאיסור מלטרפין מגלגולת כיון דאיכי ע"כ בנקבים שיב"ח ואמר השי"ם עלה אשתמיט' הא דאמר ר"ח א"ר נקבים שיב"ח מלטרפין לאיסור ושאין ב"ח לבוד. וא"כ ע"כ שוין הן ומוכח דגם באין חס' מלטרפין השלש ובוד ל"ק אר' יהודא דאמר ביקבה כנפה מלטרפין לבודא דשפיר מלי אייבי באין חסרון בק דנקט כנפה שאין בין נקב כמלא נקב ומלטרפין גם השלש

כיון דלף בתין חסרון מלטרפין ול"ק כלל מרי"י וספיר מ' חיסתמיעתא דלי הוי ידע דהדין כרי"ל לא הוה ק' כלל מרי"י דאלי מייני ספיר דתין חסרון דתל' בהא כרי"ל עכ"ד. והנה אם כדבריו יהי' לקומתא דגמ' דלא כש"ך ל"ד קק"ו שפסק דנקבים שא"ב חסרון אין מלטרפין השלם שביניהם וכ' שכן דעת רש"י והרא"ש. ולב מריה חק' על זקני הי"ש ז"ל שנתנו להיפך שדעת רש"י והרא"ש כתרין דגם בתין חסרון השלם מלטרף והתנו"ם הזיק על ידו ומוה כ' דאיך אפשר לפשיט דעת רש"י נדעת הרין דהא רש"י כ' הכא ניקב הגרגרת שניב להיקפה נקבים דקים כנפה מלטרפין הנקבים לרובה אם כלם מחוברים יחד הים רובא כפסק עריפה הרי כתב דרק הנקבי' מלרפין כאלו כלם מחוברים יחד ואיכו דמייני דתין בהן חסרון ואלו דעתו שלף השלם מלטרף אומרי כי מלרפים הנקבים הא גם השלם שביניהם מלרי והרין באמת לא כ' כלשון רש"י עכ"ל ואיכ ק' לקבלת הרי"ש באיזה אופן מייני רש"י אם להש"ך ב"ב חסרון א"כ גם השלם מלטרפין ואי לאקומתא דגמ' א"כ גם בתין חסרון מלטרפין השלם שביניהם. ועוד יקשה אם גם בקבלת הרי"ש הוא יסרה דלשון מלטרפין שייך רק אם גם השלם מלטרפי. אבל לאיתי בלב אריה שכ' לתיפך דאם כ' אמר דגם השלם שביניהם חשבינן כנקוב הא א"ל לגרף הנקבים יחד כיון דגם השלם שביניהם חשבינן כנקוב והוי כפסק מוקם ברובא ולי"ש מלטרפין אע"כ דהשלם שביניהם אינו מלטרף ושייך דמלטרפין הנקבים כאלו מחוברים יחד ע"ש לכן כלעכ"ד ד"ל דהש"ך דכי יהי' הים בקבלת הרי"ש דמלטרפין שייך רק אם מלטרפין גם השלם שביניהם ולכך ס"ל דמייני ביב"ח דאי בא"ח א"כ דעת הש"ך דתין השלם מלטרף ולי"ש לשון מלטרפין. וקאמר הגמ' איסתמיעתא דרחב"ג דהוא מביא לשון מלטרפין. בין הנקבים ביב"ח ובין הנקבים שא"ח ואיך אמר הנקבים שא"ח לשון מלטרפין הא קי"ל כש"ך גם לפי המסקנא דתין מלטרפין השלם ומזה הוכיח דמלטרפין שייך יותר כפי הלב אבי' דחשבינן רק הנקבים בלא השלם ופפי' ל"ל דרי' מייני בא"ח ומלטרפין ר"ל בלא השלם וספיר כ' זקני דאם מספחתי רש"י ז"ל דרק הנקבים מלטרפין לפי המסקנא וגם אין נדחה דעת הש"ך דא"ח אין השלם מלטרף. וכל החילוק בין הש"ך להמסקנא הוא

החילוק שבין הרי"ש ובין הלב אריה כ"ל פשוט:

ג) שם מ"ה ע"ב תוד"ה מ"ל רוב עורו. פירשו ב' פירושי' אי דדילמא הים ברוב מוחו לבד עריפה ונקט רוב עורו לאשמעינן דאפי' עורו בעי רוב וק"ת מפרש דמיבעי ליה אי בעי כמי רוב מוחו. ותכה לפי' אי ק' קו' המפרש"ל מאי קאמר הגמ' מ"ל רוב מוחו כ"ש ר"ע הא אכתי איכי למיבעי גם לרי"ל רוב עורו מאי הייכו דילמא בעורו לא בעי רוב ומ"ש המהרש"ל דמ"מ ברובו דקאייני ניה ליכא למיבעי מידי דכ"ש ברו"ע דמיעטי. זה דוחק דאכתי יש למיבעי אליבי' הדין דעורו אי"ב רוב עור הק' המפרש' אין ס"ל דבעורו ל"ב רוב אי"כ גם בניקב עריפה דשיעורי עריפות הוא אי ניקב או פסיקה ברובה אי"כ רבי הייכו ר' יעקב דהא פשיטא דניקב המוח אינו פוסל ועי"כ אפי' ניקב דקאמר הייכו בעור ועי' פלתי ל"ל שק"ב מה שהי' ולפי' ר"ח הק' התורת חיים אי' ר"ע דנקט רב הייכו ר"ע ורו"מ אי"כ רב דאתי לפרושי רובא דבריתא ולמ"מ דתרווייהו בעינן הא לא מפרש לה מידי דכי היכי דאיכא למעטי בבריתא דל"ב תרווייהו אלא ברו"ע או ברו"מ קני ה"ל איכא למעטי בד' רב דברו"ע קני ולי"ב תרווייהו דהא רו"ע קתמא קאמר דמשמע רו"ע לחודא עכ"ל וכן יש לדקדק בגמ' דקאמר רב כתן ב"א הוה יתיב בדק רוב עורו וברו"מ א"ל אם רו"ע קיים מוח זה איני מעלה ואין מוריד דל"ל למימר אם רו"ע קיים הל"ל אם עורו קיים מוח זה א"מ ואי"מ ונתם כ"מ ברו"ע קיים אכן לולא מקח' כלע"ד לפרש דהאיבעי הוא לע"ד רו"ע רו"מ ומאי איכו בכפסק רו"מ דילמא סוב ל"ל רו"ע רק בהם יהי' ניקב עורו. דדוקא בעור לבד בעינן רובא אבל בהלטרפות רוב מוחו אז ל"ב רו"ע רק בניקב עורו ול"ק קו' התו' דאם רו"מ ג"כ עריפה ל"ל למימר דרו"ע עריפה ז"א דהא רוב מוחו הייכו דברו"מ לבד עריפה ועי"ז קאמר ה"ם דאמר כיולי אריה רובו שאמרו רו"ע מוח זה לא מו"מ הייכו בהם לא יהי' רו"ע רק נקוב העור אז המוח לא מוריד ואינו מלטרף להטריף. ולא"כ קאמר הגמ' ר' כתן ב"א הוי יתיב וכו' א"ל אם רו"ע קיים הייכו בהם הרוב קיי' אז הפסיקה הוי בטיעם העור והייכו ניקבה. אז המוח אינו מוריד ואי גם המוח כפסק כשר ולא קאמר בהם העור קיים הייכו שהעור שלם כולו דאז אין המוח מוריד דהא ע"ז לא היה שום ספק ואיבעי כלל ובקום' אסור' דאי דמוח לבד יהיה עריפה לגמרי נקט רוב עורו הא כ"ש הוא רק דכל האיבעי היה בהם העור ניקב בטעיטו אם המוח יהיה מוריד ויגמור הטריפות. ושפיר מביא בדקדוק אם רו"ע קיים אף אם המיעוט אינו קיים מ"מ המוח אינו מעלה ואינו מוריד כנ"ל. ובחידושי לפ' אלו עריפות האלכתי וכן בתשובת לידיכ"פ הה"ג מ' אברהם יואל שימי דאבדק"ק אדעס. בעהמה"ס כנסת הכמי ישראל ושם תגלאנו ואכ"מ להאריך:

מ׳ שעורך היום אחל הם לפניכם קוראים נעימים המידין כקלון גמדור בפתי יכניס כהגיס עתיקים יקרי הערך מגדולי דורות הקודמים בעל פרי יהושע. פלתי. שלגת אריה. ז״ע ועוד גדולים שבאותו דור דעה והסמוך לו שיסנס תחת ידי (הרבה כתב ידי הגאונים מפם והרבה שהמה רק העתקה מחלמידיהם) והיו מוכנים עד עתה בגנזי הספרים של בית המדרש היסן דק״ק ולטטערדלס בתדיכת האלגאנ יע״מ׳ וכבוד הה״ג מפו׳ דוב אריה ליטטער כ״י אב״ד דהמדינה פס. הוא המסביר לי בעודו אח כל אלה ולדמה שכמוני כן כל הקוראים מכבדים יביעו ברכות לרחם מסביר:

קי
שפתי ישנים
מהגאון בעל שאגת אריא זצ״ל

אח זו דרש בשבת ראשון כשבת לק״ק מין בשבת נחמו:

ביהושלמי דברכות ריש פ״ג בתחני נשים ועבדים וקטני פטורים מן הק״ש וכו׳ עבדים מנין שנאמר שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד וכו׳ מי שאין לו אלא אדון אחד ילא זה וכו׳ תנא כל מלות שאדם פטור מוליא רבים י״ח וכו׳ אמר ר׳ ליא שנאמר וכו׳ בהמ״ז לכתיב ואכלת ושבעת וברכת וכו׳ מי שאוכל הוא מברך כ״י בן פזי הוי מתבין לא מיסחבר בק״ש שיהא כ״א מסכין מפיו לא מסחבר בתפלה שיהא כאו״ מבקש רחמים על עצמו וכו׳ ועדיין צריך להבין המשך הירושלמי וגם לשון הוי מתבין לא מסחבר בק״ש וכו׳ ונקלים הא דאמרינן בסוכי דף כ״ט בשובתך בביתך פרט לעוסק במצוה וכו׳ והא מהכא כפקא מהתם כפקא ויהי׳ אנשים אשר היו טמאי׳ לנפש אדם אותם מי היו טמאי אבלו של יוסף היו דריה״ג רע״א מישאל ואלצפון היו שהיו עוסקים בבלב ואבותו ר׳ יצחק אומר אם טמאי אבלו של יוסף היו כבר היו יכולין לטהר אלא עיסקים בתת מצוה שחל שביעי שלהן בע״פ שנאמר ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא הוא דאין יכולין לעשות הא לאחר יכולין לעשות ע״ם בתו׳ ד״ה שחל שביעי שלהן שהקשה מהא דאמרינן בפסחים דף ל׳ אר״י אב״ש שו״ש עע״ש ואין שו״ש עע״ש וכו׳ ומסיק שם דבר ס״ל כר״ע דאמר מישאל ואלצפון היו שחל שביעי שלהן בע״פ וכו׳ שזה טוקמה ישיבה והקשה בתו׳ שזה גירסא ליתא שהרי אמר ר״י אם מישאל ואלצפון היו כבר יכולין לטהר ומת״כ שיבו המדמיסים שבש״ם לתגיה וכו׳ ס״ל כר״י דאמר עמא מת היו וכראה ליבב גירסא ישיבה על נכוכי דלבא׳ יש לבאין על דאמר טמאי אבלו של יוסף היו דע״א מישאל ואלצפון וכו׳ אחיך הישלוס מזה כבר היו יכולין לטהר ודוחק לומר שקרא להם אחיה אוכל שלא היו יכולין לטהר מקודם דמלבד שהוא דוחק אף אילו נאמר כן לא היה מקשה ש״ס מידי והא עוסק במצו׳ פטור מן המצות מהכא כפקא דיי״ל דהך תנא דס״ל עוסק במצוה ס״ל כר״י וכר״י ולדילהו ליכא למילף מידי מהתם דהתם שפיר היו יכולין לטהר ובודאי לא היה לחם לנגוע על חשש שמא יקרה להם איזה אונס אלא הי׳ יכולין לטהר. אבל אמר אדמ״ו כר״ו לפי מה שפירש״י בסוכה אם טמאי אבלו של יוסף היו כבר היו יכולין לטהר ואם מישאל ואלצפון וכו׳ שהיו בחחד בניסן הוקם המשכן שני לו שרף אלעזר את פרי אדומה כדאמר בנמ׳ גיטין ח׳ פרשיות נאמרו בו ביום ופרש אדומה ח׳ מהם ובמ׳ בניסן הוקם המשכן והוא שמיני למלואים כדקי״ל מואותו היום נעל עשר עטרו ובו ביום מתו כדב ואביהו הילכך מכ״ח ועד הפסח יכולין לטהר וקרא אמר ולא יכלו לעשות הפסח וטמאי אבלו של יוסף מי כבר עברו עליהן יותר מעשרה חד׳ וכ״ז כיחא אי אמרינן בבייתא דסדר עולם דאיהו ביום השמיני דהייבו שמיני למלואים כי בכ״ג באדר היו התחלת מילואים ויום השמיני הוא בא׳ בניסן ומ״כ קש׳ שפיר כבר היו יכולין לטהר אבל ר״ע אמר מישאל ואלצפון היו ס״ל דאפי׳ ביום שמיני בניסן ג״כ כי בא׳ בניסן היה התחלת המילואים כמו דעליכו בת״כ ובפי הא״ע ואף בו ביום מתו כדב ואביהו ומ״כ אי״ש שחל שביעי שלהן של מישאל ואלצפון בע״פ ומ״ש לדידי ג״כ מה שכתב לא יכלו לעשות כן כ״ה דאמר טמאי אבלו של יוסף היו ס״ל דס״ל ג״כ דאפי׳ ביום שמיני שמיני בניסן ובו ביום פ׳ פרה אדומה ומכי לו שהוא ע׳ בניסן שרף ע״י אלעזר את הפרה ויום של אחריו שהוא יו״ד בניסן היה יכולין לטהר מקודם וזה הוא המחולקים בין ר״א שאמר אם כדברי כ״ה וכ״ע ס״ל כת״כ דמ׳ מילואים היה כבר בא׳ בניסן ומ״ש דהא חל

מביעי שלהן בע"פ ומ"כ נוסחא היסיבה מ"ש דקאמר רב ס"ל כר"ע דאמר מיסאל ואלצפון וכו' דגם לר"ע חל מביעי שלהן בע"פ כנ"ל אלא דאכתי קשה למה מ"ר הש"ס דוקא ס"ל כר"ע שהכי לר"ש וגם לר"י חל מביעי בע"פ ומ"כ הא דרב מ"ש לר"ה אף אאדמו"ר נר"ו לייסב עוד זה דולאי סוף דברי רב שאמר אין שו"ז עע"פ מ"ש לר"ה אל ז' שכהן בע"פ מ"כ מוכח דאין שו"ז על ע"פ אבל תחילת דברי רב שאמר שו"ז על ע"י לזה אין סברה כלל דשביר מ"ל דגם עע"י אין שו"ז ובשרע כיון דס"ל שו"ז עע"י ק' קושי' תו' בד"ה שהל מביעי בע"פ ומ"ת למה אמר להן כדאות לפ"ש יעבור בו ביום ויטמטו עליהן ולריך לדחוק כתיבן הה' אי כשאר תיבולים שהיבלו הקדמונים ומ"כ יותר י"ל שאין שו"ז עע"י ואין לריך לדחוק ומש"ה קאמר הש"ס דרב כר"ע ס"ל דאמר מיסאל ואלצפון היו לדידי ג"כ הא דשו"ז עע"י מוכח מקרא וכדי לבאר זאת נקדים הא דאמרינן בחגיגה ד"ט מאי יש לו תשלומים ר"י אמר תשלומין לראשון ר"א תשלומין זה לזה מאי בינייהו מ"ד חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום השני לר"י דאמר תשלומין לראשון כיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני ור"א דאמר תשלומין ז"ל אף דלא חזי בראשון חזי בשני ע"פ עד סוף הסוגיא ופי' חוס' ל"ע אם היה פשוט בראשון וחיגר בשני מי אמרינן כיון דחזי בראשון תו לא פקע מיניה אע"ג דהשתא לא חזי או דילמא כיון דתשלומין ז"ל לר"א לא מיתייב ומיהו כיון דהשתא לאו בר חיובא הוא לא אלי מייתי ליה כיון דאיכא בגיאה איכו בהבאה וע"ש ואמר אע"ו כ"כו דכוונת התוס' כך הוא דולאי לר"י דאמר תשלומים לראשון אין ספק כלל בפשוט בראשון וחיגר בשני דעכ"פ מייתי תשלומין לראשון דאע"ג דהשתא לאו בר חיובא הוא כיון שאיכו בגיאה איכו בר חיובא גו ביום אבל מ"מ משום שהיה בר חיוב בשביל יו"ט ראשון מייתי עכשיו לתשלומין אלא דספק של חוס' פולאיל לר"א דאמר תשלומין ז"ל ובחיגר בא' ונתפשט בשני מ"מ מייתי בשביל חובת היום ובזה מספקא לאו אם כיונא דמ"מ בשביל דפשט וחיגר בב' גם ר"א מודה דולאי מייתי ליה לתשלומין כי ר"א איכו חולק בזה דהוא תשלומין לראשון ג"כ אלא ר"א מוסיף דחזי בשני ג"כ שחיבתו תלוי בו בעצמו לאי שלא בראשון בינייהו שלפניו אבל מ"מ מודה ר"א אם חזי בראשון ולא חזי בשני תשלומתן לראשון מ"ל כיון דתשלומין ז"ל לא מחייב זהו כוונת התוס'.

אמנם לכאורה הסברא נוטה דגם ר"א מודה דעכ"פ אי לא מייתי בראשון היה פטור בשני וכמלא אם לא מייתי בראשון ומייתי בשני מע"ג שחובת חלו בו בעצמו מ"מ עיקר החיוב הא שלא הביא בא' ומילא אם לא חזר ביו"ט שני מייתי תשלומין ליו"ט א' וזה פשוט בסברא וגם הדבור מוכרח לומר כן דלא"כ קשה הו"ל להש"ס לאמר מ"ד בין ר"י לר"א היכא אם היה פשוט בראשון וחיגור בשני לר"י מייתי ולר"א לא מייתי אע"כ ס"ל דגם לר"א מייתי לתשלומין לראשון ג"כ. ומעתה כחזי אכן אאיך הדין בפשט שני לר"ל רגל בשני עלמו שפוח ממש סכילון דחגיגה לר"א תשלומין ז"ל הייכו שחובת תלוי בעצמו לאי שלא בר' ביומים שלפניו ומ"מ מודה לא חזי בשני דמייתי לבא' לתשלומין כנ"ל מ"כ הי"ה פשט שני שהוא רגל בפ"ע מ"מ אילו היה עביד ס"ל היה פטור בשני מ"כ אמרינן ג"כ אם חזי בראשון ולא חזיה בב' דמ"מ מייתי לראשון לתשלומין:

אמנם אם מלינו איזה אופן שהיה חזי בפ"ר ואינו חזיה בשני כגון בפ"ר נעשה טמא הכה באופן זה ולאי דסברא נוטה שלא יהי' עושה פשט ממ"ר שחובת היום להיכו דשני רגל בפ"ע הכי לא חזי ואלו תשלומין לראשון אז היה טמא ומ"ר ממ"ר לא יוכל לעשות פשט וכ"ז בכון מסברא ישרה ומעתה אם היה לו הכרח שלעפ"ר באופן זה עושה פ"ש לתשלומין דאי אע"ג דבא' היה טמא ובשני לא היה חזי אי"כ יהיה לו רחייה גמורה דשאני קבן הבלתה מפני הטוראה דיש לו תשלומין ומ"ר לא היה מקום לקושי' ר"פ. והכה מלינו דזה שהדין הוא דתו' כחבו בפשט' ד"ג ע"ב מאלי' מי קשפי לך שלא היה לו קרקע דפטור מפשט כמו מרחיה ולפ"ז לכאורה יש לדקדק בשלומא במלרים היה להש שדות וכרמים אבל במדבר איך יתכן ולא"ל כמו דאמרינן בע"ז דכ"ג ע"ב דלא הי' להש לאסור אשרה בא"י כיון דיכולה הוא להש מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו וע"ש מ"כ הי"ה לעכין זה כיון דא"י מוחזקת אין אדם אין לו ד"א בא"י כמ"ש הרא"ש ר"פ הזהב והי"ה לעכין זה יא"ל דהקביה ישראל פשט במדבר שהיה לכל אי"א קרקע בא"י וא"ש. אך מ"מ גבי לוים שלא היה להש חלק ונחלה בא"י מ"כ לכאורה הש לא היו מייבים בפשט במדבר כי לגבי דידהו ל"ש לומר מ"ר מוחזקה. אמנם מקרא מלא דבור הפסוק בפ' עקב בעת ההוא הבדיל ה' את שבט לוי לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו ופירש"י

לפי שבלו לעבודת ה' ואינו פנוי להכות ולזכות ותהו
מבואר ר"פ במדבר כי באחד לחודש הסכי בשנה הסכי
ללאתם מא"מ אז הבדיל ה' את שבט לוי לעבודת המזבח
ומ"כ בזמן הפסח שאז עדיין לא הבדילום ה' הוי ג"כ
בכלל שאר בני"י לענין איסי חלק וכחלם בא"י ויהיו
מיבדים לעשות הפסח ולפי"ז לר"ע דאמר מיסאל ואלצ'
פיו א"כ תרי הס בפ"ל היו חזי לפסח כי אז היה
להם חלק בא"י אבל בעומאו ולא יכלו לעשות הפסח
בזועדו ובזמן פ"ם כבר הובדלו לעבודת המזבח ואחר
לחודש הסכי כבר כיטל מהם חלק וכחלם מעשאר בני"
ומ"כ לא היו רצוי לעשות הפסח אלא שאין להם
קרקע ולפי"ז לעה ליום להם הקב"ה שיעשו הפ"ם הלא
אז לא היו רצוי שהרי לא ה"ל קרקע ולהשלומין לראשי
ל"ל שהרי בפ"כ אע"פ שהיו רצוי אלא שפ"ל קרקע
בא"י מ"מ הרי אז בעומאו אע"כ ל"ל דשאני קרבן
נדחה מפני עומאה דים לה תשלומין בפסח שני בענין
הכ"ל ולפי"ז י"ל דבר דאמר שו"ז על ע"י הוכיח לעתו
מעוס דק"ל כר"ע שאמר מיסאל ואלצפון היו ומ"כ'
ליה לאמאי עשו פ"ם הא לא חזי אז שלא ה"ל קרקע
וחלק בא"י ואי מעוס השלומין לפ"כ שאז היו עדיין
בכלל שאר בני"י שה"ל חלק בא"י מ"מ אז היו טמאים
לכשם אדם א"ו מזה סוכים רב שו"ז על ע"י ומ"כ בשאר
שרי היו יכולין לעבול בו ביום ולשחוט עליהם ומה
שלא עשו כן באמת י"ל כמ"ש הו' הכ"ל או כמ"ש הראב'
בפ"ו מק"פ שלא שאלו אלא אמ"ז שפיטא וע"ש אבל
מ"מ סוף כ"ם שרי היו יכולין לשחוט עליהם שהרי
שו"ז על ע"י ומ"כ לא היה כלל נדחים מפ"כ מפני עומא'
ונם אז היו בכלל שאר בני"י וה"ל קרקע בא"י ומעו"ה
עשו שפיר שעשו פ"ם לע"ג דלא חזי בשני מ"מ אחי
להשלומין לראשון ומדוקדק לפי"ז הא דקאמר שפ"ם רב
ס"ל כר"ע דאמר מיסאל ואלצפון היו וכו' דוקא דאילו
לר"י אז לרי"ה דס"ל ג"כ שאל שניני שלשן בע"פ ומוכח
מינים דאשו"ז ענ"ם מכ"ל דשו"ז ענ"י יוחר הל"ל דאין
שו"ז ענ"י כדי שלא לריכן לדחוק קושי' הו' דלמה לא
נענו באמת ושחטו עליהם כר"ל משו"ם קאמר הפ"ם
דרב ס"ל כר"ע וא"כ דברי רב מוכרחים ונוקחא הישיני
מדוקדקת ולפי"ז גם הא דקאמר ר"פ אלא לא"ר רבל
בשני עלמו מאי א"ל א"ם כיון דשו"ז ענ"י אע"ג דס"ל
מיסאל ואלצפון היו אין כאן הכרח לומר שאני
עומאה וכו' הכל והכל א"ם.

ומעתה נשוב לדברי יחושלמי שהתאלנו דהנה לכאורה יש
כאן דיקדוק נפלא דאשמעינן דעוקק בעלות פ"ע המלו'
בני קי"ם דוקא ולא השמיענו זאת בני עלות אחרת ואי
אדמ"ו פר"ו ליישב בהא דעוקק בעלות פי' חוס' בסוכה
דכ"ה בד"ה שלוחי עלות ובב"מ דכ"ה ד"ה והוי שולחו
דולאי אם יכול לעשות שכיהם אין קבלת שפעות מאחת
מהן שהרי אדם שים לו לילה והשיכין בראשו יפעל מכל
העלות אע"כ הא דעוקק בעלות פעות היינו בא"ל
לעשות שהיהן כאחד ע"ם אבל הרי"ן בפ"ב דסוכה האחרי'
להקשות על פיעת חוס' הא לאמרינן בגמ' כ"ח וכ"ה
איקלנו לבי רים גלותא אגיכהו כ"כ בסוכה שמופלגין
כויה מעכה אכבע ואי"ל אכן ס"מ ופעורי ולא מעמע
דהוי פעורין מכאיה כבן אי הוי להו לאגני בסוכה
כשרה ועוד קו' אחרת ומשו"ם פי' הרי"ן דעבמופה"מ
אע"פ שיכול לקיים את שהיהן והיינו שלריך לעכוה
פעור ע"ם באורך ולפי"ז אילו היה משמעו הך דיכא בני
עוקק בעלות אחרת היה הסברה כוהנת דבאפשר לקיים
שכיהם יעשה שכיהם כמ"ש החו' ולא הי' מוקמינן הקבא
אלא דוקא בשא"א בקיים שכיהם כפיעת חחוס' שהיא
הסברא הנכונה ומשו"ה אשמעינן הקבא הך דיכא בני
קי"ם דוקא ולהוכות נתן כפיעת הרי"ן. והנה אמרינן
בנכוה דכ"ה ע"ב אמר רבינא ז"א איכהור כדיבור דמי
וכן פסקו כמה פוסקים ואאדמ"ו כר"ו לפי"ז הא דקי"ל
דמי שאינו מחויב אינו מוליא את המחויב מידי חובתו עד
שיעשה אחרינו כל מה שאמר כמבואר בסוכה ל"ה מי
שהיה עבד או אשה או קטן וכו' ובדוכתא עוכא בש"ם
והנה זה ולאי דאפי' במחויב בדבר שמוליא אחר הרי
היא לריך השומע ליתן לב למה שאמר המשמיע דוכי אי
במזה יכול להוליא במעבד תהו א"ל לפיה. א"כ לאיזה
ענין אמרו דמי שאינו מחויב אינו מוליא את המחויב
הרי אם השומע מכוין למה שאמר המשמיע א"כ דל
השמיע מהכא הא בלא"ה ילא השומע מעשה היהור
של עלמו דכדיבור דמי ומ"כ מה אילוק יש בין מחויב
בדבר לשאינו מחויב לענין זה ואאדמ"ו כר"ו ליישב דאליבו
בר"ה דכ"ט מי שאלי עבד וחב"ה אינו מוליא לא את
עיבו ולא את שא"מ ומשיק שם בגמ' דאף לעלמו אינו
מוליא דלא אתי לד עבדות ידי ומשיק לד מיכות ידי'
וע"ש ולפי"ז כיחא דים אילק גדול בין מחויב בדבר לאין
מחויב לענין להוליא את המחויב דהיינו בענין זה מי
שמ"ע וחב"ה דמע"כ אינו יולא מעשה היהור כד"ל
דשרי אפי' בדבור שלו אינו מוליא לעלמו דל"א לד עבד'
וכו' וכ"ש שאינו יולא בהיהור שלו אבל מ"מ אם אחר
מחויב בדבר שפיר יכול להוליא וא"ש. והנה לפי' החו'
הנ"ל דעב"מ פעור מש"מ דוקא כשא"א לקיים שהיהם

שיעשה רק מ׳. ואלמ״ו כו״ו דכש״מ לענין זה על ד״מ פעוסק בגלות אחרת והגיע זמן קי״ש ומ״מ לעשות שתיהן ומ״כ מלך הקבלה הוי ניה מחויב בדבר שהרי הוא מחויב לעשות שתיהן ומ״כ אם קולא ק״ש יכול להוליא אחר יי״ש שהוא בדבר מחויב בדבר משא״כ הסתא דאשעיכן קולא דפטור ה״ל איכו מחויב בדבר שהרי יכול לעשות מלות האחרת ופטור מק״ש מה״ת ואיכו יכול להוליא אחר המחויב ומ״ש.

ובכה אמרינן בהגיגה ד״ז ע״א הא דאמרינן כשים ועב׳ פטורים מלמ״ת בשלמא כשים כדאמרינן אלא עבדים מ״ע א״ק אל פני אדון ה׳ מי שאין לו אלא אחד ילא זה וכו׳ הא ל״ל קרא מכלי כל מלות שאשה חייבת בה עבד חייב בה וכו׳ דגמר לה לה מאשה אחר כביכא לא כלכי׳ אלא למי שאלי עבד והב״ח וע״ש ולפי״ז הא דדרים בירושלמי שהתחלנו דעבדים פטורים מק״ש מקרא דכתי׳ שמע ישראל ילא זה שיש לו אדון אחר ק׳ ג״כ קו׳ הש״ס ל״ל קרא ת״ל דגמרי לה לה מאשה ול״ל ג״כ כתי׳ הש״ס לא כלרכה לפ״ע וכו׳ ואחרי כל זאת שבדרכו מיושב היט׳ הדיקדוק הכ״ל דכתב רחמנא דיכא גבי ק״ש. דאלו היה משמיענו גבי מלות אחרת הי״א כשיעת חוש׳ דהוא קבר׳ חילוקא דביכול לקיים שניהם יעשה שניהם אלא הי׳ מוקמינן קרא דוקא כשא״א לעשות שתיהם ואי דא״כ קרא ל״ל כקו׳ הכ״ל הי״א כתירץ מ״מ״ו הכ״ל דכ״מ אם יכול להוליא אחר יי״ח דאשמעינן דהו״ל איכו מחויב בדבר ואיכו יכול להוליא יי״ח ואי״ל ואלי כ״מ הלא הסומא בלא״ה יולא מעשה היכהור של עלמו דכל״ד ד״ל כב״ל דכ״מ בוי שאלי עבד והב״ח דבדיבור של עלמו איכו יול׳ כב״ל ומש״ה כתי״ר הך דיכא גבי ק״ש דוקא לחוות כשי׳ הכ״ן דאפילו באפשר לקיים שניהם כמי עוסק במלות וכו׳ דהשתא ל״ל כש׳ תו׳ דמייתי בא״א לקיים שניהם דא״כ פשיטא קרא ל״ל דאלטריך למכין זה שיהי׳ בדבר איכו מחויב בדבר שאיכו מולי׳ אחר המחויב דהא בלא״ה הסומא יולא מעשה היכהור כד״ל ואי באלי עבד ואלי ב״ח כב״ל אע״כ מוכיח כשיעת הכ״ן ודיקדוק הכ״ל מיסוד היטב ולפי״ז יי״ל דודאי הא דילפינן בירושלמי שמע ישראל וכו׳ יכא עבד לכאלה אין זה מוכרח דבשלמ׳ דאי׳ דרשינן כן בחלמודא דידן הייכו משום לכתיב אל פני האדון ה׳ וא״כ מכח יתורא דתיבת האדון איכא למדרש כן ומשא״כ בקרא דשמע ישראל ומה יתורא יש הלא כל הקל׳ לריכה שהוא עמוד ויקוד היחוד אבל לפי מ״ש ק׳ לירושלמי דיקדוק הכ״ל הא דכתי״ר הך דיכא גבי ק״ש דוקא מ״ו דבא להוכות כשיעת הכ״ן דאילו בשאר מלוה י״ל כשיעת התו׳ ומשמעיכן דהו״ל איכו מחויב בדבר ואיכו מוליא אלא אלי עבד ומב״ח כב״ל מ״מ גבי ק״ש דמשמעיכן מי שאלי עבד ומב״ח ומ״כ ע״כ מוכח דדרשיכן מקרא דשמע ישראל יצא עבד כב״ל ועי״ז קאמר הירושלמי תכא כל מלות וכו׳ והייכו שהוא קו׳ שהרי תכא כל מלוה שאלה פטור מוליא את הרבים יי״ח ומ״כ נשתר כל הכ״ל דמ״מ מכ״ל להוכיח מקרא שמע ישראל וכו׳ ואי משום דקשי׳ כי׳ ל״ל דכתב רחמנא הך דיכא דעוסק במלות גבי ק״ש דוקא ז״א דעדיין מי כיאא דה״ל לאיכתב במלות אחרת וג״כ ידעיכן כשיעת הכ״ן דאל״כ אלא כשיעת התו׳ שא״א לקיים שתיהם דא״כ פשיטא דקרא ל״ל ומ״ל דמשום דהתורה בא להוכות דהו״ל בגדר איכו מחויב בדבר מוליא את הרבים ומ״כ נשתר כל הכ״ל ועי״ז קאמר הירושלמי אמר ר׳ ליי״ה שכאמר היא בהמ״ז וכו׳ וכ״ו וכ״ה בן פזי הוי מתבין לא מסתברא בק״ש וכו׳ לא מסתברא בתפילה וכו׳ א״כ לשון מתבין מ״ש כי הוא פרוקא לקמי׳ דמעיקרא ומ״ש דלא מלי לאכתב הך דיכא דעוסק במלות גבי בהמ״ז ותפלה דשם מי שאיכו מחויב בדבר איכו מוליא אחרים יי״ח ומ״כ אפיל הוא כשיעת התוש׳ דמייתי בא״א לקיים שתיהם וקרא אשמעיכן דהו״ל איכו מחויב שאיכו מוליא למי שאלי עבד ומב״ח משו״ה כת״ר בק״ש דוקא אע״ג דק״ש כמי מי שאיכו מחויב בדבר איכו מוליא את הרבים מ״מ ל״ל כשיעת הו׳ ואתי׳ לאשמעיכן דהו״ל איכו מחויב בדבר דמה בכך מ״מ הסומא יצא מעשה היכהור כד״ל ומ״ל דאתי למי שאלי עבד ומב״ח דזה בלא״ה ממוענו מקרא שמע ישראל וכו׳ ומ״ש ומלוקק לשון הירושלמי:

מ הערוך לא שלמתי יד לתקן בחסר ויתר וקמכתי על המסכיל שיבין מלעצו למלות מלות מעטים אשר חסרונם מוכנם לכל מעיין:

קיא

הה״ג מהו שלמה אהרן ווערטהיימער ירושלי׳

מ) ראם הסכם דע״ז חוש׳ ד״ם כמאן כתבו מתי יחלה בגזר מתי יתרפא לא בגזר. והיאה דבחדיא איתא בתסכי ע״ז דכ״ה בשעה שמסגרין יקורין על אחלם מסביעין אותן שלא יכו אלא ביום שלוכי עי״ש ול״ע ומלוה לייסב.

ב) הגאון בעל חת״ס בס׳ תורת משה פי׳ ויקרא

ע"פ והקרב והכרעייפ כתב דהולכת אברים היא עבודה שאינה מוכרחת דיסחט בלא הכנסת אבל נבן לאן כתיב והקריב עייפ"ב ופלא דבהדיא אמרי' בגמ' זבחים י"ל ע"ב והרי הולכת אברים לכבש שעבודה שאפשר לבעלה היא ופסולה דכ' והקריב הכהן את הכל וגו' הרי לף נבן לאן הוי הולכה אברים עבודה שאפשר לבעלה. ומה שהבריח החת"ם ממה שבן לאן טעון שחיטה בלפון באמת ל"ק דיש בידו לשחטו ע"ג המזבח ולהקריבו בלא הלכה כדהכן בזבחים דיש פ"ו קדשי קדשים ששחטן בראש העזבח כאלו נשחטו בלפון ולר' יוסי בר"י מחלי

המזבח וללפון כלפון:

ג) מ"ש בלות ל"ח הגאב"ד כ"י דהקפידה הוא רק שלא יאסף משחי אלחם יותר מא' ומלחה"פ יותר מב' אבל עם חלות אחרות שרי. הנה לעתי שמעא דמתרי' משמע כאסף א' א' לבד לא עם אחרים כלל. ובגמ' כשקיל מקרא ושמת אותם משמע רק אותם שתים ולא עם אחרים. דכעין זה בגמ' חולין ל"ב ושחט אותם ולא אותם והבדתה שד"א כגון ששחט ב' שרות אבל בהמה דחולין לא קמ"ל פיכש"י קמ"ל דחולין כמי משמע. וה"כ לף מחלות חולין מעעטינן. וכן משמע גם לשון התורה כתיב ע"ש אל"כ מכ"ל להקשות דשתי הלחם ולחה"פ ידחו יי"ט

לאתוחן עם חלות אחרות אחמהה.

ובעיקר קושייתי על הפלחי וש' ברכת אברהם הש"ב לי הרב כי לבי מיכל כ"י מיכושלים דבקדשים בעינן שכה עליו הכי לעכב וכאן שלא שכה עליו הכ' א"כ אינו אלא למלוה וא"כ אם אירע שלא אפו מעיו"ע תחמה יו"ע. והשבתי לו דבלחה"פ מוקה כתיב לעכב והוקה אכולם מילתא כחובה כמ"ש גמ' מנחות י"ע ע"א. וגם הוה הוא לעכובא כמ"ש גמ' מנחות כ"ז גבי ב' לחם מעכבות זא"ז. א"כ הא דלאפת א' א' וב' ב' הוא לעכובא. טוב ראיתי בפי חזון נחום שכי דאינו לעכובא ולא כי ראיה לזה ולא אדע מכין לו זה ואולי י"ל דלפמ"ש הרמב"ם בפי' המשנה שאלו המלאכות כולן קבלה א"כ קרא דמייתי בגמ' אסמכתא בעלמא הוא וא"כ י"ל דלא קאי על

זה מוקה לעכובא.

ומ"ש הרב העורך כ"י דבפי' לקוטי חב"ח כתקשה גמ"ש הוקי באופה חחת גחלים ולא כתבו באופה ע"ג גחלים ומזה הוכיח שכוונתם לחבור גדול שגחלי' ללד פתח החבור. הנה אם זה היה כוונת האו' חול"ל

דאייני בחבור גדול. אבל באחלו מלוי חבורים כאלה שכותבים הגחלים על הפת. ובפ' דקדוקי פוסקים מביא גיכסת חוס' כת"י ע"ג גחלים.

ד) מ"ש בלות ל"ח דכוונת הגמ' יבמות מ"ו ע"ב ודלמא לנקיות בעלמא הייכו לכבוד הרגל אמיב אדם לטהר עלמו ברגל. במהכ"ת לא יתכן א' דל"כ מה ראיה הביאו בגמ' אמ"כ מדכ' ויקח משה את הדם דלמא היה העבילם מפני כבוד הרגל. ב' דדעת הרמב"ן פ' שמיני דלטהר מ"ע ברגל הוא מד"ס. והרמב"ם ס"ל שהוא רק בזמן שביהמ"ק קיים עיין

פע"ו מה' עו"א ולל"ח בילה י"ח:

מהה"ג אב"ד כ"י. ה) כוונת החוס' שבר"ם אין גוזרין מתי יחרפאו אבל בעמ' ע"ז אמרו רק בשעה שמשגרין ולא אמרו בשעה שגוזרין ועד"מ שגוזרין על אדם בר"ה שיאכל בע"ו עבת אבל מתי יחרפאו אין גוזרין עדיין רק בע"ו עבת כשמשגרין היסורין עליו אז גוזרין מתי יחרפאו ופסיר מתפללים כל השנה שאם יגיע השעה שישגרו עליו יסורים ישביעו אותן שיחרפא

בתפלה ואי"ש ד' החוס'.

ה) אחר שכתבתיו מלאתי שכי כן בתמחה שיכוך מלו ש"ז ומה שהקשה מדרשה לאותם ולא חבדתה שגם חולין בכלל. הנה הכא שאני דבוודאי חולין אין בכלל המיעוט לאנו לא משכחת שהיה כבר את חולין בתכור ואין ממויב לבדותו מן התכור:

קיב

ההה"ג מהו פנחס ביליטצער בסערענטש

חולין דף ה' ע"ב מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם א"ב קשה לי משש"ס שבועות דף כ"ו ע"ב דאיצטי' לן מלטער ואכלה בשגגת שבועה מאי ופטור ליה מהא דאיכו שב מידיעתו איכו מביא קרבן על שגגתו ופירשו בתוס' שם ד"ה מלטער על מה שאיכו שוכח שהיה לבוו שישכח כדי שיאכל עכ"ל. ומעתה איכא ביכייהו הא דבתורת מומר לא כתמעט כיון דעדיין לא אכול בזיד אבל מכח שאיכו שב מידיעתו כתמעט זהייכו מרוחקין בזה קוש' אחו' בחולין ד"ה שאיכו שחק' הא הוי זבח רשעים רשעים חועבה ולהכ"ל ל"ק כיון דעכ"פ עד עכשיו לא אכל בזיד עדיין איכו זבח רשעים: א' הטורך אולי י"ל דולה שישכח שייך רק בשבועה שחפץ גופא היתר רק הוא בדה האיסור לכן כשישכח לא יעשה שום איסור אבל חלב ודם שאיסור גופא גם בלא דעת נפש לא עוב ל"ש דולה שישכח ואמר כ"מ דשייך בכל מי':

קיג

הרבני הה"ג מהו' יוסף משה ראפה מציעשאנאב

קידושין דל"א אמל בן אלמנה אחת וכו' ונתקשה בהפלאה מדוע לא אמל לכ"א כתנרסה ומהו ותיכון ר"א כסיעתו דלא יגרס אא"כ מלא ע"ד א"כ בלא"ה אינו חייב בכבודה ולענד"ד דהא תינה לדעת הרמב"ם בש"ו מנכים הי"א דאף שהוא כשע חייב בכבודו אבל לדעת הרמב"ם לא"ם וגם להעור לא א"ם שהרי כשעשתה הסודה לכ"ע חייב לכבדה. ולדעתי י"ל עפ"מ שהוכא בב"י יו"ד סי' ר"מ דהרי"ף והרמב"ם הסמיכו אח קיפא דבריהא דכתנרסה מהו מסוס דדין זה כשמע מרישא מדיסיב טעמא שאתה ואתך חייבים בכבוד אביך משמע הא לא"ה כבוד שניהם שוה ולאיזה מהם שילה יקדים. ורבנו יהושע פסק אם נתנרסה שניהם שוים ומותן מים בשאל ואומר להם בוא לישתות ולא יקדים א' לחבירו דר"י סובר דמה שהשיב ר' יהושע הטל להם בשאל בדוקא אמר כן ולפי"ז א"ש דמשי"ה לא אמל לכ"א כתנרסה מהו דהאי בן אלמנה מעצמו הבין מדהשיב לו ר"א שאתה ואתך חייבים בכבוד אביך משמע הא לא"ה אאיזה שילה יקדים אבל ר' יהושע בודאי לא אמר לו בזה הלשון שאתה ואתך וכו' דמשמע דלאיזה שילה יקדים מדקא השיב לו הטל להן ולשון זה משמע (לשיטת ר' יהושע) שלא יקדים א' לחבירו אלא ע"כ שאי א"ל כך ר"ל דהשיב לו רק דאביו קודם וע"כ לא ידע שאי ב"א שאיך הוא סובר בנתנרסה לכן אמל לו. ולשיטת הב"י שפ"ל דגם ר' יהושע ס"ל דלאיזה שילה יקדים ג"כ ניחא דבודאי ר' יהושע לא השיב לו בזה"ל שאתה וכו' דא"כ לא היה לרוך לשאול כתנרסה מהו אמאי לא דייק בלשונו א"ו שא"ל רק כבוד אביך קודם וא"כ שפיר שאל לר"י ולא לר"א כנלע"ד:

קיד

הרבני הה"ג מהו' יצחק מארכאוויטש מארצאלטא

המנ"א סי' תפ"ע הביא הרמב"ם דנשים פטורות מספירת העומר וסיים עלה דהאידנא כבר שוו' אלי' חובה והקשה בס' מזיקות שמשון מל"מ סי' קפ"ח דלא שיך שוו' חובה אלא היכא דיש מחייבים. ואולי י"ל דבס כאן יש מחייבים דהרי לדעת רש"י בברכות כ' ע"ב דאין לפטור בדרבנן מחמת מ"ע שהזמ"ג ובלל"ה הביא ראיה לזה ותוס' שם הקשו עליו מהלל וב' דרש"י סובר הלל ג"כ מדאורייתא נמוער כשיטת הרמב"ן בש"ה וכ"מ קלת לשון הרי"ף בפ"ב דשבת ועי' בת"ה ולח"מ פ"ג מחכוכ' ס"ו. והרמב"ם אפילו אם יקבול כרש"י הא איהו סבירא בזה"ז דאוריתא ולכן פוטר כשים מחמת ז"ג מש"ה לדין דקי"ל דהוי דרבנן מיבים לשיטת רש"י הכ"ל ואפ"ה שפיר הביא המג"א דפטורין מטים דש"ל עיקר כשיטת התוס' דאף בחלוה דרבנן פטורין בנ"מ שהז"ג עכ"פ מיוסב קו' כז"ם. ואין לחמוה איך יהיה מחייבים הא זכר למקדש הוא ואז היו פטורים. דתליכו כהא"ג בס' תכל"ד גבי מחלית השקל והמג"א דפוטר שם מטים ר"ל בתוס' מ"מ גם איהו יודה דשיך שוו' חובה. מיהו ל"ע לשיטת רש"י הא דאמר בחגילה ד' אאף הן היו באותו והנה לדעת הט"ז בש"ם רל"ו בבי הבדלה ה"ה כאן אסור להן לספור בברכה אבל הב"ח הסיג שם על הרע"א וכן המג"א שם שהר אח דבריו מהלא"ם גם קשה לעכ"ד לרמ"א דשם כיאה לאסור לנשים להתפלל מוסף ועי' מ"ש לנ"ם בברכות כפ"ד:

קטו

הרבני הה"ג מהו' אהרן גוטמאן וואראנא

אלה הם המקומות דילפינן הרחי מקרא אסד יתבונו כא המעייכים לבאר איך תרחי כשמע מכים בברכות ט"ו. תרחי ס"מ: כ"א: מכין לב"ק שאסור בד"ח שבאמר והודעתם לבניך ומסוך ליה יום וכו' ואמ"ז ,אריב"ל כל המלמד בנו תורה מעה"כ כאלו קבלה מה"ם שבאמר והודעת וכתיב בחריה יום וכתב הכפ"ח בסוכה ד"מ ד"ם ור"י דתרחי ס"מ: עיבודין דכ"ח. ס"מ תרחי: פסחים כ"ב. בתוס' קילרכס: מ"א: ל"א בע"א ובע"ב. וגם בתוסד"ה ר"ם הקשו דלמא תרחי ס"מ: חגיגה מ:בתוד"ה בחגיג: יו"ד קד"ה דילמא: שם ע"ב ולא ילין: י"א. תוד"ה הא כילד: מ"ק ה.: ט"ו. תוד"ה שיהא: ר"ה י"א תוסד"ה לילה ועי' מעין זה שם דף ה' תוס' ד"ה אלמי שפה: מגילה ב. ס"מ כולהו: ז. תוד"ה לכולהו: יומא דף ד': — סוכה ב: כ"ד: תוד"ה ובבנן: ל"ה תוד"ה דכתיב כי דמפסוק זה ילפינן כמה דבריה: יבמות י"ב: ס"מ: ק"ב: תוד"ה מאי: נזיר ד.: ל"ה. ואיכא מאי למילרש בים: מ"ה: קטנה ג: תוד"ה כתיב: ע"ז תוד"ה מינה: כ"ה.: ל"ב: תוד"ה ובבנן הקשו דהומ"ל תרחי ס"מ וכזה הקשו בפסחים ל"א:

כתובות ל״ז: בתוד״ה לפי: ל״ט: תוד״ה אין: מ״ה: מ״ט. תוד״ה וכדר הקשו דאילטריך בגדרים פ״ח: קידושין ט: יו״ד.: י״ד. וכן בע״ב: ט״ז.: י״ז: ל״ה: ל״ו.: כ״ז: — גיטין כ: תוד״ה קפיר:

ב״ק ב. תוד״ה ולא זה: י״א: תוד״ה בכור ואע״ג דמהאי קרא כפ״ל וכו׳: כ״ו: ל״ד: כ״ה תוד״ה עד כי לעי״ג דברים מכילתא וכו: כ״ח: ק״ה.: ק״ו.: ק״ז.: פ״ה: ל״ד: ותוסד״ה לא:

ב״מ י״ב. תוסד״ה ואבוה: כ״ז: תוד״ה דקשה הקשו דדכם מהאי קרא וכו׳: מ״ז:

ב״ב ק״י.: ק״א: קכ״ב. תוד״ה נקי״ד:

סנהדרין ט״ז.: מ״ו: ק״ו: ובתוסד״ה והאי לבדו: ק״ח: ע״א: ע״ה: תוד״ה אמך: ע״ו:

ע״ז כ. שמ״ת וגם ש״מ כולהו: כ״ע תוד״ה כפרה: ל״ד: תיד״ה בשרו:

שבועות ט.: ט״ז: ל״ו. תוד״ה בנקבו הק׳ הא אילטריך וכו׳: ל״ט. תוד״ה אולין:

מכות ט: תוד״ה וי״ו: י״ט: כ״ג.:

חולין ה. תוד״ה מכם: י״א. תוד״ה הערופה: כ״א. תוד״ה כשהוא: כ״ז: תוד״ה בלזה: ל: תוד״ה תדכ״ו: ט״ז. תוסד״ה מכין: ל״ז. תוד״ה שאני: ל״ז: ל״ח ולא: פ״ב: פ״ג. יום אחד עיין לאם יוסף דהלהי ש״מ: ל״א. תוד״ה רב אשי: ק״ב: תוד״ה וכשר: קכ״ח: ק״ל: תו׳ ד״ה ואב״א: ק״ל. תוד״ה ת״ל: קט״ו. ד״ה שאין ת״ל לית ליה האי דרשה וכו׳: קי״ז תוד״ה אכ״ר:

עירובין י״ט: תו׳ ד״ה רגליה:

תענית ה. תוד״ה שאני התם:

בכורות י״ב. תיד״ה מה לבי: כ״ו תוד״ה אמר קרא:

זבחים ב: תוד״ה ואם לאו: ד. ובתוד״ה בא לגמר: ז. תוד״ה וזבחת: ט. ד״ה העשיר: ט: ד״ה ושחטו: י״א: ובתוד״ה הבה״ת: י״ט: תוד״ה אלא: כ״ו תוד״ה לכפרה: ל״ב. תוד״ה והקריבו: ל״ד.: מ״ד. תוד״ה אלא: כ״א: תוד״ה מאשר: כ״ה. ד״ה מה תעשה וע, הגליון: ס״ה תוד״ה והקריבו: פ״ב: תוד״ה לומר: ע״ז.: ובע״ב בתוד״ה וכבכן: ל״ז תוד״ה ופתח: ל״ח. תוד״ה מה תעשה:

מנחות ב. תוד״ה ואם לא: י״ז: תוד״ה בקומצו: מ״ד. תוד״ה כל כהן: מ״ד: ותוד״ה מנחתם: מ״ז. תו׳ ד״ה בעה: כ״א: ובתוד״ה והכהן: כ״ה: כ״ח. תוד״ה מיבעי ליה: כ״ט: ד״ה כי פטאה היא: ל״ט. תוד״ה בגד: מ״ב: תוד״ה משום שנאמר: כ״ג.: ס״ו. תוד״ה כתוב: ע״ב תוד״ה קליכס ועש״ם בגליון: ס״ז. תוד״ה חד עניקותיכם: ס״ב. תוד״ה מה תעשה וע׳ בד״ה מה אמס: ס״ג: ס״ט.: ל״ד.: ק״ח. תוד״ה היא ועיי״ש על הגליון:

בכם ע. תוד״ה מאי: י״ח. תוד״ה שליא: כ״א: מ. תוד״ה כעין: מ״ג: תוד״ה עד כ״ה: כ״ז:

ואלו מלוסיהן. דבר אחד כלומר מב׳ פסוקים בילה כ״ז בבש״י ד״ה אין פוסקין כי׳ דמקא ומעכר בשבת וי״ע בפ׳ עזרא שנאמר ומהלכים את יום הפי׳ והגהות רע״א ליה לעי׳ בדף ל״ז. בבש״י ד״ה משום מקא ומעכר דאסור מן המקרא ממלוא חפלך: וכזה בשבועות ל״א. תו״לה וכולה זכות לעני ליף מדבר שקר תרחק ובסנהדרין ו׳: ליף מלא תגזול: כ״ה ו: תוד״ה שהיה חולה מדכתיב מן הלחם וכו׳ כי תגיבו: וסנהדרין ל״ד: תוד״ה דכתיב: ובב״מ כ״ז: ד״ה לעשו: ובע״ז דף ז: ד״ה ואין שיחה אלא חפלה: ובמכות מ״ה: ד״ה יש לו: ודף ע״ב ד״ה מכיון: מו״ק דף מ: תוד״ה לפי שאין מערבין:

שקולים ויבואו שניהם מחד קרא

כריתות כ״ג: תוד״ה אשר ועי׳ מנחות כ״ה: ד״ה ת״ל ובב״ק ג. מ: תוד״ה לומר נאמר: מיר כ״ח: עירובין ב: תוד״ה עכ״ס: ג. ד״ה והלכוע: ד: זבחים ד:

הטז

הרבני הה״ג מהו חיים אפרים באאיטי מיאלשווא

א) בתבו״ם סי׳ ל״ז סק״ה וז״ל בועא בדיאה וכיכרא מעבר הסרי פוקנים אותה בחד מלידים אם שופכים להדלי אחת היא ועיכפה ואם לד הסרי עומד בעילוחים שתים הם וכשרה וכאן אא״א לבדוק ע״י שיפוך לכלי דחיישינן לקילקול הלדין שא״א בשפיכה עכ״ל וקיל דלעיל בסי׳ ל״ו ס״ה בגיעוה בעקלה שריקנים אותה ומופכים אותה וכו׳ ומאיך מהני בדיקה ואמאי לא חיישינן לקילקול הלדין:

ב) חולין דמ״ה חוסי ד״ה אמר רבינא. ובתשו׳ רב ש״ם גאון וכו׳ ומיהו לא ידעינן מנא ליה שלא יהי׳ הלכה כרבינא שהוא בחדא ושמא אין זה רבינא שתמא שבכל הש״ם שהיה חבירו של רב אשי מדבא ר׳ יוסף להשיב על דבריו. ובלא״ם שם הביא ראיה לזה מב״מ דף כ״ה אמר רבינא גלימא מכריז רבא אמר אפ״ה וכו׳ וביום שמת רבא מולד רב אשי שהיה רבינא תלמיד חבר שלו ע״כ. ואכני תמהני מדוע לא

מביאו לאיש ברוכה מגיעין דף ע"ג ע"א דהאי גברא דזבין ארעא לחבר אתא לקמיה דרביכא וכו' איגלגל מילתא ואתי לקמיה דרבא. ומכאן כלע ברור שהיה רבינא קדמון בזמנו של רבא. וראייתו של הרא"ש יש לדחות שרק מסדר הש"ס העמיד כך תירוצו של רבינא קודם רבא ולא שהיו בזמן אחד:

ג) פסקים מ"ר ברש"י יריחנא הא חמון ויעבור בב"י והקשה במהרי"ק מיכן הא ת"ע כחותי מכתת שיעורי ולעבור בב"י בעי שיעורי יעו"ש שהי' שאינו עומד לשריפה כיון דאי בעי מתשל עלה. אמנם הי' זה אינו מספיק למסקנת הסיגיא דף מ"ח דלא אמרינן כלל הך תוליל כמבואר שם ברש"י ד"ה אבל הכא. ולעניד נחזי דהכא בסוכה ד"ה כתב המהרש"א על תוד"ה לפי שאין בה היתר אכילה. דטעמא דמכתת שיעורא אינו אלא מדרבנן. ומעתה י"ל דסובר ר"א דמכתת שיעורא דתרומה טמאה אינו מן התורה ופשיל עובר ב"י. ואולי י"ל דבמסקנה כו"ע ס"ל טומ"ל מומן רק דר"י ס"ל בשמה דמעטם מכתת שיעורי אינו עובר דהאי מכתת שיעורי הוא סברא דאורייתא. ומדויק לשון של ר"י לא זהו חמץ שמוחזקין עליו כלומר שהחמץ מלד עצמו אין מוחזקין עליו דמכתת שיעורי. ובדברי מהרש"א הזה יש ליישב קו' הרע"א ושעה"מ על מתני' דשפ"ק דפליגי אי שורפין תרומה טמאה עם הטהורה בשפה דאין מטמאין קדשים בידיים. והקשו הרי שיעור לטמא הוא כביצה והכא כיון דלשריפה קיימת מכתת שיעורי. אבל לפי"ש המהרש"א א"ש דהאי מכתת שיעורי הוא רק חומרא דרבנן ולא להקל מטעם זה לטמא תרומה טהורה בידיים.

אולם המהרש"א בעצמו מקיים שם ודוחק כי באמת קשה לומר שזה רק מדרבנן. ולייישב קושי' המהרמ"א הנכון מה שמעתי מאדמו"ר הגאון ר' שמואל גיסר ז"ל מק"ק אנהאלט דרק בדבר דבעי שיעור בגדלו כגון לובש או מכנסל של מלילה שייך לפשול מלד מכתת שיעורי אבל בחמץ דשיעור הוא רק בכזית אפילו אם נחלק לפרורין נ"כ מלטרפין לכזית לעבור עליו בב"י בזה לא מזיק האי מכתת שיעורי:

כ"ז

ה"ג מהר' שמעון צבי ווייגער מברישפש

א) בגידון הפרשה חלה בפעם הראשון ראיתי בס' חלה לחם פי' ז' כתב דלפמ"ש בתוספתא מובא בתנו"ש פי' כ"ח ההולך להפרים תרומה יבדק שהחמיצו ע"ש א"כ ה"ה בחלה ע"ש ולעכ"ד ל"ע לפי מ"ש בחסדי דבר"א מובא במפלגות זרע לו"ח פי' תל"ג דאין לברך זמן בביעור חמץ יען דמכלה החמץ הוי כמזיק לבדי' א"כ בחלה בזמה"ז לשריפה ולאיבוד אזלה וכן בתרומה בזה"ז עיו"ל פי' של"א א"כ אין לברך שהחמיצו בזה ועכו"ז יו"ל פי' שכ"ע ס"ל דיש מקום בל תשחית בהפרשת חלה בכדי אחר שהולך לשריפה וכעין זה ברש"י מכות פ"א ע"א:

ב) בעכין כבוד אורחים ע' פ"ח יו"ל פי' ס"ל ד"ב ופי' אר"ח פי' של"ג ס"א בהא"ר ונאשל אנרשם פי' ס"ז סק"ז מש"ש והראיתי בזה מ"ש רש"י בברכות מ"ג ע"א ד"ה שאני דדרך בעה"ב עשיריס לזמן לסעודתם אורחים עכ"ש להבי קרי ליה אורחים ול"ע ודו"ק:

ג) רש"י בב"מ ק"ז ע"א פי' על אמרם בדוך אתה בשלה שיהי' ברכיו קרובים לעיר שיוכל לאסוף הפיר' בלי טורח. ול"ע בשבתו אח טעמו בברכות דף מ"ו ע"א כתב כדי לדעת מה הן לריכין:

ד) תוס' ברכות ל"ד ע"א ד"ה אמר פסוקא כתבו ומלשון הגמ' לא משמע כפיר"ח ודבריהם קתומים ועיין מהרש"א ושבות אלי' ולעכ"ד כ' לפימ"ש מהרש"א בדף ל"ג ע"ב בבי וכבה לחדודי דאביי כתב דהא דלא משתקו מיד דאין הכוונה דמשתקין אותו מיד רק דמלמדין אותו שלא יאמר שוב ב"פ ולפי"ז א"ש דתוס' דכאן דאם כאמר כפירש"י דבפסוקא פסוקא משתקין ניחא מה דאמ"ל ר"פ לאביי דאי לא כיון משתקין אותו והיינו דמלמדין אותו שלא יאמר ב"פ ועל מה דאמר אלהא מלהא דמגוכה לא קאי זה דמה דמפני מחיכן ליה יוכה פיכוסו דמשתקין אותו וכפירש"י וכמ"ש מהרש"א הכ"ל אבל לר"ח דפסוקא הוא מגוכה וא"כ הלא על אלהא מלהא לא יתכן קו' ר"פ דאיך שייך דבמלה לאשוכה לא כיון ומזכר ואמרה עוד הפעם בכוונה ושוב אמר מלה ב' שלא בכוונה ומזכר ושכח ושכח עוד זה לא יתכן דשתוא כשמזכר בראשון דייק לכוין עי' רש"י ד"ה אלהא. ועל פסוקא דמגוכה ל"ש לשון מחיכן כמובן. ועי' פר"ח מה שהקי' על רש"י ונתעין חכמה על המלוות דף קמ"ב הי' זאת:

בעכין הטעמה באות ק"ל לא הגיעני שום מענה ובאמת אין כאן מקום כלל לפלפל כי התיכו בכור כיון שאין טוגע שביב לא נקרא הטעמה כלל אבן עוד ליתן קבור על הגאזעמעטר כמו בתכור עוד בעיר פוף רכ"ז ועי' רכ"ג מג"א אות ל"א שלרוך הכירא:

שפתי ישנים:

ריח

מהגאון בעל שאגת ארי' זצ"ל

סוכה כ"ה ע"ב רב אמר סוכה ואח"כ זמן עי"ש עד הלכתא סוכה ואח"כ זמן. והרמב"ם פסק כמסקנת הש"ס דהכא ופסק ג"כ דבעלת אומרים הילך מלה והילך חמץ והמה עליו הכ"מ אין אחז החבל בתרי לשון וכ"ל לריתא בהכא"ם הא דאמרינן הלכתא סוכה ואח"כ זמן מיירי דווקא בלילה יו"ט הראשון דקאי זמן גם אסוכה אבל בלילה יו"ט ב' מבדך זמן ואח"כ סוכה וכתב הב"ח פי' הרמ"ג הא דאמרינן בלילה יו"ט הראשון מבדך סוכה ואח"כ זמן מיירי בסוכה חדשה מבדך זמן אסיכה ג"כ אבל בסוכה ישינה דאין מבדך זמן אסוכה כלל א"כ מבדך זמן ואח"כ סוכה וקשה דהב"ח הוא נגד הש"ס לריתא שם דף מ"ו ע"א העושה סוכה לעצמו מבדך שהחי' נכנס ליבב בה מבדך ליבב בסוכה היתה עשויה ועומדת נכנס ליבב בה מבדך ב' משמע דאפילו בישינה מבדך זמן והב"ח כולה לתרץ הא דקאמר מבדך ב' מיירי משום חג אבל אסוכה א"ל לבדך אבל הסוגיא דהכא לא משמע כן וגם הקבלה נוהגת דמייב לבדך זמן אסוכה ישינה דהא על סוכה עצמה לא מייך בדכה כלל כ"א על מצוה שבה ואח"כ מה לי חדשה מ"ל ישינה וכ' דהב"ח הוכיח דיבו מש"ס הכ"ל דהא יש לדקדק לשיטת הרא"ש דפסק דבלילה יו"ט א' מבדך סוכה ואח"כ זמן משום דקאי זמן גם אסוכה א"כ מה פריך הש"ס לרב מתתי' דילמא רב נמי ס"ל דתדיר קודם והכא נבי סוכה שאני דלכך מבדך סוכה קודם כקבלת הרא"ש. אמנם כבר דלק"מ דאיתא שם בדף הכ"ל אמר רב אשי מזיכן לרב כהנא דא"ל לכולא אכסא דקדושה ו"אכ דקבלת הרא"ש לא קאי אלא לרב כהנא דמקדר לחו אכסא דקדושה כ"ל אבל לרב ליכ לבדך זמן תיכף בשעת עשיית סוכה וא"ב זמן שבשעת קידוש לא קאי אסוכה ואש"ה סבר ר"ה סוכה ואח"כ זמן וע"כ ס"ל דחובת היום עדיף ושפיר מקשה הש"ס הכן בעלת אומרים לו הילך מלה וכו'. אמנם עדיין י"ל דלא מקשה הש"ס מידי דתוס' ד"ה נכנס ליבב בה כתבו מדלא קאמר מבדך ב' כמו בסיפא נבי עשוי ועומדת משום דנפקא בהא דמבדך שהחייכו על עשיית הסוכה גם אזמן דחג ע"ש ואי"כ הא דאמר רב סוכה ואח"כ זמן היינו דזמן קאי אסוכה וכגון דלא היה מבדך זמן בשעת עשיית הסוכה ואי"כ לא מקשה הש"ס מידי וכנ"ל. אמנם לפי מ"ש הב"ח דבסוכה ישינה א"ל לבדך מקשה הש"ס שפיר ממ"כ מי אייתי רק מסוכה אחשה אי"כ איך קאמר סוכה ואח"כ זמן הא א"ל לבדך זמן כדעת התו' דבבל נפק בזמן שביבך בשעת עשיית הסוכה. וזה דוחק לומר דמיירי דלא ביבך בשעת עשיית הסוכה א"כ מ"ש ליסבא דמבדך זמן ומי אייתי בסוכה ישינה א"ל מבדך זמן אסוכה כלל כבקבלת הב"ח הכ"ל א"כ מקשה הש"ס שפיר ומתני' דל"ל כנ"ל דנבי סוכה שאני דלכך מבדך סוכה ואח"כ זמן משום דזמן קאי ג"כ אסוכה כבקבלת הרא"ש ז"א דהא מייתי בסוכה ישינה ואי"ל לבדך כלל זמן אסוכה א"ו דהעשה הוא משום דחובת היום עדיף ושפיר מקשה הש"ס מעלת ושפיר מוכיח דיבו של הב"ח כמלא לדידן דקו' הש"ס אינו אלא אליבא דרב אבל אליבא דרב כהנא לק"מ דהיינו טעמא כנ"ל די"ל בקבלת הרא"ש ואנן פסקינן כרב כהנא דמקדר כולה אכסא דקדושה והרמב"ם נמי פי' כן ושפיר פסק בעלת הילך מלה ומשום דחדיר קודם ובסוכה פסק סוכה ואח"כ זמן בקבלת הרא"ש דקאי זמן אסוכה ודי"ק:

ריט:

מהה"ג אב"ד נ"י:

לפני אלופי תורה דפה הי"ו לסיום הש"ס דהאי שתא:

לבאר הנשך הש"ס ראשו לסופו:

במסכת דברכות פליגי חכמים דק"ש ע"ח וכ"ג עד עלות השחר וכו' והנה מנומר בגמ' דף ט' דכ"ג רק אדבי חכמים קאי ויש לדקדק לאיזה לוכך אמר ולא זו בלבד וכו' הרי תשובתו רק על ק"ש סובב ונראה דהכא הקשו מכאן לאה"ן דמפרש דלחכמים ע"ח אפי' בדעיבד אם לא קרא לא יקרא עוד הרי בגמ' אמרו דנבי ר"ג שאלו פליגו דבנו עלך והלכה כרבים או לא פליגו ורק להרמ' מן העבירים ולהר"ן כיון דבדעיבד ג"כ לא יקרא א"כ אכתי כיון דפליגו חכמים ואמרו לא יקרא שוב הלכה כרבים וכ' דלזה הביב ר"ג להוכיח נגד חכמים דכיון דלא זו בלבד אמרו אלא כל מה שאמרו ע"ח אפ"ה בדעיבד זמכן כל הלילה ולא עשו סייג על דעיבד ה"כ בק"ש אף דעשו סייג אבל לא אליס לעקור הוראה בדעיבד וכך מנומר בירושלמי דר"ג עבד עובדא כיותיה כיון דכבר עבר זמן של חכמים דנשמע לאף דלחכמים אף

בדעיבד לא יקרא הוכה לחם שעשו כוותיה דידיה
וכך אי הוה פליגו בשמועות הקרא בזה הוה הלכה
כחכמים אף בדעיבד כיון שאין לו חוכחה בגדם אבל
כאן מוכח מלא בזו בשאר דברים בדעיבד אף בק"ש
לא עשו שיג אדעיבד. וכי לחוכיח כשיעת הרין
דהכא לקמן דף כ"ד פליגו ר"ג ור"י אי חפלה ערבית
רשות או חובה והעלה ביעת דבש בסופו דחכמים
דרשו עכילתן דסבבו על חלות הייבו ר"י בר פלוגתא
דר"ג וכל אחד לשיטתו דהכא אמרו חפילה ערבית
אין לה קבע ומשמע אפי' לכתחלה ויוקשה הא כיון
דלריך לסמוך גאולה לחפילה א"כ כיון דלחכמים זמנו
ע"מ ע"כ לכתחלה גם חפילה ע"מ כדי לסמוך גא"ת
והעלה דלכך סבבו חכמים דהייבו ר"י בשאת חפילת
ערבית רשות דאז א"ל לסמוך גא"ת כמ"ש הרשב"א אבל
ר"ג לשיטתו דזמנו כל הלילה א"כ אפיר סובר חפילת
ערב חובה אפ"ם זמנו כל הלילה לכתחלה דגם ק"ש
זמנה כל הלילה ויכול לסמוך גא"ת. ולכאורה אכתי ק'
כיון דאמרו ה"ע אין לה קבע שהלי אבדים ופדרים
קרבים כל הלילה וכיון דאבדים לכתחלה רק ע"מ לפי
הרמב"ם פ"ד מקרבנות א"כ ת"ע שבבר אר"מ ע"כ לכתח'
ע"מ א"כ לפי שיטת הרין א"ם דרק לר"י דסובר דק"ש
אפילו בדעיבד ע"מ א"כ אי ת"ע חובה וכיון דלכתחל'
לריך לסמוך גא"ת איך אמרו אין לו קבע כל הלילה
הא לכתחלה ע"כ בתפילה ג"כ ע"מ ולכך סובר ר"י
באמת דאין לה קבע דהייבו דהוה רק רשות אבל ר"ג
דסובר דבדיעבד כל הלילה זמנו ולכתחלה מלותו בלאה
הכוכבים ויל כמ"ש הרין א"כ כאי לריך לסמוך גא"ת
הכא לכתחלה בלא"ה זמן חפלת ערב איל בלא"כ מני
שלא אכול ואשתא קמעא דף ד' ובדעיבד הוה זמנו כל
הלילה גם בק"ש וספיר יכול לסמוך גא"ת ולכך אפרם
הא דת"ע אין לה קבע הייבו דזמנו כל הלילה ולעולם
דחובה הוה. אך ל"ג מ"ע דחכמים דהייבו ר"י דסובר
דעשו שיג אף בדעיבד שלא יקרא ק"ש אחר חלות
והעמידו דבריהם בשות"ת. וכי דהכא בזבחים דף פ'
פליגו ר"א סובר יחכבו בנ"ל ור"י סובר יתבבו בנ"ב.
והכא מפירש"י וחו' בעיבודין משמע לכאורה דפלוגתתם
דר"א סובר לאחי עשה דפסיעה ודאי ל"ת דב"ת ע"כ
יתבבו בנ"ל ור"י סובר דלא אחי עשה דפסיעה ודאי
ל"ת דב"ת ע"כ סובר יתבבו בנ"ב. והכא לר"א דסובר
דעשה דפסיעה דל"ת כי טעמו דהכא חוסי יבמות הקשו
כילף מדגלי קרא דסריפת קדשים א"ל יו"ט דאין ע"ל
ל"ת ותי' דשאני סחם דאפשר לאחר ולכאורה דבריהם

ל"ב הא מזיבן לרב אשבת כ"ל דסרפ"ק אינו דוח'
יו"ט משום דיו"ט הוה עשה ול"ת והקשה בשב"א הא
אפשר לקיים לאחר ותי' דזה לא חשוב אפשר דאין לך
בגלוה אלא מקומו ושעתו וחביבה מלוה בשעתה וא"כ
איך כ' התו' דהוה אפשר אך כוונתם דבולאי דכילף
מהתם דאין עדל"ת הוה אלי לדחות דחשוב אפשר אבל
אחר דבבר ידעינן עדל"ת מכלאים בלילה ספיר אמרינן
דגם הכא דאי דל"ת אפשר דחביבה מב"ם. והכא לפי"ז
בהא פליגו ר"א סובר דאין ע"ל ל"ת ועשה מדחזינן
דלריך קרא דאין עשה דסרפ"ק דיו"ט אף דהוה עשה
הבא ע"י פסיעה כשמע דבעלמא אף עשה הבא ע"י פס
ג"כ אי דאי וכ"א לשיטתו בבפ"ל דפסחים דלית לי' סברא
דחביבה מ"ב דהכי עביד קו"ח דשבוה שקולס שמיעא
דוחה שבת מעלאכה שאחר שמיעא דד"ם ואי הוה סבר
סברא דחביבה מ"ב אין כאן קו"ח לשבוה דקולס שמי'
ד"ל דלכן מלאכה שאחר שמיעא אאי דהייבו הקטרת
איברים לפי' תו' יען דחביבה מ"ב ולא"א אפשר לקיים
לאחר לא חשוב אפשר מלד שאין לך אלא מקומה ושעתו
ומסברא חילוכה. ומוכח ספיר דעשה דפסיעה ג"כ דאי
ורק כאן בלי קרא דלא יען דאפשר לאחר אבל ר"י סובר
דמסברא חילוכה לא חשוב אפשר לקיים לאחר דחביבה
בשעתה א"כ הא דבלי קרא דלא דיו"ט הייבו משום דהוי
עשה דפסיעה דא"ל משום דאפשר לאחר דזה ל"ח אפשר
א"כ אדבבה ליף מכאן דלא אאי יען דהוה עשה דפסיי.
אך יוקשה לפי' זה הא ר"א שמותי הוא ולית ליה כלל
עדל"ת ועוד דליסבא דר"א ור"י משמע דפליגו אי קוס
ועשה עדיף או שו"ת. ע"כ נראה לפרש דר"ע לית להו
דעשה דפסיעה דחל"ת ובזה פליגו דהכא בחכחות דמ"ת
אמרינן דאבא בשבת שחזכה בשבת אמרינן אבל חבא
היום שחזכה לאחר ל"א ולפ"ז בהא פליגו. ובזה יפורש
היטב לשון הגמ' בעיבודין דאיתא התם ע"כ ל"א ר"א
התם קו"ע עדיף אלא משום דכי יהיב עביד מלוה ר"ל
דלכך אמרינן אבא בשבת שחזכה בהא אבל הכא
דלא עביד מלוה לא. ועכ"ל ל"א ר"י התם שו"ת עדיף
דלא עביד איסורא כשהוא יושב ואינו כותן משום דבל
חגרעו נעקר מאליו ועדיף כשיהא בשו"ת. ולא יקשה
קו' התו' דכיתי עשה ולידאי לאו דבל חוסף משום דגם
לר"א לא משום עדל"ת איתיבן עלה
אלא משום דעדיף ליה לעקור בקו"ע כדי לקיים מלוה.
הה כראה שהיה טעמא דר"א דסובר מכשירי מלוה וקרא'
ד"ם דאמרינן אבא בשבת שחזכה. ור"י סובר דמכשירין
לא דאי כדאיתא כפ"ה דפסחים משום דלית ליה אבא

בשבת שתזכה. ותה כי ג"כ פלוגתא דר"מ ורבנן בפמיס מ"ו דר"מ סובר לרבי שבת נעשין ביו"ט משום דשבו"ט קדושם אחת הוא ע"כ אמרינן חטא היום בשבת שתזכה היום אבל רבנן סובר ג' קדושות הן מ"כ הוא חטא היום בשביל שתזכה לעתר חה ל"א. אך קי' הא דסריך רבה לר"מ משתי הלחם דאין אפייתן דוחה יו"ט ויוקשה ולרבנן מי ניחא כהי דהשתא לא חזי כאו שפיכש"י כאמר חטא בשביל שתזכה כיון דהכל ביום א' אך י"ל דזה שייך רק היכי דעבר ולא אפשר מעיו"ט אבל כאן מייכי שבאמר שיאפשר מעיו"ט ולא יצטרך לדחות יו"ט ובכזה ל"א חטא בשביל שתזכה. אך אכתי הקשה דהנה בנכחות דע"ב סריך לעה אבדים ופדרים דוח"ש הכי אפשר לאחר שבת ומשני שאני התם שכבר החתה ויקשה מאי סריך דילמא רק בקלירה עומר דאפשר מע"ש ולא בלעדך לדחות לכך ל"א חביבה מ"ב אבל באו"ש דע"כ יצטרך להביא המיד שפיר אמרינן חביבה מ"ב ול"ל להמתין לאח"ש וכרשב"א הכ"ל דאין למלות אלא מקומה ושעתה. ולישב ל"ל כעין שבת דאסורים בני מישתמש דמיונה דשרי לעמוד אף דיצטרך לחלל שבת משום שכנה. ס"כ אי איתא דמשום חביבה מ"ב דאין שבת שוב כ"ל לקבל מע"ש ושאני להמתין עד השבת משום דכשיהא זמנו לקבור יהא מותר אף בשבת משום חביבה מ"ב ולכך הוכרח לשנות שכבר דחה' אבל משום חביבה מ"ב לא דחין שבת. אך הא תיכף לר"א אבל לר"י הרי בילדו לבדיים אין לים הקבלה דחביבה מ"ב ואין אלא מקומה ושעתה ולא חשוב אפש' ולכך ע"כ הא דשכפ"ק א"ל יו"ט הוא משום עשה דפש' וכתבתי בנקי"א דזה תלי' בפלוגתא דאמוראי שבת כ"ל דחזקי' יליף מעולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביו"ט דשר"ק א"ל יו"ט וכב אפי' סובר משום עשה ולי"ת מפו' דרב אפי' סובר דל"ת אפשר דאין לך אלא מקומה ושעתה' אבל חזקי' סובר דבאמת גלי קרא דלא דחי מהא"ט יען דל"ת א"א [ומשום עשה דפסיעה סובר דדחי דכל העש' רק ע"י פסיעה בא] דל"א חביבה מ"ב ונ"כ סובר הרמב"ם דבאמת קלירת העומר דו"ש אף דנקלר ביום כשר משום דחביבה מ"ב דהרי חשוב א"ל לקיים שיהפ כרב אפי' [וסובר היכי דהעלה מל"ע יכול לדחות שבת ויו"ט ורק משום דאפשר לעמר אי מע"ש אמרת דלא ידחה ע"ז אמרינן חביבה מ"ב ודל"ש.] וגמ' בנכחות קאי בשבת חזקי' דל"א חביבה מ"ב. ורמב"ם פ' פ"ג ה' יו"ט דאין שרפ"ק דויו"ט מקרא דעולת שבת. ומעתה הדינן לקו' ולרבנן מי ניחא דכיון חטא היום שתזכה היום

וכ"ת שאפשר מעיו"ט ז"א כיון דאין לך אלא מקומו ושעתו א"כ ל"ל לאפות מעיו"ט וממילא ביו"ט הדין כותן שיהא דויו"ט דהרי לנבוה אליש לדחות ורק משום אפש' מלהמול ממרה שלא ידחה ע"ז שוב אמרינן א"ל לאפו' מלהמול וממילא הדין שידחה יו"ט משום חטא בשביל שתזכה [ול"ל לכשפ"ל לאפרינן לשמוט כדי שיהא רשאי לאפוי ולכבות אלא עלל"ת אתקשה רשב"א בילה מאיסתפק מיונה י"ל דמלות שמחה יו"ט מל"ב א"ל לדחות הל"ת רק מלות כיסוי ע"כ אמרינן לא לשמוט ולא לכבי וע' יבו"ע ה' יו"ט.] ולישב י"ל דבאמת גם רבה לרוך דרשה לכס ולא לנבוה וכדאמרינן באמת בילה יו"ט לכן כד"ו א"ק ביו"ט דומיא דשתי הלחם ופירש"י לאפשר מעיו"ט והייכו אחר דגלי קרא לכס ולא לנבוה אמרינן דהתורה גילתה בפיכוס מה לאפשר מלהמול ואין קבוע זמנו א"ל יו"ט אבל אי לאו דרשה לכס ולא לנבוה באמת הוה אמי יו"ט והתיכה בשתי הלחם דהוא לרוך היום ושייך חטא בשביל שתזכה היום אבל בלחה"ש דהוא לרוך אחר ל"א חטא ביו"ט בשביל שתזכה בשבת וגם בלא קרא לכס ולא לנבוה ל"ל יו"ט:

(שאלת יבא)

כב

הרבני הה"ג מהו' אברהם פראנקל מפעסט

בגמר"ן בנלחמות על הסוגיא בפמיס מ"ו למתני' דכילל מפרשין ילא בנלחמות תנופה לגמוס בגד הקבלה היולאה לחלק בין הוא"ל למיובא ולקולא. ואמ' מכלי זייכו כי א"כ הים לפעור ומלקות האופה מיו"ט לחול. דהא זו היא מוגרא לאליל הכלקה מיד מכהו כי מלקות בנקוס מיתה עומדת. ע"ש. ול"ע דהא הך קבלא יקודתה על מיתת כ' ישמעאל. הסנוים בר"מ סנהדרין ומפורשת סנהדרין ל' יו"ל ע"פ קבלה הכ"ל. והיא שיטה דמוייה מהלכה כי הנכה כחכמים דעבות בשלוסה ולא בכ"ג. ונקשתי לאמר באעפ"כ הקבלא בעלמה לא תהי כדתה מן החכמים רק קרא אסכה ודרשו. ע"ש. אמנם כמעט אי חפשר לומר כן. דא"כ מה חידש דבא בשם כ' ישמעאל. הא גם חכמים הגידו ולא כחדו. רק קרא אחי ודחה הקבלה וא"כ בכה מי הקיש כ' ישמעאל הקבלה כנגד הפסוק? ועיקר אי כולה חסר אז מן הפשר בהוא"לו בחר שיטי כ' ישמעאל:

אי הערוך. אמת כי לשונו של המלחמות מוקשה כאן

הלוח חלי השנותיו נכונים גם אם מלקות אינו נמקום מיתה עומדת. דוכי האוכל קפק חלב קפק שומן אף אי איסרי"א למומרא ילקה אלינא דחכמים? והתכתב לומר שהשחוטם רק בחלוהיו שלב כ' יסמעאל להפלאת הלבון ולכונן חלו על יחר שלח דבאמת ישים איזה חיוב שיהיה אין מחייבים את האדם מספק. ואף כי מלקות שיש שיעה לחויה שהיא נמקום מיתה. ועכ"ז העבה נכונה ונאויה לתת לב עליה אולי יעלא איש פחכון להקן גם הלבון:

הכא

הרבני הה"ג מהו' יוסף משה ראטה צישאנ'

פסחים ע"ז רש"י ד"ה וידבר משה. בחוכת כהנים הוא כ' כוונת רש"י דלעיל דש"ו הקשו נחו' ד"ה מה להעיד ונילף מנייחו לתעיד ומילה לו מעתי הלחם גרילה והנים שם הגרי"ב דל"ל משתה"ל וחד מהיך ולכאלה הדין עמו דהא נדף מ"ז אוכיכן מה לשתה"ל דבאין להחיר ועי' בעסרש"א. אומנם כ' שד' החו' נכונים נלי הנחה דבמנחות דמ"ה איתא פלוגתא אם הלחם מעכב את הכבשים ר"ע ס"ל דמעכב ורשב"ג אמר הלחם אינו מעכב את הכבשים (אלא הכבשים עצמן מחיכן) ופסק התם ר"ש הלכה כרשב"ג ולפי"ז א"ש דקו' התו' אזיל עפ"מ דקי"ל דהכבשים אף בלא לחם מחיכן א"כ אפיר מלי למילף מכיח דהא הכבשים בלא הלחם מחיכן ואפ"ה הלחם דומ"ש וזהו כוונת רש"י דהיה ק' לו על דחייה הגמ' מה לעומר ושתה"ל דבאין להחיר הא הכבשים מחיכן אף בלא לחם ואעפ"כ שתה"ל דומ"ש. ולזה כ' בתו"כ הוא ואלינא דר"ע (סנהדרין פ"ו) ור"ע ס"ל דהלחם מעכב את הכבשים:

הכב

הה"ג מהו' שמחה ברייער מטאב

ב"ק ק"י א"כ אשת וכו' אמר רבא אימא לבעלי מומין טהורים ועי יש התלמוד כ' ק"ל ק"ע שאין עליה חשוב דהכא ע"כ מייחי שאין כאן כהן טהור אפי' בשמר אחר דאי לא"ה טמאים מי מלי עבדו כמנחור ברמב"ם פ' ביאת מקדש וע"כ קרבן זה נעשה בטומאה והא קי"ל קרבן ליבור שבא בטומאה אינו נאכל כמנחור בפסחים ובחים ואיך אמרינן כאן דעבודתה ועוכה לבע"מ טהורים הא לא מלי אוכלו לבשר דאינו נאכל בטומאה ולע"ג ולית כגר ב"ג דיסרקיניה עכ"ל וכלע"ד דהא דאמרינן בפסחים ט"ו ואינן נאכלין בטומאה הטע' כמ"ש רש"י פסחים ע"ז ד"ה על הדם דאין הלין מעה' ולומה ל"ה דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכן מפורש בירושלמי פסחים על מתני' הכ"ל לפ"ז יהכן רק אם הבשר באמת נטמא דאז אסור שאין הלין מכלה ע"ז אבל כשהבשר לא נטמא אף שכהן טמא אמה לא יאכלו הטהורים הבשר (והא דאמרינן בזבחים ל' דם שנטמא ונקו דאמרו רבנן לא הוכלה להחיר בשר באכילה היינו רק בקרבן יחוד דקנסו שונג אמו מזיד אבל בק"ל בין שונג בין מזיד הוכלה כמבואר במנחות כ"ה.) ומשכחת אם זר טהור שחט והפשיט את הקרבן ולא נגע הכהן טמא בבשר ע' תו' פסחים ע"ט ד"ה או ובמהרש"א שם מלאתי שכן מפורש בירושלמי פסחים בכילד אולין ה"ה וז"ל בא בטומאה עובדון ופי' הק"ע ק"ל שבאו בטומאה כהנים לבד מה שיאכל בטומאה. איך מבורה. פי' היכי דמי שיהא הבשר טהור אע"ג שכהנים בטומאה. שומטין אותו בע"מ וזורקין אותו טמאים. והי"ש שלא נגעו הטמאים בבשר מהו א"כ הילא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והכי לא נגע בו טמא ע"ש לפ"ז קושי' היש"ה לק"מ ד"ל דר"ש מייחי באופן ששחט זר טהור וכהן טמא הקריב באופן שלא נגע כלל בבשר וא"ש מה שבע"מ טהורים אוכלין אותו. ועפ"ז מלאתי יישוב לדי' הרמב"ם פ"י ממשה"ק הכ"ג שפסק ק"ל הבא בטומאה לע"ש שהטמאים מקריבים אותו אין מולקין עם טהורים לאכול מפני שא"כ לאכילה והמה הכ"מ דמשמע שאוכל אותו והא ק"ל שבא בטומאה אינו נאכל. ולהכ"ל משכח' לה שפיר כשלא נגעו. והרמב"ם מפרש בעא דר"א באופן זה שהטמאים עצמן הקריבו ולא כרש"י ומשפחי' אין ראיה דמייחי שם שהבשר נטמא ודו"ק:

הה"ג מהו' שמעון סופר מערלי'

ראיתי באות ק"ז מעורר בעמש שלא לבדך שהחיינו בהפרשת פעם ראשון חלה שדומה לביעור חמץ שמאבדו לעכ"ל אינו דומה החם המלוה בעצמו הוא הכילוי הפרשה לחול להפקיע מידי עבד ואח"כ מלות נחיכה לחול. ובפרט שמעיקר הדין יוכל ליתנה לכהן קטן או לגדול שבבל. גם אינו איה"כ שהרומה טמאה ניתנה ליהנות בשעת הריפה ועוד לפיעות יוכל לבעלו בדוב:

הה"ג מהו' שמעון פאראה יעמערינג

תמהני על הי' הגאב"ד כ"י באות ק"ח דומ יעבה על תפילה מרע"ה על מרים ומאע"ה וכדומה שהים אחר

שכבר באו היקורים. אמנם הקו׳ והחי׳ קדמוהו מהר״י מאגיז בקבצן מכתב ומוהר״ם אלנזי בבני חיי על העורים בליקוטים שלחלק ילאו בין גז״ל הכללי של ר״ה דלא מהני תפילה לפי הש״ל בגמ׳ דר״ה לגז״ל בעת שליחת היקורים דאז מהני תפלה. ולענ״ד הקו׳ מעיקרא ליתא דשבועה זו של היקורים היא שלא ילאו ע״י שעולה בעבי קודש זמן המוגבל וכשם המיועד אבל על רפואת המחלה לעולה מן הרבנו בזכות תשובה תפלה * ולדקה ולא״לא ״ מעולם שום שבועה דכל רגע שנשפש במעשיו ומבב׳ תחבונים מיקורים יחבא ועי׳ עו״ז יו״ד סי׳ שלו״ו: וכזה חי׳ הרבני מהו׳ שמעון ואלף מלאכהומי בבש חי׳ היעב״ץ בר״ה ש״ם לפוס ווילנא ועוד ילא בעמ׳ ע״ז לחלק בין עו״א ליסראל דהכל בהשגחה גם אחר גז״ל: והרבני מהו׳ אהרן ג״מ מוואלכנא ליין על המהרש״א שם: * הש״ג אב״ל כ״י אי״כ מה מקשה הגמ׳ כמאן מלליכין וכו׳ וע״כ דאין ראוי להתפלל להעבירם קמי שמיא אבל אם זכה אדם בתשובה לבטל הגזירה כמה כפים זכותיה:

הה״ג מהו׳ אברהם ליב טרוצער מצעצע

לאות ק״י. מה שהקי׳ הגאז״ל דלוים דאין לחש בחלה יש׳ עבורים ומשה. יש להעיר הא היה להם מנהג ע׳ מע״ש פ״ה מ״ו ובריבב״ם פ״א ממע״ש ה״ז ובפ״ל מבכורים ה״ל וכ״כ רש״י בפ׳ כי תבא דלוים חייבים בבכורים ול״ל דהגאון אזיל לשיטת התו׳ דעבי מנהג לא חשוב כחלש יחלק כמו שכ׳ מדבריהם בברכות כ ד״ה כפים. ועל רש״י לשיטתם דגם זה כאבא חלק וכחלה ל״ק קושייתם שם. ומה שתי׳ דהיה לחם קרקע בא״י ע״י יהושע ומאבותיהם לא זכיתי להבין דהא תוס׳ כתבו דגם בחו״ל עבורים ומשם ואי״כ מכתי ק׳ איך הקריבו אפילו היה לחם קרקע ובכא״ל דעפ״י הדיבור היה כמו שהקריבו במדבר: מ׳ העורך עי׳ תו׳ קידושין ל״ז ע״ב ד״ה הומיל:

הכג

הרבני הה״ג מהו׳ אהרן גוטמאן וואראנא

בפייע למוסף דשבועות. תורה ונביאים שמורה וכתובים מסולסים אחד עשר ופי׳ המפרש. כתובים. חילים ומלי מיוב דכיאל עזרא ד״ה ס׳ מגילות. ותכה לא חשוב נחמיה מפוס דאמריכן בסנהדרין ל״ג כל ימי דעזרא נחמיה אמריכו וכן בב״ב בסדרן של כתובים לא קחשב נחמיה וכן בתענית י״ח כ״ל ;ימכן כנד תכ״ך אי״כ אינו חושב נחמיה ועי׳ רעב״ם פ״ז מש״ת הכ״ו ובשו״ע יו״ד רפ״ב. ולאיתי בהגהות לע״א סוכה י״ב ד״ה רש״י לאו החרה

וז״ל פסוק הוא בס׳ עצא. פסוק זה בנחמיה וכן בדש״י דבריה ל״ב כ״ה ודוגמתו אליכו בעזרא ותתן לחם והוא בנחמיה מ׳ וכן בבילה ע״ו ע״ב ד״ה אכלו מחמיה וכן לשון הש״ם לקמן ל״ז וכו׳ ובאתי להוסיף עוד מקומות כאלה. ברכות ל״ג: רש״י ד״ה ותקריבהו: כ״ג: ד״ה בוממע: — פסחים ב. ד״ה עד לה״כ: — בילה ו. ד״ה מיומות עזרא: ועי״ש בהגהות רע״א ובשו״ת שאלת יעקב ח״ב דפ״ה סי׳ ל׳: — כ״ה כ״ג. תוד״ה עץ: — יומא ל״א רש״י ד״ה על ידו: — מגילה ג. ד״ה ויקראו: כ״ה ד״ה אכנה״ב: — קוכה ט״ו. ד״ה מעזיבה: — סוטה מ: ד״ה ובכבו: מ״א. ד״ה ויקרא: — כתובות כ״ד: ד״ה התחשת׳ כ״ו: תוד״ה בתב: — ב״ק ס״א: רש״י ד״ה מעזיבה וכן אית׳ בב״מ קע״ז: — ב״ב כ״ה ד״ה לאבותיכו: — סנהדרין ס״ו. ד״ה באומלים: ק״ג ד״ה ונחמיה: שבועות ע״ו. ד״ה ואעמילה:— מכות כ״ב: ד״ה והבלאת: חולין קל״א. ד״ה בתר: רש״י סוף אלה ע״ש אבי ה׳: ב) בפיוט להסעורה יוס ב׳ דשבועות יהוכתן גבר עכותן הכה לף שהשבו בב״מ ס״ה ע״ב יוכתן בן שאול בתוך ג׳ עכותכין עכ״ז לא אדע מה עניכו לשבועות הלא יותר שייכת היה לבביא אפיון לומשה ?

הרבני הה״ג מהו׳ חיים אפרים באראטי ילשווא

בלד 89 הש״ג הה״ג דשה כ״י על מאמרי באות ל״ז ע״ש תשו׳ מהר״א קמ״ו. אולם לענ״ד הלא כל הקו׳ שם יסוד רק לשיטת הכ״ן דביעול מהני רק אלד דבלא״ה אינו בשותו ולא חל רק לאחר שעה ו׳ וק׳ למה לא יבעל לף קודם שקיבשה הרי עדיין שלו הוא. הנה מאיזה מקו׳ מוכרח דתו׳ ג״כ סובר כך אדרבה מוכח בדף ד׳ ד״ה אלאוכייתא שתיבלו דאל״ל הפקר בסכ״ג. שמילכו בזה. ואפשר שסברת הכ״ן לאו מוכרחה דאולי כיון דהעיל הכי בשותו לרוך הפקר נמור כבמוכו מעם ע׳ כזה באו״ח על מתני׳ ד״ה אבל כל דייקינן. וכן יש להוכיח מתו׳ דף ב׳ דקיל״ל היפך סברת הכ״ן שתיבלו שאני מוץ שהמירה תורה לעבור בב״י ובי״ ההמיכו מכוים לבדוקולבער וכו׳ עוד אפשר שקיל״ל לתו׳ כהמורכי דאכן שהדי דמבטל בלב שלם כדי להכלל מאיסור מוץ ולי״ק קו׳ הכ״ן. ואי״כ אל הביעול ויד ושפיר כ׳ הרמ״א שאין לבעל קודם שריפה כדי לקיים בהוץ שלו. אכן אי קשיא הא ק׳ מ״ש הפר״ח סי׳ הל״ד אין טעם להגהה זו אלא אליבא דר״י דקאמר אין ב״ח א״ש וכפירש״י ב״ק בהיא דקאמר ר״י אינתי שלא בשעת ביעורו דהיינו מקמי איסורו אבל לפי מה שהעלינו להעיקר כתו׳ וכו׳ ולפי״ז ע״כ הגהה זו רק

אליבא דרש"י דלתו' אין מלוה בשביעית מקמי זמן איסורי ובכל זה לא אמלא מקום לסתור דאייתי מהבתם הכ"ל ומה יחסר אי כיון דהיא לגמרי בשיטת רש"י וכ"כ מש"ם בח"י ת"ל סק"ע דדעת רש"י ורמב"ם דלא כתו' דביטול הוי מלד השביתו ולא מלד הפקר ומקיים דהכוסה כעפרא ולא אמרינן לשון הפקר משונה כרש"י. ולכן שפיר פסק רמ"א שיסריך קודם הביטול ודאייתי בכוסה לפשוט מכאן ספקתו של מחה"ש. גם מוכרח דלרש"י ביטול מהני לאמן ידוע דאל"כ אכתי למה לא יבטל קודם שריפה. ועי' אר"ח בשם מגיה"ש. ומה שרצה לפשוט להיפך מפש' בשמים דאם. אבי חמה דשם בשעורה אינוסין בפירש אמרו שא"ל לחזור ולבדוק והוי כאנס בתקנ"ח אבל כאן ע"ז נופא אמו דכון. וכן מה שהעלה דבדיקה אפשר ע"י שליח. הנה זה רק עלה עוצה אבל אם אין לו שליח עדיין לריכין אמו לעי בספקתו של מחה"ש:

הכד

ע"א כב"ה: מלוה בו יותר מבשלומו:

ביומי קדם בעיד לא נתפשט המסחר בארץ היה כל איש ואיש בעל מלאכות רבות. חורש. בונה. נגר. אורג וכדומ' אבל כבר זכר בעל גבעת המורה בהקדמתו שהכמת הנהגת המדינה המליאה חלוק ההתעסקות שלא להביא כל אחד מאבשי המדינה מכין לרבו בעצמו. כי אף שהאדם מוכן בטבעו לקנות מיני רבים מהשליחו' עכ"ז השליחות נקנה לו רק ע"י הליחו. לכן המומחה שכל אחד ייחד בעסק מיוחד וע"י השקידה על מלאכה אחת יגיע בה לשלימות גדול. והנה אמת כי ההכרח הנהגת המדינה מביא אותנו לידי כך וא"א לבטות מזה. אבל הנסיון למדנו כי כרוך בעקב הנהגה הזאת לד אופל וגרעון מוכנס כי מזה נסתתף המסחר ומנו האנאה והתחרות בכל ענב ופינה כי רק העושה לאורך עצמו עושה מלאכתו בשמחה מבין מבשון. לא כן העושה לאורך אחרים ישתדל רק להרבות יפה מלאכתו ומוד תוארו מבשון אשר ישביע עיני הקונה. אבל חוכו רלוף בלין חבון והשבל קרוב. ועיניו רואות אמיתות זה בכל החפצים איך החולשה נגרם בהם התעף עיניך בם ואינם בין לילה היו ובין לילה אבדו. תחת אשר ביומי קדם היה הכל מחקיים ליומים רבים ולא הכחידם עם ומן זמן הקרוב. וכבה היה גם בחילי דשמיא כי כל אחד היה שומנו לעצמו וכותב ספר לעצמו ומופה מלות לעצמו ולעד עם בנו בעצמו וכדומה ועי"ז היה בשמחה בלי מבטול כי כל אחד היה מדקדק בשלו בדקדוקי

מלוות אלף אשר בהיות הכל ניתן ביד חכים העושים לבו כל אלה בחורת משא ומתן מסחר וקנין וזהו עסקם והמציא ערך ביתם. הסופר מעלה פני תבל הבורה. הסוחר מעלה לבו את סיר הנסר. ומופה מאכילו את המלוה. ומאלה כשאה ונתת בחמורה תקוב גם על אלה ורבים בעו"ה אשר לא יזכו בדין. כי משתדלים רק להקל עולתם ומבאים ולהרבות מעונם ותועלת עלמם. ומזה למה פורה רוש ולענה. כמה מכשולים מתהוים יום יום מפאת הסוחרים. ודברים שאינם מתוקנים יוצאים מידי הסופרים. גם הדברים המה לוקחים וקונים. ונאלם הליעוד עם התיקוקים של ב"ר באשמות המלמדים והמלוה אינם משוריים מלד הנאת עלמם של האומים.

ורוע פועלים כאלה עיניהו רואות בכל העבריה.

והנה על כי אמת וכנון הדבר מ"ש בגבעת המורה שסדרי העולם והנהגת המדינה מבקשת את חלוק ההתעסקות לכן גם תוה"ק נתנה יד לזה ואמרה שלוחו ש"א כמוחו וע"א נאמן באיסורים ע' רש"י יבמות דפ"ח דאי לא"ח אין לך אדם אוכל משל חבירו ואין לך אדם סומך על ב"ד אבן בחמה אמרו מלוה בו יותר מבשלומו ואין זה רק מטעם בזוי מלוה לבד כהבנה הפשטות כ"א גם מלד הסרון אמנה ורוע השליחות במעשה ובכוונה המלוה המלוי בפעולה זרים. ולכן המלא בדברים גדולי הערך עיקר המלוה לעשותן בעצמו כגון כתיבת ס"ת ע' יו"ל סי' כ"ע ובמרכות כ' הכותב ס"ת מעלה עליו הכתוב כאלו קבלו מה"ש כ"ל מלד שכתבו בעצמו יהכן מישאל בידו באותיות ספורות שנמסרו לו בסיני. לא כן הלוקח ס"ת מן השוק שנכתב בדרך מסחר למכרו בשוק אשר שמה יתאספו למו"מ. כחוטף מלוה מן השוק שהזיף מלוי בו

ואינו בחמורה שקיבלו מסיני על שיגיהו בעצמו.

והמלאתי בזה במס' שבת ל"א בנכרי אחד שבא לבני שמאי וכולהי מודע לו מדקדוקי מלוות ושאין למכרם ביד זרים לסוף על מאכ"א ועל שלוחו ש"א כמוחו ולריך להיות שוחט לעצמו וסופר לעצמו ולופס וכדומה ותיה הדבר קשה בעיניו ומי יכול לעמוד בחלו לכן ביקש למודנו כה"ח על רגל אי שאוכל להתפרנס ממלאכה אחת ולא אלטרך למלאכות הרבה, ודחפו בחמת הכנין שבידו רמז לו כמו שהכוונה ביתו באמונה יעשה בעצמו כל המלאכות הצריכ' לזה מפיע אכנים וכונה וחורש בן ובחל כן שומר תורה בדקדוקיה יעשה הכל בנפו. אבן הלל נשען על דעלך סני לחברך לא תעבד ויש בע"ש ובשלוחו — כמוחו קמיכה שיש בו ממש שיעשהו בשליחות כמו לאורך עצמו. —

והנה דביתי כל אלה כי נסעורדתי מהרבני מהו' יצחק דיילפרין מק"ק זעגטא על רוב קידורי הפילה ותומשין המלאים כעת בידי הסב"ר רעיס מלד הוקשה הגייר ורוע הבריכה ובי"ז בלאי ספרים בחים לידי זילזל כי אין מקום מכילם מהמתרבים יום יום. ועוד כופף חטאת הדפוס בחותיות ונקודו' מעוטשות חסרות ויתרות עד שא"א להרגיל התינוק בקריאה הוגנת ושבשחא כיון דעל על מי יהן ויתבלבל אחה מדפוס להרפים כאלה על מיר חזק ובוכת הבריכה ובאותיות ונקודות מדודות ובהנהה מדויקת והאכות יומשכו ויקחו — רק מאלה לאורך ביתיהם ולא ישתבשו אותם בספרים עשותים: —

שפתי ישנים:

הכה:

מהגאון מהו' שמואל הילמן זצ"ל:

שהיה מכיר דק"ק מלכהיים ואח"כ בק"ק מין והוכתר מגרופיו בספר לוחות העדות להגאון בעל כרם.

יצנות לף ע"א מ"ר"י ערל מקבל הזאה שכן מליבו בתנותיכו שקבלו הזאה כשהם ערלים כלכתיב ועלו מן הירדן בעשור ובויו"ל לא מסיבי משום חולמי' דאורחא כו' והנה הרמב"ם ספק מין שו"ז על מנת מה שחל ז' שלו בעי"פ מבל שו"ז על מנת שרץ וזקשה העולם לפי הרמב"ם שספק מין שו"ז על וכי קשה מי הכריחו לגמו' לומיר בעשרה לא מלו משום חולשא דאורחא דא"כ מלו בעשרה מ"מ מוכים דערל מקבל הזאה לפי שיעת הרמב"ם דאי מין מקבל הזאה ומ"כ הזאה ביו"ל לאחר מילה וחל ז' שלהם בעי"פ ולהרמב"ם מין שו"ז על מנת מה מ"ו דערל מקבל הזאה וכ"ל לייסב דולאי משום זה לא הולכך הגמו' למיומר בי' לא מלו רק מכח קו' לאחרת דהנה שם פריך הגמו' דילמא בטומאה עבדו תכיא היו עושין בטהרה והקשה בתו' מאי פריך הגמו' דילמא בטומאה' עבדו דא"כ ל"ל קרא בזבחים גבי פלוגי' דר"ש ורבנן דפליגי התם הא לכתיב ויעשו בני' אח הפסח בגלגל ר"ש אומר דקרא אתי לאשמועינן דלא הקריבו במדבר אלא קרבנות חובה דומי' לפסח ורבנן סברו דקרא אתי להוכות דערל מקבל הזאה וא"כ לפי"ז ל"ל קרא ע"ש ולכאורה יש לייסב קו' התו' דהא לכאורה יש לדקדק בגמו' דעיקר חסר מדברי ר"י דאמר ערל מקבל הזאה וקשה קו' הגמו' ול"ל תכיא בטהרה היו עושין וקשה הו"ל לר"י להביא זאת הברייתא דאורחא לריך לפרש את דבריו אך י"ל דס"ל לר"י בחות כקו' התו' דא"כ קרא ל"ל לרבנן דערל מקבל הזאה רק קשה על הגמו' בחות לומה מביא הברייתא ולא מביא הקרא ו"ל דגמו' קאי אליבא דר"ש דלרוך הקרא להקיש לפסח ולכך לריך להביא הברייתא

ומתילא לק"מ קו' התוי'.

בד"א יש לייסב קו' התוס' דאיתא בעם לא מל מל יהושע את ישראל עד י"א בניסן דהא כבר בלל הירדן כשבת לחם רוח לפוכים ומשם דבז' באדר מת ומה והמתינו לי' יום של אבלות ומשם וג' יומים הכינו לה לדרך הרי י' בניסן ואותו היום לא מלו משום חולשא דאורחא הרי י"א רק קשה על יהושע היה לו לעבר הסנה משום טומאה דאיתא בספרי ת"ה איתו שנה שמת משה לא היה מיבור ואיתא פלוגתא בסנהדרין אי מעברין מפני הטומאה מ"ו ל"ל דס"ל ליהושע אין מעברין מפני הטומאה מ"כ לק"מ קו' התו' דקרא אתי לאשמועינן דאין מעברי מפני הטומאה ואך י"ל דלעולם קו' התו' בעק"מ דהנה איתא דעות מחולקים הא דכתב בעת ההיא אמר ר' ליהושע עשה לך חרבות לוריס ושוב ומול את ישראל שנית אם הקב"ה היה מלוה בחותו שעה בי"א בניסן לו מקודם לעת ההיא ומסדר ליה הקרא הכא ולכאורה כ"ל להוכיח דהליוה לא היה אלא בי"א בניסן ולא מקודם דהנה איתא בהסב"ץ מילה שלא בזמנה אסור לימול בה' בשבת שלא יהי' ג' למילה בשבת ויהי' ספק פקו"נ ואין מילה שלא בזמנ' ד"ש והקשה הגאון מהו' דוד אופנהיים לפי סברת ההסב"ץ דאיתא אותו שנה שמת משה אחר חסר היה וז' אחר מת משה ושבת היה כדאיתא בראש"ש ערב פסחים ואי"כ כ"ח ניסן היה ביום ב' וי"א ניסן הי' ביום ה' ואי"כ נמת אל אותם יהושע הא היה מילה שלא בזמנה אע"כ ליום לו הקב"ה עכשיו והוי מילה בזמנה ומותר לימול אפי' בשבת גופא ואי"כ קו' התוס. בעק"ע ל"ל קרא דיהושע ול"ל דאתי להוכי' דאין מעברון מפני הטומאה ז"א דהלא לא ידע מקודם שימול את ישראל דהקב"ה ליום לו עכשיו ולפ"ז אי"ש המשך הגמרא אר"י וכו' ואי"ל דילמא בטומאה עבדו דקשה ל"ל קרא כקו' התו' ואי"ל דקי' אתי להוכות דאין מעברין מפני הטומאה ז"א דהקב"ה לא ליום לו מקודם רק קשה. מכ"ל זאת לכך מביא הגמרא ובי"ד לא מלו משום חולשא דאורחא ואי"כ מלו בי"א בניסן וקשה הא הוי ג' למילה בשבת והוי מילה שלא בזמנו ול"ל דבאמת מילה בזמנה הוא והקב"ה לא לוה לו עד י"א בניסן ואי"כ קשה ל"ל קרא אע"כ ל"ל בטומאה עבדו ובפיר מוכח דערל מקבל הזאה:

מדה"ג אב"ד נ"י:

שאלה מאות קי"ט.

ובזה מ"ש פסקי הרמב"ם פ"ח מתו"מ דכי דלכן אפי' שהה"ל מ"ד יו"ט משום דכתיב לרם ולא לנבוה ובלהם הפכים לא כי כן ותוהו עליו הא כיון דהרמב"ם סבר כדבה דל"א לרכי שבת כבי"ט רק מוטעם הוא"ל א"כ לוה לרוך לדרשה דלכם ולא לנבוה ועוד לוה בלהה"פ שהביא החלה לא כי דרשה דלכם. ולפמ"ש ניחא בשה"ל לרוך גם לדבה דרשה דלכם ול"ל משום דכתי דלא חזי

הסתא כאמר הטא בסניל סחזכה אבל בלחה"פ דסוא לוכך סבה ל"ל קכא כיון דל"ם חטא בסניל סחזכה לאחר. והא דפריך בגמ' מסתסל"ם לכ"ח ולא גם לכבה כיון דלא ידע מלכס ולא לגבוה. י"ל דבאמת כבה גופי' לא מסתסל"ם רק מלחה"פ סקסה כבה בעלמו לכ"ח מסוס דלדידי' כיחא אבל מסתסל"ם לא הק' מסוס דגם לדידי' קסה אי לאו דכסה דלכס ולא לגבוה ורק סחס גו' הקסה כן דאמקסן סיה קבר דלכבה כיחא דלא ס"ל הטא בסניל סחזכה דגם כבה בבילה כ"ד ל"ל הא כמ"ם הפכי' סס. אר דל"א חביבה מ"ב ואין לך אלא מקומה וסעתה דלסמ"ם לעיל הוא פלוגתא דאמוראי. ואי"כ ע"כ לאפוה קודם יו"ט דאי כאתין עד יו"ט לא כתיר לאפוה מסוס דאין לעלוה אלא מקומה וסעתה ע"כ ל"ק לבבה אבל כבה גופיה קובר דגם לדידיה לריכין לדכסה דלכס ולא לגבוה דס"ל דאמריכן חביבה מ"ב ודאי יו"ט ולכן לא הקסה לכ"ח דידע מדכסה דלכס ולל"ג וע"כ גם הכמב"ם נקט דכסה דלכס ולל"ג בסתהל"ח ודו"ק.

והכה ביאלכו דטעמא דכ"א דמכסיכין ד"ם ויו"ט מסוס דאמריכן חטא בסניל סחזכה ואך לכאורה הא היכא אם לא עבה מע"ם אלא היה אפשר אבל אכתי אין זה מספיק היכי דאפשר לעבוה מע"ם ועיו"ט סמתין על סויו"ט סכתיר אז המכסיכין והוכחו לעיל דכסאי להמתין עד יו"ט מסוס דכסיבא יו"ט כתיר המלאכה מסוס חביבה מ"ב. אולם י"ל בד"א דהכה בעיבונין בספק כיחא בכיבור סבבו חכמים קוסרין בסב, הואיל וספק בסבה הו"ל א"א ופיכס"י דס"ל כר"א בחלא וכר"ע בחלא ו"ם אוסר הכל כר"ע [וגמב"ם פ"י מסבת ספק כרבנן דר"ם דאס ספק בסבת מוחר לקסו' ועה"ם בחילוסיו סהק' הא גבי חזאה ספק כר"ע ותיכן דהחס נבבא לא חזי] והכה בטעמא דחכמים סביר י"ל הא דאמי סבה הוא מסוס חטא בסניל סחזכה בסבה ומעתה לפי"ז הא דסתהל"ח א"ד יו"ט יקסה עכ"ם היכי דלא היה אפשר מעיו"ט אמאי לא ידחה יו"ט דכתי דעתה לא חזי כאמר חטא בסניל סחזכה וכ"ל כמס"כ דבאמת רבה עלמו לא הק' לר"ח מסוס דגם לדידיה לריך דרסה דלכס ולל"ג דגלי קרא כל אפשר מעיו"ט א"ד ול"א חטא בסניל סחזכה וא"כ כיחא הא דהביא הרמב"ם דרסה דלכס ולל"ג מסוס דהיכא דלא היה אפשר מע"ם היה הדין לדחות אף דלא חזי עתה דחנ' היום סחזכה היום ורק מדרסה דלכס ולל"ג כחמעט דא"ד יו"ט לגבוה. ובזה כיחא כאי הא דפסק

הרמב"ם פ"ז מתומ"ם דנקלר ביום כבר ול"ם והייבו כיון דפסק כרבנן דר"ם דהיכא דלא היה אפשר קוסרין כיחא בסבה א"כ כך בקליה"ע יש לחלק דנחי דכיון דנקלר ביום כבר אד"ם מסוס דאפשר מאחמול אבל בלא קלר מע"ם סלא היה אפשר ספיר דאי והמעיין בהרמב"ם יחלא סהפך הסדר דמסבה קחני נקלר ביום כבר ול"ם וע"כ פריך בגמ' ספיר אמאי ד"ם הא אפשר מע"ם ומוקי רק כבבה אבל הרמב"ם הפך הסדר ונקט ול"ם ואח"כ נקלר ביום כבר מסוס דאייבי היכא דלא אי' אפשר לקלוד מע"ם ע"כ ספיר ד"ם ודו"ק היטב.

מעתה סדרה למעיקרא הכה ביאלכו דטעמא דר"י דקובי' דל"א חטא בסניל סחזכה ועדיף סיהא בסוא"ת ולא יקיים המלוה ולפי"ז י"ל דספיר מכמים דהייבו כ"י לפי' דעמו סיג סאף בדעיבד יהא בסוא"ת ולא יקרא ק"ם אחר חלות דלדידיה עדיף סיהא בסוא"ת נגד לאו דבל הוכף אף באיבו חמור מלאו דבל חגבע אפ"הסובר סוא"ת עדיף ה"כ עמו סיג סגם בדעיבד לא יקרא. ועקבו בסב ואי"ת אף דגם סגם בסיעבור לא יהא אלא ביטל מ"ע דק"ם. ולפי"ז כיחא כמי דאי טעמא דחכמים דסליגו אר"ג הוא מסוס סיג אז מלי עבדו כר"ג אף דחכמים פליגו עליו מסוס דהנהו חכמים הייבו כ"י ולפיעתו דסב ואי"ת עדיף ספיר עמו סיג דבדעיבד נ"כ לא יקרא ק"ם ויהא בסוא"ת אבל כיון דהלי' בפלוגתא דר"א פליג אר"י בהא דקו"ע עדיף אף דעובר בבל חוסיף אמריכן חטא בסניל סחזכה כ"ם דלא גזריכן לבטל המלוה בסב ואי"ת מסוס אלא יעבור סעם אחרת זמן ק"ם א"כ ספיר מלי עבדו כר"ג כיון דגם ר"א פליג אר"י בהא. והכה יבא לבו דפלוגתא דר"א ור"י הוא אי קו"ע או סב ואי"ת עדיף אבל עבה דפסיעה לכ"ע לא דחי ובזה כיחא מה דאר"ל ביומא גדולה הסובבה סדומה ל"ח ומקבו ח"ל דכל עדל"ת ולהכ"ל כיחא דהוא עבה הבא ע"י פסיעה אך לכאורה ז"א דמאבו הכא דהעבה רק ע"י פסיעה בא אבן י"ל לפמ"ם המהר"משיף בפרקי אבות דהל"ה דנחיר גבוסהו ל"ם ביסראל רק בבנים מילאה אבל לא בבנים מאהבה וא"כ מבכחת עבה דהסובבה בלא הלאו ורק ע"י סאיבו סב מאהבה מבכחה הלאו לבך ספיר הוי עבה דפסיעה ולא דחי הל"ם. אולם א"כ למה באמת גדולה הסובבה סדל"ח הכי בא ע"י פסיעה אך איתא בחולין גדולה עבה דבלוס בים דדומה עבה א"כ י"ל עבה דהסובבה לעבות בלוס בין כבס"י להקב"ה דאי ל"ח אף דבא ע"י פסיעה. וזהו בסיים התבא לא אלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל סיהיו ראוין לחול עליהן

ברכת שויס לף שמעמו בכ"ז כחסדו להקב"ה כאשה לבעלה כביכול אלא שלוש דגדול השלוש דהיינו עשה דתשובה העשיס שלוש בין ישראל לאביהם שבשמים דדמי ל"ת שבתורה לף שבא ע"י פש עה שכאמר ה' עוז לעמו יתן דהיינו התורה וזהו הכל כדי לזכות את ישראל כמאמר הלא הקב"ה בזכות מ"י לביכך הרבה להם חו"מ אך פן חיו יתעה וישלחם ואז אין רמוי להחזירם לכך אמר ה' יברך את עמו בשלוש דגדול השלוש דהיינו התשובה שדמי ל"ת שבתורה לף שבא ע"י פשיעה ויש תקוה לישראל ומבואר המשך:

בלד קי"א ע"א שורה ב' למעה כדפס בטעות „מקרא דעולם שבת" ול"ל דאין עשה דל"ת ועשה:

מהה"ג מהו' שמואל ראזענבוים מיערגעז:

לאות קי"א מ' אחי' העובדא שם איכו עולה כהוגן דהרי הכ"ת אומר דבריו על הא דהנכנס לבקר את החולה ועל הא לעולכין אקליכי שיתרפאו אלמא על החולה שהוא עתה חולה מלעיכן ולא על מי שעתיד להיות חולה לכן כ"ל לתרץ בחלא ועוד. דהכא בב"ב קמ"ד אי' הכל בידי שמים חוץ מלכים ופחים והכי קי"ל בחו"מ ובהיות דבע"ז אי"כ בזה"ל בשעה שמשגרין יסורין על האדם משמע דלא מייכי אלא בחלאים הבאים מאת המקום דאי בחבאים מלכים ופחים ל"ש הלשון משגרין שהרי ממילא הם באים וגם ל"ש שמשביעין אותן אל תלכו עליו אלא ביום פלוני בא"כ הם באים. וא"כ כיון דכיש דבריו לא מייכי אלא בהבאים מאת המקום א"כ גם סוף דבריו שמשביעין שלא הלאו-ע"כ ג"כ לא מייכי אלא בהבאים מאת גזרת הבורא אבל בהבאים מאת מלכים ופחים כי איכא שאיכן כשבעין מתי יבואו כן אין כשבעין מתי ילכו וא"כ על אדם כזה שפיר יכולין להתפלל שיתרפאו שרוב חלאים הבאים מאת שלא שמרו א"ע מלכים ופחים. והבא אל החולה על הרוב איכו יודע האם הוא מאת גזרת המקום או מכת מלכים ופחים אבל הוא גלוי רק לפני הש"ית לבדו לכן מתפלל עליו המקום ירחם עליך דעליו לא כגזר מתי יתרפא כמ"ש ר"ת ומתורץ הקו' כנ"ל. *) אמנם היותר נכון הוא דמה שמשביעין שלא יבאו היינו שלא יבאו לגמרי עד יום פלוני אבל יוכל להתרפא קודם יום פלוני וכך לא לגמרי ושפיר ומתפללין המקום ירחם עליך להשיב

היסורים הקשים עד שיבא העת שילכו לגמרי:

לאות קי"ז מ' כ"ל דבחלה בזמה"ז לשריפה עומדת די בכזית כמבואר בשו"ע. ועל דבר מיעוט כזה ולאי אין אי'

מק ואין לו לעבר בזה ומשא"כ בחוץ בשייך גם בגלוקק' יפה שיש לעבר לכרפו בם כתב הרשב"א באין לבדך זמן: שם ב'. כ"ל דאין לדמות זה לזה כלל דשם בשו"ע לעכין להתיר שבות ואחות אורחים. לריכין שיהא האורחים עכיים דזולת זה לוה כתיר שבות דגם ומשום גדול כבוד הבריות ליכא להתיר כאן באשר שכלאה שרק לכבוד עלמו זיעכם ולא היה לו להזמיכם כבאין לו מקום לפכיהם זולת אם יעבור על שבות. דבר אשר רק בדיעבד ווותר אם מעלמם בא הן אם יהיו עשיריס דאיכא כבוד הבריות אחרי שמעלמם בא. והן אם הם עכיים דאיכא מלוה להאכיל רעבים ושפיר כ' רמ"א אם זמן חבבו אלו שלא נקרא אורחים כ"ל שאין לאסר דין אורחים לבעל עבורם שבות דלכתחלה באם הם עשיריי ומשא"כ בברכות דכילד קדר הסיבה אורחים ככבסין ויושבין ע"ג ספסלין וכו' עד שיתקבלו כולן ע"כ מייכי בזימון אלו אורחים עכיים לכן כשהם באים כדרכן ערם יבואו הקרואים העשיריים. ישבו בתחלה על הספסלים באשר יודעים שבהסבה יכתן להם מקום בסוף עשיריים ועד שיתקבלו ולא ידעו איה מקומם לכן עד כלות הקיבוי ישבו על ספסלין ע"מ לעמיקר ושפיר כ' רש"י דלכן נקרא אורחים מפני שהם עכיים. דבכך אינו יודעים מעם דרך הסבה שאורחים יושבים על הספסלים ולא מיד בהכב' ונקראים אורחים באשר באמת עכיים הכה אבל באם זימון אלו אורח שאינו עכי ולאי איכו נקרא אורח להתיר לו לזמן ע"ד לפטות האולר ואין בזה שתיה:

שם ג כ"ל דלכאורה אם יש לו בהמות לאסוף הפירות בלי עורה-גופו מה ברכה יש בכבסין קרובים לעיר אבן י"ל דהברכה בבוך אתה בשדה נאמרה קודם הברכה דלאחריה בבוך פרי בהמתך ובוך בוך אתה בשדה בעוד שלא נתבבך בבהמה ושפיר כ' רש"י ב"מ. אמנם לאחר שכאמרה בבוך פרי בהמתך קשה לומה לבוך ברכת השדה ע"כ פירש"י בברכות כדי לדעת מה הם לריכין דשם איתא אורח ומאי מבבך וכו' רבי מוקף יהי"ר שיהי' בה"ב מלאים בכל בכסיו בלשון בכל בכסיו ודאי משמע כל השייך לבכסיו דהיינו בהמות א"כ כשמבבך אח"כ

שיהי' קרובות לעיר ע"כ לדעת מה הם לריכין:

לאות קי"ג הרי"ף והרמב"ם השמיטו האיך הדין בנתגר' ותי' הגי' ביו"ד סי' ר"מ אחרי שהבילו הטעם דהיא ואתה חייבים בכבוד אביך ממילא נשמע בנתגרשה דלא שייך זה יכול להקדיש את מי שילבה אבל לפי"ז קשה אי ממילא משמע לומה שאל האי ב"א בתגרשה מאי. דהכא רבו כאן הדקדוקים אדא קו המקרה לומה לא

שאל לר"א כתנרסם מאי. ג לומה הלך כלל לשאול את שניהם. ג מדוע לר"י קרא רבי ולר"א לא קרא רבי. ד לומה לא קרא אותו רבי רק בשאלת כתנרסם מאי ולא ביד בשאלה הראשונה. וכ"ל דלכאורה באשר היה ב"א ולא היה שואל לצורך עצמו רק כדי לדע את כפיבש"י. ובודאי לא נתנה רלה לדעת הדין אין זה כ"א שבדעתו שידע להורות כפיקרה מקרה שישאלהו איש כזאת. וא"כ קשה הלא קי"ל בשו"ע דאסור להורות בפני רבו אף בלקראי בעלמא אפילו חוץ לג' פרשאות וכ"י ע"כ רבו היה שהרי קראו בשם רבי. אמנם י"ל דאם בטל רשות מרבו שרי. ולכן הלך מתחלה לשאול לר"א רבו שהיה מכיר בו שהוא ב"א ויבין שאינו שואל לגרגו כ"א להורות ואם ישוב לו ר"א מעכה זאת אות כי להורות נתן לו רשות שאליכ היה בועל בו. והנה בשו"ע סעיף ע"ו מ' לא מקרי הוראה אלא בדבר שיש בו חידוש לשואל. והו' דעת התו' ושאר פוסקים. ובתיות שהב"י כתב דכתנרסם' מובן מעילא א"כ הוא כדבר שאין בו חידוש לשואל לכן לא הולרך לשאול כתנרסם מאי.**) אמנם מדוע לר"י שאל גם זאת כי דנסעיף ד' כ' לעיים שבטל רשות מרבו אחר לא סגי על ביטול רשות מכל רבותיו. ולפ"ז י"ל דלהאי ב"א היה כ"א רבו שאינו מובהק וכ"י רבו מובהק ולכן קראו רבי. והנה הרי"ן פליג וסובר דאף דבר שאין בו חידוש לשואל אפ"ה אסור להורות. והמחבר לא פסי כך. ובודאי לפני רבו שאינו מובהק כ"ע מודים באין בו חידוש לשואל מותר ורק לפני רבו מובהק אסור ולכן לר"א לא שאל כתנרסם מאי באשר שמובן מעילא ואין בו חידוש לשואל. אבל לר"י שיה רבו מובהק ההכרח לשאול גם זה. ולקראתו רבי כדי שמזה נודע מדוע לרוך לשאול המובן מעילא. וע"כ בשאלה ראשונה לא קראו רבי לפי שבה יש חידוש ולרוך רשות אף מרבו שאינו מובהק. ולכך הולרך ר"י לומר לו מבין ריסי עיניך ריכר סב"א אתה לפי שהיה רולה ליתן לו רשות ואם לא ידע לו שהוא ב"א אין זה נתינה רשות רק הודעה לצורכו ולא להורות כתנו לאחרים. לכן הודיעהו שיכיר סב"א אתה. וי"א שלא א"ל מבין ריסי עיניך שיכיר סבן א"א היינו שהיה גלוי לפניו מאז שהוא ב"א: ***)

*) מ' העורך הלא כה ד' ר"ת מתי יחלו כנזר מתי יחרפו לא כנזר. ואם נקים סוים ליליאה גם שם נאמר בנוסח כמו שרים ד' ר"ת "מתי יחלו כנזר" לא מייני מלכים ושרים דשם לו"ש מעילא בארים. כן סוף דר"ת "מתי יחרפאו לא כנזר" בכוך שב"ר לא מייני בלו"ש וא"כ גם תי' שם הש"ג כ"י אינו עולה כהוגן. ולעכ"ל נראה דהשטוב בדר"ת הוא מתי יחרפאו באמת לא כנזר כלל ואף שמשבעין היסורים שילכו ע"י רופא וסם פלוני וביום ושעה פלוני. הנה כ"ז אם יזדמנו כל אלה יפל אכן אם לא יזדמן לו אותו הרופא באותו שעה או לא יעלה ע"ד הרופא אותו הסם או יבוקש ולא ימצא את הסם וישאלו היסורים עליו נאנחים בשבועתם א"כ מהלוך לללותא דרמתי שהמקום ירחם ויזדמן כל אלי יחד וכזה כי תוס' גופא בבי לו"ש בב"ב קע"ד ד"ה חוץ שיתן לך דעת לשמור מן הליכה ויתן לך בגד ללבוש.

**) לא אדע וכי מפני שהוא מובן מהשובתו על שאלה הראשונה יהיה עיקר הענין מל"ע הוראה שאין בה חידוש להשואל שהוא אים זר ולא שמע השובה הראשונה?

***) גם זה יפלא שלבבו שאינו מובהק יהיה גלוי יותר שהוא ב"א מלבבו מובהק:

הרבני הה"ג מהו' אברהם פראנקל מפעסט

לאות ק"כ

„דוכי האוכל קסק אלב ס' שומן אף אי איסור לאומרי ילקה אליבא דאמרים" אלה הדברים כמלא ביכי שיעה תוך „א' העורך" אשר שם מחמת לדברי המעטים. יומחול. אמנם בעשך עיון הסברה דהעונש מיחסב קולא במלקות עדיין אין ענין לחקור על עצום לקסק לא טוב. דעדיין אנו קיימים לתור בהכמה אי אמרינן הואיל רק לחומרא או לקולא מחמת כי כך היא העדה אבל לא מלד הקסק. דהא בתר אשר יבה החץ הזה ממנו אלף מרבו לשאול „ועיד אנו הואיל קסק הוא" מוכח שעדיין לא כנן אנו עלי עיון זה. רק אחר הסברה אלא תהי תקומה לסברת הואיל רק לחומרא אא"כ לא ילקה שמכיעת העונש הלא בעקבות החומרה. ועיכ לא עלה יפה לעיונו מס' אלב ס' שומן. ולפ"ז כל הראיה אשר יסד הרמב"ן על עדוכה זו איתא בשאלה מה תהי עלה. כי אם כשל עוחר שמלקות בתי מיתה עומדת. אז מה מכי יהלוך אם נאמר שמלקין מעטים חומרא? הלא אין כאן סקום כפם אף אי כאלא לעתים רחוקים שמה תחת יד המכה. והא"כ מיליה דהרמב"ן בשאקר זה רק אי כיאה שמלקות בתי מיתה עומדת דולאי לא יעלה על דעת להחמיר ולהמית כנודע לאכניר בכל פש"ם בהסכמה הקבלה. אבל פשיטא שאשר ראיותיו אינן מעכבות זו את זו ואם כראי מולק. אבל הראיה אשר בו מדובר מוקשה אף בלא

*) מ' העורך הלא כה ד' ר"ת מתי יחלו כנזר מתי יחרפו לא כנזר. ואם נקים סוים ליליאה גם שם נאמר בנוסח כמו שרים ד' ר"ת "מתי יחלו כנזר" לא מייני מלכים ושרים דשם לו"ש מעילא בארים. כן סוף דר"ת "מתי יחרפאו לא כנזר" בכוך שב"ר לא מייני בלו"ש וא"כ

מוגר הסגנון בלשונו. והך „מלקות במקום מיתה עומדת" אינו רק לין או סרה לחפארת הלשון וכוי המדבר. אבל קיום ויקול לקוסיתו.

ועיין בס' חכמת שלמה מהג' מסכ"ם קלוגער בסי' תכ"ז: דהקשה מי מוריכן הואיל לחומרא ומשיטת הגמ' מכות י"ג בסלוגהא דכ"ע וכ"י ע"ש לא פסיקא מילתי' והקשה הגז"ל כ"מא הואיל ואי בעי עביד תשובה ליכי שתי דשעיות ולחייב מלקות והואיל זה לחומרא אלמא שמחשב אבעיה בחתי' לחומרא ולא לקולא משום הלה. וכ"ת דשם הוי חומרא שכלל ע"י מכות. מלבד שאין זה מן השם. עוד בה שאם נלקה שלא כדין מספק פשיטא דלא ילא ידי חובת כלה. והראה לי הה"ג מהו' פנחס דין דק"ק גרוו"ל תוס' ישנים בג' כתובות ל"ד דלא שייך ופשטו והלילו במלקות ע"ש:

מהה"ג מהו' שמעון פאראה מיעמערינג:

הנה ודאי ד' הרמב"ן נכונים בתה שהולך להביא הא דמלקות במקום מיתה עומדת וכחמרא אמרה ופשטה העדה. דבלא זה היה מקום לומר דילקה הוא לחומרא דהא ספק עשה דוחה ספק ל"ת כמ"ש במשב"ז או"ח סי' שמ"ד ועיין במהר"ם או"ח סי' קנ"ה וכ"ש סי' י"ד. ולענ"ד לד' הרמב"ן בס' יתרו בטעם עדל"ת ע"ש ודאי הדבר כן ודו"ק. ומלאתי סכן סובר הרמב"ן גופא שהביא הכ"מ פ"ב מאבל ס"ג וב"י ביו"ד סי' שע"ג דהא דאין הכהן מיטמא על הס' בן ע' לראשון וכדומה הייבו ממ"ש בספרא פ' אמור והובא בריש"ף ורא"ש בהל"קט ס' עומאה דלה ימטא על הודאי מיטמא ואין מיטמא על הספק וכ' המעדני יו"ט ובחי' אבני שם דהא דאלעזר קרא ע"ז משום דהו"א דספק מלות לה יטמא דוחה לספק לא יטמא יטו"ש. הרי שהרמב"ן בעצמו ס"ל סברא זו. ועיין מכ"מ סי' רס"ד ופת"ש סי' שע"ג ונה"ל שם ירושלמי ס"פ י"א דיבמות אליבא דר"מ ואת"ע ס"פ ג' וטו"ז שם. ואי"כ הים לנו לומר דספק עשה שעל הב"ד להלקות הטובר עה"ת דוחה לספק ל"ה דאל יוסיף שיש על המלקה בחכם אבל מאחר דמלקות במקום מיתה עומדת ל"ש חומרא להלקותו דהא איכא משום והלילה העדה. ובעיקר הדבר דמלקות במקום מיתה עומדת אף לדידן כבר מפורש ברמב"ם רפנ"ז מסנהדרין שכ' דאע"פ דמלקות בשלשה. במקום מיתה עומדת ועיין כ"מ שם וברמב"ם פ"ה מסנהדרין ס"ד שכ' שמלקות בשלשה ומע"פ שאפשר שיעות כשמלקין אותו יע"ש. ובכמב"ם פ"א מסנהדרין ה"ל דאחד דיני נפשות ודאי דיני מלקות הדיניס שוים בהם אלא שהמלקות בג'. וכתב הכ"מ שם דכלמד מדרבא נפ"ק דסנהדרין דמלקות במקום מיתה עומדת וע בתרכבת שם ומכ"ה סי' ע"ו וע"ח. ועי' ג"כ בחסל"ן ורביבו יוכה סנהדרין ד"י ע"א שחפשו ג"כ בפשיטת דמלקות במקום מ"ע קאי אף לרבנן אלא שמכה הקוי שלהם כלחקו בזה לתי' הראשון ואמנם לתי' בתרא שלהם נקעיין בלשון דקאי אף לרבנן ועיין ריטב"א מכות ד"ה ע"א. ובאמת הדין עמהם בזה דהאי מלקות במקום מ"ע הוא דבר מוסכם אליבא דכ"ע ומ"מ לא יחייב זה בהחלט לומר דבעיקן ב"ד של כ"ג כמו בפשוט דהא ודאי איכה חמורה עכ"פ כמו מיתה ממש כיון שלא כיתכה לנגף ולעובד ע"ז וכדומה כדרך שאמרו בפ' ד' מיתות לעכין סיף וחנק דקילא מסקילה ושריפה מעטם זה יע"ש. ומ"ש רב אסי בכתובות דל"ג דלמא מלקות חמור הייבו דחמירא להוא לאיכסי יותר ממיתה כמ"ש הסמ"ק ויתר המפרשים שם אבל ודאי דמיתה ממש חמירא עכ"פ ממלקות לפי האמת הגם שבמקום מיתה עומד' ופשיר ס"ל לרבנן דל"ד ב"ד של כ"ג כיון דהאי ופשטו העדה והלילו העדה דילפינן מיכה ב"ד של כ"ג לא כתב אלא במיתה ממש דחמירא עכ"פ יותר ממלקות ואמנם דעת כ' ישמעאל היא כיון דעכ"פ מלקות במי מיתה היא ממילא הו"ל בכלל ופשטו העדה לעכין דבעיכן ב"ד כ"ג כמו במיתה ממש ועיין מכות ל"ג ע"ב:

(וקלת מזה כ' גם הה"ג מלעלע כ"י)

בלד 113 הסייך לאות קי"א הכני מוסיף להפליא על הה"גאב"ד כ"י דהא קו' כמאן מלינן לדעת החו' שם לא קאי אלא על שלא יחלה וע"ז ודאי איכא גזירה מוחלטת בר"ה דאפילו תפילה ל"מ לפי הס"ל דשם משא"כ מתי יתרפא לא כגזר כלל דזה תליא בחשובה ואשוטי ברחמים ובלבוו הפשוט של הקב"ה בכל עת וכגע. ומה שגוזרין על היסורים שלא ילאו אלא בזמן ידועה הייבו מעליהן או ע"פ פעולה טבעיי בחיכיית כמ"ש במכתבי האי ודי בזה כי האמת עד בעלמו:

לאות קכ"ג ב' לענ"ד אי משום הא לא איכיא דכבר הביא לן הבכרכ"י בא"ח סי' הל"ד בשם הבכ"ם בטעם שקולאין ביום ב' דשבועות מגילת רות משום דאז מולד

להע"ה וגו ביום כפור והוי יום הילולא דילי' כמ"ש התוי' בחגיגה בשם הירושלמי. ועל כי הה"ע אמר בקיבוץ על יחוכתן „לכ כי עליך אחי יהוכתן כשלא אהבתך לי מאהבת נשים" ומעתה לא כשלאת הוא אם כמעט אפרגן ביומא הילולא דדוד ליהוכתן אוסבו דבק מאת. אמנם עיקר הדבר דיהוכתן הים עכוותן כדאה

שם בב"ע דפ"ה בומקבה.

אבל לעכ"ד י"ל לכוונת הפייטן בזה על יוכתן ב"ע שהי' הגדול שבהלמידי הילל ושלאו שחשרה עליו שכיבה כמרע"ה מלד עכוותבותו יעו"ש בומפרשים בסוכה ובביב וגם הוא בעלמו העיד בנפשו כלפי שמיא שלא לכבודו ולכבוד בית אביו עשה תרגומו כדאיתא פ"ק דמגילה. ובשעה שעשק בתורה כל עוף השורה עליו נכרף מאש שהתלהט שביבו כמו בומעמד הר סיני שכיתבה התורה באש כמ"ש שם התוי' ודאי דאוי לאזכירו לשבח ביום מ"ת ולפני קריאת הפעורה זו לכתיב בה וילא רשף לרגליו והוא בעלמו חירגמו ונפק כשלהובית אשחא מיוריה. וגם בהבנת הפעורה זו אנו לריכין לתרגומו כמו שפירש"י על שגיונות יש לפתרו כתרגומו וכו' שהדברים שם מגיעים נגד רשעי הארץ. והפייטן זה משמעות בו בחרוז הקדוש באמרו חזי עכך דבך כפרין ויהון כתיבנא וכו'. ועוד י"ל עפמ"ש בפ"ק דמגילה שם ביב"ע ביקש לגלות את הקץ ואח"כ חזר בו שלא לגלות הנס שהיה שלא לכבודו יעו"ש ומליצו בילקוט דתפלה זו של חבקוק היה ג"כ על שגיונו בזה שביקש לידע ולהודיע את הקץ לפי שאפשר ללאת מזה קילקול ע"ש. לכן שפיר יש להזכיר שם את יב"ע לשבח.

ואפשר לומר עוד לכוונת הפייטן על יוכתן בן עשאל בעזרא כי יו"ל שוופר כתשו לחבדיל נשים נכריות ובנ"י. וידוע שעיקר כתינת התורה לישראל היה בשביל יחוס נקי שלהו. וידוע שסימן לפקול משפחה הוא גשות הרוח. ואי"כ ודאי דאוי לאזכיר לשבח את יוכתן זה שהיה ב"ש בבר עכוותן כמודן ועי' בתכחומא ס"פ ויקהל. ביום מ"ת שמוך להפעורה זו דכתיב בה אלוה מתימן יבא וקדוש מהר פארן שמאש הקב"ה בהם תפני חשכון ספר יוחסין שלהם. וקרוב עוד לומר בשביעות שהכוונה בו על איזה איש שוע ונכבד בדורו של רי"ש בר"ס לוי מחבר פיוט זה שהי' שמו „יהוכתן" אשר עשה ישועה גדולה בישראל ולא עוד אלא שהחזיק גם את הפייטן בכל כחו ומאדו ולא לשום התפארות ולזאת הזכירו בפיוט לשבח בשם יוכתן בבר עכוותן להיותו שאינו מבקש כבוד „בכן" כמנהג

לי אפשרון להזכירו לשבח כי כן מליצו לכתה מחברים שכינו את שפרישה על שם אנשים המחזיקים אותם להכרת עובה.

ונעשה לאמיתת דוח בשבועת י"ל ע"פ ב"ש מכות דף כ"ג דזה שב"ד של מעלה הסכים לב"ד של מעה כתגלה בעולם בפעם ראשון בבי בועז שמואלים בשלום אדם בשם. ולכן ודאי ראוי לקרות זה בשבועת לעתן דעת כי לא בשמים הוא רק כיתנה לנו ולבנינו עד

בגם ב"ד של מעלה מוכרח להסכים לב"ד שלמעה:

וקלת מזה כי גם הרבני מהרי' מעשאלאלאב והוסיף עוד שמלא בפי' יפן ז"ל בבר עכוותן זה מעשה שע"י כיתנה התורה. נראה שהוא מפרש יהוכתן לשתי תיבות יהו (הוא השם א' שבה' של השם ע"ב ע' רש"י

קוכה מ"ה) כתן לנו תורה ע"י בבר עכוותן:

ולענף א' כתב שכן מוכח מתיקון לילה שביעות שהביא לעזרא הסיום של פי' נחמיה:

הכו

מהה"ג מהו' שמעון סופר מערלוי:

חמים לי עובא בגילה דף כ"ח ע"ב לר"י דדרש לכם לכל לרכיכם לרבות מכשירין של או"ל אי"כ אין לו מעוע דלכם ולא לבלבים ולא לבכרים כי מהוא ממעע רק מכשירין שאפשר לעשות מעיו"ט. ואם באמר שלר"י באמת מותר או"ל גם לבכרים ולבלבים מ"מ לדין דפסקינן כרוב הפוסקים דמכשירין מותרים כר"י מוץ מהרמב"ם וגם פוסקים כר' יוסי הגליל דלכם ולא לבלבים. ויש לי קלת דחוקי תירולים אבל אחפוץ לשמוע תירוץ מהוה:

הכז.

הה"ג מהו אברהם ליב טרוצער מצעצע

קידושין ע"ח רשב"י גיורת שמותה מבת ג' שנים ויום אחד כשירה לכהונה שם וכל הנף בנשים החיו לכם והרי פנחס עמהם. וכי המל"מ בפי"ז מאיסורי ביאה הע"ו ל"ה ואי"ת כפ"ז. דע"כ ל"ל דהחיו לכם הייבו לאחר שיגדילו דהא קי"ל דגר קטן מטבילין ע"ד ב"ד הוא רק מדרבנן וכת"ש הו' כתובות י"א עכ"ל ולא זכיתי להבין דהאיך אפשר לומר דהחיו הייבו לאחר שיגדילו דהא כל שטולה בגויות היא אסורה משום זונה עיין בב"ש סי' ו"ו סק"כ ובשב"י ליף מבחולות

מזרע ב״י ווי שנזרעו בתוליה בישראל מותרת דהייבו גיורת שמותה מנ״ם ועי״ז הבית הקלא דהחיו לכם. ומי מייבי לאהר שיגדילו א״כ כזרעו ולמחו בתולי בעולה נכרית והכי הוא אסורה לכהן משום זונה. ותו׳ בקהלין ס״מ ד״ה קטן הביאו באמת רמיה מנכאן דגר קטן הוי מ״ח. וגם מ״ם המלו״מ שם וז״ל ומיהו אין זה הכרח דהא מוליו גר קטן דגר הוה וכגון מעוברת שנתגיירו. לא זכיתי להבין דהא שם גבי מדין ליכא למימר דאייבי בעוברת שנתגיירה דהא רק טף ונשים החיו לכם אמרה הוה ולי״ע. ותכה המהרי״ם שיק יו״ד סי׳ ס׳ כתב דיכולין לגייר ע״ת עד שיגדילו וקי״ל א״כ מאי רמיה מייתי תוס׳ בקהלין מהך דחיו לכם דהוי גר קטן מה״ת. דילמא כוונת התוס׳ דיגיירו אותם ע״ת עד שיגדילו ואם יהללו אז מהני הגירות לומרע אבל מכ״ל מכ״ל לומר דעוד בקטנותו הוי גר. אי״ו דחו׳ סי״ל דאי״א לגייר ע״ת. ולפי דברי מהרי״ם שיק הכ״ל היה אפשר לומר דכוונת המל״מ דהחיו לכם לאחר שיגדילו כ״ל דיגיירו אותם ע״ת שיגדילו ואם הם מכולים אז מתילא כזרעו ולמחו בתוליה בישראל. אמנם לא משמע כן מדברי המל״מ שכוונתו לכך:

הכח

הרבני הה״ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

אסיפה גדולה מכל „ולטעמיך" המלאי בית התלמוד. וגם מקומות שהעיבו התו׳ שהיה יכול לומר „ולטעמיך" בכמה דף כ: ועי״ש הגהות רע״א: כ״ה. מ״א. ולאיתי בשו״ת הלכות קטנות מהגי׳ מהו׳ יעקב אלגזי דף ל״ב ע״ב שאלה קפ״ה דמקשה וכי לא ידע כ״ז דבר זה דעל כל דבר יש לבדוק קודם. אלא דעת כ״ז כראה דלאו שפיר לבדוק קודם שיהיה קלת דלפעמים נשתה חוש הריה מחמת המזיגה וכמלא שבדק לבטלה (ועי׳ ריטב״א חולין קל״ו ד״ה אי״ר. וירושלמי פ׳ הכואה מובא בש״ך יו״ד סי׳ י״ט סק״ג. ולעיל בח״א סי׳ מ״ה וקל״ט. ובש׳ מע״מ סי׳ תרס״ט בח״ב בשם מהרמ״מ דאיך יבדק על ספיקה שמא יסכה יום א׳ ובחק״י סי׳ תפ״ט סק״ו) ולא הם כ״ז להסיב לבבא בר ירמיה שאם הוא בנו של ר׳ ירמיה הי׳ קטן הרבה מכ״ז שרי״י אביו היה תלמידו [עי׳ תו׳ גיטין י״ח:] וכה״ג איכא מובא דלא הם להסיב מכ״ל ואי״ה בת״ת הסמוך אכשום עוד מקומות דלא הסלהסיב:

שבת ל״ז. ס״ב: ע״ט: פ״ב. ל״ב: ק״ה קכ״ז. קמ״ה: ק״כ: קכ״ה: ולף מ״ז: חולי״ה לימא:

עירובין מ״ז. מ״ב: ובתולי״ה כתפאי: ס״ג. ק״א. תולי״ה מיהיבי: ל״ג. ק״ג: — פסחים י״ע: מ״ח. כ״ו: ס״ל. ע״ח. — בילה ח. כ״ז. כ. ל״ח: — חגיגה ו״ו. י״ז: תולי״ה לכתיב: י״ח: תולי״ה כאן: כ. ובתולי״ה והתניא ובדי״ה כיצא — מ״ק י״ל. תענית י״ז: — מגילה ל. — יומא ל. ח: כ. כ״א: ע״א: — יבמות יו״ד: ע״ו תולי״ה גמרינה: כ״א: כ״ב. כ״ל. ל״ו. ומ״ם בתולי״ה ותכסא: ל״ע. ל״מ: מ״ה: כ״ג. כ״ג: כ״ח: ע״ל: ע״ו: פ״ב. תו׳ ד״ה אלא: פ״ג: פ״ו. ל״ל. ק״ב. תולי״ה ד״ה: ק״ג. תולי״ה מאן: ק״ל. ד״ה אלא: — כזיר כ״ז. כ״ח. כ״ה: הולי״ה ולמאן: — סוטה י״ט: ל״א: מ״ה. מ״ז: — כתובות ט. י״ב: תולי״ה ד״ה: י״ל. ל״א. תולי״ה אלא: ל״ע. מ״ב: כ״ו. ס״ג. תולי״ה והאמר: ס״ל: ד״ה כמאן ע״ז. פ״א: פ״ג: — קידושין כ״ז. כ״א: ס״ה. ב׳ פעמי׳: ס״ז: פ״א: — גיטין ע״ו: כ״ג: ע״א. תולי״ה והא: פ״ה: כדרים ל״ה: ל״ז. — ב״ק ל. י״ב. כ״ב: תולי״ה והיה: כ״ח: ל״א: תולי״ה אמר: מ״ר. ד״ה דאפילו: כ״א. כ״ז. תולי״ה כגון: כ״ז: ד״ה כמלא: ס״ו. ס״ז. תולי״ה אמר: פ״ח. פ״ט. ק״ו: — ב״מ מ״ב. תולי״ה אמר: פ״ח: ד״ה מאי: ל״ה. ק״ז: תולי״ה בשלשה: — ב״ב ג. ב״פ: ה: תולי״ה כי: י״ב: ד״ה ואי: ע״ו: כ״ב: תולי״ה מלאכו: ק״ה: ד״ה הכי: ט. ע״ב. ד״ה מדמוכר: כ׳ תיומה דהוי מלל ולטעמיך. והילוס בעיבו שאמרו ע״ז תיומה הכי הם בעלמם כתבו כמה פעמים שכן דרך הש״ס ול״ע: פ״ר. תולי״ה והא: ק״ג. ד״ה הכי׳ ק״ו. קנ״ר. ק״ח: ק״ל. תולי״ה הא: קל״ה. ד״ה אמר: קל״ט. ד״ה התם: קמ״ח. קמ״א: תולי״ה מתה: קכ״ו. — סנהדרי י״ב: כ״ב: כ״ה. ל״ב. ל״ד. ל״ז: מ״ל. מ״ה. מ״ח. מ״ח: — ע״ז ע״ז. כ: ל״ב. ותו׳ לא גרס ליה מ״ז: תולי״ה והאמר: ס״ה: ע״ב: שבועות ד. י״ב. תולי״ה לתי״ה י״ל: ע״ו: כ״ט. ל״ד. תולי״ה דאי: מ״ז: ד״ה בהדי: — מכות ז: ט.

חולין ד. י״ח. כ״ז. תולי״ה ותו: ל״ז ד״ה הסתא: מ״ג: מ״ל. תולי״ה ומאיכא: מ״ח. כ״ג: כ״ח: ע״ה: פ״ו. ל״ע. תולי״ה רבא ומ״ם על הגליון: ק״ב. תולי״ה ור״מ: ק״ז. ד״ה מאי ומ״ם הגליון: ק״ז: קל״ז. קל״ז: — עירכין ד: כ״ז. — כריתות כ: תולי״ה דם: כ״ב. — תמורה ל״ב: — בכורות ב. ב: י״ע: תולי״ה בכובא: — נדה ט. ומכתי ומ׳ בגליון שהיא כמו ולטעמיך: יוד: י״ח: ב״פ: כ״ז. תולי״ה ואי: ל״ה: כ״ח כ. כ״ו. ס״ב: ס״ט. ע״ט. תו׳ ד״ה אמור ל״ד: ל״ז. תולי״ה ופרים ק״ה: ד״ה ומדקיפא: ק״ג. ק״ב: — מכות מ״ו. מ״ט: ע״א: פ״ה. ל״ח: — כלה ל״ב: ל״ז. ד״ה מאי: ל״ט: ד״ה אלמא: מ״ו ד״ה לאותן ולד״ה אין: מ״ז ד״ה לא: כ״ד: כ״ה:

הכטז:

רבני הה"ג מהו' משה ראהטה מציעשאיאב

ב"ק דע"ב תוד"ה אין לך אבל קסה וכו' א"כ אין מידם מה שנפסלין וכו' ולענ"ד לתרץ עפמ"ש חו' כתובות דף כ"ו ד"ה אלא דבב כתי עדים לא מוקמינן לחזקה היכי שעתה בודאי ילא מן החזקה. א"כ בבי כתי עדים המכחישים ואח"כ בודע בכת אחת פסולים השתא חוזרין שפסולים לעפרע דל"ש לאוקמה לחזקה כיון שהשתא ילא מן החזקה א"כ י"ל דמה"ט ס"ל לרבא בב' המכחישות דפסולים לכל עדות שבעולם משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזיזו דאם יזמו בודע שהם פסולים השתא וסוב פסולים לעפרע וכיון שפסולים לעתרע אין דנין אותם בכאשר זמם כדאמרינן בדף ע"ג וא"כ מהורץ שפיר קו' התו' הא רבא ס"ל בהדי שהדי שקרי ל"ל. דזה דווקא לבתר דגלתה תורה דעדים זוממי' ודאי פסולים ממילא בעדים המכחישות הוה עדות שאי א"ל אבל לולא דגלתה התורה דעדים זוממים ודאי פסולים ורק מספק היו פסולים כוכל לומר דב' כתי עדים המכחישות שכשרים הם דאוקמינן כל אחת לחזק' והעדות הוה יכול להזיזה דאם יזמו אכתי לא בודע שהמה פסולין בודאי ממילא שפיר ס"ל לרבא דע"ז חידוש הוא ולבתר שחדשה התורה בע"ז דפסול ממילא ב' כתי עדים המכחישים פסולין מעצם דהוה עשאי"ל:

הה"ג מהו' שלום אברהם אטלאס יאשוואא

לדף 113 הסייך לאות ל"ו הדברים שם אין להם שום שחר כלל כי ערוך להמליא שדי הרמ"א שלא יבטל קודם שריפה המה רק לרש"י יעו"ש והוא בעלמו מביא שם ד' הפר"ח שהעיקר כתו'. וממילא ל"ל שדי הרמ"א המה רק לבטל כשם לחוש לשיטת רש"י. ומעתה איך בוכל לומר שמי שאינו בע"כ יאבד חזקתו ולא יהיה כאמן בביטולו עד שנאמר מכח שלא חש לשיטת רש"י שאינה עיקרת תהא הבדיקה מה"ת? ובפרט לא הסיב כלל על אשר אמרתי שהם שמסייר לתתר אינו מבטל ויכול לקיי' השריפה בזה ע' שאילת יעב"ץ ח"ב ח' ס"ח וז"ל אבל זה המנהג שבידו ומוליכו לשריפה אפי' בינלו אינו מבוטל. ועל מה שכתבתי להבדיקה אפשר ע"י שליח כי דומה יעשה אם אין לו שליח. הנה לא עיין בגמ' שם דאמר דכין רק אם אפשר ע"ש בזה אין מבטלין ת"ח אף אם אין לו שליח. ומה שדחה ראיתי מבשמים ראש. גם שם לא עיין יפה דכל היכא שאינו רואין שאינו מבטל במזיד שוב אמרינן אפן שהדי ואי"כ גם כאן אם אינו בודק רק משום שרואה לגמור לימודו ולבדוק אחר כך. בודאי אין זה מזיד. ולכן אף אי מסכים לי' שמעת' ושכח ולא בדק. שפיר מהני הבטול מכח אמן שהדי ואין כאן איסור דאורייתא. ועי"ד המש"ם גופא כלע"כל די"ל דא"ש זילזול לדבנן רק בבפק שאז אם יחזור רק לדאורייתא. והדבנן לא יעשה כלל אז איכא זלותא. לכן בספק קרא ק"ש חוזר גם לבבכותים וכן בספק ב"ה חוזר גם לברכה דביעי אבל בודאי לא קרא אז בך שנשאר עליו החיוב ועתיד לעשותו ודכין רק על ההפסקי שפיר מפסיק רק לדאורייתא ולא לרבותיה ולברכה ד' וכן אינו מפסיק לבדיקה ודי להפסיק לבטול:

מה שכתב בקומוסי לאות קכ"ד

ויש לבאר בזה פלוגתא דב"ש וב"ה לשיטתם גבי מתוך בגילה י"ב שכתקשה בו כיון שהתורה התירה רק אז"כ איך נאמר שהתירה גם אלא לאוכל ע' מנ"ש וכו' דהכה הטעם שאסרה תורה בשבת כל המלאכות וביום עוד מותר אז"כ כי הה"מ פ"א מ"ו לפי שבת היא זכר למעשה בראשית והקב"ה שבת מכל מלאכה אבל יו"ט הוא זכר ליצי"מ שהייתו עבדים אסור לנו רק מלאכ' עבדים אבל אז"כ גם אדוכים רגילים לעשותה. והכה מדוע דרך אדוכים לעשות אי"ו בעלמם מוכן בהכי"ל כי אף שא"א לאדם לעשות כל לרכיו בבית ובשדה לבדו אבל עכ"פ האוכל אשר יאכל אוהב רק ליהכ"ת מיגיע כפו ואינו מוקרו ביד זרים מלד הסכון אמונתו גם ושלא ישמורו מוקי הנקיות והבריאות. וכמאמר יוסף ולא ידע אחי מאומה כי"א הלחם אשר הוא אוכל שמסר הכל בידו כ"א האו"ב ואין מקרא יוצא מידי פשוטו. ומעתה אם כן הוא בודאי קו' המנ"ש נאמרה שאין להתיר רק אז"כ אבל לא שאר לרכיה אף שיש בהם לוכך קלת כיון שאין קפידה למסרם ביד זרים נקרא מלאכת עבדים ואסור בי"ט. אבל כ"ז לסברת ב"ש דהוא גברא דקפדנא שלא להאמין לזרים ולכך ליה ליה לב"ש מתוך. אבל לב"ה דלא קפיד וסומך עלמו על אחרים כי גם המה יעשו מלאכתו באמונה מלד דעלך סני לחברא לא תעביד ולכך עלבב"א ושלומו ש"א כמותו. א"כ למה לא יקרא גם אז"כ מלאכת עבדים? ומסתר סברת הה"מ ועליכו לחקור מעם אחר בהיתר אז"כ בי"ט. ולי"ל שהוא מלד ושמחת בחגך שלא יהא ידיו אסירות וכמ"ש הר"מ שם לענין שלא אסרו ההולאה. כן י"ל מעם זה נוסף על התורה בעיקר היתר אז"כ. ואי"כ מעם זה שייך בכל דברים שהמה לוכך קלת לכן ב"ה לשיטתם ס"ל מתוך:

(עוד יבא)

שפתי ישנים:

כל

מהגאון מהו׳ ארי׳ ליב ברעסלא זצ״ל

רב דק״ק ראטטערדאם׳

בכוך אתה לד׳ בני התלמיד החסוד הבא׳ התורני המופלג והמופלא כה׳ לבי הימם שליט״א:

שמחתי בני בפעלך במעשי אלבעותיך שהם הראוני כי בעזה״י תומלחי בך לא נכזבה וכו׳.

ועל דברי הרשב״א ז״ל בתה״ק שאמלה לבאלו לך עפני שרבים וכן שלמים אמרו שא״א לעמוד על בריכן אם לא בחיוף והוקפות דברים. לכוך אני להאריך קלת בלשון תשובתי לענין יהיו הדברים עלוייליים היטב כי בעיני דברי הרשב״א פשוטים ונכונים וישרים. אלא שבביאור הדברים שהטרפית הוא עשוה בוקא דאטמא קמך עלמו על הביאור שכתב בחי״ה האחרון ועי״ל שפירוש דבריו הרי״ן ז״ל.

מודעת זאת שבכל בהמה יש בעלם האליה שלה חור שהוא מתמלא על פני כל חללו מן דאם עלם העליון של היכך הנקבא קולית. שראם עלם זה תחוב בו כבוכבא בלסיתא וממלא את כל החלל. וקבלו רז״ל שאם נשמע לאם הקולית מן אותו חור בעכין דלא תדרה בריא כגון דאיעכל ניבים שוב אינה יכולה לחיות ועריפה. והיינו דאמריכן בפא״ט בוקא דאטמא דשף מדוכתי׳ ואיעכל ניבים עריפה ופירש״י בוקא דאם הקולית התחובה בחור עלם האליה. ומה״ע כי הרי״ן שאם ניעל היכך עריפה אף בלא איעכל ניבים מסוס דהאי ודאי אי אפשר דהדר בריא.

והפה מה שאמרו בגמ׳ פא״ט יתר ברגל עריפה א״א שימלא כי אם על שני דרכים. הדרך האחד. כשהיה בבהמה בעלת ג׳ רגלים גמורים שאין האחד דבוק בחברו כלל אלא כל אחד ונפש יש לו קולית ושוק ואלכובה. ואם קולית של כל אחד תחוב בחור של עלם האליה ויולא מנוף הבהמה בפ״ע אלא שבאותו לד שפש היתר. תחובים שתי קולית משני רגלים באותו חור של עלם האליה שמונו השני רגלים יולאים באופן שחור של עלם האליה הנתמלא בכל בהמה דעלמא ואם קולית אחת של רגל אחד. ותמלא בזו מן בי ראשי קולית של בי רגלים. והשיא ודאי עריפה אפילו לשיטת הרשב״א ומסוס דכשאנו רואים רגל אחד כבטול כולו הרי גם ראש הקולית שלו בטול מן החור. וכיון שראש הקולית של הרגל חביבו הנשתייר בחור אינו ממלא את כל החור ומתבטל בחללו א״א שלא ישמוע מחוכו, והו״ל הרגל חבבו כנשמט בעכין דלא הדר בריא ועריפה ומסוס בוקא דאטמא דבף מדוכתיה. והדרך השני הוא. כשנמלא לבהמה ב׳ רגלים דבוקים זה לזה שאין שם כי אם ראש קולית אחד התחוב בחור עלם האליה אך מבחוץ עיניהו רואות דמות שני רגלים המחוברים ודבקים יחדיו בקולית ובשוק ויש לכל אחד הגידים בשוקו ככל רגל בהמה ממש. דאע״ג דבכה״ג כשאנו רואים את היתר כבטול הרגל חבבו נשאר עם ראש הקולית התחוב בחור האליה ואין כאן עריפה ומסוס בוקא דאטמא דשף. מ״מ לשיטת הרשב״ן דסבר דרואין את היתר כאלו בטול עם המקום שהוא מחובר ודבק שם הרך שני רגלים שדבוקים במקום לומות הגידין שלהן כשאנו רואים האחד כאלו בטול עם מקום חבבו הרי גם לה״ג של חביבו בטול והו״ל חביבו הנשאר ניעול לומה״ג דעריפה. אבל דעת הרשב״א שרואין רק היתר לבדו כבטול. וכיון דבשני רגלים דבוקים כשאנו רואים האי בטול חוא ושוקו ולוה״ג שלו הרי נשאר הנשני עם לוה״ג כמו כל בהמה דעלמא כשר. ולשיטתו א״א שימלא יתר רגל דעריפה אלא הדרך הראשון בבעלת ג׳ רגלים. שלמים וכמו שכתבתי לעיל. ולפי״ז דעת לבבון נקל שדברי הרשב״א בתה״ק פשוטים. שכתב אחא דיתר רגל עריפה. דד״א שהיתה בעלת ג׳ רגלים והוא כדרך הראשון המזכר. ובמלאו לה ב׳ רגלים דבוקים. והוא הדרך השני המזכר. יש מרבותינו שאסרו גם בזה. והיא שיטת הרמב״ן. ולא יראה לי כן. אמנם מה שעלה על דעתך דמ״ש בעלת ג׳ רגלים שלמו ג׳ רגלים ויש לכל א׳ בוקא דאטמא בפני עלמו ועריפה מסוס דכשאנו רואים את האחד כבטול הרי בטול גם בוקא דאטמא שלו והו״ל בוקא דאטמא דשף מדוכתיה. כלך מדרך זו בני. דאלו אפשר שיהיה זה בשלאת ודאי הבהמה כשרה בכה״ג אפילו להרמב״ן וכ״ש להרשב״א דמאחר שהרגל והבוכנא ואסיתא הכל יתר. הרי כשאנו רואים את כל היתר כבטול ואפילו יהיה כבטול עם מקומו כיון שאינו דבוק אל מקום שהבהמה נעריפה בו אין כאן טעם להעריפה דהא יש לה שתי רגלים ובוקי דאטמא בדוכתיה קאי כמו בכל בהמות דעלמא ומה בכך שהיתר עלמו הוא כשף מדוכתיה הא חזינן כאלו נעקרא לא הוא. ומה בין זה לשני כבדים שמכשיר הרשב״א אפילו היה היתרת בנקוב חיותה ופני שהוא כבטול. ולא אסרינן לה מסוס דהוה היתר עלמו ניעול הבבד ולא נשתייר

מעמו כלום. וכן בבני רגלים דבוקים שמכשיר הרשב"א מפוס שרוקין אח היתר כבטול ולא אסקינן לה מפוס נעילת לוח"ג של היתר עלמו. אלא כיון לאחר שאמו רוקין אח היתר כבטול הרי יש לבהמה כבר חו לוח"ג ככל שאר בהמה דעלמא לא מסגמינן חו ביתר דהוה כאמו לא הוה מעיקרא והי"ב דכוותיה. אבל בלאמת כראם שא"א שיהיה זה בטל אות כבל שיהי' לבהמה רגל וגם אמעמא יתירה. ולבני כה' מ ר ד כ' שי' כלאה ראיה לזה מע"ש בגמרא שתם יתר בבגל טרפה משמע דכל יתר בבגל טריפה ואלו היה אפשר שיעלה רגל עם בוק"דאמו יתר הא מסכחת יתר רגל דכשר לכשב"א בשלמא מבני רגלים דבוקים לק"מ דבגני מרגל גמור שדומה מעם לשאר הרגלים קא מייתי ואמי אמו רגל גמור היא אבל מאמי קשה אי לאו דקים ליה להש"ש שא"א שיהי' זה בעלאה. ועם היות שמיתיו דאפשר דבגמ' ס"ק ל"ש אלא ביל דלעולם כשרה אבל בבגל זמנכן דטריפה. מ"מ כראין הדברים ככוכים והסברא נוחנת כן למי שמכיר לורת איברים אלו ולפיכך לא הולרך הרשב"א לפרש לורת בני רגלים לפי שאינם בעליאות כ"א על לורה שהזכרנו בדרך הראשון.

יאר ה' פניו אליך ויחנך כנפש רבך אוהבך.

אני ליב בבעסלא: —

לחביבי הבגיל הרבני פו"מ מהו' משה לערן אביך כ"י וכב"ב שלוש, שוכותיו הרווי עוכג ונחת:

כלא

הה"ג מהו' דוב ציטראן מיאולוויטץ

אם כפסק חוט א' מהלילית וקשרו מחיר הטו"ז סי' י"ב ומג"א כ"ש ט"ו ובתי בית יאחק סי' ל' שדי בית ברגי ולעב"ל עיקר החירם לע"ג כי מהרמב"ש שמביא המג"א משמע לאסיר לקשרו. גם לשיטת ר"ת שבר"ש י"ל דומני כה"ת לחפילין ושם פשוט קשירה ואף דלא קי"ל כך מ"מ בהלוקת שרו. ולשיטת ר' עמרם סי' ע"ו דבתוך ג' לא יתפוד דל"ת מיבור מכ"ש בלילית עלמם דל"מ קשירה לגרע מתפירה. ומ"ש המג"א ראיה מבגעים עפמ"ג לפי' הרמב"ם ובאבני מילואים בתשובה סי' ל' שדי בי' ברגא. ואמי הענו מלאתי בזו, כלים פרק מ"ב גע"ג שהקשר אינו מעמא ולע"ג. ואחר כתבי מלאתי בכלבו סי' כ"ב לחדיא דאוסר לקשור ועי' שבת ל' ע"ב דעי מתרמי ב' קטרי בחדדי הסח' לפני מלך בו"ל וכו' ועי"ש בהרי"ש לובלין (ואין זה הידור מלוה בדבר שאין בו חסרון כי"כ) לכן לא תאמרו כשר לחל קשר:

כרב

הה"ג מהו' נתן לעווי משארבאגארד

א) המ"ש יו"ל סי' ס"ע כתב דיבש ביבש אסור לבטל לכתחלה לכ"ע אף לשיטת התו' דק"ל אין מבטלי אי"ל דרבנן דאסור לאיעבד מלדקי לבבלות וטריפות שיהיה אפשר בשוס אופן שיפגע ישראל בגוף האיסור ואולי מזה אסרו לאכול טריפות בעקוס שאין מכריזין ואף דישראל שחוד וקנהו מהנכרי קונה בהיתרא מכובא כשרים אבן אסור לכתחלה לאיעבד עכין שיפגע ישראל בגוף איסור והייבו שלא להתקלה לקנון ק"מ ע"ש ואני בעניי לא אבין דאי"כ האי שמא יחזיר ויאכלנו לישראל יהא דין תורה חה פלא. וגם תוס' בעקומו בחולין ל"ה ד"ה ובמלא הוא כבגדו שכתבו דהקנתא בעלמא הוא כי האי דבגד שאבד בו כלאים ועיין רוב"י — ת' יו"ד סי' מ"ה ותשו' מהרי"א יו"ל קמ"ה: —

ב') הרמב"ם פ"ב מהאכלות אסורות כתב דבשר אדם אסור בעשה שהרי אנה הכתוב שבעת מיני מיות ואמר בה זאת תחיה אשר תאכלו הא כל שהוא חוץ מהם לא תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה. והקשבי הרב הגדול מהו' אברהם לבי קליין מסילאם א"כ בריש פרק א"ע אמאי לא קאמר דקרא דזאת החיה להכי הוא אתי. ותי' לו בבי המנוח מהו' בניימין זאב זל"ל דבשר אדם לאו מזאת ילף כך מהחיה כמו שהחמיל באופו הלכה האדם אע"פ שבאמר בו ויהי האדם לנפש חיה אינו מכלל חיה בעלת פרסה. ועי' ספרא שמיני ובפי' המלבי"ם וא"כ בעלת חיה אכול שאין מקרא יולא מידי המלבי"ם שהוא קובע על מיני החיות ולא מן מלה חיים והאדם שאינו חיה לא תאכל. ולתנא דבר"י שתפס הקב"ה מכל מין והראה למשה זאת אכול וזאת ל"ת בזה בכלל גם בשר אדם שלא תאכלו. ואני הסבתי דהכה בעלבים מביא דרמב"ן והרב"ש מולקים דאין שום איסור תורה בבשר אדם ול' דכולם לשיטתם אזלו דהרמב"ם דס"ל שתק דאורי' מה"ת לקולא מביא ילפותא דרב"ל וילף בפ"ל ממ"א דטריפה אינה מי' מלבלב תשליכון אותו דאי אפשר לו למילף מזאת החיה דהוה משמע מכיה דספק אסור לכן ילף מלבלב תשליכון אותו דרק ודאי טריפה אתה משליך לכלב ולא ספק כידוע סברת המו"ל עיין עוד קוסר כלל י"ב פרט ד'. ולכך שפיר ילף מזאת החיה בשר אדם אבל רב"ל

דילף מזאת המים דעכיפה אינו מי׳ ס״ל קפ״דאי לחומרא כידוע שהוא "פלוגתא דאמוראי. ולכן גם הרמב״ן והרשב״א דקבלו קפד״א לחומרא דרבו מזאת המים דעכיפה אי״ה אי״כ אין לנו קולא לאסור בשר אדם לכך חלקו על הרמב״ם:

הדיג

אי׳ העורך בעקבי בעכין הכ״ל מלאתי דבר נכון חי״ל לייסד פליאה כשגבה בלשון המשנה כחלבנו בה רבים ולא ידעו מה היא. בפרק ג׳ דבכורים דם מהלכי שתים (וכן הוא בכתובות דף ס׳ ובכריתות כ׳) וכתב התוס׳יו״ט ולי״ע דמי שני ליה לתנא למחני דם שאדם וכוי ועיין בתוס׳ ראשון לליון שדחה תירולו והוסיף להקשות דלפי מה דתנא מהלכי שתים יש מקום לטעות דגם עופות בכלל הזה שאין חייבים עליהם שהרי מהלכי שתים כיבהו ואולי מפני שכתב גם לו לעוף ולבהמה אין לטעות כי״כ ודומק הוא ומלוה לייסד בבוויחא. גם בתוס׳ אדשים נתקשה בזה. והנה ידוע שים מים שמנה ידעוני לומחת מן הארץ בחבל שבעבורה ונסתפקתי אם זאת מותרת באכילה כיבק עשב שבכלל לומה היא או בכלל מי התשב ואסורה באכילה אם אין לה סימני טהרה ועכ״פ באיסור עשה כמו בבשר אדם בהמב״ם הכ״ל. והנה ממשנה הי׳ פ״ח דכלאים דקתשוב לה בין החיות נראה שדין מי יש לה. ועיין שם בבעטורא שים לה לורת אדם בפלוף ידים ורגלים וכן מובא במדרש תלפיות ענף אוב בשם הירושלמי וכתב עוד ח״ל כיון שבלבם אלהים עשה את האדם ולמה בראו היה כזו בלמו ובדמותו. וקבלתי שתים זו כולל משכבת זרע של אדם שלפעמים הרועים מזריעים על הארץ בזמן החוש ונבלעת בארץ ונתהוה לורה זו ומעלה שהיא תולדות אדם ולכך נולדה בלורה אדם עיש. והנה רי״י ס״ל שטעמא באוהל כאדם. ואולי לענין דם כו״ע ס״ל שדמו כדם האדם כיון שתולדתו ולורתו כאדם. וגם נראה שבמקומה קביב כמלא אוכך החבל היא הולכת על שתים כמו האדם כמו שכתבו שים לה ידים ורגלים. ומעתה שפיר מתורץ בבוויחא דנקט מהלכי שתים כדי לכלול גם היא אבני השדה:

כלל

הה״ג מהו׳ צבי יחזקא מיכלזאהן מפרונסה

בברכות כ׳ ע״א ולגמר מינה שומ״ת שאני. הרמב״ם בפ״י מכלאים ה״ט כי הרואה כלאים של תורה וכו׳ שאין כבוד הבריות דוחה ל״ת העופרם בתורה ולמה כדחה בהשבת אבידה וכו׳ ולמה כדרה בעומאת מת מפני שפיר הכ׳ ולאחותו. ומקשים עניו כמה לא כ׳ הרמב״ם הא לשב ומ״ת שאני. ובאמת גבי אבידה מבי׳ הרמב״ם תי׳ הגמ׳ מפני שהוא לאו של מנון ואין לגמור מינה. ומה גם דקשה למה לא מביא לעכין דיני שכבוד הבריות דוחה איסור בשב ומ״ת. ולעכ״ד לתרץ בעזהש״י דיל״ל דהיה קשה לו להרמב״ם על תי׳ הגמ׳ שומ״ת שאני שי קו׳ התוי שבועות דף ל׳ ע״ב ד״ה אבל גבי האי לוכבא מדרבנן דילע שהוחתא וכו׳ דהוי שומ״ת שלא ליזל ולהעיד. ולא כיחא לי׳ תי׳ התוי לחלק בין מ״מ דהוי בזיון גדול להא דעדות דהוי בזיון עקן. וכן היה קשה לו קו׳ שני בתו׳ למה לא מבני הגמ׳ מקולש גבי אבידה דשומ״ת שאני וע׳ בתוי ב״מ דף ל׳ ע״ב ועי׳ מה שפלפול בזה בהוניים שי׳ כ״ח שקי״ב ומה שכי שם דהיה ק׳ לו להרמב״ם על תי׳ הגמ׳ דשומ״ת שאני מהא דקנהדרין ל״ו ותהא מ״מ דוחה בבת מקי״ו ע״ש. והנה בפ״י הקשה על תי׳ הגמ׳ איסורא מומנוכי לא ילפינן מש״ם ב״מ דכ״ז דילפינן איסורא מומנוכא לענין סימנים כ״מ לאהדורי גנ אשה דכילף מגל חה. וראיתי למני זקני הגה״ק מי׳ ישראל יוסה הנוי לכדא אבד״ק קעמפנא בס׳ מעון הברכות בשמעתין בתי׳ דמה דמדמה כ״מ איסור .לגמון הייכו בתר דמסיק הכא בב ומ״ת שאני ומ״ב שוב ל״ל לחלק בין איסור לגמון ולא קשה פירכת הש״ס ולגמר מינה דאבידה דהא שומ״ת הוא ומה דמשני איסורא מומנוכא ל״י הייכו טרם דמבי׳ שומ״ת שאני וכן מדויק בדש״י ד״ה שומ״ת. אבל הבבת אבידה ופשה איכה בידים. מוכח דהיה שטרי דשומ״ת קאי גם אדלעיל ע״ש. אמנם להרמב״ם שמביא תי׳ הגמ׳ דאיסורא מומנוכא ל״י גם לפי המסקנא ומה גם דלא גרס כלל התי׳ דשומ״ת שאני א״כ כיעור קו׳ הפ״י הכ״ל. איברא דיש לייסד קו׳ הפ״י דהקדם מש״כ חו״ז במעוה״ד שם להקשות כאן בקו׳ הה׳ ב״מ ד״כ ע״ב ד״ה איסורא מומנוכא ומ״ת עפי אכן מחמירין בומנוכא דאין הולכין בומנו אחה״כ ובאיסורא אזלינן בתר אפי׳ נגד חזקה ע״ש וכאן ל״ש תירולם דשם. ותי׳ דהכא אליבא דרב קיימינן דסמולינא כלאים הוא מימרא דר״י אמר רב והוא סובר הולכין בומנו אחה״כ ולדידי׳ ודאי ל״ל דמנון קיל ע״ש ולפ״ז ל״ל דדוקא כאן דקאי לרב דהולכין בומנו אחה״כ א״כ אין מנון חמור כ״כ ושפיר קאמר איסורא מומנוכא ל״י אבל שם לענין סימנים קאי למ״ד אין הולכין בומאה״כ א״כ מחמירין בומנו

יותר מבאיסור ועכ"ז ע"י סימנים מהדרינן. הרי דסימני עליף מכוב א"כ הוי כ"ם לענין גט דמהדרין דהוי איסור דאולכין בתי"כ ב"ל. נחזור לענינו דכיון דבס"ם שבועות סס קאמר הגמ' סחס דבאיסורא מחויב לילך ולהעיד אף דהוי סותא א"כ מזינן דליתא לתי' הגמ' בנכסות והסוגיות מחולקים בזה. אבן אכתי יקשה על הרמב"ם קו' הגמ' ולגמור מינה. וי"ל דהכא לכאורה ק' מאי מקשה הגמ' ולגמר מינה הא קי"ל סני כחובי' הבאים כאי אין מלמדין וכאן איכא ב"כ לכבוד הבריו דוחה בהשבת אבידה הקרא דוהתעלמת ונפשה קל' דולאחותו ומלאתי שהעיר בזה מו"ז הגה"ק במעוה"ב סס ותי' דכאן קאי קו' הגמ' אליבא דר' יהודה דס"ל ס"כ הב"כא מלמדין ע"ס סוב דאיתי ג"כ בס' זבע בדך בעס' בכנות בסמעתין דמוקי הסוגי כאן אליבא דר"י דס"כ הבכ"א מלמדין אבן הק' נפ"ז על תיכולו של החומים בסי' כ"ם [הוא מביא בסס חכם מסרלאג וכוונתו ב"ס על תחומים] על הרמב"ם דסוגי' הגמ' קאי בכסים בסני חובה והוי סוה בכל ולכך פריך ולגמר מינה אבל הרמב"ם דסובר כסים בסני רשות א"כ לא קשה ולגמר מינה דהא פשה הוי אינו סוה בכל כסברת התו' בב"ג ע"ס דפח"ח והקשה הז"ב סס כיון דע"כ קאי הסוגיא אליבא דר"י כ"ל. וי"ל סובר בס' האשה דכסים בסני רשות עכת"ל. אבן לדבריו הכל ניחא דהכא רש"ז כ' בפסחים דף ל' ע"א דבב סובר כועל"פ אסור ועי' ישועת יעקב יו"ד סי' ל"ח ועי' במלא הרועים בסוגיא דכועל"פ בסיעת רב ומאן דסובר כועל"פ אסור סיבר עכ"ע דאוכיחא ע"י"ס במלה"ר בסו' דכועל"פ ועכ"ע אות ע' וסובר ס"כ הבכ"א מלמד' ע"ס ואכ"מ להאריך ועי' בפסחים דמ"ס ע"א א"כ רב סובר ס"כ הבכ"א מלמדין. וכאן דקאי הגמ' על מיערא לרב שפיר הקשה עליו ולגמר מינה אבל הרמב"ם ז"ל דסובר שבהבכ"א אין מלמדין א"כ לסיעתו ל"ק כלל ולגמר מינה וא"ל לחלק בין סוא"ת ונס תי' חומים עולה יתה דהא לרב י"ל דסובר כסים בסני חובה והבן. ולפ"ז מיושב קו' המג"א סי' י"ג למה דמסיק הא סב וא"ה שאני דדוחה כ"ה אף דאוכיחא א"כ למה לריך להפסיע בחול בסדין בלילה הרי החו' יבמות ד"ל כי זה הוי סוא"ה. אבן להכ"ל ניחא דהא באמת לפי סוגי' דסבועות הכ"ל אין חילוק בין סוא"ה לקו"ע וכן לסיעת הרמב"ם ז"ל והבין.

באופן אחר אמרתי לישב סיעת הרמב"ם ז"ל דהכא לכאורה קשה מה מקשה הגמ' ולגמר מינה אין כוכל למילף לאו דכלאים מפשה ומילה שאינם אלא עשה ודילמא דוקא עשה דפשה ומילה כדאו מפני כ"ה ולא ל"ת דכלאים דהא לאו אמור מעשה כמבואר בימות ד"ז ע"א אבו עשה דאמי ל"ת לא ל"ת אמור מינה מסוס דלוקין עליו וכן מבואר בחו' פסחים דכ"ע ע"א ד"ה אתי ל"ת דאמור בעינן בעילכא ובדמיה העשה הקל לא בעינן בעילכא ועי' ביומא דפ"ה ע"א הסתא על ל"ת מכפרת על עשה מבעי ועי' מנחות דמ"ד ע"א לילה עלוה קלה פיכס"י שאינה אלא עשה ועי' יבמות דע"ז ע"א בדס"י ד"ה לא ס"ל ובחו' שם ד"ה שכן ובראש"ם בכוכות פ"ה סי' מ' ובהמב"ם סכ"ד מאיסות ה"ד שכי דחייבי עשה איסורן קל ועי"ש הלכה ה' ובפי"א מכלכים ה"ה ועי' בהליכות עולם שער ד' שכי לין עדל"ה ובכיס יתמיהו איך יבוא עשה הקל וילהה ל"ת אמור ונתה דע והבין טעמו של דבר וזה כי העשה תנאי הוא מל"ת כאלו האמר דלא העשה כך אלא בדבר פלוני והוא אמרם ז"ל מחלליה מות יומת וביום השבת שכי כבשים בדיבור אחד כאמרו והוא עכין החנאי שכהבתי הילכך אמרינן אתי עשה ודאי ל"ת [וע"ש ביבין שמועה כלל רכ"ב מה שהקשה על הל"ע מסמעתין] אבן הרמב"ן בפ' יתרו גבי זכור ושמור כ' דעשה גדולה ואמור יותר מל"ת ולכך אמרו אתי עשה ודל"ת וכבר הקשו עליו מפ"ש יבמות הכ"ל ועי' ביד מלאכי אות תקע"ו. ובאמת גם בגילת אסתר סוכם ד' כי שהעשה אמור יותר מהלאו ומביא ראיה מפ"ש כתובות דפ"ו ע"א דבעשה מכין לאותו עד שתלא בפשו. וכן ראיתי שהלך בדרך הזה בשו"ת פרים מאיכה חי"א סי' כ"ו דעשה אמור יותר. עכ"פ חזינן דסוגיות חלוקות בזה וכן הפוסקים דדעת הרמב"ן דעשה אמור יותר ודעת הרמב"ם בה' איסות ובדרים דל"ת אמור יותר ועי' קרבן העדה ביבוסלמי פ"ב ליבמות ה"ה ומה שהאריך בזה בס' לימודי ה' לימוד קל"א ובעין זוכר להג' חיד"א מערכת ע' אות ה' ובשפתי חכמים מספרים כ"ג י"ג ובס' טוב גיטין דכ"ח ובשו"ת חיבת ציון סי' ב' וז"ל אבל לפרוך חומרא מאיסור לאו בגל עשה לא מליכו ולף שעל ל"ת איכא עונש מלק' בב"ד של מטה וגם בב"ד ש"מע אמרו דעכשי אעשה רק בעידן רוחחא אעפ"כ דבר זה חליא באשלי רבבי ויש כמה גדולי חז"ל דסובבים דעשה אמור מל"ת ולאש הוגי הוא הרמב"ן. ובחו' יהכ"פ מוכיח דעשה אמור מל"ת דקאמר ביומא דפ"ג בבל ובבלה מאכילין אותו בבילה בבל ובביעית מאכילין אותו ביעית וקשה למה לא נקט בנוחא בפי בבילה ובביעית מאכילין אותו ביעית

ומכ"סב דנבל וסביעית דמאכילין לותו סביעית לע"כ ל"ל לכנילה וסביעית מאכילין לותו כנילה לעשה חמור מל"ת. ועי' סולל ומפיב מהד"ב מ"ל סי' ל"ה וע' בס' חבולת הסדה סער התעכובות סער ב לות ד' סכחב לכנה דס"ל ביבמות ד"ה ע"ח עלה נופס ל"ל קכא סנבר לעדל"ת מסוס לעשה עליסה וחמור יותל וכ"ע דס"ל בסבת ס"ל ע"ח דכל סדוחה לת הסבת לינו דו' חלה סמ"ח לעסוחה מע"ס מוכח דסובר דל"ה חמור יותר. ועוד כ' סס דעלן ס"ל עדל"ת מסוס לחמור יותל ע"כ סובר דגס עשה דסביעה דל"ת. לבל מלן דסובר דל"ת חמור יותל והח דעדל"ת הוח מגזה"כ ל"כ מוכלח לסבור כסיעת תו' עיכובין ד"ק לעשה ע"י סביעה לינו דל"ת. ובזה מיבב סס קו' הגון כ' בעלים גלוגל בחור מלם פסחים מ"ל ע"ס. ומ"כ הכל כיחח לקוגיח לילן דמקשה ולגמל מינה סובל לעשה חמור ולכל עדל"ת כסיעת הלמבי"ן וכסיעת לבח סחזכלתי וכסוגיות ס"ס כחובות פ"ו ויומח פ"ג הכ"ל וסביל מקשה ולגמל מינה כיון לגדול כ"ה מל"ע לפסח ומילה כ"ס לכילף לדל"ת לכלחים ומה גם לומה לחילם בחסל"ס בלבי בלבום ב' לסה"ג דמלן לסובל סכהכ"ח מלמלין ע"כ סובל לגם עשה לפסיעה דל"ת והובח בחלפ"ל מעלכה עדל"ת לות יוד. מ"כ לל' חעי זקני בחעוה"ב לקו' הגמ' ולגמל מינ' קלי למ"ל בכהבכ"ח מלמלין והוח כ"י בקנסלכין ולמס"כ לעיל לכן הוח לעת לב בעל המיחלח לחמולים כלחים וע"כ סובל לגם עשה לפסיעה דל"ת. וע"כ לעשה חמור מל"ת וסביל מכיך ולגמל מינה לבל הלמב"ם לסיעתו דל"ת חמור כס"ס יבמות הכ"ל ל"ק כלל ולגמל מינה:

ג) לעוכל על מה סלקלקתי ב"ק יוד ע"ב הח לחו"ס הו"ח כבלה לעזיק הוים הסחח לי לים לילדים כמה עכיפות יהיב לים לילדים מיבעיל סחח בכבילה וס"ס בעכיפות והולי"ל הסחח לי לים לילדים כמה כבילות ול"ע ובמילוסי תילחי ת"ל בחופן כפלח ולקום בזה לסמוע לעת הגחוכים כ"י:

כלה

הרבני הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

כסיעת הינח תמלח "סחק" והרבה פעמים הים לו לסביב ולח הם להסיב ע' ס"ה חוח יחיל שחלה קב"ב נבי לב סהים לו לסביב ע"ם קוד:

בכבוח לף ע"ז. כ"ז. — בילה ו"ו. ל"ז: — כ"ה ע"ו: סוכה ז. — ב"ק י"ח. — ב"מ מ"ו. כ"ח. ס"ע:

— ב"ב ס"ב: ב"ם קכ"ב. ועיין סס בכסב"ס — מכות ו"ו. — מכסח ע"ז ד. — יבמות כ"ז. ע"ב: ע"ו. ע"ז. ק"י: — כחובות ל"ז. כ"ח: — קידושין כ"ח. — ביבין כ"ו: ס"ד: לינסחק ווכלמן וסס מקשה מה הכ"ל — כזיר ל"ב. — זבחים ע"ו. — מכחות ט. ומעלי סחק: כ"ח. ס"ח: ע"ע. ל"ג: לבחר דכח דעחים מ"ל: ק"ב:— חולין כ"ז. כ"ז: ע"ו. לבחר דכפק ע"ז. ומעלי סחק: ל"ע. ק"ב: — כריחות י"ח. לבחר דכפק: כ"ח. לבחר דכפק: — חמורה ל"ד. מילי סמיעי לך בהח: — מעילה ג: ז: — בכורות ל"ח.

— כלח כ"ו: כ"ב: ל"ע.:

סמרית מאות קכ"ד.

ז"ל המכילתא מובח בבמב"ן פ' לחמור כל מו"כ דומה י"ע ולין כל עבודה דומה י"ע. ויהח מקלה מו"כ דומה סבת והדין כותן ומה מס בחקוס סלין כל עבודי דומה י"ע כל מו"כ דומה י"ע מקוס סמקלה עבודה דומה סבת מינו דין סיה' מקלה מו"כ דומה לת הסבי ת"ל לך לסבר יחכל לכל כסס מקלה עבודה ד"ס ולין מקלה מו"כ דומה לת הסבת. והנה מקלה עבודה כ' הבמב"ן כ"ל המילין ומוספים וכל העבודה כ"ל כלבו"כ לכן בחקלה מו"כ לח ידע פיבוסו ובלחק סס. עוד כתקסה לחמ"ו הגכ"י בעבו קופר כלל ס"ב פרבו ב' על לסון מו"כ דומה י"ע הבי מו"כ הותלה ולח הולהה כחבולל בבמ"ס פ' יוהכ"פ פי' י"ל. ולי עוד קיס' בזה דלבבי הס"ע הכ"ל לין סיך קו"פ מיו"ע לבבת הבי בעבח רבת מיבח להחיב ביו"ע מסוס סהוח זכר ליל"ע ומו"כ מינו מלאכה עבדים לבל בבת סהוח זכר לחבס' בבלבים מה לי מו"כ לו סלר מלאכות ע' כזיר ע"ל סוף ע"ח מידי הוח בעבח ולי"ע. וכ' דהבה לבלחוכה היה בבלה דלי מו"כ הותלה לו הולהה חליח בבלוגהח דב"ם וב"ם לפ"ע סביחבו לבב"ם דחיח לי' סבבת הס"ע והסבבה נותבת סלח סיך כלל לחסור מו"כ ביו"ע ל"כ הותלה לבבל לב"ם דגם מו"כ מבבי מלאכה עבדים יבי' לחוי לחסור ובבי רק כלי סלח יהיו ידיו לבסוחות זה הוי רק הולהה. לכן לבן קי"ל כב"ה ועכ"ז לחביבן הותלה שהבי לף בחפבר מלחמול סבי עי' ס"ס מו"ס סי' קמ"ס. לכן כ' דבמו"כ נופח גם ב"ה מולה שבקבח מלאכת לחוכים סבק מפבי הדוחק סקשה לעבות הכל בעלמו מוכבח לבמוך על זבים לבל בחו"כ גופח סחיי הלבם תלוי בו ומתעלם עם גופו גם ב"ה מולים סחפץ הלחון לעבותו בעלמו כמו סהסבבו דמלוה בו

יותר מבשלומו לכן גם ב״ה ס״ל לאו״ר גופא הוחרם וכך במכשירי או״ר שאין זה ענין גדול כ״כ שיסתלל האדון לעשותו בעצמו ונקרא מלאכת עבדים ועכ״ז שריא התורה מקרא דלכם מזה מוכרח קבלת שלא יהיו ידיו אסורות ולכך באו״ר גופא הוחרם ואמרינן ג״כ ותוך שלף שהתיתר באו״ר גופא הוא מלד שאינו נקרי מלאכת עבדים ולא היה לו להתיר שלא לצורך או״ר דנקרא מלאכת עבדים מ״מ מדחזינן דרחמנא שריא מכשירין דג״כ נקרא מלאכת עבדים תרי דחשבו לשלא יהיו ידיו אסורות. אבל במכשירין הוי רק הורחם לכן באשבר מאתמול אסור וגם לא אמרינן בי׳ מתוך אבל ב״ש דקפיד מאוד מלשמוך על זרים סובר דגם מכשירי או״ר לענין גדול יחשב שאוחב לעסוק בעצמו א״כ אין הכרח לקבלת ידיו אסורות לכן לית להו מתוך. ולכך לר״א שהוא מתלמידי שמאי גם מכשירין מוהר באשבר מאתמול לפי שגם זה הוחרם. ומעתה המכילתא מובן שפיר כב״ה ובאמת מאו״ר גופא אין לעשות קו״ח לשבת בקושייתי הכ״ל דמידי הוא טעמא אלא בשבר׳ הה״ע יהא ל״ש בשבת לכן הביא הקו״ח מ״כל״ או״ר כ״ל אף מכשירין ושם לא שייך קבלת הה״מ ורק דוחה ״ע שלא יהיו ידיו אסורות. ויהיה מקלת או״ר. ד״ש. כ״ל מלד העעם דשייך במכשירין דהוא רק מקלת או״ר והייבו שלא יהיו ידיו אסורות דשייך גם בשבת ביקרא לשבת עונג ואי״ש.

ואגב אלינ״ש. הכח המגינה שלמה בילה י״ב אמר דאין כוונת הקרא להתיר רק לצורך או״ר אלא אלף שיאריך ויתכה כל מלאכות אלו לקראתם בשמש לשים בישול הבערה הולאם שמיעה. קראם בשם הכוללים יחד אשר יאכל לכל נפש (וכ״כ בשמ״ק בחוברו ז׳ דקיימי בעלמא נקט קרא) ובשיף כי ואין להקשות כיון דקרא מתיר לגמרי המלאכות מאי מתוך דקאמר וי״ל דעל החורם בופא קאי דלא פליג רחמנא ומתוך שהתיר או״ר התיר לגמרי מלאכה זו עי״ש. ומכאן הערותי בלדק על המכ״ה מלוה רמ״ו בהא דהבוטע שלא לאכלו שעור מערלה והוא שיתי׳ כיכר. כתב שזה רק מדרבנן. וכלאה שהיה קשה בעיניו לומר על החורם שאסרה משום שלא חחלוק בבוטע שלא לאכלו ואינו כיכר. אבן הלא כאן ג״כ מלינו לא פליג בשל תורה. עוד כזה בחולין ק״ב ע״ב אי״ל אביי וכי מי איכא מידי דאלו אכל ליה הלי לא מיחייב ואילו אכל ליה הלי מיחייב. הרי שלך לפניך דגם על דאורייתא שייך לא חחלוק ואף דבבא הסיב לו זה לפי מחשבתו וזה לפי מחשבתו הנה כבר כ׳ בס״ס או״ח סי׳ פ״ו מדלא נקט בחלם אחד היום חיסב כך ולמחר חיסב כך משמע דבחלם אחד לא נחתנה דינו בכל יום לפי מחשבתו והוכיח כך מב״י רים סי׳ קכ״ח שהקשה איך יאכל אדם מפת הבא בכיסכן פעם יחחייב בבנו״ר ומחזר ואינו קובע סעודה ויהי פעמר (ויש להעיר ממסכ׳ בכורים פ״א מ״ה אם לקטן להביאם בעצמו לא מלי לשלחיכהו ועי׳ בבשב״ס ב״ב פא ע״ב) והבנתי בזה רש״י גיטין יח ע״א ד״ה ב׳ כשיש בחלר אחת של אדם אחד ומלוע לא פיכום אף בב׳ בני אדם ולהכ״ל כיחא דבב׳ בכ״א אף בלא זמנו מוכיח ג״כ לא קשה דהרי אף בדבר שבמחשבתו אמרינן זה לפי מחשבתו ורק מאדם אחד הקשה

והוכרך לתרץ זמנו של גבו מוכיח

ואשיים מענין פתיחה. כי אורו עיני בזה לייחב ע״ב המשנה בפ״א דאבות אל תהיו כעבדים וכו׳ שאותר׳ להבבה פשוקי תורה ובעשרה הדיבות כחיב למען ייעב לך והאלכה יעיש שהקב״ה רולה שתהיה עבודתכו מכוונת להנאתכו. וכן מבואר בפסחים שלא זו ללדקה בשביל שיהיו בני הבי״ז ל״ב. ובוראו הרבה לחלק בין הבוטאים. אבן לדבריכו אין לורך לזה כי לא כיון התכא לאסור העבודה לחועלתיכו רק המכוון שלא יעשה מלאכת ה׳ בדמיה כדרך העובד לצורך אחרים שמשחדל רק בשלימת הדילון להשביע עיני הקורה והוכו מלא הסכונות. והנה אבל הקב״ה לא יחכן זה משני טעמים הא׳ כי השכר ועונש של שמים אינו כשכר אים לאים שהיא רק מלד הסכמה אבל שכר מלוה היא בבעיי כהזרע שמכרו הלמיחה כן המלוה מחקנת בשורשה להמשיך עליו הטוב והעבירה סוגמת בשורשה להמשיך עליו הרע והעובד אח אדמתו בודאי ל״ש מרמה כי אם לא יעבוד באמונה לא ילמיח לכך אמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב עמלק״פ שסייך בו מרמה אבל כעבדים המשמשים את הרב שלא עמלק״פ כעבד שחושב עלמו כבן בית של האדון ואינו מקבל שכר כי חועלת האדון הוא חועלת עלמו ובטובתו עוב לו כן יקיים מלוות ה׳ בשלימות על כי הוא לוה ובזה מוסיף כח בפעולא של מעלה ומשיך עליו חסד. עוד נעשה שני שלא שייך כאן מרמה שהרי הקב״ה יודע מה שבתוכו וחילון ופנימי שוין אלו. ועי״ז אמר ויהי מורא שמים עליכם שבהולא עמיה שריה. וממילא לא החכר כאן איסור העבודה לכוונת חועלת הנמשך רק הוא זירוז על שלימות העבודה בלא מרמה:

קלו
הה"ג מהו עמרם פישער מינה:

בעמחנה חיים ח"ב סי' ל"ד מביא קו' בשם ח"ם בחולין פ"ז דמייבו כ"ג ליתן לו י' זהובים. והלא חיסד אדם לעשות מלוה ונאכם מעלה עליו כאלו עשאו. ח"כ הכי לא הפסיד לו כלום ולמה מייב לשלם. וכ' לענ"ד ליישב דלכאורה לכיך להבין הלא קיי"ל דעל עשה לריך לפזר עיסור ככסיו ועל חומם או"ח חרכ"ו ולמה העביכו כאן עשרה זהובים דוקא. גם עיקר דבר אין לו שחר כלל הלא המלוה הוא רוחכיי ומה דעות תעבכו לה לפעכו בחשלומי כסף האבד וכבזה? אמנם הכה אף שמלל"ב כ"א לעול על לוואריהם וכולה רוחכיי מ"מ מלוה כחקבה הוא שעה בה מאד ומשך לו מזה גם הבאת הגוף כי בבלות ה' דרכי אים גם אודיו ישלים אחו גם גופו כהה בזה. ועי' בעל עקדה שע' ס"ו כי כאשר יודע האדם בנפשו אזה שליעות יקבב לו שמחה ועונג. ועי' שבת ל' ע"ב ושבחהי אכי את השמחה זו שמחה של מלוה. ויהי כבגן המבגן והיי עליו רוח ה' ולא יתגבר שלא יהיה לו בזה גם הבאת הגוף. ומעתה אותן עשרה זהובים שחייבו כ"ג באמת לא היו בעד המלוה כי זה לא ניתן להשבון בכסף וכשבבת המהרש"א בשבחדרין גבי אין עונשין מה"ד. והשלומים אלו המה רק בעד גזלו ההבאת הגוף הנמשך מהמלה. וממילא מחוכן גם קו' הח"ם כי בבאכם אף שמעבה עליו כאילו עשאו זה רק לעכין המלוה גופא אבל לעכין ההבאת הגוף הכי אכן שהלי שלא עשאה ולא היה לו עונג מזכה אדבבה בלעבר ורק עבור לעבו זה מעבה עליו כעשאה ועיכיו רוחות שבהפך לו שמחה לתוגה וספיר כשאר מיוב החשלומין בעד גזלת השמחה:

ג) שם בגמרא יש לי דבר הלריך פלמיד דקאמר כ"מ לעכין ברכת המזון האם לרוך לשלם י' או מ' זהובים ולי"ע הלא הכחנף יכול לברך בעצמו כל הברכות ויכוין שלא לצאת בברכת החונף ולא דומה לכסה"ד שמלוה אזלים לה. וכ"ת שהפסידו דלא יוכל להוליא אחרים ולזכות את הרבים זה קשה לשמוע לחייבו בעד זה כיון דעיקר מלוה נשאר בידו לקיימו. ורליתי להרץ דמייבי דהוא אכל רק כזית והמה אכלו כדי שביעי ועכ"ז יכול להוליא אחרים י"ח מלד ערבות כמ"ש הרא"ש בברכות דף כ' ומ"ח. ומעתה אם יברך בעצמו יקיים רק מלוה דרבבן כיון שהוא אכל רק כזית אבל אם מוליא אחרים שאכלו כדי שביעי מקיים מלוה דאורייתא ולכן מייב לשלם. אבל לא יתכן לומר כך דמכא"ש הכ"ל כראה דרק באם המה לא יוכלו לברך אז יכול לברך מי שאכל כזית וכאן שים החונף אפשר *) שלא יוכל המחויב מדרבבן להוליא את המחויב מן התורה ול"ע:

*) אמר העורך לא רק אפשר כ"א מבואר כך בפירוש להיודע קלת בדיבים אלו. אכן הלא יכול להיות שמי שאכלו כדי שביעי המה כולם בוים ורק החונף ובחנף היו חברים ולא ידעו שבעו א"כ תיכולו הבלהה מזה ובראה לו. אכן ל"ל לזה ומייבי בכולם אכלו כדי שבעם ויודעים לבבך והקו' מעיקרא ליקא כי עשרה העושים מלוה אחת אחד מבבך לכולם ואסור לבבך לעלמו כי בבוב עם הלרת מלך עי' מנ"א סי' בל"ח אות י"ח:

הלז
הה"ג מהו' נתנא פריעד מא וארוש

זבחים דף ע"ע סובר אביי דר"י ס"ל מין בעיכו בעל ורק רבו ס"ל מב"ע ל"ב וכתבו התוס' שם דהא דאית' בכל הש"ם שהם כ"י ס"ל מב"ע ל"ב הוא אליבא דרבא עיי"ש ולי"ע מחולין ל"ח ע"ב אמר אביי לא בלרכה אלא לר"י דאמר מב"ע ל"ב הרי דגם אביי בעלמו אומר שהם ולא ביאור ר"י מסמיה דרבים ומלוה לישב לשון מכמים:

על הקוש' באות קכ"ו תמהו רבים הלא כבר דיבבו בו הראשוכים המאיכי בעקומו והרשב"א בעגילה דף ז' ותיכלו דחרי לכם כתיבי או מסוס דכתיב אך לעעוכי כפיכש"י ומכילתא ורמב"ן ומזרחי פ' בא. וע' רמב"ן ומזרחי פ' כי תשא בפסוק אך שבתותי השמורו לדעת ריה"ג שם וירושלמי פ"ק דבילה. וע' א"ר ופרמ"ג סי' תקי"ט וכ"ש תקי"ב. וע' בבגדי יו"ט למהר"ש קלוגער זל"ל שעמדו ג"כ בזה ולא זכרו מראשוכים אלה.

מהה"ג מהו' אברהם ליב לרוטלבר מלבלב.

לולי דמסבפיכא היה כ' לעכ"ד לחרץ אף דקיי"ל כר"י הגילי דלכם ולא לבלבים ולבכרים אפ"ה שפיר קיי"ל כר"י דמכשירי או"ב מוחר אך לא מבעמיה. והוא ע"פ דברי ספר חיראים מובא בעבן סופר בלל ס"ג דלאו או"ב בלבד התיר הכתוב אלא בל הבאות כפם והבעם דכתי' יאכל (בקמץ) ואמרינן בפסחים דלכ"ע איסור הבאה

מסמע עיי"ש. ולפי דבריו שיש נראה לומר דלף מכשירי לו"ר לית לן למילף מסך קרא נופא כמו רש"י בפסחים דקתס הכאה לידי אכילה הס באות. לו"ר בסך אסר יאכל גם מכשירין בעסמע כי גם הס המביאים לידי אכילה.

ולגב לעורר בהא דקי"ל כרי"ג דלכס ולא לכלבים ולא כר"ע דאפילו כפס בהמה בעסמע. האריכו הראשונים. ולענ"ד כי דהא דס"ל ר"ע אפילו כפס בהמה בעסמע ע"כ מ"לכל" כפס לרוס כך ע' הגה' הג' כ' בלאלא ר"ב בבזיר מ"ח חוס' ד"ה ור"ע ובכתובות זי ילפינן מלכל כפס דבר הסוה לכל כפס ועכ"ח ס"ל דר"ע לית ליה הך דרשה דהא לריך האי לכל דלף כפס בהמה בעסמע. וכיון דאכן קי"ל דלריך להיות סוה לכל כפס עמילא מוכרח דלא קי"ל כר"ע ודו"ק:

הרבני הה"ג מהו' יוסף משה ראנה מליעסאלאב כבר הירוץ הרבב"א דתרתי ש"מ עיי"ש וכי להסביר כמ"ש בחיבי פסחים כ"ג בד"ה קליכפס דהוי מלי לכתב קליך וכתיב קליכס ש"מ תרתי. וה"ה ה"ב הוי מלי למכתב רק הוא לבדו יעשה ומדכתיב לכס שהוא מיותר לגמרי ש"מ חדא ועדיין הוי מלי למיכתב לך וכתיב לכס ש"מ תרתי:

מהה"ג מהו' שלמה קליין מזענטא:

באות קכ"ע עמדתי מפתאה הלא לרבא קיימינן ומ"ב לף לאחר דילענו דין עד זומס מ"מ הוי ב' כתי המכחישין עדות שאתה יכול להזימן מקו"ח. מה בהזמה שעתה מוזמין מ"מ העדות בין העדות שיזמין בה ובין ההזמה כשרה אלא מכאן ולהבא ה"ב כ"ש בב"ב עדים המכחישין אם בחמו אמ"כ, מ"מ העדות בין העדות ההכחשה ובין ההזמה כשרה אלא אלא חידושו ואין דומה לתוס' כתובות כ"ו ע"ב דשם בעמאה לפניך בלא חידוש. והא דפריך לקמן כיון דהיזמו אגיבה היו פסולין בעדיתה. הא בפירוש איתא רק לאבי קשיא ולרבא ליתא.

מהה"ג מהו' שמואל ראזענבוים יערגען:

בלד 118. על הסגות העורך עלי אלא חליון של כוכב הראשון. אומר אני נקוט מיהא פגא בידך לכה"פ מתורץ בזה קוס' התוס' שם בעמ שהקשו ועוד דאומר הכא אלס נילון בר"ה הא אמר הנכנס לחולה אומר הנקוס ירחס עליך ד"ל דהנכנס לחולה מייני בחולה מידענו בודאי שנחלה ע"י לנים ופחים שהלך בינות החוף בלי כסות ובקין בנקוס מנה לו שאנו מקופקי בו שנחלה ע"י לו"ש. ובשמעתין מייני מידענו בעמ שנשמר מכל אלה וממילא לא נשאר לנו כ"א לומר שנגזר עליו מן השמים:

ועל ההשגה תחת ליון של הכוכב הסני אומר אני כך היה כוונת האי ג"א כשיבא הקולא לפניו כחגרשה מהו אמיד לו בזאת. שאל מנמו אבא אומר השקני ואני אומר השקני מהו. ואומר לו אדיך קודם שאתה ואתך מייבים בכבודו. וזאת מוחר לי להוכות כי ע"ז כבר נתן לי רשות. ואח"כ אומר לו א"כ אין התחלה לשאלה כהגרשה מהו לעובדן ממילא:

ועל ההשגה החת ליון כוכב ג' בעיני לא יפלא כלל. כי מדין ריסי עיניו ביכר שזה מקרוב מת אביו לאחזו רבו ר"י עדיין לא בא. ואפשר לומר שהאי ג"א עלמו המפשר לר"א ואין בו מסוס מוליא דבה כיון שלא היה רבומובהק לא ישתתף בלעבו כ"כ אבל לר"י שהיה רבו מובהק לא רלה לעבר בזה. ועתה שבני מוסיף על עיקר מאמרי דעה שהביאו להאי ג"א להוכות ביאראל הוא עש"מ דאיתא שם דף ל"א ר"י אומר אבני מי שלא מאמן. ואולי האי ג"א לא היה מהר כ"כ בכבוד אביו לכן מיד אחר פטיכתו שם על לבו לתקן וללמוד אלכות כאו"א להוכות לאחרים כדי שזכות הרבים יהי' תלוי בו לכפר על עבנו בזה לכן בא מיד אחר פטיכת אביו לשאול ע"ז:

כלח

עוד מהנ"ל:

בת"ת מחברת ג' אות י"א ביקש לעלות נעם להשמעת הרמב"ם האי דיבא דאל יסנה אדם מאכסניא שלו המפורש באין חולק בטסכת עירובין דף ע"ו. וכ"ל בהיות שאין ראיה אחת לדין זה כ"א באשר לעדין זאת מאברהם דכתיב גביה וילך למקטיו ולבב מדכתיב אל המקום אשר היה שם אוהלו בתחלה אמנם בהיות דרש"י בחומש מביא מ"א אומר שהלך לפרוע הקפותיו א"כ ליכא ראיה דהלך למקטיו משום דפגוש ופוגש אלא רק כדי לפרוע הקפותיו הלך למקטיו וגם אל אשר היה שם אוהלו בתחלה לשלם לאותו אכסניא שהיה שם אוהלו ועשה שם הקפות וא"כ כבר מליבו חולק על האי דיבא ואין תמי' כ"כ שהרמב"ם הכריע כהאי מ"ל בעלכם:

שפתי ישנים:
קלט:
הגאון מה"ר שמואל בערנשטיין זצ"ל שהיה רב באמסטערדאם

— אמסטערדם — ביום יום ו' עש"ק כ"ה מנחקע"ו לפ"ק,

אלקים יעכהו ושמי מכומו. הוא יברכהו וישיבהו בשמחה ושלום על מקומו לאומ"כ בלו"כ הגאון המפו' הרב המובסק החכם הכולל זה שיבי קולע אל המטרה פ"ה כמה"ר אליהו לבי ה"י לכלה:

אחדש"ה מה מאד שמחתי בדבריו דברי כועס כעימוה בימין לדקו דברים המלודקים כדת אשרי הדור ואשרי העם אשר לו אלקים קרובים אליו בהיות היושבים באהבה מחין זל"ז בהלכה ולזה שומעין שאמר כהלכה וכל כוונתם לשם"ם להוליא האמת לאמיתו והנה לא ידעתי מה עובו לרכיו ומה רבו מעשיו בדברים הטובי' אשר עשה מכת"ה בדבר הסגחתו על עניני ההכשר ובפרט בדבר הבשר וה' ישלם משכורתו על הטוב אשר עשה להסיר מכשול מדרך עם בית ישראל. ולולי דעריד' טובא גם חולשת מזגי כבר הסבתי לי"ב מעכת"ה אך עתה עמותכוחו חרבני על ביאתי בקלה. ועל סל עתה באתי להסיב דבר כאשר עם לבבי ואת אשר אמרתי בהפזי בעמדי על כל דבריו סל גדול מעכה לתכיו ולמכת"ה מספר הבחיה. האמת אגיד ולא אכחד כי לא ראיתי דברי הטובה הגאון בעל מ"ב וס' מכת"י בעת עמדי על דבר הזה כי הספר הראשון אינו בידי אך בכ"ז הענודה כי כך עלתה לפני בתחלה וקיימתי ה"ל כל מ"ם הגאון הנ"ל זל"ל בזה מסברא דכפשי והבאתי לי סמוכים מד' הרי"ן ס' גיה"ב והלע' דברי לפני מכמי לב לומדי החורה כסכסאתי ונתתי בדבר אלא שלא רציתי לסמוך ולהשען על בינתי להלבי ולמעשה מפני שהרמ"א ז"ל בת"ח וגם האו"ה מהמירין בדבר והסכים הש"ך עמהם אך בכל זה אמרתי כאשר באו אלי הענבים ואמרו כי ים להם הפסד מרובה שעכ"פ עד כי אגיד להם דבר חק ומשפט הביקרי יבקרו אלו גידי הדם אשר אפשר להם לנקר בלי הפסד מרוב' רק בגידי הכתף אשר בזה לריכין לחתוך החתיכות זה מזה דאלולי כן א"א להם לנקרם הנחתי להם עליין לנהג כאשר נהגו בתחלה ואף כי באמת שבדשר הביקור לא הביא מעכת"ה דבר מעשות עוד אך בכ"ז אחרי כי באותן הימים הייתי לעם אחד את אחיכו הספרדים בדבר הסחיטה וביקור והולרכנו לסבות דברים רבים כאשר המתקתי סוד את י"ב מכס הספרדים ומזה נולדו גם מיכוים בדבר הביקור כגון בחלב הכסלים וחלב הכבש גם בחלב הדקין ע"כ הוכרחנו לעמוד על כל סודם הדברים והנה מ"ם לעמכת"ה להודיע מדברי האחרונים באמת יפה ליבר ובזמנו דבר מכת"ה וגם אנכי לא כחבתי רק להרוחא דמלתא להוליא מלב האומרים להתיר גם בביקור אחר ההדחה ובר מן דין אלו על חלב וגידי חלב לבד דברי אמוריים פשיטא דלא שייך לומר הדחה הגם דלפמ"ש איכא כ"מ כדיון לענין חלב הכסלים ולענין קרום שעל יותרת הכבד שאנו מחמירין בו כמ"ש רמ"א אלא דבזה הוי מלתא דפשיטא דלא מהני הדחה אבל אלו הדברים אשר יבאו מפי הראשונים אמרתי כי איכני לריך לעמוד לפניו בידעי כי בקו בהם ובדבריהם וכל כז לא אכיס ליה רק יבאתי בשביל דבר שנתחדש ואולם כי בעת הזאת כשהנה מנהגנו להחמיר בנקלה הדברים בדבר הביקור וכאשר הודעתי בזה כי קבלנו עלינו לעשות בזה כמנהג ספרד' להסיר החלב אשר תחת בשר הכסלים מבפנים וגם ביותר הכבד אנו נוהגין להסיר הבומן אבן מהא"ע לא הייתי לריכין להמליא מומרא אלשה עפ"ד הרמ"א דהא בחלב הכסלים הנעשה שאנו נהגין להחמיר כי קבלנו עלינו מומרת הב"י בזה ולד' הב"י ומוב הפוסקים הא משמע להדיא דאפילו לכתחלה א"ל לנקר הבשר קודם ג' ימים דלא הביא ד"ז כלל בש"ע אף דמ"מ בב"י משמע קלת שהדבר תלוי במנהג מקומות וביותרת הכבד ל"כ בב"י דבר רק הרמ"א כ"כ ומבואר מדבריו דל"ה רק מקום מומרא האמנם דבד"מ משמע קלת דלא מחלק בין קרום יותרת הכבד לשאר חלב ומשמע מדבריו שם דאין לחלק בזה בין חלב כחוש לשאר חלב אך בכ"ז יש לנו לומר שאין לנהוג כמומרא דמר ודמר בדבר א' כמבואר בש"ם ופ' רק היכא דהדבר הוי מחמת ס' וכמבואר בגמ' ותו' וביעב"א בפ"ק דעירובין ואיתא ד"ז ג"כ פ"ק דר"ה אכן באמת עיקר דברי אמוריים על גידי הדם וע"כ כתבתי מה שכתבתי והנה מה דבדק לן מר להקל ע"ד הב"י מ"ם בשם הגמי' הנה כבר כתוב לפני בגליון מימי ילדותי ח"ל בהגמי' שלפניו לא כתוב שלא ביקור ול"ל שהיה מוסחא אחרת לפני הב"י בהגמי' אך מ"מ כי עיקר כנוסחת הב"י אחרי דמרדכי בשם רא"ז כתב ממש כלשון הכי בב"י וכאשר כתבו והביאו הב"י ג"כ ואולי הוגה בהגמי' שלפניו עפמ"ש בב"י בד' הרא"ש דאפשר דס"ל דאשגרת ליפן הוא ולא דק ומהא"ע הגיהו אלא שראיתי להרב ב"ח סי' ס"ע סעיף י"ב כבר

הערה בזה וכ׳ דבהגמי׳ בקלף כ׳ בהליל שלא ניקור ע״ם וקיים מפני שנתקשה החלב והדם בתוכו עכ״ל על כאן דברי בגלין שם. והנה באמת לא ידעתי מה זה שכ׳ ידידי שהב״י כדחק בטעם דבאמת הב״י ל״כ מדעת עצמו בזה רבר רק העתק דברי הראשונים ובאמת א״ה מהני הדחה לרבך אז ל״ה שייך לאסור לאח׳ ג׳ ימים דהא עיקר טעמי׳ לאסור מפני שנתקשה החלב וא״כ אי מתרבך ע״י הדחה אז הלא אפשר להוליא החלב דעיקר טעם קישוי החלב הוי מפום דאז א״א לנקרו אמנם באמת עד׳ הרב״ם יראה ג״כ דעיקר מלת׳ לענין חלב כאמר וכ״כ כי כן אמרתי מתחלה מסברא דכפשטי דבאמת הרב ב״ם ל״ה מדבר מגידי הדם. והנה באמת לדעת הפ׳ המחמירין בבשר שהה ג״י בלא מלי׳ מפום שנתקשה הדם שבתוכו אי לאו שהי׳ כ׳ להקל מטעמא שכ׳ שמוא כ׳ בעל מ״ב מפני שבוטל כל חוטי הדם וודאי הוי אסרין לכ״ע מפני שנתקשה הדם שבגידין אמנם ודאי דוחק לומר דדעת המחמירין מפני דבשהה ג״י א״א לנקר יפה חוטי הדם שיתקשו בתוך הבשר דפשט לשונו לא משמע הכי וגם הוא נגד הסברי והמוש אכן מלשון הסאלה שנשאל הר״אם יראה שנשאל על כל דבר הניקור ועי״ז הסיב מהחלוי בניקור החלב וקיים אלא כוהנים וכו׳ ולכאורה סוף דבריו אין להם סייכות כלל לענין ניקור אבל לפ״מ שאבאר לקמן בס״ד דלענין ניקור חוטי הדם מלינו לומר דומה דנגע מחוטי חלב ואפי׳ הרא״ם מלינו למימר דומה א״כ הוי א״ם סיום דברי הרא״ם בחסונה. והנה מל׳ הרב״ם יראה שלא ע׳ רק בב״י סי׳ ס״ט ולא בסי׳ ס״ל ובאמת כ״ל דבסי׳ ס״ט ל״כ הב״י רק מה דשייך לענין בשר שלא כמלח ומהא״ט כ׳ שם בפשיטות דעת התוספ״ס המחירין בלי אבל בסי׳ ס״ל העתק כל מה דשייך לענין ניקור ומה״ט העתק בסי׳ ס״ל כל ד׳ הגמי׳ והעתיק ג״כ ד׳ המרבכי שכ׳ דל״ע אם מתיר הר״ם בלי שלא נחנקר. והנה יש לי אריכות דברים בעניניים הללו על דברי הפ׳ ראשונים ואחרונים בסי׳ כ״ב וסי׳ ס״ל וס״ז ועי״ו וס״ה אלא שאין כאן מקומו כי תקצר היריעה ולא יכחוני הזמן להעתיק כעת כל הדברים הכתובים לפני זה בס״ל אלא דמ״מ יש לעיין בעיקר דין זה דהנה דעת הר״מ הביאו בפרק גיה״כ דחוטי הדם אסורין אפילו בלי כשלא התכן ור״ן שם חולק ע״ז וכ׳ דשרי ומצואר שם מדבריו דאפי׳ מליח׳ ל״ל כמו בשאר בשר והדברים כתובים בקצרה בב״י סי׳ ס״ה ומ״מ מבואר שם בגמ׳ וכ׳ לענין ביטול בעי מתיכה ומליחה ובלא מתיכה אסורין וס״ט מפני שהדם כמוס בתוכו ומליחה ל״מ בהו והובא ד״ז באורחות בעוס״ע סי׳ ס״ה אבל בלי בהלקו הפ׳ שם ד״א דאסורין ו״א דשרי והנה דעת י״א שם דבלי ומליחה בעי קליפה וכ׳ הרמ״א והשייך להחמיר ולכאורה יל״ל דעת בעי קליפה דאם כ״מ מפום דליא מליחה לחוטי הדם דהוי כדם הכנים באברים א״כ מ״מ כ״מ דלא בעי קליפה וחפילו אי מליחה מבטל אכדי קליפה א״כ כ״מ דמהני מליחה בדם הכנוס בתוכם וע״כ כ״ל שפקו להחמיר דל״מ מליחה לדם הגידין ומ״מ מלרכי קליפה מפני שדם הגידין מהשטם לתוך הבשר וא״כ עכ״ל כמי דס״ל שהמלח אינו פוגם דם הגידין הנכנס לתוך הבשר וא״כ כי היכא דס״ל לרבאי׳ אשר ממנו יולא מקום דין זה דבשר שהה ג״י בלא מליחה אסור אף בלי א״כ ה״כ בשר שהה ג״י בלא ניקור חוטי הדם אסור אפי׳ בלי דהא מ״מ דם הגידין כפלגו לתוך הבשר אלא דלדידן איכא למימר דס״ז כי היכא דמהני מליחה לבשר אחר ג״י בלי או אפי׳ לביטול ע״י שריה קודם ג״י א״כ ה״כ מהני לדם הגידין הנכנס לתוך הבשר. ומ״מ לדי הראבי׳ נופא דאוסר לבטל בבשר שהה ג״י בלא מליחה ה״ה דאוסר בלי ניקור מפום דם הגידין הנפלגו לתוך הבשר דהא לדידים ל״מ מליחה כלל לאחר ג״י ועד כאן לא אמרי׳ דהקליפה ל״ה רק חומרא אלא מפום דאמרינן כבלגו כך פלגו אבל אי אמרי׳ דל״מ מליחה לבשר א״כ ה״ה לדידים מדינא ל״מ כשאינו מנוקר והשתא אע״ג דהראשונים לא כ׳ דין זה בסי׳ ס״ל רק לענין חלב מ״מ לדעת ראבי׳ נופא מפום דאוסר גם בחוטי דם ואדרבי׳ לכאורה איכא למימר דהרא״ם מודה לזה ואינו חולק כלל אראבי׳ לגי׳ הב״י בהגמי׳ שכ׳ בשר שלא ניקר ולא נמלח שוב אינו פולט דמו שנתקשה הדם שבתוכו ולא תזכיר שם חלב וא״כ יש״ל דלבבי חוטי הדם מודה הרא״ם אלא דבהא פליג דהראבי׳ אוסר אפי׳ בלי והרא״ם ס״ל כד׳ הר״ם דלבלי שני ומה״ט מלינו למימר שכ׳ בהגמי׳ שלפנינו דמהר״ם מתיר בלי לעי״ג דכ׳ המרבכי שלא״ע אם מתיר בלי בניקור מפום דאיסו מייבי לענין דם וס״ל דבבי חוטי דם מותר בלי כמו דמהני בבשר שהה ג״י בלא מליחה דאל טעמא אית להו והשתא אפי׳ לי״ג בהגמי׳ תיבא ניקור מ״מ א״ם דהוי בכלל בשר שהה ג״י בלא מליחה לדידן וא״כ ממילא גם בזה אסור והרא״ם לא פליג רק בחלב ואין לחק׳ לפי״ז הו״ל לדידן כי היכא דמהני שריה לבשר שהה ג״י בל״מ להתיר בביטול ה״כ הו״ל דמהני לחוטי דם דהא ל״ם לאסור רק מפום דם גידין הנבלע בבשר

דמליכו למימר כי היכא דבעי קליפה למותרא בטולה
עם המוערין ולא למיכין דסרי לכתחלה משום כבכ"פ
מה"ט אסור כמי לכתחלה אם נתנקר ומחוטי הדם קודי
ג"י ומ"כ לפ"ז אדרבה י"ל איסכה דמוטי הדם מעיקא
בהא מחלב דאפי' הכא"ם מולה בהו וכ"ם דאיכ למיעבד
דסרים מוערות ל"מ בהו ואפסר בכה"ג אפילו בדיעבד
אסורין כ"מ דמסתע מדי הס"ך ובאמת הס"ך אם סי'
ס"ט הביא דין חלב וחלב בין לכתחלה לדיעבד ובחוטי
דם לא חלק ומ"כ מסתע קלת מדבריו כמ"ם ובזה כיח'
מ"ם הב"י בסי' ס"ל על די' המרדכי ח"ל וכי עוד שנתקשי
מאיסור חלב ודם ובשם הגהמיי' לא הזכיר חלב ומ"מ
דגם הגמיי' בחלב מייכי למה הולכך להביא די' מרדכי
האלו מ"ו דס"ל דבהגמיי' לא מייכי אלא לענין איסור
חוטי הדם ובזה כיחא כמי הא דבהגמיי' כי בפסיטות
דמהרי"ם מתיר לגלי ובמרדכי מספקא לי' וכ של"ע
דמ"מ בין לני' שלפניכו ובין לני' הב"י בהגמיי' לא
הזכיר שם חלב מ"כ י"ל דבזה פסיטא ליה כי היכא
דסרי לגלי בבשר דסהה ג"י בל"מ ה"ה כמי בחוטי דם
כשלא נתנקרו חוץ ג"י דאע"ג דהדם איכו יולא מ"מ
סרי לגלי וכמ"ם בסי ס"ה שהאם שוחב כל הדם אבל
המרדכי דמס' לי' לדי' מהרי"ם הייכו לענין איסור החלב
דא"א שהחלב מתקשה בחוכו ואי"א ליעלו מ"כ איכא
למימר דאפילו לגלי אסור משום דע"י גלי החלב מבשאר
מסעפע ומ"ם בזה טעמא דשייך בדי דס. ועי"ל בדא"א
ולהוכיח מכאן דאפי' בגידי דס אוסר הראבי' דא"א
דמהרי"ם מתיר מה שאוסר הראבי' לגלי דוקא מ"כ ע"כ
הא לס"ל כמי ס' הראב"ם דמתיר לגמרי בחלב אפי' בבים'
אלא בעיקר הדין ס"ל כס' הראבי' דאמרי' דהחלב
מתקשה בחוכו לאחר ג"י ולא מהני לי' איסור מ"כ יוק'
מהיכא תיתי יהי' שרי לגלי דאמרו הגלי מוליאה החלב
אבר בחוך הבשר דבשלומא בדם מליכו למימר שאאם
שואב הדם אבל הא ל"ל הכי ועי"כ ל"ל הא דמהרי"ם
מתיר לגלי הייכו לענין דס ומ"כ מוכח דהראבי'
אוסר לגמרי אפי' בחוטי דס והשתא י"ל הא דמס' לי'
להמרדכי הי"ט אם כימא דשרי לגלי בלא איסור חוטי
דס חוץ ג"י כמו בבשר דסהה ג"י בל"מ ובטעמא שכתי
או ס"ל בביקור לגמרי כדי דאבי' וכאידך סברא שכתבתי
ובאמת מד' הגהה ס"ד שהביא הב"י משמע דס"ל בפשי'
דאסור כשלא ביקור אפי' לגלי ומשמע מדבריו דלא
מחלק בין גידי דס לחלב וכ"מ מדי הר"מ שם. והכא
מד' הס"ך בסי' ס"ט מבואר דמשום הפסד מרובה או
אפי' בלא ה"מר מותר לקרות הבשר לכתחלה חוץ ג"י

ולהכיח עוד אבל מ"מ משמע לאדי' מדבריו דבהא כ"ע
מודה דבעי שיבקר מחוטי הדם ומשמע מדבריו דחוטי
הדם מחיבי מבשר שסהה ג"י בל"מ. והכא אחרי עמדי
על כ"ז שמתי עיני על ד' ת"ח וס' מבמ"י ולאיחי שם
מבואר שדעת הת"ח כמ"ם הס"ך שם משמו וסכן כתב
בא"ו והוכיח שם בתכמ"ר שכן ד. ומהרי"ל שהוא מהרי"
מולין כמ"ם בהשו' מ"ב לדעת מהרי"ל ובאמת לפמ"ם
מוכח שפיר כדעת מהרי"ל מד' הגמי' והמרדכי ולא
כמ"ם במ"ב להק' מ"ז ואדחי כמי מ"ם להק' מ"ז ומ"ם
מהרי"ל דבמרדכי מתיר לגלי אע"ג דבמרדכי כ' דלענין
ביקור ל"ע ומ"כ לכאורה אדרבה יש להוכיח מדעת
מהרי"ל כדעת בעל מ"ב מ"מ הלא כבר הוכיח בתכמ"ר
דל"ל הכי לדעת מהרי"ל ומ"כ יש להוכיח מזה כמ"ם
דהשתא מ"ם מהרי"ל דהמרדכי מתיר לגלי הייכי משום
דס"ל דמ"ם המרדכי סל"ע אם מהר"ם מתיר לגלי הייכו
לענין חלב אבל בגידי דס ס"ל דמתיר בפשיטות לגלי
כמו בבשר וכמ"ם ומין להק לדבריו לגמה הניח בחוטי
חלב בל"ע הא לגמה דס"ל לגמהר"ם כראבי' מ"כ איכא
למימר בפשיטות דאוסר מטעמא שכי לזה י"ל דס"ל
למהרי"ל דהא גופא מס' לי' להמרדכי אי ס"ל לגמהר"ם
גבי חלב כדי' ראבי' לגמרי או לס"ל כראבי' והא דמתיר
דוקא לגלי הייכו משום בשר או דלחומרא מלריך לגי
ולדיכא ס"ל כראש"ם ומ"מ מבואר שם מדי המנחי' הגם
שראה הטו' מ"ב מ"מ לא מלאו לבו להתיר בבישול כשלא
ביקיר הבשר חוץ ג"י ועי"כ לא מלאני לבי להקל בדבר
שאסרו גדולים רבים והכי אחרונים מיכהו ובפרט
שהשך ידע מה' מ"ב שהבילו בתקיומות הרבה ולא חש
מ"כ איכא למימר בהא ה' כבהראי ויש להביא ראיה
לזה מדי מהרי"ק בחשו' ומנ"ם בח"מ סי' כ"ה אלא
שאכ"מ להאריך בה אלא מס' לי אם טועל חוטי הילד
והזרוע קודם ג"י אם יש להקל כשאיכו טועל מו' הכהף
כיון שהגיד הולך ומתפשט מכהף לזרוע מ"כ כיון דיש
לחש סייכות להדדי מ"כ היה אפשר להקל בדבר קלת
כיון דקי"ל דבחתכי ומלחי' שריא אפי' לקדרה מ"כ
בכה"ג הי' כ' קלת כחתחי' ומלחי' אלא דגם בזה לא
מלאני לבי להקל עד כי יסכים י"כ מעכה"ה עמדי.
ובאמת בעיקר הדין כי דגם בתי' מ"ב לא התיר לכתחלה
רק לחלוק על סברת האוסרים לגמרי זאת ומ"מ לא
הקיל לכתחלה ובאמת בידעי ומכיכי כי הוא בקי בש"ס
ות' ראשונים ואחרי אמרתי שא"ל להאריך. והכא עיקר
כוונתי בדברי הראשונים הי' דמלהא דפשיטא הוי דלא
מהני הדחה לדם החוטין ובולחי פשיטא לי מלהא כדי

יי"כ מעכת"ה דל"ם הדמה לגבי חלב חו מ"ל לסכים רק
במה שיל"ד בזה כ"כ לעיל ומלבד מ"ם מדברי
מעכ"ה רמיה למ"ם דכיון דמהר"ם קחזיל בסיעתה דמרי
לאסור כשלא נתנקר מחלב תוך ג"י לבישול מ"כ היכא
שיך לומר דלגלי שרי דעד כאן לא אמרינן דלענין דם
הבשר דשרי לגלי אלא משום שהאם שואב כל הדם
אבל בחלב הא פשיטא אלהא דל"ם לומר שהאם יוליד
החלב ומ"ו לומר שמהר"ם רצה להתיר לגלות לכתחלה
בשר בחלבו הלא החלב כשאר בתוכו ומדברה מפעפע
מ"ו ל"ל כמ"ש דל"ק רק לענין גידי הדם ובאמת ל"ל
לפ"ז כמידך קברא שכתבתי לעיל דהמדכי לא מש' לי'
רק לענין גידי דם אם לא כימא כמ"ש בד' מהר"ם
דהוא נופא מש' לי' להמדכי אם כימא דבק לחומרא
קאמר דל"ם רק לגלי וה"ק לא שרי רק לגלי או כימא
דס"ל כד' לאבי ומ"כ אף לגלי אסור ומ"מ יותר כי
כמידך קברא שכ' אבן מ"ם מעכ"ת לחלין בעד מו"ה
באמת לדבריו יוק' ד' הרמ"א אהדדי דאיסו פ' בה"ח
שלרוך שיבקר חוטי הדם תוך ג"י ואיהו נופא פ' דגלי
לריך קליפה וכן בחליבה וכמ"ש בש"ע ס' ס"ה ומ"כ
הא ס"ל להרמ"א דגם בגלי וחליבה לריך חתיכה ועוד
דבחליבה מבואר דגם האו"ם אוסר לכתחלה לגלי והביאו
הש"ך וגם הרמ"א לא מלריך קליפה רק לחומרא ומ"כ
מ"א מי לא נעי קליפה לרוך לנקר חוטי הדם מ"כ
פשיטא דלדידן כמי ל"ל הכי דגם לדידן לא אסרינן
כשבשלו אה"כ וכמ"ש הש"ך סי' ס"ה ועוד דלע"ד בלא"ה
ל"ל הכי דהא הטעי דבשר שהאם ג"י בל"מ שרי בגלי
משום שהאם שואב מ"כ לא מבעי כשבטל החוטין אחר
ג"י דמ"ל בפשיטות דשרי לגלי וכמ"ש דכ"ה ד' מהר"ם
אלא דה"ה דשרי כשלא הי' מנקר כלל לגידי הדם לד'
המתירים בגלי וכמ"ש הש"ך בהדי' נפי' ס"ט ס"ק כ'
ומ"כ לד' מעכ"ת יוק' ד' הש"ך אהדדי דתיכף ומיד כתב
שם בפשיטות שלרוך לנקרו מגידי הדם תוך ג"י ועוד
היכא שייך לומר דבכה"ג כימא שיתקשה דם החוטין
ואין האם מוליאו דהא כ"כ בשם הרי"ן פ' גיה"כ דאין
בין בשר שם בו חוטי דם לאין בו לענין גלי ומ"כ פשיטי
דל"ל שאין האם מוליאו ולד' מעכת"ה יוק' טפי דאם
כימא לגבי גלי שאין האם מוליא דם החוטין שנתקשה
בתוכו מ"כ פשיטא דאיכא לאיסור שדם הנבלע בבשר
מתוך הגידין מתקשה בו ואינו יוליא ע"י מליחה. סוף
דבר לא מלאתי בזה דבר להקל לכתחלה כשלא נתנקר
הבשר מחוטי הדם תוך ג"י אונס אם דעת מעכת"ה
מסכים עמדי להקל בחוטי הכתף מטעמא שכ' ולדלף

בזה טעמא דהמ"כ ימחול להוליעני וכו'
לוה"כ דבק מלח לוהב לותו כנפשו וכפש
שמולל מוכה פק"ק לומשעדלש והמדיכות:

קמ

הה"ג מה"ר שמעון צבי ווייגער מבריפש

א) עיבודין ק"ב ע"ב תוס' ד"ה מחזיקין לף דים מימום
לבחיקת סמכין ולמיכוה אפ"ה במקדש שרי ע"ש.
ולבאר"ל ל"ע הא ב' שבותים גם במקדש גזרו אם בחים
כאחד כמ"ש בתשו' רע"אסי' קכ"ט ומ"ש יו"ל סי'
ריי"ל [וכמו בביה"ם] ומ"כ כאן יש ב' שבותים שחיק'
סמכים ומיכוה ואיך שרי במקדש ול"ע. ועי' תוס'
פסחים ס"ו ע"ב ד"ה מחמר כלאר יל. הו"ל להקשות
ביותר דהוי ב' שבותים ומחמר ומשתמש בבע"ח וגם
במקדש גזרו ע"ז.

ב) שם ק' ע"ב ליסמטיה לכרבלתיה מ"ל עפ"י גמ'
שבת קי"ד ע"ב הכולה שיקרם חברבול יטול כרבלתו
ויסתרם מאליו כי מתאבל על הודו שבוטל ואינו
משמש. [ועיין שאילת יעב"ץ מ"א סי' קי"ל. ועיין
ב"ש אה"ע סי' ה' וש שם ט"ם במ"ש מפ' כ"כ
ול"ל מ' שבלים והוא גמ' שכ"ל] והבן.

ג) שבת קי"מ ע"ב מאן דאפשר לאכול פת שעורין
ואוכל פת חטין עובר על השחית. עיין מהר"ם ש"ק
על הרי"ב עלוות מ"ע דאכילת מלח מביא בשם סב'
מ"ם דרשה בספרים דקמה שעורים קשה לשכחה.
ולפ"ז ל"ם ב"ה דהא קשה לשכחה [וע' תשו' חו"מ
סי' ע"ו דביאיהם היו רגילין יותר בשת חטין ועיין
פסחים ע"ב.

ד) שם מאן דלא כפים ליה בישרא יעשוש גידי
לוואר. ל"ע מפסחים דפ"ד ע"א ותוס' שם דגידי
לוואר מ"כ לאכילה. ובבא מחנים דר"ה קנה בשר
לוואר דכל דקבוד לבי ברוכי וקבוד לנפש מסיב נפש
ע' בבכות מ"ד ע"ב וכש"י חולין מ"ו ע"א ודל"ג ע"א
הכולה שיבריא עיש ולא עממת שיטעוש ג' מיני בשרא.

ה) מ' העורך עיקור הדבר מקורו בחבן עזר מש'
עיבודין דל"ה והוא אמר שם דרק אם עובר על ב'
שבותים ביחד אבל בזה אח"ז מותר ומ"כ ל"ק מתו'
דפסחים דשם כשמכיה הסכין על הכבש משתמש
בבע"ח ואח"כ עובר על שבות דממר. והקו' מרבי'
כי זה לא נקרא ב' שבותים רק שבות מ' דאקרו כל

דבר שהוא לרפואה עשוי חשש שחיקה קמיכים וחשש מיכות ועל כי יש כאן ג' חששות עדיין אין בזה לומר שהמה ג' שבותים.

ג) הנה עמא דבר שרק זכרים העוסקים בתורה מונע' עלמס מדבריס הקשים לשכחה. והקבלה מחנה כן שרק על שכחת התורה יש קפידה אבל מי שאינו עוסק בתורה אינו חושש על מעט חליסות כח הזכרון המקובל מדברים אלו. ועל אלה שפיר אמרו שאפשר לו לאכול שת שעורים אבל למען דקפיד ודאי ליכא ד"ח:

קמא

הה"ג מהו' פנחס בירליטצער מסערענטש,

א) המשכי על הרינב"א בע"ז דע"ג ע"ב בשם הרמב"ן בשא דבר ושמואל דמין במינו ל"ב הא ר"י היא ובמוני גבני למה לך. ותירוץ אי מדר"י ה"א דלא אמר רק בדם קדשים דמירא ורוק דטהרות דמינו קמ"ל רב ושמואל דבכל איסורין שבתורה ס"ל לר"י דמב"מ במשהו עכ"ל ולפי זה מה שריך בחולין דל"ע ע"ב והאמר ר"ל אין במינו ל"ב דלמא באמת לא אמר רק בקדשים וטהרות כיון דיש מקום לומר כן שהולרך רב ושמואל לומר דבכל התורה ס"ל הכי ל"ע:

ב) בחולין (ד' קנ:) חלקו מבשרים ר"ל אמר שעור קשה לי הא ר"ל ס"ל במכות (ד' טו:) התרלה שפק לא שמי התרלה ואיך אפשר שיתחייב בלהעה"מ מלקות הא הוי התרלה שפק שמא יחלקו מבשרים ובזה לא שייך תירוץ התו' דביטין דאוקמי' אחזקה דאיכי חזקת כשרות להיסך וגם אין זה לריך מעשה דדרך ללעוס המאכל בפיו וגם בלא"ה קשה אפילו אי התרלות שפק הוי התרלה אעפ"כ איך לוקין שמא באמת חלקו בשרים והגם דמוקי לה בגרוטייהו זעירתא שאין דרך ללעסו אבל עכ"פ בכלל אפשר הוי לחלקו שלא יתחייב ולי"ע:

מאמ"ר הה"ג מהו' שמחה בונם סופר נ"י, אב"ד דק"ק פרעסבורג יע"א:

— אשר הפיב להה"ג דשאלבוגארד בשנת תרמ"ג — לאות קל"ב

אני כבר עמלתי ע"ז זה כמה שנים דמדברי הו' מוכח דלא כבוב"י וח"ש דבינם בינם לכ"ע מלאוכיתא אין מבטלין מדבחנו לתקנתא בעלמא הוא ועיין בעקור חי' סי' תס"ז שכתב טעמא לתקנת עשום דהוי כמבטל מי' לכתחלה. אלא בלא"ה קשה על דברי הוכ' דבדף ל"ח ע"ב בד"ה לאו למעוטי שהקשו דלעא הייכו לענין שאין מבטלין איסור לכתחלה משמע דבבו דאין מבטלין מן התורה אף בטעם א"כ לכאורה שהו והא דכתבו באין מכריזין ובנגד שאבד דהוי רק תקנתא אלא דיש לחוק בודאי אם מערב איסור כדי לאכול מוטו כמו בזרוע בשלה שודאי יאכל האיסור אז שבר חוש' דגם בטעם הוי מה"ת אבל במקום שאין מכריזין ובנגד שאבד דלא מבטל לאכול האיסור בודאי דלמא לא יקח מהנוי הטריפה וגם לא יזכור לו בנגד הכלאים דרוב איסו כלאים זה ודאי רק דבבן דדלמא לא יזכור לישראל כלל אבל מ"מ כיון דיכול לבוא ישראל לידי איסור תקנתא דדבבן הוא שלא יבשל בי ישראל כמ"ש הא"ן בשוני' דמכריזין. ומהא דלא אמר' חוכה שלא להקלה לא קשה לחוש' שבתבו כה"ג תקנתא בעלמא אע"ג דהתם כמי יכול להיות דלא יבא ליד ישראל י"ל כמו שחיבן בשעה"מ שם דיש לחוש שילוד אחד קודם שיתבטל בשא' עופות או כו"ש במקנה קידושין דל"ע דמי שמלא מכיר הלפור ואע"ג דמוחר ובטל למי שאינו מכיר אבל מ"מ לבטל לכתחלה כה"ג דאוכיתא יע"ש. ויש ראיה לדברי כוב"י וח"ש דבינם בינם אין מבטלין לכתחלה מה"ת ומש"ש כזיר דהקשה לר"ל דאב מזיר מדרבנן והא קאכיל כהן מליקה והקשה בפלה' ס' ק"י דהא יכול לבטל בשאר קני עופות שהקריבו לאלים וכי דתרתי דרבנן לא התירו. ואי בינם אין מבטלין מה"ת א"ש ולא לריכין לדוקא ובלא"ה דבריו שם קשים להבין ואכ"מ.

ולאמת מוכרחים הי' אל הטעה"מ אז המקנה דאף אי אמריכן דמה"ת אין מבטלין זה דוקא במכוין לבטל אבל באין מכוין מותר ומוכח מדי הכ"ן ס' אין מעמידין זעיין בפר"ח ס"ל שהביאו בשם הביב"ש הא דהתירה התורה להגעיל אע"ג דחזר ונבלע בכלי והוי מבטל אי' ולע"ד מה"ת יהי' אסור ותי' מושם דאינו מכוין וא"כ גם בהא דשלא להקלה הא אינו מכוין לבטל רק לקיים העשה ולא ידוע ג"כ וקרוב לודאי שלא יבוא לידו ואין בודאי שיתפוס אחד את המשולחה. בודאי מותר מושם דאינו מכוין ואין לנו אי'רק כמ"ש בשעה"מ ומקנה. ובאיתי אח"כ בפלתי שנהר בזה בהוך קושיתו בסי' ק' שהקשה ג"כ מהא דשלא להקלה וכתב דאפילו לע"ד אין מבטלין מה"ת מ"מ הא לא כתבוין לבטל. והיולו שם שבי' מושם דכל זמן שאדם אחד רואה אע"ג דבבר מעורב לא חל עליו שם ביטול רק לאחר דלא ידע. דבר זה ל"ע ועי' בחוות דעת סי' ק"י ומקנה לא כי רק דאז

אין לבטל לכתחלה אפ"ה אפל לא אלא אייך ביטול וכ"ע בכל זה. — וכליתי לומר לפ"מ שהעלה המו"ר פי' ל"ט ק"ק ס' לחלק בין איסור הנאה לאיסור אכילה דאף להוסיף באי"כ דבבן אסור אפום דבשבטלו ובטלו הכי נהנה בעה שבטל ומבטלו ואין לך יותר הנאה שמבטם ומסבים הביהר א"כ מהא"ע אסור לבטלו באי"כ אפ"ם לכהחלם דהא נהנה בתחילת ביטולו לבטל איסור ולפורי מלוכע דאבה"כ הסחוטה ספיר אי' רבא דע"כ המסולחת מותר מפום דלא אמר תורה אלא לתקלה ואין מבטלין באי"כ וכן בלפורי עיר הנידחת ק"מ ע"ש. אלא שבתי וכליתי שזה ליתא. דדוקא אם מבטל איסור שבולאי יהנה ממנו ומבבה ומסבים הביהר ע"ז אז יש סברה לומר דבאי"כ אין מבטלין מה"ת לכ"ע אך בשלא לתקלה דלא מסלה ע"מ להנות ולא יודע אם יבא ליד ישראל ולא מכוין כלל לבטל בודאי אין לומר שנהנה בשעת ביטולו ולהמיר יותר באי"כ מבאיסור אכילה. ועוד דעדיין קשה מהא דחולין קנ"ו שילוח הקן ליתסר ל"א תורה אלא לתקלה ודוחק לומר דתי' הש"ם קאי לר' אנהו דל"ת כל תועבה גם אי"כ בנשמע ולא לחזקיה ג"כ. וכ"ל ליסב הקושי' מהא דשלא לתקלה לפי"מ הראשונים בקוני' דזכוע בשלא הא דק' הש"ם דחידוש הוא הייכו אע"ג דאין מבטלין איסור לכ' דבבן מ"מ זה חידוש שליותה תורה לעשות מלוה ע"י ביטול איסור יע"ש וא"כ גם בשלא להקלה כן הוא שהלוה התורה לשלוח מליפורי מלוכע לעשות מלוה ולשלוח שיכול להכשל בו בא"א אע"ג דאינו דומה ממש לזכוע בשלא להתס לותה התורה אכול ע"י ביטול מה באי"כ בשסולחת שבחוק שיחסום ישראל את המסולחת דכל הפרום מרובא פרום מ"מ חידוש הוא שהלוה התו' מלוה שיכול להכשל בו ישראל ולאכול ע"י ביטול דוקא וכן בשלוח הקן לפי פי' בי של רש"י שם דכל שה"ק ליתסר לעולם אפילו שלמה מעיקרא כמי כן הוא דאיך ליתה תורה לקיים מלוה ולבטל איסור אלא מהא דאמ' ק"מ לאעוטי לפורי עיה"כ דקאמר אי לשלוח ל"א תורה שלא לתקלה וכן לנשון אי' בשלה"ק דל"ת כל תועבה דוקא אם כבר בטל האם לא א"ם כ"כ דהא לא דמי לזכוע בשלא דהמלוה ניתנה מעיקרא כך ע"י ביטול אי' אבל בשלה"ק אדרבה עשה עבירה תחלה שלקח האם וכן בלפורי עיה"כ לא לותה התורה שיקה מעיה"כ רק מקרה הוא שאין לו לפרים אחרים רק מעיה"כ לא אייך לומר שהתורה לותה לבטל איסור דהא המלוה לא נהנה על ע"ז האופן. מ"מ יש לנו לומר מעצמנו ולנמוד

אם דגם כהא"ג לא היה אמרה התורה שלא להקלה ולקיים עשה לאחר שכבר בטל או אם אין לו לפורי שיקה לעשהתו מעיה"כ ועיין:

הה"ג מהו' שמעון נימאן מטארנאב.

באות קל"ד בסופו דקדק בב"ק הא לאו"ה הו"א כבילה דתזיק הסתא אי אית לי' לדידי' כמה עריפות יהיב ליה פתח בבבילה וסיים בעריפות והול"ל הסתא אי אית לי' לדידי' כמה כבילות וכ"ל דבאמת הקשו הסתא אי אית לי' לדידי' כמה עריפות יהיב לי סבי אין עושין סחורה בדברים האסורים ועיין בשו"ת בית יצחק או"ח שהאריך בזה ודוחק לאוקמי בהדמן דהלשון מי אית ליה לדידי' כמה עריפות לא משמע בהדמן אך י"ל לפמ"ש בשו"ת רע"ק סי' ע"ד דבעריפות שהי' לו שעה"כ מותר לסחור ולא יצריכן מבבילה ובדקדק נקט הש"ס עריפות דבבילות באמת אסור לסחור ואם קנה בבילות אסור לתן לו אבל עריפות לעולם מלי יהיב לי' ולכן נקט הש"ס דוקא עריפות כנ"ל:

וכעין זה כ' גם הה"ג דיערגען כ"י:

הה"ג מהו' שמעון פאללאה מיעמערינג

בלד 120 הסובב לאות קכ"ג. לענ"ד הוא דוחק להסב שם יהוכתן כלפי מעלה. ואמנם א"ל לזה דשפיר י"ל דקאי על יהוכתן בן בנו של מרבע"ה שבעשה כומר לע"ז מתוך עכוותתוהו ששכר עלמו לעבודה שזרה לו בב"ג ק"י ואין זה בגאי לא"ר"אלא אדרבה שבח לו ולזרעו ולכל יש' שקבלו התורה ע"י. וחרפה להכותבים העומדים בערד' (שדיבר הפייטן ווהם בחרוז שלפני זה) כיון שסב בכל לבו ובנוקים שבע"ה עומדים וכו' ואלו לאזכיר ביום שקבלו התורה ע"י מ"ר ובפרט שזה גופא הנעשה בע"ת היה ע"י דהמע"ה שלידתו ופעילתו בשבועות כמו מ"ר עלמו שכשלמו אז ע' אלפי לידה שלו. ומן המיס מסחוהו כמ"ש פ"ק דסוטה ושניהם היו ענוים בחולין דפ"ט. וביותר י"ל עפמ"ש מ"ר בעלמו בעשה הענל לי לוה ולא לחם בא"ר פ' ויחל ואפשר לטעות שהאמת כן שלא ניתנה תורה לנו כ"א לעשה ולזרעו וע' כדרים דל"ה ע"א דאל"כ לא היה קנ"ה מתחלה דשובה ישראל עד ה"א כהיב ולא עד בכלל דבע"ז לא מועיל השובה כמ"ש ביומא דפ"ו (ובזה פי' הקדמונים הפסיק ועמי תלוים לעשות מסתבחי שהתשובה היא תלוים ועומדת בפסק אם עד ועד בכלל או אין בכלל) אבל ממה שאנו רואין

ביוכתן שענד ג"כ ע"ז. עכ"ז כתקבל בתשובה על שרוח ה' דיבר בו כמ"ש בילקוט שופטים י"מ לינלמי מלחמה למפרע שעשה הרילוי בנעשה הענל לפי האמת איכו מלך לי לרים ולא לסס להמא הוא הי' מזכנו של מרבע"ה גופא שולאי כיתנה לו החורה ועכ"ז אחני לי' חשובה ועכלי"ל דתשובה גופא מהני על ע"ז ומכ"ש שמועיל לרבי' בנעשה הענל ובעולם שלכל ישראל כיתנה. וכן ראוי לומרי לי' אפרין(ובשבע בב' דשבועות דע"י שהוסיף מ"ל יו"א כלומה ונעשה הענל בהשבון הטעות כנודע.)(וכבר אמרו גם דהמע"ם היתה תשובתו לחורות תשובה) ובזה נודע שלכל ישראל כיתנה תורה:

לאות קל"ב כ' שהרמב"ן ס"ל קפקא דאר' לחומרא. הו' טעות גדול שהרמב"ן הוא העומד ליתין הרמב"ם כמ"ש הכ"ן קידושין ל"ט וכ"מ פ"ט מטומאה מת:

א' הענוך בחפזי התבוכתי מעט בש"ש שמעתי א' פ"א ופ"ג אמר גם הוא הרמב"ן והרשב"א בשיטא בשמה אחת ול"ל דהרמב"ן בפ"ק דקידושין כי רק לבאר פי' הרמב"ם: לאות קל"ג טוענתי שכבר ביאור כן היעב"ץ ומובא בתפארת ישראל סס בביכורים. ועי' ביו"ד פ"ד קעי' ט"ו ועי' חולין קכ"ז ע"א:

המב:

הרבני הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

— כ"ב קל"ד, אמרו עליו ריבי"ז אלא הניח וכו' ופירש"י חקורי מחקרי —

אסיפת ליוכים כל חקורי מחקרי שבש"ס:

בברכות י"ב: ע"ו: ועי"ש בתו' דאין זה בשום מקום דקא' חקורי מ' ולאוקמי אליבא דחד תנא ועוד לוקמי כר"י ובלא חקי"מ ויי"ל משום דלקמן פ' כר"י ניחא לאוקמי כר"י: ע"א. — שבת כ"א. לאוקמי כחד תנא: ל"ז. ע"ש חו' כ' בברכות ע"ו: ס"ב: ק"ב. ע"ש חו' דאין זה מעשה חקורי מה' אלא כדי לפרשה קאמר: ק"כ. כחד"ת: קמ"ט: עירובין ל. מ"ב: ס"א. ס"ח: ע"א ב"ש ה"ק ופירש"י חק' מחקורי: ע"ח. כחד"ת: פ"ח: ל"ז: ל"ח. ל"ח: וכחד"ת: ובמשכיות פ"ה מ"ח אנשי עיר גדולה מהלכין אה כל עיר קטנה וכ' הכא דחק"מ. ובמשנה שבגמי הגי' אנשי ע"ג מהלכין אה כל ע"ק ואנשי ע"ק מהלכין אה כל ע"ג ולגי' זו א"ל לחק"מ ועיין בש' אמרי דעת להגי' די נתן ל"ב כ"י מקו"ו דף ל"ב: — פסחים יוד: כחד"ת: י"ח כחד"ת: ל"ז. ע"ה. ק"ו. ועי"ש בתשב"ש ז"ה הך: בילה כ"ה. ל"א: ל"ב:— חגיגה ב: ז: — ר"ה ע"ו: תענית כ"ו: — מגילה ויו: י"ט: וכחד"ת אכן אמר רק ודילמא ועי' שבת ל: תוד"ה ודילמא ובגליון שם: כ"ה:

יומא פ"נ. — קוכה ג. כ"ה: מ. — יבמות כ"ו. בתש"י ד"ה מתרץ ובגמ' ליתא: פ"ה. ל. ל"ו. — כזיר ד. יוד. תוד"ה מי כ' דלא אמרינן חק"מ אא"כ מוכח החקרון מתוך המשנה: י"א. — כתובות יוד. מ"ז: ק"ז. כחד תכ: ק"ט: פ"ט: כחד"ת: — קידושין מ"ד: — ניטין ט. יוד: י"ט: מ"ו. כ"ד. ק"ו. ע"ד: ועי"ש חו': — כריתות ב: ע"ש בר"ן דלא מחקר בריתא ובדף ג' מנוס דוחק הדר מזה. ג. ולאו חקורי מחקרי: ז: הכי קתני פירש"י חק"מ ועי' בחולין: כ"ב: כ"ט: גרס רש"י חק"מ ובגמרי ליתא: ל: ל"ז. מ"ח. ק"ו. — ב"ק ע"ז. ב"ש י"ז: — ב"מ ז: פ"ב. פ"ו. קי"ג. הכ"ק ובגליון חק"מ ובחו' תנה דחק"מ כדי לדחות ע"ח: — ב"ב י"א. י"ג: ל"ב: ע' דשב"ש כשחקרון מעט עוב לכו לומר חק"מ מלומר חי' אחר. וכחד"ת. ועי' ברכות ט"ו חוד"ה ודילמא ובמהרש"א ומגילה י"ט: ע"ד. ועי"ש בחו': כ"ב: ל"ה: וכאן כתי ק' כבחו' בברכות ע"ו: וגם חירולם עולה כאן יפה דשקיכן כמ"ד דוקבל ועי"ש בגא"ש: ק"ל. קמ"ה. קע"ב: ואגב אזכיר בדף קל"ד שלא הכיח גמרא פירש"י חק"מ — שבהדרין י"ב: כ"ט. חק עי"ז ס"ה: — שבועות י"ח. בתש"י: — חולין ל"ט: ע"ב. פ"ח: תוד"ה מליבו אסר וקאמר חק"מ וה"ק. ובגלין כי מלה חק"מ ליתא בגמילה עכ"ל אכן מליבו כזה עוד בעירובין ע"א. יבמות כ"ו. כדרים כ"ט: ודף ד: ה"ק וכח' רש"י כלומר חק"מ ובשבת ל"ז: תוד"ה דיוקא דוקתני ב"ק ק"א רש"י ד"ה דוחלכא ובש' דבכי של תורה מהגי' כ' שלמה אחרן ווערטהיימער כ"י מירושלים בדף כ"ג מביא כזה בשם הבבטורא מכמות פ"ז מ"ד ובגמ' שם ע"ט: ליתא רק ה"ב קאמר. וכן בשסמים ל"ו. ה"ק לילה ופי' בבבטורא חק"מ ועי"ש שמביא עוד ב' כללים בזה חוץ מהמבואר בגמרא התלמוד עוד כ' בשם אחת השולחן בשבתי הגאון רא"ו שהיה יודע כל חק"מ דלא חסר כלל רק רבה"ק ס"ל כחד תנא ומליבה לא חסר כלל והגמ' ס"ל כאידך מ"ד: — עירכין י"ט. — כריתות ה: ט: תמורה י"א. כ"ח: — מעילה י"ב:— בכורות ל"ח: ל"ט. מ. — מכחות כ. — כלה כ"ב. ל"ט. כ"ו:

הה"ג מהו אברהם ליב טרוטלער מלעלע:

לאות קל"ו: ע ה"ם חו"מ קע"ו ובחידושיו פ' לולב הגז' דף ל"ו לייסב קו' הר"ן איך אמרינן מלל"ב הא מוקבל סבר ע"ש ואי' כהגנ"י גם תי' זה נכהר כמובן. ואפשר לייסב קו' ה"ם דהא דאמרינן בנאכם דמעלה עליו כעשה' הוא אם לא נעשית המלוה שים לו לער שלא נעשה אלון הבית"ם אבל אם נעשית ע"י אחר בזה ל"א דהוה כעשה'

והכלייה לאמריכן אין המלוה נקראת אלא ע"ש גמרא.
*) והנה בס' וידבר משה בס' חוקת מקשקש אם יכול לקדש בהכלאת מלוה דשוה ״ זהוביס. ואי אמריכן כדי הס"גני בולאי מקודשת להא הי' זהוביס הוא הכלאה"ג. ומ"ש נאו"ק ג' כבר עמד ע"ז הס"ך חו"מ ס"ס שפ"ב:
*) אי העורך אם נכון לחלק בזה היה מיוסד הקו' על הסי"א שהבאתי באות מ"ה לד 24 ע"ש:

המג:

הה"ג מהו' חיים אפרים באלאיטי מיאשוואָ

בחס' מהרי"א או"ח קס"ח כי הרי קי"ל אפר הקדש לעולם אסור ונולאות כסלאתי הרי בתמורה ל"ד אר"ח כיון דכפלה דליקה בעלי הקדש ועיין רש"י שם דמבואר דאנך דעעונן סריפה אסרן מותר וכ"ש דקשה לפי תי' ר' שמעיה שם דרק בתרומת הדשן אסרן אסור ועיין רמב"ם פ"ב מהמילו"מ הע"ו בהשגת הראב"ד ובכ"מ.
ב) על תירולו שם על קו' הרא"ש בל"ז ק"ל הא בכלל אין שורפין קדשים ביו"ט הוא גם תרומת טמאה ובשב' כ"ה ופסחים כ"ג איתא דת"ע מותר בהכלאה וא"כ גם אפרן מקרי לכם אחר יו"ט ולמה לא כתיר לשרפה ביו"ט.
ג) יוקשה לפי דבריו דאפר הקדש אסור א"כ איך יליף ר"י בפסחים כ"ז דאין ב"ח אלא שריפה מהקדש הא איכא לאפרך מה לנותר שגם אפרן אסור:

המד

לברית מילה של הילד בנליון הירשפעלד מפה בה' קרח

מהה"ג אב"ד נ"י

מהגין לומר בברית מילה קרא בתילים אשרי תבחר וכו' וכי לבאר השייכת בהקדש מקראי קודש בקדר השבוע למה התנשאו על קהל ה' בקר ויודע ה' אשר לו וכו' וכבר כתבתי המפורשים בכפל הדברים. וז' דהנה מדת הענוה שהיא המעולה שבמדות יש הכשר ויתרון רק אם מלך מבעו מוטה אל הגאות והוא נוכר על מבעו להיות עני אז כתעלה מאד. וכבר כ הבעק"ד שמרע"ה היה בבעבו מיטה לגודות רעות ומומר שכיו ענתה בו למי שמיכיר לוקת הפרליף .כל הירעוני שכיו מוריס על רוע תכונתו. ומעתה קורא שהיה מכיר זה וגם לפעמים ראה בנוסה שגבה לבו בדרכי ה' היה דן את כל מעשיו לרעות רוחא לכן אמר מדוע התנשאו על קהל ה'. והנה מלת קדוש שייך ביותר באים אשר מלידה הוא עוד התכונה ככתוב בירמי' בטרם אצרך בבטן הקדשתיך. וזה שהשיב משה בוקר ויודע ה' את אשר „לו" ר"ל הכוכי הנשם הנודע „לו" להקב"ה ואת הקדוש ר"ל אחרן שהי' קדוש בטבע מלידה והקריב אליו הוא לי עבד (רק הו' ונהפכו) שכבר הקריבו טרם נולד. ואת אשר יבחר בו בעתיד ויקריב אליו לאחר שיתגבר על רוע תכונתו וזה קובב על משה. והנה ידוע כי אוה"ע אי יקבעו בתאוו' הגוסכיות אי יסרבו לגמרי כי לא ידעו לנגוע בקלהו ולתן ומחסום לתו מלבבור על גבול ההכרחי. אכן עם בנ"י בשתים עשרה לבו ליהנות ומעוה"ז כשיעור הראוי ולזכות גם בעוה"ב כי נתן לבו תורה אמת וגם חיי עולם נטע בתוכו וזה הכוונה אשרי הבחר והקרב ר"ל עם בנ"י שזכו להתחבן בכפלים יסכון חליך ובהבדיעם ומעוכך בפלחדר וגם כשבע בעוב ביתך קדוש היכלך לחיי עוה"ב וחסו לבו מכמה של מילה שמחבשה התאוה אבל איכה מבעלה לגמרי כדי שמוכל ליקח שיעור הראוי:

הה"ג מהו' מאיר הירשפעלד מפה

ב) שכחם ב"ח ב"ל הכהן וכו'. ויקח קרח בעדרם הה"ל אח כשבע ומקרית עוז זה קרח שחלק נגד משה ר"ל שדעת קרח דיהוע שלהגיע אל השלימות הגמור ההכרח לקיים כל תרי"ג מלוות וזה יתכן ע"י השלוש כי כל ישראל כגוף אחד שהאברים פועלים זה ע"ז אבל האבר הנפרד מהגוף אין לו פעולה על שאר האברים כן בשכל אישיראל מחוברים ע"י השלש המלות שמקי' הא' פועל גם על האחר כמאמר ה' עוז לעמו יתן ר"ל שלימות ישראל הוא בעוז ובתוקף כשה' יברכם בשלוש אכן קרח בזה שלימות כזה להיות מלפה לשולחן אחרים לכן התפלג עלמו ומתוך העדה ועי"ז כפסע מקרית עוז שבטל ונאבד ממנו השלימות בעוזה ובתקפה. ולזה לקח טלתים שכולם תכלת כי הלילה מורים על אישי ישראל שקשר עליון לאוריי הוא השלוש ומחברם ולכן חוט א' של ת' הדומה לבשה כבוד המורה על קבלת ה' שים בא' מהם יהשב לכולם אבל קרח בקש למלא שלימות לכל איש פרטי שיהי' בית ישראל נאחג מאישים שכולם תכלת.
והנה האוהב שלוש מלל טבעו אוהב גם רשעים ושלוש זה אין בו' די זה לזכות על ידו במלות שעשה חברו רק האיש אשר בטבעו להחזיק בתחלוקת ומוסל ברוחו להיות חבר לילאי ולא לרשעים שלוש כזה מאסף לו מלוות אשר לא טרח בהם רק מפעולת חבריו רבו עליו וזה הכוונה

שם אמרי על אמרתיך, שדרשותו על המילה הרומזת על השלוש כחבורה שיש להם אות לכל השייכים לה במולא שלא רב כי ע"ז יאסף ממרים ממרים של מע"ע אשר לא טרח בהם אבל רק בשלוש כזה אשר שקר שנאתי ואתעבה ותורתך אהבתי, והנה פנחס שהיה בן אלעזר ב"ל הכהן שכולם היו אוהבי שלוש ובדומה. הה"ל להם זה בטבע מלידה ושלוש כזה אינו מקבל לו מלוות של אחרים שיביא לשלימות קיום כל תרי"ג מלוות אכן עתה שהחזיק במחלוקת הראה כי לא בטבעו רק בבחירתו אוהב שלוש ולכן כתיב שלוש בו' קשיע שאח פירושו שלימות שע"י שהוא קשיעי נגד רשעים זה לשלימות.

שפתי ישנים:

— תשובה על אות קלט —

הגאון מהו׳ אידהו צבי זצ״ל

בן הג׳ ר׳ כסריאל (שהיה אבדק״ק לעווארדען) בן הג׳ ר׳ יהודה בן הג׳ ר׳ שלמה ממשפחת ליפשיצן בעל אור ישראל שהיו כולם רב בק״ק ראמערדאם

ב״ה יום ה׳ י״ט שבט תקע״ו לפ״ק ראמערדאם

הארת אשר בלבנון, לפני שמש שמו יגון, כסא מלכותו יקר וכון, עד כי ביום ר׳ יכונן, היה ידיד ד׳ וי״כ רב מהר״י נתון הגדול המפורסם בדורו כי״ ע״ה פ״ה קיני ועוקר הריס הרב המופלא בעיר גדולה לאלוקים בקיש מפארים — ברבים כמהו׳ שמואל בקרמי שמו גדו יאיר ולעד מכתבו במון תרונה: —

מה נתקו לחכי כיין הטוב וכו׳ סבא אל ידי מ׳ שבע. וכו׳ מ״ם רפמעכת״ה „בעת עמדו על דעתו על הדבר הזה עלה על לבו לדברי מ״ב מסברא לכפרי״ לא כפלאי ממני כי כל זך הרעיון וסכל היפר בעיניו יראה ולבבו יבין את זאת שדברי האו״ם אין בידיכו להבין דבריו. אם טוטלים החוטין אח״כ מה תלה בביקור הלא אם קשה כאבן בדיל מחבכו. ופשיטא רפמעכת״ה בעולם ביכתו וכוחב לבו. אבן מ״ם רפמעכת״ה שלא רצה להשען על ביכהו להלכה למעשה. כפלאתי עד מאוד. כל כי הא לימכו בשוקא בראי מסמי. הלא המעיין בשו״ת מ״ב יראי רוב בכין וכוב מכין מקבימים לדברו. ולא עוד המוש והשכל מחייבו ומה גם בלשיקול דס שבשלו דבבן ובוסף ע״ז חומרת הגאונים אשר לא כמלא בש״ם והרב בחו״ם והשיך לאחריו הקילו בו וכי בהרא בהרא ופשטי. מה לי להאריך בדברים המוכים להדי׳ בספריהם ובפרט בעקום שכבר כהגו כן כל הימים. יאמין לי שבעת בא חמיו המכוח הה״ג זללל״ם אל מהכוהכו קדוש כשאתי ונתתי עמו על כמה דברים שלריכין לתקן וזה היה אחד מהם והשיב לי בדבר שכהגו מיתות אבותיו הקדושים לא רצה לשנות. והאמת אתו כי אם חדשות הוא מגיד ובפרט במקום הפסק אזי יש מפני חדש יוליאו ונוכם פיכום ובעיבול ל״ת פיבטלו ח״ו ויתכפה בעיניהם. וכאשר אמרתי לו דברי סו״ת מ״ב אמר לי בל״ם מעשה זה כי בימות החמה מאוד כפסד ובגאם הבשר ע״י מיתוך והמים מלוחים וסרוחים יכנס בחורין ובסדקין ויכלה הבשר וכמה יהי׳ בו ויהי׳ מזידין לעבור כאשר האלכתי בכחבי הראשון. וא״ה למה סביתי הרבה דברי בביקור? ודאי אם אין לנו סוס דבר לסמוך עליו מקוס הביאו הראשונים להתנהר אבל בדבר הזה כאשר אבאר אי״ה יש לי דמות ראיות מהרבה פוסקים שקי״ל כמ״ב וגם הש״ע ורמ״א לא הביאו כלום מביקור בל״ם מהא״כ. ואפתח בזה דקיים רפמעכת״ה לדמות את דברי אשר עלה על לבי להלין בעד או״ה. אבי רפמעכת״ה שגם או״ה ס״ל בבלי לריך מתיכה ומליחה וכו׳ הנה אהובי אח כפשי מקוף דבריו ביכר שראם דבריו אמת אבי „להשיב דבר כאשר עלה עם לבבי אשר אומרתי בהפזי״ יקלה לי אדוני י״כ ע״ם הדין המבואר בש״ם פנה״כ ובכל הפוסקים ראשונים ואחרונים המחמירים די לקדירה מתיכה ומליחה כאשר גבוי לרפמעכת״ה אשר כל רז לא אנים ליה. ואף שאו״ה כי לכתחלה לריך ליטול החוטין הביאו הל״מ מ״מ ע״ם הדין שבי בחתיכה ומלי׳ לקדירה ובדעיבד גם הוא פוסק כן כאילו הסיבו. וא״כ הלא דברי כנים בדעת או״ה שמהא״ט החמיר בשם לא ביקור שס״ל ה״מ שמסבי מתיכה ומליחה הייבו בשם לא כתיבם דס החוטין אז יולא ע״י מתיכה ומליחה משא״כ אל״כ בתוך ג״י ס״ל שבתיבם הדס שבחוטין ואיבו יולא ע״י חו״מ לדעתו ואז לפי דעתו אפילו בדיעבד לא מהבי חו״מ אח״כ אלא להסיר החוטין דוקא ולכן החמיר משא״כ בתלינתיבו שאבו לא קוטבין כלל על חו״מ רק מסיבין תמיד כל החוטין אשר שם דעת או״ה מודה שמהבי והא דכי סתם אסור וא״כ שלריך ליטול החוטין אאז הוי משמע אבל תוך ג״י ס״ל להסיבם ובאמת דעת׳ כוטה כמ״ם כ״ע לכתחלה לריך להסיבם ולכן פסק סת׳ וכי אם לא היה מבוקר מגילי הדס תוך ג״י אסור אף לגלי הייבו ע״י חו״מ כי לא יחלוק על דבר הבראה לעיבים והחוש יעיד כי א״א שיבלע בשר דס מחוטין תוך ג״י ולא יצא אח״כ כי מי שם פה לחוטין שיספבו דס לתוך הבשר אע״כ מטעם שיתיבם דס הבכוס בחוטין ולא יצא אח״כ לא ע״י חו״מ ולא ע״י גלי וא״כ נסתר דברי מעבכת״ה בזה. כי קלתי. ומ״ם רפמעכת״ה שהס״ך לא הביאו דמ״ב בל״ם בעת כ׳ הס״ך דין זה לא עלה על זכרונו הטוב אשר כל ד״ת נגלים לעיבו. אח דברי המ״ב בזה כי אם לא ס״ל כדעתו בל״ם הי׳ מביאו ומלק עליו בדרכו בהבבה מקומות אשר הביא דבריו ומלק עליו. וגם ראיתי בס׳ סרי מגדים על יו״ד הביא דברי המ״ב ולא הסיגה ידו עליו גם בבה״ג סי׳ ס״ט כי סוף אות ר״ו וז״ל והמנהג להדיח ללא שלימה וגם מליחה הדחה בעלמא ליח מאן דימי בידייהו. ואף כי דבריו באות הקודם לריך ביאור מ״ם שם אפשר שיש שם מקום איזה תיבות אין רלוני להאריך בזה. ומ״ם רפמעכת״ה שגם מ״ב והרב מכ״י לא החיבו אלא בדיעבד כבר כתבתי שס״ל שהיבא שבבר בתוב ויש בו הפסק מרובה מקבי דיעבד. ועתה אבא אל אזה פרטי דבריס מל הגאון י״כ רפמעכת״ה להשוות דעת

הרמ"ם עם דעות המחמירים בל"ב חוץ ג"י. בל"ם יש לו העתקה מדבריו. כי כבר עלי רמזי. אדון יקיר לי לדבר הזה. לא כן עמדי. על הראשונים אמו מלטערים מאין בידינו להבין ד' המו"ם והוא בא להוסיף עליהם גם דעת הרמ"ם בזה. בעמכ"ת הכמה. הלא אם החלב הדבק סמוך לבשר מעם לא ק"ל לרמ"ם שיבלע בתוך הבשר חוץ ג"י מכ"ש חוטי הדם אשר הדם כבוש בתוכו ככבוש בכלי וגם הקרוש מפסיק כדי שהלמוד כאשר אחריך בזה עוד למה כאמר שק"ל דל"מ הניקור אחר ג"י. בשלומא דם עלמו הנבלע בו מתקשה כאבן ומ"א להולי' אבל חוטי הדם שיש הקנה בבטילה לעה כיונא שק"ל שאסור. ודי הרמ"ם כ"ל דה"פ חי"ל עם שאלת וכו' בלא ניקור ג"י וכו' לא שמעתי כי עם תלוי בניקור. כ"ל לא מצעי ניקור חוטי הדם שאשר ליעלם שביעא דלא חלה בהם ולא כ"מ אם לא נקבו חוץ ג"י. אבל בלא נקר החלב אזי אהשר לומר שבלע הבשר מן החלב חוץ ג"י וזה מ"א להוליאו אדרבה ע"י לבי כאשר יותר ולזה כי החלב אינו נבלע בבשר שהוא קר וכו' ולכן לא כ' שום דבר מניקור חוטי הדם חוץ ג"י לרוב שביעתו שיש לו הקנה לעלם אבל על ניקור החלב שהוא שבבלי בבשר מהחלב עם שא"ב חוטי הדם כי קרוא ומפסיק אפ"ה כי שאינו חלוי בו לכן בשביל שלא מנוקר חוץ ג"י לא שמעתי דבר אלא כוהגים בשחכמ ולרפת ע"פ הגאונים שכי שבשר שפהם ג"י בל"מ שבלבר הדם שבתוכו ואינו יולא ע"י מליחה ואסור לבשל כי הדם שבבשר מ"א להוליא ע"י"ע. ואפשר ק"ל להרמ"ם דלבי' מהני שיולא ע"י האש ומ"ב שפיר קיב דבריו כמשכים עם חחלה דבריו ויש להם שייכות ולא כמו שעלה ע"ל דשמעכת"ה להשוות דעתו עם דעת המחמירים בלי ניקי.

וק"ו הוא מדבריו ומ"ל להאריך לרוחב ביאתו.

במ"ם פרמעכת"ה לחת טעם הקליפה בשמ"ע ק"ר אם לא נחתך בלבי מ"ל למ"ם בזה מעכת"ה כי בל"ם הוא חומרא בל"ע כאשר כי להדי הנהתת אשרי בנה"ב וז"ל ולכך אם נלנה יד בחוטין מ"ל קליפה שהדם מתיבש ואין כ"ע בבשר כלל ויהו המחמיר לקלפו תבא עליו ברכה עכ"ל הרי ל' הרמ"א יולאים מהנהה זו והו' בעלמו כי שהוא חומרא בלי טעם ואחריו הש"ך באחרוכה כי שהוא חומרא בעלמא ומדיבא שרי. ועכ"ל כן וכי המחמירין יהיו נגד תלמוד ערוך בידינו מולין ל"ז דומשי כוליא בחלבא הוי וקרוש מפסיק ומ"ל קליפה רק לפי שהקרוש עלמו מובלע מהחלב מ"ב בדם ולא קרוש החוטין מפסיקין והוא בחקוש קליפה. ולמה יעריך

קליפה ע"פ הדין בבשר וכן פסק הרי"ף והרמב"ם ורא"ש ובור ומחבר סי' ק"ה. ובזה יבחי קו' הד"מ והאחרוכי על הרא"ם והטור שפסקו כאן שא"ל קליפה ולעיל גבי מוכידין לריך בעילה. די"ל דהקרוש של החוטין הו בחק' קליפה משא"כ בווכידין הבי' כמ"ם הרא"ם בשעת שחיט' ע"י ריבוי הדם הנכנס לתוך הווכידין נבלע בבשר הוא בבי' בסי' כ"ב ומ"ל להאריך בזה שכל רז לא אנים כי' אבל להת טעם ולהמליא מזה המומרא עוד חומרא בחוקים אחר כמו שמעלה ע"ל דשמעכת"ה. לא כן לבבי ידועה. קלרתי מאוד. ובזה י"ל גם קו' הש"ך סי' כ"ב סק"ו. קלרתי. ומה יאמר כא מעכת"ה הלא הרמ"א סי' ק"ה המחיר גם בכוליא וכו' שיש אוסרין הבי דלא ס"ל דקרמא מפסיק. הלא זהו דעת הסמ"ק והנהתת ס"ל ומה כי ז"ל וגם בהפסקת קרוש לריך בדיקה אם לא מפסיק הוא ועוד להחמיר כדאמר פ"ק דחולין איידי דמשמש ידא דבבחא מפחת עכ"ל מ"ב הכא חוטין המובלעין בתוך הבשר ודאי ליה בי' משמש ידא דבבחי ולא"ם לומפחת ובהא כ"ע מודים דקרוש מפסיק ועוד החם איסור חלב דאוכיתא משא"ב הכא דם שבשלו לרוב הפוסקים דבבן לפעכ"ל אין להכחן בעם לקליפה רק כמ"ם הג"א חבא עליו ברכה. וכ"ם דעת הש"ך

בהבנת מקומות שהוא רק חומרא בעלמא.

מ"ם מעכ"ת כי היכא דס"ל לראבי' אשר מאחו יולא דין זה דבשר שפהם ג"י בל"מ אסור אף בלבי מ"ב ה"ב בשר שפהם ג"י בל"ב חוטי הדם אסור אף בלבי. י"ל דבשלומא בשר שפהם כל הדם נתיבש בתוכו ואין יולא ע"י בלבי משא"ב בלי ניקור ע"י חתיכה הדם יולא ולא נכנס כלל בבשר לו כבלעו כך פלטו. ומ"ב אי לא נבי' בראבי' שלא ניקור כמ"ם לפנינו י"ל כמ"ם וגם יש לו הקנה לנקר החוטין. ואי כבי' הב"ח שגרס בראבי' של"ב בהדי מ"ב לריך להוכיח שלא מהני בלבי. ומ"ם כפמעכת"ה וז"ל בקילור "והשחא אע"ג דהראשונים ל"ב ד"ז אלא לענין חלב מ"מ לדעת הראבי' נופא מסוע דאסור גם לחוטי דם ואדרבא לכאורה מ"ל דהרמ"ם מודה לזה" במחכ"ת הרמה ז"א דוקא חלב אם נבלע בבשר כמ"ם הב"י לדעה, המחמירין אין לו הקנה משא"ב חוטי הדם יש להם הקנה בבטילה. או ע"י חו"מ שיולא הדם ע"י האש אע"פ שבתיבש כדעות המתירין באות מה דל"ם בחלב כמ"ם כבר. ומ"ב הרא"ם דלא חיים לחוטי חלב אם חוץ ג"י לא נקבו פשיטא ופשיטא דלא חיים לחוטי דם. גם מ"ם י"ב הבי' לבאר ד' המרדכי והב"ח ז"ל הרבה יש להשיב אבל אדם גדול אמר מילחא וכו'. אכן אכהוב

למעכת"ם עם שלי כי פשיטות לפרש ד' המולדכי והר"ם דהמולדכי כ' בשם ר"י בשר שפתה ג"י מעל"ע בל"ב ולא כמלה שוב מיכו פולע דמו שהקשה מאיסור חלב ודם שבתוכו. ומהר"ם כותב להתיר בלבי שהרי בשר בל"מ מותר בלבי וי"ל אם מהר"ם מתיר לכיקר עכ"ל. ר"ל לפרש הכי דולמי מהר"ם לא היתר בלבי כשאיכו מבוקר מחלב פשיטא שאדרבה נאסר עפי ע"י לבי שבולע החלב אלא מלחא מבחא קתני. והר"פ ר"י אוסר בשר בשפתה ג"י בלא ביקור ובלא מליחה. ר"ל דלא בכל המקומות יש חלב ולא בכל המקומות יש חוטי דם אלא דס"ל אף במקום דליכא חלב או חוטי דם שוב מיכו פולע דמו וגם שהקשה מאיסור חלב ודם ור"מ אפילו כשרה חוך ג"י שהשרים מהכי לדם לא מהכי לחלב שהקשה מחלב מ"כ לעולם אסור היכא דאיכא חלב או חוטי הדם הקשה בתוכו מ"כ אפילו אם כשרה בתוך ג"י חתיכות דאיכ בהו חלב וחוטי דם אסור שהקשה בתוכו שאין הדם מרכך אלא דם הבבלע בבשר שהבשר הוא עגול כך מליחותו אבל לחלב או לחוטי דם לשיעתו לא מהכי שריה ואסור. וחתיכות דליכ בהו חלב וחוטי דם אסור היינו אם לא שרה חוך ג"י. אבל מהר"ם הותר לגלות אף אם לא כשרה חוך ג"י דלבי מהכי לדם שיולא ע"י האש אפילו לדם הכנום בחוטין. אבל פשיטא התיכות שיש בהם חלב לא מהכי לבי שבולע ע"י האש. ועי"ז כי המרי וי"ל אם מתיר אף לביקור כ"ל החתיכות שיש בה' חלב אם הר"ם ס"ל שיש לו הקנה ג"כ להשיבה ולבקר החלב. או לא. אלא דס"ל להמהר"ם ביקור לא מהכי לחלב דס"ל לא כשיטי הראש"ם אלא דס"ל שבבלע מהחלי לחוך הבשר וכדעת הסוחל וכשי' האוסרין. א"כ י"ל דוקא ע"י האש הדם יולא. אף שהקשה בתוכו האש מוליאו מאא"כ החלב ובלבד הקישוי בולע מהחלב וא"כ אין לו הקנה. או דס"ל כדעת הראש"ם שכיון שהוא קר ולוכן אינו בולע מהחלב אלא בהקשה בתוכו א"כ אף אם קשה כאבן ברזל מחתכו ומנקבו. ולבבי חוטי דם פשיטא דמהכי ביקור אלא דמהר"ם מתיר בלבותו אף בלי ביקור אבל ע"י ביקור חוטי הדם כ"ע מודה דיש להם הקנה לעולם אחר ג"י וכדעת מ"ב הכ"ל ובזה עולי יפה דברי המרכי ומהר"ם מע"ש דהתיכה ומליחה ל"מ ולזה התיכו בלבי כנ"ל כשתור ופרש ובזה נשתו רוב ד' מעכת"ם. ויש לי פרעי דברים לשתור. אלא גבראל בבה אמר מלחא. העיקר היולא מדברי דלפעמ"ד אין להחמי כלל. ומ"ש מעכת"ם ליטול חוטי היר. מה יעשו בחוטין אשר הם מלאים דם ויולאים בין הבשר ובין עלם החזה כידוע ליודעי הביקור. והוא מתחזי קלת כחוכא ואטלו' לבקר קלת החוטין. ומה יעשה דפמעכת"ם בחוטי הלוואר שבעופות ודל"ל. ולכן כבודו במקומו. לו מספע הבחיכה לעשות במקומו מה שדעתו הרמה כוטה ולדידי הקטן ליה בי' מיחום כלל. מוטחכי בודת עכוותכוחו ומדת עובו מעלות שמכו חכמים כהקיומו בו שאל יחל אפו על קתיבת קלת דבריו וכו' :

קמה:
הה"ג מהו' שמעון סופר מערלוי

חמוה לי עובדא בחבגוס יוכחן ב"ע ריש חקה כקע שפרה אדומה כבדקת בחי' עריפות. וקוביא דחולין דילף מפרה אדומה דאזליכן בהר רוב נקע לדבר פשוט בלי חולק דסריפתה היה כסחוא שליומה וא"כ איך אפשר לבדוק אחר עריפות שבקתר. ועיד הקו' דלמא במקום נקב קא שחוט. ואם כאמר דיוכחן כי חבגומו מפי ר"א וכ"י כדאיתא מגילה דף ג' ע"א והם חולקים ואולי ס"ל דלא אזליכן בתי"כ. ע"ע קש' לומר שחולקים בעליאות במעשה שהיה שולשון החבגו' משמע שהיה כך. *)

ב) עוד עלתא דחמוה ביולר של שבת קודם שבועו' איתא שבי"ת מוכה שבחרב העולם ב'מי מבול ושביה אחר שבת אלפים ושלש תשעים שיש. מאין לו זה דבגמרא ר"ה לא מוכח רק שבה אלפים ולא יותר וכאשר עולה על זכרוני ראיתי באגדה בראשית שב' שיעמוד העולם עת קצאה:

*) אי העורך עורכי הרבני הה"ג מהו' דוד שטערן תפה על הסוגיא דיומא דמ"ד דפליגי בשחיטת פרה אדומה אי בשרה בזר ע"ש ואי דרשיכן מה שחיטה כשהוא שלימה אף שריפה א"כ אף אנו נאמר מה שריפה בכהן אף שחיטה בכהן ולא"ע ובאמת לא ראיתי ברמב"ם שהביא הך דינא דשריפתה כשהוא שלימה ובפ"א מפסולי המקדשים פסק דשחיטתה כשרה בזר:

המו :
הה"ג מהו' אי מנחם גאיטיין מהעדיעס

בחוש, רעקיא ס"א דמגילה מ"ח הקשה לפיטי שבולי הלקט המובא בבמ"א א"ח רמ"ו ס"ג אין שביתת בהמה ביו"ט אמאי לא הכי בעהכי' כמי הלי חלוקא

דבין יו"ט לשבת וכמו כן הקשה שם על הרמב"ן בתולי אדם דאין שבותם עבדו ביו"ט. והנה עכ"ל הא כ"ל לומר דשבולי הלקט מלי סבר ג"כ כרמב"ן הכ"ל וכרמב"ן שהובא בפרי"ם או"ח תלי"ה לריבא לאו דמתמר ביו"ט ואי"כ י"ל דתני ושייר ומ"ש להקשות מאי שייר וכו' דשייר כמי לאו דמתמר ושבותם עבדו. וכמעט יש לתמוה על תוס' דע"א שלא הביא מ"ש בחידושי רשב"א שם שתי' בהדיא כן קו' חידושלמי מעשילין דתני ושייר ואף דקתני אין בין י"ל כן כבתעניית י"ג ב' יעו"ש ומוחתי שבוותתי בתי' הכ"ל לרשב"א. ואם אמנם דקי לכאורה קו' גדולה על הרשב"א מגמי בילה ל"ד א' דהקשה מעשילין ודחק לאוקמי תתכי' דאין בין יו"ט לשבת כב"ש ואמאי לא תי' תני ושייר מ"מ הרשב"א יתרץ עלמו אבל עכ"פ הו"ל להבילו.

ונלע"ד לתרץ דב' הרשב"א דלכאורה יש לדקדק אמאי ליין הגמ' בבילה הקו' על כל אלו ביו"ט ולא על סוף המשנה דאין בין יו"ט לשבת אלא או"כ בלבד דעליה קאי הקו' עיין רש"י. ועוד אמאי לא מקשינן בגמ' דילן רק מעשילין פירות ולא מבריתא האחרות המובאות בירושלמי שם. „ועוד מן הדא שוחקין עלי בשמים לעילה ביו"ט אבל לא בשבת ועוד מן הדא דתני מודי חכמים לר"מ בחתנות שנקרקע שמפקפקין ומחיכין וחותכין. בשבת מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מחיכין ולא חותכין" וגם היה ק' לרשב"א קו' החו' בבילה לעולא פריך בגמרא מעשילין וגם למה לא פריך הכא מיד מהולאה. ועי"ז תי' דבמגלה י"ל דתני ושייר אבל שם בבילה ל"ש לומר כן דס"ל בפירוש הגמרא כהמאירי אסר ז"ל „וכ"ל דולאי עובדא איכא דשרי ביו"ט ואסורי בשבת וקו' דהכא אמתני דכל אלו ביו"ט אמרו קאי ומדקאמר כל אלו אף ריבא דמתני' בשמע דהיינו הסלת פירות ומקש' עלי' והא אמרת עלה בהדי' דביו"ט שרי ומוקים אליבא דב"ה ומיהו אהכהו דאחורן בשאר דוכתא לא .מקשי כלל" עכ"ל ועי"כ כוונתו דע"כ לא מקשינן משאר הבריתות שהביא הירושלמי ד"ל דתני ושייר אע"ג דתני אין בין אבל מתני דמעשילי פירות ביו"ט ומשו"ה מקשי על קישא דכלל גם שהיא דמעשילין בעה דתני כל אלו ומשמע דגם מעשילין אסור ביו"ט והא תני בהדי בריתא דשרי ביו"ט ואי"כ ל"ש הכי להרץ תני ושייר ול"לה דקישא דמתני' דכל אלו ביו"ט וגם מעשילין אסור כב"ש 'וריבא דמעשילין ביו"ט כב"ה. ולפ"ז מתו' קו' התו' דע"כ לא פריך בגמרא מעשילין וגם הכא מיד מהולאה משום ד"ל תני ושייר. ושפיר

ליין בגמ' הקום' דוקא על כל אלו. אבל על אין בין ל"ק ד"ל תני ושייר ולפ"ז דוקא מתני' דמעשילין כב"ש אבל מתני' דמגלה אפי' כב"ה מלי אתי והא דלא תני ג"כ מעשילין משום דתני ושייר ויעויין פרי' במגלה. ובקול הרמז באמת חמה על הרמב"ם והרע"ב דפי' שו ג"כ בא"ה פ"א דמגלה דמתני' כב"ש והלא לא מוקמינן אלא מתני' דמעשילין כב"ש דלא בדיבכן ולא הביא הרשב"א הכ"ל שכ' דגם מתני' דמגלה א"א לאוקמי דלא"ר בדאוריתא דוקא אמנם גם לרשב"א ל"ל דדוק' מתני' דמעשילין כב"ש ולא מתני' דמגלה ד"ל תני ושייר' ויעויין עוכ"א במגילה הקשה גם לגאי דמוקמינן מתני' כב"ש אמאי לא חשיב הא' דמשיקין דפ"ב דבילה והאי דמעשרת דפ"כ דשבת דהס ג"כ דבכן ובין לב"ש ובין לב"ה איתנהו. ולרשב"א ומאי הכ"ל ל"ק דתני ושייר. אמנם הסיב שם ג"כ דא"א לומר דמתני' דמגלה אי"י בדאוריתא דוקא מחמת קו' הרשב"א מקוגיא דא"ב כאן משום ולא הבילו. ועכ"פ פירוש ברשב"א כלע"ד אמת וכמו דלא הקשה עליו מגמ' מפורשת דבילה הכ"ל. ולפ"ז י"ל דהשבולי הלקט ס"ל כוותיה.

אבל להרמב"ן י"ל לכאורה לגס"ל התי' דתני ושייר דלא הקשה עליו אמאי לא תכן שבותם עבד ולאו דמתמר דהא הוא הקשה בקוגיא דסוכה ישנה אמאי לא הסוב במ"ה פ"א דמגילה דבפסרים בעי עבוד לשמה ובתו"ע ל"ב משום דמומרא דתו"ע קהשוב ולא קולייהו ואמאי לא תי' דתני ושייר ושייר ג"כ דס"ת כ"ב כסדרן וע' בתוס' רע"א. אמנם באמת ליכא הוכחה ד"י דס"ל ג"כ דבמתני' דמגלה אמריכן תני ושייר אבל היכא דים לן חי' מרווח לא מתלינן תני ושייר וכמ"ש הרמב"ן עלמו בפ"ק דקידושין דכיחא לן לאוקמי מתני' כיחידאי מלומר תני ושייר הובא בכללי הגמ' לר"ר. ומתו' קו' הכ"ל על הרמב"ן נמי כמ"ל. ולמ"ש הה"ע פ"ה ה"ב ויו"ט בשם הרשב"א יש ללמוד דס"ל לרשב"א ג"כ דאין שבותם בהמה ביו"ט ע' עו"ז תל"ה סק"נ. וכדי שלא הקשה עליו הקו' ממתני' דאין בין יו"ט לשבת ל"ל כ"ל דאזיל לשיטתו דתני ושייר. אמנם ע' תוס' חדשים פ"ב דבילה מ"ח ותוס' מגלה דף ח' ע"א ד"ה אין בין בתי' הב' י"ל ג"כ דס"ל כרשב"א הכ"ל מפ"מ שפירשתי דאל"כ הקשה עליהם ג"כ מגמרא דמעשילין הכ"ל דלא אמריכן תני ושייר. ותוס' דמעשילין דלא ס"ל כהרשב"א י"ל שמחרלים קושי' התוס' במגלה כתירוץ הראשון. או כמ"ש התוס' חענית י"ג ע"ב וב"ק ס"ב ע"ב יע"ש:

קמו:

הרבני הה"ג מהו' יוסף שווארטץ האנשאָוויץ

קידושין ע"ח ס"ל לרבא קידש ובעל לוקה שתים אע"ג דבשעת הקידושין היה ספק אם יבעול כי הרינא"ל דס"ל רבא התרלאם ספק שמא התרלאה וקי' הא בהוכין פ"א ס"ל רבא שחט חולין ואח"כ שמים היו לוקה ופירש"י ומשום דהו"ל הי"ם דומה לא' יוקה הדם כראוי. הרי דס"ל הי"ם ל"ם התרלאה והוא המום. וי"ל עפו"ש כונ"ת אה"ע סי' ע"ז בד' הרמב"ם שכ' דה"ם ל"ם התרלאה רק בדבר שבלאו ומפורש בתורה דכוונתו דכל שאין מליאות ללאו רק על הספק אז אוכין הי"ם שמה התרלא אך בלאו דמשכחת בה התרלא' ולאי אז הי"ם ל"ם התרלאה ע"ש. אי"כ הלאו דלא יקח דס"ל לרבא דסיך רק בחילול ועיקר הלאו ועיקרא לא נאמר רק בספק אם יבעול אמ"כ ופסיר ס"ל בזה שמה התרי אבל באו"ד דמשכחת התרלאה ולאי לכן ה"ם ל"ם התרי ועיין בשו"ת הרי בשמים ח"א סי' קכ"ח. אולם ד' הכונ"ת תמוהים מיהושלמי קו"פ י"א דיבמות דרי יוחנן ס"ל גבי ב"ע של גליות ג"כ ה"ם שמה התרלאה אע"ג דלאו של י"ע כאמר על הולאי ול"ע:

הה"ג מהו' מאיר רייכארד מהאטה

באות קמ"ג מביא כפלאות על זקיני גאון קדוש השוב' מהרי"א אר"ם קפ"ח שכי הרי קי"ל אפר הקדש לעולם אסור. והרי בתמורה ל"ד מסיק היסך זה. ובאמת קש' לפוס להיתא אבל תי' גאון קדוש זקני ז"ל ככון ובכור סובב הולך לייסב קו' הגאון כ' שמואל עהרנפעלד ז"ל ומעלה אבוכה היטב וזה הכוונה אי אמרת עביל לא מהני אי"כ לטעמך השמיטא פסולה ואיכה נקלאה שמיטא כלל. ועכ"ז הרי אתה. והו"ל כבילה ולינה בקדשים שמתה שהו"ל מהנקבים דאפרן אסור כמ"ש הרמב"ם פ"ט ומפסולי המקדשים ה' י"א י"ג אי"כ גם לאחר יו"ט אינו לגריך ולא נקרא לבש בם לרש"י בכתוב בתשוב. הנוה בא"ר והדברים ברורים בעזה"י. אך עיקר קו' הגי' השואל ל"ק עפו"ש הדגנו"ל יו"ד סי' י"א בשוחט בשבת שהשה עה היה יכול להיות בהיתר ועיין ס"ך חו"מ סי' כ"ח. ואי"כ הי"כ בשמיטה יו"ט ל"ם ל"ם ופשוט. ובאיה לסברא זו מנשכה מפו' שמה בתמורה קדשים שבשהטו חוץ לזמנן חוץ לתקונן הנה בשריפה ואמאי לרבא הל"ל אי עביל ל"ם אי"כ לא בשחטא והו"ל כבלה וכקדשים שמתו שהנו' מהנקב' ולא מהנסרפים ופלא. ולהכ"ל ככון כיון שאינו כשחטו בזמנן ובמקומן הוי שחיטה לאוי ל"א דאי עביל ל"ם כי רק הזמן והמקום גורם כסברת הנב"י וס"ך הכ"ל. ומהילא מיושב קו' הו' תמורה שוחט פסח על החמץ לפסול לבל ז"א כי האיסור חלה בזמן. ומה דלא הי' התוס' כן אם הסברא אמה? לה אומר אדהבה דאייה לה תיקי הי' עדיפה דבירושלמי יליף זה מקרא דלא תשחט על חמץ דם זבחי דאחר השחיטא קראו זבחי הרי דאי עביל מהני בחיסור שהזמן גורם. והיא היא סברת הנב"י וס"ך הכ"ל וכוונת התו' באמת לחילוק זה ומקורו מקרא דזבחי ככ"ל. וע' חסו' מהרי"א או"ח תקפ"ו וכונ"ת יו"ד סי' ט':

בגל 135 כי אמ"ו הג' דסרעסבורג כ"י לייסב ד' הסעפ"מ מהא דאלא לחקלה עפ"ד חוו"ד דאיסה"ג לכ"ע אסור לבעל לכחאלה ודאה זה סרק בודאי יהנה מסא"כ בשלה לחקלה ודאה"ם. בכל אלה כבר קדמו בתסו' מהרי"א יו"ד קמ"ו:

הה"ג דיעמרינג כ' עמ"ש אמ"ו הה"ג לחרץ ע"ד שכתבו הראשונים בזרוע בשלה שחידוש הוא שלוותה תורה לעשות מלה ע"י ביטול כבר הקדימו בס' עיני יראל על מולין סס. ובמה שהקשה על הפלאי ק הקדימו סס הלב אריה:

ומה שהעיר על דבר, מע"כ העורך בגל 137 בשיטת הרמב"ן בספקא דאוריתא ומש"ם פ"ח ופ"ג שתפס ג"כ שדעת הרמב"ן לחומרא מה"ת. ולכן הכני מוכרח לחזור על הראשונות שגם אנכי ידעתי מזה ולא עוד אלא שהיה ק"ל ג"כ על כ"ן דפ"ק דקידושין דהרי בחידושי הרמב"ן עלמו לא כתבא שום רמז מזה לא בפ"ק ולא בעשרה יוחסין. ועוד איך לא הזכיר מזה תלמידו הרשבא בפלפולו בזה הענין בפ' עשרה יוחסין. ומה"ע רליתי לומר דמ"ש הר"ן הרמב"ן ל"ל רמב"ם דחילוק כזה כמלא הרבה בראשונים ולדוגמא מ"ש הבית ביו"ד פ"א סעי' ז' עי"ש ובמחזיק ברכה סי' פ"א ושו"ת שער אפרים ביו"ד סי' ס"ט. עד שמזכרתי מד' הכ"מ פ"ט מנחות' מה שכתב בפירוש שהרמב"ן ס"ל כהרמב"ן וכ"כ מהר"י מעברלאי מ"ב ביו"ד סי' מ' ומוהר"ש חאיון סי' מ"א. ובאמת עדותן של קדמונים יותר מהס"ם. ובאמת הרינ"א שהוא נאמן ביתו של הרמב"ן על הי' בכורות הבית ג"כ כמה פעמים בשם הרמב"ן כהרמב"ם דספק דאורי' מה"ת לקולא עי' פר"מג שפ"ד סי' ק"י אות כ"ח:

כמו:

הרבני הה"ג מהו' יוסף שווארטץ האנשאָוויץ

קידושין ע"ח ס"ל לרבא קידש ובעל לוקה שתים אע"ג דבשעת הקידושין היה ספק אם יבעול כי הרינא"ל דס"ל רבא התרלאם ספק שמא התרלאה וקי' הא בהוכין פ"א ס"ל רבא שחט חולין ואח"כ שמים היו לוקה ופירש"י ומשום דהו"ל הי"ם דומה לא' יוקה הדם כראוי. הרי דס"ל הי"ם ל"ם התרלאה והוא המום. וי"ל עפו"ש כונ"ת אה"ע סי' ע"ז בד' הרמב"ם שכ' דה"ם ל"ם התרלאה רק בדבר שבלאו ומפורש בתורה דכוונתו דכל שאין מליאות ללאו רק על הספק אז אוכין הי"ם שמה התרלא אך בלאו דמשכחת בה התרלא' ולאי אז הי"ם ל"ם התרלאה ע"ש. אי"כ הלאו דלא יקח דס"ל לרבא דסיך רק בחילול ועיקר הלאו ועיקרא לא נאמר רק בספק אם יבעול אמ"כ ופסיר ס"ל בזה שמה התרי אבל באו"ד דמשכחת התרלאה ולאי לכן ה"ם ל"ם התרי ועיין בשו"ת הרי בשמים ח"א סי' קכ"ח. אולם ד' הכונ"ת תמוהים מיהושלמי קו"פ י"א דיבמות דרי יוחנן ס"ל גבי ב"ע של גליות ג"כ ה"ם שמה התרלאה אע"ג דלאו של י"ע כאמר על הולאי ול"ע:

הה"ג מהו' מאיר רייכארד מהאטה

באות קמ"ג מביא כפלאות על זקיני גאון קדוש השוב' מהרי"א אר"ם קפ"ח שכי הרי קי"ל אפר הקדש לעולם אסור. והרי בתמורה ל"ד מסיק היסך זה. ובאמת קש' לפוס להיתא אבל תי' גאון קדוש זקני ז"ל ככון ובכור סובב הולך לייסב קו' הגאון כ' שמואל עהרנפעלד ז"ל ומעלה אבוכה היטב וזה הכוונה אי אמרת עביל לא מהני אי"כ לטעמך השמיטא פסולה ואיכה נקלאה שמיטא כלל. ועכ"ז הרי אתה. והו"ל כבילה ולינה בקדשים שמתה שהו"ל מהנקבים דאפרן אסור כמ"ש הרמב"ם פ"ט ומפסולי המקדשים ה' י"א י"ג אי"כ גם לאחר יו"ט אינו לגריך ולא נקרא לבש בם לרש"י בכתוב בתשוב. הנוה בא"ר והדברים ברורים בעזה"י. אך עיקר קו' הגי' השואל ל"ק עפו"ש הדגנו"ל יו"ד סי' י"א בשוחט בשבת שהשה עה היה יכול להיות בהיתר ועיין ס"ך חו"מ סי' כ"ח. ואי"כ הי"כ בשמיטה יו"ט ל"ם ל"ם ופשוט. ובאיה לסברא זו מנשכה מפו' שמה בתמורה קדשים שבשהטו חוץ לזמנן חוץ לתקונן הנה בשריפה ואמאי לרבא הל"ל אי עביל ל"ם אי"כ

לאות קמ"ח לו"ק ח.

הרבני הה"ג מהו' שמואל קליין מבאליאק
נראה לענ"ד להנה בפסחים כ"ח יליף ר"י דאין ב"ח אל'
סריפה בע"מ מנותר והק' בתו' מנאי לא יכפי כבנן ממץ
מנותר ותי' הראש"ם דלבנן איכא פיכחא מה לנותר
שכן קודש וחולין מקדשים לא יליפין. הנה מוכח דר"י
יליף חולין מקדשים ומ"כ ודאי לר"י נופא לא איצטריך
רב ושמואל לאשמעינן דהא איהו יליף חולין מקדשי'
ורק לדידן להלכתא ספיר שק"ל לחלק בין קדשים
לחולין לכן הולרך רב ושמואל לאשמעינן דגם לדידן בכל
איסורין מב"מ ל"ב וטעמא דמלתא דגם אנן יליפין
כאן חולין מקדשים כבר ת' בעוב טעם ודעת הפנ"י
סיף בילה:

הה"ג מהו' עמרם פיסבר מייבק.

אמר שפוקי מסקא לן בהמנותא דרב ושמואל דהעידו
לנו דר"י ס"ל בכל איסורים מב"מ ל"ב בודאי אי דמי'
להם ע"ז קבלה אי דאיים מוכרחת ופיר מקשה
המקשן בחולין.

הה"ג מהו' שמואל דאזעבדוים מיעבנגן.

אם יתכן הש"ס בחולין דר"י בלמת רק בקדשים ס"ל
מב"מ ל"ב ולבנן בכל איסורים מב"מ בעל מ"ב רב
ושמואל דסברו בכל איסורים מב"מ ל"ב הנה דלא
כמאן דלבנן הכל בעל ולר"י רק בקדשים ל"ב לכך
הולרך לתרץ שאני ליר דזיעי בעלמא הוא:

שם לו"ק ב'

הה"ג דיעבינג ופה"ג מהו' שמעון כיימן מעאלבא
תירלו דאייבי שראינו שחבר בבית הבליעה במקום
דאיא לאהדרא כבבדה דכ"ג ובכחובות ד"ל ובתו"ב
רפ"א דעהרות ועיין לרמב"ם פ"ג מאבה"ע ה"ז בהא
דמקלחו בבית הבליעה ומקלתו בחוך פיו אם יש בב'
הבליעה כזית הכ"ז עונה הרי דיש לבאות ולהבמין
הדבר בבית הבליעה עצמו:

מהה"ג דייבק

כי דכיון שהעדים רואים לבוטו ושתחיל במעשיו האסור
בודאי יגמור אותו ולא נקרא התראה שפק ולא דמי
להכה את זה ומוד והכה את זה דלא ידעינן כלל אם
התחיל באיסור דדלמא לאו אבוהו. ובודאי יגמור
באיסור ולא יחלקו בפנים כי הדרך לבלוע כשהוא
שלם כתיבה". דהי כחום שלא יגמור האיסור גם בחלב
וכו"ע כחום שיקיאנו קודם שיגיע לגרונו וכן במלאכת
שבת שמא לא יגמור מלאכתו:

מהה"ג דיעבנגן:

לאות ק"מ ליון ג. חילוקו של העורך בכון ומדוק
בלשונו של כ"ח דנקיט בשאר מינוחיו בר בי רב
וכאן נקט רק האי מאן לאוכות דרק באיכם מאן
דהוא מייבי שאינו עוסק בתורה ולא מוסם לשבחה.
ליון ד. ומבכוח בפסיעת י"ל דאיכא לאוד ודקיב
לבי ברוך לאוד. בנקבוב לבי ברוך ליכא ג' מיבי בבר
כלל ורק באונקי לבד שאינו בקבוב כ"כ בבי ברוך
מסו ה רבא שאמר לשמעי מהיכא דקיב לבי ברוך לא
הי' יכול לומר מסוס דאים בים ג"מ בשר דהא
ליתבייהו שם כלל. אבן בדרך חידוד אמרתי עוד ב'
אופנים. דלכאה להקשות על רבא מדוע לא אמר
מעשה דאים בים ג"מ בשר ל"ק כלל דהרי עדיף טפי
טעמא דמשיב נפש דהוא חי' האדם. מג"מ בשר שהוי
רק לתענוג. אלא דאיכא שייך להקשות על ר"מ
מדוע אמר טעמא דג"מ בשר ולא אמר טעמא דמשיב
נפש דהרי טרם שיבקש האדם תענוג יבקש על נוף
החיים. אלא ד"ל דר"מ מקיב דבריו לבר בי רב שעוסק
בתורה שהיא משיבת נפש ולא לריך לאכול ממקום
שהחיצא מלא משיב נפש לכן ל"ל מסוס דאים בים ג"מ
בשר. אבל רבא דאמר לשמעי ליזבן לי' מהיכא דקיב
לבי ברוך גא לגורך עצמו היה כ"א לנפש ועבדים
שאינם עוסקים בתורה ולית בהו מסוס תורה הי' חמי'
משיבת נפש לכן היה מבקש לחס מקום לבי ברוך
שיהא זאת סגולה לפשיהס למשיב נפש.
באופן אחר כי דהנה ביומא ד"מ איתא בבייתא שהי'
מוכעים מכה"ג בז' הימים בשר שמן שמחמס וגורס קרי
והשתא י"ל דכדי שהחלמידים לא יבאו לידי כך יעץ
להס ר"מ לאכול אונקי דאית בים שמן וכחוש וגידים
ויכריעו ב' המיכים על השמן ולא ליוס לאכול כחוש
לבד כי אינו טוב לאכל. ובבא שאמר לקנות מבי
ברוך היה לגורך קטנים דלאו בני קרי כיהו ומלדס
יוכלו לאכל אף בשר שמן ולא האכילם מבי ברוך רק
מעעם משיב נפש. ולפי"ז מיושב גם קושיא הראשוני
הא גידי לוואר איכם ראוים לאכילה. ונהכ"ל כיחא.
אמת שאינם ראוים לאכילה אבל בהדי בשר השמן
והכחוש שבאונקי יש בהם עכ"פ הפעולה שעם הכחוש
ביחד מכחישים כח השמן שלא יתחמם שהשמן שבבשר
השמן מפעם את הכחוש ומעעים אותו וגם ככם
מעמו שמן בחוך הגידין ומעשו ראוין לאכילה ובליף
הכל משביחין זה את זה ומוכעים את השמן מלפעול
על הגוף כ"ל ברון:

בת"ת לד 130 ד"ס ולגב לעורר. יקרמלמרו על קו' הגלון עסו' רבר"ב עתו' כזיר ע"ח ע"ב סכ' בחל חי' לכסם סחמא לא נקרא בהמה ובגילה ס"ל לר"ע דלפי' כסם בהמה בעסמע: לענ"ד לק"מ דסחו' לא כתבו כן רק בבהמה סמחה דלא מקרי כסם אבל בחיים אף כסם בהמה מקרי כסם:

מ' העורך. ע"ס ספוטו לא אדע גם בחדס סמת אס נקרא כסם אף סהכסם נסלרה בחיים אבל עכ"פ איכה בגוף המוכה כפכיכו אסר עליו מוהר הכהן. כי רוח בכ"ח העולם הוא נמעלה. ועכ"פ כוכת הקרא דלכסם לא יבמא הייכו סחיה כסם כעו נערה סהיתה נערה בכתובות ע"ס. עבדי סהיה עבדי בגיטין ע"ב. מנחה סהיתה מנחה מוכחות ע'. אי"כ אלמלא בחיים גם כסם בהמה בעסמע אז גם עליה יתכן סבבר היתה כסם וספיר הקשה הגאון ז"ל. ועיין כלי יקר דמלכתיב כסם ולא כתיב מת ילפינן בביעים דס:

קמז:

הרבני **הה"ג מהו' יוסף משה ראהט** מציעשאנאב

חולין דפ"ז: כתב הרא"ש ואס לא עכה אמן מיהו דאפקיד אנפשיה ועיין בחו"מ סי' שפ"ב. ולי"ע הא קי"ל בחו"מ או"ח סי' תקפ"א המתפלל בחזקה אין עוכין אחריו אמן והכא הוא בחזקה שהרי חטף ובירך שלא בלגון בעה"ב:

קמח:

מהה"ג מהו' **שלום אברהם אטראס** מיאלשאווא

בעיוך לגר לסכסדרין דף ל"ו הקשו לישהרי מיתת ב"ל ביו"ע מעעס מחוך שחוחרה בטילה כסמא לגורך הוחרה כמי גני מיתת ב"ל. ועיין ילקוט הגלסוכי אות יו"ע. וכ' לייסב דהכא הכ"ע פ"ג מחו"מ ה"ס כתב ועוד דהא אמרינן בכתובות ד"ז דלא אמרינן מתוך אלא בדבר הסוה לכל כסם פי' לכל גוף אדם והכא ליכא הכאה לסוס גוף ומקשים עליו מסוגיא דבילה ד"ב דמבואר דעלוס נקראת סוס לכל כסם ע' הפלאה. ובכתב סופר או"ח סי' ל"ג חי' דמה שאדם שמה שמקיים מצות ס' הוא הוא הכאת הגוף. (ועיין בחי"ת לעיל אות קכ"ו) אבל רק אס מקיים מ"ע לכוח לו בה ושמה לבו בעשותו אחת ממצוות ס' לקיים מצות לולב וקריאת התורה. אבל המולא המץ בביתו שענבר בב"י נוח היה לו שלא היה כך ואיכו שומה בזה וספיר כתב הכ"מ שאין כאן הכאה לגוף. ואי"כ ה"ס בעיתת ב"ד ג"כ לי"ש מתוך מהא"ע לכיח היה להס שלא היו באים לידי כך:

קמט:

הרבני **הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא**

אסיפות כל דחויא בעלמא הכמלאות:

שבת בגמרא דף מ: י"ט: חול"ה הכי:

ספרים ע"ג. חול"ה תיקון: ע"ד: חול"ה שאני לב:

חגיגה י"ז. חול"ה כ"א: — סוכה ל"ה עריסיתיכס:

יבמות ס"א. חול"ה מנגע: ס"ב: ס"ד: ק"ה. קט"ז.

חול"ה לליסנכה: ק"ז. חול"ה וחזרו:

סוטה ז: חול"ה אמר רבא:

כתובות מ"ז. חול"ה כתב:

גיטין ז. חול"ה דילמא: י"ב. חול"ה דילמא: מ"ז.

חול"ה אמר: מ"ח. חול"ה לא: כ"א. חול"ה אמר:

בדרים כ"ד: בר"ן ד"ה יתר: מ"ט. ד"ה ולענין הלכה:

ב"ק כ"ג: חול"ה יכלי: ל"מ: חול"ה כשא: ס"ז. חוס'

ד"ה אמר: ק"א חול"ה רבא: — ב"מ י"ז: ד"ה הוליאה:

ב"ב ב. בחול"ה סנהה: קע"ו. חול"ה מתקיף:

ע"ז כ"ג. חול"ה ותו: ל"ג. חול"ה אמי: ל"ד: חול"ה

מפני: ס"ז. חול"ה וכ': ע"א חול"ה רב אמי:

שבועות מ: — חולין י"ג: חול"ה תקרובה: י"ד: חו'

ד"ה התם. וכן בד"ה אימר: כ"מ. חול"ה רבי

ל"מ: חול"ה רבא. ועיין לקמן דף ק"ס. חול"ה אמרי

ק"ט. חול"ה הלב ועיין לעיל בכתובות:

זבחים ע"ט. חול"ה אמר:

מנחות ק"ז. חול"ה אי: ק"ט. חול"ה אפילו:

כג:

הרבני **הה"ג יכיתיאל האמעדהאר** מרישא בנאיציען

ההמלאה אדם הכוכחית עוברכי על ספק להיות שהמליאו קרכי אור (רענטגן) אסר ע"י כוכל להסתכל על חיבה סגורה מבחוץ וכראה לדעת מה שבפנים וכבר מדובר להכהיג זאת על גבולי מסילות הברזל לחפש בחפצים אם אין בהם דברים שמחרידים סיכוס מם בלי סיפתחו התיבות. גם כוכל להביע בפכיעיות הבע"ח כבודע מעכ"ע. ועתה כהתפקחי אס יועיל ג"כ לראות ע"ז בבהמה בחייה אם אין בה עריפות המלויות

ולסחטה לחמ"כ ולאכלה בלא בדיקה. וכן נענין רמ"ח עדים וכו"ב וע' סו"ת הלק"ט ח"ב סי' פ"ב עדים שרלו עובר עבירה ע"י זכוכית לבן ובש"ת בית יצחק חיו"ד סי' ל"ט מביא בשם גדול א' ל"ישב מ"ש בתרגום יוכ' ב"ע דבדקו הפ"א מ"ח טריפות וקשה הלא אמרינן בחולין דבעי שתהי' שלימה בשעת שריפה ואמר ל"ישב ע"פ חוש שבת דכ"ג ע"ב לאחרן כשהיה מסתכל בחבירות ובמין היה רואה הכל בפרים ע"י אור עמודי הענן ע"כ שפיר בדקוהו ובמין ע"י אהרן ע"י"ש.

אולם ובאמר בספר חסידים סי' ..... דיש חכמה אחת אשר ע"י היה יודע שלמה המע"ה אם הבהמה טריפה או לא ועכ"ז לא רצה לסמוך ע"ז ולא רצה ללמדה לבנ"א ע"י"ש:

א' העורך. לא עת לעסוק בפיקות כאלה על המלאה זו כי איננה עוד בשלימות להבמין ע"י אש כשרכה הריאה. ובאש חגיע למדה זו לא אדע מה ענין בדיקה שאין בה ולוה רק הפרשה מאיסר לראיית עדות לכתיב קלא ולא תהי. ראיה זו גדולה עכ"פ כמשמוש היד בלא ראיה:

קנא:

הה"ג מהו' גרשון שטערן מארוש רודאש

א) בס' תולדות אברהם להגאון מהו' אברהם אולייכוב ז"ל הקשה על רמ"כ בחו' חולין י"א דכו"ח רובא עדיף ילפינן מפרה אדומה דאזלינן בתי"ר אע"ג דמתנגד לחזק' טומאה דגברא. הרי אמרינן בגיר דקי"ל דכל שאין לו טהרה אין לו טומאה ע"ש בכס"י ותו'. והשתא מכ"ל דרוב עדיף ומחזקה לגמא התם הי"ט משום דהחזקה בא מכח הרוב דאי לא אזלינן בתי"ר א"כ לא משכחת פ"א ואז גם חזקת טומאה ליכא כיון דמעולם לא משכח' טהרה א"כ אין כאן חזקה גמורה רק מלד רוב. אבל בעלמא דיש חזקה גמורה ומתנגד לרוב מכ"ל דרוב עדיף וכ' דלרוך להבין בזמה"ז דליכא טהרה וכי כאמר דליכ' טומאה הרי מבולה בכמה דוכתא דגם עכשיו כוהג טומ' מת ובכל"ל דה"פ כל שאין לו דין טהרה הייכו כותים שמעולם לא כאמרה להם דין טהרה כמ"ש תו' לבכו"י לאסורת ולא לכותים. אבל כישראל שנאמרה דין טהרה שיך טומאה אף דעתה ליכא טהרה. אבן קו' הגאון ז"ל הוא דאם ל"א בת"ר א"כ גם בישראל מעולם לא נאמרה טהרה על הודאי א"כ גם הטומאה היא רק על הספק ומכ"ל דרובא עדיף גם נגד חזקה גמורה. אמנם כ' עפמ"ש בספרי יצקה"ב ח"ב אות ללפחד בשם סו"ת בית יצחק יו"ד ל"ט על הקו' איך שקלו לנקושם לר"ע ור"ט דלמא טריפה הוא ותי' ע"פ יצקיט שמעוני סיף פקודי כל מי שנה בנדבר היה ונסחבל בחבירות קתונה ויודע מה שבתוכו. א"כ הו יכולים לראות שאינו טריפ' ועתה לק"מ דבפרה שעשו במדבר ל"ל רוב דראו שאינו טריפה וא"כ בבר יש לחש טהרה בבוהה ומנילא גם חי' טומאה שייך לעולם כיון דמתחלה היה משכחת. ומעתה י"ל דהילפותא הוא מפרות שנעבו אח"כ שבפרים רק מלד רוב וחזקת טומאה הוא כבר ודאי ופשיר מוכח דרובא עדיף ומחזקה:

ב) באבן עזרא ע"פ פ"א אדומה תמימה כי אלא חתי' קטנה. ופלא מזה נגד משנה מפורשת פ"ב דפרה מ"ב והנכנסת כפרס ולע"ג:

קנב:

הה"ג מהו' שמעון סופר מערדיו

א) תמוה לי טובא בליון לח"ב שמקוכן על הר סהל והר נבו ששם קברות שני אליך. ואיכני מבין הלא הקיקה היא על חבנן ביה"ע וגלותנו מא"י ומה שייכות מקומות אלה לא"י הלא בחו"ל הנה שמשה ואהרן לא זכו לכנוס לארץ. ואף שגם עבר הירדן יש לו קלת דמיון לא"י לחו"מ. גם עמון ומואב יש בו מיוב ואם גם כאמר שמה"ת התחייבו בחו"מ בעבר הירדן מ"מ מקבא מלא הוא שאינה מא"י ויש לישב בדוחק:

ב) בקיקה אלי ליון קאמר על ביעול סנהדרים תמוה הלא סנהדרין נוהג גם שלא בפני הבית גם בחו"ל ואם מקוכן על שלא דכו דיני כפשות ל"ש לומר ביעול סנהדרי.

ג) עוד נקע שם ועל שדיוני בכוריה. תמוה מאוד הלא שדיון בכור אדם ובהמה טמאה נוהג גם עתה ובכור בהמה טהורה אין לה פדיון ודוחק לומר דקובר לסיעות דבכור איכו נוהג בחו"ל אשר רוב הפוסקים חולקים. ול"ל דמקוכן על ביעול המלוה א"כ יקוכן על כל מלוות התלויות בארץ ובאותה הוא בכלל הקיקה שאנו משתוקק' לחזור לארץ ולקיים מצוותיה בשמחה ובטוב לבב:

לגד 143 כי הה"ג דיעמרינג שמזכר על הרמב"ן חולין כ"ב ע"ב שסיים שם היכי מוצבו רחמנא לטומעס אדרי יש לו לדוכו כדין ספקות שלנו דכיון דאפשר דאיש הוא חייב ברמיה מן הדין ואיך מיעבו חוכה וכן גבי בכור אתא קרא לוועבוי ספק כלוור ודאי חייב ע"ש הרי כר. דקי"ל ספ"דא לחומרא וכ"ל דכ"כ רק דרך שקליא וטריא:

שפתי ישנים:
הגנ:
הגאון מו"הו' כ"ר יעקב ליפשיטץ זצ"ל:
— שהיה רב בק"ק לעווארדען במדינת האללאנד —

בע"ה מדושי שחכני יוקרי ודרשפי על ש"ס הקליד לפקיד לעווארדען, ע' יומא ד' י"ב ע"א ומתקיים לו כהן אחר מחמיו עד ע"ב מרבנרי"ו, וע' בשבועות ט"ו ע"א וכן העתו לדורות עד שפקלא וכשמי פורות ונפחי ד"ה וכן תענו וע' בתענית ד' כ"ז ע"ב דמכי' ומשפט ויקדש אותם עד לימא כמי ר"ע ובתו' ד"ה ומעיינן ובמנחות ד' ל' ע"א מחכי' כל מדות שבמקדש וגמ' בתלי קמפלגי וביומא ס"ש ע"א שמעת מינה בגדי כהונה נהנו ליהנות בהן ובתו"ש קטן ובמנחות מ"ג מ"ר הכל מייבים בציצית ובערכין ד' ג': —

הרמב"ם פ"א מעבודת יום"כ ה"ג ומתקינין לו כ"ג אחר וכו' בין שליבא בו פסול אחר שהקריב קרבנו (הי' מ' תמיד של שחר כמבואר בשמעתין) זה בנכנס תחתיו א"ל מיכוך אלא עבודתו מחכבתו ומתחיל עבודה שפסק בו הראשון עכ"ל כי הכ"מ ע"ז פלוגתא דאמוראי דפסק כר"ש דבקייתא ומסייע לי'. ובמ' כלי המקדש פ"ח פסק ואבנעו של כ"ג מעשה רוקס הוא ודווה בנעשה כאבל של כהן הדיוט עכ"ל כי הכ"מ ע"ז ליתא בשמעתין כי אתא רבין שרבי אומר של כלאים ר"אב"ש א' של בוץ וידוע שהלכה כרבי מחבירו עכ"ל כראה מזה דדעת רבי' דפסק כרבי דאבנעו של כהן הדיוט הוי של כלאים וכך כי עוד הכ"מ בתוחו פ' הי"א בהדיא כאשר אכתוב בסמוך מזה: ותימה לי על דברי רבינו בפסקיו הא"ך פסק רבינו כר"ש הלא משמעת דילן מבואר דהך מימרי דר"ש דוקא אליבא דראב"ש הוא דמוכרח להכי אבל אליבא דרבי אינו מוכרח כלל לשנוי דר"ש אלא בשיטת דרב אדא לחוד סגי וניחא ואי"כ הלא דרבינו פסק כרבי והא"ך פסק כר"ש שהוא שלא אליבא דהלכתא ומעילא הסתם לא מסייע לי' לרבינו הרמב"ם הבריית' דקוף כ"ש שיטת דר"ש שלא אליבא' דהלכתא ולע"ג ומהימה על הבוסאי כלו הכ"מ והראב"ד הטלמו עיניהם ולא הסיגו ידם להסיג המים זו על הרמב"ם וס' לח"מ ומ"ל כעת אינו ביד. ואמרתי לייסב דעת רבינו דאזיל לשי' ולהכי פסק שפיר כר"ש עפ"מ דכ"ל לייסב בלא"ה עוד קו' אחרת על הרמב"ם ח"ל בה' ביאת מקדש פ"ט ה"ד אפילו הסך באבנים שלא כתאכלו וקרב שריתו זר חי' מיתה. כי הכ"מ ע"ז בשבועות ד"ז אר"ש זר שהיסך בלינוקא מ"מ עכ"ל ותימה לי על רבינו למה פסק כר"ש ולא כאבי ואי מטוס דהבריתא מסייע לי' אי מטוס הא לא אר' זה בכור וכ"ע מודה היכא דאפשר לחיוך כמו חיוכו של כ"ג עדיף עפי לחכבו אחי שמתקיין תחי' והכא יכול לחכבו דיעא לובש שמורה ומתבך בלינוקא וזה ודאי אפילו ר"ש כמי מודה דהאי עדיף והא דר"ש ל"א כאבי הי"ע דלא ס"ל הך דר"ה אבל רבינו פסק הך דר"ה לחכבתא ניחא ועדיף טפי דהו"ל לפסוק כאבי וכמימרא דר"ש שזה אליבא דהלכתא לפי פסקיו ובלא"ה מוכח מכח הבריתא אלא דוקא היכא דלא אפשר בחי בגדים כדמשמע מסוגיתן וא"כ לע"ג על הרמב"ם.

ואמרתי לייסב תחלה קו' הסכי' דלק"מ דהלא מבואר בתרתי מקומות בה' כלי מקדש דלעניין חיוך של כ"ג שמן המשחה הוא עדיפה לחיוכו כמו חיוכו דלביסה של שמורה בגדים בגדי כ"ג והא דאי' בבית הראשון הי' חיוך דוקא בשמן המשחה דקבבית שני דלי"ה שמן ומ' לחרבה בלביסת הבגדים וקרא כמי דייקא הכי כמבואר ובדברי בה' כלי מקדש וז"ל שם בפ"א ה"ז בבית ראשון הי' מושחין לכ"ג בשמן המשחה ובבית שני שבנה שמן המשחה היה מתרבה בלביסת ח' בגדים. וכ"כ בפ"ד מכלי המקדש הי"ב גם הי"ב מבואר מקרא לומר בבית שני מתרבה בח' בגדים מטוס שבא' אשר יולק על ראשו שמ"ה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים. כשם שמתרבה בשמ"ה כך מתרבה בבגדים עכ"ל. גם הכ"מ כי דמבואר בהוריות הכי די"א ע"ש הכי מבואר כמ"ש ומבריתא דשבועות מסייע לחיוך עבודה הוה שוה יעוד כמו חיוך המשיחה בשמן המשחה. אלא דלכאורה יש לדחות הך דאי' מבריתא' זו ואדרבה ע"ז כאמר עול מה שהבאת הלא מדמשיק התם ודכתיב אותם למעעוני משיחה לדורות משמע בלא אותם הי"א לדורות במשיחה ובעבודה הכי מבואר איפכא דעבודה איכו שוה ועוד כמו משיחה. אך זהו דאי' מעיקרא דזהו דוקא לשיטת התלמודא. אבל אינו כן לשיטת הרמב"ם ומקדים לזה מה שפסק הרמב"ם בפ"א מכלי המקדש הי"ב וז"ל כל כלי המקדש שעשה משה במדבר משיחתן מקדשן לא כהקדשו אלא במשיחה. ולדורות שנשתמשו במקדש במלאכתן כהקדשו שנא' אשר ישרתו בם בקודש בשיחות הם ומתקדשין עכ"ל ולע"ג דבגמ' אסיקנא דדבר זה דלדורות אינו מהב במשיחה אלא דוקא עבודתו מחבבו הייכו ומדכתיב אותם, ומ"כ הימה למה שבק דשת התלמודא מה שהוא אליבא דאמת למסקנא והביא דשת מה שהוא לפי ס"ד ואליבא דמסקנא לא סגי בהך דשת לחוד ואדרבה לדידי' קו' הגמ' בע"ע השתא דכתיב אשר ישרתו. אותם ל"ל.

ואמרתי לייסב דהרמב"ם אזיל לשיטתו ומ"כ אותם לאו להכי אתא למעט ולא לדורות דאלעריך לכלים גופא לדרשה אחרינא והתלמוד אזלי כמי לשיטתו ומסיק שפיר ע"פ תו' במנחות בד"ה ומעיינן ומ"ת הא' סוגי' דשבוע'

דלא כמאן דלא כר"ע ולא כרי יאסי וי"ל דאחי כר"ע ע"ש. והרמב"ם סבר בה' כרי המקדם פ"א ה"ט כתב"ק דגני מגמות ד"ל וכלי הבית לא כמשמו אלא בפרים וכ"כ ס"ל לרי יאסי ואביבא דת"ק אלעזריך אותם לנעוני מדת יבש מבחוץ וא"כ לק"מ על הרמב"ם הא דלא הביא דסבר דאותם כמסקנא דתלמודא דלסיעתו אינו מיותר כלל דבשם דאותו לחכי סבק הך דבשם והביא דוקא הקרא שנאמר אשר יסרחו ודון היטיב: (פאריים יבא)

הגד:

החיג מהו' צביחזקא מיברזאהו אבדקיק פלונסק

כבוד ידי"נ הרב וכו' בעל פ"ם פיחי" הכני שולם לו הטובה אמם וכו'

בשם ה' יום ב' ויחי נר' עבה הרב"ז פלונסק.

החיים והשלום לכבוד ידי"נ הרב הגדול המו"ד וכו' כש"ת נוה' יונתן מרדכי ס' לענעטער אבד"ק קוכאטסין. אחדשכ"ת נא אבה הכה הליע לפני כ"ה ד' רש"י החמה. בנ"ק דכ"ה ע"א סבור לאשמוי מפוריא לפוריא א"ל כ"ה הכי נמירנא חכם כ' ולו בעמה לאשונה לאר"י א"ל מכין לחכם שבבוד בעמה לאשונה שבא' ויבכיבו את אהרן האלהים אל עגלה מלשה. ופירש"י אותה עגלה שסיגרוהו פלשתים בה ובאותה עגלה הביאו דוד מביה אבינדב לעיר דוד עכ"ל ובחו' שהובא בעין יעקב כתבו מיתיבא דקרא דכים ואותה עגלה היא העגלה שהביא האהרון מביה שמש לבית קרית יערים אבל א"א לומר לאותה עגלה שסגרו פלשתים היתה דבהתי כי ויבקעו עלי העגלה והפרות העלו עכ"ל וא"כ ד' רש"י המוהיס שהעה כנד מקרא מלא שמואל א' ו' וע' הגהות הרש"ש ומהרל"ם בנ"ק שאין פותר ולעכ"ל לתרץ לאומר הכוס' פירש"י וכן פי' הר"ן על הרי"ף מ"ק וכ"כ רש"י בד"ה א יג לפי שאמר דוד כל עומת שבא אלי כשהשיבוהו פלשתים על עגלה הדשה וכו' והכה בהרש"א שם כ' וז"ל משמע לי' דהיינו אותה עגלה הדשה המזכרת כבר שסיגרוהו פלשתים עי"ש וא"כ לפי' החו' לאותו עגלה היא שהביאו האהרון מביה שמש לקרית יערים קשה הא לא מזכר בקרא כלל אם הביאו האהרון בעגלה ולא מזכר כלל אם עשו בבית שמש עגלה חדשה דהא בשמואל א' ז' כתיב ויעלו את אהרון ה' ויבאו אותו אל בית אבינדב וכו' ושמא העלו האהרון בכתף כי באות ובאור בסיעה ל"ה ע"א שדהע"ה בעת שהרכיב את האהרון אל עגלה חדשה נעשה בדבר אשר אמרי אמרי חשב"ל יודעין אותו כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו. ועי"ז מת עוזא כמבואר בדש"י קונטרס שם ועי"ש בהגהות הרד"ל. וכן

אנשי בית שמש כעבשו כמבואר בקרא ס"א ו' ויך באנשי בית שמש כי ראו באהרון ה'. אבל באנשי קרית יערים לא מליבו שבעבשו ואפשר שהם עשו כדין והעלהו בכתף וכ"ש לומר כפי המהרש"א דמשמע לי' דהיינו אותה עגלה הדשה המזכרת כבר דהא בבית שמש לא מזכר כלל עגלה הן אמת די"ל דלזאת כיונו בחו' וכי דמיתורא דקרא דרי' ולא מסוס דקאי על העגלה שבבר מזכרת אבל לרש"י והרי"ן לא נראה להם לפרש כך דאיך נוכל לומר דכוונת הקרא שמואל ב' ו' ויבבו את אהרון אלקים אל עגלה הדשה דקאי על העגלה מבית שמש כיון שהם לא מזכר כלל עגלה וא"כ יותר יש לפרש כפשוטו דדהע"ה עשה עגלה הדשה וסוב אין לומר מסה שבבודו בעמה לאשונה דהא אדבבה שם בדוד י"ל שהיה עגלה לאהרון לפעם הראשון ובשהדשה אז אחר שבעשית לכן פירשו דקאי על עגלה שמזכרת כבר שסגרוהו פלשתים וא"כ כיון שלא נעשית עתה עגלה אחרת רק העגלה שהיתה מבבר שפיר נאמר דבבודו בעמה לאשונה. ואי מסוס קו' התו' מהא דויבקעו עלי העגלה י"ל דרש"י והרי"ן יפרשו דבקעו רק את עלי העגלה ולא העגלה ממש והיינו דעיקר העגלה היתה מבבזב ובדומה רק שהיה ג"כ מחלקי העגי' ומהשייך לה זאת ביקעו אבל גוף העגלה נשארה. והוא העגלה שהרכיב בה האהרון דהע"ה וכן מדוקדק בקרא ס"א ו' י"ד והעגלה באה אל שדה יושע בית השמש והעמוד שם ושם אבן גדולה ויבקעו את עלי העגלה וכיון דמתחיל הקרא דהעגלה באה לשם שיש ויבקעו את עלי העגלה ולא כתיב ויבקעו העגלה משמע דהעגלה נשארה ורק עליה ביקעו. ועוד יש לרא' גדולה מהא דכתיב אח"כ בפ' ט"ו והלוים הורידו את אהרון ה' ואת הארגז ובו' ואם נאמר דבבר ביקעו כל העגלה עלמה מתיכן הורידו את אהרון ה' והל"ל בפסוק הקודם אחר שנאמר והעגלה באה ותעמוד שם הול"ל והלוים הורידו ואח"כ הול"ל ויבקעו את עלי עגלה א"ו משמע דרק העלים ביקעו ולא העגלה והבין. ועי' תוספתים ט"ו ויבקע אלהים את המכתש. ובמסכת כלים פי"ד הטמאים שבעגלה הטהורין שבעגלה.

והכה במהרש"א שם כ' ואע"ג דזה שהרכיבו דוד על עגלה חדשה היה בידו כדאמרינן פי' א"כ והיה לו ליפשא את האהרון בכתף מ"מ למדנו מיכה לפי' חשאו שבשאו בעגלה שסגרו פלשתים ומשום דאין לפרקו מעגלה לעגלה עכ"ל ולכאורה עיין קי' איך נוכל ללמוד דאין מסנין מפוריא לפוריא כיון דשם היה לו העגלה שסגרו פלשתים ולמה לו לפרוק על עגלה אחרת שלא ללמוד

אבל מכ"ל לאין מסכין מפל"ם במקום הלוך כהך דהכא
שווכרחין לסבור הפתח ונקל היה להם לתחו בעצה
אחת קטנה שהלא לכך הפתח. ולענ"ד לפרש ועקולם
אפרש דחז"ל קוטה לל"ם מפני מה נענש דוד מפני שקר'
לד"ם זמירות א"ל הקב"ה ד"ם שכתוב בסן התעי' עיניך
בו ואינכו אתה קורא זמירות סריני מכש"ל בדבר שאפילו
תסב"ר יודעין חותו דכתיב ע"ם בכס"ר. ובעהרס"א פ'
שהזמר הוא בפיו של אדם לפי שעה אבל ד"ת לריכין
המידיה שלא ימיסו מפיו כדי שלא ישתכחו ממנו ועל"ז
אמרו בגמרא בגמור זמורתא תהא ומייתי מק"א ההיעיף
ובו' דאייבי בד"ם דכתיב לעיל עיניכם מביכתך הדל דכ"ל
על ביכתך על תשען שאי אתה לרוך לחזור אחריהן כי
התעיף וכו' כי בקל תבא לידי שכחה עכ"ל. אכן אכתי
ל"ב למה תלי' זב"ז דע"י שקרא לד"ת זמירות וכ"ל שלא
היה אלנו בתמידות אבל איך ישכח דבר כזה אשר חיבו'
בפ"ר יודעין. וכ"ל ע"פ דרכו בהקדם מה שפי' בפיטה
מקובלת הא דאחז"ל ופני מיכים אבנעים זימכין ודמי'
כמאן דמנחא בכיסתיה היינו כדבר שמונח בכיס אדם
מחייבא שמא יאבד וממשמש בכיסו בכל שעה ע"ד שכ'
בשלח"ק פ' חקת דתכלית הידיעה אשר לא כודע וכדבי
שהמע"ה אמרתי אחכמה והוא רחוקה ממנו והיינו אחר
כל החקירה ודרישה בחורם לריך לדעת שלא הגיע
לתכליתה וממילא יהגה בה תמיד ולא אחר דתכי מיכי'
אבנעים זמכין אכתי הו' דמי' לי' כדמנח בכיסתי' הייכו
למשמש בה תמיד דידע שלא יבד לסוף דעת תוה"ק
והוא כטמון בכיס ואינו בגלוי רק קרוות עמוקות ובכל
עת יתגלה לו אח אשר לא ידע באבנעים זימכין דתכי
מיכי' ומה גם בחוקים לרוך לדעת שלא הגיע לטעמיה
תורה ולא אם כתגלה לו טעמיה ידע שעוד יש טעמים
עמוקים יותר על אין סוף וכפי' הא דאחכמה והיא
רחוקה היינו אחר שהתחכמות ידע שרחוקה ממנו ויש
עוד טעמים לפני ולאחר וכעין שפי' הרה"ק ליס"ע רבי
כ' אליעלך מליזענסק ז"ע הובא בס' מאו"ם פי' דרז"ל
ר"ם דע"ז למה חוקין רחמנא אחר חוקין היינו אחר
כל כוונת שתקיעה שיש בשכלו ידע שלא הגיע עוד
לקלה כוונת הש"ם וחוקין בשביל שרחמנא אמר חק'
בלי טעם. ועי' בבני יששכר בחודש השבי מאמר ג' יום
תרועה אות ד' בפי' תניד ליעקב דבר חוק וכו'. וכבר
כודע ד' הבני יששכר לפ' פרה דל"ח וביותר ביאור בספריו
ושיה דרכה ד"ח ובפ' מגיד תעלומה דק"ד בהא דאחז"ל
ק"ו טרם וכתוב לה קרא הענין הוא דק"ו הוא מלד
שכל האדם ועדם זכי לה קרא שיהי' יקוד הדבר מעטם
שקרא ולא מלד השכל לבד. ושמעתי מהרה"ק ליקו"ע
מגור שימי' פי' דשתוי יין נכנסו לעקדם. כי יין כומז
לטעמי התורה ופהמע"ם אמר כי טובים דודיך מיין
הייכו העוסה מלד אהבה אף שאינו מבין הטעם וזה
כי טובים דודיך הידידות לאש"י יהי' יותר מייכה של
תורה ויקיים החוקים אף בני טעם ובני אהרן נכנסו
לעבודתם ואפשו טעמי המליה וזה שתוי יין נכנסו לעק'
בהקריבם וכו' אשר לא ליוה תורה הייכו שלא נכנסו
עם הליוה לבד כמו שאנו אומרים אשר קדשנו במלותיו
וליוונו כי עיקר העבודה לריך להיות מלד הלי"ם אף
שלא השגנו הטעם והיה אשבו שכבר השגנו טעם.
(וכבר האלכתי בא"ת לאנו דאתא לאנו אוזניים
ולהעבירם „מחקי" דלוכיך הייכי לבקש טעמים על החוק'
ובהיותי אבד"ק קראסכינבאל קוראים פסח שנת תרנ"ב
השבתי בדרך לאזות לעובר אורח ונתחכם ששאל אותי
כמלבנג על רז"ל אמר בעל הגש"ם כעם על שאלת הרשע
להקהות את שיניו ובתורה פ' בא כ' על שאלת הרשע
ואמרתם ז"ם הוא. בנתיחה והשקט. ולהקהות את שיני
מאן דכר שמיה. והשבתי תכ"ד בהקדם קו' המפרשים
למה בכל הבנים כתיב לשון יחיד כי ישאלך בנך ובדשע
כ' ל"ר כי יאמרו אליכם בניכם. אכן י"ל פשוט דאם
שואל שאלת חכם הוא שואל. לא כן רשע אחד יבא לנפשו
לפעות פיו לבלי חק חוקה הפסח רק באם רבים המה
בעוה"ר אז בראותם אוכלים ק"פ ישאלו מה העבודה
הזאת לכם. ולכן תוה"ק אשר נחיבותים שלום ליותה
לנו להשיב בשקט כי הלא רבים המה ושעה מפחקת
להם. ולו גם בהגש"ם היה נאמר בל"ר רשעים אומרים
אז הייכו מסיבים בשקט ושאלו אכן בהגש"ם קיבץ רשע
אחד בראש ושואל אז מי יתאסף מבלי להקהות שניו.)
והנה באם האדם חושב שכבר השיג הטעם האמיתי
יוכל לבא לידי מכשול ח"ו כי יבנה מהליוה בעוקום
שאין שייכות להטעם אבל באם האדם מאמין שלא
הגיע לתכלית הידיעה אז לא יסור מהמלוה כידוע פי'
דודי זקיני הגרא"ו מווילנא ז"ע בפי' ד' הש"ם בבת
ד"ב כמה גדולים ד"ם שאמרו לא יקרא לאור הנר והו'
ע"ם דאיתא בסנהדרין כ"א מפני לא בכתבי טעמי מלו'
מפני דבב' דברים כי התורה מיוסד ובכשל בד"ם וכו'.
והנה במשנה נאי שהם לא יקרא בלי נהיה בנר אבל
בבריתא ומפורש הטעם שמא יטה לכן חיבב מי אני
אקרא ולא אטה וכסנכשל אור ביום גדולים ד"ת הייכו
חכמי המשנה שאמרו לא יקרא לאוה"ל הלא בהנו טעם.

כחזור לענינו דהנה בדברי מהרל קונטרס סס פי' הא דדוד קרי למוקיים זמירות היינו שהי' מולא בהם טעם ולא כשבנו לו למוקיים וכעין הא דבילה כ"ד זמירתא ההא ופירש"י אם בשיבום אם בלדק ע"ש שהאריך ולדבריהו כיהא ע"פ דרכו של מהרש"א כי הזמר הוא לפי טעם אבל ד"ה לריכין תמידית והיינו כנ"ל שידע שלף אחר מרבעי' זמני לא בא להכלים הדיה ויעשום בתורתו כל שעה וזה בא לאדם ע"י שיחשוב שעוד לא הגיע הע' ולזה א"ל הקב"ה ד"ה שכי בהן התעף עיניך וכשיבום מהרש"א דכתיב לעיל מביתך חדל שלא יקנן על ביתו וידע שלא הגיע עוד הטעם ועוד לחוקה הוא ומילא יהי' בתמידית אללו להגיע יותר ויותר גבוה מעל גבוה וכדרשת חז"ל מה הדל הזה כל עת שהתיוק וכו'.

ולפ"ז י"ל שהעוכם להתע"ה שנכשל דוקא בזה הי' מדה כנ"מ. דלכאורה יש להבין מאין בא לדוד טעות זה אשר הסב"ל יודעים. הענין הוא מפני שדהע"ה סבר שהטעם שליותה תורה לשאת האלון בכתף הוא משום דבכל כלי המשכן אע"ג שהי' קדושתן שוות זה מזה קדושה חמורי מקדושה מ"מ היו יכולין להחליף כשעם ופעם שענלה שהוליכה היום כלים אשר קדושתן קלה שוליכה למחר קדושה חמורה ולא היה מקום לעורר מדנים אבל האלון הקודם לאסור לשאת וכבודו בטעה כאשר ואם יתנו אותו בשעם הראשון בענלה אחת טוב אשר נשאתו לענלה אחרת ויבאו לידי מחלוקת ומטעם זה ליותה תורה בכתף ישאו. וכיון שהגיע דסע"ם טעם זה נלמד לו טעות שטתה בהעלו האלון מבית אביהו שכאן כעלה וכאן היה הענלה חדשה ששנו פלשתים ששייכה לכל ישראל ולא יהי' שום קנאה ושנאה כאשר הי' יכול להיות בהעבר שכל כשיא בד ענלה אחת. לכן עתה מוחר להרכיב את האלון בענלה ואין לורך לשאת בכתף וכעין זה פי' ביע"ל מובא בהגהות רל"ח בש"ק שם אך קלה בשופן אחר. א"כ שפיר היה מדה כנ"מ שדהע"ה קבל לחוקים זמירות שחשב שהגיע הטעם לכן כשמש מזה שהחיר כאן לשאת בענלה. אבן כשמת עוזא כחגל' לו טעותו כמבואר לחז"ל שם ידע שאין ליון הגי"ת תלוי' בטעמים וכי לרוך להיות בעניני שמלוה כהש"בר שאיכם יודעים לאדם דבר מלעתם ומז ילך בטח.

ועתה עולה יתה הא דמכין לאבס שכבודו בטעה ראשו שבאמר ויבכיבו היינו שהליטוד אינו מתא דענלה חדש' ד"ל כנ"ל דדוקא אתם משום דהי' להם הענלה משלש' ולא הולכו לשרוק אל ענלה אחרת. ועיקר הליטוד הי' באמת מתא לעעה דהע"ה ולא כשא בכתף והוא מטעי' הנ"ל א"כ ע"כ דכבודו בטעה ראשונה ולזה בא לידי טעם זה דכל ענין דכתף ישאו הוא משום דאין משכין ממל"מ ואם יעלו האלון על ענלה של כשיא אחד אז לא יזכה השני ויבאו לידי מחלוקת ולאי משכין משל"פ אז גם האלון פיה יכולין לשנות מענלה כשיא אחד לענלת כשיא אחר ועכ"ז נלטוו לשאת בכתף וא"כ ליתא לטעם הנ"ל ולמה היכה דוד מהליוה במדבר כנ"ל ומיוסד קיש' המהרש"א דאף לטעם דוד עכ"ז נוכל לתולף שפיר דהא אדבה עיקר הילפותא הוא מבאיה לוסן כלומה הטעו' והבן. ויש לדבר מזה הרבה מש"ם חולין כ"ד ע"א לא אמרתי אלא בזמן שעבודה בכתף ומשמע דבשילה וביע"ב לא היה עבודה בכתף והא דדוד היה אחר שילה ועיין רי"ף שם ובש' עטרת זקנים פ' במדבר למהר"ל קאנטיגר והאריכתי בזה בחו"מ היולא ביכוסלים תוב"ד:

והכני ידידו דש"ת. לבי יחזקאל מיכלזאן

אבדש"ק פלונסק והגליל: (סמוך לוואלרשטיין)

הה"ג מהו' איעזר דייטש מהאנשאוויטץ:

לאות קמ"ו. — יש לחלק דודאי בספק שהיה מחוסר מעשה כמו החם דמחוסר מעשה הזריקה שפיר הו"ל ה"ם דלמא לא יזרוק ולא שמה החרלה משא"כ בדבר שאינו מחוסר מעשה כמו הבעילה לאחר קידושין דכי התו' בבכורות ד"כ ע"א ד"ה רביבא דחשמים אדם לא לא הוי רוצה דחלי בנעשה א"כ הבעילה לא הוי מחוסר מעשה בספק כה"ג שפיר ק"ל לדבא ה"ם שמה התראה וזה מלינו בכמה מקומות ופוסקים לחלק בין מחוסר מעשה לו לא.

והקו' על נוף סברת הכוב"ש ל"ק מהרי טעמי. האחד שהרי שם בירושלמי קאמר במקבלה וז"ל ליה הי' פליגא תמן אפשר לך לעמוד עליו וכו' וא"כ לפי האמת שפיר ק"ל להכוב"ש ג"כ לחלק דבבי נוחר בשעת עבירה הלאו אין מליאה לדע אם לא יקיים הנ"ע משא"כ בבי יו"ע הב"ד עכ"פ יודעים אם היום יו"ט או לאח' וא"כ מכיון שעשה מלאכה בשבי שפיר לוקה שעכ"פ פעם אחת היה בעולם מי שידע שעבר בודאי על האיסור רק לנו לא היה בודע ול"ד לנוחר שבשעת עבירה הלאו לא הי' שום אדם בעולם יכול לדע אם יקיים העשה או לא והו"ל שפיר עיקר הלאו כאמר על ספק. הא חדא ועוד קאמינא דיש להוכיח דגם הלאו דיו"ע עיקרו כאמר על הספק דהנה הא ודאי דלאו דיו"ע שייכי גם בחו"ל כמו כל חובת הגוף ושרבאי דנמרא

מס' קידושין ל"ז ע"ב פריך מוסבות דכתב רחמנא גבי שבת למ"ל ומשני מהו דתימא ליבעי קידוש ב"ל כמו יו"ט ואמינא לא משני דלא כילוף מיו"ט מאיסו נוהג בכל מוסבות וע"כ דהא פסיטא דיו"ט נ"כ נוהג בכל מוסבות כמו כל מינה הגוף. ומ"כ ק' איך מסכחת מלכות ביו"ט של ר"ה בחו"ל דבשלמא בשאר י"ט אפשר לומר באמת דהחורה לא חייבי מלכות רק רק בתנאי ע"י עדים מתי קדשו ב"ד החדש אמנם בר"ה דמ"מ לעדים ליכך לבולה להעיד מ"כ לא מסכחת ביו"ט של ר"ה מלכות רק אם עושה מלאכה בשני סימים ומ"כ גם לאו דיו"ט עיקרו נאמר על הספק ועי' בס"י בילה ה ע"א ד"ה עד המנחה. ומ"כ ה"ה כל לאוין דיו"ט נ"כ נאמרו על הספק דהיינו אם יעשה מלאכה בשני הימים דהא כל המועדות הקשו ז"ל מקרא דאלי תעשו לפי במועדיכם בשבועות ד"י ע"א. ומ"כ מי כיון דזה נקרא ה"ס אע"פ שהב"ד יודעים ביודאים מ"כ הרי כמי הלאו נאמר על הספק דיו"ט של ר"ה לא מסכחת לה בלא ספק בבולה:

מי העורך. מון ומה שם להס"ד דגם בר"ה מסכחת לה ע"י המלאות בבייה בעלענדאס ובעלענסלן וקמוך לא"י גם ע"י מסולות מ"כ כבר נתקיים בזה קרא דכל מוסבות ומף דמסכחת לה אופן דלא מסכחת לה כגון בסוף העולם ובחבוש בין הנכרים שאין מכירים העדים לבא לפניו להודיע לו מתי קדשו ב"ד החודש וכי מבני זה נאמר שלא נתקיים קרא בכל מוסבות אחותה עוד זאת הנה אם בכאלה נשהמש בהקישא דמועדים ז"ל מף אני אומר שאף בהיודע מתי קדשו החודש לא יהי' חייב רק בעושה מלאכה בשני הימים שהרי בר"ה בבולה מ"ש באופן אחר והקשו כל מועדים ז"ל. והא ודאי בוכלא הוא. דמילי הוא טעמא בר"ה רק משום הספק אבל בשאר י"ט הא ליכא ספק (ע' מיר מ"ד סע"א) ועיר הסיקם הוא רק בדבר הסייך בזה כמו בזה ולא בפרטים באלה שאינם בעלמייה רק ע"י מקרי והקרון ידיעה. ועי' ה"ם אות קוף סי' קמ"ה דבשביעות לא מסכחת לה שלא יהי' נפסלים בכל העולם:

הה"ג מהו' שמעון נימאן מטארנאב

לאות המ"ל לא אבין הרי הכא מסכה"ל ג"כ בודאי כגון דקידשה בבילה. וקושיתו על הנוב"י ביקושלמי י"ל דהנוב"י ל"ק כ"א אליבא דרי יהודה אבל לת"ק דר"י בהכה זה וכו' ס"ל דגם בכה"ג ה"ס שמה הבאה ומ"כ י"ל דר"י ביקושלמי אליבא דת"ק דר"י:

לאות קמ"ה. עיין בר"ם הובא בגל"מ ס"ד מפרה דס"ל דגם לכתחלה יוכל לכתחה והמה שם מחולין ל' י"ל. ובאמת ראיתי בשו"ע דבר יקר שכתבתי כעת מקומו דכוונת הס"ם עפ"ע דמיתא בגיטין דמ"ל וכתב וכתן מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתיבה יכא זה שמחוסר קבילה וה"כ כיון דכ' ושמע ופרף ואי ניתא דל"ל בחר כ"ב ולריך לכתחה והרי מחוסר כיתות וקבא מעמע שאין מחוסר אלא שריפה. אבל לעקבא דאזלבן בהר רוב שפיר מוחר לכתחה אפילו לכתחלה ול"ק כלל מיומא דכיעא מה שריפה בכהן דאין דאין זה ענין כלל לדין דשריפה ושחיטה יהיו שוין:

ההה"ג דקריפס הביא דבר זה בשם ס' דרך המלך ועל עיקר הקו' כ' שכבר קדמו בהגהות עיטר סופרי לס' המעטפחת ובס' דרך המלך על הר"מ ה' שחיטה ובתי בית יעקב יו"ד סי' ל"ט:

והה"ג דשרעגטס כתב מה שמקשים על חיב"ע איך אפשר לבדוק אחר י"ח עריפות דלמא בנוקוס נקב ס' לעכ"ד אפש"ל ע"פ ס"ס מולין מ"ב דבר אחר חיבבן הוסטע בנשסהו ומקוס שחיטה הוא ואח"כ בדמ"ד מסי' דלף דבמשהו אפי"ה לאו מקוס שחיטה הרי דלא תכי' זה בזה מגילה י"ל דכ"א וכ"י שמשמ' תרגם יהונתן את התורה ס"ל שכיתס להקל דחורבן הוסע בדורו ומקוס שחוטה הוא מגילה יש לשמוע בתורבין דנקב אין פוסל:

הרבני הה"ג מהו' ס' וואלף מדאלהולי בדוועניען טעות פלטה קילמוכו בא"ם ביו"ע כי חרגומו מפי ר"א וכ"י חה כאמר שם על תרגום אונקלוס אבל יב"ע קרס בוגא והוא מגדולי תלמידי הלל גדול שבהם יונתן וקטן שבבולן ביב"ז ור"א וכ"י תלמידי ביב"ז. ובאמת תרגום עה"ת המיוחס ליב"ע לא נודע מי חבבו ונקרא תרגום יהונתן כי יוב"ע תרגם רק נביאים ומפי חבי זכריה מלאכי.

הה"ג מהו' שמעון פאללאך יעמערינג

לאות קמ"א עכף ב. לעכ"ד אין ל"ע כלל דמלבד מה דאפש"ל שהראב"ע ס"ל דהנכסת דכסר הייכו רק בדיעבד כמ"ש הר"ם שם פ"א דפרה בהא דפרה חטאת המעורבת כשרה הייכה רק בדיעבד ע"ש ועיי' נ"כ בהוספתא שם פרה שגלגל עיניה שחורין אם אין פרה אחרת כ"ב כשר' אבל לעלות מן המובחר עכ"פ בפיר י"ל שהקפילה התורה מדאורייתא לו עכ"פ בדרך אסמכתא מדרבנן

אלא תהי' קטנה לכתחלה ועיין בקוכה פ' לה"ג וכפ"ת
שם לענין הפסול באתרוג קטן וכדומה מלד הדר יע"ש.
עוד זאת דהא כוונת הר"מ ודאי ליכה אלא תהי' קטנה
בקומה אלא אלא תהי' "קטנה" בגבים כיון באמה
שבקראת קטנה כ"ז אלא הגיעה לפרקה ומשכאו'
להוליד וכדומה נקרא גדולה כן בבהמה כ"ז אלא הגיע
לג' שנים וכדומה שמאז ראוי שחלב. וכדימי. ומעלי.
נקראת קטנה. ועיין פיבמ"י שבהדרין דקי"ה ע"ב ד"ה
פ"ילא תילתא. ותיכו שנקטה התורה תמיה. דהייכו בת
ג"ש כמ"ש בנד"ר פ' חי' שרה עה"פ יודע ה' ימי תמימים
שם שהם תמימים שכותיהם תמימים אל"י כהדא
לתא תמימתא. *)

אל 145 בדברי העורך כ"י. שנשתפק אם שייך בשם
ת דהא רוח בא"א העולה הוא למעלה. ולעד"ר אף
בדברי הרי"ן פ"ק דבילה ד"ו ע"א משמע קלת כן
מ"מ א"א לומר כן שבהדיא מבואר בזוה"ק פ' תרומה
דקמ"א ע"ב דרק רוח עולה לג"ע ומ"ז נאתר והרוח חשוב
אל האלקים אבל הנפש אשתכח בגופא אף בגו קברא
יע"ש גם בדף קמ"ב שהאריך. והייכו שדייק כמו בזה"ק
פ' אמור לנפש לא יטמא כמה לאוקימנא דגופא בלא
רוח מסאבא הוא יע"ש מבוס שהנפש בודאי אשתכחת
בגוף אף לאחר מיתה
אלות קמ"ז גם בתפלה שאני דרחמי כיונו משא"כ בברכת
השבח שאינו אלא הילול והודאה אין קפידה אם אינו
מדעת בעלים. ובלא"ה יש לחלק בין כבוד הליבור
ליחוד דליבור הוא חובה יתירה להתפלל בלי דעתם
שהרי אפי' הקב"ה מליכו שנמלך בליבור תחלה אם הגון
לפניהם בלאל כמ"ש בס' הרוחה ועי' ג"כ בקונטרס ל'
מ' וסנהדרין ד"ה דלעולם תהא אימת ליבור עליך.

*) כזה כתבו גם הה"ג דשאבנגארד. ומהו' יוסף שוואלץ
מהכשורין. ומהר' לבי ערלאמער מפאבקלן. ומהו' אהרן
גוטמאכן הוסיף שמלא בחיזם פירוש על הא"ע שכתב
הר"ל פחותה מעכה. ותמה עליו שהרי בפ"ה דפרה היא
פלוג, דר"א וחכמים ועכ"פ לריכה לפיות בת שתים וכ"כ
בתרגום יונ"ע. ובדבריהו בחי' כ"ל פרה אדומה תמימה
ולא חמיעה קומה שאם היתה נכסה כפרה.
והה"ג דקריפס כתב לחומר הכוחא בלע"ד ע"פ דמב"ם
אין לוקחין עגלה שומגדלין אותה שבאחר פרה תמימה
לא עגלה ע"ם וכוונת הא"ע הייכו שלא תהא קטנה
בשעת לקיחה.

זעוד לפמ"ש המע"א שם בשם הגרא"ו דבעעם בזה
שלא יעכה אחן אחריו שלא יהי' כמסכים על בזלהליבו'
א"כ ודאי שלא שייך זה בימוד דהא אדבבה אם יעכה
אחריו אחן ובראה כמסכים עמו אז מוחל לו ואין כאן
בזל וכיאוץ. משא"כ בליבור שאין ביד כל אחד למחול
על חלק חביבו לכן כל העוכה אחן כראה כמסכים
על בזל וכיאוץ של ליבור. ועוד פמ"ש הפמ"ג בג"ו
דבכל לאו הכיתק לעשה כמו בזל וכדומה מותר לכתחלה
לעבור עליו ע"מ לקיים העשה כיון בשבשה חמץ ע"מ
לבערו לפי' הר"י שפתיס כ"ע. א"כ מכ"ש בבזל בבכה
דודאי אין איסור אם בדעתו לשלם לו או לפשר עמו
ולפיים אותו על איחרלה כיון דבלא"ה אינו בזל ממש
ועוד דכל עצמו של הבזל לא היה אלא מלד גודל
חשוקת המלוה ומביבה הברכה דקרוב לומר שגם שנ"א
פי' פ"א מודה בזה וא"כ שפיר היה בידו לעכוה אחן
עכ"פ דדלמא בדעתו לפשר עמו אם יתחייב בדין וממילא
אם בכל זה לא עכה אחן אינו דאפשרי אכפשרי וא"ל
המבבך לשלם משא"כ בליבור דודאי לא היה בדעתו
לשלם לכל אחד מהליבור בעד כל בכה ובכה. עוד
דהוי אין בידו כלל שהרי בזל הרבים חשובתו קשה
כמ"ש בב"ק דל"ל ועיין בחו"מ סי' שפ"ו. ומ"מ לא אין
לעכות אחן אחריו ודו"ק היעב :(**

לאות קכ"ב ענף ה. לענ"ד י"ל דאיתא בספרי פ וחאי
הברכה דומילה הי' יולאה מהר הבגרים. לקבלות
האבות שבא"י יע"ש. ולפ"מ הילקוט דאובני בשם
ס' החעוכה לקחו הנלאכים אה מרע"ה מהר הבגרי'
וקבלו אותו בבעבות המכשלה ומשם שבא"י ומה גם
לפמ"ש בערבי נחל פ' שלח לפרש הגמ' דשבת כיון
דכ' על "פ"ה ה' יחכו וכו' כשותר ע"מ לבנות בבקומו
עפ"ד זוה"ק והאר"י ז"ל שבזמן חביית ישראל במדבר
היה שם עשר קדושות של א"י שהוא מדת מלכות שנקר'
שם יע"ש א"כ מכ"ש בקבוכה ע"כ דכתיב ויעות שם
משה על פי ה' ויקבור וכו' דודאי ככלל שם קדושה ליון
וכבר שרשתי ע"ז הדרך הנאמר ויהי שם לגוי גדול
עלום וכב מלמד שהיו ישראל מלוייכים דבא לי"שב אין
שחטו הפשה ואכלו אותו בגלרים שהיה חוץ לירושלי'
ועיין תרגום יונ"ע עה"פ ואשא אחכם על כנפי נשרים
ואמנם להכ"ל י"ל דאז פ"ישראל מקרו כפשם על הפשה
וזכו לגלוי שכינה היה "שם" קדושה ליון עצמו בכל
בחינותיה. ובזה מובן מ"ש ויהי שם לגוי "גדול" ולכאורה
מה שבח הוא זה דהא לא מובבכם חשק ה' בכם. אך
י"ל שהכוונה שהעלו כבר בגלרים להיות נקראים עם

ה׳ אלה אף שלאלו לא באו עוד והייבו שאמר ויתי׳ שם „לגוי גדול״ להייבו גוי של „גדול״ העולמים כמ״ש גדול ה׳ ומהולל מאד וכדי שלא יקשה להא הקרא מסיים שם בעיר אלקיבו הר קדשו שמזה דרשו בגדרש הבעלם דדוקא בעיר אלקיבו נקרא הסי״ת בתואר גדול כמ״ש כי גדול ה׳ בליון ואיך יתכן שישראל נקראו בגלרים גוי גדול א״ווו שהיו „מלוייבים״ „שם״ כ״ל שאז כתבלו עד שבשבילם היה חופף שם קדושה „ליון״. וזה כפתור ופרח ב״ת. ואולי זהו כונת ירמיהו שי׳ ליא הליבי לך ליוכים ועי׳ ספרי ורש״י פ׳ עקב אע״פ שאבי מגלה אתכם מן הארץ לפו״ל היו „מלוייבים״ בגלוות ובעיבודין ד״ל עשו „ליוכים״ לתורה דהייבו שע״י התורה והמצוות נהי׳ מוקפים בכל מקום שכפיה בקדושה ליון. וזהו כמי הכוונה בגו״ק ד״ה רמז לליון קבורה מן התורה דכתיב ולאה עלם אדם ובכה אלו ליון ר״ל שמן התורה ובכה זכות״ כנגד ליון קבורה שבכל מקו׳ שיקבר יזכה לקבורה ליון אשר שם יהיו מתיך כדאיתא בכתובות דקי״א והייבו ע״י גילגול מחילות שמכר שם שקדושה א״י כחגלגל למקום קבריהם ע״ד קשל הקב״ה את כל א״י והכיבו תחתיו והבן זה מאד. ***)

לענף ב שם כ״ל דאין שום חמיה דהא מפורש בכתובות ד״ל ושוטה ד״ה וסנהדרין דל״ז דמיום שחרב ביהמ״ק אע״פ שבטלו סנהדרין וכו׳ ועי׳ הו׳ ומפרשים שם. ועי׳ ג״כ שיטה דמ״ה דמשבטלה סנהדרין בטל הסיר ובוד׳ איכה איתא בהדיא דכבוכדנצר הרג לסנהדרי גדולה לאחר גלות יכניה ועי׳ כדרים דס״ה ונדה״ת פ׳ ואתחנן וכבר כי הו׳ בשבת ד״כ וחולין דס״ד לענין בטלה שיכא פרנסה והכוכות לבנה דלאו לגמרי בטל אלא דאינו מלוי כ״כ והיכ״ל כך. ועי׳ מברטנורא בשושה שם דנקראים סנהדרין משונאים הדרת פנים בדין. א״כ ודאי ר״ל דבטלה סנהדרין ר״ל דפסקו אותן ששכאו הדרי פנים בדין אף שהיו בתי דינים שווכים מ״מ בתעוותו הדיינין כמ״ש רש״י שוטה דמ״ה ע״ב. והייבו שהברטנו׳ לא כתב זאת בתם׳ סנהדרין רק בשיטה והייבו משום דבא לייסד בזה הלשון משבטלה סנהדרין: ****)

לענף ג׳ כ״ל שויוסק עפמ״ש בב״ב ד״ס ע״ב ואין מכחת אותנו כיכנס ליוסע הבן דהייבו פדה״ב וע׳ טו״ז ה׳ מילה סי׳ רס״ה. וע׳ סנהדרין דל״ב ע״ב. ומה דנקט ביחד העידים ופדיוני בכורים י״ל שהוא עפמ״ש בברכות דל״ב כלום אשכח עולה תמידין ופטרי דמין שהקרבתם וכו׳ יעו״ש בנמרים. *****)

ולאיתי להעיר פה בחמיכת קדר קדושה אחר האיכה המבואר באו״ח סי׳ תקכ״ט כבגדיה בלי נעם ובלי מקוד רק הבכרכ״י הביא בשם הרמ״ק כדי שלא יתעוררו הקלים׳ ע״י האבלות. ולעכ״ל בדור עפמ״ש סוף סוטה מיום שחרב ביהמ״ק כל יום קללתו מרובה מחביבו ואלא עלמ׳ אמאי קא מקיים מקרוטא דקדרא וכו׳ שי׳ לרן עפתה כמו אופל לאמות ולא קדרים הא יש קדרים תופיע מאופ׳ וע׳ מהרש״א שרוח בתקרא זו המרבן וגלות. ולפ״ז ולאי נכון בלילה ח״ב שהוא זמן המרבן ואמרבו בתחבכים וכו׳ לומר תיל קדושא דקדרא וגם קדים בלא התקבל אף שכבר אמרו קדים חחלה. להלאות שעתה ע״י המרבן אין העולם מתקיים אלא ע״י קדושה דקדרא ואמן יש״כ:

**) הה״ג דקריפס הראה שהקו׳ הובא בלב אלי׳ ובפ׳ יהושע בפו״כ סי׳ תקי״ב:

***) הה״ג דלעלע כ בעיף יוסף על ודר״ת פ׳ מעות הביא פ״י ב״מ כ״ה דעבר הילדן הוא מא״י ובשם הרב מי׳ למה לאכלא הביא כמה דאיות לזה:

אי׳ העורך עוד ת״ה האריכו בגעלות ההרים אבן אין בזה די ישוב התמיה כי מעולם לא בא קפק בלבבו להכחיש הסיבתם רק התמי׳ הו כי כ. יהו׳ הלוי בהמ״ה הכוחרי לאם המשוכרי בעלותו לא״י הוליבו בעיס רוחו ליון הלא בגלות עיבו חרבן מקומות המקדושות שבא״י וסופר ומוכה אותם אחת לאחת וברוחו הקשה ונדבר עם ליון בלשון כוכח על שומעותם. וכבר אמרו „תחת אשר בכל הסיבים משפע חרון הוא כי מעיב הסיר כזבו. בשיבי ליון לר״י הלוי מעיב הסיר הוא אמתו ואמונהו״ א״כ בודאי יפלא מאד שבתוך דבריס המובאים בשיבו ומגלאים בא״י ומשם ועיבו ראה. יתערב מקום זר. ואדרבה כמעט גבאי לא״י שגם אוהב לה כמלא מקום קדוש כזה. אולם תי׳ הכ״ל שמחילי היה יוצאת כמעט העמים המשוכר בטעם לשונו. אף כי „בעמדי״ עלי קבות אבותי ואשתומם בחבון עלי מבחל קבריך הר העבריס והר ההר. ומובן בטוב שעמד מומ על קבות האבות. הוא מערת המכפלה. ומשם בחבון השתומם על מבחר קבריך כי הלין דרך חרבי המחילה.

הכה גם שה אין כזב רק מעיב שיבו אמת ואמונה:

****) מהה״ג ומהו׳ כהן ליעבערמאן מקלייבוואלדין: מ״ש באות קכ״ב דסנהדרין כוהג גם שלא בפני הביח. בשבה פ״א דמכות לא תבן הכי רק שבוהנת בארץ ומו״ל ומבואר בפ׳ הרמב״ם דרק בזמן שיושבין סנהדרין בלשכת הגזית וגם בחיבורו פ״ל מה׳ אלו דרק בזמן שיש סנהד׳ בא״י ושלריכין להיות שווכין ועכשיו בעו״ה אין לשה״ב:

*****) אי׳ העורך. עי׳ שאילה יעב״ץ מ״א סי׳ קכ״ה שכל

כהכים בזמה"ז המה לק כהני קפק וקלאי סכל בכוכ יפלה עלמו מהבנה כהכים לולי יקרה לו כהן מיוחס. ומעתה ספיר יש לקיכן גם על סדיוני בכוכים:

מהה"ג מהו' לבלהם ליב טרוטלער מלעלע:

בפירם יסן על הקיכות דאיתי דמפרם סמקוכן על הזבמ' סהקיבו רק מן הטיהוכים כי גם בכוכ בהמה טמאה סנקדם ורחם לא עלה על המזבח לרלון כי"א כפדם בפה והוא קרב תחתיו. ודבר חמוה בעיני הא פדיון בהמה טמאה הוא מוכן ביד כהן ואי"ל להקביבו:

הה"ם בתוכת מפה פי דברים הקי לגה אין לוערים תחכה בת"ב סכלהם כהי להעכיתו כלהה לבל המועד סבו לא כלהם. וכ"כ להבי"י סי' קל"א מביא עוד טעם לאין לוערים תחכה בת"ב מפוס דלקרי לבל וכן בסי' תקכ"ט מפוס שהם הפילתי וזה סייך גם בנלהם:

לאות קמ"ו. ל' לי"ב ע"פ ה"ם ח"ו סי' ס"ב דבחולין פ"ח ס"ל לבבא ה"ם כ"ם ההלהה וכבא לגר לוכם סבי' ומחזיר ואיכו לוקה ולפי' כפ"י ע"כ ס"ל ה"ם שהה החל. ותי' דפס עבר לאו ומפורם דלא יכול לפלהם אלא דכל זמן שלא ביעול התיקון אינו לוקה ומפו"ה מקרי התרבא' ומפא"כ גבי אי"ב כפפהו קדפים אינו עובר על אי"ב שהרי לא שהו דלא מקרי שהי' אלא שהפסר סיקבא שהיב' כפיזוק זה בקבא ה"ם כי אין כאן עביכה ולאי ע"י"ם שמי"ב כן הרמב"ן ולא כבוב"י אה"ע ע"ז. והי"ב י"ל כן כיון דקידפה עבר על לאו ומפורם דלא יקה אף דאין לוקה עד שיבעול מ"מ הא עביכה בעפיה לכן שמה שה':

הגה:

הרבני הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

ליון כל מקום שכתב רש"י "מירולא הוא" כדי שלא בעבה שהוא קופיה. — נם לשון "מידי הוא שעמא" הכמלא בש"ם: —

ברכות דף ל. ד"ה שיוא יגרוס: כ"ל: ד"ה בבוך: שבת כ"ח. ד"ה אי הכי. שייעתא היא: ל"א: ד"ה מי. פירוקא היא: פ"ב: ד"ה לשונם': — עירובין ל"ב ד"ה אלא — פסחים כ"ו: ד"ה הא לא דגיא (ולשון זה עיל סס ל. ובמגילה י"ח. ובקידושין ז. ובב"מ ל"ט ושם היא בלשון תירוץ וע' לעיל בת"ח אות ס"ו ד"ה יבמות הבאתי כל מקומות "הא לא דגיא" בלשון קו' וע' עוד הא ל"ל אחר ב"ב פ"ב:) כ"ל. ד"ה חלבה: ע"ב: ד"ה מידי הוא טעמא פירש"י הא' תירולא בב ומתרץ ליה. כוונתו שבב ומתרץ זאת ולא להגיד שתירולא הוא. והרמ"ם שבכל מקו' "מידי הוא טעמא" היא תירץ (ע' שבועות כ"ל. ול"ט: ומכות ט"): ומכאות מ"ב. וק"ב. ובלה ע'. ב"ם ועירובין ג: וע: וחולין י"ל: וכ"ב: ולי"ה. ויבמות כ"ח: וע"ו. ומיר מ"ל. וכ"ל: וביטין ל"ה. ושלרים ל: וע"ז ע"ל: ועיכוכין בחולי"ה לגיגלה) פ"ל. ד"ה הכי: ק"ח: בכשב"ם ד"ה ה"ג: — כ"ה כ"ז ד"ה לבב: — תעכית י"ז: ד"ה מ"ע: — מגילה י"ח. ד"ה הא — יומא ג: ד"ה עד: כ. ד"ה סיולי: סוכה ה. ד"ה לגעלה: — יבמות ל: ד"ה לחוורא. שבויי הוא: מ"ב. ד"ה מ"כ: כ"ז. ד"ה מיתבר. לשבויי קו' אתא: כ"ט ד"ה אחה: — קוטה י"ל: ד"ה בן: כ"ה. ד"ה מ"ם: מ"ב. ד"ה דוגיא: — כתובות ל"ז: ד"ה דאמר. שבויי' הו': מ"ה: ד"ה האמר. שבויי הוא: — קידושין ז. ד"ה דגיא: כ"ה: ד"ה לגאי: — ניטין ה. ד"ה שלא וטעמא. שבויי': כ"ג. ד"ה אר"כ: כ"ל. ד"ה טעמא: — ב"מ ה. ד"ה דאמר ל. ד"ה הא: ל"ט. ד"ה הא: מ"ל. ד"ה אתכן: מ"ב. ד"ה אי: — ב"ב ט"ו: ד"ה וכולהו: ע"ב: ד"ה ה"ג שבויי הו': פ"ב: ד"ה אר"י. סעייתא לת"ק: — סנהדרין כ"ב: ד"ה אתם שבויי הוא: — מכות י"ל: ד"ה טמא: — חולין ד: ד"ה מ"ם: יו"ל: ד"ה האמר וכוונתו יען שכמעט בכ"מ "האמר" הוא קו' ע' כ"ם או"מ ל"ג וע' לעיל אות כ"ט: כ"ה. ד"ה לחודיעך: קכ"ה תכיל: קל"ה ד"ה מדלבבן: — בכורות מ"ה. ד"ה ליכי: — תמורה י"ל. ד"ה הא: — זבחים י"ז. ד"ה ביבול כ: ד"ה כעין: ע. ד"ה קמ"ל שבויי:

— הרבני הה"ג מהו' חיים אפרים באלאיטי מיאלשווא — לגל 143 לאות קמ"ג הה"ג דקאמה כ"י המליא בכוונת זקנו הגה"ק ז"ל מה שלא עלה על דעתו בפוס אופן שכי "שכי קיי"ל אסר הקדם לעולם אסור ומכ"ם הגהלה אפי' מדאורייתא" וכ' לעין שסובר שהוא מן הכשרפים ואעפ"כ אפנו אסור. ובפרט ממה שהי' פס קו' הרא"ם אמאי אין שוכפים קדפים ביו"ט. ונוכרה דס"ל דכשרפים דהקדם אפרן אסור. ותמיהתי קיימת ולע"ג:

אי הערוך מלפוכו של הגאז"ל אין כאן כ' לעין כלל כי חפס לפון הפ"ם ממם "אסר הקדם לעולם אסור" וע"ז מסיק בתמורה וכן בפסחים כ"ז ע"ב דמייכי בנפלה דליקה מאליה דליכא כעפה מלוותו וגם לא מעילה שילא לחולין וכידון דבילה לפי קו' הגאון המקפן ז"ל דומה ממם לזה כי אין בו כעפה מלוותו וגם לא יצא לחולין ובדול הוא שאסר כזה אסור והבכת הה"ב דקאמה כ"י הוא מפורם בגמרא בלא היבד ומלד זה אין כאן פוס תמיה.

אכן מה שבא ל"י"ב קו' הרא"ם זו ל"ע להבין כוונתו, וכ' דר"ל דלאורה קו' הרא"ם ל"ב שמקפה קו' לאלוקנו הרי קרא קדרשו דאין ש"ק ביו"ע אף שמוסר מכח מתוך מ"מ אתא קרא ואסור, אכן כוונת הרא"ם דמכ"ל לעפות נזה"כ כלי הכרח הרי טוב לומר שלרוך לורך קלא ומה אין כאן נזה"כ, וע"ז מי' הגז"ל דגם לרש"י אין כאן נזה"כ דקרא בא רק לומר דכי"ע לא חל עליו מ"ע דשר"ק ואכתי היה רשאי לשרפו מלד מתוך אכן כיון שאין בו מלוה ומה אפרן אסור כבדליקה מאליה ולכן כאמת אסור כי לא נקרא לכם לרש"י:

שפתי ישנים:

פתרים מאתם כנ"ל:

הגאון מה"ר כתריא ריפשיטץ זצ"ל:

— שהיה רב בק"ק לעווארדען במדינת האללאנד —

אלא דאכתי ק' על רביכו הרמב"ם הכי כיון דפסק דלא כר"ע ואליבי' אותו לאו מיעוט הוא לדורות ומשיחה האיך פסק דבר זה מיכו כוהג לדורות ונכ"ל היה גופי' ולי' נקלא לאסר יסרתו אין כאן הוכחה אימא דבמשיח' ובגולה וכקו' סבי' של התלמוד אך זה כ"ל ליישב דלפ"ד הכ"ל אליבי' דהרמב"ם אותו לאו מיעוט היא ולא לדור' ומשיחה א"כ הוכיח לו הרמב"ם דע"כ ז"א כס"ד דהמק' דאי מלאסר יסרתו כימא דתכתי בעי במשיחה ובגולה דא"כ ק' קו' התה כלים כמי כימא ע"א וליכא למימר כתיבולס דאתי' אותם לגלוי ז"א דאותו למעט הכי הוא וגם ליכא למימר כמי כמו סקוהר התו' הוכ"ת הא אות' לאו מיעוט ע"כ כ"ל כמו וכ"ת חכאן הכחוב בשיחות דוקא א"כ לשיטת הרמב"ם גם קו' סבי' של התלמודא כמי לק"מ דהכין ואימא הכי כתי' אסר יסרתו חכאן הכ' דוקא בשיחות ופסק ספיר דבר זה מיכו כוהג לדורות מהאי קרא אסר יסרתו ודוק היטב. אבל חוס' אזלי לשיטתם דמסיק דהך סוגיא דשבועות דאתי' כר"ע ומתו' ספיר ודוק. גם ההלמודא דידן דאזל בשי' ר"ע מסיק בספיר דוקא מדכתי' לותם מעריכין אותם בשמיהה ולא לדורות בשמיהה ודוק היטב. א"כ לפ"ז לשי' הרמב"ם מסייע לי' ספיר בגייתא דשבועת דמיכוכו של עבודתו שוה ועוד הוא כמו מיכוכו של שמן המשחה ואיכא למימר כמי דאפי' מיכוכו של עבודה עדיף מומשיחה והכך תכתי סברות מוכרחים מקרא אסר יסרתו דמה"ט מעריכין עבודי' מחכתן קשה והלא כתיב וכן תעשו א"ו כמ"ש דאיכא למימר כמי דעדיפא ואי"ל כמי דמיכוך עבודה עוד ושוה הוא למיכוכו של משיחה וכ"ת דהתם ה"ט דלא בעי משיחה מדכתיב אותו מיעוט הוא הלא לרביכו מיכו מיותר כמש"ל.

היולא מזה דשתא מוכח לפחות בדעת רביכו הרמב"ם מיכוך עבודה שוה בשוה הוא למיכוכו דשמן המשחה ואי' למימר כמי דעדיפא הכי לפ"ז מה"ט כמי מיכוכו דעבודי' דהכי עדיף מפי מיכוכו לבגדים מ' בגדים דשמן המש' ודאי עדיפא מיכוך לבגדים ומיכוך עבודה הוא כמי לפחות שוה בשוה למיכוך שמן המשחה ומלתא דפשיטא היא דעבודה ממש עדיפא מקרובי עבודה ולהכי פסק רביכו ספיר דעבודתי' מהכתו כר"ם דזה עדיפא ודוק מאוד כי חריפות ועמקות הוא. לאפיקי אתי כמי מסכי ספיר מסוס דס"ד דאתי הכי הלא הלמודא דשבועות קאי בשי' ר"ע ואי"כ ודכתיב אותם מעעריכין ומשיחה א"כ דהוי' מעיקרא הוא ומלבבה דהשתא אמרינן ומוכח דמיכוכו של עבודה אינו שוה ואינו עוד כמו ומשיחה כמש"ל אלא אלבבה ומשיחה עדיפא ואי"כ אינו עדיף כמי מיכוכו של לבגדים ח' בגדים ומלבבה איפכא ומתבלא לתאי דקיי"ל כר"ה כמש"ל ומסכי אתי כמי ספיר ודו"ק היטב וכוכון הוא. ולפ"ז יתורץ כמי השתא הא דס' רביכו אפי' אם אינו בו פסול קודש חמיד של שחר כמי א"ל מיכוך אלא עבודתי' מחכתו ולא משמע הכי מהלמודא וכמו שפי' רש"י בהדיא דקודש תמיד ס"ם בעינן מיכוך דלבגדים כ"ם בגדים. ולפמ"ש לק"מ דלשיטתו עבודתי' עדיפא מלבגדים להכי כ' ספיר דאי"ל מיכוך אלא עבודתי' אתי קודש המיד ס"ם ומשא"כ לשיטת ההלמוד דאינו כן כמש"ל אליבא דאתי להכי פי' רש"י ספיר דקודש של שחר בעינן מ' בגדים ואליבא דאתי אפי' בדיעבד מיכו אם אינו אחר תמיד ס"ם כמי בעינן הכי אלא דר"ה לא ומסכי הכי מעעם שכתבתי בקו' סבי' הכ"ל. ודוק היטב מאוד. ועפ"ז מיושב השתא כמי קו' לאשוכה שהקשיתי על הרמב"ם והיינו הכי דלפמש"ל דלשיטת רביכו דפסק כת"ק א"כ אלטרך אותו לדרשה אחרת א"כ לף דפסק כבבי ואליבי' תיכולא דר' אלא מפשקת הו' כ"ז כפי' הש"ם אבל לא להרמב"ם דהיה דקו' ההלמודי' דהכא בנאי מהכבי' הוה מיושב ספיר אבל מ"מ אכתי הוה ק' אליבא הכי דהכא פ' כר' אלא ואליבי' בדור הוא דעב' איכו מחכתי' וכמו דס"ל לאתי בתמה דמעקנא אפילו כמי הכי א"כ לפ"ז הוה ק' על רביכו הכי דהוא פסק להלכתא כבייתא דשבועות ואמאי וכמא וכן תעשה לדורות ותיכול' דגמ' א"ק אותו וכו' זה ליהא לשיטתו ול"ל כתיבולי' דר"ם א"ק אסר יסרתו וכמו שהביא בתי' כלי המקדש פ"א הכ"ל והכא פסק דלא כר"ם אלא כר' אלא דעבודה' איכו מחכתו וא"כ מסוס איך דר"ם דשבועות דפסק התם כר"ם זה הוא דמוכרח לרביכו דפסק ה"כ כר"ם כיון דקושטא דמלתא כן הוא דמאי דמסכי כ"ם הוא אליבא דהלכתא ואלבבה אי הוה פסק הכא כר' אלא הוה ק' על רביכו הלא הוא ס' בגדים דשבועות כר"ם ומאי מוכרח לי' הכא לתיבולי' דר' אלא תיפק לי' דהו"ל לפסוק כר"ם להכי עדיפא ליה מפי לפסוק בתמ' גם הכא כר"ם אבל מסוס קו' אחרת הכ"ל מה"ט מוכרח לכך לפסוק כר"ם וזהו הטעם דבייתא מסיי"ל ובקנון כמו שכ' הכ"מ אבל לא מטעמי' ודוק היטב ובכור ונחמד הוא.

לאפוקי כי אדא אזל כמי לסיעתו הייכו בפי' התלמודא א"כ מדכתיב אותו ומעצינן התם דלדורות לא בעי מפי' ובאמת אלעזיך כמי קרא אסר יסרתו כמי להכי אבל בלא אותם ה"א דעבודה לבד איכו מחנכתו ומתורץ שפי' ועפ"ז אורתי לייסב קו' בעל לדה לדרך מה שמתמה על הרמב"ן בפ' תרומה על הא דכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו. פירש"י. לדורות אם יאבד א' מן הכלים או כשתעשו לי כלי ב"ע כתבנית אלו תעשו וכי המסבר הכ"ל ז"ל. והרמב"ן טען ולא ידעתי פירוי זה המאמר שיתחייב שלמה לעשות כלי ב"ע כתבנית אלו עכ"ל הרמב"ן ולא ידעתי בעכיי למה לא ידע הלא גמי אמרוכה בתוב מלו בשבועות וכן תעשו לדורות וכו' ע"ש ומשיק לדוכי דכתיב אותם ה"א אף לדורות בעי משיחה מדכתיב וכן תעשו א"כ י"ל וכן תע' לדורות בעכין תבנית אין תעשו אותם כיון שאין לכו מיעוט ע"ז עכ"ל בעל לד"ל. *) וזה לי כ"ב שכין השגתי עליו לאמור עוד מה שתבאת דמתהיא גמי מוכח לקושטא דמילתא איפכא ומבואר בהדי' בתו' ד"ה וכן דכתבו ד"אתא לגלוי דוכן תעשו לא קאי אכלים ולא בעיכן כלל בכלים לדורות דומי' דמשה בשום דבר וא"כ יפה טען הרמב"ן. ולחדודי בעלמא באתי להלריק ד' בעל ל"ל שלא יהיו דבריו מוטעים במקומו דס"ל דאי כימא כלירולי דהתו' תקשי הלא מקרא מלא דבור הכתוב פ' כשא ז' גבי משכן ויעשה אותו ויקדש אותו א"כ מלינו לעיכר כמי דאותו כמי מיעוט ולמעט אחא משכן דוכות לא בעי משיחה דע"ש מיעוט דאותו ממיעוט דאותם גבי כלים וא"כ לפ"ז משכן דוכות כמי ממוט הוא דמשכן לדורי לא בעי משיחה ולא ממשיחה לבד הוא ממוטע אלא דהשתא אפי' כימא דאתא אותו לגלוי דוכן תעשו לא קאי כלל אמשכן לדורות כפי סברת התו' בתירולם הכ"ל ועל כלים כמי לא קאי א"כ תקשי השתא ואלא וכן תע' דאתי אתא. ומכח קו' זו סוכים בלל"ד דאותם גבי כלים בא"מת מיעוט היא כ"ל ממשיחה אבל לעכין שאר דברי אמרכין שפיר מדכתיב וכן תעשו בעכין דומי' דמשה ומתילא באמת אמרכין כמי הכי גבי משכן דוכות משיטא הכי השתא שפיר אמרכי דגבי כלים אף דכתיב אותם לומעט ממשיחה אבל לעכין בתבניתם ולאי בעיכן גבי כלים דומי' דמשה א"כ מסיג שפיר בלל"ד. וכ"ת דלפ"ז תקשי לבלל"ד קו' הכו כלים כמי כיבעי ע"א. להתוס' לסיעתם מקשה שפיר דכתבו מקודם לזה דהכא מרבינן עפי' מקום דכתיב וכן תעשו דמשמע דאתא לרבות כל הכך (כוונתם אף מאי דלא כתיב בהדיא) לאפוקי בלל"ד ס"ל דוכן תעשו לא קאי אלא אמאי דכתיב בקרא בהדי' הייכו דמשיחה וכתבניתסס א"כ קו' אתו' מעיקרא ליה' ומתילא השתא כמי לק"מ קו' דאסוכה דהתו' לפיכי' לל"ד דהתיא לא כתיב בהדיא בקרא. אך ע"ז יש קתיכה דא"ל הכי דים חילוק גדול דהכיהא גבי כלים כתב חוס' שפיר והייכו מדכתיב אשר יסרתו הלאן הכתוב בשירות ומה"ע ל"ל דאותם אתא למעוטי דלא בעיכן בכלים לדורי דומי' דמשה בכל דבר משכ"כ גבי משכן דכתיב ויעשה אותו ויקדש אותו שפיר איכא נמיתר דכתי' דמעטיכן משכן ממשיחה ע"מ לעכין שאר דבריס בעיכן שפיר דומי' דמשה והשתא יפה טען הרמב"ן ודו"ק. ובחילוסי שלי חלק ראשון הארכתי בזה ע"ש: (שאריה יבא.)

*) א' העורך ע' מזה בח"ם או"ח סי' כ"ח וכ"ז:

הגו.

ההיג מהו' אברהם בנימין הליגער מבראד

כ"ה ד"ז אשה מה היא בב"ח עד לדבריו דר"י קאמר. היולא לנו מזה דלר"א אשה חייבת בשמחה וכיון שחייבת בשמחה א"כ קריכן בה ובאת שמה והבאתם שמה כמ"ש שם התו' דהא איתא בשמחה וכיון דאיתא בה עשה דוהבאתם א"כ תו עוברת אב"ת ולאבי דס"ל אשה בעל' משמחה וכי' התו' ד"ה אשה בשם כ"ה שהחיוב על בעלה ולא עליה לפיכך לא קריכן בה ובאת שמה. א"כ תו איכי עוברת אבל תאמר. והכה הרמב"ם ז"ל פ"א מה' מגילה ה"א פוסק כר"ז דכשיש חייבות בשמחה והרא"ש מביא ופוסק כאבי דאשה בעלה משמחה ועיי"ש היטב בכ"מ ובלח"מ ובשאג"א ס"ו. וא"כ לדעת הרא"ש דליתא בשמחה ליכא בה עשה דוהבאתם ואיכא עוברת אב"ת. אמכם לדעת הרמב"ם דפוסק דחייבת בשמחה א"כ איכי בבה עשה דוהבאתם א"כ תו עוברת אב"ת לכן פ' הר"ם בפי"ד ממעשה קרבנות הי"ד אחד האיש ואשה עוב' בב"ת והלח"מ הק' ק"ע על הרא"ש וז"ל כיון דהוא קובר דהלכה כאבי וכמ"ש בפ"א מחגיגה לגמ לא הסיג כאן על דבריו דה"ל לומר דאשה א"ע אב"ת. וכ"ל לחכן דבאות הסוגי' הגוף דגמ שא"ל אבי ותיפק ליה מתו' שמחה דמשמע דהוא מחדש דבר חדש הלא ר"ז בעלמו אומר כן והו"ל לימר ותפשוט לי' דאשה איתא בשמחה. ועוד דפי"ה כיון דבעלה משמחה שהחיוב על בעלה להביאה לירושלים ולא עליה לכן לא קריכן בה והבאתם קשה להבין כיון דבאמת זקוקה לעלות לירושלים א"כ

מדוע לא קרינן בה ובאת שמה דנהי דהמייב על בעל עכ"פ זקוקה לעלות לבשלומא בקידושין לאורינן בדל"ד דמעשה"ג כשיש פעורות ליכא מתפילין ופריך מדלית מתפילין לפעור כילף משמחה לחיובא אמר אביי אשה בעלה משמחה ע"ז שביר פירית כיון שהחיוב על בעלה לשמחה ע"כ אין ללמוד משם לחייב אשה בע"ע שהז ג משמ"כ לעכין והבאת שמה מה לי ע"י עלמה מה לי ע"י בעלה סוף כ"ש לריכה לעלות וקרינן בה ובאת שמה והבאתם שמה. ומכל זה כ"ל דהראב"ד למד פי' אחר בגמ' לא כפירש"י ותו'. דהכא התו' בד"ה הא ליתא הקשו מדוע בעי כ"ז באשה אם חייבת בב"ת ולא אבעי בזקן ואין לו קרקע דבעריכן מן הראייה ואיתכייהו בשמחה וכלע"ל בפשוט דמעיין בקונ' יראה דכל הקדמונים והאחרונים שפה אחת לכולם דעיקר לאו דב"ת כלומר מן העשה דוהבאתם שמה דהיכא דאל העשה דוהבאתם שמה אז יש חיוב דב"ת והיכא דלא אל עליו העשה דוהבאתם שמה הו אינו חייב בב"ת וזאת כי לכל מעיין היטב ועי' ונכתה חיטוך פ' ראה וכי חלא. ע"כ בזקן וחולה גם כ"ז מודה דחייבים בב"ת כיון דאיתכייהו בשמ' א"כ אל עליהם העשה דוהבאתם שמה לכן חייבים בב"ת אבל באשה כהי דחייבת בשמחה לעפ"כ יכול להיות דליכא בה עשה דובאת שמה. והנה כבר ידוע ל' פ"י שהביא בשם ירושלמי דהעשה אינה רק בבגל א"כ כיון דהעשה רק בבגל הוי מ"ע שהז"ג ויכול להיות דפטורה אמנם אי הוי מ"ע שהז"ג תלוי בזה דהנה בקידושין דף ל"ה אמרינן דכשיש פעורות מתקישא דכת"ת לתפילין ותפילין גופא ילפינן מת"ת ולמ"ד דשבת זמן תפילין א"כ תפילין הוי אין הזמן נרמא הוי מלה והקהל ב"כ הבכ"א ואין מלמדין ולכ"י דמלמדין הוי מלה שמחה הקהל ג"כ ולכ"ע אין מלמדין ופירש"י ופליג על אביי דאמר אשה בעלה משמחה. וא"כ אליבא דאביי דסובר אשה בעלה משמחה א"כ לא הוי בכהבכ"א בודאי ילפינן דכשיש פעורות מתקישא דתפילין והפילין מת"ת. והנה בגמ"ת דל"ט העלה דבר חדש לפרש טעם החבאים דכשיש קומכות רשות וכ"מ ור"י ס"ל דאסור לסמוך דאזלו לטעמייהו עפ"מ שהק' תו' קידושין דל"ו ומכאות דל"ג דאמי לרוך קרא לומנו כשיש מצוכה ת"ל דהוי מ"ע שהז"ג שאינה אלא ביום דתיכף לסוכה שחיטה. וכ"ל דאמ דמ"ע שהז"ג כ"ש ילפינן דהוקשה כת"ת לתפילין ותפילין ילפינן בתקישא מת"ת וקי"ל דבקדשים דבר הלומד בתיקש אינו מוקי ומלמד בתיקש ובאחר למד אחרי וא"כ סמיכה שהוא בקדשים לא מלינו למילף בתיקש

מתפילין עשוה דתפילין גופא ילפינן מת"ת ומשו"ה אילטריך בני ישראל למעט כשיש לך זה דוקא אי ילפינן מתפילין אבל לר"מ ולכ"י דס"ל דשבת זמן תפילין והו"ל מעשה"ג ילף כשיש פעורים משום דהוי מלה והקהל ב"כ דכי כמנכא בהו לחיובא ולא ילפינן מיכייהו ולכ"י דס"ל ב"כ מלמדין הו"ל מלה שמחה והקהל בכהבכ"א ואין מלמדין והלל"ד קו' התו' למ"ל בכ"י למעט כשיש משמיכה כילף מדאילטריך ב"כ ומשו"ה ס"ל לר"מ ולכ"י דבכ"י אתא למעט דכשיש אקורות לסמוך עכ"ד. היולא לכו מזה אי כ"ש מעשה"ג מתקישא דתפילין א"כ לא ידעינן בקדשים דדבר הלומד בתיקש אינו מוקי ומלמד בתיקש. ואי ילפינן מדהוי בכהבכ"א אז כדע גם בקדשי' וא"כ גם כאן חלוי בזה אי ילפינן מתפילין בתיקש אז בעשה דובאתם שמה דהוי בקדשים כשיש חייבת דזה א"א למילף בתיקש ככ"ל ואי ילפינן מב' כתובים אז גם מ"ע דהבאתם שמה כשיש פעורות. ומעתה הכי פירוש דגמ' אליבא דהראב"ד דכ"ז מסופק כיון דאיתכייהו בשמחה קרינן בה ובאתם שמה ומ"ל אביי להיפך והיפך לי' משום שמחה וכיון דאשה חייבת בשמחה א"כ הו"ל מלה שמחה והקהל ג"כ ואין מלמדין ואז גם בעשה דובאתם שמה פעורה וא"כ ודאי ליתא בלאו דב"ת ומ"ז פריך הגמ' שביר ותא אביי ס"ל אשה בעלה משמחה וכיון דהיא אינה חייבת לא הוי מלה שמחה והקהל ג"כ ולריכין ללמוד מתקישא ואז לא נלמוד לקדשים ושביר חייבת בעשה דובאתם שמה ומ"מ עובדא אב"ת כיון דעכ"פ מחוייבת לעלות לירושלים משום שלמי שמחה. וא"כ אדרבה כיון דהראב"ד ס"ל כאביי דאשה בעלה משמחה לכך פסק דאיתכייהו בב"ת לכן אינו מסיג על הרמב"ם ומיושב קו' הלח"מ כפתור ופרח:

הגה.

ההיג מהו' שמעון נייטאן מטאָרנאב.

בפסחים ד"ז ולבתר ז"ל ל"מ מבטל והקהני היה יושב בביה"מ וכו הבמ"ע שהי' עיקה מנולגלת וכו'דיקא כמי דקתני הי' יושב בביה"מ והק' הלל"ת למה נקט אי שבת ואי' יו"ט ולא בכל פסח אפי' בחמ"מ יעו"ש דבמ"מ ליוך להפסיק ולבערו א"כ ק' איך קאמר דיקא כמי דקתני יושב בביה"מ דלמא נקט בביה"מ דאפ"ה כך בשבת ויו"ט סני בביטול הא בחול ליוך לבער אע"כ דגם בחומ"מ א"ל להפסיק מלימודו ושיב לומה נקט שויו"ט עי' בו שלחק מאוד. וכ"ל דהפמ"י כ' בשיטת הפוסקים דל"מ

ביטל למ"י דז"ל לגבי העשה דתשביתו אבל לגבי הלאו דב"י ספיר מהכי ביטל למ"י ע"ש אולם בחמת סי' רס"י דעשה דתשביתו הוא ביטל מדכתיב תשביתו ולא"כ תבערו מ"כ סי' רס"י דמקיים מ"ע דתשביתו בביטול וע' ר"ן רים פסחים אך דתתי' הקי הכי מ"מ לומר דתש' דקרא היא ביטול הא יבא"כן מאיך חלק שהוא עו' שעה ולמעלה ולחזי"א ל"מ וכתב סי' רס"י. ולפי"ז מ"ש הכל דבאמת נקט שויי"ב להוכות דדוקא בבוי"מ מ"ל להפסי' מלימודו דמ"א לקיים תשביתו אבל בח"מ לריך להפס' ולקיים מ"ע דאוכי"ר דתשביתו כיון דל"מ ביטול לגבי העשה ומ"ל לאו דב"י או ע' דתשביתו דזר"ז דאוכי"ר ואפ"ה ספיר מופת הס"ם דלאחז"א ל"מ ביטול דאי כיון דיכול לבטל מ"ק קו' התו' וסוב אמרינן כמי' רס"י דתשביתו ביטול ודאי"כ תבערו מ"כ שוב היה מוכח דמהכי ביטול אפי' לעשה דתשביתו מ"כ אפי' בחה"מ מ"ל להפסיק כיון דמקיים הע' דאוכי"ר בביטול ומסו' ביטול דבבן מ"ל להפסיק כמ"ל בכון בע"ה. והלמ"מ הקי לפי' הפו' דהמולה מעץ ביו"ע יוכל לסרפו ביו"ע מ"כ מאי קאמר דיקא כמי הכי ספיר נקט יוסב בבי"מ דאי היה בביתו היה יכול לסרפו. ומ"ל דהא דמוחר לסרי' הוא מעשה מחוך והתו' ד"ה כי דחסוב לוכך קלה שלא יעבור בב"י והס"ל הק' אי מסתה מעץ עמ"ל מ"ע עליו ולא"ה לצורך כלל דאפי' יסתה ליתא בב"י ועכמ"ל דב"י ל"ה להכל"ע והעשה כמ"ש המגיה במל"מ דתשביתו ביטול ולאחז"א ל"מ ביטול ולפי"ז ספיר הוכיח הס"ם דל"מ ביטול לאחז"א דאם מהכי ביטול מ"כ הו"ל להס"ל ולא"ה לצורך כלל וסוב אסור לסרוף ביו"ע כמ"ל.

הגה:

הה"ג מהו' יצחק כהיין מסאטמאר:

בעכילתא פ' בא אמ"י לא יאכל לרבות המאכיל כאוכל או אינו אלא לאסור הנאה כשהיא אומר לא תאכל הרי אה"כ אומר ע"כ ל"י לרבות ומאכל כאוכל. והיא פליאה כיון דכבר ריבה לאב"כ ומילא גם אסור להאכיל עיין מגי"א המ"ש סק"ע ומלוא הרוביה אות ק סי' כ"ג. ול"כ עפמ"ש הפמ"ג בפתיחה לבב"ח דבני הנאה לא שייך מ"ש לאסור מה"ת לגרף פרס לא כאסר לא בחבילה. ומעתה כ"מ במאכיל מ"ש דומל אה"כ אין כאן איסור. ומדויק לשון לרבות מאכיל כאוכל. ובזה יל גם קו' העולם מדוע ל"ק בפסחים להתיר בם בהנאה מדאיתקש לתיש ת"ל מדאלעיך לא תאכלם להזהיר גדולים לקטנים ומי מבה"כ בלא"ה אסור מלד הנאה אפי' לאיה שאינה שלו ולהכ"ל כ"מ לא"ש. וכאה זה מלאתי במכ"ח סי' כ' לגבי מאכיל מוחר מ"ש דל"ש בזה אחבני וכלע"ל כתבתי:

רבני הה"ג מהו' יצחק וויעדער ניר בעלטעכי

בגל 152 הסיג הה"ג דיעווכינג על מעלחו וכ' דלק רוח האדם עולה לעלה אבל הנפש אשחכח בגופא אף בגו קברא. ואני תמה הלא מקרא מלא נגי רבקה ויהי כלאת נפשה כי מתה? ואמרתי אותיות מחכימות והללתי בזוה"ק פ' תרומה אשר ליין והבנתי שהנפש הוא רק מרחפת בחלל מות באויר ביהק"ב. ורק בעת שדלין אותו מכניסין אותה בגו גופא:

אי העורך הרולה להבין בזה יעיין בדרוש כפלא אור החיים סוף סדר מזיקין להגאון נאמן רוח בגבלה ונכחר בעל תפארת ישראל זלוק"ל וימלא שם באות ב' כי בגוף מוסחת המוכח לפכינו אין בו מאומה ומ"ש מרכיב הנפש עם הגוף כ"ל כח הגוף הוא הוא נפש הבהמיי שאמרנו יעו"ש כי הוא מסרים בלבנו אמונת השאלת הנפש:

קנט.

הרבני הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

רשימות מקומות שכ' התוי "ומנא הוא מוקמ"כן לדרשא אחריתא" וכדומה ונכון לתור למלוא דרשא ההיא:

שבת לף ג. חולי"ם פשט: קל"א: חולי"ם קד"א: קל"ב. ד"ה הא: קל"ה. ד"ה ספק קל"ז: ד"ה דר"א:

עירובין כ"ז: ד"ה הו"א: — פסחים כ"ב. ד"ה והרי: כ"ב: ד"ה סד"א ועי"ש על הגליון: מ"ג. ד"ה ההיא: ס"א: ד"ה כתב: — מ"ק י"ח. ד"ה מלא: — יומא ע"ד. תו"ים ד"ה לא: ועי' בס' תבואות חשלה מ"ג שער ו' ולף כ"ו: יבמות ז. ד"ה ת"ל ל"ו. ד"ה מסוס: ע"ד: ד"ה מכלל: ק"א: ד"ה וקרא: — כתובות מ"ד: ד"ה בחולה: ניעין ע: ד"ה מיסיכן — ב"ק כ"ב. ד"ה כ"ר: מ"ב. ד"ה גדי: ע"א. ד"ה והא: ע"ד: ד"ה הו"ל: פ"ו. ד"ה עד ב"מ ד: ד"ה אין: ל"ב: ד"ה מילא: פ"ז: ד"ה אמר ורעק: סנהדרין פ"ד: ד"ה מלא: פ"ו. ד"ה בכ"י ועי"ש הגליון: שבועות ז. ד"ה אחי: ה: ד"ה כפרה: ע: ד"ה כדאמר: חולין כ"ז: ד"ה דרש: ס"ח: ד"ה ומליצא: ע"ח: ד"ה זה: ודי"ה אר: פ"ב: ד"ה אין: — ערכין ב. ד"ה קרבנו: י"ח. ד"ה ומלא: — בכורות י"ב. ד"ה ר"א: ע"ו. ד"ה רק: ע"ב. ד"ה אזכר: כ"ב: ד"ה ואותה: ע"א. ד"ה בדובנו: זבחים י"ע. ד"ה חוקה: מ"ל: ד"ה אלא: כ"ב. ד"ה כי:

זבחים פ״ו. חולין מה: — מכות י״ט. ל״ה חוקה: מ״ל: ל״ה אלא: כ״ג. ל״ה כי: ס״א: ל״ה אין ועי״ש על הגליון: ק״ד. ל״ה הואיל: — כלה כ״ה: ל״ה ת״ל ול״ה הא: מ. ל״ה גמר: מ״ב: ל״ה מה: מ״ג: ל״ה אחת: ס״ו ל״ה כל:

באות ק״מ ליון ג. כ״ל שמה דקאמר הש״ס על ר״ש ולאו מלתא היא ב״ת דגופא עדיף קאי גם על כ״מ ובאמת כמו שמביא המ״ש בשם הפסריס. ולכאורה י״ל גם להיפך דבברכות דכ״ב מ״ב מיתא דפיטורין שאין בשם כ״ה מות׳ לאבדן ביד ועי״ש בחו׳ דקשה לעניותא. הרי דאף בזוקו׳ שאין עומד לנגדו שום מיקור עכ״ז קאמר הש״ס דמותר ואין מושם למה דקשה. כ״ש בזוקוס הש״ך מיסור דב״ת דאין לחוש למה דקשה:

לאות קל״ה יש עוד להוסיף „עיכובין דף ל״ז:

הה״ג מהו׳ שמעון צבי ווייגער מקריפש:

בגמ׳ דשבת ק״מ לענין מוכל פת חיטין בדלאשבר בשעבי דב״ת דגופא עדיף לע״ק מהו׳ יומא ע״ז רע״א דמי שאין מוכל לחם חמודות הייכו לחם חטין ל״ה עיכוי. והלא כאן משבינן להשחתת גופא ומ״כ הוי עיכוי וע׳ עיכובין פ״א עכיכתה כעכיכת שעורין וכו׳:

הה״ג מהו׳ שלמה אהרן ווערטהיימער מירושלים

באות ק״מ ליון ג׳ הכא דש״ר פי׳ גידין שקופין להקשות גידי לוחא. ותו׳ הקשה עליו. וכ׳ דכש״ר ופרש דהתם מיי׳ לחא שנתקשו ומ״כ י״ל דבשבת מייבי קודם שנתקשו. אבל גם לתוי ל״ק חדא ד״ל שלא היה לפניהם הגירסא „דאית ביה ג׳ מיבי בשר„ כי זה ליתא בגמ׳ כת״י ובמנוכי המאור כמ״ש בדקדוקי סופרים. וי״ל הטעם בשביל שהוא קרוב לנפש. ועי״ל שמפרשים כהערוך ע׳ אוכקא דאית בי׳ ג״מ בשר לואר ועורף ובערך עכב הוסיף ביאור שיש בו בשר שמן כחוש ולבן. וי״ל דגם רש״י כיון לזה:

באות קכ״ד פלפלו הכאם מי היוכחן התוזכר בפיוט להפטורה לשבועות. הכא בורר שקאי על יהוכחן ב״ע. שתרגם נביאים. כי מלאתי בוחזור ויערי (שוחברו היה תלמיד רש״י) כי פיוט ליב שתרגם כ׳ שם לרשית לוופעי׳ בשבת (שהיו מתרגמין ההפטרה ועוד המתרגם ואמר רשות) ואחר זה כ׳ שם עוד רשות אחר וכ׳ בו בסיף ז״ל. ובכם קהלא הדין על דא אכחנו אתיין דכתרגם אפטרתי דאפריון נעבי נביאא פלגייא בחיזא חלנא חזיין ויהוכחן פיכשה בקאי מקריין עכ״ל:

באות קכ״ב חמה על הכי בקיבת אלי ליון „ועל פדיוני בכוריה„ הכא מלאהי בפיוד כלבו יש כתוב „פריוני

(בר״ם) **בכוריה״** (בשוריק חתת הכף ולא חולם) והכוונה על פיכות בכוריס עיין ערוך פוריון ג׳ וב״ם טעות הוא בקיכות. וע׳ פי׳ דבכוריס ותבין סרמוי לקוכן ע״ז: ובעכין אי קכהדרין כוהגין בזה״ז הוא פלפול בהכלל״ה בקיבוצם הסמיכה ובכ׳ בי רב. ואמנם גם אם נור׳ סמיכה עתה ל״ק שהמקוכן מדבר על ביטול סנהדרין בפועל שבעלו כבר בימי רבי כמ״ש בר״ה דל״ח מלפי לעבריה ועבדי׳ עמיקה מכולן וכו׳ ומשם עתידין לבאו. משום שמעבריה לא בלו עוד אלא כתבעלו שם לגמרי. וכן מפורש ברמב״ם פ״ד מסנהדרין ה״ב. ומכבר חמה מזה על מהכלל״ה בעבן על הרי בי רב שב׳ שבזמן אבי׳ ובבא לא היו סנהדרין ממה שמלינו ר׳ הלל בסיא ואין בסיא בלא סנהדרין. ואלא בעיבי שהעלם עין מד׳ גמר ורמב״ם הכ״ל. וע״כ ל״ל דבסיא שאומרו על ר׳ הלל לא בסיא גמור קאמר אלא לאם ישיבה ובמקו״א אלכתי. גם תמה אבי על הגאונים מהכלל״ה וכ״ה בי רב דאשהמו׳ במחיב ר׳ שלשה הרועים. תחו׳ קידושין ס״ב ע״ב כת׳ דבגר כ׳ לדורתיכם משמע בכל ענין אף השתא דליכא מיומחא שהרי אין סמוכין. וכ״כ בבמוקי״ שלהי המולץ ובדשב״א שם מד׳ שלשתן נלמוד כי עתה אין באשסרות *) סמוכין דאל״כ אין לאי׳ מדבי׳ לדורתיכם כיון שבכל עת שיסכימו החכמים יסמכו ויקבלו גביס ולע״נ:

*) אי׳ העורך לא אדע מדוע לא כיתא ליה לומר לומר גם כאן דקאי על ביטול הסמיכה בפועל כי אי כיתא דגר לדוך סמוכין מ״כ הוי קרא דלדורתיכם הבעמה דלעולם לא יתבעלו סמוכים והרי עיכינו דוחות שבתבעלו:

הרבני הה״ג מהו׳ ש׳ וואלף דאָראהואי רומעיען

באות קכ״ד. לא אתפיים בשבת הרב כי בהכנת העגלה מפורש שהכינו עלים ולא בזזל. ולשיטתו היה יותר נכון כי המתנות היו בעגלה מיוחדת אלא עגלת הארון ודלוף׳ אליה בשלשלאות וידויק כדר הפסוקים תחלה בקבו עלי עגלה הסכיה ומ״כ הסיבו הארון מעגלה הקדשה. ובאמת יש כתובים הרבה שהכוונה וכבר עשו. ותכנה עוד כי אם עלי העגלה הוא העלים שבתוך העגלה ומכתוב לוועלה ו. ז. ועתה קחו. כולל אם כל העלים אל העיקר ובתוכם גם עלים לוועכת האם כי מקחוי׳ יעלו אז שיסיו הפרות לעולה והכינו אם הכל. והעיקר מפורש בקרא אם הכבוד אשר עשו להולכת הארון. ומלכתיב כי העלו אם הפרות לעולה מוכח כי כן הסכי׳ כל היועלים מרם נסעו והכינו העלים לאם עבור העול׳ ושמו בעגלה כי גדולה היתה וזה יבא הכל ע״כ:

(בר״ם) **בכוריה״** (בשוריק חתת הכף ולא חולם) והכוונה על פיכות בכוריס עיין ערוך פוריון ג׳ וב״ם טעות הוא בקיכות. וע׳ פי׳ דבכוריס ותבין סרמוי לקוכן ע״ז: ובעכין אי קכהדרין כוהגין בזה״ז הוא פלפול בהכלל״ה בקיבוצם הסמיכה ובכ׳ בי רב. ואמנם גם אם נור׳ סמיכה עתה ל״ק שהמקוכן מדבר על ביטול סנהדרין בפועל שבעלו כבר בימי רבי כמ״ש בר״ה דל״ח מלפי לעבריה ועבדי׳ עמיקה מכולן וכו׳ ומשם עתידין לבאו. משום שמעבריה לא בלו עוד אלא כתבעלו שם לגמרי. וכן מפורש ברמב״ם פ״ד מסנהדרין ה״ב. ומכבר חמה מזה על מהכלל״ה בעבן על הרי בי רב שב׳ שבזמן אבי׳ ובבא לא היו סנהדרין ממה שמלינו ר׳ הלל בסיא ואין בסיא בלא סנהדרין. ואלא בעיבי שהעלם עין מד׳ גמר ורמב״ם הכ״ל. וע״כ ל״ל דבסיא שאומרו על ר׳ הלל לא בסיא גמור קאמר אלא לאם ישיבה ובמקו״א אלכתי. גם תמה אבי על הגאונים מהכלל״ה וכ״ה בי רב דאשהמו׳ במחיב ר׳ שלשה הרועים. תחו׳ קידושין ס״ב ע״ב כת׳ דבגר כ׳ לדורתיכם משמע בכל ענין אף השתא דליכא מיומחא שהרי אין סמוכין. וכ״כ בבמוקי״ שלהי המולץ ובדשב״א שם מד׳ שלשתן נלמוד כי עתה אין באשסרות *) סמוכין דאל״כ אין לאי׳ מדבי׳ לדורתיכם כיון שבכל עת שיסכימו החכמים יסמכו ויקבלו גביס ולע״נ:

*) אי׳ העורך לא אדע מדוע לא כיתא ליה לומר לומר גם כאן דקאי על ביטול הסמיכה בפועל כי אי כיתא דגר לדוך סמוכין מ״כ הוי קרא דלדורתיכם הבעמה דלעולם לא יתבעלו סמוכים והרי עיכינו דוחות שבתבעלו:

הרבני הה״ג מהו׳ ש׳ וואלף דאָראהואי רומעיען

באות קכ״ד. לא אתפיים בשבת הרב כי בהכנת העגלה מפורש שהכינו עלים ולא בזזל. ולשיטתו היה יותר נכון כי המתנות היו בעגלה מיוחדת אלא עגלת הארון ודלוף׳ אליה בשלשלאות וידויק כדר הפסוקים תחלה בקבו עלי עגלה הסכיה ומ״כ הסיבו הארון מעגלה הקדשה. ובאמת יש כתובים הרבה שהכוונה וכבר עשו. ותכנה עוד כי אם עלי העגלה הוא העלים שבתוך העגלה ומכתוב לוועלה ו. ז. ועתה קחו. כולל אם כל העלים אל העיקר ובתוכם גם עלים לוועכת האם כי מקחוי׳ יעלו אז שיסיו הפרות לעולה והכינו אם הכל. והעיקר מפורש בקרא אם הכבוד אשר עשו להולכת הארון. ומלכתיב כי העלו אם הפרות לעולה מוכח כי כן הסכי׳ כל היועלים מרם נסעו והכינו העלים לאם עבור העול׳ ושמו בעגלה כי גדולה היתה וזה יבא הכל ע״כ:

הס

הה"ג מהו' גרשון שטערן ממארש לודאש

הסמ"ג בספיחה לסי' ל"ט הביא בשם הרשב"א בתה"ל כל עליפות אי"ל לבדוק אחריהן מה"ת ואפי' כיאה לבוב, דאוריי' כדדייק בחולין מריסי' ס' עולה ופסח ועגלה ושעיר ומכם. וכי' הסמ"ג לא ידעני על מה הסמיכו רא"י פרס דאי פרס בת שיש הא מכה כמי כמי אין ראיה וע"כ חזקה שלא נתברר ל"ה חזקה עכ"ל ולא זכיתי להבין תיבות "הא מכה כמי אין ראיה" הלא בעכה אי"מ אין למדין מלד עליפות רק מלד בוב בעילות אחר הבעל:

הה"ג מהו' שמעון פאלאה מיעמערינג

מ"ש מהר"ן ל"מ סוף לד 153 כ"ל דאין זה די ייסיב דמ"ש הרמב"ם דרק בזמן שיושבין בלשכת הגזית. הייכו רק לדון דיני נפשות כמ"ש בס' המלוות מ"ע קע"ו ומיכוך ס' שופטים אבל לענין שאר דברים ודאי מליאות סנהד' אף בזה"ז כמ"ש הרמב"ם פ"ה מקדה"מ דעד אביי ורבא היו מקדשין ע"ש ראיה ועי' בס' המלוות להרמב"ם מ"ע קמ"ג ורמב"ן ומגילה ולב שמא שם ועי' לבב"ח בקונטרס קמיכ' ועכ"ח ל"ל כמו שביאלתי בח"ה הקדוש דדבר שאינו תלוי כמו מלכים נקרא ביטול. ועי"ל עפמ"ש בדעת מהימנא פ' ויקרא ד"כ ע"א דסנהדרי גדולה הם מתאלת וסנהדרי קטנה הם מתלכות ומלכות שמשם כיבולה ג"כ טעם ביאה בזה"ז כמ"ש בסנהדרין דע"ה ועי"ש במפרשים ובשאר דוכתא. ומ"כ ודאי יש לקוכן "על ביטול סנהדריה". והבן זה:

מ"ש בלד 150 לאות קמ"ו תנוה מאד דמלבד דאליבא דרבא קיימינן והוא עלמו לא ס"ל בבכורות ד"כ לחלק בין תליא במעשה או לא. עוד זאת. הא דתמים אדם לא חשוב תלוי במעשה הייכו דוקא תמים דאינו של איקור אבל דכש"ג באלמנה וכדומה שהיא איקור ל"ש לומר דאתיא ומילא ועי' תו' יבמות דק"ט ע"א ובחולין ד"ש ע"ב לענין זריקת גופא דאף דעוולד לזרוק כזרוק דמי מ"מ כיון דאסור לזרוק כזרוק דמי. ואמת אין כאן קו' מעיקרא שהרי רש"י בעלמו שם בחולין דפ"א דחה גי' זו דטעמו של רבא יהי' תלד ה"ש אלא רק מלד שחיטה שא"ר יעו"ש שם. ושפיר כי הריטב"א דרבא ס"ל ה"ש שמה התראה. ועי' בתורת חסד להג' שמן רוקח סי' ל"ג שהכריח מרבא ביבמות דע"ז דבכל מילי הלכה כר"י בר מתלת ומרבא בסנהדרין דע"ז בהא דזרק לבור בכותל דס"ל ה"ש ס"ה. ולא הזכיר שם כלל מהא דרבא בחולין דמשמע להיפך א"ו משום דרש"י בעלמו כ' שם שהגיהם, הוא שיבוש נמור. ומ"ש דלאו דיו"ע מחחלה נאמר על הפס קכיון דכהג בכל מושבות ומ"א לדע שם בר"ה מתי קדשו ב"ד המודם. הנה לפי סברתו לא היה לריך להזכיר הדבר מר"ה דוקא דאפי' בשאר מועדים א"ח לדע בעת בכל המושבות מתי קדשו המודם כמ"ש המחז"ב בחו"ה סי' עה"ר דבלות ספרד ובולבולא שלא רלו לעבות לארץ בנית שבי עבדו חדיר ב' יומא כי מעולם לא בשתלחה אליהם שלומים אף בזמן המקדש כי יעברו כמה חדשים להגיע עליהם יעו"ש. ובזה נלמו כל די המ"ש בחו"ה ס"ש קמ"ה. — אמנם נאמה אין זו שום הוכחה דהא עכ"פ יש מליאות ודאי לאו זה אף בר"ה עכ"פ בא"י ומילא אין לומר שעיקרו רק על הפסק נאמר. ועוד דהא היה קיום ודאי לאו זה בר"ה אף בחו"ל גופא דהייכו כשהיו יסרהל בחדבר שאז ידעו מיד בר"ה ואחר י"ל דבשל גליות ה"ש ל"ש התלאה.

ומ"ש שם עוד בזה מלד שהוקשו כל המועדות אל"ז הנה מלבד מה שעיקר הדבר אם ר"ה בכלל המועדים לאו מלהא פסיקתא כל כך אלא הוא פלוג' דרבותא בראש קומעי' ר"ה ובתר הראשונים ואחרונים יעו"ש. עוד זאת שודאי ל"ש היקש כמ"ש גם העורך ר"י ועדיפא הוי לומר דהא אף לענין לעבר עלמו בבגל לא אמרינן היקש זה על ר"ה כיון דל"ש בו ע' עו"א ר"ה דע"ז ומ"א שי' ס"ז וק"א וק"ב ולל"ה בילא י"ה.

ואגב אמינא דהאי דהוקשו המועדים אל"ז עלה בלבי לפרש הא דקוף תעבית לא היו י"ע ליסרהל כע"ו בא וכיוכ"ש. ודי' תו' שם על הא דהותרו הסנעים לבא זא"ז "הייכו יו"ע" ועי' א"ר הק"ש ותיש שאל מ"א שי' כ"א וכבר הקדימם בת' פמנ"א מ"ג סי' ז' וע' גם בבכ"ש מלק מודם אב. ולהכ"ל יבא כאין חומר די"ע תלוים בחדשים ומדשים תלוים בי"ב שבטי יה עדות ליסרהל כבודע. ואי כיומא דאין היתר בשבטים לבא זא"ז. מ"א לומר שהמועד, המייוסדים על החדשים יהיו מוקשים ומסובבים אל"ז. אבל ע"י שהותרו בע"ו בא שפיר י"ל דהמועדים כולם נוף אי' וכיו"ע א' יחשבו וביחד הם קומה שלימה כידוע שפשה בחיבת דרועא ומיבא הנה דרועא שמאלא וכו' וממילא דוחה ליוכ"ש שתלוים בו ב"כ המועדים ע"י שליחה ולוחו'

האחרונות שאלמלא הם לא היה קיום לכל הימים טובים, ובפרט בפמ"ש הנ' רא"ון לפרש שפת ימים, דהייכו שם יו"ע בשנה הנשה אלאכם לאוכל נפש וביום השביעי דהייכו יוכ"פ שהוא יו"ט הנ' שנה שבתון, א"כ ודאי תלוים בו כל המועדים, כן ע"ו בא"ב דע"י דהותרו השבטים זא"ז היקשו בפועל להדדי בחבורא חדא עד שהם כיו"ע א' הם כוונה אחו' דייקא ע"ז "דהייכו יו"ע" והבן זה מאד.

שפתי ישנים:

בפרים מלוס כנג:

הגאון מהר"ר כרתריא ליפשיטץ זצ"ל:

— שהיה רב בק"ק לעווארדען במדינת האללאנד —

אבל אמי שאמר לפמש"ל דברי הרמב"ן אמיתים דהא דעסיק ברוב ועלו בגוי' אי לאו דכתיב אותם ה"א אף לדורות בעינן עסיק ומדכתיב וכן תעשו זה הוא אליבא דר"ע כמ"ש התוס' אמי סוגי' דשבועה אחי' כר"ע וכמ"ל ומשא"כ אליבי' דאלכתי' דקיי"ל כת"ק כמבואר ברמב"ם הכ"ל ואלעזר אותם למיעוטי מדת יצם בחוץ א"כ אך קו' הגמ' השתא דכ"ר אשר ישרתו אותם ל"ל דחוי' מעיקרא היא דאלעזר אותם לדרשה דת"ק והשתי ומילא כמי לא אמרינן דה"א אף לדורות בעינן עסיקה ואדרבה ומדכתיב אשר ישרתו כשמע זה דתלמן הכתוב בשיבות וכן תעשו לדורות לא קאי אכלים ולהכי אמרינן כמי דכלים לדורות אינם לריכין להיות כתבנית אלו לפ"ז מה נעים ומה יפה הוה ד' הרמב"ן בנ"שב ולא ידעתי שיהא זה האמת ואי ברוב ועלו מגמ' שהביא המחבר ולאי אין זה האמת דבשיבות כ"ע ק' שפיר השתי דכתיב אשר ישרתו אותם ל"ל להכי עסיק הכי ומשא"כ אליבא דאלכתא איכו כן ודו"ק היטב מאד. (ות"ל דבר ברור כשמש הוא וכוונה אמיתה כוונתי בדעת הרמב"ן ויסוד נכון על מה שתמה בלל"ד ובטוח אני לעולם שכולו טוב יבא לנגדי לכבדני עבור אשר אני לו לאליץ יושר ושמתי דברי כנים אליבא דאלכתא.) וכ"ת אכתי איכא למידק הכי על הרמב"ן. דהא אי לא הוה כתיב אשר ישרתו ולאי ה"א דבעינן דומיה דומיה א"כ השתא דדכתיב אשר ישרתו ומוטעינן ממשיחה מ"מ כיון לענין כתבניתם בעינן דומיה דומיה. ז"ל דהשתא דקו' הגמ' אותם ל"ל לאו קו' הוא א"כ נסתר הך סברא דה"א דתרתי בעי מילא נסתר כמי הך סברא דכיון דלענין כתבנית אלו בעינן דומיה דומיה אלא דאמרינן דלא בעינן כלל דומיה דומיה בני כלים ודוק.

ועי' מזרחי פ' תרומה והוא כי וכן תעשו פי' כתבניתם ע"ש שהאריך ולפ"ד מוכח איפכא ודוק.

אלא דהשתא כ"ל לישב עוד זאת על מ"ש הרמב"ן בלשונו ולא ידעתי בומאי מספקא לי' הלא לפ"ד דברור הוא כמ"ש ועוד כ"ל להלדיק כמי פירש"י בחומש ואמרתי הכי הא דרש"י מפרש לענין כתבנית אלו בעינן שפיר בכלים לדורות דומי דומיה כיונתו הכי כיון דקי"ל להלכי כרבי ואליבי אסיקנא בחלמודא תירולא דכי אלא ולתי' אחרים היינו תי' אבי ולתי' כ"פ לא לריכנא כלל אליבא דרבי הרי מוכח מזה דעבודתם אינו מתכנת וקשי' הך בריתא דשבועות ל"ל אותם דרש"י מפרש זאת בשיבות קונגא דשבועות ותפס לי כ"ע עיקר ומ"כ השתא דכתי' אותו למעוטי מעשיהה מ"מ בעינן כתבנית אלו דהיה בינוי מעה להכי מפרש רש"י שפיר. אבל הרמב"ן כתב שפיר ולא ידעתי אם זה האמת והיינו כוונתו הכי לריכי דזה הוא האמת דקי"ל כרבי מ"מ קי"ל כמי אליבא דהלכתא כת"ק ואליבי תירול' דכי אלא אינו אלא אדרבה דאמרינן דעבודתו מתכנת' ודרשה דאותו לדרשה אחרינ' ודוק היטב מאד. ומעתה כ"ל לומר הא דפסק רבינו כרבי דאבנטו של כהן הדיוט של כלאים היה אינו מטע' כמ"ש הכ"מ מטום דהלכה כרבי מחבירו אלא מטעמא אחרינא. ובזה יבואר כמי בתאי מחולקים הרמב"ם והראב"ד בפ"ח מה' כלי מקדש הי"ב דפסק אסור לכהן הדיוט ללבוש האבנט של כלאים כלא בשעת עבודה ע"ש. (היינו מקודש זה הל' י"א כ' האבנט של כהן הל' היה של שעטנז) והראב"ד כ' אין זה מחוור מן הגמי הכי אלא כל היום מותר במקדש עכ"ל כ' הכ"מ דדעת רבינו לחלק בין לבנין הלעה בין לבנין ללבוש ומשיג על ראב"ד מהא דערכין ע"ש. ולכ' לחלק יפה בפ"מ דלריכי ליסב קו' על ראב"ם דאי אבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביומ"כ של בוץ היו ולא של כלאי' הכי לפ"ז קו' הגמ' דערכין ד"ג ובמנחות דמ"ג ע"א במ"ע פסיעא אי כהנים לוים וישראלים לא מחייב ולן לחייב ות' דגמ' דכהנים אילעזר וכו' זה ליתא דהלא לא אשתכי כלל כלאים לגבייהו דכהנים אליבא דראב"ם וכה"ג מקשה תו' ביומא דסי"ט אליבא דרב אסי. בהשקפה ראשונה אמרתי לפרש אליבא דראב"ם הכי מטום דבכה"ג כ"ע מודים דבכל השנה אבנטו של כלאי' היה ומ"כ הכי קא מטי כהנים אלעזר היינו כה"ג קמ"ל דכיון דאשתכי בעידן עבודה שלא בעידן לא אשתכי (כמ"ש הכ"מ בהדיא לף דרמב"ם כי הדין בכהן הדיוט ה"ה בכה"ג ולא נקט רבינו כהן הדיוט לאפוקי כ"ג ביה"כ) והא דנקט כהנים סתם כיון דאליבא דראב"ם ליכא מעטעי דמ"כ קו' הגמ' במקומ"ע פסיעא ודוק.

אך כדי שלא לגמגם לחות קלת מה"ת כיומא דכהנים דקתני כ"ג ומשמע לכן אמרתי ליישב בדרך אחרת והיינו הכי כיון דס"ל לרבנן דבריתא דלילה זמן לילה ומ"כ הוה מ"ע שלא הזמ"ג וכמים חייבת כפירש"י בהדיא במנחות הכ"ל בד"ה ורבנן. הכי לפ"ז הא דפריך התלמוד פסיעא איכא לשנוי הכי כמים אלעזר ולאפוקי מדר"ש

דאי"כ לילה לאו זמן ליליה ונפי' פטורו דהוה מ"ע שהז"ג קמ"ל דמייתה והיינו דרבי ס"ל דלילה זמן ליליה ולק"מ על רא"ב"ש ודוק. והא דלא ומפני התלמוד' נאמרת הכי ה"ע דהתלמוד' דולה ליבב הבריתא אף אליב דר"ש דע"כ לא פליג ר"ש אלא בנפים ומכ"ש לומי דקיי"ל כר"ש כמבואר ברמב"ם שאכחב בסמוך פשיט' ח"ש דומתרן הבריית' דא"ש אליבא דר"ש כי היכי דאיתקוש הבריתא אליבא דהלכת' א"כ לק"מ אליבי דאב"ש

כדפרישי' ודוק

והשתא נמי לק"מ קושי' התוס' ביומא הכ"ל אליב' דבב אפי' דהוא ומפני כמו דבריית' דערכין כמו דפני אליבא דראב"ש הכ"ל ודוק. היולא ונזה דהשתא אינו מוכרח החילוק לענין כלאים אי כיון דקשין הן דים חילוק בין לענין לבישה והעלאה ובין לענין הלעה אלא דפשיר איכא לומר הסתר לומי דומפי דקשין א"כ אין איסור כלאים כלל ולדקו פירש"י ודו"ק. והשתא עפ"ז כ"ל לומר הא דהרמב"ם פסק כרבי דאבנטו של כהן הדיוט של כלאים הם ה"ע דהוא פסק בה' ליליה בפ"ג ה"ל ע' כר"ש לנפים פטורות ולילה דהוה מ"ע שהז"ג ועיי' בהגהו' ויימון לומה פסקי' כר"ש ואי"כ קושי' הגמ' דערכין הכ"ל בע"ע ומכח זה חוכיח דפסקינו כרבי ואיכא לפנויי כתירולא דגמ' ודוק היטיב ולהכי נמי מוכרח דבינו הרמב"ם נחלק בין לבישה והעלאה ובין הלעה דהא אפיקנן שלא בעידנא אסתרי לאפוקי אליבי דרבנן דבריית' אין מוכרח כלל להאי תרולא דבפני אלעזיכו אלא דאיכא לפנוי נפים אלעזיכו הכי הסת' לתירולי דבב אפי' דומפני קשין הם לפיכך אין בהם מעוס בלאים הכי לפ"ז כ"ל דכוותה הראב"ד כן הוא מ"ש מן הגמ' אין מחוור אין כוונתו כמ"ש הכ"מ מבריית' דבתר הכי דתני מוחר כל היום בוקדם אלא דומהא דא' דב אפי קשין הן וקשה קושי' התוס' וקי"ל כתירולי הכי מוכח מזה דר' אפי ס"ל נמי כרבנן דנפים חייבת בליליה ולאב' נמי ס"ל הכי להכי קביכי לי' להראב"ד מ"ש מסתבר הוא דבינו דפסקינן להלכה כרבנן להכי פסק ספיר מ"ש מוחר כל היום מסא"כ בומיכה שנוהג בו דרך חול והא דלא מסיג הגמ' גמורה כדרכו ומ' רק אין זה מחוור מן הגמ' כיון שהגים בזה דקושטו דמילת' דקי"ל כרבי א"כ מוכרח לתירולם דגם דערכין אלא מן הגמ' אינו מחוור דהא בגמ' דיקן לא פסקינן בהדי' הכי והלכתי כרבי א"כ קאמר ספיר ואין מחוור מגמרא וכה"ג כ' הכ"מ אלא הוא בדידי' בדוחק ואגא בדידי ודוק אבל הרמב"ם קאי בשיטות התלמודא דערכין דמכני

כהנים אילטריכו הכי מוכח דהלכתא כרבי ופסק הלכת' כר"ש מעטם שכי בהגה' ויימון להכי פסק ספיר דבין כ"ג ובין כהן הדיוט שלא בעידן עבודה אסור בכלאים וכתי' דר"ת ביומא הכ"ל ודוק היטב. אלא דאכתי ק' על הרמב"ם דפסק כר"ש והיינו מטום דמסייע לי' בריתא דהתם בשבועות. ואיני' דשאני התם דהכאן הכתוב דוק' בשירות וכ"ת הא דמסיק התם אי לאו אותם ה"א דתרתי בעי וכ"כ התו' בשבועות הכיתי לשיטי התלמודא אבל לשיטות הרמב"ם אילטריך לדרשה אחריכא ספיר קשה ול"ע ודו"ק:

הה"ג מהו' שמעון פאלאק מיעמערינג

לאות קכ"ו שכלה לייבב קה, הל"מ פ"ל מעמה"ק ה"ל בדרך רחוק על ב' יסודות. הא' על לשון „ותיפק ליה" מל אביי דמפ"ע שהוא מחדש בזה אזה דבר ובאמת ר"ז בעלמו אמר כן ופלא אלני שהרי מלינו ותיפק לי' כי"ב בשם עובא, ובדוגמא בברכות ד"ג ע"ב כמ"שפירש"י שם והכא הכוו' בתיפיק לי' דאביי שהי"ל לר"ז להיות די לו בעצם זה לבד דאיתא בשמחה, ולא לחוד ולחקור עוד בזה אם מחייבת אף בבאי' דהא אף אם ליתא בבאי' מ"מ יהי' די לו לענין זה טעם אי' דאית' בשמחה. הב' דאף אם רק בעלה משמחה מ"מ כיון שזקוקה עכ"פ לעלות לירושלים לשלמי שמחה דבעלה מדוע לא תהי' בכלל ובאת שמה עכ"ד. ופלא מאד דהא לפי סברתו לא הי' לריך לכל הבנין ביסוד קו' הל"מ דהא בפשיטות י"ל דלאביי גופא עובדת ג"כ בב"ת מה"ע גופא כיון דאיתא בשמחה עכ"פ ע"י בעלה מגילא היא בכלל ובאת שמה אלא שהס"ם הק' שם על לשונו של אביי דנקטו"ל דהא איתא בשמחה דמשמע שהוא מלחא דפשיטא מלד דאיתא בשמחה לגמרי ובאמת לפ"מ דס"ל דבעלה משמחה ודאי ל"ש ע"ז עכ"פ הלשון ות"ל דהא איתא בשמחה ובפירש דלפי הטעם בעלה משמחה ודאי ל"ש זה אלא באשה שיש לה עכ"פ בעל המחויב בשמחה וא"כ יש למיבעי' בעי עכ"פ לענין אשה שאין לה בעל המחויב אם עובדת בב"ת ועי"ז תי' הש"ס שלשונו של אביי בזה הוא רק לדבריו דר"ז וכפי לשיטי אבל לדיכא גם אביי מודה דעובדת בב"ת כיון דשייכה עכ"פ בשמחה ע"י בע'. אבל האמת יוכח דכו דא"א לומר כן דהא זה שזקוקה לעלות ודאי איכא מלד עלמה דהא אם אין לה בעל או שאינו רולה מו שאנוס מלעלות ומלשמחה מו שמחלה על שמחתה ודאי שאיכא מחויבת כלל לעלות ועיי' באהע"ז סי' ס"ל וסי' ע"ו ומנוך סי' תקפ"ב וסמ"ק סי' רפ"ה אלא שזקוקה מטום

מלות בעלה דהיינו שעלייתה נלרכת למלוה זו שעל הבעל לשמח אותה. או אפשר גם לשמחה דידי (ועיין בבעה"מ ובאחר הראשונים פ"ק דכ"ם ובאו"ח סי' תרכ"ה) דמבלעדה לא כתקיימה מלוה זו כיון שעיקר השמחה בשלמי שמחה. או אפשר שהיא מוכרחת בשמחת לעלות אם רולה לקיים בה מלות השמחה אבל לא מלד חיוב המלוה עלמה שעליה אבא מלד שהיא משעובדת לו ועי' בר"ן כ"ם האים מקדש. והיינו דנקט הרי"ת הגאון "זקוקה" לעלות ולא "מחויבת" משום דחיוב ודאי ליכא עליה אלא מלד שעיבוד שהיא לבילה בי' וזקוקה לו ואי"כ ודאי דלא קיימן בה משום זה ובאת שמח והבאתם ומתילא ודאי איכא בב"ת והיינו שהקי' הש"ם לאביי דבעלה משמחה אין אמר ת"ל דעובדת בב"ת ומשום דאיתא בשמחה דהא עכ"פ יכנס אופנים דאיתא בשמחה כלל ומתילא ודאי ליכא בה ב"ת ואפי' באותן אופנים גופיי' דאיתם בשמחה כיון דאין זה עכ"פ מלד חיוב המלוה עלמה אלא מלד השעיבוד שזקוקה לבעלה א"כ הר"ז דומה לשי שמלוות לעלות מלד ליווי אבי וכדומ' או מלד שבועה שנשבע לעלות ודאי אין זה בכלל ובאת והבאתם וגם בעיקר הבנין בכלה להבא הכוונה דאיתי בשמחה של אביי לומר דפטורה מב"ת. הנה מלבד מה שהוא דוחק גדול להעמיס בו כוונה העוכה אין הקלה אל הקלה ובאיתה בשמחה של ר"ז שהכוונה דחייבת בב"ת. כיון שלשון שניהם שוה. עוד זאת כיון שהכתוב עלמו תלה האי והבאתם ובאת שמח א"כ ודאי כל שיהיו ובאת ישנו בו הבאתם אף אם הי' משה"ג ובפרט כיון שהעשה גופה בזה הוא מלד הל"ת דב"ת ועי' תו' וכ"ן ורמב"ן בקידושין דל"ד ומהרש"א יבמות דע"א ורוש' פ"ח דפסחים לענין העשה דמלה ח"ב כשמש. ועוד דהא ל"ש בזה כלל מעשה"ג דהא אף אם הקדים להבאת מובחו קודם הרגל ודאי דקיים ג"כ המלוה דוהבאתם אלא דאינו עובר על ב"ת עד הרגל ומשום זה ודאי לא נחשב למעשה"ג ומתילא נפל כל הבנין ודו"ק. ואפשר אני אחזה בישוב קו הל"מ הוא עפמ"ש כ"ב"ת א"ח סי' ל"ד דבזה"ז שאין עולין לרגל ליכא ג"כ המלוה להקביל פני רבו ברגל ומעשה שלא יהי' כבודו ורוחה ומכבוד שאיש כמ"ש בקידושין דל"ג ורמב"ם פ"ו מה"ת ה"ח יעו"ש ומ"כ ק' על עיקר הדין של ר"י ב"ה דט"ז דחייב אדם להקביל וכו' ומדחיב ודוע את הולכת אליו וכו' דמשמע דסיף ג"כ בשמח ועיין בפי' שם וסדה"מ פ"ה מה"ת ה"ז ועו"א בחגיגה דע"ז ומעין מכמה במלות עומר דהא אמם ליתא בבאיה ומ"כ ל"ל דאיתא בבאיה היינו דליתא בעלות זו מלד עלמה של המלוה וממילא דשטוה מקבלן ראיה אבל ודאי דחייבת לעלות עכ"פ מלד שלא יהי' כבו' רבה מרובה ומכבוד שאיש כיון דחייבת להקביל פני רבה ברגל. או אפשר שבעלייתה לרגל גופא מקיימת מלות קבלת פני רבה דהא גם רבה שם ועוד שאם ב"ד הגדול והנבחרים אשר יולאת תורה לישראל וכיון שכן ודאי קיימן גם בה ובאת שמח כיון שהי' עלמה חייבת עכ"פ מדאורייתא אם מלד שלא יהי' כבוד רבה מרובה ומכ"ם ואם מלד קבלת פני רבה גופא. *) ומתילא ודאי איתא כמי בהבאתם ובב"ת. ומ"כ ק' על ר"ז שנקטתפק אם איתא בב"ת מלד דאיתא בשמחה דהא אף אם ליתא בשמחה איתא בב"ת כיון דאיתה בבאיה גופא עכ"פ מלד קבלת פ"ר ועכל"ל דר"ז לא שמיע לי' או לא ס"ל הא דחייב לקבל פ"ר ברגל אלא ס"ל דהא דסוכמית היינו מנהגא בעלמא. אבל אביי ס"ל כמ"ד דחייב להקביל פ"ר ברגל כמ"ש הרמב"ם פ"ח מה"ת. ולכן שפיר הש"ב לו ותיפק ליה דאיתא בשמחה ר"ל לדידי ודאי איתא בב"ת כיון דשייכה אפי' בבאיה גופא מלד קבלת פ"ר אלא לדידך דלא ס"ל כן תפ"ל עכ"פ אם דאיתא בשמחה וע"ז הקשה הש"ם דהא אביי עלמו ס"ל דבעלה משמחה וע"ז תי' שפיר לדבריו דר"ז קאמר דהיינו כיון דכל עיקר הא דאלטריך לן האי דאיתי בשמי אינו אלא לר"ז דלא ס"ל דהא ס"ל לדידן דקי"ל כר"י בלא"ה עולה יפה משום דאיתא בבאיה מלד דאי' פ"ר שלא יהי' כבודו מרובה ושפיר הש"ב לו אביי נפי דרבו דאיתא בשמחה והוא כפתור ופרח ב"ה:

לאות ק"ם. כוונת הפרמ"ג לדעתי דאם אין באיה מפרה משום דאיכא חזקה א"כ גם מכה לאו באי' דאיכא כמי חזקה דהיינו חזקה לדקת וכיון שהרשב"א הביא

*) אי' העו' כו"י כ' שכבוד רבו נגרר אחר בנו"ם הוא כיון לשמוע אבל לגרור כבו"ם אחר כבוד רבה לחייבת בבייאי שכי שכיכה רק כדי שתהי' פולטת ומשלא יהי' כבודו ומרו' מכ"ם והוכל לקבל פ"ר קשה לשמוע כי בזה עלמו אנו עושים כבודו ומרוחמו"ם ועכל"ל שרק בגברא דחזי לראות פני שכיכה אסור לשוס עעלה לרבו בעת שהוסר הנעלי' ומכבו"ם אבל איתתא לא חזי כלל לחייבה בבייאה' השכיל

וכן מ"ש שהעליה גופא היא לקבל פ"ר גם זה ירידה היא לכ"ם לכבוש את מלכו של עולם עמי בניה. ועוד שאי"כ חייבת רק לעלות ולראות פ"ר אבל לא לכנים לעוקדם שפי' גם כשתכנים לעוקדם אפשר שרבה וקבהל המה אז ביכחתי העיר הקודם:

הרמ"ה דמיכה עכ"כ אי דס"ל סהרמ"ה מזה היא ע"ד קי"ח דרובא עדיף ומחזקה מ"כ מכ"ם סהרמ"ה מסרה עיכה עוד יותר ע"ז הדרך כיון דהוא רק חזקה סלא כתי ולאי דרובא עדיף. אי דס"ל לרשב"א סהרמ"ה מיוכה היא מסוס דחזקה לדקה נופא היא מכה רובא כמ"ם הסכ"י גיגין י"ח מ"כ גם הרמ"ה מסרה ככוכה דכיון דחזקה סלא כחברה ל"ה חזקה ומתילא לא כסאר רק החזקה בסרות סהיא מלד רוב מ"כ כסמע מזה בופא רוב וע' בתי' הרשב"א והרש"א ולאם יוסף סם בסוגי' חה סשיע בכוונת הפרמ"ג לפי דרכו לקלר מאד:

הה"ג מהו' אברהם ריב טרוצער מצעצע

לפע"ד כי דכוונת הפרמ"ג הוא לפי דעת הרמב"ם דילפ"כן מיוכה חזקה וע' ה"ם מהי"ע פי' מ"א וע"ו. וזה שכ' "הא מכה כמי אין רמיה" דמכ"ל דמלד רוב בעילת אחר הבעל הוא דמ"ב דלמא מלד חזקה. ועי"כ חזקה סלא כחבר' לא הוי חזקה כי בלא רוב גם חזקה זו אינו מבוכרת כמבואר ב"ה"ם הכ"ל וע' ה' מהרי"א יו"ד פ'

והה"ג מהו' יחזקאל גרלקפעלד מעטאם כי לתיבה מכה הוא סיבות וכוונתו על עדים זיומים דמשם אין לבוד רק אי חזקה סלא כחברה ל"ה חזקה. וכדבר הזה כמלא בזרדכי פא"ע פי' חרל"ה וכסאל ע"ז לעוה"ג ז"ל בת' מהרי"א יו"ד ס' פ' וכ' סטעות כפל בזרדכי. והכי חזיכן דלא סגור קוגי' זו בפי הזרדכי דכן מליכו לו פ"ב דיבעות פי' י"ב מי שים לו בן מ"מ פוטר אסת אחיו וכו' והק' דלמא זכה עם אחר כמ"ם הרמב"ם ותי' שהיו חבושים בבית האסורים וכי בלפיחה בדבם דבעלם מוכנו קוגי' דחולין אין אי לעריות:

והרבני מהו' חיים בלאיני מילאכווא כ' שתמיה כזו ים בחו' כלה ד"ב ע"ב ונרסוס על הגליון סל"ל עדים זוומי' וב"ה מכים דלמא מסוס הענייד האם בחזקה לדקה אלי דחזקה סלא כחברה ל"ה חזקה. ומ"כ גם דבכי הסכ"מ ומתבאלים כן. גם הה"ג דקערענטס הלאה על מרדכי הכ"ל. וכי סבעיקר הקו' למה הסמיע הרשב"א הרמ"ה מבלה תי' בבו החרץ כבר' יהוכתן דקיבר כחרגוס יב"ע דבדקו לפרה מיה"ע וכל"ם מובא בת"ת לעיל לד 151

הרבני הה"ג מהו אהרן גוטמאן וואראנא

—— הגהות והוספות לע"ו מאמרים שלי שהובאו בס"ת שנה זו. ——

בלד 10 אות ד' שאמרתי דאוני י"ל דרק לאחר שידענו דיהכ"פ מכפר וכו' כעין זה איתא ביבמות ה' תו"ה כולכם: שם לאות ו' תירלתי קו' הש"מ ע' בס תבואת

הבלה מ"ג דף ל"ב ע"ב בהגהות שקו' זו כבר תי' בס"ד סוכה ונס מתן המחבר שם וע' גם בס' ליקוטי שלמה: לד 28 אות י"א הסמוכתי. מנחות י"ח. תו"ה מכיין: מכות י"ב. רש"י ותו' ד"ה אלו: שבת ע"ח: סוטה יו"ד תו"ה אלא: כתובות כ"א: תו"ה מומה: ביבין כון: חו' ד"ה אין ועי"ש בגליון: ר"ה ז. ובגליון: סנהדרין ב. חו' ד"ה דיכי: ב"מ כ"ד: תו"ה שנא: שבועות כ"ט תו"ה אלו: חולין ק"ב: תו"ה כל: עירוכין כ. תו"ה חומר ורמיתי בלד 142 אות קנ"ו דבים תי' מרוח לא מהרל' חכי וסיר. ומכי ומלאתי כן בחולין פ. תו"ה הרלאון:

לד 53 אות כ"ע כתבתי בשם הלל"ה דר"י חולק על הא דאסור לאכול קודם סיחן לבהמתו כעת מלאתי בספר ילקוט הרועים מ"א ד"י כי ג"כ כך: עוד אמרתי שם דיב אמר גביכא הכי אמר ר"ה א"ר ולי' לא ס"ל. כעין זה בעירוכין ל"ו. תו"ה מ"ש: יומא ו"ו: תו"ה אמר: זבחים ל"ג. בהגהה: כדה מ: ובתו"ה בקעסא: ע"ז. חו' ד"ה אלמא: עירוכין כ. כאן ולא ס"ל ועי"ש בחו': עוד הבאתי שם דמליכו דבב חולק על רבו. ואוסיף כעין זה בשבת מ"א: תו"ה מיחס: קכ"ח. בגמרא: ב"ב דפ"ב: בגמרא: קס"ב תו"ה ולריך. סר"א חולק על ר"י רבו. ומידוש שלא הביאו ראיה ומכאן בב"מ ד. תו"ה אין ועי' שבועות י"ג. דתלמיד סבר כרבים. עוד שם מ"ב. חו' ד"ה כל: מס' ע"ז כ"ג. תו"ה אלא ועי' חולין י"א ד"ה מעלה: ושם דע"ז. תו"ה בלסון ובהגהות רע"א ובנדה י"ד: תו"ה מלא דמליכו הרבה תלמידים חולקים על רבם וע' עירוכין כ"ט: תו"ה בעא:

לד 9 אות ס"ו ולריך להוסיף. שבת ק"ז. תו"ה אמר: מכי ע"ז ב. רש"י ד"ה ועל: שבועות ל"ח. ד"ה הא: מ. ד"ה מכלל: מעילה י"ו. תו"ה אל: י"ג: ד"ה כ"א: י"ע תו"ה דהבא: בב"ק נדסס בטעות י"ח ול"ל ח:

בלד 67 אות ע"ו יש להוסיף עירוכין מ"ו: ביומא נדסס מ"ח. ד"ה ומ"ח: ב"מ ל"ל מ"ח. ב"ס ומ"ח: פ"א: כדרים נדסס מ"ל תבעי ל"ל י"ל. תבעי: חולין יש להוסיף ל: תו"ה המליד מה שמקשה לפירש. ולפי ד' חו' שהבא לעיל בע"ז דכ"ב. ד"ה אי ודס"ת ד"ה חיקו לא קשה עוד לדעתי. וע' זבחים כון. תו"ה אמר שכ' ומיהו הך קשי' לרבינא דס"ל הכא בחר לגד אזלינן. ובסמוך אמרינן חיקו עכ"ל ובזה יתי' מהורץ עוד קלת קו' חו' כדה ד"ז ד"ה שמותי דלע"ג דבע"ז נסאר בחיקו אולי נסמט אח"כ לקולא ועי"כ אהכים כ"א חפילין וכעין זה ראיתי בכסא כחמים באמות דכ"כ בדל"ה: בתו"ה לחלוץ תפילין שלו מבא בשם הרינבא דנסמע הבעיא כאן עכ"ל. ועיין

בשו"ת הרי בשמים מה"ת סי' רכ"ח מהגאון דסטרילא כ"י: בערכין כדפס ד. ג"פ ול"ל ה. ג"ס: בתמורה כשמעו י"ח: ב"פ: י"ג: תנעו פיסס"י לשוו יכוסלמי כמו תיקי: סס כ"ג: ג"פ: כ"ו: כ"ז. כ"ט: בכורות כ"ד: זבחים כתבתי והסכים פסיטא וכו' ויש להוסיף ועי' מעילה ג. שבת ע"ח. וכתב מ"ג. : בלל 74 לות. פ"ח יש להוסיף עוד: ברכות י"ח: י"ג. הול"ח היה: שבת כדפס כ: ול"ל כ"ח: בעירובין בני ולי' לא ס"ל יש להוסיף כ. כ"ב. ל"ו. חו' ד"ה מ"ש: ל"ח: כתב ח: תוד"ה בקטפא ובגמרא מסוס אבותיו ויש לסיל: כ"ו. מ"ו: חולין קל"ב: קט"ז.

סס הבאתי ד"ה עכיים בנוקיוס ועסיכים בנוק"ח ויש להוסיף כתב י"ד: תוד"ה בעיכן ובגליון: י"ח. ד"ה הלך ובגליון: י"ט. ד"ה לאנ"ל ובגליון מ. ד"ה פרט ובגליון: כ"ו. תוד"ה לי ובגליון: ע. ד"ה כתוב: ועי' בכריתות י"ג: לאנל לב ובגליון: וחמור ע"ז. שנמנן התי' כ"ש בחד מקוס גמיר לה ועי"ש בתוד"ה וכו' עוד סס י"ז: תוד"ה לי ובגליון: ל, ד"ה לאבל ובגליון ועי' בפסחים מ"ז ד"ה כתיסה ובגליון ובבכורות כ"ב. ד"ה בכול ויבמות כ"ד תוד"ה לומ', ומכי בעכין לאבל וע בזבחים י"ב תוד"ה לילה ובגליון: עוד סס מ"ו. ד"ה ולא ובגליון: ובד"ה חרי ובגליון: מ"ז: ד"ה מה ובגליון: פ"ז. ד"ה לאנרי וגל, ל"ח. ד"ה כדי: ק"ח ד"ה ומה ובגליון: ק"ב. ד"ה לין ובגליון: ק"ג. ד"ה ומילאו ובגליון: ק"ז. ד"ה לימנה: ק"ז: ד"ה מחלוקת: ק"ד. ד"ה וקבבר ובגליון: קט"ז. ד"ה לאחר ובגליו' ועי' עוד מנחות ד. ד"ה,ומלי כ"מ וגל. ו"ו. ד"ה סקולי ובגלי : ט. ד"ה כ"ל ובגלי : ט: ד"ה לין ובגל: י"ד. ד"ה והלבונה ד"ה הקומץ ובגליון: ט"ו: ד"ה לחם: י"ז: ד"ה ומלי: כ"ב: ד"ה ור"ו: ל"ב: ד"ה לבקרבה: מ"ז: ד"ה והרי כ"ד. ד"ה לין: ס: ד"ה ר"ש: ס"ב. ד"ה ויהיו: פ"ב. ד"ה הימ: פ"ג. ד"ה כדי: פ"ד. ד"ה שומרי: ל"ג. ד"ה וידו: ל"ח. ד"ה לין ועי' עוד בדכו' מ"ד. תוד"ה ולבני ל. תוד"ה וכליה: כ"ו: בומרס"ח ד"ה ולין כתב שדכם לכתוב תי' בנוקוס לחד ולסוך עליו בנוקיס לחר: מן. תוד"ה חלבוה ומ"ש בירמרס"ח דבסוכה תי' בפסיטות ועי' חולין כ"ח. תוד"ה המוליח ועיין בס לאנרי דוד סס בחולין ועי' כתב כ"ח. תוד"ה ולעניו: שבת קל"ח: תוד"ה שלין מתרץ מה שתי' רש"י ומליכו גם שהחו' מקשה ומתרץ קו' ותי' שכבר נאמרו בגמרא במנחות ע"ז. בהנהות רבינ"ח זל"ל ובמנחות ל"ז. תוד"ה בלמנות ומ"ש דק"ט. תוד"ה בתחילה ועיין בכל המקומות גם בגליון:

לד 80 לות פ"ב יש להוסיף. חולין קל"ח. תוד"ה לחריך

זבחים מ"ז: תוד"ה אלו: ק"ג: ד"ה מה חטאת: ק"ה. ד"ה לף: ק"ז: ד"ה יכול כ' אפי' אינו מופנה יליכן בגילוי מלחא ועי' כזה לעיל בחולין: מנחות מ"ז. ד"ה ולת: ע"ה ד"ה מה: כלה ל"ב: ד"ה לנעוב:

לד 94 לות ק"ב יש להוסיף. ברכות כ"ד: כ"ו. ובאלפס לא סליק בקסיא כמ"ש רבינו האי ועי"ש במהרש"א: בשבת כדפס כ"ו. תוספתא, ל"ל כ: כ"ח. תוספתא ועי' לף מ"ל. תוד"ה דכ"ע: עירובין י"ג. קסיא ע"ו: ק': ע"ז. ת': פסחים כדפס ק"ח. ול"ל ק"ב. ק': יבמות כדפס מ"ה ול"ל מ"ו ק' ס. ק' ועי' מנחת עני בשמן כתיב שמתרץ קו הגמ': כתובות ל"ו. ק': כלכים ע"ט. חי' ועי"ש כ"ן וכזה בשבת מ"ג. תוד"ה כופה: סנהדרין י"ד: ק': סס כדפס כ. ל"ל פ.: חולין כשמע כמעט כולו וכן ל"ל ג. ב"פ ק': סס ע"ב ק': ה. ת': כ"ח. ת': ס"ח: ת': ל"ז: ק' ועי"ש על הגליון דבאלתות איתא ש"מ: כריתות י"ג: ב"פ ת': זבחים ק. קסיא: מנחות ל"א.: ולאיתי בכלה ח. תוד"ה מבני שליל הק' הכי' מאולליכם דכיתא וכלליה מכל כיון שהקי בברכות ובגליון איתא בסס הב"ח דסס אסיקנא בלי קסיא. ופסטות כוונתו דאם הוי מתרץ הגמ' קו' ו בולאי לא היה הו' מקשין כי באמת יש גם סס תי' אבל יען שאין סס סוס תי' ע"כ מקשין התו'. ואפשר שכוונת הב"ח כי בב"ב הבאתי שתיובתא הוא איתוהב לגמרי וכל קשי' יש לה תי' ולכן אמר כך קסיא ולא היובתא לפי דאפשר דאשהכה סיכוקא לאחר זמן ועי"כ לא מקשה כאן ובכלליה מכלל.:

לד 99 לות ק"ח יש להוסיף. יומא כ"ד. בהמה: ע"ו רויה: כ. השמן: מנחות פ"ע"ה הוריות י"א: וכריתות ה. בלל 106 לות קט"ו יש להוסיף שפה כ"ה: תוד"ה אלא: עירובין י"ח. ד"ה יד: יומא ע"ו: תו' יסכים ד"ה והא: כלים ג: ס"ח. כ"ן ד"ה דבי ד"ה לומר: מנחות פ"ב. תוד"ה ויקם: כלה ל"ב. ד"ה וכשמן: מ. רש"י ד"ה זאת: כ"א. תוד"ה יעין: כ"ו. ד"ה אי: כ"ה: בגמרא:

ולחילופיהן. שבת ב. תוד"ה פשט: ב. ד"ה בעשותה: כ. ד"ה לנסכי: פ"ח. ד"ה אמ"ר: ק": ד"ה ח"ל ד"ה שלא: יומא ע"ד: הוים ד"ה מרבה: מנחות פ"ג. תוד"ה מה: כלה כ"ב. רש"י ד"ה מה ולקמן ל"ג: יליף זאת מלעהלתו ועי' קו"ח ריב"ש שכייטוך יו"ד סי' מ"ה: ועל שקולים יש להוסיף חולין ק"ב: תוד"ה וכועבן ועיין באמרי דוד לאמ"ו חיו"ד סי' ע"ט:

בלל 121 לות קכ"ח יש להוסיף שבת ב: עירובין י"ב: תוד"ה הכא: ע"ר. ד"ה ת"ש: מ"ח: ס"ג. גיטין כ"ב. ותכי עלה וכ' בס' תבואות השדה ח"ב לף מ"ע סי' כ"ג דהו'

הסיב בלסון ולטעמך — בלד 127 אות קכ״ה יש להוסי׳ סבת ל״ח. כ״ג. כ״ג: ס: ל״ח: קי״ל: עירובין ל״ז: ע״ל.
בלד 137 אות קנ״ב יש להוסיף סבת ל״ז: תוד״ה דיוקא: ס״ב. ה״ק ופירש״י ד״ה רע״ק דומסקתא היא וזה לאיה שיש ה״ק מפתחם בלסון חסוכי מחסלא: חולין פ״א. ק״ח. עירובין ל״ח. ס״ב. תוד״ה אמר:
בלד 145 אות קמ״ט יש להוסיף סבת ע״ב תוד״ה כי: פ״א. ד״ה והכיתו עי״ש בגליון: יומא ע״ח תו׳ יכניס ד״ה אי״ל: ב״ק ס״ב ע״ב בתוי״ט ד״ה דסב״ב ועי׳ בס׳ אמרי דעת: בב״ב כדסס דקע״ו ולי״ל קע״א.
בלד 154 אות קכ״ח יש להוסף ב עירובין ס״ב:
בלד 8 1 אות קכ״ט יש להוסיף בנ״ק כדסס י״ח. ד״ה מאז ולי״ל ח. ד״ה מאי: וכסמט מכות ח. תוד״ה חרישת: חולין ע״ח: ד״ה מכיין: בלד הכ״ל שיכה התחתונה יש לעחוק לגמרי:
ולאיתי בלד 9 1 הקי׳ מסבת קי״ט להו׳ יומא ע״ז. וכ דמלבד ד״ה דהאי ולא היא דקאמר הסי״ם לא קאי על כ״ב רק כ״ח סכ׳ פסטות הכמוון. עוד י״ל שהתו׳ ביומא באמת חזר בי בי״ה תכיין הסכי סכ׳ דכמה עכין בל לער סהיה מעכה ומלער כפסו. ובכפ״ת כ׳ שזהו קתיה ולי״ל סכלן מזכו מהא דלגיל:

ומהבנ׳ י אה״ב מהו׳ ס׳ ומלף מדהרהומי בראמעכיען: בהא דיומא מפיכם דלא אכל לחם חמודות ומיעי דכיתי אבל לחם חעין אכל. ונדולה מזו מפורש בחו׳ סס בלא בתה יין ושתה משקין אחרת ג״כ לא הוה עכוי. ואיל להדב להעיר ביחיד ע״ז. אבל בלאות אינו עכין כלל. כי סיעת התו׳ דלא נקרא עכוי אלא בחוכב לגמרי ומאכילה לו שתי לו סיכה. והגמי בסבת לא אמרה להפך אם אפסר לו בסת חעין ואוכל סה סעורין לו אפסר לו ביין ושותה סכר בעובר על ב״ה דגופא. כי אמרו בב״מ כ״ב עשיק לנגדך ושרי לכריסך. ולא אמרו ג״כ דאפסר לו בעיס ושותה סכר כי על עיס ליס אפסרות כי אלוי לכל ולא אמרו אלא על האוכל ושותה יותר מהאפסר לו לפי מלב התכנסה אז עובר על ב״ה סן יתרוסס. ועי״ז אמרו ב״ה דגופא עדיף כי בהיות לו גוף בכרי יוכל לעבוד עבודתו להכניס טרף ביתו:

הה״ג מהו׳ שמעון בידמאו מטארנאב

לאות קכ״ח עפ״ד ע״ק הס״ם דאיך ס״ד דסס אסובה״כ אי״ב ל״ל קרא ביבמות ק״ד דאסור ליתן דס לקטן ת״ל מעעס הכאה וכ׳ דכ״מ לא״ס דמותר בהכאה. וכ״ל דא״ס עפ״ז קו׳ ההו׳ מולין דל״ה ד״ה למסרי דמן דסקוהמ״ק דאמאי״ל״ק דאתי למסרי כל דס ולהכ״ל א״ס דהכא קאי לכ״ס דס״ל כ״ס לעכות ומעילא בלא״ה מוכח דדס עות׳ בהכאה דלכ״ס אין חילוק בין א״ס לסיעור סלס ועי״כ קאמר רק למסרי דסקוהמ״ק. ותלי״ת עמדתי על הא״ס ותיבולו בעת סל״י עדיין לאור ושבחי עוד עסנ״ש סנ״י פסחים הא דמייתי הס״ם קרא דכל כסס מכס לי״ת דס הגס דכמה לאוין בדס אך להתס כהב גבי חלב וי״ל דאתקים למלב דסרי בהכאה מסו״ם מייתי קרא דל״כ גבי חלב ואדרבא מכמע דעיקר קרא דכל כסס אתיא לאסקי׳ מהקישא דחלב לענין הנאה עי״ש. ותכת ביבמו׳ אמרינן דקרא זה לאסור ליתן לקטן פירש״י דהקרא מיות׳ ולפ״ז ס״ם הס״ם כיונא דסיוא דסקוק זה בא לאסוקי מהקיש דחלב ולאסור בהכאה ולא מיותר כלל. ועפ״ז מיושב קו׳ הלי״ת ואו״ת דמ״ש הס״ם ולחזקי׳ ל״ל היהר הכאה בדס הרי נס לחזקי׳ לרוך היתר דלא יאסר מקו״ח דסאר אי״כ סאינן בכתת ולהכ״ל א״ס דלחזקי׳ דל״ת ל״מ אי״כ ח״כ ל״ל הקרא דמיותר לאי״כ הרי לא מסמע כלל אי״כ דל״ת רק איסור אכילה מסמע ובכ״ל לחזקי׳ דאתי לאסי׳ ליתן לקטן ומעילא מוכח דמוהר בהכאה מדל״ק לאסור ליתן לקטן כנ״ל. ולהכ״ל י״ל ביסוב קו׳ הו׳ בפסחים דסריך ואיתא כמים הניסכין לע״ז והמהו דהרי לר״מ ע״כ הסיקם לסיתר הכאה דלאי״כ ל״ל דבלא״ה אבה״כ אך להכ״ל דס״ם מותר בהנאה אבל בהקרות ע״ז דאסוי אסרי כ״ם ופסיר הסיקם למים הניסכין לאה״כ אסי כ״ם ולהכ״ל א״ם קו׳ מלא״ה בפסחים ולחזקי׳ איתקים דס למים לדס קדשים שאינו מכסיר דלר״ם דס״ל בחולין דדס שמותה אינו מכסיר כלל א״כ ק׳ לחזקי אלינא דר״ם לעולי הלכתא אתקים ולהכ״ל מ״ם דלחזקי׳ אלינא דר״ם שפיר לריך הסיקם לסיתר הכאה דלא כילף מקו״ח כקו׳ הלי״ת ול״ל דמוכח דמותר בהכאה מדל״ק דלא ליתן דס לקטן ז״כ לדידן אבל לר״ם דכ״ם למכות בלא״ה ל״ל דקר׳ דדס היא דמלוון להפרישו דלפרי בידים כוכל למילף מסרלים כקו׳ הס״ם יצמות ולר״ם לי״ם חי׳ הס״ם וכ״כ בסות״ם אי״ם אות״ח פ״ב א״כ לר״ם שפיר הי׳ אבה״כ מקו״ח לריך הסיקם לסיתר הכאה

הר״י דעו׳ הערוכות כ״ח ר״ש כ״ם למכות א״כ ל״ל דסרלים היא כמכפו המיד מפא״ב דס דכ״ם למכות ע״ש ל״ח) ובאמת קיק לי על גר׳ יבמות דלמה הולרך לומר דלא מוכל ליליף דס מסרלים מעמם דלרוך רביעים הרי ל״ל בלא״ה דל״ק בדס דלא ליליף מסרלים דיש קולא בדס דדס שבטלו א״ע ואולי ל״ל דהס״ם אמני נס לדידד דס שבטלו״ע ולפ״ז ל״ל דל״ק ד״ר״ם דהכה בכמ״ם יי״ד סי׳ ל״ג דלר״ם דס״ל אינו״ם מהפרקין ס״ל דס שבטלו דרבנן א״כ לר״ם בלא״ה ל״כ ליליף דס מסרלים ואי״ם. —

רשימת האותיות אשר תבואינה בשמעתתא

ת	תוכן הענין	צד
	— שפתי ישנים. —	
	מהגאון בעל שאגת ארי זצ"ל	
ב)	נמסכת סוכה דף כ"ח.	[ב
	— מהגאון מהו' אברהם שומאלן הכהן זצ"ל שהיה אבדק"ק פ' מאר —	
ע)	ביאור לי' רש"י בסוכה גבי עבדי	[ז
	וכתהום מזה פלפול גדול ועלום לי כסיס וענבים ילאו	
	בלבא בתוך מחכה ישראל. וגם נסתעף מזה ביאור מלית	
	יפוב אתי"ק באות כ"ח לר ע"ש. ופס מדובר ג"כ אודות	
	הציונים ובלר פ"ג אזהרת הגאונים להרמיק מהם.	
	הסייך לאות הסות תמלא כמעט בכל מכתב ממחברה זה.	
	מהגאון מהו' עקיבא זצ"ל ממץ.	
יי"ד)	גמ' דע"ז מלות קלס וסוכה סוות	[ט"ו
	מהגאון בעל ברפי ופלאי זצ"ל.	
	בסוגיא דבבתה	[כ"ב. ל"א. ל"ט.
	מהגאון מהו' אברהם ליפשיטן זצ"ל מק"ק ראטטערדאם	
מ"ז)	על ב"י או"ח סי' ק"ס.	[ס"א
	מהגאון מהו' אלי בני ליפשיטן זצ"ל מראטטערדאם	
ס"ג)	דרסה לכבוד המלך בעיר אמסטערדאם	[ע"ז. פ"ז
קכ"ה)	במסכה ב"ק דף ק"ג.	[קס"ג
קמ"ד)	דרוש לסדר סופנים.	[קע"ט
	מהגאון מהו' שמואל נימ זצ"ל מק"ק אברהאם	
ס"ז)	על תו' סבועות דף ל.	[פ"ד.
	מהגאון מהו' כפריאל ליפשין זצ"ל מק"ק לעווארדען	
ע"ב)	בסוגיא דמילופי מים"כ	[ל"ה. ק"א. ק"ז.
ק)	דרוש לסיומא מסכת קדושין	[קל"א. קל"ט. קמ"ז.
	מהגאון מהו' שלמה ברי' זצ"ל מליבא	
ל"ה)	ביאור לי' התוי בבכורות פ"ו	[כ"ו. קכ"ג.
	מהגאון מהו' יואל אורנגאר זצ"ל מפאקס	
קי"ה)	בענין גילוי ראש באכסים	[קכ"ה.
	מהגאון מהו' מאיר לילק זצ"ל מק"ק לאסק	
קל"ה)	בסוגיא דחזקיה וכ"א	[קע"א.

אות	תוכן הענין	
	הבדלו הבייס	
ב) כג)	בסוגי' דמלאב"ע ויאום	ג. ה. ז.
	ע"ו. כ"א. כ"ג. כ"ז. ל.	
ג)	קו' בסוגי' דכוב	ל. י"ב.
ו)	סייך לת"ת מחבבת ה' אות קכ"ו	ה.
ז)	ע"ו) בסכה מעובדת אס יש לומר קדים ולאמוד	
	מסכיות י"א מדבים או י"ב	ו. י"ב. ז. כ"ט.
		ל"ב. כ"ז. ס"ט.
י"ז)	בענין דבר ס"ל מתיכין.	[כ"ב. ל.
י"ט)	אי יש לסיוך קודאוואסקער בסכוכת המת	[כ"ז. ל"ט.
כ"ב)	מסכת ס פ"י לתכומות.	[מ
כ"ד)	סנהדרין ע"א כיון דאיכא מזחה	[ל"א. מ"ז. ל.
כ"ו)	בריכה בהמוקדם אדעתא דרבנן	[ל"ב. כ"ט.
כ"ז)	הוספה בברכה כהנים	[ל"ד.
כ"ט)	ברכה על קאכילק	[ל"ו. ל"ט. נ
ל"ב)	ס"מ מכ"ע הלה	
ל"א)	גדול לתורא	
ל"ג)	מעבר סכי פ"ג מ"ג	[נ
ל"ד)	עיכוגין כ"ג	[נ"ב
ל"ה)	ומבי"ס פ"ד מעוגן וכטען	[מ"ט.
ל"ו)	בסוכה דף י"ב	[מ"ב. כ"ב. ס"ב.
ל"ח)	בסוגיא דסימנים	[מ"ז
ל"ט)	העלות על מסכיות	[מ"ח. ס. ע"ו.
מ)	אודות **נסיעת נשואין**	[מ"ט.
מ"א)	ביאור כחב בענין כחל קדרון בסמים כ"ב	[כ"א. ע"ה
מ"ב)	בסוגיא דכבתה	[כ"ח.
מ"ד)	הסתפקתא בענין סוחט למולה בשבת	[כ"ח.
מ"ה.)	ביאור שאילתות בהי מבוכה	[כ"ט.
מ"ו)	רש"י לא נקט הפרשיות בסדרן בתורה	[ס. ס"ז.
מ"ח)	בסוגיא דבסמים כ"ב	[ס"ב. ע"ל.
מ"ט)	בברכות דף כ'	[ס"ב. ע"ל. פ"ו.
כ)	בשבת דף כ. הפירמים	[ס"ב.
כ"א)	במסכת ב"מ דף ח.	[ס"ב.
כ"ב)	כיס גלותא לי היה לדיק. ומוגב פיתי סוגנין.	
	ובענין ערבות.	[ס"ב. ל"ד. ל"ו. ק"י.
כ"ג)	כ"ן חולין גבי לוקחין בלים	[ס"ח. ע"ל.
כ"ד)	ירושלמי יומכ"ם דאסור בבחילה	[ס"ח. ע"ה. פ. ל"ב.
כ"ה)	לל"ם כיס בברכות בואב"ע ל"ל להי' מ'	[ס"ח.
כ"ע)	כסיס סעוכות מפו"ר	[ע"ל. פ. ל"א.
פ)	בסוגיא דעלאה גבר	[ע"ה.
פ"ב)	תיכי על תמיהת חו"ע פ"ב דמדוה. ובאמור מלת	
	ולין ידוע. וענין שלא לאכול מגוז בר"ה.	[ע"ו
פ"ד)	לופן התמנות כמן הגדול	[ע"ט. ל"א.
פ"ה)	תפילין סמן גדולים מדי ע"ל מלבעות. וקעילת	
	שחיה של שבת במיכי תרגימא.	[ע"ט. ל"א. ל"ב. ל"ט.
פ"ה)	סליח כעשה על. טעכו חטין ושולח סעורין	[פ"ר
פ"ט)	בענין ברכה לשמוע מקיו	[פ"ו
פ"ע)	פ"א) ל"ב) קי"ב) מקוואות	[פ"ו. ל'
		קכ. ר
ע"ב)	פוכלקא לי מיוחד לשוויס. חולין י"ל	
ע"ד)	כהכיס סילומי דכחוכא	
ע"ה)	בחולין ל"ז	
ע"ח)	ביאור לי' רש"י חמוחים בב"ק	
ע"ט)	במעשה ז"ב	
פ"ב)	סוגיא דמילופי מים"כ	

רשימת האותיות אשר תבואינה בשמעתתא

תוכן הענין	צד
) על המו"מ פסחים ל"ד	[ק"נ. ק"ב. קל"ג.
.) על הסכ"י ב"מ ל"ט	[ק"ל.
בחולין דף ס"ט	[ק"ל.
) מסתם חוץ ע"מ לבערו	[ק"ט. קכ"ט.
.) מכר חמצו ונעשה אבל בפסח	[קכ"ב. קכ"ט.
ל"ו) ס"ת בל מלך א' מסתמסין בו. סתחייבו על בגד	
שהשך הסכימי למוץ. מעשה כסיס אי כרכא מותר לישראל	
אב מליר בבו בבזיל. ממזר פסול לעדות. סכיח בקט	
בריסא. כריסה בסכין לביהמ"ל. ע"ח בזכוע המוכן לסדר	
של פסח.	[קכ"ל. קל"ז. ק"מ.
ל"ז) בסיגי דפולטת סבת פ"ז. כס"י ברכות דף י"ב	
	[קכ"ב. קל"ל.
ק"ב) בענין מזיכה. יהודה עבר הילדן והגליל. יוס תרוע'	
וזכרון תרועה. לא ידעו ישראל המלוה על אחר יוחכ"פ	
חיבל אפה מן הסר	[קל"ו
ק"ג) אי מותר להרכיב בפני דידן בגפני	
מ מ ע ר י ק א	[קל"ט. קנ"ג. קכ"ט קנ"ו. קפ"ט.
ק"ד) תמיה בדים ברכות	[ק"מ. קכ"א.
ק"ה) הרמב"ם בה' ס"ת קותר להספרי	[ק"מ. קכ"ח.
	קס"ה. קנ"ל.
ק"ו) המיה על הכונ"י לו"ח כי' ל"ה [ק"מ. קמ"ט. קפ"ל.	
ק"ח) הערוה בחסכה אי פא דפלה. מ"ה פ"ל דמע"ס.	
ובב"מ מ"ה.	[קמ"א
ק"ט) הסבתה וביעול	[קמ"ב. קמ"ח. קכ"ה. קס"ג.
	קס"ו. קפ"ו.
קי') בחולין פ"ל יעקב מיכאי	[קמ"ל.
קי"א) בענין קדושה אותיות מכובעות	[קמ"ה. קכ"ו.
קי"ל) בחולין ב'	[קכ"א
קי"ז) סליחה על תי' שבועות כ"ה	[קכ"ל. קפ"ב.
קי"ט) קו' בחוכם סבעלו	[קכ"ה. קכס"ז. קנ"ו. קפ"ו.
ר"כ) ה' פלגים מתפלק לב' כהכים	[קכ"ח.
) קפקא בעשה דביומו חתן שכבו	[קכ"ו. קס"ו.
ל"מ פ". ממאכ"א. תו' חולין ק"כ. מעילה ע"ז.	
	[קכ"ו.
קו' המזרחי ע"ב ובנלחם לא חגעו	[קס"ל.
' הקפ"ז. יבמות מסכיות	[קס"ל.
דכתיב הבדלה ל"ל בת"כ. ספרי ויסעמו	
סלכיך סחיעה	[קס"ו.
ל סלסחן	[קס"ט.
יר מאורע	[קנ"ל. קפ"ב.
יין דף ע"ב	[קע"ב

תוכן הענין	אות	צ
ק"ט) בכרה דף ו"ו		[קע"ו
ק"מ) קכילת ויחל בלון כוב מברה מתענין		[קע"ו. קפ"ב.
קמ"א) עריפה אי ס"ך אי סתי לאפיות		[קע"ז.
קמ"ה) מ"ע סחזי"ג		[ק"פ
קמ"ח) קו' על התו"ט קפ"א דכ אים		[קפ"ח.

עוד הערות על כמה מאמרים המלא נמכתב כ"ל.

לשונות הש"ס

הוא אפיפה גדולה מהרבה לשונות הש"ס המפתרים בקצרי יש החלמוד. קיבלן על יד החפצן המפורסים פה"ג מהו' אהרן גוטמאכן נ"י מוולרמנא.

ד) הסתיים	[מ.
י"ב) דרכי הס"ס	[י"ב י"ט.
כ) והסנרא	[כ"ח
כ"ה) דיקא	[ל"ה.
ל"ז) לף אבן נמי תכינא. ובימור קרא בוילא.	[מ"ג
מ"ב) המקומות סמכיא אחרי הפייט.	[כ"ג
כ"ו) כ"מ שתלמוד בבלי מולק על ירושלמי	[ס"ח.
ס"א) סבר לה כוותי' בחדא ופליג עלה בחדא	[ע"ה.
ס"ו) אלא אי אתמר הכי אתמר. מלת "אלא" חסר	
	[ע"ט.
אי יחר.	
ע) כי אליעזר חליפי כי אלעזר וכן להיפך	[ל"ג.
ע"ו) איפך. והא איפכא. חילוף הדברים.	[ל"ע.
פ) כדאמרו איכסי	[ק"ה.
פ"ג) לאו דוקא	[ק"י. ק"ט.
ל"מ) סימני הלכות. וסימנך.	[קכ"ו.
ק"א) אלי קרא. אלי דרים. אלי מסמע. אלי חלמודא.	
אלי פסקא. אלי גמרא. פיכי כמיזי.	[קל"ה.
ק"ז) אלי קאמר. אלי הוה עלה. אלי דעבך.	[ק"מ.
קט"ו) זו לף זו. לא זו לף זו.	גוזמא.
דקאמרי לה אלי קאמרי לה	[קכ"א.
קכ"ה) אר אמר. הכי ואר אמר הכי ולא פוכם מי	
ובמקום אחר אמר תסתיים.	[קס"ה.
קל"ז) אמא לו לא אמא	[קע"ב.

הוספות ותיקונים על כל אלה המלא נלל

[קפ"נ. קפ"ט.

קכ״ו) בקוני׳ דבל תמחר [קכ״ח. קכ״ג
כ״ז בפקחים דף ז. [קכ״ז
ל״ח) לכבות מלכיל כאוכל [קכ״ח קכ״ו
ס) פליאה על מרדכי ומרמ״ג בנכה מו״מ [קי״ס קכ״ג

מדור האגדה

ג) בענין לביסת בגדים חסובים בר״ה [ז
י״ב) הסבר ככון מאד על מאירת כל כלבי. ובעם זריקת
מיכי פיכוה בסמיכי עלבה. [י״מ
כ״ה) תולדות. ולא לחיך העבוד [כד
ל״ו) ל״ז) בסדר ויסב [ל.
כ) בסדר ויחי. יסעיה מ״ד. [כ
ס״מ) פליאה על אבן עזרא ס׳ בא. ביולר לסבת הגדול
אי כסיס כחפסים בעון הדור. [כ״ו
ס״ע) ולא העלה בוועלות על מזבחי. [ס״ב
ע) מ״ר סדר בא [״ ״
ע״ח) ברכת להכניסו בבריתו של מ״מ [פ״ב
ל״ט) נוסח אבי מאוין [פ״ח
קכ״ג) יהוכחן בבר עכוחן ביולר לסבועות [קי״ב. קי״ס
קכ״ד) חקירה כאה בענין החחלקות הבחעסקות בעולם
ובזה יובנו הרבה מאמרים [קי״מ. קכ״ב. קכ״ז.
קי״ל) בברית מילה [קל״ח

המאסף מסוזרים

עחתייר הגדול הה״ג מהרי אחרן בוטעמאבן כי״
ל״מ) רסיעת כל חכי וסייר [כ״ח. נ״ה
ס״ו) רסיעת כ״מ סכ׳ רס״י קוסיא הוא [כ״ט
ע״ו) כל חיקא סבסיס [ע״ו
פ״מ) לשון זאת אומרת [ע״ד
פ״ז כל גילוי מלחא בעלמא [פ
ק״ג) כל קוסיא ותיובתא [ל״ד
ק״ס) כל גמטריאות הכמלאות [ל״ע
קט״ו) הרחי מילי מחד קרא וחד מלחא מב׳ קרא [ק״ו
קכ״ג) מקומות סחובאו בסוקי בחמיה בסס עזרא [קי״ג
קכ״מ) כל לשון ולטעמיך [קכ״מ
קל״ס) סחק והים לו לאסיב [קכ״ז
קנ״ב) כל חסוכי מחסרי [קל״ז
קמ״ט) כל דחוייא בעלמא [קנ״ס
קכ״ה) כ״מ סכ׳ רס״י חירולא היא [קכ״ד
קכ״ט) כ״מ סחמלא בס״ס ושמא הוא מוקמינן לדרסה
מחריתא [קכ״מ
הערות והוספות על כל אלה המלא בלר [קס״ד

)([ ] :*:)([ ] :*:)([ ] :*:)([ ] :*:)([ ] :*:)([ ] :*: (

מלוה עליו להחפלל בשלומה של מלכות. אחה הרס קרן מלכנו האריך הענסה
חסד עם כל הפוסים בלילו האריך ממשלחו עוד ימים רבים עם סריו ויועליו אמן:

פתיחה

מדוע גדול כח היראים לעמוד בפרץ לפרוע
יוה"כם וחס כמן לכסות ראש הנשים

שפתי ישנים

מון מהו' יסעיה מאפאלמאן זצ"ל
מעילה דף י"ד [ג
ין מהו' שלמה קלוגער זצ"ל מברלדי
מקילים לאש בענין מכיעת בגדים חסודים בר"ה
המובא במג"א סי' תקל"ז [ז
זגאון מהו' סכזם ליב פרידמן זצ"ל מקאמאלן
בענין כתמים [ע"ו
בקוגיי דזוכל יבמות כ"ד [כ"א
בסיגיא דמלוה לאו להיכא כיתכא [כ"ה
ל ע"ז בלד [ל"ג. ל"ט. מ"א. מ"ז. כ"ו.
בקוגיא דאין שלי"ע [ל"ז. כ"ח
בקוגיא לחטאת גזולה [כ"א. ס"ז
בדין פסולי מתכוג [כ"ז
מס מגילה [ס"ג
במקרא מגילה [ס"ט
גיס מלבל אתה רואה של אחרים [פ"ג
ין מפתח המץ ע"מ לבערו [ע"ט
גאון מהו' שמעון סאסקין זצ"ל מסטרילא
כות י"ג. הכסל [ל"א. מ"ב
יון לא תעכיר ע"ז: ליון ב' קידושין ע"א [ל"ה
מהגאון מהו מסה קאכיזסא זצ"ל מייכק
בענין לוואת ס"מ [מ"ל
גאון מהו' אריה ליב ברעסלא זצ"ל מראטטערדאם
בגי דברים ככסו ישראל לבריה [ע"ז. ל"ט
ילאור רחב בענין יחר רגל [קכ"ג
מהגאון בעל שאגת אריה זצ"ל
לכסה לאשוכה שדרש כשבא למץ. ביומשלמי רים
ר לבברכות [ק"א. קי"ג
ם) בסיגיי דסוכה ומאי"כ זמן [ק"ט
מהגאון מהו' שמואל הילמן זצ"ל מאלכהיים
בגי דברים לכסו ישראל לבריתה [קע"ו
מהגאון מהר' שמואל בערנשטיין זצ"ל מאונסטרלאס
ל"ע) בענין לקוד קודש הדאש [קל"א
זובה ע"ז מהגאון מהו אלי לבי זצ"ל מראטערדם [קל"ג
מהגאון מהו' כתריאל ליפשיטץ זצ"ל מלעזוראלדען
י"ג) מתקיגן לו כהן אחר אחתיו [קנ"א. קכ"ה. קכ"א

ג) בני שבועות י"ט [ג
ג) כתובות כ"ב [ל
ל) שבועות י"ג [ל. י
ה) תנאי כפול [ל
ו) מלוה לריכה כוונה [ם. י
ז) אסור ליתן מתנות לכהן ע"ה ופלפול בכהני חזקה לילן וקיימים לדע לאיזהו כהן מיוחס [ו. ח. י"ג
ג) ט) י"ל) י"ב) ע"ו) כ"ו) אי עבד ל"מ [ל. ז. ח. [י. י"ב. י"ל. כ"ב.
י) בענין כתיבת חדשי השנה בעקפ"ס [ח.
י"ב) בענין חשלא דרבים [ט
י"ג) סוכה ישנה [י"א
י"ל) כזיבת שמשון שלוונים בהחרת כדרים [י"א. י"ט
ע"ז) א. שביבת עלם בשמח. ב. קבריס דלוגב [כ
י"ח) ליון א. ב"מ י"ח. ב. מכשיכין פ"ב. חולין י"ז. [י"ז [כ. כ"ל. כ"ט
י"ט) גיטין ל"ח מלוה שאני [י"ח
כ) על הסיס אי"ח סי' קע"ג [י"ט
כ"א) על תי מהרי"א יו"ד קל"ז [כ. כ"ל
כ"ב) קו' העולם בקוגיא דעכ"ע [כ. כ"ל. כ"ח
כ"ל) מנהג שמולמין חלב שבתוך הקבה [כ"ב
כ"ה) במסכת סוף כלה [כ"ד
כ"ז) חלי שיעור [כ"ל
כ) העובר על דברי חכמים ח"מ [כ"ז
ל"ב) ריחא מלחא בחיקור דרבנן [כ"ט
ל"ג) כוב כ"ל כל [כ"ט. מ"ז
ל"ל) ריש חולין [ל. ל"ה. ל"ט. כ"ו.
ל"ה) כבתה [ל
ל"ט) סך שמן שבת כ"א [ל"ל
מ) ליון א. ויהי כועס אחר הדלקת כ"ח. ב. שור מסוכן משובח. ג. לב קשה נסכחה. ד. אחרן היה בכור. ה. סנהדרין ז'. ו. אין עוכשין מה"ל. ז. חיי שרה [ל"ל
מ"א) א. פסחים מ"ח ב. איסור מעוולה ל"י [ל"ה
מ"ב) ב"ק לי [ל"ה
מ"ג) בקיות על סס הגדולים ומהרש"א [ל"ו. ל"ט. כ. ע.
מ"ה) סס"ה גידין. את גיד לרבות מ"ב. פלילה על רש"י חולין ל"ו. תפילה לחב"ד. כתב סופר א"ח קל"א [ל"ח. ע.
מ"ו) אומר מותר. הגעלה מלל המילון [כ"ט. מ"ט
מ"ז) היתר זקוקה ליבם [מ"א. מ"ט
מ"ח) ע"ז כ"ב. [מ"ב

כ) הנחת עושה עולה. נשתי' אדם קודם. לענה
השמיע הרמב"ם הנחשד בדבר שאין בו. לריך להודיע.
והעובר לפני התיבה פ"א יסרב. [עו. נב. ס
כ"א) חוקפתא בב"ח בכ"ח ברס"ר. [עח. נב. נח
כ"ב) חולין פ"ד. שם ע"ד. [מט, נג
כ"ג) מכס שטיעת. [נ
כ"ד) כ"ה.) פ"ג.) קירם המעם [נ. עו
כ"ה) על הקלה"ח סי' כ"ה [נב
כ"ט) בענין טעיונה קודם שיתן לבהמתו [נג
ס) שבת פ"כ ת"ד עולת רעי. עכודין דל"א לחשך.
עיעור בענין השלמת התורה [כד. סא. קב. ע
ס"א) חטאת קודמת לעולה [נח
ס"ב) שבועות כ"ב. עולה בו יותר ובשלומו [לו. סא
ס"ד) בענין כבוש בחלב שחוטה [נח. סח
ס"ה) פ"ב) בקוגי' דקיומים. בילה שנולדה מ' דיו"ט
[נח. עה.
ס"ו) שבת קל"א. הילין ל"ה. [נח. סז
ס"ז) בענין כיסוי הדם [נט
ס"ח) נטולה אני מן היהודים קוף כדיים [ס"א
ע"ג) קידושין ס"ו [ס"ד
ע"ד) נקודה כפלאה ברשב"ם ב"ב ק"ט [ס"ה. ס"ו
ע"ה) ריש מגילה. קס מנה ושחטיה לר"ז פלפול
עלום [ס"ו. ע"ב. ס"ז
ע"ח) גילוי הדם ויחד בטעם בדכח להכניסו אחר
ההיתוך [ע. ס"ב
ע"ט) חמיה על שו"ה מרבי"ן מגאש
ע) בענין מקוואות [ע"ב. ע"ט. ס"ו
פ"ה) מגלה י"ד. ב"י או"ח סי' תרס"ט [ע"ח. סז
פ"ו) בענין קנה [ע"ט
פ"ח) מס' מכות ט'
כ) מגילה ח' פרעה ופרעה [פ"ד
ל"א) אין בין פסלים לתפילין [פ"ה
ל"ב או"ח סי' תר"ל [פ"ה
ל"ג) פסחים ט'. או"ח תר"לז [פ"ה. ל"ז
ל"ד) יומא כ"ב בזק [פ"ו
ל"ה) יבמות מ"ו [פ"ו. ק"ה
ל"ו) התחיל באיסור בדיקת חמץ [פ"ו. ל"ח. ק"ב. קכב
ל"ז) ח' מגלה. בילה י"א [פ"ז
ל"ח) ק"ח) ק"ז) קט"ז) ק"כ) קוגי' דהוליל [פ"ז. פ"ט
ל"ב. ל"ג. ל"ד. ל"ה. ק"ה. ק"ז. ק"א. ק"ח
ק"ד) בענין הטוענה באולעות אם הגאז [ל"ו. ק"ח
ק"ה) בענין קשר של תפילין [ל"ו

ק"ו) בקוגי דמתכה עמ"ל
ק"ט) נקנה הקנה
ק"א) פליאה על החו' על ר"ה דט"ז. על ה
מעשה ויקרא [ק"ד קי"ב
ק"ב) מומר לאכל חלב והביא קרבן על
ק"ג) קדושין סמל בן אלעזה אחת [ק
ק"ד) כסיס בספירת עומר
קט"ז) חב"ם סי' ל"ז. חולין מ"ה
ק"ה) שחיטו בהפסקה חלה. כבוד תורחים. יסי
ק'. תוי' ברכות ל"ד [ק"ה. ק"
ק"ט) המשך הש"ם
קכ"א) פסחים ע"ז [ק"ג
קכ"ב) ב"ק ק"י
קכ"ד) מלמוד כחמד בענין מתוך. ועי"א כב"א. ו
יוחל מבשלומו [ק"ד. ק"
קכ"ו) בילה כ"ח לכס ולא לנכרים [ק"כ קכ"
קכ"ז) גר קטן
קכ"ט) עד זומס
קל"א) חוט ליליה שנפסק וקשרו
קל"ב) ביעול איסור לכתחלה. יבש ביבש.
[קכ"ד. ק
קל"ג) דם מהלכי שתים
קל"ד) כבוד הבריות ב"ק דף י' [קכ
קל"ו) קמ"ז) חייבו ר"ג י' זהובים [קכ"ט. קל

קל"ז) עין במיכו ל"ב
קל"ח) השמטת הרמב"ם אל ישכח אפקני שלו
קמ"ב) עירובין ק"ב. שבת קמ"ו [קל"ד. ק"ד.
קמ"א) עין ממיכו ל"ב. התלאה ספק [קל"ה
קמ"ג) פליאה על ת' מהרי"א. בענין אסר הקדש
אסור [קל"ח. קמ"ג.
קמ"ה פליאה על תרגם יונ"ע בענין ארה אדומה.
יולר דשבועות [קמ"א. ק"כ. ק
קמ"ו) אין בין יו"ט לשבת [ק
קמ"ו] ההלאה ספק [קמ"ב. ק"כ. ק
קמ"ח) בקוגי מחיך מסכתדרין ל"ו [ק
ק"כ) בענין ברכי אור רענעבטען
קמ"א) בענין פרה אדומה [קמ
קכ"ב) הערות בקיצור לה"ב [קמ"ו. קנ"ב. קמ"ט
קכ"ד) נקודה נפלאה על רש"י מ"ק כ"ח סבור כ
מסורה לסוריא

רשימת האורתיות אשר התבואינה באגדתא

אות	תוכן הענין	צד
ח)	ביאור תרגום יונתן בישעיה ע"פ בכרי מלין	[ה. י"ב.
ח)	ביאור מאמרן יום ה' דקליחות	[ו.
י"ג)	ביאור הפיוט לר"ה אם כבכים לחמיכו	[י"ל.
ט"ו)	בתפלת נשם על הקלע הך	[כ. קס"ב.
כ"א)	מי"ר לך ולהם לאכלה	[כ"ט. ל"ח.
.)	בעכין בריח מילה	[ל"ח.
ט"א)	מ"ק כ"ה א"ל ר"א לבר קיפוק	[ל"ל.
ט"ז)	מעם קעולת ח"ק בז' אדר	[ק.
פ"ד)	ביאור אתרש"ל תמוה נסנת דף ל	[ק"ז. ק"כ.
פ"ז)	פסחים כי אלילה הקום	[ק"ל. קכ.
ל)	מעם מלות ממור את מודם שהאביב	[ק"ל.
ל"ט)	כ"ה לשאלו הקרוב אליו	[קכ"מ.
" ")	ביאור רחב על עכיני סעודות אלוה	[". קל"ז. קמ"ח
קי"ב)	המים על ר"ל שאקנו והוקיפו במכין ומספר אלוה כמה פעמים נכתבו בתכ"ך	[קמ"ו. קכ"ל.
		ק"ס. קס"ז. קפ"ח. ק"ל.

אות	תוכן הענין
קכ"ג)	נסיומא דמסכת סיכה
קכ"ד)	ביאור נכון על ענין מי מריבה.
ק"ל)	ביאור רש"ב ונעים על מה מנע ה' את מלילך עם סרי בלק ואח"כ הסכים על ההליכה.
קל"א)	מ"ר פינע בקין א"ל עמיתי תשובה ונתפסר מיד התחיל ואמר מ"ש ליום הסנת
קל"ב)	המים על המדר"ש עיף בב"מ ס"ב בדרש דוחי אחיך עמך. וביאור דרשת רז"ל ע"פ עם אסר המלא את אלפיך
קמ"ד)	ביאור נכון להבנות הגמרא בכלים פ"א ע"פ על מה אבדם האבץ
קמ"ג)	כלים דף מ' מעשה בחלמיד א'
קמ"ו)	ביאור ל' רש"י בקדר סופעים כדאי הוא ונכוי דייכים וכו' וביאור נכון על מאמר טלא בכבו בתורה. מחלוקת המקובלים והחוקרים
קמ"ז)	כל המסיא בחו לע"ה קותר למדרש

[קס"ט. קפ"ז.
[קנ"ז.
[קנ"ח.
[קנ"ח. קנ"ט. קנ"ל.
[קנ"ח. קנ"ט. קנ"ל.

מודעה כבה:

כ"מ מנוכר מלות עכו"ם. ככרי. וגו'. מכלון על המומות מפיו ביומי קדם אפר פיו כבכלים במדבר. אבל המומות פיום המה חכמים ונבונים. ועליכו להתפלל בעד הכלפתם. ובפרנו יאריך מי אם יומי אדונכו המלך הכדיק והמרים הי"ה: